ΑΠΠΙΑΝΟΥ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΣ

ΡΩΜΑΙΚΩΝ ΙΣΤΟΡΙΩΝ

ΤΑ ΣΩΖΟΜΕΝΑ

APPIANI

ALEXANDRINI

ROMANARVM HISTORIARVM

QVÆ SVPERSVNT,

COLLEGIT, RECENSVIT,

ADNOTATIONIBVS VARIORVM SVISQVE ILLVSTRAVIT

COMMODIS INDICIBVS INSTRVXIT

IOHANNES SCHWEIGHÆUSER

ARGENTORATENSIS

GRAEC. ET ORIENT. LITER. IN VNIVERS. ARGENTOR. PROF.

VOLVMEN III.

LIPSIÆ

APVD WEIDMANNI HÆREDES ET REICHIUM.

CIↃ IↃ CC LXXXV.

TESTIMONIA VETERUM
DE APPIANO
ET
SPICILEGIUM FRAGMENTORUM
EX EJUSDEM
ROMANIS HISTORIIS.

TESTIMONIA VETERUM DE APPIANO.

I. ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ.

I. ΑΣΤΑΠΑΙΟΙ, Λιβύης ἔθνος. Ἀππιανὸς ἕκτῳ.

II. ΔΑΛΜΙΟΝ, πόλις Δαλματίας. - - - Ἀππιανὸς δὲ τὴν πόλιν Δελμίνιον καλεῖ.

III. ΚΑΣΤΑΞ, Κάστακος, - - πόλις Ἰβηρίας. Τὸ ἐθνικὸν Καστακαῖος - - ὁ Ἀππιανός φησι.

II. ΤΟΥ ΕΥΑΓΡΙΟΥ.

Αἱ δὲ κατὰ Ῥωμαίους πράξεις, πᾶσαν κοσμικὴν ἱστορίαν ἐν αὐτοῖς περιλαμβάνουσαι, ἢ εἴ τι καὶ ἄλλο γέγονεν, εἴτ' ἐς ἑαυτοὺς διαιρουμένων, εἴτε καὶ καθ' ἑτέρων πραττόντων, πεπόνηται Διονυσίῳ μὲν τῷ Ἁλικαρνασεῖ, ἀπὸ τῶν λεγομένων Ἀβοριγίνων τὴν ἱστορίαν ἑλκύσαντι μέχρι τοῦ Ἠπειρώτου Πύῤῥου· ἐξ ἐκείνου δὲ,

Lin. 2. Pro Λιβύης (*sive Auctoris erratum sit, sive Epitomatoris, sive librarii cujuspiam*) *legendum* Ἰβηρίας *est.*

I. STEPHANI BYZANTINI.

1. ASTAPÆI, Libyæ [potius, Hispaniæ] populus. APPIANUS *Libro Sexto.*

2. DALMIUM, Dalmatiæ oppidum. - - - APPIANUS vero *Delminium* vocat.

3. CASTAX, Castacis, - - Hispaniæ oppidum. Gentile *Castacæus*; quo APPIANUS utitur.

II. EVAGRII: HISTOR. ECCLES. LIB. V. CAP. ULT.

ROMANORUM vero *res gestas*, quæ totius prope terrarum orbis historiam complectuntur, & quæcumque vel ipsi inter se mutuo divisi vel contra alios egerunt, DIONYSIUS HALICARNASSEUS scriptis prodidit; exorsus a populis qui Aborigines dicebantur, & ad Pyrrhum usque Epirotarum regem Historiam prosecutus. Ab eo tempore POLY-

Πολυβίῳ τῷ Μεγαλοπολίτῃ, καταγαγόντι ἕως τῆς Καρχηδόνος ἁλώσεως. Ἅπερ ΑΠΙΑΝΟΣ εὐκρινῶς διέτεμεν, ἑκάστην πρᾶξιν ἐς ἓν ἀγείρας, εἰ καὶ κατὰ διαφόρους γέγονε χρόνους. Καὶ τὰ μετ' ἐκείνους ὡσαύτως εἰργασμένα, Διοδώρῳ τε τῷ Σικελιώτῃ πεποίηται, τὰ μέχρις Ιουλίου Καίσαρος, καὶ Δίωνι τῷ Κασσίῳ, γράψαντι μέχρις Αντωνίνου τοῦ ἐξ Εμέσης. Εκθεμένου δὲ τὰ τοιαῦτα καὶ Ἡρωδιανοῦ, τὰ μέχρι τῆς Μαξίμου τελευτῆς δηλοῦται. κ. τ. λ.

III. ΤΟΥ ΦΩΤΙΟΥ.

Ανεγνώσθη ΑΠΠΙΑΝΟΥ ΡΩΜΑΙΚΗ ἹΣΤΟΡΙΑ, ἐν μὲν τεύχεσι τρισὶ, λόγοις δὲ εἴκοσι τέσσαρσιν. Ὧν ὁ μὲν πρῶτος τόμος τῶν ἑπλὰ βασιλέων - - - ἔργα τε καὶ πράξεις περιέχει. - - - Ἃ μὲν οὖν ὁ πρῶτος λόγος περιέχει, ταῦτά ἐστιν. ἐπιγράφεται δὲ Ρωμαϊκῶν Βασι-

Lin. 18. *Forte* πεπόνηται, *ut supra.* *L.* 25. *Numerum sic expressum dedit Vat. F. qui compendiose* κδ'. *exhibebatur in Edd.*

BIUS *Megalopolitanus* usque ad expugnationem Carthaginis opus suum perduxit. Quæ omnia APIANUS summa perspicuitate distinxit, & singula in unum corpus congessit, tametsi diversis temporibus gesta essent. Ea vero quæ post illorum, quos dixi, historiam gesta sunt, DIODORUS SICULUS & DIO CASSIUS literis mandarunt. Quorum ille usque ad Julii Cæsaris tempora, hic vero usque ad principatum Antonini Emeseni Historiam suam deduxit. HERODIANUS quoque, eorumdem temporum scriptor, cuncta nobis usque ad obitum Imperatoris Maximini commemoravit. &c.

III. PHOTII: IN BIBLIOTHECA, COD. LVII.

LECTA a nobis est APPIANI *Romana Historia*, tribus quidem Voluminibus, Libris vero XXIV comprehensa. Quorum primus Liber Septem Regum opera resque gestas complectitur; inscribiturque *Rerum Romanarum Historia* DE REGIBUS. Secundus Liber continet quæ in reliqua

λική. Ὁ δὲ δεύτερος [περιέχει] τὰ εἰς τὴν ἄλλην Ἰταλίαν, χωρὶς τῆς παρὰ τὸν κόλπον τὸν Ἰόνιον· οὗ ἡ ἐπιγραφὴ, Ῥωμαϊκῶν Ἰταλική. Ὁ δὲ ἑξῆς περιέχει τὸν πρὸς τοὺς Σαυνίτας Ῥωμαίων πόλεμον, ἔθνος μέγα τε καὶ χαλεπὸν πολέμοις γεγονός· ὅπερ ἐν ἔτεσιν ὀγδοήκοντα Ῥωμαῖοι πολεμοῦντες μόλις ὑπηγάγοντο, σὺν αὐτοῖς δὲ καὶ ὅσα αὐτοῖς συνεμάχει ἔθνη. ἐπιγράφεται δὲ Ῥωμαϊκῶν Σαυνιτική. Ὁ δὲ τέταρτος, ἐπεὶ τὸν πρὸς τοὺς Κελτοὺς περιέχει Ῥωμαίων πόλεμον, ἐπιγράφεται Ῥωμαϊκῶν Κελτική. Καὶ οἱ λοιποὶ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον. Ὁ μὲν πέμπτος, Ῥωμαϊκῶν Σικελικὴ καὶ Νησιωτικὴ, ἐπεὶ πρὸς τοὺς Σικελοὺς καὶ νησιώτας. Ὁ δὲ ἕκτος, Ῥωμαϊκῶν Ἰβηρική. Ὁ δὲ ἕβδομος, Ῥωμαϊκῶν Ἀννιβαϊκή· ἐπεὶ τὸν πρὸς Ἀννίβαν τὸν Καρχηδόνιον περιέχει πόλεμον. Ὁ ὄγδοος, Ῥωμαϊκῶν Λιβυκὴ, Καρχηδονικὴ καὶ Νομαδική. Ὁ δὲ θ'. Ῥωμαϊκῶν Μακεδονική. Ὁ δὲ δέκατος, Ῥωμαϊκῶν

Lin. 28. Ῥωμαίων *male Vat. B. Amst. & margo Hæsch.* *L.* 29. περιέχει, *quod uncis inclusum dedit Hæschelius, abest a Vat. B. & F. & ab Amst.* *L.* 30. Ἰώνιον *Edd. mend. Recte Vat. F.* *L.* 36 *sq.* πρὸς τοὺς κόλπους *Edd.* Κελτοὺς *dedit Vat. F. & margo Edd.* *L.* 40. τοὺς *caret Vat. F.* *L.* 43. ῥωμαϊκῶν λυδικὴ *Edd.* Λυβικὴ *Vat. B. F. Recepi veram lect. ex marg. Edd.*

Italia, excepta ea quæ Jonio mari adjacet, gesta sunt; cujus titulus est, *Rerum Romanarum Historia* ITALICA. Sequens Liber Romanorum bella cum Samnitibus gesta exponit, numeroso populo & expugnatu difficili, quem, una cum illis populis, quæ arma cum hoc sociaverant, vix annis octoginta bello subigere Romani potuerunt. Inscribitur *Rerum Romanarum Historia* SAMNITICA. Quartus vero, quoniam Romanorum adversus Gallos bella refert, GALLICA *Romanorum Historia* inscribitur. Eodemque modo reliqui libri. Quintus, *Rerum Romanarum Historia* SICULA *et* INSULARIS; quod cum Siculis & Insulanis gesta commemoret. Sextus, *Rerum Romanarum Historia* HISPANICA. Septimus, ANNIBALICA, quod bellum cum Carthaginiensi Annibale gestum referat. Octavus, *Rerum Romanarum Historia* LIBYCA, PUNICA & NUMIDICA. Nonus, MACEDONICA. Decimus, GRÆCA *et* JONICA. Undeci-

Ἑλληνικὴ καὶ Ἰωνική. Ὁ δὲ ἑνδέκατος, Ῥωμαϊκῶν Συριακὴ καὶ Παρθική. Ὁ δωδέκατος, Ῥωμαϊκῶν Μιθριδάτειος.

II. Καὶ τὰ μὲν πρὸς ἀλλοφύλους Ῥωμαίοις ἐπιδεδειγμένα ἔργα τε καὶ οἱ πόλεμοι ἐν τούτοις· καὶ οὕτω τυγχάνει τοῖς λόγοις ἐνταῦθα διῃρημένα. Ὅσα δὲ αὐτοὶ Ῥωμαῖοι πρὸς ἀλλήλους ἐστασίασαν καὶ ἐπολέμησαν, αἱ ἐφεξῆς βίβλοι δηλοῦσιν· ἐπιγραφὴν δεξάμεναι, Ἐμφυλίων πρώτη, Ἐμφυλίων δευτέρα, καὶ ἑξῆς, μέχρι τῆς Ἐμφυλίων μὲν θ', τῆς δὲ ὅλης Ἱστορίας κά. Ὁ δὲ εἰκοστὸς δεύτερος λόγος ἐπιγράφεται Ἑκατονταετία. Ὁ δὲ ἐφεξῆς, Δακική. Καὶ ὁ κδ' Ἀράβιος. Οὕτω μὲν τῆς ὅλης Ἱστορίας ἡ διαίρεσις.

III. Ἐμπεριέχεται δὲ τοῖς Ἐμφυλίοις, πρῶτον μὲν τὰ περὶ Μάριον καὶ Σύλλαν, ἀλλήλοιν ἐκπολεμησάντοιν. Ἔπειτα δὲ τὰ περὶ Πομπήϊον καὶ Ἰούλιον τὸν Καίσαρα, καὶ τούτοιν ἐς ἀλλήλους στασιάντοιν, καὶ μεγάλαις μά-

Lin. 52. πρῶτος, *& mox* δεύτερος, *Edd.* πρώτη *rectius dedit Cod. 2. H. Stephan. apud Hæsch.* δευτέρα *dedit idem & Vat. F.* *L. 53.* μὲν *abest ab Amst.* *L. 55.* Ὁ δὲ κδ'. *Edd. Prætuli Vat. F.* *Ibid.* Ἀρράβιος *Edd. Prætuli Vat. F.* *L. 60.* ἐπ' ἀλλήλους *Vat. B.*

mus, SYRIACA et PARTHICA. Duodecimus, *Rerum Romanarum Historia* MITHRIDATICA.

2. Et hactenus quidem adversus *exteras gentes* edita a Romanis facinora bellaque gesta exponuntur; quæ per eos, quos dixi, Libros distributa sunt. *Intestinas* autem Romanorum dissensiones contentionesque Libri insequentes complectuntur: quorum inde Tituli, DE BELLIS CIVILIBUS *Liber Primus*, *de Bellis Civilibus Liber Secundus*, & sic ordine deinceps, usque ad *Nonum Librum de Bellis Civilibus*, qui totius Historiæ *Liber vicesimus primus* est. *Liber* autem *secundus et vicesimus* inscribitur HECATONTAETIA, id est, *Centum annorum Historia*. Insequens Liber, DACICA *Historia*: & *quartus et vicesimus*, ARABICA. Hæc totius Historiæ est distributio.

3. *Bellorum* autem *Civilium* Libris primum ea continentur, quæ *Marius et Sylla* inter se gesserunt: deinde quæ *Pompejus et Julius Cæsar*, postquam hi quoque factionibus inter se contendere præliisque ingentibus confligere

χαις προσραγέντοιν· ὅτε καὶ ἡ τύχη, πλέονα Ἰουλίῳ ῥοπὴν παρασχοῦσα, ἐς νῶτα καὶ φυγὴν Πομπήϊον ἔτρεψεν. Ἐφεξῆς δὲ, τὰ περὶ Ἀντώνιον καὶ Ὀκταουΐον Καίσαρα, τὸν καὶ Αὔγουστον, πρὸς τοὺς ἀνδροφόνους τοῦ προτέρου Καίσαρος· καθ᾽ ὃν καιρὸν καὶ πολλοὶ τῶν ἐπισήμων Ῥωμαίων, δίκης ἁπάσης χωρὶς, τὴν ἐπὶ θανάτῳ ἀπήχθησαν. Τελευταῖον δὲ, ἃ ἐς ἀλλήλους συνέπεσον, Ἀντώνιόν τέ φημι καὶ Αὔγουστον, οἳ πολέμοις κρατεροῖς ἀλλήλους διεπολέμησαν, καὶ πολλῶν στρατοπέδων φθορὰν ἐνειργάσαντο· εἰ καὶ Αὐγούστῳ ὕστερον ἡ νίκη ἐμβλέψασα, ἔρημον συμμάχων εἰς Αἴγυπτον φυγάδα τὸν Ἀντώνιον ἤλασεν, ἐφ᾽ ἧς καὶ αὐτοχειρίᾳ τὸν βίον κατέστρεψεν. ᾧ τινι, τῶν Ἐμφυλίων λόγων ὄντι τελευταίῳ, καὶ Αἴγυπτος δηλοῦται ὡς ὑπὸ Ῥωμαίους ἐγένετο, καὶ τὰ Ῥωμαίων ἐς μοναρχίαν καὶ Αὔγουστον ἐπανέδραμεν. - - - -

Lin. 61. πλέον *Edd. & MSS. quod corrigendum putavi.* *L.* 63. Ἀντωνῖνον καὶ ὅτι κατὰ Ἄβριον *Edd.* Ἀντώνιον *recte Vat. B. F. & margo Edd.* καὶ Ὀκλάβιον *Vat. B.* καὶ Ὀκλαύιον *Vat. F. & margo Edd.* καὶ Ὀκλαουΐον *dedit Cod.* 2. *H. Steph. apud Hæsch.* *L.* 67. συνέπεσεν *idem Cod.* 2. *H. Steph. apud Hæsch.* τὰ ἐς ἀλλήλους συνέπεσον *Amst. Vat. B. adjecta in Vat. ab alia manu syllaba* τα, *ut intelligi videatur* συμπεσόντα. *Ibid.* τε *abest a Vat. F. & uncis inclusit Hæsch.* *L.* 70. προβλέψασα *margo Edd. corruptum ex* προσβλέψασα, *quod est in marg. Vat. F.* *L.* 74. ὑπὸ Ῥωμαίοις *Vat. F. Amst. & margo Edd.*

cœperunt; quando & fortuna, Julio favens, terga dare Pompejum fugereque coëgit. Post hæc, bella ab *Antonio et Octavio Cæsare*, qui & *Augustus* cognominatur, *cum interfectoribus Julii Cæsaris* gesta: qua tempestate complures etiam ex illustribus apud Romanos viris, indicta causa, ad mortem raptabantur. Denique & quæ *inter ipsos* acciderunt, *Antonium*, inquam, *et Augustum*, horrendis invicem bellis cum multorum exercituum strage confligentes; etsi ab Augusto tandem victoria stetit, & Antonius a sociis desertus, & in Ægyptum fuga delatus, voluntaria morte ibidem vitam finivit. Quo eodem Libro, Librorum de Bellis civilibus postremo, Ægyptus quoque declaratur quo pacto sub Romanorum venerit potestatem, & qua ratione universa res Romana sub unius imperium Augusti reciderit. . . .

IV. Ἄρχεται μὲν οὖν, ὡς εἴρηται, ἡ ἱστορία ἐν ἐπιδρομῇ ἀπὸ Αἰνείου, ἄχρι τῶν παίδων (Ῥώμου καὶ Ῥωμύλου.) Ἀπὸ δὲ Ῥωμύλου, τοῦ οἰκιστοῦ, λεπτομερῶς ἅπαντα διεξιοῦσα, κάτεισι μέχρι τοῦ Σεβαστοῦ, σποράδην δὲ καὶ ἐξ ἐπιδρομῆς καὶ ἕως Τραϊανοῦ.

V. Οὗτος δὲ ὁ Ἀππιανὸς τὸ μὲν γένος ἦν Ἀλεξανδρεὺς, ἐν Ῥώμῃ δὲ τὰ πρῶτα δίκαις συνηγόρει. ἔπειτα δὲ καὶ Βασιλέων ἐπιτροπεύειν ἠξιώθη. Ἔστι δὲ τὴν φράσιν ἀπέριττος καὶ ἰσχνός· τὴν δ' ἱστορίαν, ὡς οἷόν τ' ἐστὶ, φιλαλήθης· καὶ στρατηγικῶν διὰ τῆς ἱστορίας μεθόδων, εἴ τις ἄλλος, ὑποφήτης. Ἐπᾶραί τε λόγοις τεταπεινωμένον φρόνημα στρατοῦ, καὶ διαπραΰναι φλεγμαῖνον, καὶ πάθος δηλῶσαι, καὶ εἴ τι ἄλλο λόγοις ἐκμιμήσασθαι, ἄριστος. Ἤκμασε δὲ ἐν τοῖς χρόνοις Τραϊανοῦ καὶ Ἀδριανοῦ.

Lin. 79. καὶ κάτεισι *Vat. F.* *L.* 86. εἰ καί τις *idem.*

4. Auspicatur igitur Scriptor hic Historiam, ut diximus, ab Ænea, cursim inde ad pueros usque (Romum & Romulum) progressus. Sed á Romulo, Urbis conditore, adcurate singula persecutus, perducit ad Augustum; immo passim usque etiam ad Trajanum excurrit.

5. Fuit autem APPIANUS hic genere *Alexandrinus* : & Romæ initio caussas egerat; inde vero dignus habitus est, qui Imperatorum nomine provinciam administraret. Utitur in hac Historia *orationis genere* simplici tenuique. In *rebus* autem exponendis, quoad fieri potuit, religiose sequitur veritatem : in explicandis bellicis artibus, de quibus in historiæ cursu erat dicendum, si quis alius, adcuratus est : tum vel fractos militum animos oratione erigendi, vel ardentiores mitigandi, vel quoscumque denique animi adfectus, & quidquid oratione effingere licet, exprimendi singulariter peritus. Floruit Trajani & Adriani ætate.

IV. ΤΟΥ ΣΟΥΙΔΑ.

ΑΠΠΙΑΝΟΣ, ὄνομα κύριον. Οὗτος ὁ Ἀππιανὸς ἔγραψε Ῥωμαϊκὴν Ἱστορίαν, τὴν καλουμένην Βασιλικήν. Καὶ αἱ μὲν τρεῖς βίβλοι Ἀππιανοῦ αἱ πρῶται περιλαμβάνουσιν ὅσα Ῥωμαίοις ἀγωνιζομένοις ἐς Ἰταλιώτας ἔτι περὶ ἀρχῆς καὶ ἡγεμονίας ἐπράχθη. Ὅσα δ᾽ ἀμφὶ τὴν Ἰταλίαν ἄλλα Κελτοί τε καὶ Λίβυες ἔδρασάν τε καὶ ἔπαθον, καὶ εἴ τί που καὶ τῆς Ἰταλίας μέρος ἀνάγκαις ἢ ἐνέδραις ἢ πλάναις ἐς αὐτοὺς μετέθετο, ἐν τοῖς περὶ Κελτῶν καὶ Λιβύων. Συγγέγραπται δ᾽ ἐφ᾽ ἑαυτῶν, ὅσα καὶ ἐς τὰς Ἐμφυλίους Ῥωμαίων στάσεις ἡ Ἰταλία διῃρεῖτο. Ἔτι, τοὺς πρὸς Κελτοὺς, τοῦτ᾽ ἔστι Γερμανοὺς οἱ ἀμφὶ τὸν Ῥῆνον ποταμόν εἰσιν, καὶ τοὺς Γαλάτας, τοῦτ᾽ ἔστι Γάλλους, πολέμους, καὶ τὰς αἰτίας αὐτῶν, ὅσαι τε συνθῆκαι, καὶ συνθηκῶν παραβάσεις, ἢ ἐπαναστάσεις ἐγένοντο Κελτῶν, ἕως ἐπὶ τοῦ Γαΐου, ἡ τετάρτη βίβλος περιέχει συλλαβοῦσα. εἰ δέ τι που Κελτοὶ μὴ κατὰ πρόφασιν

Lin. 1. *Post* Λιβύων *excidisse verbum* συγγέγραπται *puto, ut legendum sit* καὶ Λιβύων συγγέγραπται. Συγγέγραπται δ᾽ ἐφ᾽ *&c. Aliam rationem emendandi hujus loci proposuit Küsterus.*

IV. SUIDÆ: *voce* ΑΠΠΙΑΝΟΣ.

APPIANUS. Nomen proprium. Hic Appianus *Romanam* scripsit *Historiam*, quæ *Regia* vocatur. Et tres quidem primi Appiani Libri continent quæcumque Romani *cum Italis* de imperio adhuc & principatu contendentes gesserunt. Quæ vero in eadem Italia a Gallis aut a Carthaginiensibus gesta sunt, horumque sive victoriæ sive clades, tum si qua etiam Italiæ pars vel necessitate coacta, vel insidiis circumventa, vel propria inconstantia ducta, ad hostes illos defecit, hæc quidem omnia in *Gallica* aut in *Pœnorum Historia* exponuntur. Tum & *Civiles* Romanorum *contentiones*, quibus lacerata Italia est, separatim perscriptæ sunt. Jam vero quæ adversus *Celtas*, id est, Germanos Rheni accolas, & *Galatas*, id est Gallos, gesta bella sunt, & causæ illorum bellorum, fœderaque aut sancita aut violata, defectionesque Gallorum, ad Cajum usque Cæsarem, quarto Libro enarrantur. Si quid autem Galli

οἰκείαν, ἀλλὰ συμμαχοῦντες Ἰταλῶν τισιν, ἢ μισθοφοροῦντες, ἔπραξαν, ἐν τοῖς περὶ ἐκείνων συγγέγραπται· καὶ ὅσον εἰς γνώρισμα μόνον αὐτῶν μέμνηται Ἀππιανός. Ἔγραψε δὲ Ῥωμαϊκοὺς λόγους ἐννέα. Οἱ δὲ διὰ τοῦ ἑνὸς πι γράφουσιν Ἀ π ι α ν ό ς.

V. ΤΟΥ ΖΩΝΑΡΑ.

Ὁ Ἰώσηπος, ὡς αὐτὸς ἐκεῖνος ἱστόρησε, χρησμόν τινα ἐν γράμμασιν ἱεροῖς εὑρηκὼς, δηλοῦντα, ὡς ἄρξει τις ἀπὸ τῆς χώρας αὐτῶν τῆς οἰκουμένης, διὰ τὰς ἐν τῇ Ῥώμῃ στάσεις καὶ τῶν ἐκεῖ βασιλέων τὰς συνεχεῖς ἀλλαγὰς, εἰς τὸν Οὐεσπασιανὸν τείνειν ὑπείληφε τὸν χρησμὸν, καί οἱ τὸ κράτος προεμαντεύσατο, Τούτου δὲ χρησμοῦ μέμνηται καὶ Ἀ π π ι α ν ὸ ς ἐν τῷ εἰκοστῷ δευτέρῳ λόγῳ τῆς Ἱστορίας αὐτοῦ Ῥωμαϊκῆς.

VI. ΑΝΩΝΥΜΟΥ.

Τὸ προοίμιον μόνον τῆς Ἰταλικῆς τοῦ Ἀ π π ι α ν ο ῦ Ἱστορίας τῇ παρούσῃ ἀνέταξα δέλτῳ· ἐπειδὴ εἰς τὴν τῶν

non suo nomine, sed vel tamquam socii populorum quorumdam Italicorum, vel mercede conducti, adversus Romanos gesserunt; id in illorum populorum Historia exponitur, & in Gallorum Historia obiter tantum ab APPIANO commemoratur. Scripsit Rerum Romanarum Libros novem. Nomen vero auctoris sunt qui per simplex tantum *p*, APIANUS, scribant.

V. ZONARÆ: ANNAL. LIB. XI. *p. 575. edit. Paris.*

Josephus enim, ut ipse narrat, quum in Sacris Literis *Oraculum* reperisset, *fore ut ex Judæa aliquis orbi terrarum imperaret*; oraculum illud, ob Romanorum seditiones, & Imperatorum continuas mutationes, ad *Vespasianum* referendum suspicatus est, eique imperium est vaticinatus. Ejusdem Oraculi APPIANUS quoque mentionem facit, *Historiæ Romanæ Libro secundo & vicesimo.*

VI. ANONYMI *Testimonium de* APPIANO: *Editis & MSStis Appiani Exemplaribus insertum.*

Italicæ APPIANI Historiæ solum Procemium in hoc Volumen contuli. Nam quod ad rerum Italicarum historiam ad-

Ἰταλικῶν διήγησιν ἡ τοῦ Ἁλικαρνασέως Διονυσίου Ῥωμαϊκὴ Ἀρχαιολογία πασῶν ἐστιν ἱστοριῶν ἀξιολογωτέρα, ἐν εἴκοσι ταῖς ὅλαις βίβλοις διεξοδικώτερον διαλαμβάνουσα περί τε τοῦ οἰκισμοῦ τῆς Ῥώμης, καὶ τοῦ γένους αὐτῆς, καὶ τῶν πράξεων ὅσαι μέχρι τοῦ πρώτου πρὸς Καρχηδονίους αὐτῆς πολέμου ἐπράχθησαν. Καὶ ἄλλοι δὲ πολλοὶ τὰ Ῥωμαϊκὰ συνεγράψαντο· ὧν καὶ Δίων ἐστὶ, τὰ μὲν ἀρχαιότερα ἐπιδραμὼν, τὰ δὲ τελευταῖα, καὶ μάλιστα ὅσα μετὰ τὴν μοναρχίαν ἐγένετο τῶν Καισάρων, καὶ μέχρι τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ τῆς Μαμμαίας, εἰς ὃν ἀναπέπαυκε τὴν Ἱστορίαν, διεξοδικώτερον ἀναγράψας. Δεῖ μέντοι τὴν μὲν ἀρχαιολογίαν τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐκ τοῦ Διονυσίου λαμβάνειν, εἴ τις μὴ τὴν ἀκοὴν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν γλῶτταν ὠφεληθῆναι ἐκ τῶν ἀναγινωσκομένων αἱροῖτο· τὰ δὲ μετὰ τοὺς μονάρχους, ἐκ τοῦ Δίωνος. Τὰς δὲ κατὰ ἔθνος πράξεις, ἐκ τοῦ παρόντος Ἀππιανοῦ. ἀφ' οὗ ἀναλεξάμενος ἔγωγε τῶν μὲν Ἐμφυλίων τὰ τοῦ Αὐγούστου καὶ Ἀντωνίου,

Lin. 38. ἀκοὴν μόνην *Edd. invitis Libris MSS.*

tinet, DIONYSII HALICARNASSEI *Antiquitates Romanæ* omnia omnium de eo argumento ſcripta ſuperant; quæ viginti Libris primordia Urbis, & originem Populi Romani, & quidquid a Romanis ad primum uſque bellum Punicum geſtum eſt, prolixe exponunt. Scripſerunt autem & alii multi res Romanas. In his DIO: qui antiquiora quidem curſim, poſteriora vero, maxime autem quæ ſub Cæſarum imperio ad Alexandrum Mammææ uſque (in quo deſinit illius Hiſtoria) acciderunt, uberiori ſtylo perſecutus eſt. Quidquid igitur ad Romanorum originem & antiquiora tempora ſpectat, id a *Dionyſio Halicarnaſſeo* petendum eſt, ei præſertim, qui non ſolum in ipſa rerum cognitione, ſed etiam in facultate orationis, proficere ex lectione cupit: quæ vero ſub Imperatoribus acciderunt, a *Dione*. Sed quas res cum quoque populo ſigillatim Romani geſſerint, APPIANUS his docet. Ceterum quum ſint multo plures *Appiani Libri*, equidem ex integro illius opere hoſce

καὶ ἑξῆς τούτοις τὰ Ῥωμαίοις πρὸς Αἰγυπτίους ἄχρι Κλεοπάτρας γενόμενα, ἔτι τε τὰ Ἰουδαϊκά, καὶ τὰ Ποντικά, καὶ τὰ Δακικά, οἷς ὁ Τραϊανὸς ἐλαμπρύνατο, τά τε Ἰβηρικά, καὶ τὰ Ἀννιβαϊκά, τά τε Καρχηδονικά, καὶ τὰ Σικελικά, καὶ πρὸς τούτοις τὰ Μακεδονικά, καὶ τὰ Ἑλληνικά. Καὶ, πολλῶν καὶ ἄλλων ὄντων, τούτοις ἀρκεσθεὶς, ἐν δυσὶν αὐτὰ συνέθηκα τεύχεσιν.

VII. ΑΝΩΝΥΜΟΥ ἙΤΕΡΟΥ.

Ἡ τοῦ Ἀππιανοῦ Ῥωμαϊκὴ Ἱστορία ἐν λόγοις εὕρηται περικλειομένη κβʹ. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος λόγος περιέχει τῶν ἀπὸ Ῥωμύλου μέχρι Ταρκυνίου βασιλέων ἑπτὰ τὰς πράξεις· ἐπιγράφεται δὲ Ῥωμαϊκῶν Βασιλικὴ Ἱστορία. Ὁ δὲ βʹ. Ῥωμαϊκῶν Ἰταλική. Ὁ δὲ γʹ. Ῥωμαϊκῶν Σαυνιτική, ὃς καὶ πʹ. ἐτῶν περιέχει πολέμους. Ὁ δὲ δʹ. Ῥωμαϊκῶν Κελτική. Ὁ δὲ εʹ. Ῥωμαϊκῶν Σικελική. Ὁ δὲ

Lin. 46. Ἀννιβιακὰ *duo MSS. Regii; sed in Reg. B. ab alia manu mutatum in* Ἀννιβαϊκά. *L.* 51. *Articulum* Ἡ, *qui a ceteris abest, dedit Vat. E.* *L.* 54. τὰς *abest ab Aug.*

potissimum Libros selegi: scilicet, ex Bellorum Civilium Historia *res Augusti Antoniique*, &, quæ has proxime sequuntur, *res a populo Romano cum Ægyptiis* ad Cleopatram usque *gestas*: tum *res Judaicas*, *Ponticas*, *Dacicas*, quibus Trajanus nomen suum illustravit; deinde *res Hispanienses*, *bellum Annibalicum*, *resque Punicas* atque *Siculas*; ad hæc *res Macedonicas Græcasque*. Hos Libros satis habui ex ceteris selegisse; eosdemque in *duo Volumina* conjeci.

VII. *Alterius* ANONYMI *Testimonium: MSStis Appiani Exemplaribus insertum.*

APPIANI *Romana Historia* duobus & viginti Libris comprehensa est. Et 1mus quidem Liber continet septem Regum, a Romulo ad Tarquinium usque, res gestas; inscribiturque *Rerum Romanarum Historia Regia.* 2dus Liber, *Historia Romano-Italica.* 3. Historia Romanorum *Samnitica*, quo Libro & octoginta annorum bella continentur. 4. Romanorum Historia *Gallica.* 5. *Sicula.* 6. *Hispa-*

ϛʹ. Ῥωμαϊκῶν Ἰβηρική. Ὁ δὲ ζʹ. Ῥωμαϊκῶν Ἀννιβαϊκή. Ὁ δὲ ηʹ. Ῥωμαϊκῶν Λιβυκὴ καὶ Καρχηδονική. Ὁ θʹ. Ῥωμαϊκῶν Μακεδονική. Ὁ ιʹ. καὶ ιαʹ. Ῥωμαϊκῶν Ἑλληνικὴ καὶ Ἰωνική. Ὁ ιβʹ. Ῥωμαϊκῶν Συριακή. Ὁ ιγʹ. Ῥωμαϊκῶν Παρθική. Ὁ δὲ ιδʹ. Ῥωμαϊκῶν Μιθριδάτειος. Ὁ δὲ ιεʹ. Ῥωμαϊκῶν Ἰλλυρική. Ὁ δὲ ιϛʹ. Ἀράβιος. Ἐπὶ δὲ τούτοις εἰσὶν οἱ ἐπιγραφόμενοι Ῥωμαϊκῶν Ἐμφυλίων πέντε. Ὁ δὲ ἐφεξῆς κβʹ. ἐπιγράφεται Ἑκατονταετία. Ὁμοῦ λόγοι κβʹ. ἐξ ὧν ἐν τῷ παρόντι βιβλίῳ εἰσὶν θʹ. μόνοι.

Lin. 59 sq. MS. Florent. & Vat. E. distinguunt post Λιβυκή. *& reliqua sic exhibent* Καὶ Καρχηδονικὴ ὁ θʹ. Ῥωμαϊκῶν Μακεδονικὴ δὲ ὁ δέκατος. Ὁ ιαʹ Ῥωμαϊκῶν Ἑλληνικὴ καὶ Ἰωνική. *Sic & in duobus Regiis initio fuerat, sed in his deinde particula* δὲ *post* Μακεδονικὴ *deleta & punctis notata est. Recte Aug. L. 62.* δὲ, *ante* ιδʹ. *& ante* ιεʹ. *abest ab Aug. L. 63.* δὲ, *ante* ιϛʹ. *abest ab Aug. & Flor.*

niensis. 7. *Annibalica.* 8. *Libyca et Punica.* 9. *Macedonica.* 10. & 11. *Græca* (vel Achaica) *et Jonica* (vel Asiatica). 12. *Syriaca.* 13. *Parthica.* 14. *Mithridatica.* 15. *Illyrica.* 16. *Arabica.* Sequuntur *de Romanorum Bellis Civilibus Libri V.* Denique qui hos excipit *vicesimus secundus*, *Hecatontaëtia* (*Centum Annorum Historia*) inscribitur. Omnes simul XXII Libri, e quibus præsens volumen non nisi novem complectitur.

SPICILEGIUM FRAGMENTORUM EX APPIANO.

I. APUD SUIDAM.

Ανεζεύγνυ, ἀνέστρεφεν. Αππιανός· Ὁ δὲ μετὰ πολλῆς λείας ἀνεζεύγνυ. *Ille vero magna cum præda reversus est.*

Ἀψιμαχία, συναφὴ μάχης. Αππιανός· Τὸ μὲν πρῶτον ἔριδες ἦσαν, καὶ ἀψιμαχίαι σμικραί· μετὰ δὲ, συμβολαί τε ἐς τὴν ἀλλήλων - - - *Primum quidem levia certamina et velitationes erant: postea vero acie decernere cœperunt.*

Διέφερον. Αππιανός· Οἱ δὲ Κελτοὶ ἐς Ῥωμαίους τι μήνιμα ἐκ πολλοῦ διέφερον. ἀντὶ τοῦ, εἶχον, ἐνεκότουν. *Galli vero a longo jam tempore iram adversus Romanos fovebant.*

Εγχρόνων, οὐ πρὸ πολλοῦ χρόνου συντεθεισῶν. Αππιανός· Κατεφρόνουν τῶν σπονδῶν, ἔτι ἐγχρόνων οὐσῶν. *Fœdera, quamquam recentia adhuc, spernebant.*

Εδοκίμαζεν, ἔκρινε. - - Αππιανός· Ὁ δὲ ἐπὶ τὰς οἰκίας χωρῶν, συνελάμβανεν ὅσους ἐδοκίμαζεν. ἀντὶ τοῦ, ἔκρινεν ἐτάσεως εἶναι ἀξίους. *Ille vero, domos intrans, comprehendit quoscumque inquisitione dignos judicavit.*

Επαφρόδιτος, ἐπίχαρις, ἡδύς. [Καὶ Επαφροδισία.] Αππιανός· Καὶ μὴν ἐν πᾶσιν ἐπαφροδισίαν ὑπεραίρων, ἐσεμνολόγει περὶ ἑαυτοῦ. *Et venustatem* (f. *felicitatem*) *suam coram omnibus extollens, magnifice sese jactabat.*

Θησαυρούς. Αππιανός· Ὅπλα τε πολλὰ καὶ σῖτον ἡτοιμάζετο, καὶ θησαυροὺς ἐποίει. *Et arma multa frumentumque comparavit, & horrea instituit.*

Lin. 20. *Verba* καὶ Επαφροδισία *ex mente Küsteri adjeci.*

L. 21. ὑπερεπαίρων *utique videtur legendum.*

Ἱλαρὸς, εὔχαρις, ἀστεῖος, ἡδύς. Αππιανός· Σὺν βοῇ ἱλαρᾷ καὶ θορύβῳ χρηστῷ παρέπεμπον αὐτὸν, καὶ θαῤῥεῖν ἐκέλευον. *Hilari clamore et fausto adplausu eum prosecuti sunt, bonoque animo esse jusserunt.*

Οἱ, περισπωμένως, ἑαυτῷ. -- Αππιανός· Επεὶ δέ οἱ τὸ κακὸν τέχνης κρεῖττον, καὶ μέν τοι καὶ ἐπικουρίας τῆς ἐκ θνητῶν συμμάχων δυνατώτερον. *Quum vero ei malum omni remedio majus et auxilio humano potentius esset.*

Οἰστρεῖ. -- Αππιανός· Τῷ ὄντι πᾶσιν οἰστρώδης ἐνέπιπτεν ὁρμὴ καὶ προθυμία κατὰ τῶν βαρβάρων. *Revera omnes furiosus quidam impetus et cupido adgrediendi barbaros invasit.*

Πιθανούς. -- Αππιανός· Ἕνα δὴ αὐτῶν, πιστὸν καὶ πιθανὸν εἰς τὸ ἔργον, ἐντυχόντα τοῖς ὑπάτοις ἐν ἀποῤῥήτῳ, πίστιν αἰτῆσαι. *Unum autem illorum, hominem fidum, et ad rem gerendam idoneum, clam adiisse Consules, fidemque ab illis petiisse.*

Πρόσριζα, σὺν ταῖς ῥίζαις. Αππιανός· Τὰ δένδρα ἔκοπτε πρόσριζα, τοῦ μὴ πάλιν φῦναι. *Arbores cum ipsis radicibus excidit, ne repullularent.*

Χρηματίζει, δοτικῇ, ἀποκρίνεται, πρᾶγμα διοικεῖ. οὕτως Αππιανὸς ὁ Ἱστορικός· Τοῖς πρέσβεσιν ἐχρημάτιζε. *Legatis responsa dabat.*

Ὤσατο ἑαυτόν. Αππιανός· Ὤσατο ἑαυτὸν, καὶ κατέβαλεν ἀπὸ τοῦ ἵππου. οὐ μὴν ἔφθασε τρῶσαι, συναρπασάντων αὐτὸν τῶν συνασπιστῶν. ἢ, παρενέβαλλεν εἰς κίνδυνον ἑαυτόν. *In medios se conjecit; et de equo eum deturbavit; nec tamen interficere potuit, quod satellites eum statim exciperent.*

Lin. 32. *Forte* καὶ μέν τι καί.

L. 44 *sq.* πρόσριζα *ex MS. utrimque restituit Küsterus, quum in prioribus editt. legeretur* πρόριζα.

L. 50 *sqq. Dedi locum ex Toupii emendatione; quum vulgo sic legeretur:* ὬΣΑΤΟ ἙΑΥΤΟΝ, κατέβαλλεν ἀπὸ τοῦ ἵππου. Αππιανός· Οὐ μὴν ἔφθασε τρῶσαι, συναρπασάντων αὐτὸν ὑπασπιστῶν, ἢ παρενέβαλεν εἰς κίνδυνον ἑαυτόν. *Nomen autem* Αππιανος, *pro* Αἰλιανὸς *quod prius editum erat, restituit ex MSS. Paris. Küsterus.*

L. 52. τῶν, *ad* συνασπιστῶν, *adjeci ex edit. Mediolan.*

II. APUD GRAMMATICUM INEDITUM BIBLIOTHECÆ SAN-GERMANENSIS,

ΠΕΡΙ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ. Ποῖα τῶν ῥημάτων γενετικῇ, καὶ δοτικῇ, καὶ αἰτιατικῇ συντάσσονται.

Ἀποδίδωμι, τὸ πιπράσκω, γενικῇ. Ἀπίανος β'. ἀπέδοτο εὐτελεστάτης τιμῆς.

Ἄρχω, γενικῇ. Ἀππίας δὲ δοτικῇ. διεχρήσατο Νέρων ὅτε ἦρχεν Ῥωμαίοις.

Ἀπογινώσκω, αἰτιατικῇ. - - Ὁ δὲ Ἀππιανὸς ἐν τῇ Ἀννιβαϊκῇ διχῶς. αἰτιατικῇ μέν· ἀπογνοὺς ἅπαντα. πρὸ δὲ ρ' στίχων, γενικῇ· ἀπογνοὺς οὖν αὐτῶν Ἀννίβας.

Ἀμελητέα, γενικῇ τὸ πρᾶγμα· τὸ δὲ πρόσωπον δοτικῇ. Ἀππιανός· ἀλλήλων ἠμέλουν.

Ἀπαντῶ. Ἀππιανὸς α'. πᾶσιν ἀπαντῶν.

Ἐπιθειάσας, δοτικῇ. Ἀππιανὸς Μακεδονικῶν· ἐπιθειάσας δὲ καὶ τοῖσδε.

Εἰσακούει, αἰτιατικῇ. Ἀππιανὸς α'. οὐκ εἰσακουόντων οὐδέτερα Ῥωμαίων.

Ἐξέδραμεν, γενικῇ. Ἀππιανός· ἐξέδραμεν τοῦ δανειστοῦ.

Ἐπέλαβεν, αἰτιατικῇ. Ἀππιανὸς β'. λιμὸς ὁμοῦ καὶ λοιμὸς ἐπέλαβε Ῥωμαίους.

Ἐφήδοντο, δοτικῇ. ὁ αὐτός· καὶ ἐφήδοντό μοι τῆς ὕβρεως. (*Recentior manus adjecit:* καὶ ἐπιβουλῆς.)

Ἦν, μετὰ

Lin. 1. Ἀποδίδομαι *fuerat scribendum.*

L. 3. *An* Ἀππίας *h. l.* Ἀππιανὸς *valeat, nescio: reliqua hujus Fragmenti prava esse, facile adparet.*

L. 6. *Pro* Ἀννιβαϊκῇ *scribi debuit* Λιβυκῇ *vel* Καρχηδονικῇ.

Ib. ἀπογνοὺς ἀπάνταν *MS. mend.*

L. 7. ἀπογνοὺς οὖν ἑαυτον *MS. rursus mendose.*

Ἦν, μετὰ πληθυντικοῦ ὀνόματος. Ἀππιανὸς ἐν τῇ Βασιλικῇ· ἔριδες ἦν.

Θάλλω, δοτικῇ. Ἀππιανὸς β′. Ἀμφοτέροις τοῖς γονεῦσι θάλλοντες.

Καταχωνεύω, ἡ ὕλη αἰτιατικῇ, ὁ τόπος γενικῇ. Ἀππιανὸς ἐν τῷ Μιθριδάτους· τοῦ στόματος αὐτοῦ κατεχώνευσαν χρυσίον.

Κουφίζω καὶ Ἐπικουφίζω, γενικῇ. Ἀππιανός· ὅσα δὲ ὅμως ἐπικουφιεῖ τῆς ἀνίας, αἰτεῖτε καὶ λαμβάνετε προσιόντες.

Λύω, τίμημα γενικῇ, καὶ τὸ λυόμενον αἰτιατικῇ. Ἀππιανὸς Ἀννιβαϊκῇ· εἰ θέλοιεν αὐτοὺς οἱ ἐν ἄστει λύσασθαι χρημάτων.

Μέτεισιν, ἐπέρχεται ἢ διαδέχεται. Ἀππιανὸς Παρθικῇ· εἴ τις ἄρα νέμεσις τὰς πρόσθεν εὐτυχίας μέτεισι. πρὸς αἰτιατικῆς.

Μεταλαμβάνω, ἀντὶ τοῦ ἁρπάζω, αἰτιατικῇ. Ἀππιανὸς Ἀννιβαϊκῇ· ἀνεπήδων τε ἐξ ὕπνου, καὶ τὰ ὅπλα μετελάμβανον.

Μισθοφορῶ, μισθοῦ στρατεύομαι, ἢ ὑπηρετῶ. Ἀππιανὸς ἐν τῇ Μιθριδατικῇ· τοὺς Ἕλληνας, οἱ ἐμισθοφόρουν αὐτῷ.

Παρατροχάσαι, ἤγουν παρατρέχειν, δοτικῇ· Ἀππιανός· παρατροχάσαι ἐπιπλεῖστον αὐτῷ.

Πιπράσκω γενικῇ. Ἀππιανὸς α′. πιπράσκων χρη-

Lin. 26. τοῦ στόματος αὐτοῦ *reposui pro corrupto* τοῦτο αὐτοῦ, *quod erat in MS.*

L. 29. αἰτεῖ τε καὶ λαμβάνεται *MS. menda facile corrigenda.*

L. 35. νέμεσιν πρόσθεν *MS. mend.*

L. 38. *Potius* Λιβυκῇ.

L 39. *In marg. MSti est* μετέλαβον.

L. 41. *Pro* οἱ *dat mend.* οἷον *MS.*

L. 44 παρὰ τὸ τροχάσαι ἐπιπλεῖστον *MS. corrupte.*

μάτων πολλῶν. Καὶ ἐν β'. πραθῆναι πάντα τοσοῦδε, ὅσον τὸν ἐκ τυραννίας ἐώνητο.

Πρεσβεύειν, ἀντὶ τοῦ ἱκετεύειν, μετὰ τῆς Εἰς. Πρεσβεύειν εἰς Καίσαρα, Απίων δ'.

Σισίννης, Σιτίνου κλίνει τὸ ὄνομα. Αῤῥιανὸς ἐχρήσατο αὐτῷ τῇ πάσῃ τῇ πραγματείᾳ τετραχῶς. Σισίνης δὲ ὁ ΦραταΦέρνου παῖς. ἐν μόνῳ δὲ τῷ β' λόγῳ εὑρέθη τὸ ὄνομα τῶν μετὰ Αλέξανδρον. Ὁμοίως καὶ Αππιανὸς Ιλλυρίδι Σισίνου καὶ Σισίνην Φησί.

Στρατηγῶ, ὁ τόπος γενικῇ, τῶν δὲ δουλωμένων δοτικῇ. Αππιανὸς ε' ΕμΦυλίων· ὁ δὲ ἐστρατήγησε τῷ Βρούτῳ.

Συνηδόμενοι, γενικῇ. Αππιανὸς ιδ' Αἰγυπτίων· συνηδόμενοι τῶν γεγονότων.

Τεκμήρασθαι, γενικῇ. Αππιανὸς Συριακοῖς· τεκμήρασθαι τοῦ πάθους.

Ὑποτοπῶ, αἰτιατικῇ. Αππιανὸς ἐν τῷ Κελτικῷ· τὸ γενόμενον ὑποτοποῦντες.

Χρῶμαι, τὸ κατὰ χρῆσίν τι λαβεῖν, αἰτιατικῇ. Αππιανὸς κ'. ἃς δὲ ἐχρησάμην παρὰ Αντωνίου ναῦς.

Χρηματίζειν. Ὁ αὐτὸς β' Αἰγυπτιακῶν· πρεσβείαις ὁ Καῖσαρ ἐχρημάτισεν.

Ωνεῖται, γενικῇ. Αππιανὸς α' Ρωμαϊκῶν· ὠνεῖται τὰ γ' βιβλία τῆς τιμῆς τῶν ἐννέα.

Lin. 47. *Forsan* ὅσον *ex* ὅσου, & τυραννίας *ex* Τυῤῥηνίας *depravatum.*

L. 50. κλίνε *videtur legendum.*

L. 51. αὐτῷ *posui pro* αὐτὸ, *quod est in MS.*

L. 53. τὸ ὄνομα μετὰ Αλεξάνδρου *MS. Adjeci* τῶν, *monente Ruhnk.*

L. 54. *Pro* Ιλλυρίδι *scribi debuerat* Εμφυλίων ε'. *Ibid. Pro* Σισίνην *scribi* Σισίνῃ *debuit.*

L. 60. Τεκμήρεσθαι *MS. mendose: & sic mox iterum.*

ΡΩΜΑΙΚΩΝ ΠΑΡΘΙΚΗ.

HISTORIA ROMANORUM PARTHICA

QUÆ TEMERE APPIANO ALEXANDRINO TRIBUI SOLET.

[ΑΠΠΙΑΝΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΣ]

ΡΩΜΑΙΚΩΝ

ΠΑΡΘΙΚΗ.

Μετὰ δὲ τοὺς ἐκ Πομπηΐου Συρίας ἄρχειν ᾑρημένους, Γαβίνιος Ῥωμαίων στρατηγὸς ἐπέμφθη Συρίας ἄρχειν. ὃν ἐπὶ τοὺς Ἄραβας ὁρμῶντα Μιθριδάτης μὲν ὁ Παρθυαίων βασιλεὺς, ἐξελαυνόμενος τῆς ἀρχῆς ὑπὸ Ὀρώδου τοῦ ἀδελφοῦ, μετῆγεν ἐξ Ἀράβων ἐπὶ Παρθυαίους. Πτολεμαῖος δ' αὐτὸν ὁ ἑνδέκατος, Αἰγύπτου βασιλεὺς, ἐκπεσὼν καὶ ὅδε τῆς ἀρχῆς, μετέπεισε χρήμασιν ἀντὶ Παρθυαίων ἐπὶ τοὺς Ἀλεξανδρέας ὁρμῆσαι. καὶ κατήγαγε τὸν Πτολεμαῖον ἐπὶ τὴν ἀρχὴν Γαβίνιος, Ἀλεξανδρεῦσι πολε- APPIAN. in Hist. Syr. Cap. 51.

Lin. 3. Verba ἐπὶ τοὺς Ἄραβας, *quæ non leguntur in Appiani Hist. Syriaca, inserenda forte ibi fuerant. L. 4.* ὑπὸ Ὀρρώδου *Regii.* ὑπὸ ὁ ἥρωδου *(sic h. l.) Aug. L. 6.* Αἰγυπτίων βασ. *Edd.* Αἰγύπτιων *mend. Regii.* Αἰγύπτου *ded. Aug. ut Appian. in Syr. L. 8 sq.* κατηγ. τον πόλεμον *mend. Regii, quod in Reg. B, correxit Gu. Budæus.*

HISTORIA ROMANORUM

PARTHICA

APPIANO ALEXANDRINO

TEMERE TRIBUTA.

SIGISM. GELENII VERSIO LATINA.

Postquam autem Pompejus Syriam redegit in provinciam, Gabinius a senatu ad eam regendam missus est. Ad hunc, parantem expeditionem in Arabas, venit Mithridates, Parthorum rex, pulsus ab Orode fratre, invitans, ut Arabas omitteret, & contra Parthos duceret. Sed plus valuit apud eum Ptolemæus Ægyptiorum undecimus rex, eodem tempore pulsus e regno; effecitque, ut, accepto auro, non contra Parthos, sed in Alexandrinos expeditionem susciperet. Quo in regnum armis reducto, Gabinius a se-

APPIAN. in Hist. Syr. Cap. 51.

μήσας· ὑπὸ δὲ τῆς Ρωμαίων βουλῆς ἔφυγεν, ἄνευ ψηφίσματος ἐμβαλὼν ἐς Αἴγυπτον ἐπὶ πολέμῳ Ρωμαίοις ἀπαισίῳ νομιζομένῳ. ἦν γάρ τι Σιβύλλειον αὐτοῖς ἀπαγορεῦον. Ἐπὶ δὲ Γαβινίῳ μοὶ δοκεῖ Κράσσος ἄρξαι Σύρων, ὅτῳ πολεμοῦντι Παρθυαίοις ἡ μεγάλη συμφορὰ γίνεται. Καὶ ἐπὶ Λευκίῳ Βύβλῳ, μετὰ Κράσσον στρατηγοῦντι Συρίας, ἐς τὴν Συρίαν ἐσέβαλον οἱ Παρθυαῖοι. Σάξα δὲ μετὰ Βύβλον ἡγουμένου, καὶ τὰ μέχρις Ἰωνίας ἐπέδραμον, ἀσχολουμένων ἔτι Ρωμαίων ἐς τὰ ἐπ' ἀλλήλους ἐμφύλια.

Καὶ ἔπραξαν μὲν οὐδὲν μέγα, ὅ τι καὶ ἄξιον λόγου, λῃστεύουσι μᾶλλον ἢ πολεμοῦσιν ἐοικότες. Ἀλλὰ τάδε μὲν ὕστερον γενόμενα τῇ Κράσσου κακοπραγίᾳ τε καὶ συμφορᾷ, προαγαγούσῃ αὐτοὺς ἐς θράσος ἀμήχανον, ὑπὸ Ἀντωνίου συνεστάλη. Ὅπως δὲ Κράσσος ἔσχεν ὁρμῆς ἐς αὐτοὺς, ἄνωθεν εἰπεῖν ἄξιον.

Προσῄει μὲν γὰρ ἡ τῶν ἀρχαιρεσιῶν ἔθιμος ἡμέρα

Lin. 10. ὑπὸ δὲ Ρωμ. βουλ. *edit. 1. ex Reg. A.* ὑπὸ δὲ τῆς τῶν Ρωμ. βουλ. *edit. 2. 3. Prætuli Aug. Reg. B. Ibid. sq.* ἐπὶ τῷ ἄνευ ψηφ. ἐς Αἰγ. ἐμβαλεῖν *edit. 2. 3. quum nec* ἐπὶ τῷ, *nec* ἐμβαλεῖν *vel* ἐμβαλὼν *fuisset in edit. 1. Recte Aug. L. 15. & 17.* Βίβλῳ *& mox* Βίβλον *Edd. Dedi, ut alibi, lectionem Aug. L. 15.* κατὰ Κράσσου *mend. edit 3. L. 16.* ἐσέβαλλον *edit. 1. cum Regiis. L. 18.* ἐπ' ἀλλήλοις *edit. 1. cum Regg. L. 20 sqq.* τάδε μὲν ὕστ. γενόμενα, ἡ Κράσσου κακοπραγία τε καὶ συμφορὰ, προαγαγοῦσα αὐτοὺς *&c. Sic mend. Edd. Correxi ex Aug. & pro* προαγαγούσι, *quod (sic) erat in Aug. reposui* προαγαγούσῃ.

natu damnatus est exilio, quod inconsultis Patribus Ægypto bellum intulisset, vetitum oraculis: nam Sibyllina carmina id diserte caverant. Huic successit Crassus, qui Parthos armis lacessens, magnam cladem accepit. Post quem L. Bibulo Syriam obtinente, Parthi irruperunt in eam provinciam. Sub Saxa vero, qui proxime successit, excurrerunt usque Ioniam, Romanis occupatis circa bella civilia.

Sed tunc nihil memorabile gesserunt, latronibus similiores quam hostibus. Verum ista secuta sunt Crassi cladem, ex qua illi tantam conceperant audaciam, comprimendam tandem ab Antonio. Cæterum expeditio Crassi digna est, quæ repetatur altius.

Quum rediret dies comi-

κατὰ καιρόν· ἔσπευδον δὲ ἅμα ἐπὶ τὴν ὕπατον ἀρχὴν, ἀλλήλοις συνθέμενοι, Γάϊός τε Καῖσαρ, καὶ Πομπήϊος Μάγνος, καὶ Κράσσος ὁ Μάρκος ἐπίκλην. οἵ τινες Κικέρωνά τε καὶ Κάτωνα καὶ τοὺς ἄλλους ἀντιστασιώτας ἀπεωσάμενοι, ἐβιάσαντο ἐς τὴν ἀρχήν· καὶ ἐπέδοσαν Καίσαρι μὲν ἄλλην πενταετίαν, ἧς εἶχεν ἄρχειν Γαλατίας, αὐτοῖς δὲ Πομπήϊός τε καὶ Κράσσος ἐψηφίσαντο Συρίαν καὶ Ἰβηρίαν. κληρουμένων δὲ, Συρίαν μὲν ἔλαβε Κράσσος, Πομπήϊος δ' ἔλαβεν Ἰβηρίαν. *PLUTARCHUS in Crasso C. 15. … 552.*

Ἦν δὲ ἀσπάσιος ἅπασιν ὁ κλῆρος. οἵ τε γὰρ πολλοὶ Πομπήϊον ἐβούλοντο μὴ μακρὰν εἶναι τῆς πόλεως, καὶ Πομπήϊος, ἐρῶν τῆς γυναικὸς, αὐτόθι τὰ πολλὰ διατρίβειν ἔμελλε. Κράσσος δὲ ὑπὸ χαρᾶς εὐθὺς ἐκπεσόντι τῷ κλήρῳ καταφανὴς ἦν, οὐδὲν εὐτύχημα λαμπρότερον ἑαυτῷ γεγονέναι τοῦ παρόντος ἡγούμενος· ὡς μόλις ἡσυχίαν ἄγειν, πρὸς δὲ τοὺς συνήθεις πολλὰ κενὰ καὶ μειρακιώδη λέγειν, παρ' ἡλικίαν τὴν ἑαυτοῦ καὶ φύσιν, *Plutarch. ibid. C. 16.*

Lin. 30. ἀπωσάμενοι *potius scriptum oportere, monuit H. Stephan. Ibid.* ἀπέδωσαν *exemplaria Plutarchi, male. L. 31 sq.* Γαλάταις *mend. Edd. L. 33.* ἔλαχε Κρ. *Plut. L. 35.* Ἦν δὲ οὐκ ἀκούσιος *Plut. L. 38 sq. Malim* ἐκπεσόντος τοῦ κλήρου. *L. 39.* οὐθὲν εὐτυχ. *Aug. L. 40. Post* μόλις, *recte apud Plut. inseruntur verba* ἐν ἀλλοτρίοις καὶ πολλοῖς. *L. 41.* πολλὰ καινὰ *Plut. Sed ibi* κενὰ *recepit Reisk.*

tiorum consularium, competitores fuerunt Cajus Cæsar, Pompejus Magnus, & Marcus Crassus. Horum duo postremi, Cicerone & Catone, aliisque factionis adversæ, repulsis, vi magistratum obtinuerunt, & prorogarunt Cæsari Galliam provinciam in aliud quinquennium: Consules ipsi Syriam Hispaniamque sortiti sunt.

Ea sors grata fuit omnibus. Nam & populo placebat Pompejum non abesse ab urbe longius, & Pompejus, ut uxorius, in ea mansurus erat plurimum. Nec Crassus mox ut sortitus est provinciam suam, dissimulavit gaudium, putans nihil unquam sibi accidisse felicius, & tantum non gestiens: apud familiares autem multa vana effundebat & juvenilia, præter ætatem ac ingenium, alioquin tota vita nec

PLUTARCHUS in Crasso C.16. p. 552.

ἥκιστα κομπαστὴς ἢ σοβαρὸς ἐν τῷ βίῳ γεγονώς. τότε δὲ ἐπηρμένος κομιδῇ καὶ διεφθαρμένος, οὐ Συρίαν οὐδὲ Πάρθους ὅρον ἐποιεῖτο τῆς εὐπραξίας· ἀλλ᾽, ὡς παιδιὰν ἀποφανῶν τὰ Λευκόλλου πρὸς Τιγράνην, καὶ Πομπηίου πρὸς Μιθριδάτην, ἄχρι Βακτρίων καὶ Ἰνδῶν καὶ τῆς ἔξω θαλάσσης ἀνῆγεν ἑαυτὸν ταῖς ἐλπίσι. καίτοι τῷ γραφέντι περὶ τούτων νόμῳ Παρθικὸς πόλεμος οὐ προσῆν· ᾔδεσαν δὲ πάντες, ὅτι πρὸς τοῦτο Κράσσος ἐπτόητο. καὶ Καῖσαρ ἐκ Γαλατίας ἔγραφεν αὐτῷ, τὴν ὁρμὴν ἐπαινῶν, καὶ παροξύνων ἐπὶ τὸν πόλεμον. Ἐπεὶ δὲ δημαρχῶν Ἀτήϊος ἔμελλε πρὸς τὴν ἔξοδον ἐναντιώσεσθαι, καὶ συνίσταντο πολλοὶ, χαλεπαίνοντες, εἴ τις ἀνθρώποις οὐδὲν ἀδικοῦσιν, ἀλλὰ ἐνσπόνδοις, πολεμήσων ἄπεισι· δείσας ὁ Κράσσος, ἐδεήθη Πομπηίου, παραγενέσθαι καὶ συμπροπέμψαι· μέγα γὰρ ἦν ἐκείνου τὸ πρὸς τὸν ὄχλον ἀξίωμα. καὶ τότε παρεσκευασμένους πολλοὺς ἐνίστασθαι

Lin. 43. Post κομπαστὴς *male inserunt* ἦν *Edd. ex Reg. A. Ibid.* ἐν *abest ab exempl. Plut. L. 46.* Λουκούλλου *Plut. L. 47.* Βακτρείων *edit. 1. ex Reg. B. L. 49.* πάροικος πόλεμος *vulgo Plut. mend. quod Reiskius demum correxit. L. 50.* πρὸς τοῦτον *& h. l. & apud Plut. maluit H. Steph. & sic ibi edidit Reiskius. Ibid.* ἐπτόηνται *Plut. minus bene. L. 51.* ἔγραψεν *Plut. L. 52 sq.* Αὐτήϊος *Aug. mend. L. 57. Post* μέγα *inserunt* τὶ *Edd. quod abest ab Aug. & Plut.*

ſuperbus nec jactator. Tunc vero ſupra modum elatus & depravatus affectibus, non de Syria Parthiaque tantum ſibi prædeſtinabat victoriam; ſed luſum jocumque exiſtimans, Tigranem a Lucullo victum, a Pompejo Mithridatem, uſque Bactros & Indos Orientalemque Oceanum proferebat ſpes improbas: quamvis in lege de provinciis, non erat adſcriptum Bellum Parthicum. Sciebant autem omnes, Craſſum in eam prædam inhiare: & Cæſar ex Gallia ſcribens, laudabat ejus propoſitum, adhortans ut pergeret. Quumque Atejus tribunus plebis pararet inhibere ejus exitum, & multi unanimiter indignarentur, hominibus innocentibus & pacatis arma inferri, extimuit Craſſus, rogavitque Pompejum ut ſe deduceret: erat enim magna illius apud vulgum autoritas. Tunc quoque multis paratis reclamare

PLUTARCHUS in Crasso C. 16. p. 553.

καὶ καταβοᾷν, ὁρώμενος πρὸ αὐτοῦ Φαιδρῷ τῷ βλέμματι καὶ προσώπῳ, κατεπραΰνεν ὁ Πομπήιος, ὥστε ὑπείκειν σιωπῇ δι᾽ αὐτῶν προϊοῦσιν. Ὁ δὲ Ατήϊος, ἀπαντήσας, πρῶτον μὲν ἀπὸ Φωνῆς ἐκώλυε, καὶ διεμαρτύρετο μὴ βαδίζειν· ἔπειτα τὸν ὑπηρέτην ἐκέλευσεν, ἀψάμενον τοῦ σώματος, κατέχειν. ἄλλων δὲ δημάρχων οὐκ ἐώντων, ὁ μὲν ὑπηρέτης ἀΦῆκε τὸν Κράσσον· ὁ δὲ Ατήϊος προδραμὼν ἐπὶ τὴν πύλην, ἔθηκεν ἐσχαρίδα καιομένην, καὶ, τοῦ Κράσσου γενομένου κατ᾽ αὐτὴν, ἐπιθυμιῶν καὶ κατασπένδων, ἀρὰς ἐπηρᾶτο δεινὰς μὲν αὐτῷ καὶ Φρικώδεις, δεινοὺς δέ τινας θεοὺς καὶ ἀλλοκότους ἐπ᾽ αὐταῖς καλῶν καὶ ὀνομάζων. Ταύτας Φασὶ Ῥωμαῖοι τὰς ἀρὰς, ἀποθέτους οὔσας καὶ παλαιὰς, τοιαύτην ἔχειν δύναμιν, ὡς περιΦεύγειν μηδένα τῶν ἐνσχεθέντων αὐταῖς· κακῶς δὲ πράσσειν καὶ τὸν χρησάμενον. ὅθεν οὐκ ἐπὶ τοῖς τυ-

Lin. 59. ὁράμενος *Editi cum præcedentibus jungunt. Secus Aug. & Plut. Apud Plutarch. autem Reisk. edidit* ὁρμώμενος πρὸς αὐτοὺς. *Ibid.* τῷ *ante* βλεμμ. *caret Plut. L. 61.* προσιοῦσιν *Edd. & Plut. quod in* προϊοῦσιν *mutandum monuit H. Steph. & in textum Plut. recepit Reisk. Id ipſum* προϊοῦσιν *dedit Aug. L. 62 ſq.* διεμαρτύρατο *Edd. Recte Aug. ut apud Plut. L. 63.* ἐκέλευεν *Plut. & ſic h. l. repoſitum voluerat H. Steph. L. 65.* ὑπηρέτης οὐκ ἀνῆκε *Plut. Sed* οὐκ *ibi delevit Reisk. L. 66.* προσδραμὼν *Edd. Rectius Aug. cum Plut. Ibid.* ἐπὶ τὴν πόλιν *Aug. L. 67.* κατ᾽ αὐτὸν *Edd. Rectius Aug. cum Plut. L. 68. Malim* δεινὰς μὲν αὐτὰς *cum Plutarchi exemplaribus. L. 71.* οὔσας *abeſt a Plut. L. 72.* περιφυγεῖν *Plut.*

ac ſiſtere, Pompejus hoc animadvertens, hilari vultu eos ſedabat, ita ut ſilerent & tranſeuntibus cederent: ſolus Atejus occurrens, primum voce cohibebat, denuntians ne procederet: deinde apparitorem juſſit, detineret eum injectis manibus. Verum id collegis tribuni non permittentibus, apparitor Craſſum miſſum fecit: Atejus vero ad portam accurrens, poſuit ibi ardentem foculum: & Craſſo prætereunte ſuffitum faciens libanſque inſuper, diris eum devovebat execrationibus, nova & horrenda nomina deorum invocans. Eas execrationes ſecretas & priſcas Romani talem vim putant habere, ut nemo ſic devotus poſſit evadere; imo nec illi qui devovet, bene cedere; quamob-

PLUTARCHUS in Crasso C. 16. p. 553.

χοῦσιν αὐτὰς, οὐδ᾽ ὑπὸ πολλῶν, ἐγείρεσθαι. καὶ τότε οὖν ἐμέμφοντο τὸν Ατήϊον, εἰ, δι᾽ ἣν ἐχαλέπαινε τῷ Κράσσῳ πόλιν, εἰς αὐτὴν ἀρὰς ἀφῆκε καὶ δεισιδαιμονίαν τοσαύτην.

Plut. ib. Cap. 17.

Ὁ δὲ Κράσσος ἐς Βρεντέσιον ἐλθὼν, ἔτι ἀστατούσης χειμῶνι τῆς θαλάσσης, οὐ περιέμεινεν· ἀλλ᾽ ἀνήχθη, καὶ συχνὰ τῶν πλοίων ἀπέβαλε. τὴν δὲ ἄλλην ἀναλαβὼν δύναμιν, ἠπείγετο πεζῇ διὰ Γαλατίας. Εὑρὼν δὲ τὸν βασιλέα Δηϊόταρον, πάνυ μὲν ὄντα γηραιὸν ἤδη, κτίζοντα δὲ νέαν πόλιν, ἐπέσκωψεν, εἰπών· Ὦ βασιλεῦ, δωδεκάτης ὥρας οἰκοδομεῖν ἄρχῃ. Γελάσας δὲ ὁ Γαλάτης· Αλλ᾽ οὐδὲ αὐτὸς, εἶπεν, ὦ αὐτοκράτωρ, ὡς ὁρῶ, πρωῒ λίαν ἐπὶ Πάρθους ἐλαύνεις. Ἦν δὲ ὁ Κράσσος ἑξήκοντα μὲν ἔτη παραλλάττων, πρεσβύτερος δὲ τὴν ὄψιν ἢ καθ᾽ ἡλικίαν. Αφικόμενον δ᾽ αὐτὸν ἐδέξατο τὰ πράγματα τῆς ἐλπίδος ἀξίως τὸ πρῶτον. καὶ γὰρ ἔζευξε ῥᾳδίως τὸν Εὐφράτην, καὶ διήγαγε τὸν στρατὸν ἀσφαλῶς· καὶ πόλεις πολλὰς ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ κατέσχεν,

Lin. 74. Pro ἐγείρεσθαι *est* ἀρᾶσθαι *apud Plut. quod & h. l. repositum voluerat H. Steph. L. 75.* εἰ δ᾽ ἣν *mend. edit.* 1. *L. 78.* ἦλθεν· ἔτι δ᾽ ἀστάτου οὔσης *Plut. L. 81.* Γαλατείας *mend. edit.* 1.

rem non temere his utuntur: & multi tunc Atejum incusabant, quod reipublicæ amore Crasso infensus, civitatem in metum ac superstitionem conjecerit.

Ille tamen Brundisium profectus, mari per hyemem nondum admittente navigia, non expectavit, & non paucas naves amisit tempestatibus: e reliquis expositum militem terrestri itinere duxit per Galatiam. Ubi quum invenisset regem Deiotarum, admodum senem, novam urbem condere, cavillans, O rex, inquit, duodecima hora ædificare incipis: tum ille arridens, Ne tu quidem, imperator, quantum video, matutinus contra Parthos proficisceris. Excesserat jam Crassus annum sexagesimum, plus tamen quam pro ætate senii vultu præferens. Ubi vero pervenit in provinciam, primum spei satis respondebant negotia: nam extructo ponte facile ac tuto trans Euphratem duxit exercitum, multasque civitates Mesopotamiæ deditione in fi-

ἑκουσίως προσθεμένας. ἐν μιᾷ δὲ, ἧς Ἀπολλώνιος ἐτυράννει, στρατιωτῶν ἑκατὸν ἀναιρεθέντων, ἐπαγαγὼν τὴν δύναμιν αὐτοῖς, καὶ κρατήσας, διήρπασέ τε τὰ χρήματα, καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἀπέδοτο· Ζηνοδοτίαν ἐκάλουν τὴν πόλιν οἱ Ἕλληνες. Ἐπὶ ταύτης δὲ ἁλούσης, δεξάμενος Αὐτοκράτωρ ὑπὸ τῆς στρατιᾶς ἀναγορευθῆναι, πολλὴν ὦφλεν αἰσχύνην, καὶ ταπεινὸς ἐφάνη, καὶ περὶ τὰ μείζονα δύσελπις, οὕτω πλεονέκτημα μικρὸν ἠγαπηκώς. Ἐμβαλὼν δὲ φρουρὰς ταῖς προσκεχωρηκυίαις πόλεσιν, ὧν ἀριθμὸς ἦν ἑπτακισχίλιοι πεζοὶ, χίλιοι δ' ἱππεῖς, ἀνεχώρησεν αὐτὸς, ἐν Συρίᾳ διαχειμάσων. καὶ δεξάμενος αὐτόθι τὸν υἱὸν ἥκοντα παρὰ Καίσαρος ἐκ Γαλατίας, αὐτόν τε κεκοσμημένον ἀριστείοις, καὶ χιλίους ἱππέας ἐπιλέκτους ἄγοντα, τοῦτο πρῶτον ἁμαρτεῖν ἔδοξεν ὁ Κράσσος, μετά γε τὴν στρατείαν αὐτὴν, μέγιστον ἁμάρτημα τῶν γενομένων· ὅτι, πρόσω χωρεῖν δέον, ἔχεσθαί τε Βαβυλῶνος καὶ Σελευκείας, δυσμενῶν ἀεὶ Παρ-

PLUTARCHUS in Crasso C. 17. p. 553.

Lin. 92. Ἀπολλώνιός τις *Plut.* *L. 94.* τε, *post* διήρπασε, *abest ab Edd. & a Plut.* *adjeci ex Aug.* *L. 96.* δὲ *abest a Plut.* *Ibid. sq.* δεξάμενος *edit. 3. oper. errore.* *L. 1.* προκεχωρ. *edit. 1. cum Regiis & Aug.* *L. 4. Ex sententia H. Stephan. & Bryani* δεξόμενος *edidit Reiskius apud Plut.* *L. 5.* Γαλατείας *rursus edit. 1.* *L. 6.* ἱππεῖς *Plut.* *L 7 sq.* μεγίστων ἁμαρτημάτων γενομένων *vulgo Plut. mendose: unde Reiskius* μέγιστον ἁμαρτημάτων γενομένην *fecit.*

dem accepit. Unam, in qua tyrannus erat Apollonius, propter occisos ibi centum milites, admoto exercitu expugnavit ac diripuit, & incolas ejus sub hasta vendidit: Zenodotiam Græci vocabant. Passus deinde Imperatorem se appellari ab exercitu, magnum existimationis detrimentum accepit, quasi contentus hac victoria majores non speraret. Dispositis deinde per dedititias urbes præsidiis, quorum numerus erat VII. M. peditum, mille equites, ipse in hyberna rediit in Syriam: in quibus filium excepit a Cæsare venientem e Gallia, ornatum donis militaribus, & adducentem lectos mille equites. Atque hoc secundum, post temere susceptam expeditionem, Crassi grave erratum visum est; quod, quum debuisset procedere ad Babylonem & Seleuciam, civitates Parthis semper infensas, tempus ap-

PLUTARCHUS in Crasso C. 17. p. 553. θοις πόλεων, χρόνον ἔδωκε τοῖς πολεμίοις παρασκευῆς. Ἔπειτα τὰς ἐν Συρίᾳ διατριβὰς ἠτιῶντο, χρηματιστικὰς μᾶλλον οὔσας ἢ στρατηγικάς. οὐ γὰρ ὅπλων ἀριθμὸν ἐξετάζων, οὐδὲ γυμνασίων ποιούμενος ἁμίλλας· ἀλλὰ προσόδους πόλεων ἐκλογιζόμενος, καὶ τὰ χρήματα τῆς ἐν Ἱερᾷ πόλει θεοῦ σταθμοῖς καὶ τρυτάναις μεταχειριζόμενος ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας· ἐπιγράφων δὲ καὶ δήμοις καὶ δυνάσταις στρατιωτῶν καταλόγους, εἶτα ἀνιεὶς ἀργύριον διδόντας, ἠδόξει καὶ κατεφρονεῖτο. Γίνεται δὲ πρῶτον αὐτῷ σημεῖον ἀπὸ τῆς θεοῦ ταύτης, ἣν οἱ μὲν Ἀφροδίτην, οἱ δὲ Ἥραν, οἱ δὲ τὴν ἀρχὰς καὶ σπέρματα πᾶσιν ἐξ ὑγρῶν παρασχοῦσαν αἰτίαν καὶ φύσιν νομίζουσιν. ἐξιόντων γὰρ ἐκ τοῦ ἱεροῦ, πρῶτος ἐσφάλη κατὰ τῆς θύρας ὁ νεανίας Κράσσος, εἶτα ἐπ' αὐτῷ περιπεσὼν ὁ πρεσβύτερος.

Plut. ib. C. 18. p. 554. Ἤδη δὲ τὰς δυνάμεις ἐκ τῶν χειμαδίων συναθροίζοντος αὐτοῦ, πρέσβεις ἀφίκοντο παρὰ Ἀρσάκου, βραχύν τινα

Lin. 13. γυμνασιῶν *edidit Reisk.* *L.* 15. Ἱεραπόλει *Aug.* *L.* 17. δυναστείαις *Plut.* *L.* 18. κατεφρονεῖτο τούτοις. *Plut.* *L.* 20. οἱ δὲ τὰς ἀρχὰς *Edd. Recte Aug. cum Plut.* *L.* 21 *sq. Post* νομίζουσιν *adduntur nonnulla apud Plut.* *L.* 22. πρῶτος ἐσεβάλη *edit.* 1. *quum in Regiis* ἐσβάλη *fuisset.* *Ibid. sq.* κατὰ τὰς πύλας *Plut.* *L.* 23. ὁ νεανίας ὁ Κρ. *Edd. Delevi alterum* ὁ *cum Aug. & Plut.*

parandi se dedit hostibus. Mora quoque in Syria reprehensione non caruit, exactori magis quam imperatori conveniens: non enim comparandis armis tempus impensum est, aut exercendo militi: sed supputabat civitatum reditus, & sacras deæ pecunias in Hierapoli pondere ac mensura examinabat per aliquot dies; populis quoque ac regulis milites imperans, mox remittebat eis militiam accepta pecunia: atque ita in contemptum veniebat. In hujus deæ templo (quam quidam Venerem, quidam Junonem putant, quidam Naturam ex humore proseminantem omnia) primum ei prodigium oblatum est: exeuntibus enim Crassis, junior procidit in foribus, & mox super eum senior.

Convocantem deinde ex hybernis copias, legati ab Arsace adeunt, pauca afferen-

λόγον κομίζοντες. Ἔφασαν γάρ· Εἰ μὲν ὑπὸ Ῥωμαίων ὁ στρατὸς ἀπέσταλται, πόλεμον αὐτοῖς ἄσπονδον εἶναι καὶ ἀδιάλλακτον· εἰ δὲ τῆς πατρίδος ἀκούσης (ὡς πυνθάνονται) Κράσσος ἰδίων ἕνεκα κερδῶν ὅπλα Πάρθοις ἐπενήνοχε, καὶ χώραν κατείληφε, μετριάζειν Ἀρσάκην, καὶ τὸ μὲν Κράσσου γῆρας οἰκτείρειν, ἀφιέναι δὲ Ῥωμαίοις τοὺς ἄνδρας, ἐμφρούρους μᾶλλον ἢ φρουροῦντας. Πρὸς ταῦτα Κράσσου κομπάσαντος, ὡς ἐν Σελευκείᾳ δώσει τὰς ἀποκρίσεις· γελάσας ὁ πρεσβύτατος τῶν πρέσβεων Οὐαγίσης, καὶ τῆς χειρὸς ὑπτίας δείξας τὸ μέσον· Ἐντεῦθεν, εἶπεν, ὦ Κράσσε, φύσονται τρίχες πρότερον, ἢ σὺ ὄψει Σελεύκειαν. Οὗτοι μὲν οὖν ἀπήλαυνον ὡς βασιλέα Ὀρώδην, πολεμητέα φράσοντες. Ἐκ δὲ τῶν πόλεων, ἃς ἐφρούρουν Ῥωμαῖοι τῆς Μεσοποταμίας, παραβόλως τινὲς διεκπεσόντες, ἄξια φροντίδων ἀπήγγελον, αὐτόπται μὲν γεγονότες τοῦ τε πλήθους τῶν πολεμίων, καὶ τῶν ἀγώνων οὓς ἠγωνίσαντο προσμαχόμενοι ταῖς πόλε-

PLUTARCHUS in Crasso C. 18. p. 554.

Lin. 28. αὐτοῖς *caret Plut.* *L. 32.* μὲν *caret Plut. male.* *L. 33.* ἄνδρας οὓς ἔχει φρουρουμένους μᾶλλον *Plut.* *L. 37.* πρότερον *vulgo abeſt a Plut. male.* *L. 39.* Ὑρώδην *h. l. Aug. cum Plut.* *L. 41.* ἀπήγγελλον *Plut.* *L. 42.* μὲν *vulgo caret Plut.* *Ibid.* τοῦ πληθ. *Edd.* τε *dedit Aug. cum Plut.* *L. 43.* προμαχόμενοι *Edd. Rectius Aug. cum Plut.*

tes in hanc ſententiam : Si populus Romanus eum exercitum miſiſſet, bellum fore quod non finiatur niſi alterius partis exitio : quod ſi vera fama eſſet, Craſſum invita patria proprii lucri cauſa Parthis arma inferre, & occupare ditionem alienam, temperaturum ſibi Arſacen, & miſeratione ætatis Craſſi Romanos dimiſſurum, qui in obſidio magis ſint quam in præſidio. Quumque Craſſus ſatis arroganter diceret, reſponſurum ſe Seleuciæ; ridens princeps legationis Vagiſes, & volam manus protendens, inquit : Citius hic pili enaſcentur, Craſſe, quam tu videbis Seleuciam. Sic legati abierunt, Orodi regi bellum nuntiaturi. Cæterum præſidiarii quidam, qui magno periculo e Meſopotamia fugerant, majorem curam incuſſerunt, nuntiantes multitudinem hoſtium, quam ipſi viderant, & labores quos in defendendis civitatibus pertulerant : & exagge-

PLUTARCHUS in Craſſo C. 18. p. 554.

σιν· οἷα δὲ φιλεῖ, πάντα πρὸς τὸ δεινότερον ἐξαγγέλλοντες, ὡς ἄφυκτοι μὲν οἱ ἄνδρες διώκοντες, ἄληπτοι δὲ φεύγοντες· βέλη δὲ πτηνὰ προθέοντα τῆς ὄψεως, καὶ, πρὶν ὀφθῆναι τὸν βάλλοντα, χωροῦντα διὰ τοῦ προστυχόντος· τῶν δὲ καταφράκτων ὅπλων, τὸ μὲν διὰ παντὸς ὠθεῖσθαι, τὸ δὲ πρὸς μηδὲν ἐνδιδόναι πεποιημένον. Ταῦτα τῶν στρατιωτῶν ἀκουόντων τὸ θράσος ὑπήρειπε. πεπεισμένοι γὰρ, οὐδὲν Αρμενίων διαφέρειν Πάρθους, οὐδὲ Καππαδοκῶν, οὓς ἄγων καὶ φέρων Λεύκολλος ἀπεῖπε· καὶ τοῦ πολέμου τὸ χαλεπώτατον ἡγούμενοι μακρὰν ὁδὸν ἔσεσθαι, καὶ δίωξιν ἀνθρώπων ἐς χεῖρας οὐκ ἀφιξομένων, παρ᾽ ἐλπίδας ἀγῶνα καὶ κίνδυνον μέγαν προσεδόκων· ὥστε καὶ τῶν ἐν τέλει τινὰς οἴεσθαι, δεῖν ἐπισχόντα Κράσσον αὖθις ὑπὲρ τῶν ὅλων γνώμην προθέσθαι. τούτων ἦν Κάσσιος ὁ ταμίας. ἡσυχῇ δὲ παρεδήλουν καὶ οἱ μάντεις, ὡς ἀεὶ πονηρὰ σημεῖα καὶ δυσέκθυτα προφαίνοιτο τῷ Κράσσῳ διὰ τῶν ἱερῶν. Ἀλλ᾽ οὔτε τούτοις

Lin. 46. *Pro* πτηνὰ *vulgo apud Plut. eſt* καινά. *L.* 48 *ſq.* τὰ μὲν - - τὰ δὲ - - πεποιημένα *Plut.* *L.* 49. ἐκδιδόναι *Aug.* *L.* 50. τὸ θράσος ὑπέπιπτε *Plut.* *L.* 52. Λούκουλλος *Plut. conſtanter.* *L.* 54. εἰς χεῖρ. *Plut.* *L.* 57. τὸν Κράσσον *Plut.* *Ibid.* ὑπὲρ τῆς γνώμης ὅλων *Edd. mend. Recte Aug. ut apud Plut.* *L.* 58. *Verba* τούτων ἦν Κ. ὁ ταμίας, *quibus carent Editi, dedit Aug. ut Plut.*

rando, ut mos eſt, omnia, negabant poſſe quenquam aut perſequentibus illis evadere, aut fugientes aſſequi: miſſilia gentis, priuſquam aſpectu præcaveri poſſint, ferire, & penetrare quicquid attigerint: cataphractos tutos eſſe ab omni vulnere, quum telis eorum nihil ſit acutius. Hæc audientes milites remittebant audaciam: perſuaſi enim, hunc hoſtem nihil differre ab Armeniis & Cappadocibus, quos Lucullus uſque ad laſſitudinem deprædatus fuerat: & rati, ſummam laboris eſſe itineris longitudinem, & perſecutionem hominum repugnare non audentium, præter opinionem certamen magnum ac periculoſum exſpectabant; adeo ut etiam primores exercitus cenſerent cohibendum Craſſum, & de ſumma rerum conſultandum amplius: [*in horum numero quæſtor Caſſius erat.*] Vates quoque clam ſubmonebant, exta nihil læti portendere, nec poſſe Craſſum lita-

προσεῖχεν, οὔτε τοῖς ἕτερόν τι πλὴν ἐπείγεσθαι παραινοῦσιν.

PLUTARCHUS in Crasso C. 19. p. 554.

Οὐχ ἥκιστα δὲ αὐτὸν Ἀρταβάζης ὁ Ἀρμενίων βασιλεὺς ἐπέῤῥωσεν. ἦλθε γὰρ ἐς τὸ στρατόπεδον μετὰ ἑξακισχιλίων ἱππέων. καὶ οὗτοι μὲν ἐλέγοντο Φύλακες καὶ προπομποὶ βασιλέως· ἑτέρους δὲ μυρίους ὑπισχνεῖτο καταφράκτους, καὶ τρισμυρίους πεζοὺς οἰκοσίτους. ἔπειθε δὲ Κράσσον ἐμβαλεῖν δι' Ἀρμενίας ἐς τὴν Παρθίαν· οὐ γὰρ μόνον ἐν ἀφθόνοις τὴν στρατιὰν διάξειν, αὐτοῦ παρέχοντος, ἀλλὰ καὶ πορεύεσθαι δι' ἀσφαλείας, ὄρη πολλὰ καὶ λόφους συνεχεῖς καὶ χωρία δύσιππα πρὸς τὴν ἵππον (ἣ μόνη Πάρθων ἀλκὴ) προβαλλόμενον. Ὁ δὲ τὴν μὲν προθυμίαν αὐτοῦ καὶ τὴν λαμπρότητα τῆς παρασκευῆς οὐ μετρίως ἠγάπησε· βαδιεῖσθαι δὲ ἔφη διὰ Μεσοποταμίας, ὅπου πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς Ῥωμαίων ἄνδρας ἀπέλιπεν. Ὁ μὲν οὖν Ἀρμένιος ἐπὶ τούτοις ἀπήλαυνε. Τῷ δὲ Κράσσῳ διαβιβάζοντι τὴν στρατιὰν κατὰ τὸ Ζεῦγ-

Lin. 64. εἰς *Plut.* *L.* 67. ἔπεισε *vulgo Plut.* *L.* 69. διαξ. τὴν στρατ. *Plut.* *L.* 70. πορεύσεσθαι *Plutarchus Wechel. & Reisk.* *L.* 72. μὲν *carent Edd.* *L.* 73. *Pro* παρασκευῆς *est* βοηθείας *apud Plut.* *L.* 76. ἤλαυνε *Edd. Recte Aug. ut Plut.*

re. At ille nec hos audivit, nec quenquam alium, nisi eos qui hortabantur ut strenue pergeret.

Inter quos non minima fuit Artabazis Armeniorum regis autoritas: venit enim in castra cum sex millibus equitum, qui vocabantur custodes regis & comites: pollicebatur autem alia loricatorum decem millia, & triginta millia peditum suo sumptu viventium: persuasitque ut Crassus per Armeniam in Parthiam irrumperet: ducturum enim milites per viam commodam, ipso præbente copiose omnia: & tuto iturum per montes collesque continuos & loca equitatui difficilia, in quo solo vires Parthorum consisterent. Ille vero promptam regis voluntatem & splendorem apparatus laudavit non mediocriter: iturum se tamen dixit per Mesopotamiam, ubi relictos haberet multos fortes viros Romani nominis. Post hæc Armenius abiit. Crasso vero per pontem [*juxta Zeugma*] traducenti obstrepebant immaniter

PLUTARCHUS in Crasso C. 19. p. 554.

μα, πολλαὶ μὲν ὑπερφυεῖς βρονταὶ περιεῤῥήγνυντο, πολλὰ δὲ κατήστραπτεν ἐναντία τῷ στρατῷ. πνεῦμα δὲ νέφει καὶ πρηστῆρι μεμιγμένον, ἐρεῖσαν αὐτοῦ κατὰ τῆς σχεδίας, ἀνέῤῥηξε πολλὰ καὶ συνέτριψεν. ἐβλήθη δὲ καὶ κεραυνοῖς δυσὶν ὁ χῶρος οὗ στρατοπεδεύειν ἔμελλον. ἵππος δὲ τῶν στρατηγικῶν ἐπιφανῶς κεκοσμημένος, βίᾳ συνεπισπάσας τὸν ἡνίοχον, εἰς τὸ ῥεῖθρον ὑποβρύχιος ἠφανίσθη. λέγεται δὲ καὶ τῶν ἀετῶν ὁ πρῶτος ἀρθεὶς, ἀπ' αὐτομάτου μεταστραφῆναι. πρὸς δὲ τούτοις, συνέπεσε μετὰ τὴν διάβασιν μετρουμένοις τὰ ἐπιτήδεια τοῖς στρατιώταις, πρῶτον πάντων δοθῆναι φακοὺς καὶ μάζαν· ἃ νομίζουσι Ῥωμαῖοι πένθιμα, καὶ προτίθενται τοῖς νεκυείοις. αὐτοῦ τε Κράσσου δημηγοροῦντος, ἐξέπεσε φωνὴ δεινῶς συγχέασα τὸν στρατόν· ἔφη γὰρ, τὸ ζεῦγμα τοῦ ποταμοῦ διαλύειν, ὅπως μηδεὶς αὐτῶν ἐπανέλθῃ. Καὶ δέον, ὡς ᾔσθετο τοῦ ῥήματος τὴν ἀτοπίαν, ἀναλαβεῖν καὶ

Plut. ib. pag. 555.

Lin. 79. δὲ καὶ ἤστραπτεν *Plut.* *L. 80.* ἐρείσαντος αὐλοῦ *Edd. mend.* αὐτοῦ *recte dedit Aug. Alterum librariorum errorem correxi ex Plut. ex cujus exempl. reposui* ἐρεῖσαν. *Ibid. sq.* κατὰ τὰς σχεδίας *Aug. male.* *L. 82.* ἔμελλεν *Plut.* *L. 86.* ἀπὸ ταυτομάτου *Plut.* *L. 88.* πρῶτα *Plut.* *Ibid. sq. Pro* μάζαν *est* ἅλας *apud Plut.* *L. 89 sq.* τοῖς νεκυΐοις *Edd. invitis MSStis, qui (ut suspicatus erat H. Steph.)* νεκυείοις *dederunt: quod nescio an ex* νεκυσίοις *corruptum sit.* νέκυσιν *Plut.*

multa tonitrua, mixtis fulguribus in adversas facies micantibus. Ventus quoque procellosus in pontem incubuit, & bonam ejus partem perfregit. Locus etiam castris designatus, bis de cælo tactus est. Equus unus ex imperatoriis, insigniter phaleratus, abrepto frustra retrahente habenas rectore, in profluentem mersus nusquam comparuit. Fertur etiam, aquilam quæ prima sublata est a signifero, sponte se retro vertisse: & quum primum in ripa ulteriore dimetiebantur cibaria militibus, accidisse ut puls eis præberetur & lenticula, quæ apud Romanos habentur lugubria, & apponuntur in parentationibus. Inter concionandum quoque vox Crasso excidit, quæ valde terruit milites: ait enim, se pontem fluminis ideo rumpere, ut nemo ex eis reverteretur: quod, ut absurde dictum, quum repetere ac declarare debuisset

βεῖν καὶ διασαφῆσαι πρὸς τοὺς ἀποδειλιῶντας τὸ εἰρημένον, ἠμέλησεν ὑπὸ αὐθαδείας. τελέσας δὲ τὸν εἰθισμένον καθαρμὸν, ἐσφαγιάζετο· καὶ τὰ σπλάγχνα, τοῦ μάντεως αὐτῷ προσδόντος, ἐξέβαλε τῶν χειρῶν, ἐφ᾽ ᾧ μάλιστα δυσχεραίνοντας ἰδὼν τοὺς παρόντας, ἐμειδίασε, καὶ, Τοιοῦτον, ἔφη, τὸ γῆρας· ἀλλὰ τῶν γε ὅπλων οὐδὲν ἂν ἐκφύγοι τὰς χεῖρας.

PLUTARCHUS in Crasso C. 19. p. 555.

Εκ τούτου παρὰ τὸν ποταμὸν ἐξήλαυνεν, ἑπτὰ μὲν ἔχων ὁπλιτῶν τάγματα, καὶ τετρακισχιλίων ὀλίγον ἀποδέοντας ἱππεῖς, ψιλοὺς δὲ τοῖς ἱππεῦσι παραπλησίους. τῶν δὲ προδρόμων τινὲς ἀποσκοπήσαντες, ἐπανελθόντες ἤγγελλον, ἀνθρώπων μὲν ἔρημον εἶναι τὴν χώραν, ἵππων δὲ ἐντετυχηκέναι πολλῶν ἴχνεσιν, οἷον ἐκ μεταβολῆς ὀπίσω διωκομένων. ὅθεν αὐτός τε Κράσσος εὔελπις ἦν, καὶ τοῖς στρατιώταις παντάπασι τῶν Πάρθων παρέστη καταφρονεῖν, ὡς οὐκ ἀφιξομένων εἰς χεῖρας. Ὅμως δὲ οἱ περὶ Κάσσιον αὖθις διελέγοντο τῷ

Plut. ib. Cap. 20.

Lin. 95. ὑπὸ ἀναιδείας *Edd. ex Reg. A.* αὐθαδίας *Reg. B.* αὐθαδείας *dedit Aug. ut Plut.* *Ibid. ſq.* τέλος δὲ, *omiſſa diſtinctione poſt* καθαρμὸν, *Plut. quem ex Appiani exemplaribus emendandum h. l. putavit H. Stephan.* *L.* 97 *ſq.* ἐφ᾽ ᾧ καὶ μαλ. *Plut. bene.* *L.* 2. παρὰ τῶν *edit.* 2. *oper. errore.* *L.* 5. ἀπὸ σκοπιᾶς ἐπαν. *Plut.* *L.* 8 *ſq.* Κρ. ἔτι μᾶλλον εὔελπις *Plut.*

debuiſſet propter religionem ominis, neglexit præ contumacia. Solenni deinde luſtratione abſoluta immolavit, & exta a vate ſibi tradita paſſus eſt manibus excidere: quod quum moleſtum videret adſtantibus, ſubridens, Hæc ſunt, inquit, ſenectutis incommoda: ſed arma nunquam manibus excident.

Deinde præter ripam fluminis duxit ſeptem legiones, & equitum paulo minus quatuor millia, & parem levis armaturæ numerum. Nuntiatum eſt autem a quibuſdam agminis præcurſoribus, regionem deſertam eſſe ab hominibus, tantum conſpecta ſibi veſtigia multorum equorum, quaſi metu retro fugientium: unde & Craſſus bonam ſpem concepit, & miles cœpit omnino Parthos contemnere quaſi non venturos ad prælium. Nihilominus Caſſius & amici quidam monebant Craſſum, ut

PLUTARCHUS in Crasso C. 20. p. 555.

Κράσσῳ, καὶ παρῄνουν, μάλιστα μὲν ἐν πόλει τινὶ τῶν φρουρουμένων ἀναλαβεῖν τὴν δύναμιν, ἄχρι οὗ τι πύθηται περὶ τῶν πολεμίων βέβαιον· εἰ δὲ μὴ, χωρεῖν ἐπὶ Σελευκείας παρὰ τὸν ποταμόν. εὐπορίαν γὰρ τὰ σιτηρὰ τῆς ἀγορᾶς παρέξειν, ἅμα συγκαταίροντα πρὸς τὸ στρατόπεδον· καὶ φύλακα τοῦ μὴ κυκλωθῆναι τὸν ποταμὸν ἔχοντας, ἀπίσης ἀεὶ πρὸς ἐναντίους μαχεῖσθαι τοὺς πολεμίους.

Plut. ib. Cap. 21.

Ταῦτα τοῦ Κράσσου διασκοποῦντος ἔτι καὶ βουλευομένου, παραγίνεται φύλαρχος Αράβων, Ἄκβαρος ὄνομα, δολερὸς καὶ παλίμβολος ἀνὴρ, καὶ πάντων, ὅσα συνήνεγκεν ἐς ὄλεθρον ἡ τύχη κακὰ, μέγιστον αὐτοῖς καὶ τελειότατον γενόμενος. τοῦτον ᾔδεσαν ἔνιοι τῶν Πομπηΐῳ συστρατευομένων, ἀπολαύσαντά τι τῆς ἐκείνου φιλανθρωπίας, καὶ δόξαντα φιλορώμαιον εἶναι· τότε δὲ ὑφεῖτο τῷ Κράσσῳ μετὰ γνώμης τῶν βασιλέως στρα-

Lin. 13. ἄχρις οὗ *Aug. Plut.* *L. 15 sq.* τὰ σιτηγὰ *Plut.* *L. 16.* πράξειν *Reg. B.* παρασχεῖν *Plut.* *L. 18.* ἔχοντα *Edd. invitis MSS. qui* ἔχοντας *dederunt.* σχόντας *Plut.* *Ibid.* μάχεσθαι *edit. 1. 2. cum MSStis. Tenui lectionem edit. 3. & Plut.* *L. 21 sq.* Αριάμνης ὄνομα *Plut.* *L. 23.* εἰς *Plut. & sic constanter.* *L. 24.* τελεώτατον *Plut.* *Ibid.* δ' ᾔδεσαν *Plutarch.* *L. 25. Rectius* συνεστρατευμένων *Plut.* *L. 26.* φιλορρωμαῖον *Aug. Reg. B.*

copias intra aliquam earum urbium quas præsidiis tenebat reciperet, donec aliquid certius cognoscatur de hostibus: aut saltem ut eas Seleuciam per ripam fluminis duceret: sic enim majorem habiturum cibariorum copiam subvectam navibus, & pro munitione fore fluvium, ne circumveniri possit: utque pugnet loco æquo cum hostibus, in frontem incurrentibus.

De quibus consiliis dum Crassus deliberat, venit ad eum phylarchus Arabum Agbarus, dolosus vir & lubricæ fidei, qui restanti fortunæ in exercitus perniciem maximum momentum attulit. Hunc norant quidam e Pompeji quondam militibus, benigne adjutum ab illo, & ideo studiosum, ut putabant, Romani nominis: tunc autem a regiis ducibus ad Crassum submissus erat, ut eum, si posset, a flumine & montium radicibus longissime abduceret in campos patentissimos & equitibus

PLUTARCHUS in Crasso C. 21. p. 555.

τηγῶν, εἰ δύναιτο παρατρέψας αὐτὸν ἀπωτάτω τοῦ ποταμοῦ καὶ τῶν ὑπωρειῶν, ἐς πεδίον ἐκβαλεῖν ἀχανὲς καὶ περιελαυνόμενον. πάντα γὰρ διενοοῦντο μᾶλλον ἢ κατὰ στόμα συμφέρεσθαι Ῥωμαίοις. Ελθὼν οὖν πρὸς τὸν Κράσσον ὁ Ἄκβαρος (ἦν δὲ καὶ πιθανὸς εἰπεῖν) Πομπήϊον μὲν, ὡς εὐεργέτην, ἐπῄνει· Κράσσον δὲ τῆς δυνάμεως μακαρίσας, ἐμέμφετο τῆς διατριβῆς, μέλλοντα καὶ παρασκευαζόμενον, ὥσπερ ὅπλων αὐτῷ δεησόντων, οὐ χειρῶν καὶ ποδῶν τῶν ταχίστων, ἐπ᾽ ἀνθρώπους οἳ πάλαι ζητοῦσιν ἁρπάσαντες τὰ τιμιώτατα τῶν χρημάτων ἐς Σκύθας ἢ Ὑρκανοὺς ἀναπλέσθαι. καίτοι μάχεσθαι μέλλοντας (ἔφη) σπεύδειν ἔδει, πρὶν ἅπασαν ἐν ταυτῷ γενέσθαι τὴν δύναμιν, ἀναθαῤῥήσαντος βασιλέως. Επεὶ νῦν γε Σουρήνας ὑμῖν προβέβληται καὶ Σιλλάκης, ἐφ᾽ ἑαυτοὺς ἀναδεξάμενοι τὴν δίωξιν· ὁ δὲ οὐδαμῇ φανε-

Lin. 28. παραπέμψας *Edd.* *L.* 29. *Pro* ὑπωρειῶν *est* ἠπείρων *apud Plut. Ibid. sq.* καὶ *post* ἀχανὲς *abest a Plut.* *L.* 32. Αὔγαρος *h. l. Reg. B.* Ἄνγαρος *Reg. A. Sed* βάρβαρος *jam Plut. & sic constanter deinde.* *L.* 34. μακαρίας *edit.* 1. *mend. cum Regiis.* *L.* 35. δεῆσον *apud Plut. edidit Reisk.* *L.* 36. οὐδὲ ποδῶν *Plut.* *L.* 37 *sq.* τῶν χρημ. καὶ σωμάτων *Plut.* *L.* 38. ἀναπλᾶσθαι *vulgo Plutarch.* *L.* 39. *Bene Reisk.* μέλλοντα σ᾽ ἔφη. *L.* 41. ἡμῖν *edit.* 1. *cum Regiis & editionibus nonnullis Plutarchi. Ibid.* καὶ, *ante* Σιλλάκης, *caret edit.* 1. *cum Regiis.* *Ib.* Σιλλάκις *Edd. ex Reg. A.* Σιλλάκης *ded. Reg. B. & Cand. cum Plut.* Σελεύκης *Aug.* *L.* 42. ἐφ᾽ αὐτοὺς *Aug. Plut.* *Ibid.* ἀναδεξάμενος *edit.* 1.

commodiſſimos: quidvis enim citius erant facturi, quam ut ſignis collatis cum Romanis decernerent. Ergo poſtquam ad Craſſum venit Agbarus, homo facundus, orſus eſt orationem a Pompeji laudibus, commemorando ejus in ſe beneficia: Craſſum vero mactum tanta potentia prædicans, incuſabat, quod tempus cunctando perderet, jam abunde paratus; quaſi armis ei opus eſſet, ac non magis celeritate pedum & manuum, contra gentem dudum certam, abreptis rebus pretioſioribus atque pecuniis in Scythiam aut Hyrcaniam provolare. Atqui, ſi pugnandum eſt, inquit, properare oportet, priuſquam rex animo recollecto copias quoque contrahat: nunc enim Surena vobis objectus eſt & Sillaces, qui tueantur terga fugientium: ipſe vero nuſ-

PLUTARCHUS in Crasso C. 21. p. 555. ρός ἐστι. Ταῦτα δὲ ἦν ψευδῆ πάντα. διχῆ γὰρ εὐθὺς Ορώδης διελὼν τὴν δύναμιν, αὐτὸς μὲν Αρμενίαν ἐπόρθει, τιννύμενος Αρταβάζην· Σουρήναν δὲ ἀφῆκεν ἐπὶ Ρωμαίους, οὐχ ὑπερφροσύνῃ χρώμενος, ὡς ἔνιοι φασίν· (οὐ γὰρ ἦν τοῦ αὐτοῦ, Κράσσον μὲν ἀπαξιοῦν ἀνταγωνιστὴν, ἄνδρα *Plut. ib. pag. 556.* Ρωμαίων πρῶτον, Αρταβάζῃ δὲ προσπολεμεῖν, καὶ τὰς Αρμενίων ἐπιόντα κώμας ἐξαιρεῖν.) ἀλλὰ καὶ πάνυ μοι δοκεῖ καταδείσας τὸν κίνδυνον, αὐτὸς μὲν ἐφεδρεύειν καὶ καραδοκεῖν τὸ μέλλον, Σουρήναν δὲ προκαθεῖναι, πειρασόμενον ἄλλως, καὶ περιέλξοντα τοὺς πολεμίους. Οὐδὲ γὰρ ἦν τῶν τυχόντων ὁ Σουρήνας, ἀλλὰ πλούτῳ μὲν καὶ γένει καί δόξῃ μετὰ βασιλέα δεύτερος, ἀνδρείᾳ δὲ καὶ νεότητι τῶν καθ' αὐτὸν ἐν Πάρθοις πρῶτος· ἔτι δὲ μεγέθει καὶ κάλλει σώματος ὅσος οὐδεὶς ἕτερος. ἐξήλαυνε δὲ καθ' ἑαυτὸν αἰεὶ χιλίαις σκευοφορούμενος καμήλοις, καὶ διακοσίας ἀπήνας ἐπήγετο παλλακίδων· ἱππεῖς δὲ κατάφρακτοι χίλιοι, πλείονες δὲ τῶν κούφων, παρέπεμπον.

Lin. 44. Ορρώδης *Reg. B.* ὁ ῥώδης (*sic*) *Aug.* Ὑρώδης *Plut. constanter.* *L.* 45. Αρταυάσδην *h. l. Plut. & sic deinde constanter.* *L.* 47. τοῦ *vulgo abest a Plut. male.* *L.* 48 *sq.* ταῖς -- κώμαις *Aug.* ταῖς -- χώραις *Plut.* *L.* 49. μοι *caret Plut.* *L.* 51. προσκαθεῖναι *edit.* I. *L.* 52. *Pro* ἄλλως *est* μάχης *apud Plut. minus bene.* *L.* 53. *Artic.* ὁ, *quo carent Edd., dedit Aug. cum Plut.* *L.* 54. ἀνδρίᾳ *Edd. Secus Aug. cum Plut.* *Ibid.* δὲ καὶ δεινότητι *Plut.* *L.* 55. κατ' αὐτὸν *Plut.* *L.* 56. *Pro* ὅσος *est* ὡς *apud Plut.* *L.* 57. ἀεὶ *Plut.*

quam apparet. Hæc autem falſa omnia. Orodes enim ſtatim bifariam diviſis copiis, ipſe Armeniam populabatur, ut de Artabaze pœnas ſumeret: Romanis vero Surenam oppoſuit, non contemptim, ut quidam tradunt: non enim erat ejuſdem, Craſſum concertatorem dedignari, principem Romanum, & cum Artabaze conflictari, vaſtando vicos Armeniæ: ſed quantum ego colligo, metu periculi ſubſtitit in inſidiis, eventum expectans. Erat enim Surena, vir non vulgaris, ſed divitiis, genere ac dignitate poſt regem ſecundus: fortitudine vero ac ætatis vigore primus Parthorum omnium, procerus quoque & pulcher ſi quis alius. Habebat ſemper in proprio comitatu M camelos ſarcinarios, & CC carpenta quibus vehebantur pellices: deducebaturque a M

εἶχε δὲ τοὺς σύμπαντας, ἱππεῖς ὁμοῦ πελάτας τε καὶ δούλους, μυρίων οὐκ ἀποδέοντας. καὶ κατὰ γένος μὲν ἐξ ἀρχῆς ἐκέκλητο βασιλεῖ γινομένῳ Πάρθων ἐπιτιθέναι τὸ διάδημα πρῶτος· Ορώδην δὲ τοῦτον αὐτὸς ἐξεληλαμένον ἐς Πάρθους κατήγαγε, καὶ Σελεύκειαν αὐτῷ τὴν μεγάλην εἷλε, πρῶτος ἐπιβὰς τοῦ τείχους, καὶ τρεψάμενος ἰδίᾳ χειρὶ τοὺς τότε ἀντιστάντας. οὔπω δὲ γεγονὼς ἔτη τριάκοντα κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν χρόνον, εὐβουλίας καὶ συνέσεως δόξαν εἶχε μεγίστην. οἷς οὐχ ἥκιστα καὶ τὸν Κράσσον ἔσφηλε· διὰ θράσος καὶ φρόνημα πρῶτον, εἶτα ὑπὸ δέους καὶ συμφορῶν, ταῖς ἀπάταις εὐχείρωτον γενόμενον.

PLUTARCHUS in Crasso C. 21. p. 556.

Τότε δ᾽ οὖν ὁ Ἄκβαρος, ὡς ἔπεισεν αὐτὸν, ἀποσπάσας τοῦ ποταμοῦ, διὰ μέσων ἦγε τῶν πεδίων ἀδένδρων καὶ ἀνύδρων, καὶ πρὸς οὐδὲν οὐδαμῇ πέρας ἐφικτὸν αἰσθήσει παυομένων· ὥστε μὴ μόνον δίψει καὶ χαλεπό-

Plut. ib. Cap. 22.

Lin. 61. κατὰ γένος μὲν οὖν *Plut.* & *caret* καὶ. *L.* 62. ἐξαρχῆς *Aug. Ibid.* γενομένῳ *Plut. L.* 63. Ὀρώδην *h. l. Aug. L.* 66. τότε *abest a Plut. Ibid.* ἀντιστάτας *Aug. ut editt. nonnullæ Plut. L.* 69. θάρσος *Aug. L.* 70. εὐχειρώτατον *Plut. L.* 72. *Conjunctio* δ᾽ *abest a Plut. Ibid.* ὁ βάρβαρος *Plut.* & *sic porro. L.* 73. εἶχε πεδίων *mend. Edd. Recte* ἦγε τῶν πεδίων *Aug. cum Plut. Post hæc verba autem duæ fere lineæ, quæ sunt apud Plutarchum, h. l. per posterioris alicujus librarii (ut videtur) festinationem omissæ sunt.*

equitibus loricatis, & levis armaturæ pluribus. Erat autem universus ejus equitatus, connumeratis clientibus servisque, non minor quam X. M. & jus erat ei gentilitium, ut novo regi Parthorum primus diadema imponeret. Orodem autem hunc ipse in regiam Parthorum ab exilio reduxerat, & Seleuciam magnam ei subjugaverat, ante alios ascensis mœnibus, profligatisque sua manu propugnatoribus: & quum nondum trigesimum annum exegisset illo tempore, summam tamen opinionem habebat prudentiæ: quibus maxime de causis Crassum decepit, prius præ fastu & audacia, deinde præ metu & calamitate decipi facilem.

Tunc igitur dolosis verbis eum a flumine abstractum Agbarus ducebat per medios campos nudos arboribus & squalidos, quorum nullus finis videri poterat: adeo ut iter

PLUTARCHUS in Crasso C. 22. p. 556.

τητι τῆς πορείας ἀπαγορεύειν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς ὄψεως ἀπαραμύθητον ἀθυμίαν παρέχειν, οὐ φυτὸν ὁρῶσιν, οὐ ῥεῖθρον, οὐ προβολὴν ὄρους καθιέντος, οὐ πόαν βλαστάνουσαν, ἀλλὰ ἀτεχνῶς πελάγιόν τι χεῦμα δεινῶν ἐρήμων περιεῖχε τὸν στρατόν. ἦν μὲν οὖν καὶ ἀπὸ τούτων ὁ δόλος ὕποπτος. Επειδὴ δὲ καὶ ἀπὸ Αρταβάζου τοῦ Αρμενίου παρῆσαν ἄγγελοι, φράζοντες ὡς πολλῷ συνέχοιτο πολέμῳ, ῥυέντος ἐπ᾽ αὐτὸν Ορώδου, καὶ πέμπειν μὲν ἐκείνῳ βοήθειαν οὐ δύναται· παραινεῖ δὲ Κράσσῳ, μάλιστα μὲν ἐκεῖ τραπέσθαι, καὶ γενόμενον μετ᾽ Αρμενίων, ὁμοῦ διαγωνίσασθαι πρὸς τὸν Ορώδην· εἰ δὲ μὴ, καὶ πορεύεσθαι καὶ στρατοπεδεύειν αἰεὶ τὰ ἱππάσιμα φεύγοντα, καὶ προσχωροῦντα τοῖς ὀρεινοῖς· Κράσσος μὲν, οὐδὲν ἀντιγράψας, ὑπὸ ὀργῆς καὶ σκαιότητος ἀπεκρίνατο, Νῦν μὲν Αρμενίοις μὴ σχολάζειν, αὖθις δὲ ἀφίξεσθαι, δίκην ἐπιθήσων Αρταβάζῃ τῆς προδοσίας. οἱ δὲ περὶ Κάσσιον

Lin. 77. ἀπαραγύθητον *edit.* 3. *oper. err.* *Ibid.* παρεῖχεν *Edd. Recte Aug. ut Plut.* *L.* 78 *sq.* διαβλαστάνουσαν *Plut.* *L.* 79 *sq.* χεῦμα θινῶν τινων ἐρήμων περιεχόντων τὸν στρ. *Plut.* *L.* 81. ἐπεὶ δὲ καὶ παρ᾽ Αρταουάσδου *Plut.* *Ibid.* τῶν Αρμενίου *edit.* 3. *oper. err.* *L.* 82. συνέχει τὸ *Aug. tamquam ex* συνεχεῖτο. *L.* 83. & 86. Ορώδου, Ορώδην *Aug.* Υρώδ. *Plut.* *L.* 86. καὶ *ante* πορευεσθ. *caret Plut.* *L.* 90. Αρμενίαν *Edd. Recte Aug. cum Plutarch.* *Ibid.* ἀφίξασθαι *edit.* 1. *male.*

facientes non solum siti & viæ difficultate deficerent, sed etiam nullum laboris consolationem perciperent: non arborem, non rivum, non montem, non herbam virentem usquam aspiciendo, sed plane solitudinem, alto mari similem, circundantem se undique. Jam hoc ipsum doli suspicionem faciebat. Postquam autem & ab Artabaze venerunt nuntii, significantes eum magno bello distineri, sustinentem Orodis impetum, nec posse auxilia mittere: suadere vero Crasso, præcipue ut eo deflectat, & Armeniis conjunctus, prælio cum Orode decernat: sin minus, certe iter & castra ita disponat ut planities aptas equitatui caveat, & ad montes accedat propius: Crassus regem nullo rescripto dignatus, iracunde ac rustice respondit, sibi non superesse nunc tantum otii ut curet Armeniam: sed in reditu Artabazem daturum pœnas proditionis. Tum Cassiani

αὖθις ἠγανάκτουν, καὶ Κράσσον μὲν ἀχθόμενον αὐτοῖς ἐπαύσαντο νουθετοῦντες, ἰδίᾳ δὲ τὸν Ἄκβαρον ἐλοιδοροῦντο· Τίς σε δαίμων πονηρὸς, ὦ κάκιστε ἀνθρώπων, ἤγαγε πρὸς ἡμᾶς; τίσι δὲ φαρμάκοις ἢ γοητείαις ἔπεισας Κράσσον, εἰς ἐρημίαν ἀχανῆ καὶ βυθὸν ἐκχέαντα τὴν στρατιὰν, ὁδεύειν ὁδοὺς Νομάδι λῃστάρχῃ μᾶλλον ἢ Ῥωμαίων αὐτοκράτορι προσηκούσας; Ὁ δὲ Ἄκβαρος, ἀνὴρ ὢν ποικίλος, ἐκείνους μὲν ὑποπίπτων ἐθάρρυνε, καὶ παρεκάλει μικρὸν ἐπικαρτερῆσαι· τοὺς δὲ στρατιώτας, ἅμα συμπαραθέων καὶ παραβοηθῶν, ἐπέσκωπτε μετὰ γέλωτος· Ὑμεῖς δὲ διὰ Καμπανίας ὁδεύειν οἴεσθε, κρήνας καὶ νάματα καὶ σκιὰς καὶ λουτρὰ δηλαδὴ συνεχῆ καὶ πανδοκεῖα ποθοῦντες; οὐ μέμνησθε τὴν Ἀράβων καὶ Ἀσσυρίων μεθορίαν διεξιόντες; Οὕτω μὲν ὁ Ἄκβαρος διεπαιδαγώγησε τοὺς Ῥωμαίους, καὶ πρὶν ἢ γενέσθαι φανερὸς ἐξαπατῶν, ἀφίππευσεν, οὐ λαθὼν τὸν Κράσσον,

PLUTARCHUS in Crasso C. 22. p. 556.

Plut. ib. pag. 557.

Lin. 93. ἐλοιδόρουν *Plut.* *L.* 94. ὦ κράτιστε *Reg. A.* *L.* 95. φαρμ. καὶ γοητ. *Plut.* *L.* 96. βύθιον *ex conject. edidit Reisk.* *L.* 97. ὁδὸν ὁδεύειν *&* *lin. sq.* προσήκουσαν *Plut.* *L.* 1. ἔτι καρτερῆσαι *bene Plut.* *L.* 4. συνεχῆ *caret Plut.* *L.* 5. οὐ μέννησθε *edit.* 1. οὐκ ἔμνησθε *Aug. mendose utrumque. Correxit H. Steph.* *Ibid. sq.* τὴν Ἀρ. διεξ. καὶ Ἀσσυρ. μεθορ. *Plut.* *L.* 6. ὁ βάρβαρος *Plut. ut jam monui.*

rurſus ægre ferebant, & omiſſo Craſſo, qui monitores audire gravabatur, convitiis inceſſebant Agbarum: „ Sceleratiſſime hominum, quis te malus dæmon ad nos adduxit? quibus veneficiis, quibus præſtigiis perſuaſiſti Craſſo, ut per vaſtas ſolitudines iter faceret, Numidæ latronum principi magis decorum quam Romano imperatori? " Ille verſipellis confortabat eos blanditiis, & hortabatur durarent pauliſper: milites vero ſublevabat accurrens, & cum riſu cavillabatur: „ Quid? per Campaniam vos iter facere putatis, ut requiratis fontes ac rivos & umbras (ſcilicet, balineaſque & continuata pæne diverſoria? non meminiſtis vos tranſire per Arabum & Aſſyriorum confinia?" Ita tum Agbarus Romanos, quaſi pædagogus quidam, caſtigabat: & priuſquam deprehenderent in perfidia, abequitavit, non clam, ſed ex conſenſu Craſſi, fingens ſe curaturum neceſ-

PLUTARCHUS in Crasso C. 23. p. 557.

ἀλλὰ καὶ τοῦτο πείσας, ὡς ὑπεργάσηται καὶ διαταράξῃ τὰ τῶν πολεμίων.

Λέγεται δὲ, τῆς ἡμέρας ἐκείνης τὸν Κράσσον, οὐχ, ὥσπερ ἔθος ἐστὶ Ρωμαίων στρατηγὸν, ἐν Φοινικίδι, προελθεῖν, ἀλλ᾽ ἐν ἱματίῳ μέλανι· καὶ τοῦτο μὲν εὐθὺς ἀλλάξαι, προνοήσαντα. τῶν δὲ σημαιῶν ἐνίας, μόλις, ὥσπερ πεπηγυίας, πολλὰ παθόντας ἀνελέσθαι τοὺς Φέροντας. ὧν ὁ Κράσσος καταγελῶν, ἐπετάχυνε τὴν πορείαν, προσβιαζόμενος ἀκολουθεῖν τὴν Φάλαγγα τοῖς ἱππεῦσι· πρίν γε δὴ τῶν ἐπὶ κατασκοπὴν ἀποσταλέντων ὀλίγοι προσπελάσαντες ἀπήγγειλαν, ἀπολωλέναι τοὺς ἄλλους ὑπὸ τῶν πολεμίων, αὐτοὺς δὲ μόλις ἐκΦυγεῖν· ἐπιέναι δὲ μαχομένους πλήθει καὶ θάρσει πολλῷ τοὺς ἄνδρας. Τοῦτο πάντας μὲν ἐθορύβησεν, ὁ δὲ Κράσσος ἐξεπλάγη παντάπασι, καὶ διὰ σπουδῆς, οὐ πάνυ καθεστηκὼς, παρέταττε· πρῶτον μὲν, ὡς οἱ περὶ Κάσσιον ἠξίουν, ἀραιὰν τὴν Φάλαγγα τῶν ὁπλιτῶν ἐπὶ πλεῖστον ἀνάγων

Lin. 9. ὑπεργάσεται καὶ διαταράξει *edit. 2. 3. ex Plutarch. Tenui lect. edit. 1. & MSS. nostrorum. L. 12.* στρατηγοῖς *edit. 2. 3. ex Plut. Revocavi lect. edit. 1. & MSStorum. L. 18.* ἐπὶ κατασκοπῆς *ed. 1. cum Regiis. L. 20.* αὐτοὺς δὲ μόνους *Edd. Prætuli Aug. cum Plut. L. 21.* πλήθει πολλῷ καὶ θάρσει *Plut. L. 22.* Ἅπαντες μὲν οὖν ἐθορυβήθησαν *Plut. L. 23.* καθεστηκότως *edit. 1. invitis MSS. nam* καθεστηκῶς *dabant Regii.*

saria, & turbaturum consilia hostium.

Ferunt, Crassum illa die non purpuratum, ut Romanis imperatoribus mos est, sed atratum processisse: vestem tamen mutasse mox ut animadvertit: signa quoque aliquot vix evulsa magno labore signiferorum: quos Crassus deridens, iter approperabat, urgens legiones ut consequerentur equites: donec pauci speculatores reversi nuntiarunt cæsos reliquos ab hostibus, seque vix evasisse: venire autem ingentem eorum multitudinem, animose ad pugnam festinantium. Hoc auditum, omnibus turbatis, Crassum præcipue terruit: moxque non satis constanti animo struebat aciem, primum ex sententia Cassii legiones disponens raris ordinibus, extendensque per campum quam longissime po-

PLUTARCHUS in Crasso C. 23. p. 557.

τοῦ πεδίου, πρὸς τὰς κυκλώσεις, τοὺς δ' ἱππεῖς διανέμων τοῖς κέρασιν. ἔπειτα μετέδοξε, καὶ συναγαγὼν, ἀμφίστομον ἐποίει καὶ βαθὺ πλινθίον, εἰς δώδεκα σπείρας προερχομένης τῶν πλευρῶν ἑκάστης· παρὰ δὲ σπεῖραν ἴλην ἱππέων ἔταξεν, ὡς μηδὲν ἔχοι μέρος ἐνδεὲς ἱππικῆς βοηθείας, ἀλλὰ πανταχόθεν ὁμαλῶς προσφέροιτο πεφραγμένος. τῶν δὲ κεράτων τὸ μὲν Κασσίῳ, τὸ δὲ τῷ νέῳ Κράσσῳ παρέδωκεν· αὐτὸς δὲ εἰς μέσον κατέστη. Καὶ προάγοντες οὕτως, ἐπὶ ῥεῖθρον ἦλθον ὃ καλεῖται Βάλισσος, οὐ πολὺ μὲν ἄλλως, οὐδὲ ἄφθονον, ἀσμένοις δὲ τότε τοῖς στρατιώταις φανὲν, ἐν αὐχμῷ καὶ καύματι, καὶ παρὰ τὴν ἄλλην ἐπίπονον καὶ ἄνυδρον πορείαν. Οἱ μὲν οὖν πλεῖστοι τῶν ἡγεμόνων ᾤοντο δεῖν ἐνταῦθα καταυλισαμένους καὶ νυκτερεύσαντας, καὶ πυθομένους, ἐφ' ὅσον οἷόν τε, πλῆθος καὶ τάξιν τῶν πολεμίων, ἅμα ἡμέρᾳ χωρεῖν ἐπ' αὐτούς. Κράσσῳ δὲ τῷ παιδὶ καὶ τοῖς

Lin. 27. ἀναγαγὼν *Edd. cum Regiis. Secus Aug. cum Plut.* L. 28. ἐποίησε *Plut.* Ibid. *sq.* ἐν δώδεκα σπείραις περιερχομένης *Plutarch.* L. 30. ὡς μηδὲ ἓν ἔχειν *Edd. Secus Aug. cum Plut.* L. 31 *sq.* προφέροιτο πεφραγμένον *Edd. Recte Aug. cum Plut.* L. 35. Βαλισσὸς *Aug.* Ib. ἀσμένως *Aug.* L. 38 *sq.* αὐλισαμένους *Edd. ex Reg. A. Verbum compos. ded. Aug. & Reg. B. cum Plut.* L. 40. τὸ πλῆθος *vulgo Plut. Sed ab aliis ibi abest* τὸ, *& delevit Reisk.* L. 41. *Commodius* Κράσσος δὲ *Plut.*

terat, quominus circumvenirentur, & equites diſtribuens per cornua; deinde, mutato conſilio, faciebat laterculum ancipitem, per unumquodque latus conſtantem ex duodenis cohortibus, appoſitis ad ſingulas turmis equitum ſingulis, ne qua pars careret equeſtri auxilio, ſed undique pariter muniretur acies. Altero cornu Caſſium præfecit, altero Craſſum filium, ipſe in medio conſtitit. Sic procedentes pervenerunt ad fluvium Baliſſum, non magnum nec abundantem, gratum tamen militibus, in æſtu ac ſqualore laborioſum & ſiticuloſum iter emenſis. Ibi major pars præfectorum cenſebat quieſcendum pernoctandumque, ut cognita quantum fieri poſſit multitudine hoſtium, eorumque ordine, mane adverſum eos contenderent. Sed quum

PLUTARCHUS in Crasso C. 23. p. 557.

περὶ αὐτὸν ἱππεῦσιν ἐγκελευομένοις ἄγειν καὶ συνάπτειν ἐπαρθεὶς: ἐκέλευσεν ἑστῶτας ἐν τάξει φαγεῖν καὶ πιεῖν τοὺς δεομένους. καὶ πρὶν ἢ τοῦτο διὰ πάντων γενέσθαι καλῶς, ἦγεν, οὐ σχέδην, οὐδὲ ὡς ἐπὶ μάχην διαναπαύων, ἀλλ' ὀξείᾳ καὶ συντόνῳ χρώμενος τῇ πορείᾳ· μέχρι οὗ κατώφθησαν οἱ πολέμιοι παρὰ δόξαν, οὔτε πολλοὶ φανέντες οὔτε σοβαροὶ τοῖς Ρωμαίοις. τὸ μὲν γὰρ πλῆθος ὑπέστειλε τοῖς προτάκτοις ὁ Σουρήνας· τὴν δὲ λαμπρότητα κατέκρυπτε τῶν ὅπλων, ἱμάτια καὶ διφθέρας προΐσχεσθαι κελεύσας. Ὡς δὲ ἐγγὺς ἐγένοντο, καὶ σημεῖον ἤρθη παρὰ τοῦ στρατηγοῦ, πρῶτον μὲν ἐνεπίμπλατο φθογγῆς βαρείας καὶ βρόμου φρικώδους τὸ πεδίον. Πάρθοι γὰρ οὐ κέρασιν οὐδὲ σάλπιγξιν ἐποτρύνουσιν εἰς μάχην, ἀλλὰ ῥόπτρα βυρσοπαγῆ καὶ κοῖλα περιτείνοντες ἤλοις χαλκοῖς, ἅμα πολλαχόθεν ἐπιδουποῦσι· (τὰ δὲ φθέγγεται βύθιόν τι καὶ δεινὸν, ὠρυγῇ θηριώδει καὶ τραχύτητι βροντῆς μεμιγμένον·) εὖ πως συνεωρακότες ὅτι τῶν αἰσθητηρίων ἡ ἀκοὴ ταρακτικώτατόν ἐστι τῆς ψυ-

Lin. 43. ἐκέλευεν *Edd. ex Reg. A. Prætuli Aug. & Reg. B. cum Plut. L. 45.* ἐπὶ μάχης *Aug. L. 47.* μέχρις οὗ *Aug. Plut. L. 49. Artic.* ὁ *caret Plut. L. 50.* κατέκρυβε *Plut. L. 51:* προσίσχεσθαι *vulgo Plut. male. L. 52 ſq.* ἐπίμπλαντο *Plut. L. 54 ſq.* ἐποτρ. ἑαυτοὺς εἰς μαχ. *Plut. L. 55 ſq.* περιτείναντες ἠχείοις χαλκοῖς *Plut. L. 59.* ἡ, *ad* ἀκοὴ, *caret Plut.*

Craſſus filius & ejus equites pugnam poſcerent; recepto animo pater juſſit, ut qui vellent in acie cibum potumque ſumerent. Id vix dum omnes recte fecerant, quum eos cœpit ducere, non lento agmine & interquieſcens, ſicut ſolent qui ſe ſervant prælio, ſed celeri continuato itinere, donec ex inopinato apparuerunt hoſtes, nec multi, nec formidandi Romano militi: nam multitudo a tergo latebat, & armorum ſplendorem Surenæ monitu veſtibus coriiſque texerant. Ut vero jam propiores ſignum pugnæ acceperunt, primum ſtrepitus gravis cum horrendo fremitu totis campis inſonuit: nam Parthi non cornicibus, nec tubicinibus pugnam cient, ſed pluribus ſimul locis in acie pulſant tympana, mugitum quendam beluinum e concavo, ſimilem tonitruo, reddentia: gnari, auditum ex omnibus ſenſibus unum maxi-

χῆς, καὶ τὰ περὶ ταύτην πάθη τάχιστα κινεῖ, καὶ μάλιστα πάντων ἐξίστησι τὴν διάνοιαν.

PLUTARCHUS in Crasso C. 24. p. 557.

Ἐκπεπληγμένων δὲ τῶν Ῥωμαίων δέει διὰ τὸν ἦχον, ἐξαίφνης τὰ προκαλύμματα τῶν ὅπλων καταβαλόντες, ὤφθησαν αὐτοί τε φλογοειδεῖς κράνεσι καὶ θώραξι, τοῦ Μαργιανοῦ σιδήρου στίλβοντος ὀξὺ καὶ περιλαμπὲς, οἵ θ' ἵπποι καταπεφραγμένοι χαλκοῖς καὶ σιδηροῖς σκεπάσμασι. Μέγιστος δὲ ὁ Σουρήνας καὶ κάλλιστος· αὐτὸς δὲ τῇ κατ' ἀνδρείαν δόξῃ τὴν θηλύτητα τοῦ κάλλους οὐκ ἐοικὼς, ἀλλὰ μηδικώτερον ἐσκευασμένος, ἐντρίμμασι προσώπου καὶ κόμης διακρίσει, τῶν ἄλλων Πάρθων ἔτι Σκυθικῶς ἐπὶ τὸ φοβερὸν τῶν ἐναντίων ἀνασιλλοκομώντων. Πρῶτον μὲν οὖν διενοοῦντο, τοῖς κοντοῖς εἰσελαύνοντες, σείειν καὶ βιάζεσθαι τοὺς προτάκτους. ὡς δὲ ἑώρων τό τε βάθος τοῦ συνασπισμοῦ, καὶ τῶν ἀνδρῶν τὸ μόνι-

Plut. ib. pag. 558.

Lin. 61. πάντων *caret Plut.* *L.* 62. δέει *abeſt ab eodem.* *L.* 63. καταλαβόντες *MSS. Regii.* καταβαλλόντες (*ſic*) *Aug.* *L.* 66. χαλκοῦ καὶ *edit.* 1. *mend.* *Ibid. ſq.* σιδηροῖς ὑφάσμασι *vulgo Plut.* *L.* 67. Ὁ δὲ Σουρ. μεγ. καὶ καλλ. αὐτὸς, τῇ κατ' ἀνδρ. *Plut. ſed & ibi* δὲ *ante* κατ' ἀνδρ. *inſeruit Reisk.* *L.* 68. ἀνδρίαν *Edd. Secus Aug. cum Plut.* *Ibid.* τῶν καλλ. *edit.* 3. *oper. err.* *L.* 71. *Pro* Σκυθικῶς *dat mend.* συνθηκῶς *edit.* 1. *Ibid.* φοβερὸν τῶν ἀνασιλλοκομώντων *edit.* 1. φοβερὸν τῶν ἐναντίων κομώντων *Aug. Conjunxi utramque lectionem.* φοβερὸν τῶν ἀνασίλλων κομώντων *edit.* 2. 3. *ex Plut.* *L.* 72. Καὶ πρῶτον μὲν ἐπεν. *Plut.* *L.* 73. *loco* σείειν *eſt* ὠθεῖν *apud. Plut.*

me turbare animam, & affectus in ea movere, ac mentem excutere.

Hoc ſtrepitu Romanis attonitis, illi repente projectis tegmentis armorum, conſpiciebantur micantes caſſidibus ac thoracibus e Margiano ferro factis, inſtar ignis fulgentibus, inſidentes & equis opertis æreis ferreiſque laminis. Inter quos eminebat Surena, muliebri venuſtate non reſpondens celebratæ fortitudini, ſed more Medorum fucatus comatuſque: quum alii Parthi ad terrorem capillitium in frontem reflectere ſoleant. Ac primum concitatis equis conati ſunt contis primam aciem concuſſam perrumpere: ut vero animadverterunt denſatos legionis clypeos & virorum confertorum firmitudinem, re-

PLUTARCHUS in Crasso C. 24. p. 558.

μον καὶ συνεστηκὸς, ἀνῆγον ὀπίσω· καὶ σκίδνασθαι δοκοῦντες ἅμα καὶ διαλύειν τὴν τάξιν, ἐλάμβανον ἐν κύκλῳ περιβάλλοντες τὸ πλινθίον αὐτῶν. Κράσσου δὲ τοὺς ψιλοὺς ἐκδραμεῖν κελεύσαντος, οὗτοι μὲν οὐ πολὺ προῆλθον, ἀλλὰ πολλοῖς τοξεύμασιν ἐντυχόντες, ταχὺ συμπαρέντες, αὖθις ἐνεδύοντο τοῖς ὁπλίταις· καὶ παρεῖχον ἀκοσμίας ἀρχὴν καὶ δέους ὁρῶσι τὴν ῥώμην τῶν ὀϊστῶν καὶ τὸν τόνον, ὅπλα τε ῥηγνύντων, καὶ διὰ παντὸς φερομένων ὁμοίως ἀντιτύπου καὶ μαλακοῦ στεγάσματος. οἱ δὲ Πάρθοι, διαστάντες ἐκ μήκους, ἤρξαντο τοξεύειν ἅμα πανταχόθεν· οὐ τὴν ἀκριβῆ τοξείαν, (ἡ γὰρ συνέχεια καὶ πυκνότης τῶν Ῥωμαίων οὐδὲ τῷ βουλομένῳ διαμαρτάνειν ἀνδρὸς παρεῖχεν·) εὐτόνους δὲ τὰς πληγὰς καὶ βιαίους διδόντες ἀπὸ τόξων κραταιῶν καὶ μεγάλων, καὶ τῇ σκολιότητι τῆς καμπῆς τὸ βέλος ἠναγκασμένον ἀποστελλόντων. Ἦν οὖν αὐτόθεν ἤδη μοχθηρὰ τὰ Ῥωμαίων. καὶ γὰρ μένοντες ἐν τάξει, συνετιτρώσκοντο· καὶ χωρεῖν

Lin. 75. καὶ παρεστηκὸς *Plut.* *L.* 76. *Rectius* ἐλάνθανον ἐν κυκλ. *Plut.* *L.* 78. οὐ πολλοὶ *Aug.* *L.* 79. ἐντυχόντες ταχὺ, καὶ συμπαρ. *edit.* 2. 3. *ex Plut.* *L.* 82. καὶ τῶν τόνων *edit.* 1. *cum Regiis & Aug. Mendam correxit H. Steph. ex Plutarcho; apud quem, mutata verborum serie, est* τὸν τόνον τῶν ὀϊστῶν καὶ τὴν ῥώμην. *L.* 83. μαλ. τοῦ τάγματος *Plut. mend.* *L.* 85. ἀκριβῆ τάξιν, *Plut.* *L.* 89. ἠναγκ. τὸ βέλ. *Plut.*

trocesserunt: & quasi dispersi dissolverent ordines, circumveniebant laterculum. In eos quum Crassus levem armaturam immisisset, non multum hi processerunt, sed cito multitudine sagittarum obruti confixique recipiebant se intra ordines legionariorum: atque ita perturbationis trepidationisque fecerunt initium, dum vis telorum conspicitur uno tenore armatos inermesque perforantium. Tum Parthi eminus cœperunt sagittas in eos undique conjicere temere: nam a confertis, ne si vellent quidem, aberrare poterant. Erant autem vehementes plagæ, ut profectæ a magnis ac validis arcubus, violento flexu tela excutientibus: itaque jam inde valde laborabant Romani: nam sive in ordine manerent, consauciabantur; sive conarentur hostem

ὁμόσε πειρώμενοι, τοῦ μὲν ποιεῖν ἴσον ἀπεῖχον, ὁμοίως δὲ ἔπασχον. ὑπέφευγον γὰρ ἅμα βάλλοντες οἱ Πάρθοι. καὶ τοῦτο κράτιστα ποιοῦσι μετὰ Σκύθας· καὶ σοφώτατόν ἐστιν, ἀμυνομένους ἔτι, σώζεσθαι, καὶ τῆς φυγῆς ἀφαιρεῖν τὸ αἰσχρόν. *PLUTARCHUS in Crasso C. 24. p. 558.*

Ἄχρι μὲν οὖν ἤλπιζον αὐτοὺς, ἐκχεαμένους τὰ βέλη, σχήσεσθαι μάχης, ἢ συνάψειν ἐς χεῖρας, ἐκαρτέρουν. ὡς δὲ ἔγνωσαν, ὅτι πολλαὶ κάμηλοι παρεστᾶσι τοξευμάτων πλήρεις, ἀφ᾽ ὧν περιελαύνοντες οἱ πρῶτοι λαμβάνουσιν· οὐθὲν πέρας ὁρῶν ὁ Κράσσος ἠθύμει, καὶ σκοπεῖν ἐκέλευεν (ἀγγέλους πέμψας πρὸς τὸν υἱὸν) ὅπως προσμίξαι βιάσαιτο τοῖς ἐναντίοις, πρὶν ἢ κυκλωθῆναι. μάλιστα γὰρ ἐκείνῳ προσέκειντο, καὶ περιίππευον τὸ κέρας, ὡς κατὰ νώτου γενησόμενοι. λαβὼν οὖν ὁ νεανίας ἱππεῖς χιλίους καὶ τριακοσίους, ὧν οἱ χίλιοι παρὰ Καίσαρος ἦσαν, καὶ τῶν ἔγγιστα θυρεαφόρων ὀκτὼ σπείρας, συνήγαγεν ἐς ἐμβολήν. τῶν δὲ Πάρθων οἱ περιελαύνοντες, *Plut. ib. Cap. 25.*

Lin. 95. ἀμυν. ἐπὶ τῷ σώζεσθαι τῆς φυγῆς *&c. Plut. L. 98.* συνάπτειν *vulgo Plut. L. 2.* οὐδὲν *Plut. L. 4.* βιάσοιτο *edit. 1. vit. quod ex Plut. in* βιάσεται *mutatum est in edit. 2. 3.* βιάσαιτο *dederunt MSS. nostri. L. 5 sq.* ἐκείνῳ προσέπιπτε καὶ περιίππευε τὸ κέρας, ὡς κ. ν. γενησόμενον *Plut. L. 6 sq.* ἱππεῖς τε χιλ. *idem. L 8.* ἦσαν, καὶ τοξότας πεντακοσίους, καὶ τῶν *&c. idem. Ibid.* θυρεοφόρων *h. l. Plut. Ibid. sq.* περιήγαγεν *Plut.*

invadere, nihil proficiebant, & nihilominus percutiebantur. Parthi enim inter refugiendum sagittas emittebant: id quod post Scythas optime norunt facere, egregio commento salutem simul protegente & tollente a fuga turpitudinem.

Quousque igitur sperabant eos consumptis sagittis abscessuros aut pugnaturos cominus, durabant: ut vero cognitum est, multos adstare camelos sagittis onustos, ad quos circumvecti e prima acie pharetras repleant; nullum finem videns Crassus, angebatur, & per nuntios filium monuit, ut in adversos irruat, priusquam circumveniatur: hunc enim urgebant maxime, obequitando ejus cornu, ut se a tergo ostenderent. Juvenis igitur assumptis M. C C C. equitibus, quorum mille a Cæsare acceperat, & proximis clypeatorum octo cohortibus, in hostes fecit impetum. Par-

PLUTARCHUS in Crasso C. 25. p. 558.

εἴτε τέλμασιν ἐντυχόντες, ὡς ἔνιοί φασιν, εἴτε λαβεῖν τὸν Κράσσον ἀπωτάτω τοῦ πατρὸς στρατηγοῦντες, ὀπίσω στρέψαντες ἐπεδίωκον. Ὁ δ' ἐμβοήσας, ὡς οὐ μένουσιν οἱ ἄνδρες, ἤλαυνε, καὶ σὺν αὐτῷ Κηνσωρῖνός τε καὶ Μεγάβακχος· ὁ μὲν, εὐψυχίᾳ καὶ ῥώμῃ διαφέρων, Κηνσωρῖνος δὲ καὶ βουλευτικὸν ἔχων ἀξίωμα, καὶ δεινὸς εἰπεῖν· ἑταῖροι δὲ Κράσσου, καὶ παραπλήσιοι καθ' ἡλικίαν. ἐπιστρομένων δὲ τῶν ἱππέων, οὐδὲ τὸ πεζὸν ἀπελείπετο, προθυμίᾳ καὶ χαρᾷ τῆς ἐλπίδος. νικᾶν γὰρ ᾤοντο καὶ διώκειν· ἄχρις οὗ πολὺ προελθόντες, ᾔσθοντο τὴν ἀπάτην, μεταβαλλομένων τῶν φεύγειν δοκούντων, καὶ πλειόνων ἄλλων ἐπιφερομένων. Ενταῦθα δὲ ἔστησαν, οἰόμενοι συνάψειν αὐτοῖς ἐς χεῖρας ὀλίγοις οὖσι τοὺς πολεμίους. οἱ δὲ, τοὺς καταφράκτους προτάξαντες ἐναντίους τοῖς Ῥωμαίοις, τὴν δὲ ἄλλην ἵππον ἄτακτον περὶ αὐτοὺς ἐλαύνοντες, καὶ συνταράσσοντες τὸ πεδίον, ἀνί-

Lin. 10. εἴτε συντάγμασιν ἐμπεσόντες *Plut. L. 11.* ἀπωτ. τοῦ στρατοῦ *Edd. Prætuli Aug. cum Plut. L. 12.* τρέψαντες *Edd.* στρεψ. *recte Aug. cum Plut: Ibid.* ἐδίωκον *Plut. Ibid.* ὁ δὲ βοήσας *Plut. Ib.* οὐ μενοῦσιν *vulgo Plutarch. Mutavit ibi Reisk. L. 13.* Κινσωριν. *edit. 1. & mox iterum. L. 15.* καὶ *ante* βουλευτ. *caret Plutarch. L. 17.* ἐπιστωμένων *Edd. ut vulgo Plutarch. Prætuli Aug. Cand. L. 19.* ᾤον το διώκει *Aug. Forte pro* ᾤοντο τὸ διώκειν. *L. 20.* μεταβ. ἅμα τῶν φευγ. *Plut. L. 21.* ἐνταῦθα ἔστησαν *Plut. L. 25.* συνταρατ. *Plut.*

thi vero diſcurſatores, ſive quia in cœnoſa inciderant, ut nonnulli produnt, ſive ut hoc ſtratagemate Craſſum quam longiſſime a ſuis diſtraherent, verſis equis fugiebant. Ille, inclamans terga hoſtem vertere, perſequebatur, & cum eo Cenſorinus Megabacchuſque, hic animi corporiſque fortitudine eximius, ille ſenator ac orator, ambo æquales Craſſi & ſodales. Hos conſequentibus equitibus, legionarii quoque promovebant, alacres lætique ac meliora ſperantes: putabant enim, ſe jam victos perſequi: donec non longe progreſſi dolum ſenſerunt, revertentibus qui videbantur fugere, & cum eis irruentibus aliis pluribus. Tum agmen primum conſtitit, rati hoſtem ſe propter paucitatem aggreſſurum cominus: at illi cataphractos oppoſuerunt Romanis: cæteri diſcurrendo & ungulis equorum perturbando

σῖασαν ἐκ βυθοῦ θῖνας ἄμμου, κονιορτὸν ἐπαγούσας ἄπλετον· ὡς μήτε διορᾷν ῥᾳδίως, μήτε φθέγγεσθαι τοὺς Ῥωμαίους, εἱλουμένους δ᾽ ἐν ὀλίγῳ, καὶ συμπίπ]οντας ἀλλήλοις, βάλλεσθαι, καὶ ἀποθνήσκειν οὐ ῥᾳδίως, οὐδὲ ὀξὺν θάνατον, ἀλλὰ ὑπὸ σπασμοῦ καὶ ὀδύνης δυσανασχετοῦντας, καὶ κυλινδουμένους περὶ τοῖς οἰσ]οῖς, ἐναποθραύειν τοῖς τραύμασι, βίᾳ πειρωμένους ἐξέλκειν ἠγκισ]ρωμένας ἀκίδας καὶ δεδυκυίας διὰ φλεβῶν καὶ νεύρων, προσαναῤῥηγνύναι καὶ λυμαίνεσθαι σφᾶς αὐτούς. Οὕτω δὲ τῶν πολλῶν ἀποθνησκόντων, ἄπρακ]οι καὶ οἱ ζῶντες ἦσαν πρὸς ἀλκήν. καὶ τοῦ Ποπλίου παρακαλοῦντος ἐμβαλεῖν ἐς τὴν κατάφρακ]ον, ἐπεδείκνυσαν ἑαυτῶν χεῖράς τε θυρεοῖς προσπεπερονημένας, καὶ πόδας διαμπὰξ ἐληλαμένους πρὸς τοὔδαφος, ὥσ]ε καὶ πρὸς φυγὴν ἀμηχάνους εἶναι καὶ πρὸς ἄμυναν. Αὐτὸς οὖν, τοὺς ἱππεῖς παρορμήσας, προσέβαλε μὲν ἐῤῥωμένως, καὶ συνῆψε τοῖς ἀνδράσιν. ἦν δὲ ἄνισος ἔν τε ταῖς πληγαῖς καὶ τῷ φυλάσσεσθαι, παίων μὲν ἀσθενέσι καὶ

PLUTARCHUS in Crasso C. 25. p. 558.

Plut. ib. pag. 559.

Lin. 26. ἄμμων Edd. ἄμμου dedit Aug. ut Plut. L. 29. οὐ ῥᾴδιον οὐδ᾽ ὀξ. Plut. L. 31 sq. ἐναποθνήσκειν vulgo Plut. L. 32. Recte βίᾳ τε πειρ. Plut. L. 35. δὲ πολλῶν Plut. L. 38. συμπεπερον. idem. L. 39. προσεληλαμ. Plut. An ἡλωμένους? L. 43. φυλατ]. idem.

campi superficiem, funditus commovebant arenarum cumulos, tantum concitantes pulverem, ut & visum & vocem Romanis adimeret. Itaque conglomerati & incursantes se invicem feriebantur & emoriebantur, non facili & celeri morte, sed cum convulsionibus & cruciatibus volutantes se præ impatientia, ut sagittas in vulneribus præfringerent: aut extrahere conantes hamata acumina, venas nervosque penetrantia, & novam lacerationem addentes priori molestiæ. Quapropter, multis intercidentibus, etiam superstites reddebantur inutiles: & hortanti se duci ut cataphractos invaderent, ostendebant manus affixas clypeis, & pedes ad solum perforatos, ut nec pugnare possent nec fugere. Ipse igitur cum equitibus in hostem impressionem fecit validam; sed impar, inferens ictus infirmis parvisque hastis in thoraces cocto corio ferroque duratos: excipiens

PLUTARCHUS in Crasso C. 25. p. 559.

μικροῖς δορατίοις θώρακας ὠμοβύρσους καὶ σιδηροῦς, παιόμενος δὲ κοντοῖς εἰς εὐσταλῆ καὶ γυμνὰ σώματα τῶν Γαλατῶν· τούτοις γὰρ ἐθάῤῥει μάλιστα, καὶ μετὰ τούτων ἔργα θαυμαστὰ διεπράττετο. τῶν τε γὰρ κοντῶν ἐπελαμβάνοντο, καὶ συμπλεκόμενοι τοὺς ἄνδρας ἀπὸ τῶν ἵππων ἐώθουν, τῇ βαρύτητι τοῦ ὁπλισμοῦ δυσκινήτους ὄντας. πολλοὶ δὲ τοὺς ἑαυτῶν ἀπολείποντες ἵππους, καὶ ὑποδυόμενοι τοὺς ἐκείνων, ἔτυπτον εἰς τὰς γαστέρας· οἱ δὲ ἀνεσκίρτων ὑπὸ ὀδύνης, καὶ συμπατοῦντες ἐν ταυτῷ τοὺς ἐπιβάτας καὶ τοὺς πολεμίους ἀναπεφυρμένους, ἀπέθνησκον. ἐπίεζε δὲ τοὺς Γαλάτας μάλιστα τό τε θάλπος καὶ τὸ δίψος, ἀμφοτέρων ἀήθεις ὄντας· καὶ τῶν ἵππων ἀπολώλεισαν οἱ πλεῖστοι, πρὸς ἐναντίους ἐλαυνόμενοι τοὺς κοντούς. ἐβιάσθησαν οὖν ἀναχωρῆσαι πρὸς τοὺς ὁπλίτας, ἔχοντες τὸν Πόπλιον ὑπὸ τραυμάτων ἤδη κακῶς διακείμενον. Ἰδόντες δὲ θῖνα βουνώδη πλησίον, ἐχώρουν ἐπ᾽ αὐτὴν, καὶ τοὺς μὲν ἵππους ἐν μέσῳ κατέδησαν, ἔξωθεν δὲ τοῖς θυρεοῖς συγκλείσαντες, ᾤοντο

Lin. 44. ὠμοβύρσους *Plut.* *Ibid.* ἢ σιδηροῦς *Aug.* *L.* 45. σπασάμενος *mend. Edd. Recte* παιομ. *Aug. ut Plut.* *L.* 48. συμπαραπλεκομ. *vulgo Plut.* *L.* 49. τῶν ἱππέων *edit.* 1. *Ibid.* τῶν ὁπλισμῶν ἀκινήτους *Edd. Secus Aug.* & δυσκιν. *etiam Reg. B. ut Plut.* *L.* 50. ἀπολιπόντες *Plut.* *L.* 51. δυόμενοι *vulgo Plut.* *Ibid.* τοῖς ἐκείνων *idem.*

vero contis in leviter armata ſeminudaque Gallorum corpora. His enim fidebat maxime, & horum ope mira edebat facinora: apprehenſis enim contis viros ab equis deturbabant, armis gravatos & ideo parum agiles. Multi etiam, ſuis relictis, adverſariorum equos ſuffodiebant: qui præ dolore ſubſultantes excutiebant ſeſſores, & tam ſuos quam hoſtes proculcabant promiſcue, donec & ipſi caderent. Sed nihil erat Gallis æſtu ſitique moleſtius, ad hæc non aſſuetis: & equos amiſerunt plurimi, quos infeſtis contis induerant. Conati ſunt igitur ad legiones ſe recipere, habentes in medio Publium, jam multis mulctatum vulneribus. Conſpicati autem in propinquo arenas congeſtas in tumuli ſpeciem, ſucceſſerunt eo: & alligatis equis in medio, ſcutis circumquaque

τες, ᾤοντο ῥᾷον ἀμύνασθαι τοὺς βαρβάρους· ἀπέβαινε δὲ τοὐναντίον. ἐν μὲν γὰρ ὁμαλῷ τοῖς ὄπισθεν ἁμωσγέπως οἱ πρόταλοι παρέχουσι ῥαστώνην· ἐκεῖ δὲ ἄλλον ὑπὲρ ἄλλου διὰ τὴν ἀνωμαλίαν ἀνέχοντος τοῦ χωρίου, καὶ μᾶλλον ἀεὶ τοὺς κατόπιν ἐξαίροντος, οὐδὲν ἦν τὸ διαφεῦγον· ἀλλ' ἐβάλλοντο πάντες ὁμαλῶς, ὀδυρόμενοι τὴν ἀκλεῆ καὶ ἄπρακτον αὐτῶν τελευτήν. Ἦσαν δὲ περὶ τὸν Πόπλιον ἄνδρες Ἕλληνες δύο τῶν αὐτόθι, κατοικοῦντες ἐν Κάῤῥαις, Ἱερώνυμος καὶ Νικόμαχος· οὗτοι συνέπειθον αὐτὸν ὑπεξελθεῖν μετ' αὐτῶν, καὶ διαφυγεῖν εἰς Ἴχνας, πόλιν ᾑρημένην τὰ Ῥωμαίων καὶ οὐ μακρὰν οὖσαν. Ὁ δὲ, φήσας οὐδένα δεινὸν οὕτως ἔσεσθαι θάνατον, ὃν φοβηθεὶς Πόπλιος ἀπολείψει τοὺς ἀπολλυμένους δι' αὐτὸν, ἐκείνους μὲν ἐκέλευσε σώζεσθαι, καὶ δεξιωσάμενος ἀπέστειλεν. αὐτὸς δὲ, τῇ χειρὶ χρήσασθαι μὴ δυνάμενος

PLUTARCHUS in Crasso c. 25. p. 559.

Lin. 62. ἀμύνεσθαι *vulgo Plut. quod in* ἀμυνεῖσθαι *mutavit Reisk.* *L.* 63. γὰρ τῷ ὁμαλῷ *idem.* *L.* 64. παρεχ. οἱ προτ. *idem. Ibid.* δὲ ἄλλων *Edd. male, invitis MSS.* *L.* 65. ὑπὲρ ἄλλον *Plut. Ibid.* ἔχοντος τοῦ χωρ. *vulgo Plut.* *L.* 66. τὸν κατόπιν *Plut. Ibid. sq.* οὐκ ἐδύναντο διαφεύγειν, ἀλλ' ἐβαλλ. *Plut.* *L.* 68. αὐτον *edit.* 1, *cum Regg. & Aug.* αὐτῶν *ed.* 2. 3. *ex Plut. Mutavi in* αὐτῶν. *L.* 69. ἄνδρες δύο, Ἕλληνες δύο *Edd. mend. ex Reg. A. Recte Reg. B. & Aug. cum Plut.* *Ib. sq.* αὐτόθι κατοικούντων *Plut.* *L.* 70 Κάῤῥαις *vulgo Plut. male. Ibid. sq.* οἳ συνεπειθ. *Plut.* *L.* 71. διαφεύγειν *Plut. Ibid.* εἰς *caret edit.* 3. *oper. errore.* *L.* 72. Ἴχνος *Aug.* Ἰσχνὰς *Plut. Ibid. sq. Verba* καὶ οὐ μακρὰν οὖσαν *absunt ab Edd. Dedit Aug. ut Plut.* *L.* 74 *sq.* δι' αὐτον *Plut.* *L.* 75. ἐκέλευε *Plut. Ibid. sq.* δεξ. ἀπέλυσεν *idem.*

cumquaque se muniverunt, rati sic facilius arceri posse barbaros. Evenit autem contrarium: nam in planitie primi utcunque posteriores protegunt: hic autem quum propter acclivitatem alii eminerent super alios, nihil erat in tuto, sed omnes vulnerabantur pariter, lamentantes se inultos & inglorios occumbere. Aderant tum Publio duo Græci, Carrenses cives, Hieronymus & Nicomachus: hi suadebant, ut cum eis se subduceret, perfugeretque Ichnas, oppidum Romanarum partium. Ille negavit ullam esse tam gravem mortem, cujus metu Publius suos & propter se in periculum adductos desereret: simulque dimisit eos comiter, jussos sibimet ipsis prospicere. Ipse, quia non poterat uti manu

PLUTARCHUS in Crasso C. 25. p. 559.

(διελήλατο γὰρ βέλει) τὸν ὑπασπιστὴν ἐκέλευσε πατάξαι τῷ ξίφει, παρασχὼν τὸ πλευρόν. ὁμοίως δὲ καὶ Κηνσωρῖνον ἀποθανεῖν λέγουσιν. Μεγάβακχος δὲ αὐτὸς ἑαυτὸν διεχρήσατο, καὶ τῶν ἄλλων οἱ δοκιμώτατοι. τοὺς δὲ ἀπολελειμμένους ἀναβαίνοντες οἱ Πάρθοι τοῖς κοντοῖς διήλαυνον μαχομένους. ζῶντας δὲ οὐ πλείους φασὶν ἁλῶναι πεντακοσίων. τὰς δὲ κεφαλὰς τῶν περὶ τὸν Πόπλιον ἀποκόψαντες, ἤλαυνον εὐθὺς ἐπὶ τὸν Κράσσον.

Plut. ib. Cap. 26.

Εἶχε δὲ τὰ κατ' αὐτὸν οὕτως. Ὡς ἐκέλευσε τὸν υἱὸν ἐμβαλεῖν τοῖς Πάρθοις, καί τις αὐτῷ μακρὰν ἤγγειλε τροπὴν εἶναι καὶ δίωξιν ἰσχυρὰν τῶν πολεμίων, ἑώρα δὲ καὶ τοὺς καθ' αὐτὸν οὐκέτι προσκειμένους· (ὁμοίως γὰρ ἐῤῥύησαν οἱ πλεῖστοι·) μικρὸν ἀνεθάῤῥησε, καὶ συναγαγὼν ὑπέστειλε χωρίοις προσάντεσι τὸν στρατὸν, αὐτίκα προσδοκῶν τὸν υἱὸν ἐπανήξειν ἀπὸ τῆς διώξεως. Τῶν δὲ πεμφθέντων ὑπὸ τοῦ Ποπλίου πρὸς αὐτὸν, ὡς ἐκινδύνευεν, οἱ μὲν πρῶτοι διεφθάρησαν, ἐμπεσόντες ἐς τοὺς βαρβά-

Lin. 79 sq. Μεγαβ. δι' αὐτὸν (*al.* δι' αὑτὸν) διεχρ. *Plut.* *L. 82 sq.* πλείονας ἁλῶναι φασὶ *idem.* *L. 83.* τὸν *ad* Ποπλ. *carent Edd. Dedit Aug. cum Plut.* *Ibid. sq.* Ποπλ. ἀποκείραντες *Plut.* *L. 86.* ἤγγειλεν αὐτῷ μακρὰν *idem.* *L. 88 sq.* προσκειμένους ὁμοίως (ἐκεῖ γὰρ ἐῤῥ. οἱ πλ.) *idem.* *L. 90.* ὑπέστειλεν ἐν χωρ. *idem.* *L. 92.* ἐκινδύνευον *Edd. Rectius Aug. cum Plut.*

transfixa, armigero latus feriendum præbuit: eodem modo & Cenforinus periiffe dicitur: Megabacchus feipfe confodit, & nobiliores cæteri. Reliquos Parthi, enixi per clivum, contis transfixerunt repugnantes: vivos non plures quingentis captos traditur. Publii fociorumque cadaveribus truncatis, hoftes ad Craffum reverfi funt.

Qui fe interim fic gefferat. Poftquam juffit filium in Parthos impetum facere, & quidam ei nuntiavit effufam fugam hoftium, fe quoque vidit non urgeri ab eis amplius, (nam hac etiam parte diffluxerant;) paulum recepit fiduciam, & copias in locum acclivem fubduxit, fperans filium mox a perfecutione reverfurum. Cæterum nuntii, quos ille primos ad patrem de fuo periculo monendum miferat, perierunt, intercepti a barbaris: pofteriores ægre e-

ρους, οἱ δὲ, ὕστερον διαφυγόντες μόγις, ἀπήγγειλαν οἴχεσθαι τὸν Πόπλιον, εἰ μὴ ταχεῖα καὶ πολλὴ βοήθεια παρ' ἐκείνου γένοιτο. Τὸν δὲ Κράσσον ἅμα πολλὰ πάθη κατέσχε· καὶ λογισμῷ μὲν οὐδὲν ἔτι τῶν πραγμάτων ἑώρα, φόβῳ δὲ περὶ τοῦ σύμπαντος ἅμα, καὶ πόθῳ τοῦ παιδὸς, ἑλκόμενος βοηθεῖν καὶ μὴ βοηθεῖν, τέλος ὥρμησε προάγειν τὴν δύναμιν. Εν τούτῳ δὲ οἱ πολέμιοι προσεφέροντο, κραυγῇ καὶ παιᾶνι φοβερώτεροι· καὶ πολλὰ τῶν τυμπάνων αὖθις περιεμυκᾶτο τοὺς Ρωμαίους, ἑτέρας μάχης ἀρχὴν προσδοκῶντας. οἱ δὲ τὴν κεφαλὴν τοῦ Ποπλίου κομίζοντες ὑπὲρ αἰχμῆς ἀναπεπηγυῖαν, ἐγγὺς προσελάσαντες ἀνέδειξαν, ὕβρει πυνθανόμενοι τοκέας αὐτοῦ καὶ γένος· οὐ γὰρ δὴ πρέπειν γε, Κράσσου, πατρὸς ἀνανδροτάτου καὶ κακίστου, γενναῖον οὕτω παῖδα καὶ λαμπρὸν ἀρετὴν γενέσθαι. Τοῦτο τὸ θέαμα Ρωμαίων ὑπὲρ ἅπαντα τὰ ἄλλα δεινὰ τὰς ψυχὰς κατέ-

PLUTARCHUS in Crasso C. 26. p. 560.

Lin. 94. διαφεύγοντες *Edd. Prætuli Aug. Plut. Ibid.* οἱ δ' ὕστεροι, μόγις διαφυγόντες *Plut. Ib.* ἀπήγγελλον *Plut. L. 96.* παρ' ἐκεῖνον *ed. 1. cum Regiis.* παρ' ἐκείνων *edit. 2. 3. Recte Aug. cum Plut. Ibid.* γένηται *Edd.* γένοιτο *ded. Aug. cum Plut. L. 99. Verba* καὶ μὴ βοηθεῖν *absunt a Plut. L. 2.* προσεφέροντο κραυγὴν καὶ παιᾶνα *Edd. invit. MSS.* κραυγὴ καὶ παιάναι (*sic*) *Reg. A. B. mend. Recte Aug.* κλαγγῇ καὶ παιᾶνι *Plut. L. 9.* ἀρετῇ *Plut. Ibid.* Τοῦτο θέαμα *Edd. Recte Aug. cum Plut.*

lapſi nuntiarunt actum de Publio, ni ſuccurratur celerrime. Craſſus autem variis diſtrahebatur affectibus: quibus rationem offuſcantibus, nequiebat quid agendum eſſet decernere; nunc de ſumma rerum ſolicitus, nunc filio metuens, incertus num ſuccurrere an non ſuccurrere debeat. Tandem promovit exercitum, quum hoſtes procurrerunt ei obviam, ululatu barbaro horrendoque præ ſe ferentes victoriam: rurſumque multa tympana circumſtrepebant Romanos, expectantes novum prælium. Illi caput Publii præfixum haſtæ ferentes oſtentabant e propinquo, per ludibrium rogitantes, quinam juvenis parentes eſſent, quodve genus: nec enim veriſimile videri, Craſſo patre ignaviſſimo prognatum adeo generoſum ac fortem filium. Id ſpectaculum animos Romanorum plus quam ulla alia calamitas

---

PLUTARCHUS in Crasso C. 26. p. 560.

κλασε καὶ παρέλυσεν· οὐ θυμοῦ πρὸς ἄμυναν, ὥσπερ ἦν εἰκὸς, ἀλλὰ φρίκης καὶ τρόμου, πᾶσιν ἐγγενομένου. καίτοι τὸν Κράσσον αὐτὸν αὑτοῦ λαμπρότατον ἐν τῷ τότε πάθει φανῆναι λέγουσιν. ἐβόα γὰρ, ἐπιὼν τὰς τάξεις· Εμὸν, ὦ Ρωμαῖοι, τοῦτο τὸ πάθος ἴδιόν ἐστιν. ἡ δὲ μεγάλη δόξα καὶ τύχη τῆς Ρώμης ἐν ὑμῖν ἕστηκε σωζομένοις ἄθραυστος καὶ ἀήττητος. εἰ δὲ κἀμοῦ τις οἶκτος ἀφῃρημένου παῖδα πάντων ἄριστον, ἐπιδείξασθε τοῦτον ὀργῇ τῇ πρὸς τοὺς πολεμίους· ἀφέλεσθε τὴν χαρὰν αὐτῶν, τιμωρήσασθε τὴν ὠμότητα. μὴ καταπλαγῆτε τοῖς γεγενημένοις, εἰ δεῖ τι καὶ παθεῖν μεγάλων ἐφιεμένους. οὐδὲ Λεύκολλος Τιγράνην ἀναιμωτὶ καθεῖλεν, οὐδὲ Σκιπίων Ἀντίοχον. χιλίας δὲ ναῦς οἱ παλαιοὶ περὶ Σικελίαν ἀπώλεσαν· ἐν δ᾽ Ἰταλίᾳ πολλοὺς αὐτοκράτορας καὶ στρατηγούς· ὧν οὐδεὶς προηττηθεὶς ἐκώλυσεν αὐτοὺς κρατῆσαι τῶν νενικηκότων. οὐ γὰρ εὐτυχίᾳ τὰ Ρω-

Lin. 13. τόν γε Κρ. *Plut.* *Ibid.* αὐτὸν *caret Plut.* *Ibid.* αὐτοῦ *pro* αὑτοῦ *dat Aug.* *L.* 15. τὸ πένθος *Plut.* *L.* 16. τύχη καὶ δόξα *idem.* *L.* 18 *ſq.* τοῦτο *Edd.* τοῦτ᾽ *Plut.* τοῦτον *ded. Aug.* *L.* 19. τῇ *abeſt ab Aug. & Plutarch.* *L.* 20. καταπλαγεῖτε *mend. edit.* 1. *L.* 22. Λεύκουλλος *Plut.* *L.* 26. οὐδὲ γὰρ *Edd.* οὐ γὰρ *ded. Aug. ut Plut.*

fregit & dejecit, nec ad indignationem vindictæque cupiditatem excitavit, ut debuit, ſed horrorem tremoremque incuſſit omnibus: quamvis in eo caſu Craſſi virtus eluxit ultra ſolitum. Clamitabat enim, obequitans ordines: „ Mea privatim, milites, hæc eſt calamitas: cæterum patriæ decus & felicitas vobis incolumibus manet infracta invictaque. Quod ſi mei quoque vos miſeret, orbati filio longe præſtantiſſimo, iram in hoſtem effundite: auferte eis hoc gaudium, pœnas de immanitate ſumite. Nolite terreri ſi quid adverſum vel accidit vel imminet ad magna præmia nitentibus. Nec Lucullus Tigranem incruente debellavit, nec Antiochum Scipio. Majores vero noſtri mille naves amiſerunt circa Siciliam: in Italia quoque multos imperatores ac duces; quorum nemo ſua clade obſtitit quominus victi vincerent. Non enim felicitate, ſed tolerantia fortitudineque

μαίων, ἀλλὰ τλημοσύνῃ καὶ ἀρετῇ πρὸς τὰ δεινὰ χωρούντων, ἐς τοσοῦτον προῆλθε δυνάμεως.

PLUTARCHUS in Crasso C. 27. p. 560.

Τοιαῦτα λέγων καὶ παραθαρσύνων ὁ Κράσσος, οὐ πολλοὺς ἑώρα προθύμως ὑπακούοντας· ἀλλὰ καὶ συναλαλάξαι κελεύσας, ἤλεγξε τοῦ στρατοῦ τὴν κατήφειαν, ἀσθενῆ καὶ ὀλίγην καὶ ἀνώμαλον κραυγὴν ποιήσαντος. ἡ δὲ παρὰ τῶν βαρβάρων, λαμπρὰ καὶ θρασεῖα κατεῖχε. τραπομένων δὲ πρὸς ἔργον, οἱ μὲν οἰκέται καὶ πελτασταὶ, πλάγιοι περιελαύνοντες ἐτόξευον· αὐτοὶ δὲ τοῖς κοντοῖς οἱ πρότακτοι χρώμενοι, συνέστελλον ἐς ὀλίγον τοὺς Ῥωμαίους, πλὴν ὅσοι τὸν ὑπὸ τῶν τοξευμάτων φεύγοντες θάνατον, ἀπετόλμων παραβόλως ἐς αὐτοὺς φέρεσθαι· μικρὰ μὲν βλάπτοντες, ὀξέως δὲ θνήσκοντες ὑπὸ τραυμάτων μεγάλων καὶ καιρίων, παχὺν ἐπωθούντων τῷ σιδήρῳ τὸν κοντὸν, τοὺς ἵππους πολλάκις καὶ διὰ δυοῖν ἀνδρῶν ὑπὸ ῥώμης διαπορευόμενον. Οὕτω δὲ ἀγω-

Lin. 28. ἐς τοσοῦτο *Aug.* εἰς τοῦτο *Plut.* *L.* 29. παραθαῤῥύνων *Edd. Secus Aug. Plut.* *L.* 32. ὡς ἀσθενῆ *& mox* ἐποιήσατε *Plut.* *L.* 34 *sq. Pro* οἰκέται καὶ πελτασταὶ, *dat* ἱππόται *uno verbo Plut. Pro* πελτασταὶ *expressit* πελάται *Gelen. & hoc maluit H. Steph.* *L.* 37. ὅσοι τῶν ἀπὸ τῶν *edit.* 1. ὅσοι ἀπὸ τῶν *edit.* 2. 3. ὅσοι τὸ ὑπὸ τῶν *Aug. Correxi ex Plut.* *L.* 41. κοντὸν εἰς τοὺς ἱππεῖς, πολλάκις *edit.* 2. 3. *ex Plut.* *Ibid.* πολλάκις δὲ καὶ *Plut.* *L.* 42. δυεῖν *Aug.* *Ibid.* ἀνδράσι *male edit.* 1. *Ibid.* ὑπὸ ῥύμης *Edd. ex Reg. A.* ῥώμης *ded. Aug. Reg. B. & Codd. nonnulli Plut.* *Ibid.* διαπορευομένων *Plut.* *Ibid.* δὲ *vulgo caret Plut.*

in rebus aſperis, imperium Romanum crevit ad tantam potentiam."

Has voces Craſſus quum videret a paucis alacriter accipi, juſſit eos conclamare: quod maxime militum mœſtitiam arguit, exilem & diſſonum clamorem edentium. Contra a barbaris clarus & fortis eſt redditus. Ubi vero ad certamen ventum eſt, ſervi clienteſque hoſtium circumequitantes mittebant ſagittas in latera: ipſi contis a fronte urgentes in arctum cogebant Romanos; niſi quod quidam metu ſagittarum procurrebant periculoſe, ut pugnarent comminus: qui tamen hoſtem parum lædebant, perimebantur vero celeriter magnis & letalibus vulneribus, dum cuſpidem ferream craſſus contus in corpus ſequitur tanto impetu, ut ſæpe viros equoſque trans-

PLUTARCHUS in Crasso C. 27. p. 560.

νισάμενοι, νυκτὸς ἐπιούσης ἀπηλλάγησαν· εἰπόντες, ὅτι Κράσσῳ χαρίζονται νύκτα μίαν θρηνῆσαι τὸν υἱὸν, ἢν ἄρα μὴ, βέλτιον ὑπὲρ αὐτοῦ σκεψάμενος, ἐλθεῖν μᾶλλον ἐθελήσῃ πρὸς Ἀρσάκην ἢ κομισθῆναι. οὗτοι μὲν οὖν, ἐπαυλισάμενοι πλησίον, ἐν μεγάλαις ἐλπίσιν ἦσαν. Νὺξ δὲ χαλεπὴ τοὺς Ῥωμαίους κατελάμβανεν, οὔτε ταφῆς τῶν κειμένων, οὔτε θεραπείας τῶν τετρωμένων καὶ ψυχορραγούντων ποιουμένους λόγον, ἑκάστου δὲ αὐτὸν ἀποκλαίοντος. ἀνέκφυκτα γὰρ ἐφαίνετο, τήν τε ἡμέραν αὐτοῦ προσμείνασι, καὶ νύκτωρ ἐς πεδίον ἀχανὲς ἐμβαλοῦσιν. οἵ τε τραυματίαι πολλὴν ἀπορίαν παρεῖχον, καὶ κομίζειν, ἐμποδὼν τῷ τάχει τῆς φυγῆς ἐσόμενοι, καὶ ἀπολείπειν, βοῇ τὴν ἀπόδρασιν ἐξαγγελοῦντες. τὸν δὲ Κράσσον καίπερ αἴτιον ἁπάντων νομίζοντες, ἐπόθουν ὅμως αὐτοῦ τήν τε ὄψιν καὶ τὴν φωνήν. Ὁ δὲ καθ' ἑαυτὸν, ἐγκεκαλυμμένος ὑπὸ σκότος ἔκειτο, παράδειγμα τοῖς

Plut. ib. pag. 561.

Lin. 44. ἀποθρηνῆσαι *Plut.* *L.* 45. ὑπὲρ αὐτοῦ *Aug.* ὑπὲρ ἑαυτοῦ *Plut.* *L.* 46. θελήσῃ *Edd.* ἐθελ. *Aug. ut Plut.* *L.* 47. ἐλπίσιν μεγάλαις *Plut.* *L.* 50. αὐτὸν *Aug.* *L.* 51. ἀνέφυκτα *edit.* 1. ἀνέκφρυκτα *Aug.* ἄφυκτα *Plut.* *L.* 52 *sq.* ἐμβάλλουσιν *Plut.* ἐμβάλουσιν (*sic*) *Aug.* *L.* 55. ἀπολιπεῖν *Plut.* *Ib. sq.* τοῦ δὲ Κράσσου *Plut.* *L.* 57. *caret* αὐτοῦ *idem.* *L.* 58. ὑπὸ σκότους *idem.*

figeret. Atque ita prælio protracto ad vesperam, discesserunt Parthi; dicentes, se Crasso largiri noctem unam ad lugendum filium, nisi malit rebus suis melius consulere, & ire potius quam ferri ad Arsacem: divertentesque in propinquum quendam locum, erant in magna spe victoriæ. Romanos contra nox occupavit molestissima, nec sepulturam cæsorum curantes, nec superstitum vulnera, quorundam etiam animam agentium; singulis seipsos deplorantibus. Nullus enim apparebat modus effugii, sive diem ibidem expectarent, sive noctu iter per vastos campos arriperent; quod saucii, si asportarentur, fugam remoraturi erant; si vero desererentur, clamore discessum proditeri. Crassum ipsum quamvis putabant caussam horum omnium, tamen vel videre vel audire desiderabant: at ille seorsim obvoluto capite jacebat in tenebris; vulgo exemplum fortunæ præ-

πολλοῖς τύχης, τοῖς δὲ εὖ φρονοῦσιν, ἀβουλίας καὶ φιλοτιμίας, δι' ἣν οὐκ ἠγάπα πρῶτος ὢν καὶ μέγιστος ἐν μυριάσιν ἀνδρῶν τοσαύταις, ἀλλ' ὅτι δυεῖν μόνων ἀνδρῶν ὕστερος ἐκρίνετο, τοῦ παντὸς ἀποδεῖν νομίζων. Τότε δὴ οὖν αὐτὸν Ὀκτάβιός τε ὁ πρεσβευτὴς καὶ Κάσσιος ἀνίσταsαν καὶ παρεθάῤῥυνον. Ὡς δὲ ἀπηγορεύκει παντάπασιν, αὐτοὶ συγκαλέσαντες ἑκατοντάρχας καὶ λοχαγοὺς, ὡς ἔδοξε βουλευομένοις μὴ μένειν, ἀνίστασαν τὸν στρατὸν ἄνευ σάλπιγγος καὶ δι' ἡσυχίας τὸ πρῶτον. εἶτα αἰσθομένων ὡς ἀπολείποιντο τῶν ἀδυνάτων, ἀκοσμία δεινὴ καὶ σύγχυσις μετ' οἰμωγῆς καὶ βοῆ τὸ στρατόπεδον κατεῖχεν. ἐκ τούτου δὲ ταραχὴ καὶ πτοία προϊόντας αὐτοὺς ἐπελάμβανεν, ὡς ἐπιφερομένων τῶν πολεμίων. καὶ πολλάκις μὲν ἐς τάξιν καθιστάμενοι, τῶν δὲ τραυματιῶν ὅσοι παρηκολούθουν, τοὺς μὲν ἀναλαμβάνοντες, τοὺς δὲ ἀποτιθέμενοι, διατριβὴν εἶχον· πλὴν τριακοσίων ἱππέων, οὓς Γνάτιος ἔχων προσέμιξε ταῖς Κάῤῥαις περὶ μέσας

PLUTARCHUS in Crasso C. 27. p. 561.

Lin. 60. ἠγάπα μὴ πρῶτος *vulgo Plut.* *L.* 61. μυρ. ἀνθρώπων *Plut.* *Ibid.* δυοῖν *Edd.* δυεῖν *Aug. ut Plutarch.* *Ibid.* μόνον *Aug.* *L.* 63. Ὀκταούϊος *Plut.* & *caret* τε. *L.* 66. ἀνίστασθαι τὸν *mend. edit.* 1. *L.* 68. ὡς ἀπελείποντο *Plut.* *L.* 69. καὶ βοῆς *Plut.* *L.* 70 *sq.* ὑπελαμβ. *idem.* *L.* 71 *sq.* πολλ. μὲν ἐκτρεπόμενοι, πολλάκις δὴ ἐς τάξιν *Plut.* *L.* 72. τῶν τε *idem.* *L.* 75. Ἰγνάτιος *idem.*

bens, prudentibus autem, temeritatis ac cupiditatis; quas secutus, noluit esse contentus loco principe inter tam multa civium millia, sed quia duobus solis habebatur posterior, visus est sibi egenus omnium. Tunc igitur Octavius legatus & Cassius quæstor excitarunt eum, jubentes esse forti animo. Quem ubi viderunt in universum desperasse, ipsi de tribunorum centurionumque consilio, signum profectionis sine tuba dederunt, & cœperunt discedere taciti. Ut vero infirmi sensere se deseri, perturbatio vehemens cum ejulatu clamoreque pervasit exercitum: atque inde trepidatum in agmine, quasi hostibus adventantibus, ut sæpius consisterent quasi in aciem. Saucios vero qui consequebantur, alios colligendo, alios deponendo, remorabantur, exceptis CCC equitibus, cum quibus Egnatius circa mediam noctem ad Carras

PLUTARCHUS in Crasso c. 27. p. 561.

νύκτας. Φθεγξάμενος δὲ Ῥωμαϊστὶ τοῖς τειχοφυλακοῦσιν, ὡς ὑπήκουσαν, ἐκέλευε Κοπωνίῳ τῷ ἄρχοντι φράζειν, ὅτι μάχη γέγονε μεγάλη Κράσσῳ πρὸς Πάρθους. ἄλλο δὲ οὐθὲν εἰπὼν, οὐδὲ αὐτὸς ὅς τις ἦν, ἀπήλαυνεν ἐπὶ τὸ Ζεῦγμα. καὶ διέσωσε μὲν τοὺς σὺν αὐτῷ, κακῶς δὲ ἤκουσε, καταλιπὼν τὸν στρατηγόν. Οὐ μήν γε ἀλλ' ὤνησε τὸν Κράσσον ἡ προσριφεῖσα τότε τῷ Κοπωνίῳ φωνή· συμφρονήσας γὰρ ὅτι χρηστὸν οὐδὲν ἀγγέλλειν ἔχοντός ἐστι τὸ τάχος καὶ τὸ συγκεχυμένον τοῦ λόγου, παρήγγειλεν εὐθὺς ἐξοπλίζεσθαι τοὺς στρατιώτας· καὶ ἅμα τῷ πρῶτον αἰσθέσθαι τὸν Κράσσον ἐν ὁδῷ γεγενημένον, ἀπαντήσας ἀνελάμβανε, καὶ παρέπεμπε τὴν στρατιὰν ἐς τὴν πόλιν.

Plut. ib. Cap. 28.

Οἱ δὲ Πάρθοι νυκτὸς μὲν αἰσθόμενοι τὴν ἀπόδρασιν, οὐκ ἐδίωκον· ἅμα δ' ἡμέρᾳ τοὺς μὲν ἐπὶ τῷ στρατοπέδῳ καταλειφθέντας, οὐ μείους τετρακισχιλίων, ἐπελθόντες ἀπέσφαξαν· ἐν δὲ τῷ πεδίῳ πλανωμένους πολλοὺς ἱπ-

Lin. 76. δὲ καὶ Ῥωμαϊστὶ *edit. 3. oper. err.* *L. 77.* ἐκέλευσε Κοπωνίῳ *Plut.* *L. 78.* ὅτι γέγονε μάχη *Plut.* *L. 79.* ἄλλο τε *Edd.* δὲ *dedit Aug. ut Plut.* *Ibid.* οὐδὲν *Plut.* *Ib.* οὐδὲ αὐτὸν ὅς τις ἦν *ed. 2. 3. ex Plut.* *L. 80.* σὺν αὐτῷ *edit. 2. 3.* *L. 81 sq.* Οὐ μὴν ἀλλ' ὤνησέ γε *Plut.* *L. 82.* Κοπων. *Plut.* *L. 83.* οὐδὲν χρηστὸν *Plut.* *L. 86.* αἴσθεσθαι *Plut.* *L. 90.* μὲν *caret Aug.* τοὺς μὲν ἐν τῷ *dat Plutarch.* *L. 91.* τετρακισχιλίους *edit. 1.*

pervenit. Quumque Latine inclamasset custodes mœnium, jussit eos dicere Coponio præfecto præsidii, magno prælio Crassum cum Parthis dimicasse: nec aliud quicquam, aut quisnam ipse esset, addidit, ad pontem [ad Zeugma] properans: & servavit quidem suam turmam; sed male audivit quod imperatorem deseruisset. Profuit tamen Crasso, vocem illam excepisse Coponium: colligens enim e tam confusis verbis & celeritate discessus, nihil boni habuisse nuntium; jussit mox armari suos: & quamprimum sensit Crassum esse in itinere, occurrens recolligebat & deducebat in urbem ejus milites.

Parthi vero noctu quidem, quamvis sentirent abitum, non sunt persecuti: sed mane castra invaserunt, & relictos in eis jugularunt, non pauciores quatuor millibus: in campis etiam multos dispalatos ipsi

PLUTARCHUS in Crasso C. 28. p. 561.

παράμενοι συνέλαβον. τέσσαρας δ᾽ ὁμοῦ σπείρας, ἃς ἔτι νυκτὸς ἀπέῤῥηξε Βαργόντιος ὁ πρεσβευτὴς, ἐκπεσούσας τῆς ὁδοῦ, περισχόντες ἔν τισι στενοῖς, διέφθειραν ἀμυνομένας, πλὴν ἀνδρῶν εἴκοσι. τούτους δὲ γυμνοῖς ξίφεσιν ὠθουμένους δι᾽ αὐτῶν θαυμάσαντες, εἶξαν, καὶ διέσχον ἀπιοῦσι βάδην ἐς τὰς Κάῤῥας. Τῷ δὲ Σουρήνᾳ προσέπεσε ψευδὴς λόγος, ἐκπεφευγέναι Κράσσον μετὰ τῶν ἀρίστων· τὸ δ᾽ εἰς Κάῤῥας συνεῤῥυηκὸς, ὄχλον εἶναι σύμμικτον οὐκ ἀξίων σπουδῆς ἀνθρώπων. οἰόμενος οὖν ἀποβεβληκέναι τὸ τῆς νίκης τέλος, ἔτι τε ἀμφιδοξῶν, καὶ μαθεῖν βουλόμενος τὸ ἀληθὲς, τὸ μὲν, ὅπως προσμένων ἐνταῦθα πολιορκοίη Κράσσον, ἢ διώκοι, χαίρειν εἴασε. Καῤῥηνοῖς δ᾽ ὑποπέμπει τινὰ τῶν παρ᾽ αὐτῷ διγλώσσων πρὸς τὰ τείχη, κελεύσας, ἱέντα Ῥωμαϊκὴν διάλεκτον, καλεῖν Κράσσον αὐτὸν, ἢ Κάσσιον, ὡς Σουρή-

Lin. 93. ἃς *apud Plut. non h. l. ſed l.* 95 *ante* περισχόντες *ponitur. L.* 94. *Pro* ἀπέῤῥηξε, (*quod ded. Aug. ut Plut. & ex Plut. recepit H. Stephan.*) *in edit.* 1. *& MSS. Regiis eſt* ἀπε   *reliquumque ſpatium vacuum relictum. Ibid.* Βαργοντῖνος *Plut. Rectius foret* Βαργοντήϊος. *L.* 95. περισχ. ἔν τινι λόφῳ *Plut. L.* 96 *ſq.* γυμν. τοῖς ξίφεσιν *bene Plut. L.* 97 *ſq.* καὶ διέξοδον ἀπ. β. ἐ. τ. Κάῤῥας ἐδίδοσαν. *L.* 1. τὸν δ᾽ εἰς Κ. συνεῤῥυηκότα *Plut. L.* 3. ἔτι δὲ *idem. L.* 4 *ſq.* τὸ ἀληθὲς, ὅπως ἢ προσμένων ἐνταῦθα πολιορκοίη, ἢ Κράσσον διώκοι *Plut. L.* 5. διώκει *edit.* 1. *Ibid. ſq.* χαίρειν ἐάσας Καῤῥηνοὺς, ὑποπέμπει τινὰ *Plut. L.* 7. διγλώττ. *Plut. & ſic mox iterum.*

equites facile comprehenderunt. Quatuor præterea cohortes, quas eadem nocte Varguntejus legatus ducebat, quum aberraſſent a via, circumventas in quibuſdam faucibus, non inultas conciderunt, exceptis viginti militibus: hos enim ſtrictis gladiis perrumpentes, admirati audaciam, paſſi ſunt Carras militari gradu evadere. Surenæ autem falſus rumor allatus eſt, effugiſſe Craſſum cum optimatibus: Carras vero confluxiſſe multitudinem promiſcuam non magni æſtimandorum hominum. Ratus igitur, nondum impoſitam ſummam manum victoriæ, & cupiens fieri certior, omiſit oppugnandi aut perſequendi Craſſi conſilia: ſubmiſitque unum e ſuis, bilinguem; ad Carrenorum mœnia, juſſum Latine evocare Craſſum ipſum aut Caſſium,

PLUTARCHUS in Crasso c. 28. p. 561.

να διὰ λόγων θέλοντος αὐτοῖς συγγενέσθαι. Ταῦτα τοῦ διγλώσσου Φράσαντος, ὡς ἀπηγγέλη τοῖς περὶ Κράσσον, ἐδέχοντο τὰς προκλήσεις. καὶ μετὰ μικρὸν ἧκον ἀπὸ τῶν βαρβάρων Ἄραβες, οἳ Κράσσον εὖ καὶ Κάσσιον ἀπὸ ὄψεως ἐγνώριζον, ἐν τῷ στρατοπέδῳ πρὸ τῆς μάχης γεγονότες. οὗτοι τὸν Κάσσιον ἰδόντες ἀπὸ τοῦ τείχους, ἔλεγον, ὅτι Σουρήνας σπένδεται, καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, Φίλοις οὖσι βασιλέως, σώζεσθαι, Μεσοποταμίαν ἐκλιποῦσι. τοῦτο γὰρ ὁρᾷν λυσιτελὲς πρὸ τῆς ἐσχάτης ἀνάγκης. Δεξαμένου δὲ τοῦ Κασσίου, καὶ τόπον ὁρισθῆναι καὶ χρόνον ἀξιοῦντος, ἐν ᾧ συνέλθωσι Σουρήνας καὶ Κράσσος· οὕτως Φάμενοι ποιήσειν, ἀπήλαυνον.

Plut. ib. C. 29. p. 562.

Ἡσθεὶς οὖν ὁ Σουρήνας ἐπὶ τῷ τοὺς ἄνδρας ἐνέχεσθαι τῇ πολιορκίᾳ, μεθ' ἡμέραν μετῆγε τοὺς Πάρθους, πολλὰ καθυβρίζοντας, καὶ κελεύοντας, εἰ βούλονται τυχεῖν σπονδῶν Ῥωμαῖοι, Κράσσον ἐγχειρίσαι σφίσι καὶ Κάσσιον δεδεμένους. Οἱ δὲ ἤχθοντο μὲν, ἠπατημένοι· τὰς μακρὰς δὲ καὶ κενὰς ἀπ' Ἀρμενίων ἐλπίδας καταβάλ-

Lin. 9. ἐθέλοντος Plut. L. 10. ἀπηγγέλλῃ edit. 1. L. 11. μετὰ caret edit. 1. L. 17. Bene λυσιτελὲς ἀμφοτέροις Plut. L. 19. ἐν ᾧ συνιᾶσι Plut. Ibid. οὕτω Aug. Plut. L. 21. ἀνέχεσθαι edit. 1. cum Regiis & Aug. Correxit ex Plut. H. Stephanus. L. 22. ἐπῆγε Plut. L. 26. μακρὰς δὲ καὶ κενὰς τὰς Ἀρμ. ἐλπ. vulgo Plut. & caret ἀπ'.

quasi Surena cum eis colloqui cuperet. Hæc ex illo bilingui audita postquam Crasso amicisque renuntiata sunt, placuerunt. Et paulo post venerunt a barbaris Arabes, qui Crassum Cassiumque bene norant de facie, versati in castris eorum ante prælium. Hi, conspicati in muro Cassium, ajebant, Surenam pacem salutemque Romanis dare, si in regis amicitiam recepti decedant Mesopotamia: id enim videri utilius quam experiri necessitatem ultimam. Id accipiente Cassio, petenteque præfiniri tempus ac locum ad ducum colloquium, facturos se ita polliciti abiverunt.

Surena igitur gaudens, hos viros inclusos teneri, sequenti die Parthos admovit, conviciantes & postulantes dedi sibi vinctos Crassum & Cassium, si pacem Romani velint consequi: qui dolebant se deceptos, & jusso Crasso longin-

λειν τῷ Κράσσῳ φράσαντες, εἴχοντο δρασμοῦ. καὶ τοῦτο ἔδει μηδένα πρὸ καιροῦ Καῤῥηνῶν πυθέσθαι. πυνθάνεται δὲ ὁ πάντων ἀπιστότατος Ανδρόμαχος, ὑπὸ Κράσσου καὶ τοῦτο πιστευθεὶς, καὶ τῆς ὁδοῦ τὴν ἡγεμονίαν. Οὐδὲν οὖν ἔλαθε τοὺς Πάρθους, ἐξαγγέλλοντος τοῦ Ανδρομάχου καθ' ἕκαστον. ἐπεὶ δὲ νυκτομαχεῖν οὐ πάτριον αὐτοῖς ἐστιν, οὐδὲ ῥᾴδιον, ἐξῄει δὲ νυκτὸς ὁ Κράσσος· ὅπως μὴ πολὺ καθυστερήσωσι τῇ διώξει, στρατηγῶν ὁ Ανδρόμαχος ἄλλοτε ἄλλας ὁδοὺς ὑφηγεῖτο, καὶ τέλος ἐξέτρεψεν εἰς ἕλη βαθέα καὶ χωρία τάφρων μεστὰ μετὰ τὴν πορείαν χαλεπὴν καὶ πολυπλανῆ γιγνομένην τοῖς ἐπισπομένοις. ἐγένοντο δέ τινες, οἳ, μηδὲν ὑγιὲς τὸν Ανδρόμαχον στρέφειν καὶ περιελίττειν εἰκάσαντες, οὐκ ἠκολούθουν. ἀλλὰ Κάσσιος μὲν ἐπανῆλθεν εἰς Κάῤῥας πάλιν· καὶ, τῶν ὁδηγῶν (Ἄραβες δὲ ἦσαν) ἀναμεῖναι κελευόντων ἄχρι ἂν ἡ σε-

PLUTARCHUS in Crasso C. 29. p. 562.

Lin. 3?. καὶ, post πιστευθεὶς, abest a Plutarch. L. 33. νύκτωρ Plut. Ibid. sq. καθυστ. πολὺ idem. L. 36. Rectius μετὰ abest a Plut. L. 37. γινομένην Aug. γενομένην Plutarch. Ibid. ἐπισπωμένοις vulgo Plutarch. L. 38. ἐγεν. γάρ τινες Plut. L. 39. ἠκολούθησαν idem. L. 41. ἀναβῆναι Edd. mend. ex Reg. A. ἀναβεῖναι Reg. B. Recte Aug. ἀναμένειν Plut. Ibid. ἄχρις ἂν Aug. Plut. Ibid. sq. Artic. ἡ ad σελήνη vulgo abest a Plut.

quas illas inanesque spes de Armeniis abjicere, de fuga cogitabant. Id consilium nemini Carrenorum ante tempus aperiendum erat: aperuit tamen Crassus omnium perfidissimo Andromacho: cui se quoque, ut viæ duci, credidit. Itaque omnia consilia Parthi didicerunt, prodente hoc singula. Et quoniam noctu pugnare nec solitum eis est, nec facile, Crassus autem noctu exiverat: ne longe a tergo relinquerentur, dum sequuntur fugientes duces, Andromachus nunc per hanc viam præibat, nunc per aliam: tandemque deflexit in paludes profundas & loca plena aggeribus, transitum difficilem ambagibus redditura sequenti agmini. Et erant qui Andromachum nihil sani cogitare conjectantes ex tot flexibus ac reflexibus, non sequebantur: ex quorum numero Cassius Carras reversus est. Et quum ductores (Arabes erant) urgerent ut pergeret priusquam [*ut maneret*,

PLUTARCHUS in Crasso C. 29. p. 562.

λήνη παραλλάξῃ τὸν σκορπίον, Ἀλλ' ἔγωγε, εἰπὼν, μᾶλλον φοβοῦμαι τὸν τοξότην, ἀπήλαυνεν ἐς Συρίαν μετὰ ἱππέων πεντακοσίων. ἄλλοι δὲ μὲν, χρησάμενοι πιστοῖς ὁδηγοῖς, ἐλάβοντο χωρίων ὀρεινῶν, ἃ καλεῖται Σύνακα, καὶ κατέστησαν ἐν ἀσφαλεῖ πρὸ ἡμέρας αὐτοὶ, περὶ πεντακισχιλίους· ἡγεῖτο δὲ αὐτῶν ἀνὴρ ἀγαθὸς Οκτάβιος. Τὸν δὲ Κράσσον ἡμέρα κατελάμβανεν ἔτι ἀγόμενον ὑπὸ Ἀνδρομάχου περὶ τὰς δυσοδίας καὶ τὸ ἕλος. ἦσαν δὲ τέσσαρες σπεῖραι σὺν αὐτῷ θυρεαφόρων, ἱππεῖς δὲ παντελῶς ὀλίγοι, καὶ πέντε ῥαβδοῦχοι. μεθ' ὧν ἐπιπόνως καὶ μόλις ἐς τὴν ὁδὸν καταστὰς, ἤδη τῶν πολεμίων ἐπικειμένων, ὅσον δώδεκα σταδίους ἀπολιπὼν τοῦ συμμίξαι τοῖς περὶ Οκτάβιον, ἐπ' ἄλλον διαφεύγει λόφον, οὐχ οὕτω μὲν ἄφιππον, οὐδ' ὀχυρὸν, ὑποκείμενον δὲ τοῖς Συνάκοις, καὶ συνηρτημένον αὐχένι μακρῷ, διὰ μέσου

Lin. 42. σκόρπιον *Edd. ex Reg. A.* σκορπίον *ded. Aug. Reg. B. ut Plut. Ibid.* ἐγὼ *Edd.* γε *adjecit Aug. ut Plut. Ibid. ſq.* ἔτι τούτου μᾶλλον φοβ. *Plut. L.* 43. τὸν, *ante* τοξ. *caret edit.* 1. *Ibid.* εἰς Ἀσσυρίαν *Plut. L.* 44. ἀλλ' οἵδε μὲν *Edd. & MSS. noſtri. Repoſui* ἄλλοι δὲ, *ut eſt apud Plut.* μὲν *abeſt a Plut. L.* 45. Σίννακα *Plut. & mox* Σιννάκοις. *L.* 46 *ſq. Commodius Plut.* πρὸ ἡμέρας. οὗτοι περὶ πεντακ. ἦσαν. *L.* 47 *ſq.* Οκταούϊος *Plut. & ſic conſtanter. L.* 48 *ſq.* κατελαμβ. ἐπιβουλευόμενον ὑπὸ Ἀνδρ. *Plut. L.* 49. τὰς δυσχωρίας *Plut. L.* 50. θυρεοφόρων *h. l. Aug. & Plut. L.* 52. ἐς τὴν ὁδὸν καὶ μόλις *Plutarch. L.* 54. περὶ τὸν Οκταούϊον *Plut. Ibid.* ἀναφεύγει *Plut. L.* 56. Συνακείοις *h. l. Aug. Ibid. ſq.* διὰ μέσ. κρατύνοντι *edit.* 1.

donec] luna tranſeat [*tranſiiſſet*] ſcorpium, At ego, inquit, ſagittarium magis metuo: atque ita in Syriam properavit cum D. equitibus. Hi [*Alii vero,*] duces fidos nacti, pervenerunt ad montana quæ Synaca vocantur, & ante lucem recollegerunt ferme quinque millia militum: quibus præfectus erat vir fortis Octavius. Craſſo autem dies ſupervenit, ſequenti Andromachum magno labore per paluſtria. Habebat is ſecum cohortes ſcutatorum quatuor, & per paucos equites, cum quinque lictoribus: cum quibus labore magno eluctatus difficultates itineris, jam appropinquantibus hoſtibus, in alium tumulum refugit, duodecim ferme ſtadiis ab Octavio diſtantem, non tam munitum aut equis impervium, ſed ſubjacentem Synacis, & conjunctum longa

καταλείνοντι τοῦ πεδίου πρὸς τοῦτον. Ἦν οὖν ἐν ὄψει τοῖς περὶ τὸν Οκλάβιον ὁ κίνδυνος αὐτοῦ· καὶ πρῶτος Οκλάβιος ἔθει μετ' ὀλίγων ἄνωθεν ἐπιβοηθῶν. εἶτα οἱ λοιποὶ, κακίσαντες ἑαυτοὺς, ἐφέροντο· καὶ προσπεσόντες, καὶ ὠσάμενοι τοὺς πολεμίους ἀπὸ τοῦ λόφου, περιέσχον ἐν μέσῳ τὸν Κράσσον, καὶ προὐβάλλοντο τοὺς θυρεούς· μεγαληγοροῦντες, ὡς οὐκ ἔστι Πάρθοις βέλος ὃ προσπεσεῖται τῷ σώματι τοῦ αὐτοκράτορος, πρὶν ἢ σφᾶς ἅπαντας ὑπὲρ αὐτοῦ μαχομένους ἀποθανεῖν.

PLUTARCHUS in Crasso C. 29. p. 562.

Ὁρῶν οὖν ὁ Σουρήνας τούς τε Πάρθους ἀμβλύτερον ἤδη κινδυνεύοντας, ἥν τε νὺξ ἐπίσχῃ, καὶ τῶν ὀρῶν οἱ Ῥωμαῖοι λάβωνται, παντάπασιν αὐτοὺς ἐσομένους ἀλήπτους, ἐπῆγε τῷ Κράσσῳ δόλον. ἀφείθησαν μὲν γὰρ ἔνιοι τῶν αἰχμαλώτων, ἀκηκοότες ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῶν βαρβάρων πρὸς ἀλλήλους ἐπίτηδες διαλεγομένων, ὡς οὐ βούλεται βασιλεὺς ἄσπονδον αὐτῷ πόλεμον εἶναι πρὸς Ῥωμαίους, ἀλλὰ τὴν φιλίαν ἀναγαγεῖν χάριτι, Κράσσῳ χρησάμενος φιλανθρώπως. ἔσχοντο δὴ μάχης οἱ βάρβαροι. ὁ Σου-

Plut. ib. Cap. 30.

Lin. 59. μετ' ὀλίγον *Edd. invitis MSS.* *L.* 60. ἐπεφέροντο *Plutarch.* *L.* 62. περιεβάλοντο *vulgo Plut.* *L.* 67. καὶ ἢν ἥ τε νὺξ *Plut.* *L.* 72. αὐτῷ *edit.* 2. 3. *Ibid.* τὸν πόλεμον *Plut.* *L.* 73. τὴν δὲ φιλίαν ἀναλαβεῖν *Plut.* *Ibid.* ἀγαγεῖν *Aug.* *L.* 74. ἔσχοντο δὲ *Plut.* & *mox caret* ὁ.

cervice, tendente per mediam planiciem. Itaque periculum ejus Octavium latere non poterat: qui primus cum paucis accurrit in ejus auxilium; deinde reliqui ſe invicem increpantes ſequebantur, repreſſiſque hoſtibus a tumulo, Craſſum receperunt in medium, ſcutis objectis, jactando, nullum telum Parthicum poſſe corpus imperatoris attingere, priuſquam propugnatores omnes ad unum caderent.

Itaque Surena videns Parthos jam ſegnius ſubire pericula, &, ſi forte nox occupaverit, Romanos jam montana tenentes fore omnino incomprehenſibiles, dolo Craſſum aggreſſus eſt: dimiſit enim aliquot captivos, qui barbaros de induſtria confabulantes audierant, regem non abhorrere a pace cum Romanis ſarcienda, & amicitiam illorum cupere, exhibiturumque omnem humanitatem Craſſo, ut per eum conciliaretur: & abſtinebant a pugna barbari. Tum

PLUTARCHUS in Crasso C. 30. p. 562.

ρήνας δὲ μετὰ τῶν ἀρίστων προσελάσας ἀτρέμα τῷ λόφῳ, τοῦ μὲν τόξου τὸν τόνον ἀνῆκε, τὴν δεξιὰν δὲ προύτεινεν. ἐκάλει δὲ τὸν Κράσσον ἐπὶ συμβάσεις, ὑπειπὼν ὅτι, Τῆς μὲν ἀνδρείας καὶ δυνάμεως ἄκοντος πεπεῖρασαι βασιλέως· πρᾳότητα δὲ αὐτὸς καὶ φιλοφροσύνην ἑκὼν ἐπιδείκνυται, σπενδόμενος ἀπιοῦσι, καὶ παρέχων

Plut. ib. pag. 563.

σώζεσθαι. Ταῦτα τοῦ Σουρήνα λέγοντος, οἱ μὲν ἄλλοι προθύμως ἐδέξαντο, καὶ περιχαρεῖς ἦσαν· ὁ δὲ Κράσσος, οὐδὲν ὅτι μὴ δι' ἀπάτης ἐσφαλμένος ὑπ' αὐτῶν, καὶ τὸ αἰφνίδιον τῆς μεταβολῆς ἄλογον ἡγούμενος, οὐχ ὑπήκουεν, ἀλλὰ ἐβουλεύετο. τῶν δὲ στρατιωτῶν βοώντων καὶ κελευόντων, εἶτα λοιδορούντων καὶ κακιζόντων, ὡς προβάλλοντα μαχουμένους αὐτοὺς οἷς αὐτὸς ἀνόπλοις ἐς λόγους οὐ θαῤῥεῖ συνελθεῖν· πρῶτον μὲν ἐπειρᾶτο δεῖσθαι, καὶ λέγειν, ὅτι, τὸ λειπόμενον μέρος τῆς ἡμέρας διακαρτερήσαντες, ἐν τοῖς ὀρεινοῖς καὶ τραχέσι δύνανται διὰ νυκτὸς ἰέναι· καὶ τὴν ὁδὸν ἐδείκνυε, καὶ παρεκάλει

Lin. 75. προσπελάσας Edd. Prætuli Aug. Plut. Ibid. ἀτρέμας Aug. L. 76. τὴν δὲ δεξιὰν Plutarch. L. 77. καλεῖ δὲ Plut. Ibid. ἐπειπὼν bene Plut. L. 78. ἀνδρίας Edd. Secus Aug. cum Plut. Ibid. sq. πεπείραται Plutarch. L. 79. αὐτοῖς καὶ idem. L. 80. ἐπιδείκνυται edit. 1. L. 87. μαχομένους Edd. ex Reg. A. Rectius Aug. Reg. B. ut Plut.

Surena cum optimatibus paulatim accedens ad tumulum, arcum laxavit, & protendit dexteram, invitabatque Crassum ad fœdera; dicens, eum inviti regis expertum vim ac potentiam: nunc vero ultro clementiam offerri & beneficentiam, illo salutem securitatemque donante abeuntibus. Hæc Surenæ pollicita læti libentesque accipiebant alii: solus Crassus non decipiebatur, quippe qui nullam tam repentinæ mutationis rationem videbat, & ideo non statim assentiens, deliberabat amplius. Sed quum milites magno clamore pacem expeterent, non abstinentes a conviciis, quod ipsos objectaret viris quos ne inermes quidem auderet accedere: primum conatus est eos precibus ac rationibus inducere, ut durarent ejus diei reliquum, quandoquidem possent per montana & aspera noctu iter fa-

τὴν ἐλπίδα μὴ προέσθαι τῆς σωτηρίας ἐγγὺς οὔσης. ὡς δὲ χαλεπαίνοντες αὐτῷ, καὶ τὰ ὅπλα κρούοντες, ἠπείλουν, φοβηθεὶς ἐχώρει, καὶ τοσοῦτον εἶπε μεταστραφείς· Ὀκτάβιε καὶ Πετρώνιε, καὶ ὅσοι ἄλλοι πάρεστε Ῥωμαίων ἄρχοντες, ὑμεῖς ὁρᾶτε τῆς ἐμῆς ὁδοῦ τὴν ἀνάγκην, καὶ σύνιστε παρόντες, ὡς αἰσχρὰ πάσχω καὶ βίαια. τοῖς δὲ ἄλλοις ἅπασιν ἀνθρώποις λέγετε, σωθέντες, ὡς Κράσσος ἀπατηθεὶς ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀπόλωλε, καὶ οὐκ ἐκδοθεὶς ὑπὸ τῶν πολιτῶν. *PLUTARCHUS in Crasso C. 30. p. 563.*

Οὐ μὴν ἔμειναν οἱ περὶ τὸν Ὀκτάβιον, ἀλλὰ συγκατέβαινον ἀπὸ τοῦ λόφου. τοὺς δὲ ῥαβδούχους ἑπομένους ὁ Κράσσος ἀπήλασε. Πρῶτοι δὲ τῶν βαρβάρων ἀπήντησαν αὐτοῖς δύο μιξέλληνες, οἳ καὶ προσεκύνησαν τὸν Κράσσον, ἀπὸ τῶν ἵππων ἀλάμενοι, καὶ προσαγορεύσαντες Ἑλλάδι φωνῇ παρεκάλουν προπέμψαι τινάς, οἷς ἐπιδείξεται Σουρήνας ἑαυτὸν καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν ἀνόπλους καὶ ἀσιδήρους προσερχομένους. Ὁ δὲ Κράσσος ἀπεκρί- *Plut. ib. Cap. 31.*

Lin. 97. σύνεστε *mend. edit. 1.* *L. 99 sq. Absunt h. l. verba* ἀπόλωλε καὶ *apud Plut. sed post* πολιτῶν *adjicitur* ἀπώλετο. *L. 4.* ἀπήλασσε *Aug.* ἐπήλασε *vulgo Plut.* *L. 5.* αὐτῷ *Plut.* *L. 6.* ἁλόμενοι *vulgo Plut.* *L. 8.* περὶ αὑτὸν *edit. 2. 3.*

cere: viam ſimul oſtendens, & rogans ne propinquæ ſalutis ſpem abrumperent. Sed quum indignantes & arma concutientes minarentur, territus abiit; inter eundum his tantum verbis ſuos allocutus: „ Octavi, tuque Petroni, & quotquot adeſtis Romani principes, videtis me neceſſitate coactum proficiſci, teſtes quam turpiter vim patiar: proinde omnibus dicite, poſtquam incolumes evaſeritis, Craſſum deceptum ab hoſtibus periſſe, non deditum a civibus."

Octavius tamen & cæteri non manſerunt in tumulo, ſed ſimul deſcenderunt: lictores vero ſequi ſe Craſſus non permiſit. Deſcendentibus ante omnes occurrerunt duo ſemigræci, qui deſilierunt ab equis & Craſſum adorarunt, ſalutatumque Græce rogabant, ut aliquos præmitteret, qui prætentarent Surenam & comites inermes abſque telo venientes. Reſpondit ille, ſi vel

PLUTARCHUS in Crasso C. 31. p. 563.

νατο μὲν, ὡς εἰ καὶ τὸν ἐλάχιστον εἶχε τοῦ ζῆν λόγον, οὐκ ἂν εἰς χεῖρας αὐτοῖς ἦλθεν. ὅμως δὲ Ρωσκίους ἀδελφοὺς ἔπεμπε, πευσομένους ἐπὶ τίσι καὶ πόσοι συνίασιν. οὓς εὐθὺς ὁ Σουρήνας συνέλαβε καὶ κατέσχεν· αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν ἀρίστων ἱππότης προσῄει, καὶ, Τί τοῦτο; ἔφη, πεζὸς ὁ Ρωμαίων αὐτοκράτωρ; ἡμεῖς δὲ ὀχούμεθα; Καί τῳ προσαγαγεῖν ἐκέλευσεν ἵππον αὐτῷ. τοῦ δὲ Κράσσου φήσαντος, οὔθ᾽ ἑαυτὸν ἁμαρτάνειν, οὔτ᾽ ἐκεῖνον, ὡς ἑκατέρῳ πάτριόν ἐστι ποιουμένους τὴν σύνοδον· εἶναι μὲν αὐτόθεν, ἔφη, σπονδὰς καὶ εἰρήνην ὁ Σουρήνας Ορώδῃ τε βασιλεῖ καὶ Ρωμαίοις· δεῖν δὲ γράψασθαι τὰς συνθήκας, ἐπὶ τὸν ποταμὸν προελθόντας. Οὐ γὰρ ὑμεῖς γε, ἔφη, πάνυ μνήμονες ὁμολογιῶν οἱ Ρωμαῖοι. Καὶ προὔτεινε τὴν δεξιὰν αὐτῷ. μεταπεμπομένου δὲ ἵππον, οὐδὲν ἔφη δεῖν· βασιλεὺς γάρ σοι δίδωσι τοῦτον. Ἅμα δ᾽

ἵππος

Lin. 11. ἦλθ. εἰς χειρ. αὐτοῖς *Edd. Alia ſerie Aug. cum Plut. Ibid.* ἄλλως δὲ *Edd. ex Regiis.* δύο δὲ *vulgo Plut.* ἄλλους δὲ *Codd. nonnulli Plut.* ὅμως δὲ *dedit Aug. Ibid.* Ροίσκους *Edd. ex Reg. B,* Ραΐσκους *Reg. A.* Riſcos *Cand. Prætuli Aug. ut Plut. L.* 13. συλλαβὼν κατέσχεν *Plutarch. Ibid.* αὐτὸν δὲ *Edd. Rectius Aug. Plut. L.* 15. Ρωμ. ἀνάκλωρ *Edd. Secus Aug. cum Plutarch.* & imperator *Cand. L.* 16. τῳ *abeſt ab Aug. L.* 17. οὔτε αὐτὸν ἁμ. *Plut. L.* 19 *ſq.* ὁ ῥώδῃ (*ſic*) *Aug.* Ὑρώδῃ *Plut. ut alibi. L.* 21. προσελθόντας *Edd. Prætuli Aug. L.* 23. πεμπομένου *Aug.*

minimo teneretur vitæ deſiderio, ſe non fuiſſe venturum in manus eorum: miſit tamen Riſcos [Roſcios] fratres, cognituros, ad quid & quam multi veniant. Quos mox Surena comprehenſos retinuit: ipſe vero cum optimatibus inques ad eum accedebat: &, Quid hoc eſt, inquit, pedes Romanorum imperator? & nos vehimur: ſimulque juſſit quendam, ut equum ei adduceret. Quumque Craſſus reſpondiſſet, nec ſe peccare, nec illum, quando uterque patrio more iret ad colloquium; Surena dixit, jam inde pacem eſſe Orodi regi cum Romano populo, fœdus autem oportere ſcribi quum venerint ad fluvium. „ Soletis enim, inquit, vos Romani, non admodum eſſe pactorum memores; ſimulque dextram ei porrexit. Quumque ille [*Craſſus*] equum accerſeret, negavit eſſe opus: Hunc enim tibi, inquit, rex dono

ἵππος τε τῷ Κράσσῳ παρέστη χρυσοχάλινος, οἵ τε ἀναβολεῖς αὐτὸν ἀράμενοι περιέβησαν, καὶ παρείποντο πληγῇ τὸν ἵππον ἐπιταχύνοντες. Οκτάβιος δὲ πρῶτος ἀντιλαμβάνεται τῶν χαλινῶν, καὶ μετ' ἐκεῖνον εἷς τῶν χιλιάρχων Πετρώνιος. εἶτα οἱ λοιποὶ περιίσταντο, τόν τε ἵππον ἀνακόπτειν βουλόμενοι, καὶ τοὺς πιεζοῦντας ἐξ ἑκατέρου μέρους τὸν Κράσσον ἀφέλκοντες. ὠθισμοῦ δὲ γενομένου καὶ ταραχῆς, εἶτα πληγῶν, Οκτάβιος μὲν, ἀνασπάσας ξίφος ἑνὸς τῶν βαρβάρων, κτείνει τὸν ἱπποκόμον, ἕτερος δὲ τὸν Οκτάβιον, ἐκ τῶν ὄπισθεν πατάξας. Πετρώνιος δὲ ὅπλου μὲν οὐκ εὐπόρησεν, εἰς δὲ τὸν θώρακα πληγεὶς ἀπεπήδησεν ἄτρωτος. Τὸν δὲ Κράσσον ὁ Μαξάρθης Πάρθος ἀπέκτεινεν. οἱ δὲ οὔ, φασὶν, ἀλλ' ἕτερον μὲν εἶναι τὸν ἀποκτείναντα, τοῦτον δὲ κειμένου τὴν κεφαλὴν ἀποκόψαι καὶ τὴν δεξιάν. εἰκάζεται δὲ ταῦτα μᾶλλον ἢ γινώσκεται. τῶν γὰρ παρόντων οἱ μὲν, ἐκεῖ

PLUTARCHUS in Crasso C. 31. p. 563.

Lin. 25. τε *post* ἵππος *caret Plut.* *L.* 26. παρεβίβασαν *vulg. Plut. quod in* περιεβίβ. *mutavit Reisk.* *L.* 30. ἀνακόπτ. πειρώμενοι *Plut. Ibid.* πιέζοντας *Edd.* πεζοῦντας *Aug. ex* πιεζοῦντας *corrupt. quod est apud Plut.* *Ibid. sq.* πιεζ. Κράσσον ἐξ ἑκ. μερ. ἀφ. *Plut.* *L.* 33. τὸ ξίφος *Plut.* *L.* 35. ηὐπόρησεν *Aug.* *L.* 36. ἀπεπηδ. ἀπὸ τοῦ ἵππου ἄτρ. *Plut.* *L.* 36 *sq.* Ὀμαξάρθης *videtur esse in Aug.* Κράσσον ὄνομα Πομαξαίθρης *Plut.*

rex dono dat. Moxque admotus est ei equus auro frenatus, in quem stratores eum imposuerunt: hærebantque lateribus, equum incitantes. Ibi primus Octavius arreptum freno retinuit, & post illum unus tribunorum Petronius: deinde reliqui circumsteterunt, equum inhibere volentes, & eos qui Crassum diversa ex parte urgebant, abstrahentes. Quumque se mutuo protruderent turbarentque, ventum est ad verbera: Octavius stricto gladio peremit equisonem cujusdam barbari, & eum rursus alius inflicto a tergo vulnere: Petronius vero telum quidem non habuit, sed percussus in loricam resiliit integer: Crassum Maxarthes Parthus interfecit. Quidam occisum ajunt ab alio, hunc vero jacentis caput abscidisse cum dextera. Verum istæ conjecturæ sunt potius, quam certi aliquid; nam qui aderant, partim ibi,

PLUTARCHUS in Crasso C. 31. p. 564.

μαχόμενοι περὶ τὸν Κράσσον ἀνῃρέθησαν, οἱ δ᾽ εὐθὺς ἀνεχώρησαν ἐπὶ τὸν λόφον. Επελθόντων δὲ τῶν Πάρθων, καὶ λεγόντων, ὅτι Κράσσος μὲν δίκην δέδωκε, τοὺς δὲ ἄλλους κελεύει Σουρήνας κατιέναι θαῤῥοῦντας· οἱ μὲν ἐνεχείρισαν αὐτοὺς, καταβάντες· οἱ δὲ τῆς νυκτὸς ἐσπάρησαν. καὶ τούτων παντάπασιν ὀλίγοι διεσώθησαν· τοὺς δὲ ἄλλους ἐκθηρεύοντες οἱ Ἄραβες συνελάμβανον καὶ διέφθειρον. λέγονται δὲ οἱ πάντες δισμύριοι μὲν ἀποθανεῖν, μύριοι δὲ ἁλῶναι ζῶντες.

Plut. ib. Cap. 32.

Ὁ δὲ Σουρήνας τὴν κεφαλὴν τοῦ Κράσσου καὶ τὴν χεῖρα πρὸς Ορώδην ἔπεμψεν ἐς Αρμενίαν· αὐτὸς δὲ, διαδοὺς λόγον ὑπὸ ἀγγέλων ἐς Σελεύκειαν, ὡς ζῶντα Κράσσον ἄγοι, παρεσκεύαζε πομπήν τινα γελοίαν, ὕβρει προσαγορεύων θρίαμβον. Ὁ μὲν γὰρ ἐμφερέστατος Κράσσῳ τῶν αἰχμαλώτων Γάϊος, ἐσθῆτα βασιλικὴν γυναικὸς ἐνδὺς, καὶ διδαχθεὶς Κράσσος ὑπακούειν καὶ αὐτοκράτωρ τοῖς καλοῦσιν, ἐφ᾽ ἵππου καθήμενος ἤγετο· πρὸ αὐτοῦ

Lin. 41 *ſq.* εὐθὺς ἀνεπήδησαν *Plut.* *L.* 43. ἔδωκε *idem.* *L.* 44 *ſq.* ἐνεχείρησαν αὐτοὺς *Edd. Recte Aug. cum Plut.* αὐτοὺς *dedit etiam edit.* 1. *L.* 47 *ſq.* συνελαμβ. ἢ διέφθ. *Edd. Cand.* καὶ *dedit Aug. cum Plut.* *L.* 51. Ορώδη *edit.* 1. Ορώδην *jam & Aug. ut Edd. & ſic idem deinceps.* *L.* 53. ἄγοιτο, παρεσκευάζετο. *Plut.* *L.* 55. Γάϊος Παккιανὸς ἐσθῆτα βαρβαρικὴν ἐνδὺς *Plut.*

defendentes Craſſum, ceciderunt, partim mox refugerunt in tumulum. Deinde quum Parthi adequitarent, dicentes Craſſum jam pœnas dediſſe, reliquos vero Surenam jubere deſcendere ſecuros; alii ſe dediderunt, alii noctu diffugerunt: ex quibus admodum pauci evaſerunt incolumes: cæteros Arabes perveſtigando capiebant & jugulabant. Fertur, cæſa eſſe in univerſum XX. M. capta vero X. M. militum.

Surena caput dextramque Craſſi ad Orodem miſit in Armeniam: ipſe vero ſparſis Seleuciæ rumoribus per nuntios quod vivum Craſſum duceret, adornavit pompam quandam ridiculam, quam contumelioſe triumphum vocabat. Cajus enim quidam inter captivos Craſſo ſimillimus, indutus ſtola reginea, doctuſque ut quoties Craſſus & imperator appellaretur, exaudiret, ducebatur equo inſidens: ante quem tubicines & lictores qui-

δὲ σαλπιγκταὶ καὶ ῥαβδοῦχοί τινες ὀχούμενοι καμήλοις ἐσήλαυνον. ἐξήρτητο δὲ τῶν ῥαβδούχων βαλάντια, καὶ παρὰ τοὺς πελέκεις πρόσφατοι κεφαλαὶ Ῥωμαίων ἀποτετμημέναι. κατόπιν δὲ εἵποντο Σελευκίδες ἑταῖραι, καὶ μουσουργοὶ, πολλὰ βωμολόχα καὶ γελοῖα δι' ᾀσμάτων εἰς θηλύτητα καὶ ἀνανδρίαν τοῦ Κράσσου λέγοντες. Ταῦτα μὲν οὖν πάντες ἐθεῶντο· τὴν δὲ γερουσίαν τῶν Σελευκέων ἀθροίσας, εἰσήνεγκεν ἀκόλαστα βιβλία τῶν Αριστείδου Μιλησιακῶν, οὔ τι ταῦτά γε καταψευσάμενος· εὑρέθη γὰρ ἐν τοῖς Ῥουστίου σκευοφόροις, καὶ παρέσχε τῷ Σουρήνᾳ καθυβρίσαι πολλὰ καὶ κατασκῶψαι τοὺς Ῥωμαίους, εἰ μηδὲ πολεμοῦντες ἀπέχεσθαι πραγμάτων καὶ γραμμάτων δύνανται τοιούτων. Τοῖς μέντοι Σελευκεῦσιν ἐδόκει σοφὸς ἀνὴρ ὁ Αἴσωπος εἶναι, τὸν Σουρήναν ὁρῶσι τὴν μὲν τῶν Μιλησιακῶν ἀκολαστημάτων πήραν ἐξηρτημένον πρόσωθεν, ὄπισθεν δὲ Παρθικὴν Σύβαριν ἐφελκόμενον, ἐν τοσαῖσδε παλλακίδων ἁμάξαις· τρόπον τινὰ

PLUTARCHUS in Crasso C. 32. p. 564.

Lin. 59. ἤλαυνον *Plut.* *Ibid.* τῶν ῥάβδων *idem. Sic recte Cand.* quorum virgis. *L.* 61. Σελευκειάδες *vulgo Plutarch.* *Ibid. sq.* ἑταῖραι μουσ. *Plut. absque conjunct.* *L.* 63. λέγουσαι *edit.* 2. 3. *ex Plut.* *L.* 66. οὗτοι *Plut.* *L.* 67. Ῥουστίνου *Reg. B.* *L.* 69. εἰ μηδὲ *Edd. invitis MSStis & Plut.* *L.* 70 *sq.* Σελευκέσιν *Aug. Plut.* *L.* 71. ὁ *abest a Plut.* *L.* 73. Σούβαριν *edit.* 2. 3. *oper. errore.* *L.* 74. ἐν τοσαύταις *Plut.*

dam camelis vehebantur. Appensæ autem erant crumenæ fascibus, & securibus recens abscissa Romanorum capita. A tergo sequebantur Seleucienses meretriculæ, & fidicinæ, jactantes multa scurrilia ridiculaque carmina in Crassi digniorem fœmina quam viro mollitiem. Atque id fuit publicum spectaculum. Senatu autem Seleuciensi convocato, protulit impuras fabulas Aristidis Milesii, nihil hic fingens; repertæ enim fuerant in sarcinis Rustii: unde Surena amplam materiam nactus est illudendi & cavillandi in Romanos, qui ne in bello quidem abstinere possint a talibus vel rebus vel literis. Sane Seleucienses mirabantur Æsopi sapientiam, quum viderent Surenam in antica pera præ se ferentem Milesiaca, in posticam vero rejecisse Parthorum Sybaritica, trahentem post se carpenta plena pellicibus, in

PLUTARCHUS in Crasso C. 32. p. 564.

ταῖς λεγομέναις ἐχίδναις καὶ σκυτάλαις ἀντιμόρφως, τὰ μὲν ἐμφανῆ καὶ πρόσθια μέρη φοβερὰ καὶ θηριώδη δόρασι καὶ τόξοις καὶ ἵπποις προβαλλομένην, κατ᾽ οὐρὰν δὲ τῆς φάλαγγος εἰς χορείαν καὶ κρόταλα καὶ ψαλμοὺς καὶ παννυχίδας ἀκολάστους μετὰ γυναικῶν τελευτῶσαν. ψεκτὸς μὲν γὰρ ὁ Ρούστιος· ἀναιδεῖς δὲ Πάρθοι, τὰ Μιλησιακὰ ψέγοντες, ὧν πολλοὶ βεβασιλεύκασιν, ἐκ Μιλησίων καὶ Ιωνίδων ἑταιρῶν γεγονότες Αρσακίδαι.

Plut. ib. Cap. 33.

Τούτων δὲ πραττομένων, Ορώδης ἐτύγχανεν ἤδη διηλλαγμένος Αρταβάζῃ τῷ Αρμενίῳ, καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ γυναῖκα Πακόρῳ τῷ παιδὶ καθωμολογημένος. ἑστιάσεις τε καὶ πότοι δι᾽ ἀλλήλων ἦσαν αὐτοῖς, καὶ πολλὰ ἕτερα. παρεισήγετο δὲ καὶ ἀγὼν τῶν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἀκουσμάτων. ἦν γὰρ οὔτε φωνῆς οὔτε γραμμάτων ὁ Ορώδης Ἑλληνικῶν ἄπειρος· ὁ δὲ Αρταβάζης καὶ τραγῳδίας ἐποίει, καὶ λόγους ἔγραφε, καὶ ἱστορίας, ὧν ἔνιαι διασώζονται. Τῆς δὲ κεφαλῆς τοῦ Κράσσου κομισθείσης ἐπὶ θύρας,

Lin. 75. ἐχίδναις καὶ σκύλλαις *Aug.* *Ibid.* ἀντιμόρφους *vulgo Plut.* *L.* 77. προβαλλομένων *Edd. Prætuli Aug. cum Plut.* *L.* 78. *Pro* χορείαν *eſt* πόρνας *apud Plut.* *L.* 79. ἀκολάστους *abeſt a vett. editt. Plut. & denuo deletum eſt a Reisk.* *L.* 85. καθωμολογημένοι *edit.* 1. *L.* 86 *ſq.* καὶ πολλὰ παρεισήγετο τῶν ἀπὸ τῆς Ἑλλ. *Plutarch.* *L.* 88. *Verbis* οὔτε φωνῆς *caret edit.* 3. *oper. errore.* *Ibid.* Ὑραδ. *Plut. ut alibi, & caret artic.* *L.* 90. ἔνιοι *Plut.*

ſpeciem excetræ præpoſteræ, prima facie fera & horrida equis, haſtis & arcubus; extremo vero agmine deſinente in crotala & cantilenas, pernoctationeſque libidinoſas cum fœminis. Damnandus eſt igitur Ruſtius; ſed nihilominus reprehendendi Parthi, dum Mileſiaca vituperant, apud quos multi regnarunt nati e Mileſiis & Jonicis meretricibus Arſacidæ.

Interea Orodes cum Artabaze in gratiam redierat, ejus ſorore deſponſa Pacoro ſuo filio. Moxque ſecuta ſunt convivia comeſſationeſque, & multa alia. Introducta ſunt & Græca acroamata. Nam Orodes nec linguæ Græcæ rudis erat nec literarum: Artabazes vero etiam tragœdias ſcribebat & orationes, & hiſtorias, quarum nonnullæ ſervantur & hodie. Cæterum quum allatum

ἐπῃρμέναι μὲν ἦσαν αἱ τράπεζαι· τραγῳδιῶν δὲ ὑποκριτής, Ἰάσων ὄνομα, Τραλλιανός, ᾖδεν Εὐριπίδου Βακχῶν τὰ περὶ τὴν Ἀγαύην. εὐδοκιμοῦντος δὲ αὐτοῦ, Σιλλάκης ἐπιστὰς τῷ ἀνδρῶνι καὶ προσκυνήσας, προὔβαλλεν ἐς μέσον τοῦ Κράσσου τὴν κεφαλήν. κρότον δὲ τῶν Πάρθων μετὰ χαρᾶς καὶ κραυγῆς ἀραμένων, τὸν μὲν Σιλλάκην κατέκλιναν οἱ ὑπηρέται, βασιλέως κελεύσαντος. ὁ δὲ Ἰάσων τὰ μὲν τοῦ Πενθέως σκευοποιήματα παρέδωκέ τινι τῶν χορευτῶν· τῆς δὲ τοῦ Κράσσου κεφαλῆς λαβόμενος, καὶ ἀναβακχεύσας, ἐπέραινεν ἐκεῖνα τὰ μέλη μετὰ ἐνθουσιασμοῦ καὶ ᾠδῆς· PLUTARCHUS in Crasso C. 33. p. 564.

Φέρομεν ἐξ ὄρεος ἕλικα
νεότομον ἐπὶ μέλαθρα,
μακάριον θήραμα.

Καὶ ταῦτα μὲν πάντας ἔτερπεν. ᾀδομένων δὲ τῶν ἑξῆς ἀμοιβαίων πρὸς τὸν χορόν· Plut. ib. pag. 565.

Lin. 94. Σιλάκης *h. l. & mox* Σιλάκην *Edd. MSS. & Cand.* *L.* 95. προὔβαλεν *Edd. & mox* Κράσσου *absque artic. Prætuli Aug. Plut.* *L.* 97. κραυγ. καὶ χαρ. *Plut.* *L.* 99. τῶν Πενθ. *edit.* 3. *oper. err.* *L.* 6. μακαρίαν θήραν *Plut.* *L.* 7. *Pro* ᾀδομένων, *quod dedit Aug. cum Plut. est* ἀμειβομένων *in edit.* 1., *unde in edit.* 2. 3. *factum* ἀμειβομένων. *Ibid.* τῶν ἐφεξῆς *Plut.* *L.* 8 *sq.* πρὸς τὸν χορὸν, τὶς ἐχόρευσεν *Edd. MSS. & Cand. non ferenda menda.*

esset caput Crassi ad fores aulæ, positæ erant mensæ: tum tragœdus Jason Trallianus cecinit ex Euripidis Bacchis carmen de Agave. Quumque laudaretur, Sillaces ingressus virorum cœnaculum, adoravit, & projecit caput in medium: quod quum a Parthis cum gaudio clamoreque sublatum esset, Sillacem ministri, jubente rege, collocarunt in discubitorio lectulo. Jason vero Penthei apparatum tradidit uni e choralibus; ipse, correpto Crassi capite, bacchabundus, magno spiritu pergebat canere versiculos illos:

Ferimus ex montis ambitu
nuper cæsam venationem optimam.

Et hæc omnia cum voluptate spectabantur: quumque redeuntibus chori vicibus quidam saltaret illud: [*quum vero sequentes alterni versus ad Chorum decantarentur:*

PLUTARCHUS in Crasso C. 33. p. 565.

Τίς ἐφόνευσεν;
Ἐμὸν, ἐμὸν τὸ γέρας·

ἀναπηδήσας ὁ Μαξάρθης (ἐτύγχανε γὰρ δειπνῶν) ἀντελαμβάνετο τῆς κεφαλῆς, ὡς αὐτῷ λέγειν ταῦτα μᾶλλον ἢ ἐκείνῳ προσῆκον. ἡσθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς, τὸν μὲν οἷς πάτριόν ἐστιν ἐδωρήσατο, τῷ δὲ Ἰάσωνι τάλαντον ἔδωκεν. Ἐς τοιοῦτόν φασιν ἐξόδιον τὴν Κράσσου στρατηγίαν, ὥσπερ τραγῳδίαν, τελευτῆσαι. Δίκη μέντοι καὶ τῆς ὠμότητος Ὀρώδην, καὶ τῆς ἐπιορκίας Σουρήναν, ἀξία μετῆλθε. Σουρήναν μὲν γὰρ οὐ μετὰ πολὺν χρόνον Ὀρώδης, φθονῶν τῆς δόξης, ἀπέκτεινεν· Ὀρώδῃ δὲ, ἀποβαλόντι Πάκορον, ὑπὸ Ῥωμαίων μάχῃ κρατηθέντα, καὶ νοσήσαντι νόσον εἰς ὕδερον τραπεῖσαν, Φραάτης ὁ υἱὸς ἐπιβουλεύων, ἀκόνιτον ἔδωκεν. ἀναδεξαμένης δὲ τῆς νόσου τὸ φάρμακον εἰς ἑαυτὴν, ὥστε συνεκκριθῆναι, καὶ τοῦ σώματος κουφισθέντος, ἐπὶ τὴν ταχίστην τῶν ὁδῶν ἐλθὼν ὁ Φραάτης ἀπέπνιξεν αὐτόν.

Plutarch. in Anton. C. 28. p. 927. extr. & sq.

Αἰωρουμένης δὲ Παρθικῆς στρατιᾶς περὶ τὴν Με-

Lin. 11. Ὀμαρξάθης *h. l. Aug.* ὁ Πομαξαίθρης *Plut. ut supra. Ibid.* ἐτυγχ. δὲ δειπν. *Plutarch. L.* 12. αὐτῷ *edit.* 3. ἑαυτῷ *Plut. Ibid.* ταῦτα λέγειν *Plut. L.* 15. Τοιοῦτο *idem. L.* 18. φθόνῳ *Edd. & Plut. Prætuli Aug. Reg. B. L.* 20. ὕδρωπα *Plut. L.* 22. ὑφ' ἑαυτὴν *vulgo Plut. quod in* ἐφ' ἑαυτὴν *mutavit Reiskius. L.* 23. ἐκκουφισθ. *Plut.*

„ Quisnam occidit?]
Meus, meus hic honor!
prosiliit Maxarthes (discumbebat enim inter cœnantes) & ad se trahebat caput, tanquam sibi potius quam illi debitum: rex vero lætus donavit eum more gentis, & Jasoni talentum dedit. In tale exodium expeditio Crassi desiit, sicut quædam tragœdia. Dedit tamen dignas pœnas & crudelitatis Orodes, & Surena perjurii: nam Surenam non multo post rex occidit, invidens illi tantam gloriam: Orodi vero, post cæsum a Romanis in prælio Pacorum filium, laboranti morbo aquæ intercutis Phraates filius aconitum miscuit: quod quum vis morbi per alvum dejecisset, adeo ut rex inde haberet se melius; Phraates, omissis veneficiis, usus compendio, præfocavit hominem.

PROFECTO deinde Parthorum exercitu in Mesopota-

σοποταμίαν, Λαβιηνὸν οἱ βασιλέως στρατηγοὶ, Παρθικὸν ἀναγορεύσαντες αὐτοκράτορα, Συρίας ἐπιβατεύσειν ἔμελλον. [οἳ οἴχεσθαι φερόμενον ὑπ᾽ αὐτῶν ἐς Ἀλεξάνδρειαν.] *PLUTARCHUS in Anton.*

Ἐπάγοντα δὲ Πάρθους, καὶ τὴν ἀπὸ Εὐφράτου καὶ C. 30. p. 929.
Συρίας ἄχρι Λυδίας καὶ Ἰωνίας Ἀσίαν καταστρεφόμενον, πυθόμενος Ἀντώνιος, ὥρμησε μὲν Πάρθοις ἐνίστασθαι, καὶ μέχρι Φοινίκης προῆλθεν. Φουλβίας δὲ γράμμασιν αὐτὸν τῆς γυναικὸς καλούσης, καὶ μετὰ θρήνων μεταπεμπούσης, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ἰταλίαν.

Καὶ φίλος γενόμενος Καίσαρι καὶ Πομπηΐῳ τῷ Σικε- *Plut. ib.* C. 33. p. 930.
λίας ἄρχοντι, προὔπεμπεν αὖθις εἰς Ἀσίαν Οὐεντίδιον, Πάρθοις ἐμποδὼν ἐσόμενον τοῦ πρόσω χωρεῖν. αὐτὸς δὲ Καίσαρι χαριζόμενος, ἱερεὺς ἀπεδείχθη τοῦ προτέρου Καίσαρος· καὶ τἆλλα κοινῶς καὶ φιλικῶς ἐν τοῖς πολιτικοῖς

Lin. 27. ἐπιβατεύειν *Edd. ex Reg. A. L. 28. Pro* οἳ, *quod editum eſt, dabat* οἱ *Reg. A.* οἳ *Reg. B.* ὃν *Aug. Verba autem hæc, quæ uncis incluſi, & mendoſe ex Plutarcho transſcripta & monſtroſa ratione huc rapta ſunt. Nam Plut. ibi* de Antonio *agens, dicit,* eum (ὑπ᾽ αὐτῆς) a Cleopatra Alexandriam eſſe abductum. *L. 32.* ἀνίσθασθαι *mend. Aug. Ibid. ſq. Quatuor verba* καὶ μεχ. Φοιν. προῆλθεν, *abſunt ab Edd. Dedit Aug. ut Plut. L. 33.* γραμμάτων *Aug. ubi excidiſſe* διὰ *videri poſſit. Brevius apud Plut.* Φουλβίας δὲ γράμματα θρήνων μεστὰ πεμπούσης, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ἰταλίαν. *L. 36 ſq. Loco verborum* Καὶ φίλος *uſque* εἰς Ασ. Οὐεντίδιον *(lin. 37.) brevius apud Plut. eſt* Ἀντώνιος δὲ μετὰ τὰς διαλύσεις Οὐεντίδιον μὲν εἰς Ἀσίαν προὔπεμπε. *L. 37.* Ventidii *nomen conſtanter in hoc Libro mendoſe* Οὐενδίδιος *ſcribunt MSSti noſtri. Sed recte Cand. L. 39.* Καίσαρι *abeſt ab Edd. Dedit Aug. ut Plut.*

miam, regii duces Labienum appellarunt imperatorem Parthicum, invaſuri Syriam, aut etiam uſque Alexandriam illum deducturi.

Eum ſubnixum Parthicis opibus poſtquam ſubigere totum Aſiæ tractum qui eſt inter Euphratem & Joniam, Antonius audiit, accingebat ſe ad bellum Parthicum: [*et Phœniciam uſque progreſſus eſt.*] Sed revocatus Fulviæ ſuæ literis, cum lamentis eum accerſentis, reverſus eſt in Italiam.

Ubi junctus amicitia Cæſari & Pompejo tenenti Siciliam, præmiſit rurſum in Aſiam Ventidium, ut Parthos non ſineret ulterius procedere: ipſe in amicorum gratiam creatus eſt flamen divi Cæſaris: alia quo-

PLUTARCHUS in Anton. C. 33. p. 930.

καὶ μεγίστοις ἔπραττον. Ἦν δέ τις ἀνὴρ σὺν αὐτῷ μαντικὸς ἀπ᾽ Αἰγύπτου, τῶν τὰς γενέσεις ἐπισκοπούντων· ὃς, εἴτε Κλεοπάτρᾳ χαριζόμενος, εἴτε χρώμενος ἀληθείᾳ, πρὸς τὸν Ἀντώνιον ἐπαῤῥησιάζετο, λέγων, τὴν τύχην αὐτοῦ, λαμπροτάτην οὖσαν καὶ μεγίστην, ὑπὸ τῆς Καίσαρος ἀμαυροῦσθαι· καὶ συνεβούλευε πόῤῥωτάτω τοῦ νεανίσκου ποιεῖν ἑαυτόν. Ὁ γὰρ σὸς, ἔφη, δαίμων τὸν τούτου φοβεῖται. Ἐφ᾽ οἷς ὁ Ἀντώνιος ἀνιώμενος δῆλος ἦν· καὶ μᾶλλόν τι τῷ Αἰγυπτίῳ προσέχων, ἀπῆρεν ἐκ τῆς Ἰταλίας (ἐγχειρίσας Καίσαρι τὰ οἰκεῖα) ἐς τὴν Ἑλλάδα. Χειμάζοντι δὲ αὐτῷ περὶ Ἀθήνας ἀγγέλλεται τὰ πρῶτα τῶν Οὐεντιδίου κατορθωμάτων, ὅτι μάχῃ τοὺς Πάρθους κρατήσας, Λαβιηνὸν ἀπεκτόνοι καὶ Φραάτην, ἡγεμονικώτατον τῶν Ὀρώδου βασιλέως στρατηγῶν. ἐπὶ τούτοις εἱστία τοὺς Ἕλληνας, καὶ ἐγυμνασιάρχει Ἀθηναίοις.

Lin. 41. Post ἔπραττον *pauca adjiciuntur apud Plut. L. 43.* οὗτος, εἴτε *Edd.* ὃς *dedit Aug. cum Plutarch. Ibid.* ἀληθ. χρωμ. *Edd. ex Reg. A. L. 47.* ὁ γὰρ σοφὸς ἔφη *mend. edit. 1. L. 48. Post* φοβεῖται *rursus nonnulla adjiciuntur apud Plut. Ibid.* ἀνιώμ. ἀδήλως ὁ Ἀντων. *Plut. & caret* ἦν. *L. 51.* διαχειμάζοντι *Plut. & in præcedd. paulisper differt. Ibid.* ἀπαγγέλλεται *Plutarch. L. 53.* ἀποκτείνει *edit. 1. ex Regiis.* ἀποκτείνοι *Aug. f. pro* ἀποκτεῖναι. *Ibid.* καὶ Φαρναπάτην *Plut. L. 54.* Ἡρώδου *h. l. Plut. L. 55.* ἐγυμνασιάρχει δὲ Ἀθηναίοις *Plut. & pauca addit.*

que negotia publica ſimul ſetractabant magno animorum conſenſu. Erat tum in Antonii comitatu quidam genethliacus Ægyptius: is, ſive ut Cleopatræ gratificaretur, ſive quod res ita ſe haberet, Antonio libere dixit, fortunam ejus, alioquin ſplendidiſſimam & maximam, obſcurari a fortuna Cæſaris: ſuaſitque ut quam longiſſime ab eo juvene ſecederet. Nam tuus genius, inquit, hujus genium metuit. Quod Antonius moleſte ferens, Ægyptio paruit: & rebus ſuis Cæſari commendatis trajecit in Græciam. Quo tempore Athenis hybernanti primi ſucceſſus Ventidii nuntiati ſunt: victos eſſe Parthos prælio, cæſum Labienum, & Phraatem, præſtantiſſimum e regis Orodis ducibus. Quamobrem epulum Græcis præbuit, & ſuſcepit præfecturam Athenienſis gymnaſii.

PLUTARCHUS in Anton. C. 34. p. 931.

Ἐξιέναι δὲ μέλλων ἐπὶ τὸν πόλεμον, ἀπὸ τῆς ἱερᾶς ἐλαίας στέφανον ἔλαβε, καὶ, κατά τι λόγιον, ἀπὸ τῆς Κλεψύδρας ὕδατος ἐμπλήσας ἀγγεῖον ἐκόμιζεν. Ἐν τούτῳ δὲ Πάκορον, τὸν βασιλέως παῖδα, μεγάλῳ στρατῷ Πάρθων αὖθις ἐπὶ Συρίαν ἐλαύνοντα, συμπεσὼν Οὐεντίδιος ἐν τῇ Κυριστικῇ τρέπεται, καὶ διαφθείρει παμπόλλους, ἐν πρώτοις Πακόρου πεσόντος. Τοῦτο τὸ ἔργον, ἐν τοῖς ἀοιδιμωτάτοις γενόμενον, Ῥωμαίοις τε τῶν κατὰ Κράσσον ἀτυχημάτων ἔκπλεω ποινὴν παρέσχε, καὶ Πάρθους αὖθις εἴσω Μηδίας καὶ Μεσοποταμίας συνέστειλε, τρισὶ μάχαις ἐφεξῆς κατὰ κράτος ἡττημένους. Οὐεντίδιος μὲν οὖν Πάρθους προσωτέρω διώκειν ἀπέγνω, φθόνον Ἀντωνίου δείσας. τοὺς δὲ ἀφεστῶτας ἐπιὼν κατεστρέφετο, καὶ τὸν Κομμαγηνὸν Ἀντίοχον ἐν πόλει Σαμοσάτοις ἐπολιόρκει. δεομένους δὲ χίλια τάλαντα δοῦναι, καὶ ποιεῖν Ἀντωνίῳ τὸ προσταττόμενον, ἐκέλευσε πέμπειν πρὸς Ἀντώνιον. ἤδη γὰρ ἐγγὺς ἦν, καὶ τὸν Οὐεντίδιον οὐκ εἴα σπένδεσθαι τῷ

Lin. 56. ἐξιέναι *edit.* 2. 3. *ex Plutarch.* *L.* 58. ἐμπλησάμενος *Plut.* *L.* 59. τὸν τοῦ βασ. *Edd.* τοῦ *omisit Aug. ut Plut.* *L.* 61. Κυῤῥηστ. *Plut.* *L.* 62. τὸ *post* τοῦτο *vulgo caret Plut. male.* *L.* 65. Μηδείας *Edd. Plut. Prætuli Aug.* *L.* 66 *sq.* Οὐεντ. δὲ μὲν Παρθ. *Plutarch.* *L.* 70. δεομένους *Edd. Recte Aug. ut Plut.* *L.* 71. ἐκέλευε *Plut.* *L.* 72. ἐγγὺς ἦν ἐπιὼν *Plut.* *Ibid. Mendose* ἐκεῖ *edit.* 1. *&* ἐκ εἴα *edit.* 2. *Recte* οὐκ εἴα *Aug. & edit.* 3. *ut Plut.*

Profecturus autem ad bellum, e ſacra oliva coronam ſibi ſumpſit: &, ut oraculo cuidam ſatisfaceret, etiam e Clepſydra fonte repletum ſecum aſportavit vaſculum. Interea Pacorum regis filium, cum magnis Parthorum copiis irruentem rurſus in Syriam, Ventidius fudit in agro Cyreſtico, ubi ſtrages ingens eſt edita, & inter primos Pacorus cecidit. Hæc victoria una e clariſſimis cladis ſub Craſſo acceptæ fuit ultio, & Parthos rurſus repreſſit intra Mediam & Meſopotamiam, tribus deinceps victos præliis: quos Ventidius amplius perſequi noluit, invidiam Antonii veritus. Cæterum civitates quæ deſciverant recipiebat, & Antiochum Commagenum oppugnabat, incluſum Samoſatis: quem pollicentem mille talenta, & facturum ſe imperata Antonii, juſſit ad ipſum legatos mittere, (jam enim non longe aberat)

PLUTARCHUS in Anton. C. 34. p. 931.

Αντιόχῳ, βουλόμενος ἐπί γε τούτῳ τὸ ἔργον ἐπώνυμον αὐτοῦ γενέσθαι, καὶ μὴ πάντα διὰ Οὐεντιδίου κατορθοῦσθαι. τῆς δὲ πολιορκίας μῆκος λαμβανούσης, καὶ τῶν ἔνδον, ὡς ἀπέγνωσαν τὰς διαλύσεις, πρὸς ἀλκὴν τρεπομένων, πράττων μὲν οὐδὲν, ἐν αἰσχύνῃ δὲ καὶ μεταγνώσει γενόμενος, ἀγαπητῶς ἐπὶ τριακοσίοις σπένδεται ταλάντοις πρὸς Αντίοχον· καὶ μικρὰ τῶν ἐν Συρίᾳ καταστησάμενος, ἐς Αθήνας ἐπανῆλθε, καὶ τὸν Οὐεντίδιον οἷς ἔπρεπε τιμήσας, ἔπεμπεν ἐπὶ τὸν θρίαμβον. Οὗτος ἀπὸ Πάρθων μέχρι δεῦρο τεθριάμβευκε μόνος, ἀνὴρ γένει μὲν ἀφανὴς, ἀπολαύσας δὲ τῆς Αντωνίου φιλίας τὸ λαβεῖν ἀφορμὰς πράξεων μεγάλων. αἷς κάλλιστα χρησάμενος, ἐβεβαίωσε τὸν περὶ Αντωνίου καὶ Καίσαρος λεγόμενον λόγον, ὡς εὐτυχέστεροι δι᾽ ἑτέρων ἦσαν ἢ δι᾽ αὑτῶν στρατηγεῖν. καὶ γὰρ Σόσσιος, Αντωνίου στρατηγὸς, ἐν Συρίᾳ πολλὰ διεπράττετο· καὶ Καγίδιος, ἀπολειφθεὶς ὑπ᾽ αὐτοῦ περὶ Αρμενίαν, τούτους τε νικῶν καὶ τοὺς Ιβήρων καὶ

Lin. 73. ἔν γε τοῦτο *edit.* 2. 3. *ex Plut.* *Ibid.* τοῦτο τῶν ἔργων *Plut.* *Ibid. ſq.* ἐπων. αὐτῷ *Edd. Rectius Aug. cum Plut.* *L.* 76 *ſq.* τραπομ. *edit.* 3. *cum Plut.* *L.* 77. μὲν *caret Plut.* *L.* 78. ἀγαπητὴν *mend. edit.* 1. *L.* 79. πρὸς τὸν Αντ. *Plut.* *L.* 81. ἔπεμψεν *Plut.* *L.* 82. ἄχρι *idem.* *Ibid.* ἀνὴρ γενόμενος μὲν *idem.* *L.* 85. λεγομ. καὶ Καισ. *idem.* *L.* 86 *ſq.* δι᾽ αὐτῶν στρατηγοί. *Edd. Rectius Aug. cum Plut.* *L.* 88. Καννίδιος *edit.* 1. *cum MSS. noſtris.*

ut ab ipſo pacem acciperet, quandoquidem hanc ſaltem illi deberi volebat, ne viderentur omnia per unum Ventidium fieri. Sed quum diu duraret oppugnatio, obſeſſis, ex deſperatione pacis, verſis ad fortitudinem, Antonius, trecentis talentis contentus, pacem dedit Antiocho, & conſtitutis aliquantum rebus Syriæ, Athenas rediit: honoratoque ut merebatur Ventidio, ad triumphum eum remiſit. Hic ſolus ad hanc diem de Parthis triumphavit, vir obſcuri generis, ad tantam amplitudinem provectus per amicitiam Antonii. Qua uſus egregie, confirmavit opinionem de Antonio Cæſareque, illos felicius per legatos quam per ſeipſos res gerere: nam & Soſius, Antonianus dux, multa in Syria proſpere geſſerat, & Canidius relictus ab eo circa fines Armeniorum: qui victis horum & Iberorum Al-

Αλβανῶν βασιλέας, ἄχρι τοῦ Καυκάσου προῆλθεν. ἀφ' ὧν ἐν τοῖς βαρβάροις ὄνομα καὶ κλέος ηὔξετο τῆς Αντωνίου δυνάμεως.

PLUTARCHUS in Anton. C. 37. p. 932.

Επεὶ δὲ, Φραάτου κτείναντος Ορώδην τὸν πατέρα, καὶ τὴν βασιλείαν κατασχόντος, ἄλλοι τε Πάρθων ἀπεδίδρασκον οὐκ ὀλίγοι, καὶ Μονέσσης ἀνὴρ ἐπιφανὴς καὶ δυνατὸς ἧκε φεύγων πρὸς Αντώνιον· τὰς μὲν ἐκείνου τύχας ταῖς Θεμιστοκλέους εἰκάσας, περιουσίαν δὲ τὴν αὐτοῦ καὶ μεγαλοφροσύνην τοῖς Περσῶν βασιλεῦσι παραβαλὼν, ἐδωρήσατο τρεῖς πόλεις αὐτῷ, Λάρισσαν, καὶ Αρέθουσαν, καὶ Ἱερὰν πόλιν, ἣν Βαμβύκην πρότερον ἐκάλουν. Τοῦ δὲ Πάρθων βασιλέως τῷ Μονέσσῃ δεξιὰν καταπέμψαντος, ἄσμενος αὐτὸν ἀπέστελλεν Αντώνιος, ἐξαπατᾶν μὲν ἐγνωκὼς τὸν Φραάτην, ὡς εἰρήνης ἐσομένης· ἀξιῶν δὲ τὰς ἁλούσας ἐπὶ Κράσσου σημαίας καὶ τῶν ἀνδρῶν ἀπολαβεῖν τοὺς περιόντας. αὐτὸς δὲ Κλεοπάτραν ἐς Αἴγυπτον ἀποπέμψας, ἐχώρει δι' Αραβίας καὶ Αρμενίας· ὅπου συνελθούσης αὐτῷ τῆς δυνάμεως καὶ τῶν

Lin. 93. Φραόρτου *Plut. & sic ibi constanter vocatur. Ibid.* Ἡρώδη *Plut. L.* 95. Μονέσης *Aug.* Munesses *Cand.* Μοναίσης *Plut. Et sic mox iterum. L.* 97. τὴν αὐτοῦ *edit.* 2. τὴν ἑαυτοῦ *Plut. L.* 1. Βορβύκην *vulgo Plut. L.*3. ἐπέστελλεν *Edd. Prætuli Aug.* ἀπέστειλεν *Plut. Ib.* ὁ Αντων. *Plut. L.* 5. δὲ *vulgo abest a Plut. &* ἀξιῶν *conjungitur cum præcedd.*

banorumque regibus processit usque Caucasum, effecitque ut inclytum esset Antonii nomen apud gentes barbaras.

Postquam autem Phraates, Orode patre necato, regnum invasit, non pauci Parthi profugerunt: quorum unus, Moneses, vir illustris ac potens, ad Antonium se contulit: cujus fortunam ille cum Themistoclis casu conferens, suas vero opes & magnanimitatem æquiparans Persarum regibus, tres urbes ei donavit, Larissam, Arethusam, & Hierapolim, Bambycen olim vocatam. Monese vero a suo rege fide accepta revocato, libenter eum remisit Antonius, ut spe pacis Phraaten deciperet. Ipse vero, cupiens capta de Crasso signa recipere, & captivos superstites, remissa in Ægyptum Cleopatra, per Arabiam profectus est in Armeniam, quo & suas copias & auxilia regum convenire jus-

PLUTARCHUS in Anton. C. 37. p. 932.

συμμάχων βασιλέων, (πάμπολλοι δὲ ἦσαν οὗτοι· μέγισ7ος δὲ ὁ τῶν Αρμενίων, Αρταβάζης, ἑξακισχιλίους ἱππεῖς καὶ πεζοὺς ἑπ7ακισχιλίους παρέχων) ἐξέτασσε τὸν σ7ρατόν. ἦσαν δὲ Ρωμαίων μὲν αὐτῶν ἑξακισμύριοι πεζοὶ, καὶ τὸ Ρωμαίοις συντεταγμένον ἱππικὸν, Ιϐήρων καὶ Κελτῶν, μύριοι. τῶν δὲ ἄλλων ἐθνῶν ἐγένοντο τρεῖς μυριάδες, σὺν ἱππεῦσιν ὁμοῦ καὶ ψιλοῖς. Τοσαύτην μέντοι παρασκευὴν καὶ δύναμιν, ἣ καὶ τοὺς πέραν Βάκ7ρων

Plut. ib. pag. 933.

Ινδοὺς ἐφόϐησε, καὶ πᾶσαν ἐκράδανε τὴν Ασίαν, ἀνόνητον αὐτῷ διὰ Κλεοπάτραν γενέσθαι λέγουσι. σπεύδοντα γὰρ ἐκείνῃ συνδιαχειμάσαι, τὸν πόλεμον ἐξενεγκεῖν πρὸ καιροῦ, καὶ πᾶσι χρήσασθαι τεταραγμένως· οὐκ ὄντα τῶν αὐτοῦ λογισμῶν, ἀλλὰ ὑπὸ φαρμάκων τινῶν ἢ γοητείας παπ7αίνοντα πρὸς ἐκείνην ἀεὶ, καὶ πρὸς τῷ τάχιον ἐπανελθεῖν μᾶλλον ἢ πρὸς τῷ κρατῆσαι τῶν πολεμίων γενόμενον.

Plut. ib. Cap. 38.

Πρῶτον μὲν οὖν αὐτῷ δέον ἐν Αρμενίᾳ παραχειμάσαι,

Lin. 9 *ſq.* μεγ. δὲ πάντων ὁ τῆς Αρμενίας, Αρταουάσδης *Plut.* *L.* 11. *Rectius* ἐξήτασε *Plut.* *L.* 19. διαχειμάσαι *Edd. Rectius Aug. cum Plut.* *L.* 21. αὐτοῦ *edit.* 2. 3. ἑαυτοῦ *Plut.* *L.* 22 *ſq.* πρὸς τὸ ταχ. & πρὸς τὸ κρατ. *Aug.* *L.* 24. γινόμενον *Edd.* γενομ. *ded. Aug. cum Plut.* *L.* 25. οὖν *caret Plut.* *Ibid.* αὐτον δέον *Aug. Rectius* αὐτοῦ δέον *Plut.* *Ibid.* διαχειμάσαι *Plut.*

ſerat. Erant autem multi amici & ſocii; ſed præcipuus, Artabazes, rex Armeniæ, equitum ſex, peditum vero ſeptem præbens millia. Ibi quum recenſerentur milites, comperta ſunt peditum Romanorum & ſociorum Latini nominis ſexaginta millia, & ordinarius equitatus Hiſpanorum Gallorumque, decem millia. Ex aliis vero gentibus auxiliarium triginta millia, connumeratis equitibus & levis armaturæ milite. Hunc tantum apparatum vireſque, quibus Bactros etiam & his remotiores Indos terruit, unam Cleopatram ferunt reddidiſſe inutilem. Ejus enim deſiderio bellum aperuiſſe non expectato opportuno tempore, omniaque inconſultius egiſſe, mentis non ſatis compotem, & illecebris illius fœminæ captum in tantum, ut non tam de victoria cogitaret, quam de reditu celeri.

Primum enim quum debuiſſet in hybernis Armeniæ quiete reficere ſuum exercitum,

καὶ διαναπαῦσαι τὸν στρατὸν, ὀκτακισχιλίων σταδίων ἀποτετρυμμένον πορείᾳ, καὶ πρὶν ἥκειν ἐκ τῶν χειμαδίων Πάρθους, ἔαρος ἀρχῇ Μηδίαν καταλαβεῖν· οὐκ ἠνέσχετο τὸν χρόνον, ἀλλ' εὐθὺς ἦγεν· ἐπ' ἀριστερὰ λαβὼν Αρμενίαν, καὶ τῆς Ατροπατηνῆς ἁψάμενος, ἐπόρθει τὴν χώραν. ἔπειτα, μηχανημάτων αὐτῷ πρὸς πολιορκίαν ἀναγκαίων τριακοσίαις ἁμάξαις παραπεμπομένων, (ἐν οἷς καὶ κριὸς ἦν ὀγδοήκοντα ποδῶν μῆκος,) ὧν οὐδὲν ἐνεχώρει διαφθαρὲν, ἐπὶ καιροῦ πάλιν γενέσθαι, διὰ τὸ τὴν ἄνω χώραν πᾶν ξύλον ἀγεννὲς ἐς μῆκος καὶ μαλθακὸν ἐκφέρειν· ἐπειγόμενος, ὡς ἐμπόδια τοῦ ταχύνειν, ἀπέλιπε, φυλακήν τινα καὶ Στατιανὸν ἡγεμόνα τῶν ἁμαξῶν ἐπιστήσας. αὐτὸς δὲ Φράατα, μεγάλην πόλιν, ἐν ᾗ καὶ τέκνα καὶ γυναῖκες ἦσαν τοῦ τῆς Μηδίας βασιλέως, ἐπολιόρκει. τῆς δὲ χρείας εὐθὺς ἐς ἃ ἥμαρτε τὰς μηχανὰς ἀπολιπὼν, ἐξελεγχούσης, ὁμόσε χωρῶν,

PLUTARCHUS in Anton. C. 38. p. 933.

Lin. 27. ἀποτετρυχωμένον *Plut.* *Ibid.* πρὶν ἢ κινεῖν *idem.* *L.* 28. Μήδειαν *edit.* 2. 3. & *mox* Μηδείας *Edd. ut Plutarch. Prætuli Aug.* *L.* 29. ἐν ἀριστερᾷ *Plut.* *L.* 30. Ατροπακηνῆς *edit.* 1. *L.* 35. ἀνεχώρει *edit.* 1. *Ibid.* ἀγενὲς *edit.* 1. 2. *L.* 37. καὶ στρατιὰν ἡγεμ. *Edd.* καὶ στρατιανὸν *Aug.* καὶ Τατιανὸν *Plutarch. Correxi mendam.* *L.* 38. Φράαταν *Aug.* Φραόρτου *Plut.* *L.* 40. εὐθὺς ὅσον ἥμαρτε *Plut.*

attritum octo millium ſtadiorum itinere, & priuſquam Parthi e ſuis hybernis moverent, ineunte vere Mediam invadere, moras non tulit, ſed ita duxit exercitum ut a ſiniſtra haberet Armeniam: moxque ut Atropatenam attigit, regionem eam populatus eſt. Deinde quum machinæ urbibus expugnandis paratæ ſequerentur exercitum, trecentis plauſtris impoſitæ, & in his aries octoginta pedum longitudine, quarum nulla ſemel corrupta reparari poterat, propter materiarum inopiam in eis regionibus, nullam arborem proceram aut duram ferentibus, properans reliquit impedimenta hujuſmodi, adhibito ad cuſtodiam plauſtrorum præfecto quodam [*Statiano legato*] cum certa manu militum: ipſe vero Phraata, magnam urbem, in qua uxor regis Medorum erat cum liberis, obſedit: ubi ſtatim animadverſo errato quod in relinquendis machinis admiſerat, aggeribus urbem

PLUTARCHUS in Anton. C. 38. p. 933.

ἔχου τὸ πρὸς τὴν πόλιν χῶμα, σχολῇ καὶ πολυπόνως ἀνισἰάμενον. Εν τούτῳ δὲ καταβαίνων σἰρατιᾷ μεγάλῃ Φραάτης, τὴν ἀπόλειψιν ὡς ἤκουσε τῶν μηχανηφόρων ἁμαξῶν, ἔπεμψε τῶν ἱππέων πολλοὺς ἐπ᾽ αὐτάς· ὑφ᾽ ὧν περιληφθεὶς ὁ Στατιανὸς, ἀποθνήσκει μὲν αὐτὸς, ἀποθνήσκουσι δὲ μύριοι τῶν μετ᾽ αὐτοῦ. τὰς δὲ μηχανὰς ἑλόντες οἱ βάρβαροι, διέφθειραν παμπόλλους, ἐν οἷς καὶ Πολέμων ἦν ὁ βασιλεύς.

Plut. ib. Cap. 39.

Τοῦτο πάντας μὲν, ὡς εἰκὸς, ἠνίασε τοὺς περὶ Αντώνιον, ἀνελπίσἰως ἐν ἀρχῇ πληγέντας. ὁ δὲ Αρμένιος Αρταβάζης, ἀπογνοὺς τὰ Ρωμαίων, ᾤχετο τὴν ἑαυτοῦ σἰρατιὰν ἀναλαβὼν, καίπερ αἰτιώταἰος τοῦ πολέμου γενόμενος. Επιφανέντων δὲ λαμπρῶς τοῖς πολιορκοῦσι τῶν Πάρθων, καὶ χρωμένων ἀπειλαῖς πρὸς ὕβριν· οὐ βουλόμενος Αντώνιος ἡσυχάζοντι τῷ σἰρατῷ τὸ δύσθυμον καὶ καταπεπληγμένον ἐμμένειν καὶ αὔξεσθαι, δέκα τάγματα λαβὼν, καὶ τρεῖς σἰρατηγίδας σπείρας ὁπλι-

Lin. 42. τὸ *abeſt a Plut.* *L.* 44. ἀπόλειψιν *Edd. Prætuli Aug.* *Ib.* ὡς ἤκ. τὴν ἀπόλειψιν τῶν μηχανοφόρων *Plut.* *L.* 46. Στρατιανος *h. l. edit.* 1. *cum Aug.* Τατιανὸς *edit.* 2. 3. *ex Plut.* *L.* 48. *Recte apud Plut.* διέφθειραν. εἷλον δὲ παμπόλλους. *L.* 50. μὲν *carent Edd. Dederunt autem MSSti omnes cum Plut.* *L.* 52 *ſq.* αὐτοῦ σἰρατείαν *vulgo Plutarch.* *L.* 56. τὸ *caret edit.* 1. *Ibid.* τὸ δυσθυμοῦν *Plut.* *L.* 57. καὶ *caret edit.* 1. *Ibid.* αὔξασθαι *edit.* 1.

oppugnare eſt adortus, magno labore idque tarde ſurgentibus. Interea Phraates cum numeroſo exercitu profectus eſt obviam: qui ut audivit relicta eſſe plauſtra cum machinis, magnum equitatum eo miſit: a quo Statianus præfectus oppreſſus eſt cum decem millibus militum. Quibus machinis in poteſtatem ſuam redactis, barbari multos interfecerunt, & in his Polemonem regem.

Id non immerito Antonianos omnes offendit, in limine belli accepto tanto incommodo: Artabazes autem Armenius, deſperans de Romanis, cum exercitu ſuo diſceſſit, quamvis ipſe præcipua belli cauſa fuiſſet. Cæterum, quum Parthi obſeſſis ſuccurriſſent egregie, multaque contumelioſe minarentur, nolens Antonius, quieſcendo, de animoſitate ſuorum quicquam deterere, aſſumptis decem legio-

PLUTARCHUS in Anton. C. 39. p. 933.

τῶν, τοὺς δ' ἱππεῖς ἅπαντας, ἐξήγαγε πρὸς σιτολογίαν· ἡγούμενος, οὕτως ἂν ἐπισπάντων μάλιστα τῶν πολεμίων, ἐκ παρατάξεως μάχην γενέσθαι. προελθὼν δὲ μόνον ὁδὸν ἡμέρας, ὡς ἑώρα τοὺς Πάρθους κύκλῳ περιχεομένους, καὶ προσπεσεῖν καθ' ὁδὸν αὐτῷ ζητοῦντας, ἐξέθηκε μὲν τὸ τῆς μάχης σύμβολον ἐν τῷ στρατοπέδῳ· καθελὼν δὲ τὰς σκηνὰς, ὡς οὐ μαχησόμενος, ἀλλὰ ἀπάξων, παρημείβετο τῶν βαρβάρων τὴν τάξιν, οὖσαν μηνοειδῆ, κελεύσας, ὅταν οἱ πρῶτοι τοῖς ὁπλίταις ἐν ἀφύκτῳ δοκῶσι, τοὺς ἱππεῖς ἐναντίους εἰσελαύνειν. τοῖς δὲ Πάρθοις παρακεκριμένοις λόγου κρείττων ἐφαίνετο ἡ τάξις τῶν Ρωμαίων· καὶ κατεθεῶντο παρεξιόντας ἐν διαστήμασιν ἴσοις ἀθορύβους, καὶ σιωπῇ τοὺς ὑσσοὺς κραδαίνοντας. ὡς δὲ τὸ σημεῖον ἦρον, καὶ προσεφέροντο μετὰ κραυγῆς ἐπιστρέψαντες οἱ ἱππεῖς· τοὺς μὲν ἠμύνοντο δεξάμενοι, καίπερ εὐθὺς ἐντὸς τοξεύματος γενομένους·

Lin. 59. ἐξῆγε *Edd. Prætuli Aug. cum Plut.* *L.* 60. οἰόμενος, οὕτως ἂν ἐπισπασθέντων μάλιστα *Plutarch.* *L.* 61 *sq.* δὲ μιᾶς ὁδὸν *Plut.* *L.* 63. προσπαίζοντας κάθιδον *Edd.* προσπέζοντας *Aug. Recepi lect. Plut. quam eamdem expressit Cand.* *L.* 66. *Pro* τάξιν, *quod ex Plut. recepit H. Stephanus, dat* ὄψιν *edit.* 1. *cum MSStis nostris.* *L.* 68. *Recte* ἐν ἐφικτῷ δοκῶσιν εἶναι *Plutarch.* *Ibid.* ἐναντίον *Reg. B.* *L.* 69 *sq.* ἡ ταξ. ἐφαιν. *Plut.* *L.* 71. ἴσοις *vulgo Plut.* *Ibid.* ἀθορύβως *Plut.* *L.* 72. σημ. ἤρθη *idem.* *L.* 73. τούτους μὲν *idem.*

nibus, & tribus prætoriis cohortibus, omnique equitatu, frumentatum profectus est, ratus fore ut hostis se invadat, atque ita detur confligendi occasio. Progressusque iter diei, ut vidit Parthos sibi circumfundi, conantes reditum intercludere, jussit canere signa, dissolutis tentoriis, quasi non pugnæ se parans sed itineri. Atque ita ducebat præter barbarorum lunatam aciem, jussis equitibus, quamprimum eo perveniret agmen ut legiones possent hostem aggredi, in adversos procurrere. Parthi vero mirabantur optime instructam Romanorum aciem, spectando militem prætereuntem servatis ordinibus, & tacite pila quatientem. Postquam autem signo dato & clamore sublato irruerunt equites, restiterunt illi nonnihil, quamvis mox ita insinuarunt se Romani ut usum sagittarum eis ademerint: tum demum

PLUTARCHUS in Anton. C. 39. p. 934.

τῶν δὲ ὁπλιτῶν συνεπιόντων ἅμα βοῇ καὶ πατάγῳ τῶν ὅπλων, οἱ θ' ἵπποι τοῖς Πάρθοις ἐξίσταντο ταρβοῦντες, καὶ αὐτοὶ πρὶν ἐς χεῖρας ἐλθεῖν ἔφευγον. Ὁ δὲ Ἀντώνιος ἐνέκειτο τῇ διώξει, καὶ μεγάλας εἶχεν ἐλπίδας, ὡς τοῦ πολέμου τὸ σύμπαν ἢ τὸ πλεῖστον ἐκείνῃ τῇ μάχῃ διαπεπραγμένος. ἐπεὶ δὲ, τῆς διώξεως γενομένης τοῖς μὲν πεζοῖς ἐπὶ πεντήκοντα σταδίους, τοῖς δ' ἱππεῦσιν ἐπὶ τρὶς τοσαῦτα, τοὺς πεπτωκότας τῶν πολεμίων καὶ τοὺς ἡλωκότας ἐπισκοποῦντες, εὗρον αἰχμαλώτους μὲν τριάκοντα, νεκροὺς δὲ ὀγδοήκοντα μόνους· ἀπορία καὶ δυσθυμία πᾶσι παρέστη, δεινὸν λογιζομένοις, εἰ νικῶντες μὲν, οὕτως ὀλίγους κτείνουσιν, ἡττώμενοι δὲ, στερήσονται τοσούτων ὅσους ἀπέβαλον περὶ ταῖς ἁμάξαις. Τῆς δ' ὑστεραίας ἐσκευασμένοι τὴν ἐπὶ Φραάτου καὶ τοῦ στρατοπέδου προῆγον. Ἐντυχόντες δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν, πρῶτον μὲν, ὀλίγοις τῶν πολεμίων, ἔπειτα πλείοσι, τέλος δὲ, πᾶσιν, ὥσπερ

Lin. 75. συναπιόντων *Edd.* συναπιόντων *Plut. Dedi lect. Aug.* Subeuntibus *Cand. Ibid.* ἅμα καὶ βοῇ καὶ *Edd Delevi prius* καὶ *cum Aug. & Plut. L.* 81. στάδια *Plut. L.* 85. δεινὸν εἶναι λογ. *Plut. L.* 87. περὶ *abest ab edit.* 1. *& MSStis nostris. Adjecit H. Steph. ex Plut. Ib. sq.* ἐσκευασμ. ἐπὶ Φραάτῃ, τοῦ στρατ. *Aug.* τῇ δ' ὑστεραίᾳ συσκευασάμενοι, τὴν ἐπὶ Φραάρτου καὶ τοῦ στρ. *&c. Plut.* τὴν ἐπὶ Φραάτων *legendum, monuit Solanus. L.* 88 *sq.* στρατ. προεῖχον *ed.* 1.

succurrentibus etiam legionariis cum clamore ac scutorum strepitu, & equi Parthorum sunt perterriti, & ipsi priusquam ad manus venirent, terga verterunt. Antonius, debellaturum se sperans, aut certe maximam belli partem confecturum eo prælio, vehementer imminebat fugientibus. Ubi vero pedites per stadia quinquaginta, equites per triplum ejus spatii persecuti sunt, consideratis cæsis & captivis hostibus, invenerunt captos triginta, cæsos tantum octoginta: moxque conciderunt eis animi, reputantibus tam paucos occisos a victoribus, in clade autem tam multum hominum perire, quantum circa machinas amissum est. Insequenti die instructi ad Phraatis castra processerunt. [*versus Phraata et castra sua flexerunt iter.*] Quumque in via primum paucos, deinde plures, mox cunctos

ὥσπερ ἀητήτοις καὶ νεαλέσι προκαλουμένοις καὶ προσβάλλουσι πανταχόθεν, μοχθηρῶς καὶ πολυπόνως ἀπεσώθησαν ἐς τὸ στρατόπεδον. Τῶν δὲ Μήδων ἐκδρομήν τινα ποιησαμένων ἐπὶ τὸ χῶμα, καὶ τοὺς προμαχομένους φοβησάντων, ὀργισθεὶς ὁ Αντώνιος, ἐχρήσατο τῇ λεγομένῃ δεκατείᾳ πρὸς τοὺς ἀποδειλιάσαντας. διελὼν γὰρ εἰς δεκάδας τὸ πλῆθος, ἀφ᾽ ἑκάστης ἕνα τὸν λαχόντα κλήρῳ διέφθειρε, τοῖς δὲ ἄλλοις ἀντὶ πυρῶν ἐκέλευσε κριθὰς μετρεῖσθαι.

PLUTARCHUS in Anton. C. 39. p. 934.

Χαλεπὸς δὲ ἀμφοτέροις ἦν ὁ πόλεμος· καὶ τὸ μέλλον αὐτοῦ φοβερώτερον Αντωνίῳ μὲν, προσδοκῶντι λιμόν· οὐκέτι γὰρ ἦν ἄνευ τραυμάτων καὶ νεκρῶν πολλῶν ἐπισιτίζεσθαι· Φραάτης δὲ, τοὺς Πάρθους ἐπιστάμενος πάντα μᾶλλον ἢ χειμῶνος ἔξω προσταλαιπωρεῖν καὶ θυραυλεῖν δυναμένους, ἐφοβεῖτο, μὴ, τῶν Ρωμαίων ἐγκαρτερούντων καὶ παραμενόντων, ἀπολίπωσιν αὐτὸν, ἤδη τοῦ ἀέρος συνισταμένου μετὰ φθινοπωρινὴν ἰσημερίαν. δόλον οὖν συντίθησι τοιόνδε· τῶν Πάρθων οἱ γνωριμώτατοι περὶ τὰς σιτολογίας καὶ τὰς ἄλλας ἀπαντή-

Plut. ib. Cap. 40.

Lin. 91 sq. προβάλλουσι *Edd.* *L. 94 sq.* προμάχους *Edd. Prætuli Aug. Plut.* *L. 96.* δεκατίᾳ *vulgo Plut.* *L. 98 sq.* ἐκέλευε *Plut.* *L. 1.* δ᾽ ἦν ἀμφοτ. *idem.* *L. 3 sq.* ἐπισιτίσασθαι *id.* *L. 9.* τίθησι *idem.*

ctos, reperiſſent, quaſi eſſent invicti, ſe laceſſentes, & aſſultantes undique, non ſine labore ac moleſtia caſtra ſua repetierunt. Et quum Medi, vallum aggreſſi, terruiſſent propugnatores, indignatus Antonius decumavit eos qui locum deſeruerant: diviſos enim in decurias ſortitus eſt, ita ut decimum quemque afficeret ſupplicio: reliquos pro frumento pavit hordeo.

Eratque bellum permoleſtum parti utrique, & graviora metuebantur: nam neque Antonius ſine vulneribus & cædibus ſuorum frumentari jam poterat: & Phraates, gnarus Parthos quidvis potius laturos quam in caſtris & in alieno ſolo hyemem, verebatur, ne, ſi Romani perdurarent in armis, deſtitueretur a ſuis, aëre mutato propter autumnale æquinoctium. Itaque dolo tali uſus eſt. Parthorum ut quiſque notiſſimus erat, ita mitius

PLUTARCHUS in Anton. C 40. p. 934.

σεις μαλακώτερον τοῖς Ῥωμαίοις προσεφέροντο, λαμβάνειν τε παριέντες αὐτοῖς ἔνια, καὶ τὴν ἀρετὴν ἐπαινοῦντες, ὡς πολεμικωτάτων ἀνδρῶν, καὶ θαυμαζομένων ὑπὸ τοῦ σφετέρου βασιλέως δικαίως. ἐκ δὲ τούτου προσελαύνοντες ἐγγυτέρω, καὶ τοὺς ἵππους ἀτρέμα παραβάλλοντες, ἐλοιδόρουν τὸν Ἀντώνιον, ὅτι βουλομένῳ Φραάτῃ διαλλαγῆναι, καὶ φείσασθαι τοιούτων ἀνδρῶν καὶ τοσούτων, ἀφορμὴν οὐ δίδωσιν, ἀλλὰ τοὺς χαλεποὺς καὶ μεγάλους κάθηται πολεμίους ἀναμένων, λιμὸν καὶ χειμῶνα· δι' ὧν ἔργον ἐστὶ καὶ προπεμπομένους ὑπὸ Πάρθων ἀποφεύγειν. Πολλῶν δὲ ταῦτα πρὸς τὸν Ἀντώνιον ἀναφερόντων, μαλασσόμενος ὑπὸ τῆς ἐλπίδος, ὅμως οὐ πρότερον ἐπεκηρυκεύσατο πρὸς τὸν Πάρθον, πρὶν πυθέσθαι τῶν φιλοφρονουμένων ἐκείνων βαρβάρων, εἰ τοῦ βασιλέως ταῦτα φρονοῦντος διαλέγοιντο. Φασκόντων δὲ, καὶ παρακαλούντων μὴ δεδιέναι, μηδὲ ἀπιστεῖν, ἔπεμψέ τινα τῶν ἑταίρων πάλιν, τὰς σημαίας ἀξιῶν ἀπολαβεῖν, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους, ὡς δὴ μὴ παντά-

Lin. 12. παρέντες *Edd. invitis MSS. & Pl.* *L.* 13. θαυμαζομένου *Edd. ex Reg. A.* *L.* 14. σφετέρων *edit.* 1. *L.* 16. τῷ Φραάτῃ *Edd. Delevi artic. cum Aug. & Plut.* *L.* 23. *Pro* πρὶν *dat* ἢ *Plut.* *L.* 25. φρονοῦντες *edit.* 1. *L.* 27. τινὰς *Plut.* *L.* 28. μὴ, *post* ὡς δὴ *caret edit.* 3. *oper. errore.*

occurrebat Romanis frumentantibus, permittendo illos nonnulla impune ſumere, laudandoque virtutem, ut fortiſſimorum bello hominum, & quos rex ſuus miraretur merito. Inde adequitantes propius ac lentius, male loquebantur de Antonio, qui recuſaret pacem cum rege facere, & tot tam egregiis viris parcere, nullam præbens occaſionem, ſed cunctando graves hoſtes opperiens, famem & hyemem: idque in locis, per quæ difficile ſit iter futurum etiam ſi a Parthis deducerentur. Quæ quum ſæpenumero ad Antonium referrentur, jam flexibilior factus, non prius tamen caduceatorem miſit ad Parthum, quam percontatus illos blandiloquos barbaros, num ex ſui regis ſententia collocuti ſint cum Romanis militibus. His vero id aſſeverantibus, & hortantibus ne quid timeat, neve diffidat, miſit quendam amicum, qui ſigna captivoſque repoſceret, ne

πασιν ἀγαπῶν τὸ σωθῆναι καὶ διαφυγεῖν νομισθείη. τοῦ δὲ Πάρθου, ταῦτα μὲν ἐᾶν, ἀπιόντι δ' εὐθὺς εἰρήνην καὶ ἀσφάλειαν εἶναι, φήσαντος, ὀλίγαις ἡμέραις συσκευασάμενος ἀνεζεύγνυεν. Ὢν δὲ καὶ δήμῳ πιθανὸς ἐντυχεῖν, καὶ στρατὸν ἄγειν διὰ λόγου παρ' ὁντιναοῦν τῶν τότε πεφυκὼς, ἐξέλιπεν αὐτὸς αἰσχύνῃ καὶ κατηφείᾳ τὸ παραθαῤῥύναι τὸ πλῆθος, Δομέτιον δ' Αηνόβαρβον ἐκέλευσε τοῦτο ποιῆσαι. καὶ τινὲς μὲν ἠγανάκτησαν, ὡς ὑπερορώμενοι· τὸ δὲ πλεῖστον ἐπεκλάσθη, καὶ συνεφρόνησε τὴν δόξαν. διὸ καὶ μᾶλλον ᾤοντο δὴ καὶ τούτου δεῖσθαι καὶ πείθεσθαι τῷ στρατηγῷ. *PLUTARCHUS in Anton. C. 40. p. 934.*

Μέλλοντος δὲ τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἄγειν ὀπίσω πεδινὴν καὶ ἄδενδρον, ἀνὴρ τῷ γένει Μάρδος, πολλὰ τοῖς Πάρθων ἤθεσιν ἐνωμιληκὼς, ἤδη δὲ Ῥωμαίοις πιστὸς ἐν τῇ μάχῃ περὶ τὰς μηχανὰς γενόμενος, Ἀντωνίῳ προσελθὼν, ἐκέ- *Plut. ib. Cap. 41. pag. 935.*

Lin. 29. ἀγαπᾶν *Plut.* *L. 30.* ἐᾶν κελεύοντος *Plut.* *L. 33.* διὰ λόγων *vulgo idem.* *L. 35.* παραθαῤῥύνων *edit. 1. & caret praeced.* τό. *Ibid. sq.* Δομέτιον δ' Ἑλληνοβάρβαρον *edit. 1. Aug.* ἕλλην βάρβαρον *Regii. Correxit H. Stephan.* Δομίτιον δ' Αἰνόβαρβον *Plut.* *L. 36.* ἐκέλευε *Aug. Reg. B.* *Ibid. sq.* ἠγανάκτουν *Edd. Secus Aug. cum Plut.* *L. 38.* συνέφρ. τὴν αἰτίαν *edit. 2. 3. ex Plut.* *Ibid. sq.* ᾤοντο δεῖν ἀνταιδεῖσθαι καὶ πειθ. *Plut.* *L. 40.* μελλ. δ' αὐτοῦ τὴν *Aug.* *Ibid.* πεδεινὴν *edit. 1.* *L. 41.* ἄδενδρον οὖσαν *Plut.* *L. 42. sq.* τῇ μάχῃ τῇ περὶ τ. μηχ. γεγονὼς *Plut.* *L. 43 sq.* ἐκέλευσε *Edd. invit. MSS. & Plut.*

videretur contentus fuga & ſalute. Reſponſum eſt, faceret iſta miſſa: pacem vero & ſecuritatem habiturum, ſi diſcedat continuo. Itaque intra paucos dies collectis vaſis abiit: & quamvis eſſet in concionibus tum civilibus tum militaribus facundiſſimus, tunc tamen præ pudore mœſtitiaque in concionem non prodiit, ſubmiſſo vice ſua Domitio Ænobarbo, qui milites hortaretur bono eſſe animo Quod quidam indigne tulerunt, contemni ſe putantes: cæterum major pars intellexerunt cauſam, & eo facilius accommodarunt ſe ad ejus ſententiam.

Quumque redeundum eſſet per eandem viam, campeſtrem & nudam arboribus, Mardus quidam, aſſuetus Parthorum moribus, cujus fidelis opera in pugna circa machinas Romanis probata fuerat, ſuaſit

PLUTARCHUS in Anton. C. 41. p. 935.

λευε Φεύγειν ἐν δεξιᾷ, τῶν ὀρῶν ἐπιλαβόμενον, καὶ μὴ σἶρατὸν ὁπλίτην καὶ βαρὺν ἐν δρόμοις γυμνοῖς καὶ ἀναπεπ͂ταμένοις ὑποβάλλειν ἵππῳ τοσαύτῃ καὶ τοξεύμασιν· ὃ δὴ τεχνώμενον Φραάτην, ἀνασἶῆσαι τῆς πολιορκίας αὐτὸν ὁμολογίαις Φιλανθρώποις· ἔσεσθαι δὲ αὐτὸς ἡγεμὼν ὁδοῦ βραχυτέρας, καὶ μᾶλλον εὐπορίαν τῶν ἐπιτηδείων ἐχούσης. Ταῦτα ἀκούσας Αντώνιος, ἐβουλεύετο· καὶ Πάρθοις μὲν οὐκ ἐβούλετο δοκεῖν ἀπισἶεῖν μετὰ σπονδάς· τὴν δὲ συντομίαν τῆς ὁδοῦ, καὶ τὸ παρὰ κώμας οἰκουμένας ἔσεσθαι τὴν πορείαν, ἐπαινῶν, πίσἶιν ᾔτει τὸν Μάρδον. ὁ δὲ δῆσαι παρεῖχεν ἑαυτὸν ἄχρις οὗ κατασἶήσῃ τὸν σἶρατὸν ἐς Αρμενίαν. καὶ δεθεὶς ἤγετο δύο ἡμέρας καθ᾽ ἡσυχίαν· τῇ δὲ τρίτῃ παντάπασι τοὺς Πάρθους ἀπεγνωκότος Αντωνίου, καὶ βαδίζοντος ἀνειμένως διὰ τὸ θαῤῥεῖν, ἰδὼν ὁ Μάρδος ἀπόχωσιν ἐμβολῆς ποταμοῦ νεωστὶ διεσπασμένην, καὶ τὸ ῥεῦμα πολὺ πρὸς τὴν ὁδὸν, ᾗ πορευτέον ἦν, ἐκκεχυμένον, συνῆκεν ὅτι τῶν Πάρθων ἔργον εἴη τοῦτο, δυσκολίας ἕνεκα καὶ δια-

Lin. 47. τεχν. τὸν Φραόρτην *Plut.* *L.* 50. ὁ Αντων. *Plut.* *L.* 54. αὐτὸν *edit.* 1. αὐτὸν *edit.* 2. 3. *Plut. Prætuli Aug.* *L.* 55. κατασἶῆσαι *edit.* 1. *cum Regiis & Aug. Ibid. Rectius* δεθεὶς ἡγεῖτο *Plutarch.* *L.* 57. τοῦ Αντων. *Plut.* *L.* 58. ἀπόχθωσιν & *l. sq.* διεσπαρμένην *Aug.* *L.* 60. ἐκχεόμενον *Plut.*

Antonio, ut ſecundum dextros montes duceret, neve gravem armis exercitum in locis planis ac patentibus objiceret tam multis equitibus ſagittariis : id enim captaſſe Phraatem, quum eum comitate verborum ab oppugnatione abduceret : ſe indicaturum viam breviorem, & copioſiorem ad neceſſitates militum. Hæc Antonius ad conſilium retulit, diſſimulans ſe paci a Parthis datæ parum fidere : ſed, laudans viæ compendium, & per vicos bene cultos tranſitum, fidem a Mardo poſtulabat: at ille vinciendum ſe præbebat, donec exercitum in Armenia ſiſteret: atque ita vinctus ducebat pacate per biduum. Tertia vero die, nihil minus quam de Parthis cogitante Antonio, & ſecure incedente pacis fiducia, conſpicatus Mardus aggerem fluvii nuper dirutum, & multum aquæ diffuſum per viam qua tranſeundum erat, intellexit a Parthis id factum ad remo-

τριβῆς ἐμποδὼν αὐτοῖς τὸν ποταμὸν τιθεμένων· καὶ τὸν Ἀντώνιον ὁρᾶν ἐκέλευε καὶ προσέχειν, ὡς τῶν πολεμίων ἐγγὺς ὄντων. Ἄρτι δὲ αὐτοῦ καθιστάντος ἐς τάξιν τὰ ὅπλα, καὶ δι᾽ αὐτῶν τοῖς ἀκοντισταῖς καὶ σφενδονήταις ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἐκδρομὴν παρασκευάζοντος, ἐπεφάνησαν οἱ Πάρθοι, καὶ περιήλαυνον ὡς κυκλωσόμενοι καὶ συνταράξοντες πανταχόθεν τὸν στρατόν. ἐκδραμόντων δὲ τῶν ψιλῶν ἐπ᾽ αὐτοὺς, πολλὰς μὲν δόντες ἀπὸ τόξων, οὐκ ἐλάττονας δὲ ταῖς μολυβδίσι καὶ τοῖς ἀκοντίοις πληγὰς λαβόντες, ἀνεχώρουν· εἶτα ἐπῆγον αὖθις· ἄχρις οὗ συστρέψαντες οἱ Κελτοὶ τοὺς ἵππους ἐνέβαλον, καὶ διεσκέδασαν αὐτοὺς, οὐκέτι τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὑπόδειγμα γενομένους.

PLUTARCHUS in Anton. C. 41. p. 935.

Ἐκ τούτου μαθὼν ὁ Ἀντώνιος ὃ ποιεῖν ἔδει, πολλοῖς ἀκοντισταῖς καὶ σφενδονήταις οὐ μόνον τὴν οὐραγίαν ἀλλὰ καὶ τὰς πλευρὰς ἑκατέρας στομώσας, ἐν πλινθίῳ τὸν στρατὸν ἦγε· καὶ τοῖς ἱππόταις εἴρητο προσβάλλον-

Plut. ib. Cap. 42.

Lin. 65. σφενδονίταις *edit.* 1. *& ſic mox iterum.* *L.* 66. ἐκδρ. ἐπὶ τοὺς πολ. *Plutarch.* *Ibid.* καταςκευάζοντος *Edd.* κατασκευάζοντες *Regii. Prætuli Aug. Plut.* *L.* 69. διδόντες, *& mox* λαμβάνοντες, *Plut.* *L.* 70. μολυβίσι *edit.* 1. *cum Regiis.* μολιβίσι *Aug.* *L.* 73 *ſq.* ὑπὸ δεῖγμα *ſcriptum voluit Reiskius.* ἐμποδισμα *ſuſpicatus eſt Solanus.* *L.* 75. μαθὼν Ἀντων. *Plut.* *L.* 77. στομώσας *caret Plut. Reiskii, oper. errore.* *Ibid.* ἐν πλαισίῳ *Plut.* *L.* 78. προσβαλόντας *Plut.*

randum agmen hac difficultate objecta: moxque rem commonſtravit Antonio, & juſſit intentum eſſe in adventum hoſtium. Ille, aciem inſtruens, inter ordines ſpatia diſponebat, per quæ jaculatores funditoreſque in hoſtem procurrerent, quum ſe Parthi aperuerunt, quaſi circundaturi & perturbaturi exercitum undique. Sed ubi levis armatura in eos excurrit, acceptis illatiſque multis vulneribus retroceſſerunt: rurſumque incubuerunt, donec Galli equites conglobati fecerunt in eos impetum, adeoque disjecerunt ut illo die nihil tentarint amplius.

Inde Antonius doctus quid faciendum eſſet, quadrato agmine iter faciebat, non tergo tantum, ſed & lateribus firmatis jaculatorum funditorumque præſidio, equitibus admonitis ut hoſtem aſſultantem repellerent, repulſum ve-

PLUTARCHUS in Anton. C. 42. p. 935.

τας τρέπεσθαι, τρεψαμένους δὲ, μὴ πόῤῥω διώκειν. ὥστε τοὺς Πάρθους τὰς ἐφεξῆς τέσσαρας ἡμέρας, οὐδὲν πλέον δράσαντας ἢ παθόντας, ἀμβλυτέρους γενέσθαι, καὶ τὸν χειμῶνα ποιουμένους πρόφασιν, ἀπιέναι διανοεῖσθαι. Τῇ δὲ πέμπτῃ Φλάβιος Γάλλος, ἀνὴρ πολεμικὸς καὶ δραστήριος, ἐφ' ἡγεμονίας τεταγμένος, ᾔτησεν Ἀντώνιον προσελθὼν πλείονας ψιλοὺς ἐπ' οὐρὰν, καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ στόματος ἱππέων τινὰς, ὡς μέγα κατόρθωμα ποιήσων. δόντος δὲ, προσβάλλοντας ἀνέκοπτε τοὺς πολεμίους, οὐχ, ὡς πρότερον, ὑπάγων ἅμα πρὸς τοὺς ὁπλίτας καὶ ἀναχωρῶν, ἀλλὰ ὑφιστάμενος καὶ συμπλεκόμενος παραβολώτερον. ὁρῶντες δὲ αὐτὸν οἱ τῆς οὐραγίας ἡγεμόνες ἀποῤῥηγνύμενον, ἐκάλουν πέμποντες· ὁ δὲ οὐκ ἐπείθετο. Τίτιον δέ φασι, τὸν ταμίαν, καὶ τῶν σημαιῶν ἐπιλαβόμενον, στρέφειν ὀπίσω, καὶ λοιδορεῖν τὸν Γάλλον, ὡς ἀπολλύντα πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ἄνδρας. ἀντιλοιδοροῦντος δὲ ἐκείνου, καὶ διακελευομένου τοῖς περὶ αὐτὸν μένειν, ὁ μὲν Τίτιος ἀπεχώρει· τὸν δὲ Γάλλον ὠθούμενον ἐς τοὺς

Lin. 80. τὰς *caret Aug. Ibid.* οὐθὲν *Plut.* *L.* 81. γεγονέναι *idem.* *L.* 83. Φάβιος *Aug.* Φλαούϊος *Plutarch.* *L.* 85. ψιλ. ἀπ' οὐρᾶς *Plut.* *L.* 87. προσβαλόντας *Plut.* *L.* 88. ὥσπερ πρότ. *Plut.* *L.* 94. τοὺς πολλοὺς *Edd. Delevi artic. cum Aug. & Plut.*

ro non perfequerentur longius: atque ita Parthi per quatriduum non majore illato quam accepto incommodo fegniores facti funt, caufatique hyemem, cogitarunt de abitu. Die quinto unus e ducibus, Flavius Gallus, vir fortis & induftrius, ab Antonio petiit plures velites ad extremi agminis præfidium, & partem alarium equitum, quafi egregium aliquod patraturus facinus. Quæ poftquam impetravit, hoftes incurfantes retundebat, non ut antea fubinde ad legiones fe recipiens, fed urgens & confligens audacius. Id ubi videre præfecti extremo agmini, revocabant eum, ne abrumperetur a cætero exercitu: ille vero non paruit. Ajunt, Titium quæftorem figna retentaffe, conatum retro vertere, & objurgaffe Gallum qui tot fortes viros perderet: & illo contra jurgante, jubenteque ut res fuas ageret, abfceffiffe Titium. Ibi Gallus in adverfos ruens, a tergo circum-

κατὰ στόμα, λαμβάνουσι πολλοὶ περισχόντες ἐκ τῶν ὄπισθεν. βαλλόμενος δὲ πανταχόθεν, ἐκάλει πέμπων ἀρωγήν. οἱ δὲ τοὺς ὁπλίτας ἄγοντες, ἐφ' ὧν καὶ Κανίδιος ἦν, ἀνὴρ παρ' Αντωνίῳ δυνάμενος μέγιστα, οὐ μικρὰ δοκοῦσι διαμαρτεῖν. δέον γὰρ ἀθρόαν ἐπιστρέψαι τὴν φάλαγγα, πέμποντες κατ' ὀλίγους ἐπιβοηθοῦντας, καὶ πάλιν ἡττωμένων τούτων ἑτέρους ἀποστέλλοντες, ἔλαθον ὀλίγου δεῖν ἥττης καὶ φυγῆς ὅλον ἀναπλήσαντες τὸ στρατόπεδον· εἰ μὴ ταχὺ μὲν αὐτὸς Αντώνιος μετὰ τῶν ὅπλων ἀπὸ τοῦ στόματος ἦγεν ὑπαντιάζων· ταχὺ δὲ τὸ τρίτον τάγμα, διὰ τῶν φευγόντων ἐπὶ τοὺς πολεμίους ὠσάμενον, ἔσχε τοῦ πρόσω διώκειν.

PLUTARCHUS in Anton. C. 42. p. 935.

Plut. ib. pag. 936.

Απέθανον δὲ τρισχιλίων οὐκ ἐλάττους, ἐκομίσθησαν δὲ ἐπὶ σκηναῖς τραυματίαι πεντακισχίλιοι· καὶ Γάλλος ἦν ἐν τούτοις, τέταρσι διαπεπαρμένος τοξεύμασιν. ἀλλὰ οὗτος μὲν ἐκ τῶν τραυμάτων οὐκ ἀνήνεγκε· τοὺς δὲ ἄλλους περιϊὼν ὁ Αντώνιος ἐπεσκόπει, καὶ παρεθάῤῥυνε, δεδακρυμένος καὶ περιπαθῶν. οἱ δὲ, φαιδροὶ τῆς δεξιᾶς

Plut. ib. Cap. 43.

Lin. 97. Recte λανθάνουσι *Plut.* *L. 99.* ἐφ' *abest ab edit. 2. 3. deletum ab H. Steph. cum Plut.* *Ib. sq.* Καννίδιος *edit. 1. cum MSS. nostris.* *L. 1.* μέγιστον *Plut.* *L. 7.* ἦκεν *Plut.* *Ibid.* ἀπαντιάζων *Aug.* *L. 9.* ὠσάμενος *vulgo Plut.* *L. 11.* ἐπὶ σκηνὰς *edidit Reisk. apud Plut.* *L. 12.* τέταρτον *mend. Edd. Recte Aug. Plut.* ἐναντίοις *additur apud Plut.*

ventus est: quumque undique configeretur, accersivit suppetias. Tum legionum tribuni, & in his Canidius, qui plurimum apud Antonium poterat, non leviter peccasse visi sunt: quum enim debuissent totam aciem obvertere, alios post alios submittendo, & his victis rursum alios, non animadverterunt se clade ac fuga paulatim totum replevisse exercitum, nisi celeriter ipse Antonius cum armatis succurrisset ex prima acie; moxque tertia legio, per medios fugientes connixa, hostem cohibuit ne persequeretur ulterius.

Ceciderunt in ea pugna non pauciores tribus millibus: relata sunt in tentoria sauciorum quinque millia. In his erat & Gallus, quatuor sagittis transfixus: sed hic mortuus est ex vulneribus. Alios circumeundo invisebat Antonius, consolabaturque ipse lacrymans ac condolens: illi vero

PLUTARCHUS in Anton. C. 43. p. 936.

αὐτοῦ λαμβανόμενοι, ἐδέοντο καὶ παρεκάλουν, ἀπιόντα θεραπεύειν ἑαυτὸν, καὶ μὴ κακοπαθεῖν, αὐτοκράτορα καλοῦντες, καὶ σώζεσθαι λέγοντες, ἂν ἐκεῖνος ὑγιαίνῃ. καθόλου μὲν γὰρ οὔτ' ἐν ἀλκαῖς, οὔτε ὑπομοναῖς, οὔτ' ἐν ἡλικίᾳ, λαμπρότερον ἄλλος αὐτοκράτωρ στρατὸν ἐκείνου δοκεῖ συναγαγεῖν ἐν τοῖς τότε χρόνοις. ἡ δὲ πρὸς αὐτὸν αἰδὼς τὸν ἡγεμόνα, καὶ πειθαρχία μετ' εὐνοίας, καὶ τὸ πάντας ὁμαλῶς, ἐνδόξους, ἀδόξους, ἄρχοντας, ἰδιώτας, τὴν παρ' Ἀντωνίῳ τιμὴν καὶ χάριν μᾶλλον αἱρεῖσθαι τῆς σωτηρίας καὶ τῆς ἀσφαλείας, οὐδὲ τοῖς πάλαι Ῥωμαίοις ἀπέλιπεν ὑπερβολήν. τούτου δὲ αἰτίαι πλείονες ἦσαν, ὡς προειρήκαμεν· εὐγένεια, λόγου δύναμις, ἁπλότης, τὸ φιλόδωρον καὶ μεγαλόδωρον, ἥ τε περὶ τὰς παιδιὰς καὶ τὰς ὁμιλίας εὐτραπελία. τότε δὲ συμπονῶν καὶ συναλγῶν τοῖς κακοπαθοῦσι, καὶ μεταδιδοὺς οὗ τὶς δεηθείη, προθυμοτέρους τῶν ἐῤῥωμένων τοὺς νοσοῦντας καὶ τετρωμένους ἐποίησε.

Lin. 16. ἐδέοντο καὶ *caret Plut.* *L.* 17. αὐτὸν *Plut.* *L.* 19 *sq.* οὔτε ἀλκαῖς & *mox* οὔτε ἡλικίᾳ *Plut.* *L.* 24. παρ' Ἀντωνίου *Aug.* *Ibid.* τιμήν τε καὶ *Plut.* *L.* 27. λόγου *caret Aug. male.* *L.* 28 *sq.* ἡ περὶ τὰς *Plut.* *L.* 29. παρὰ τὰς *Reg. B.* *Ibid. sq.* τὸ δὲ συμπ. *edit.* 1. *male.* τότε δὲ καὶ συμπ. *Plut.* *L.* 32. καὶ τετρωμένους *caret Reg. A.*

læti prensabant ejus dexteram, rogabantque ut seipsum curaret, nec affictaret amplius, Imperatorem appellantes, & salvos se fore dicentes si ille bene valeat. Et profecto nec robustiorem, nec tolerantiorem, nec florentiorem ætate armisque exercitum ullus alius imperator habuisse videtur illo seculo. Quod vero attinet ad reverentiam erga ducem suum, & conjunctam cum obedientia benevolentiam pariter apud omnes, claros, obscuros, præfectos, gregarios, honorem gratiamque apud Antonium præferentes incolumitati securitatique propriæ, hac sane parte ne veterum quidem Romanorum ulli cessit. Et erant complures causæ cur sic afficerentur, UT DIXIMUS; nobilitas, eloquentia, simplicitas, crebra largaque munificentia, & in jocis ac colloquiis comitas: quod vero compatiebatur condolebatque afflictis, & communicabat necessaria, id ægros ac saucios alacriores reddebat valentibus.

Τοὺς μέντοι πολεμίους, ἀπαγορεύοντας ἤδη καὶ κάμνοντας, οὕτως ἐπῆρεν ἡ νίκη, καὶ τοσοῦτο τῶν Ῥωμαίων κατεφρόνησαν, ὥστε καὶ νυκτὸς ἐπαυλίσασθαι τῷ στρατοπέδῳ, προσδοκῶντας αὐτίκα μάλα σκηνὰς ἐρήμους καὶ χρήματα διαρπάσειν ἀποδιδρασκόντων. ἅμα δ᾽ ἡμέρᾳ πολὺ πλείονες ἐπηθροίζοντο· καὶ λέγονται τετρακισμυρίων οὐκ ἐλάττονες ἱππόται γενέσθαι· βασιλέως καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν ἀεὶ τεταγμένους, ὡς ἐπὶ σαφεῖ καὶ βεβαίῳ κατορθώματι, πέμψαντος. αὐτὸς μὲν γὰρ οὐδεμιᾷ μάχῃ παρέτυχεν. Ἀντώνιος δὲ, βουλόμενος προσαγορεῦσαι τοὺς στρατιώτας, ᾔτησε φαιὸν ἱματίδιον, ὡς οἰκτρότερος ὀφθείη. τῶν δὲ φίλων ἐναντιωθέντων, ἐν τῇ στρατηγίδι φοινικίδι προελθὼν, ἐδημηγόρησε, τοὺς μὲν νενικηκότας ἐπαινῶν, ὀνειδίζων δὲ τοὺς φυγόντας. τῶν δὲ οἱ μὲν παρεκελεύοντο θαῤῥεῖν, οἱ δ᾽ ἀπολογούμενοι σφᾶς αὐτοὺς παρεῖχον, εἴτε βούλοιτο δεκατεύειν, εἴτε ἄλλῳ τρόπῳ κολάζειν· μόνον παύσα-

PLUTARCHUS in Anton. C. 44. p. 936.

/Lin. 33. Τοὺς μὲν πολεμ. *Aug.* *L.* 36. προσδοκῶντες *Aug. ut vulgo Plut.* *L.* 40. περὶ αὐτὸν *edit.* 2. 3. *ex auctoritate H. Stephani.* *L.* 42. οὐδεμιᾷ τύχῃ *Edd. Cand. Recte* μάχῃ *Aug. ut Plut.* *L.* 43. φαλὸν *mend. edit.* 1. *L.* 44. ἱμάτιον *Aug: Ibid.* οἰκτρ. φανείη *Edd.* ὀφθείη *cum Plut. dedit Aug. & margo MSStorum Regg.* *L.* 45. στρατηγικῇ *Plut.* *L.* 47. φεύγοντας *Plut.*

At hostes jam lassos & desperabundos hæc victoria in tantam erexit contra Romanos superbiam, ut juxta castra pernoctarint, sperantes se mox direpturos pecunias publicas & deserta tentoria: mane vero multo plures congregati sunt, ita ut dicantur fuisse equites non pauciores XL millibus, rege ex suo comitatu subinde alios atque alios mittente, ut ad manifestam certamque victoriam: nam ipse suis in neutra fortuna aderat. [*nam ipse nulli prælio intererat.*] Cæterum Antonius, allocuturus pro concione milites, pullam vestem petiit, quo esset miserabilior: sed, amicis id non permittentibus, paludatus in concionem prodiit; ubi & victores laudavit, & in eos invectus est qui fugerant. Quorum alteri jubebant illum esse bono animo: alteri, causa fugæ reddita, præbebant se vel decimandos vel utcunque punien-

PLUTARCHUS in Anton.

σθαι δυσφοροῦντα καὶ λυπούμενον ἐδέοντο. Πρὸς ταῦτα τὰς χεῖρας ἀνατείνας, ἐπηύξατο τοῖς θεοῖς, εἴ τις ἄρα νέμεσις τὰς πρόσθεν εὐτυχίας αὐτοῦ μέτεισιν, ἐπ' αὐτὸν ἐλθεῖν, τῷ δ' ἄλλῳ στρατῷ σωτηρίαν δοῦναι καὶ νίκην.

C. 45. p. 936. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ φραξάμενοι βέλτιον, προῆγον. καὶ τοῖς Πάρθοις ἐπιχειροῦσι πολὺς ἀπήντα παράλογος· οἰόμενοι γὰρ ἐφ' ἁρπαγὴν καὶ λεηλασίαν, οὐ μάχην, ἐλαύνειν, εἶτα πολλοῖς βέλεσιν ἐντυγχάνοντες, ἐῤῥωμένους τε καὶ νεαλεῖς ταῖς προθυμίαις ὁρῶντες, αὖθις ἐξέκαμνον. ἐπεὶ δὲ καταβαίνουσιν αὐτοῖς ἀπὸ λόφων τινῶν ἐπικλινῶν ἐπέθεντο, καὶ βραδέως ὑπεξάγοντας ἔβαλλον, ἐπιστρέψαντες οἱ θυρεαφόροι συνέκλεισαν εἴσω τῶν ὅπλων τοὺς ψιλούς· αὐτοὶ δὲ, καθεσθέντες εἰς γόνυ, προὐβάλλοντο τοὺς θυρεούς· οἱ δὲ ὄπισθεν, ὑπερέσχον αὐτῶν τὰ ὅπλα, κἀκείνων ὁμοίως ἕτεροι. τὸ δὲ σχῆμα, *Plut. ib. pag. 937.* παραπλήσιον ἐρέψει γινόμενον, ὄψιν τε θεατρικὴν παρέχει, καὶ τῶν προβλημάτων στεῤῥότατόν ἐστι πρὸς τοὺς

Lin. 51. ἐπεύξατο *Plut.* *L.* 52. εἰς αὐτὸν ἐλθ. *idem.* *L.* 53. δοῦναι *carent Edd. cum Reg. A. Dedit Aug. & Reg. B.* διδόναι *Plutarch.* *L.* 57 *sq.* ἐῤῥωμ. δὲ *Plut.* *L.* 58. *Pro* ὁρῶντες *dat* ὄντες *edit.* 1. *cum Regiis.* *L.* 60. ὑπεξάγοντες *Edd.* ἐπεξάγοντας *Plut. Prætuli Aug.* *L.* 61. ἔβαλλον, ἐπιτρέψαντες *mend. Edd.* *L.* 62. καθέντες *Plutarch.* *L.* 65. γενόμενον *edit.* 1. *L.* 66. στεγανώτατον *Plut.*

dos, modo triſtari & ægre ferre deſineret. Tum ille ſublatis ad cælum manibus vota fecit, ut ſi quod numen parum æquis oculis ſpectaſſet felicitatem ejus priſtinam, in ipſius caput averteret adverſa omnia; cætero exercitui victoria ſaluſque contingeret.

Inſequenti die melius communiti pergebant. Parthi eos invadentes, multum expectatione ſua fruſtrati ſunt, rati ſe ad rapiendum prædandumque, non ad pugnandum venire; ſed multis telis excepti magna alacritate militum, rurſum defeſſi ſunt. Quumque per clivum quendam deſcendentibus incumberent, & ſagittis infeſtarent, ſcutati ſe obverterunt in eos: receptaque levi armatura in medium, ipſi ſubſiderunt in genu, objectiſque ſcutis aliis ſuper alia, fecerunt teſtudinem, theatrali ferme ſpectaculo. Eſt autem id genus munimenti contra ſagittas firmiſſimum, dilabentes per lubricum teſtudinis.

ὀϊστοὺς ἀπολισθαίνοντας. οἱ μέντοι Πάρθοι τὴν ἐς τὸ γόνυ κλίσιν τῶν Ῥωμαίων, ἀπαγόρευσιν ἡγούμενοι καὶ κάματον εἶναι, τὰ μὲν τόξα κατέθεντο, τοὺς κοντοὺς δὲ διαλαβόντες, ἐγγὺς προσέμιξαν. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι, συναλαλάξαντες ἐξαίφνης ἀνέθορον, καὶ τοῖς ὑσσοῖς παίοντες ἐκ χειρὸς ἔκτεινάν τε τοὺς πρώτους, καὶ τροπὴν ἔθεντο τῶν ἄλλων ἁπάντων. ἐγίνετο δὲ ταῦτα καὶ ταῖς ἄλλαις ἡμέραις, ἐπὶ μικρὸν ἀνυόντων τῆς ὁδοῦ. Καὶ λιμὸς ἥπτετο τοῦ στρατοῦ, σῖτόν τε βραχὺν καὶ διὰ μάχης ποριζομένου, καὶ τῶν πρὸς ἄλετον σκευῶν οὐκ εὐποροῦντος. τὰ γὰρ πολλὰ κατελείπετο, τῶν μὲν ἀποθνησκόντων ὑποζυγίων, τῶν δὲ τοὺς νοσοῦντας καὶ τραυματίας φερόντων. λέγεται δὲ χοῖνιξ Ἀττικὴ πυρῶν πεντήκοντα δραχμῶν ὤνιος γενέσθαι· τοὺς δὲ κριθίνους πρὸς ἀργύριον ἱστάντες ἀπεδίδοντο. Τραπόμενοι δὲ πρὸς λάχανα καὶ ῥίζας, ὀλίγοις μὲν ἐνετύγχανον τῶν συνήθων· ἀναγκαζόμενοι δὲ πειρᾶσθαι καὶ τῶν ἀγεύστων πρότερον, ἥψαντό

PLUTARCHUS in Anton. C. 45. p. 937.

Lin. 67 ſq. τὴν εἰς γόνυ *Plut.* *L. 69 ſq.* τοὺς δὲ κοντοὺς *Plut.* *L. 70 ſq.* συναλλάξαντες *edit. 1.* *L. 74.* μικρ. ἀνίεντες *edit. 1.* ἀνιόντων *Aug. Correxit H. Steph. ex Plut.* *L. 75.* καὶ *poſt* βραχὺν *caret Plut.* *L. 76.* σκευῶν ἀποροῦντος *Edd. Prætuli Aug. cum Plut.* *L. 77.* καὶ τῶν μὲν *Edd. Rectius Aug. cum Plutarch.* *L. 80.* κριθίνους ἄρτους *edit. 2. 3. ex Plut.* *L. 81. Pro* ἱστάντες *dant* ἰσοῦντες *Edd. invitis MSS. ex ſola Car. Stephani auctoritate.*

Parthi, exiſtimantes Romanos viribus defectos ſubſediſſe, poſitis arcubus & ſumptis contis aggreſſi ſunt eos cominus: tum Romani ſublato clamore proſilierunt uno impetu, & fodiendo pilis ſternendoque primos, univerſos in fugam verterunt. Eadem certamina repetebantur quotidie, & iter interrumpebant. Jamque fame tentabatur exercitus, quod frumentatio impediretur crebris præliis, & inſtrumentum piſtorium deficeret, relictum ex parte maxima. Jumenta quoque [*Nam jumenta*] partim perierant, partim occupabantur vehendis ægris & ſauciis. Fertur, chœnicem Atticam tritici L drachmis tum veniſſe, & hordeaceos panes repenſos pari argenti pondere. Verſi deinde ad radices & olera, pauca inveniebant uſitati generis: & quum cogerentur experiri quæ nunquam guſtaverant, primum inciderunt in

PLUTARCHUS in Anton. c. 45. p. 937.

τινος πόας ἐπὶ θάνατον διὰ μανίας ἀγούσης· ὁ γὰρ φαγὼν, οὐδὲν ἐμέμνητο τῶν ἄλλων, οὐδὲ ἐγίνωσκεν· ἓν δὲ ἔργον εἶχεν, κινεῖν καὶ στρέφειν πάντα λίθον, ὥς τι μεγάλης σπουδῆς διαπραττόμενος ἄξιον. ἦν δὲ μεστὸν τὸ πεδίον κεκυφότων χαμάζε, καὶ τοὺς λίθους περιορυττόντων καὶ μεθιστάντων. τέλος δὲ χολὴν ἐμοῦντες ἔθνησκον· ἐπεὶ καὶ, ὃ μόνον ἀντιπαθὲς ἦν, ὁ οἶνος, ἐπέλιπε. Φθειρομένων δὲ πολλῶν, καὶ τῶν Πάρθων οὐκ ἀφισταμένων, πολλάκις ἀναφθέγξασθαι τὸν Ἀντώνιον ἱστοροῦσιν, Ὦ μύριοι· θαυμάζοντα τοὺς μετὰ Ξενοφῶντος, ὅτι καὶ πλείονα καταβαίνοντες ὁδὸν ἐκ τῆς Βαβυλωνίας, καὶ πολλαπλασίοις μαχόμενοι πολεμίοις, ἀπεσώθησαν.

Plut. ib. Cap. 46.

Οἱ δὲ Πάρθοι, διαπλέξαι μὲν οὐ δυνάμενοι τὸν στρατὸν, οὐδὲ διασπάσαι τὴν τάξιν, ἤδη δὲ πολλάκις ἡττημένοι καὶ φεύγοντες, αὖθις εἰρηνικῶς ἀνεμίγνυντο τοῖς ἐπὶ χιλὸν ἢ σῖτον προερχομένοις· καὶ τῶν τόξων τὰς νευρὰς ἐπιδεικνύντες ἀνειμένας, ἔλεγον, ὡς αὐτοὶ μὲν

Lin. 86. εἶχεν ἔργον *Edd. Prætuli Aug. cum Plut.* *L. 87.* ἄξ. διαπρ. *Pl.* *L. 88 sq.* διορυττόντων *Edd. Prætuli Aug. Plut.* *L. 90.* καὶ τὸ μόνον ἀντιπαθὲς, οἶνος *Plut.* *L. 91.* ἀπέλιπε *Edd.* ἐξέλιπε *Plut. Prætuli Aug.* *L. 98 sq.* ἡττ. καὶ πεφευγότες *Plut.*

herbam ducentem ad mortem per inſaniam: quiſquis enim hanc in cibo ſumpſerat, aliorum negotiorum ignarus & immemor, unum agebat; movebat & vertebat omnem lapidem, putans ſe rem valde ſeriam agere. Ita totus campus repletus eſt effodientibus & transmoventibus lapides: tandem evomendo bilem moriebantur, quando etiam vinum, quod ſolum erat remedio, defecerat. Ita multis pereuntibus, nec Parthis abſcedentibus, tradunt Antonium ſæpius exclamaſſe, ὦ μύριοι! mirantem illos decies mille viros, qui ductu Xenophontis multo longius iter a mediterraneis Babyloniæ perfecerunt uſque ad mare incolumes, repulſis obiter multo pluribus hoſtibus.

Parthi autem, quum nec perturbare abeuntes poſſent, nec diſtrahere, ſæpe victi fugatique, rurſum pacifice congrediebantur cum pabulatoribus aut frumentatoribus; oſtendenteſque laxatos nervos arcuum, ajebant ſe retro abire,

PLUTARCHUS in Anton. C. 46. p. 937.

ἐπίασιν ὀπίσω, καὶ τοῦτο ποιοῦνται πέρας ἀμύνης· ὀλίγοι δὲ Μήδων ἀκολουθήσουσιν ἔτι μιᾶς ἢ δευτέρας ὁδὸν ἡμέρας, οὐδὲν παρενοχλοῦντες, ἀλλὰ τὰς ἀπωτέρω κώμας Φυλάτ]οντες. Τούτοις τοῖς λόγοις ἀσπασμοί τε καὶ Φιλοφροσύναι προσῆσαν· ὥσ]ε πάλιν τοὺς Ρωμαίους εὐθαρσεῖς γενέσθαι, καὶ τὸν Αντώνιον ἀκούσαντα, τῶν πεδίων ἐφίεσθαι μᾶλλον, ἀνύδρου λεγομένης εἶναι τῆς διὰ τῶν ὀρῶν. οὕτω δὲ ποιεῖν μέλλοντος, ἧκεν ἀνὴρ ἐπὶ τὸ σ]ρατόπεδον ἐκ τῶν πολεμίων, ὄνομα Μιθριδάτης, ἀνεψιὸς Μονέσσου τοῦ παρ' Αντωνίῳ γενομένου, καὶ τὰς τρεῖς πόλεις δωρεὰν λαβόντος. ἠξίου δὲ αὐτῷ προσελθεῖν τινα Παρθιστὶ διαλεχθῆναι δυνάμενον, ἢ Συρισ]ί. καὶ προσελθόντος Αλεξάνδρου τοῦ Αντιοχέως, ὃς ἦν Αντωνίῳ συνήθης, ὑπειπὼν ὃς εἴη, καὶ Μονέσσῃ τὴν χάριν ἀνάπ]ων, ἠρώτησε τὸν Αλέξανδρον, εἰ λόφους ὑψηλοὺς καὶ συνεχεῖς ὁρᾷ πρόσωθεν· Φήσαντος δὲ ὁρᾶν, Ὑπ' ἐκείνοις,

Lin. 3. ποιοῦντες *edit.* 1. *L.* 4. ἀκολουθήσωσιν *edit.* 1. *L.* 5. ὁδὸν ἡμέρας *Edd.* *Ib. Pro* ἀλλὰ *dat* καὶ *Reg. B.* *L.* 7. ὥσ]ε πάνυ τοὺς *Pl.* *L.* 9. ἀφίεσθαι *edit.* 1. *cum Regiis, ſed id in Reg. A. mutatum eſt in* ὑφίεσθαι. *Ibid. Diſtinctionem, quæ in Edd. erat poſt* ἐφίεσθαι, *poſui poſt* μᾶλλον *cum Aug. & Plut.* *L.* 12. ἀνεψ. γενόμενος Μον. *Edd. Ibid.* Μοναίσου *Plut. ut ſupra; & mox* Μοναίσῃ. *Ibid.* παρ' Αντωνίου *mend. edit.* 1. *L.* 14. τινα τῶν Π. δ. δυναμένων *Plutarch.* *L.* 17 *ſq.* συνεχ. καὶ ὑψηλ. *Plut.*

& hunc finem infeſtandi facere: pauci Medi ſequebantur ulterius, per unum diem aut alterum; nemini moleſti, tantum cuſtodientes vicos remotiores a via publica. Poſt hujuſmodi ſalutationes & amicos ſermones, Romani receperunt fiduciam: qui ubi ad Antonium delati ſunt, cœpit appetere campeſtria, quod ibi aquandi copia major quam in montanis diceretur. Id facturum adiit in caſtris unus hoſtium, nomine Mithridates, patruelis Moneſis illius, qui, profugus, ab Antonio tres urbes dono acceperat; petiitque aliquem, qui poſſet ſecum colloqui aut Syra lingua aut Parthica: &, quum acceſſiſſet eum Alexander Antiochenus, familiaris Antonii, præfatus, hæc ſe facere in Moneſis quoque gratiam, rogavit Alexandrum, videretne ante ſe colles altos inter ſe contiguos? Quo reſpondente, videre; Sub illis, inquit, Par-

PLUTARCHUS in Anton. C.46. p. 937. ἔφη, πανστρατιᾷ Πάρθοι λοχῶσιν ὑμᾶς. τὰ γὰρ μεγάλα πεδία τῶν λόφων τούτων ἐξήρτηται· καὶ προσδοκῶσιν ὑμᾶς ἐξηπατημένους ὑπ' αὐτῶν ἐνταῦθα τρέψεσθαι, τὴν διὰ τῶν ὀρῶν ἀπολιπόντας. ἐκείνη μὲν οὖν ἔχει δίψος καὶ πόνον ὑμῖν συνήθη· ταύτῃ δὲ χωρῶν Ἀντώνιος, ἴστω τὰς Κράσσου τύχας αὐτὸν ἐκδεχομένας.

Plut. ib. Cap. 47. Ὁ μὲν οὕτω φράσας ἀπῆλθε. Ἀντώνιος δὲ ἀκούσας, καὶ διαταραχθεὶς, συνεκάλει τοὺς φίλους, καὶ τὸν ἡγεμόνα τῆς ὁδοῦ Μάρδον, οὐδὲ αὐτὸν ἄλλως φρονοῦντα. *pag. 938.* καὶ γὰρ καὶ ἄνευ πολεμίων ἐγίνωσκε τὰς διὰ τῶν πεδίων ἀνοδίας καὶ πλάνας χαλεπὰς καὶ δυστεκμάρτους οὔσας· τὴν δὲ τραχεῖαν ἀπέφαινεν, οὐδὲν ἄλλο δυσχερὲς ἢ μιᾶς ἡμέρας ἀνυδρίαν ἔχουσαν. οὕτω δὴ τραπόμενος, ταύτην ἦγε νυκτὸς, ὕδωρ ἐπιφέρεσθαι κελεύσας. ἀγγείων δὲ ἦν ἀπορία τοῖς πολλοῖς· διὸ καὶ τὰ κράνη πιμπλάντες ὕδατος ἐκόμιζον, οἱ δὲ διφθέραις ὑπολαμβάνοντες. ἤδη δὲ προχωρῶν ἀγγέλλεται τοῖς

L. 21 ſq. τρέψασθαι *Edd. & vett. editt. Plut. Prætuli Aug. L. 22.* ἀπολείποντας *Plut. Ibid.* οὖν *caret Aug. L. 23.* δίψ. ὑμ. συνήθ. κ. πόνον *Plut. L. 28.* καὶ γὰρ ἄνευ *Plut. L. 29 ſq.* δυστεκμάρτους *edit. 1. L. 30.* ἐπέβαινεν *Edd. factum ex* ἐπέφαινεν, *quod dabant MSS. Regii. L. 34.* διφθέρας *edit. 1.*

thi cum omnibus ſuis copiis ſunt in inſidiis; nam patentes hi campi uſque illos colles pertinent: & expectant vos, fallaciis ipſorum credulos, deflexuros iter a montibus in campeſtria. Sed altera via laborem tantum habet & ſitim, quibus jam aſſueviſtis: qua relicta, ſi Antonius ingreſſus fuerit alteram; ſciat, manere ſe qualem Craſſus tulit exitum.

Hæc locutus abiit. Antonius, auditis his territus, amicos in conſilium & ductorem Mardum adhibet, non alienum ab ea ſententia: ſciebat enim, per campos vel abſque hoſtibus vias difficiles tum inventu tum tranſitu; montanam autem viam nihil aliud moleſtum habere præter aquarum inopiam unius diei. Quamobrem per hanc duxit noctu, juſſos aquam ſecum deferre: &, quia multi vaſis carebant, portabant eam in galeis aut in coriis conſutis. Jamque agmen promoverat, quum Parthi, re per nuntios

Πάρθοις, καὶ παρὰ τὸ εἰωθὸς ἔτι νυκτὸς ἐδίωκον· ἡλίου δὲ ἀνασχόντος, ἥπτοντο τῶν ἐσχάτων, ἀγρυπνίᾳ καὶ πόνῳ κακῶς διακειμένων· τεσσαράκοντα γὰρ καὶ διακοσίους ἐν τῇ νυκτὶ σταδίους κατηνύκεσαν, καί τοι μὴ προσδοκῶντες οὕτω ταχέως ἐπελθεῖν τοὺς πολεμίους. ὃ καὶ ἀθυμίαν παρεῖχε. καὶ τὸ δίψος δὲ ἐπέτεινεν ὁ ἀγών· ἀμυνόμενοι γὰρ ἅμα προῆγον. οἱ δὲ πρῶτοι βαδίζοντες ἐντυγχάνουσι ποταμῷ, ψυχρὸν μὲν ἔχοντι καὶ διαυγὲς, ἁλμυρὸν δὲ καὶ φαρμακῶδες ὕδωρ· ὃ ποθὲν εὐθὺς ὀδύνας, ἑλκομένης τῆς κοιλίας, καὶ τοῦ δίψους ἀναφλεγομένου, παρεῖχε· καὶ ταῦτα τοῦ Μάρδου προλέγοντος, οὐδὲν ἧττον ἐκβιαζόμενοι τοὺς ἀπάγοντας ἔπινον. Ἀντώνιος δὲ παρὼν ἐδεῖτο βραχὺν ἐγκαρτερῆσαι χρόνον· ἕτερον γὰρ οὐ πόῤῥω ποταμὸν εἶναι πότιμον· εἶτα τὴν λοιπὴν ἄφιππον καὶ τραχεῖαν, ὥς τε καὶ παντάπασιν ἀποστρέψασθαι τοὺς πολεμίους. ἅμα

PLUTARCHUS in Anton. C. 47. p. 938.

Lin. 39. σταδίους διήνυσαν *Edd. Prætuli Aug. Plut. Ibid. sq.* καὶ τὸ μὴ προσδοκῶσιν οὕτω ταχ. ἐπ. τ. πολεμίους ἀθυμίαν παρεῖχε *Plutarch. L.* 41. δὲ, *post* δίψος, *abest a Plut. L.* 45. ἑλκουμένης *Plutarch. L.* 47. ἐκβιαζ. τοὺς ἀνείργοντας *Plut. L.* 48. πεζιῶν *Plut. L.* 51. καὶ, *post* ὥστε, *nec est in Edd. nec in Plut. Adjeci ex Aug. Ibid.* ἀποτρέψασθαι *Edd.* ἀποτρέψαι *Plut. Dedi lect. Aug.*

cognita, noctu præter morem suum eos persecuti sunt: oriente vero sole agmen extremum carpebant, fessum labore ac vigiliis: nam ea nocte CCXL stadia perfecerant, quamvis non expectarent hostem superventurum tam cito. Quo magis eorum animi dejecti sunt. Et sitis intendebatur certamine: cogebantur enim pugnando iter facere. Interim primum agmen incidit in fluvium, frigidum quidem & limpidum; sed aquis medicatis salsisque: hæ potæ mox ventrem exulcerabant cum dolore, & sitim accendebant. Quod quamvis Mardus præmonuerat; nihilominus, repulsis obstantibus, bibebant. Antonius autem instans, precabatur, durarent paulisper; alium enim non longe abesse fluvium potabilem, deinceps superesse viam asperam & inviam equitibus, a qua omnino necesse sit ho-

PLUTARCHUS in Anton. C. 48. p. 938.

δὲ καὶ τοὺς μαχομένους ἀνεκαλεῖτο, καὶ κατάζευξιν ἐσήμαινεν, ὡς σκιᾶς γοῦν μεταλάβοιεν οἱ στρατιῶται. Πηγνυμένων οὖν τῶν σκηνῶν, καὶ τῶν Πάρθων εὐθὺς, ὥσπερ εἰώθασιν, ἀπαλλαττομένων, ἧκεν αὖθις ὁ Μιθριδάτης· καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου προσελθόντος, παρῄνει μικρὸν ἡσυχάσαντα τὸν στρατὸν ἀνιστάναι, καὶ σπεύδειν ἐπὶ τὸν ποταμὸν, ὡς οὐ διαβησομένων Πάρθων, ἄχρι δ' ἐκείνου διωξόντων. ταῦτα ἀπαγγείλας πρὸς Ἀντώνιον ὁ Ἀλέξανδρος, ἐκφέρει παρ' αὐτοῦ χρυσᾶ ποτήρια πάμπολλα καὶ φιάλας· ὧν ἐκεῖνος, ὅσα τῇ ἐσθῆτι δυνατὸς κατακρύψαι, λαβὼν, ἀπήλαυνεν. ἔτι δὲ ἡμέρας οὔσης, ἀναζεύξαντες ἐπορεύοντο, τῶν πολεμίων οὐ παρενοχλούντων· αὐτοὶ δὲ ἑαυτοῖς νύκτα χαλεπωτάτην ἁπασῶν ἐκείνην καὶ φοβερωτάτην ἀπεργασάμενοι. τοὺς γὰρ ἔχοντας ἀργύριον ἢ χρυσίον κτείνοντες ἐσύλων, καὶ τὰ χρήματα τῶν ὑποζυγίων ἀφήρπαζον· τέλος δὲ, τοῖς Ἀντωνίου σκευοφόροις ἐπιχειρήσαντες, ἐκπώματα

Lin. 55. εἰώθεισαν *Plut.* *L. 56.* προελθ. *Plut.* *L. 60.* ὁ *ante* Ἀλεξ. *abest ab Edd. & Plutarch. Adjeci ex Aug.* *L. 61.* πάμπολλα, *quo carent Editi, dedit Aug. cum Plut.* *L. 62.* δυνατὸς *carent Edd. Dedit Aug.* ἐσθῆτι κατακρύψαι δυνατὸς ἦν *Plut.* *L. 63.* ἀναζεύξαντος *male vulgo Plut.* *L. 65.* πασῶν *Plut.* *L. 66.* ἀποκτιννύντες *idem.*

ftes recedere: fimulque receptui cecinit, ut faltem in umbra milites fe recolligerent.

Quum ergo figerentur tentoria, Parthis mox ex more difcedentibus, Mithridates rediit: occurrenteque Alexandro, monuit, ut paulum quiete refecti univerfi confurgerent, & propere tranfirent fluvium, quod is effet Parthis perfequendi terminus. His renuntiatis Antonio, Alexander ab eo protulit aureos [*permultos*] calices & phialas: ex his ille quotquot vefte celare potuit, abftulit. Reliquum iter ejus diei nemine infeftante peractum eft. Sed noctem fequentem ipfi fibi reddiderunt graviffimam periculofiffimamque. Nam quibus er. t aurum argentumve occidebantur fpoliabanturque, & farcinæ jumentorum pecunias ferentium direptæ funt: poftremo fupellectilem Antonii, pocula menfafque pretiofas conciderunt

πώματα καὶ τραπέζας πολυτελεῖς κατέκοπτον καὶ διενέμοντο. Θορύβου δὲ πολλοῦ καὶ πλάνου τὸ στράτευμα πᾶν ἐπέχοντος, (ᾤοντο γὰρ ἐπιπεπτωκότων τῶν πολεμίων τροπὴν γεγονέναι καὶ διασπασμόν·) Αντώνιος, καλέσας ἕνα τῶν δορυφορούντων αὐτὸν ἀπελευθέρων, ὄνομα Ράμνον, ὥρκωσεν, ὅταν κελεύσῃ, τὸ ξίφος αὐτοῦ διεῖναι, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀποτεμεῖν· ὡς μήτε ἁλώῃ ζῶν ὑπὸ τῶν πολεμίων, μήτε γνωσθείη τεθνηκώς. Εκδακρυσάντων δὲ τῶν Φίλων, ὁ Μάρδος ἐθάῤῥυνε τὸν Αντώνιον, ὡς ἐγγὺς ὄντος τοῦ ποταμοῦ· καὶ γὰρ αὖρά τις ἀποῤῥέουσα νοτερὰ, καὶ ψυχρότερος ἀὴρ ἀπαντῶν, ἡδίω τὴν ἀναπνοὴν ἐποίει· καὶ τὸν χρόνον ἔφη τῆς πορείας οὕτω συμπεραίνειν τὸ μέτρον. οὐκέτι γὰρ ἦν πολὺ τὸ λειπόμενον τῆς νυκτός. ἅμα δὲ ἤγγελλον ἕτεροι, τὸν θόρυβον ἐκ τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀδικίας καὶ πλεονεξίας εἶναι. διὸ καὶ καταστῆσαι τὸ πλῆθος ἐς τάξιν ἐκ τῆς πλάνης καὶ τοῦ διασπασμοῦ βουλόμενος, ἐκέλευσε σημαίνειν κατάζευξιν.

PLUTARCHUS in Anton. C. 48. p. 938.

Lin. 71. πᾶν ἔχοντος *Aug.* *L.* 73. ἵνα καλέσας *Aug.* *Ibid.* δορυφόρων αὐτὸν *mend. edit.* 1. *L.* 74 *sq.* αὐτῷ διεῖναι *Plut.* *L.* 82. ἤγγελον *Aug.* ἀπήγγελλον *Plut.*

runt & inter ſe partiti ſunt. Itaque exorto magno tumultu ac trepidatione, (putabant enim hoſtes invaſiſſe ſarcinas & diripere;) Antonius accito uno e ſatellitibus ſuo liberto, cui nomen Ramno, coëgit eum jurare, confoſſurum ſe illum quam primum juſſerit, & caput ablaturum; ut nec vivus veniret in poteſtatem hoſtium, nec agnoſceretur mortuus. Amicis autem collacrymantibus, Mardus jubebat Antonium bono eſſe animo, quod ſentiret in propinquo fluvium: aſpirabat enim aura quædam frigidior humidiorque, non ingrata áttrahentibus faucibus: & adjiciebat, ſe idem conjicere ex menſura confecti itineris; nam non multum noctis ſupererat: ſimulque alii nunciarunt, tumultum natum ex ipſorum avaritia mutuiſque injuriis. Quamobrem volens turbatam & diſperſam multitudinem componere, caſtrametandi ſignum dedit.

PLUTARCHUS in Anton. Cap. 49. pag. 938.

Ἤδη δὲ ὑπέλαμπεν ἡμέρα, καὶ τοῦ στρατοῦ κόσμον ἀρχομένου τινὰ λαμβάνειν καὶ ἡσυχίαν, προσέπιπτε τοῖς τελευταίοις τὰ τῶν Πάρθων τοξεύματα. καὶ μάχης σημεῖον ἐδόθη τοῖς ψιλοῖς, οἱ δὲ ὁπλῖται πάλιν ὁμοίως κατερέψαντες ἀλλήλους τοῖς θυρεοῖς, ὑπέμενον τοὺς βάλλοντας συνελθεῖν. Ὑπαγόντων δὲ κατὰ μικρὸν οὕτως τῶν πρώτων, ὁ ποταμὸς ἐφάνη· καὶ τοὺς ἱππεῖς ἐπ' αὐτῷ παρατάξας ἐναντίους τοῖς πολεμίοις, διεβίβαζε τοὺς ἀσθενεῖς πρώτους. ἤδη δὲ καὶ τοῖς μαχομένοις ἄδεια καὶ ῥαστώνη τοῦ πιεῖν ἦν. ὡς γὰρ εἶδον οἱ Πάρθοι τὸν ποταμὸν, τάς τε νευρὰς ἀνῆκαν, καὶ θαῤῥοῦντας ἐκέλευον διαπερᾶν τοὺς Ρωμαίους, πολλὰ τὴν ἀρετὴν αὐτῶν ἐγκωμιάζοντες. διαβάντες οὖν καθ' ἡσυχίαν, αὐτοὺς ἀνελάμβανον· εἶτα ὥδευον, οὐ πάνυ τι τοῖς Πάρθοις πιστεύοντες. Ἕκτῃ δ' ἡμέρᾳ μετὰ τὴν τελευταίαν μάχην ἐπὶ τὸν Αράξην ποταμὸν ἧκον, ὁρίζοντα Μηδίαν καὶ Αρμενίαν. ἐφάνη δὲ καὶ βάθει καὶ τραχύτητι χα-

Lin. 92. βάλλοντας ἐγγὺς οὐ τολμῶντας συνελθεῖν *recte Plut.* *Ib.* οὕτω *Aug.* *L.* 94. παρατάξας Αντώνιος ἐναντ. *Plut.* *L.* 96. τοῦ ποιεῖν ἦν *edit.* 1. *L.* 1. αὐτοὺς *edit.* 2. 3. *ex Plut.* *Ibid.* πάνυ τοῖς Παρθ. *Plut.* *L.* 3. Μήδειαν *Plut. ut alibi.*

Et jam diluceſcebat, & exercitus ſedatior incipiebat redire in ſuos ordines, quum extremum agmen ſenſit ſagittas hoſtium: & levis armatura pugnæ ſignum accepit; ſcutati vero ſimiliter ut ante conglobati, teſtudine ſuſtinebant ſagittas non audentium congredi. Dumque ita paulatim gradum promovent, a primis conſpectus eſt fluvius. Ibi equitatu hoſtibus oppoſito, ante omnes trajiciebat infirmos. Et jam pugnantibus quoque timor ac labor minuebatur: ut enim Parthi viderunt fluvium, laxatis nervis jubebant Romanos tranſire bono animo, prolixe laudantes eorum fortitudinem. Ita tranſgreſſi per otium, curarunt corpora: deinde pergebant iter facere, non admodum fidentes Parthorum pollicitis. Sexto vero die poſt pugnam ultimam pervenerunt ad Araxem fluvium, qui Mediam diſterminat ab Armenia: videbatur autem profundus

λεπτός· καὶ λόγος διῆλθεν, ἐνεδρεύοντας αὐτὸν τοὺς πολεμίους ἐπιθήσεσθαι διαβαίνουσιν αὐτοῖς. Ἐπεὶ δὲ ἀσφαλῶς διαπεράσαντες ἐπέβησαν τῆς Ἀρμενίας, ὥσπερ ἄρτι γῆν ἐκείνην ἰδόντες ἐκ πελάγους, προσεκύνουν, καὶ πρὸς δάκρυα καὶ περιβολὰς ἀλλήλων ὑπὸ χαρᾶς ἐτρέποντο. προϊόντες δὲ διὰ χώρας εὐδαίμονος, καὶ χρώμενοι πᾶσιν ἀνέδην ἐκ πολλῆς ἀπορίας, ὑδερικοῖς καὶ κοιλιακοῖς περιέπιπτον ἀρρωστήμασιν.

PLUTARCHUS in Anton. C. 49. p. 939.

Ἐνταῦθα ποιησάμενος ἐξέτασιν αὐτῶν Ἀντώνιος, εὗρε δισμυρίους πεζοὺς καὶ τετρακισχιλίους ἱππεῖς ἀπολωλότας· οὐ πάντας ὑπὸ τῶν πολεμίων, ἀλλὰ ὑπὲρ ἡμίσεις νοσήσαντας. Ὥδευσαν μὲν οὖν ἀπὸ Φραάτων ἡμέρας ἑπτὰ καὶ εἴκοσι· μάχαις δὲ ὀκτωκαίδεκα Πάρθους ἐνίκησαν. αἱ δὲ νῖκαι κράτος οὐκ εἶχον, οὔτε βεβαιότητα, μικρὰς ποιουμένων καὶ ἀτελεῖς τὰς διώξεις. Καὶ μάλιστα κατάδηλος ἦν Ἀρταβάζης ὁ Ἀρμένιος Ἀντώνιον

Plut. ib. Cap. 50.

L. 5. ἐνεδρεύσοντας *Edd. Prætuli Aug. Plut. Ibid. Pro* αὐτὸν *dat* αὐτόθι *Plut. L. 10.* ἐτράποντο *Plut. L. 11.* ἀναίδην *vulgo Plut. L. 13.* Ἀντώνιος αὐτῶν *Edd. Prætuli Aug. Plut. L. 14.* ἱππέας *Aug. L. 16.* μὲν *caret Reg. B. L. 18.* οὐδὲ *Plutarch. L. 19 sq.* ὧ καὶ μάλιστα *Plutarch. L. 20.* Ἀρτάβαζος *h. l. Aug.* Ἀρταουάσδης *Plut. ut alibi.*

& vorticosus : ferebaturque rumoribus, hostem aggressurum eos in trajectu. Postquam autem tuto inscenderunt solum Armeniæ, tanquam tum primum ex alto ad terram appulissent, adorabant eam, & in mutuos complexus cum lacrymis ruebant præ gaudio. Quumque transirent per agros felices, post longam inopiam explebant se affatim : unde hydropicis cœliacisque morbis laboratum est.

Hic recensens suos Antonius, comperit desiderari viginti millia peditum, equitum quatuor millia; quorum plus quam dimidium non ferrum sed morbus absumpserat. Continuatum est autem iter a Phraatis per dies XXVII. quo temporis spatio Parthi decies & octies pugnando victi sunt: sed inefficaces erant victoriæ, quia confirmari non poterant in tam parvis fusorum fugatorumque persecutionibus. Constabat autem ab Artabazo Armenio maxime Antonium

PLUTARCHUS in Anton. C. 50. p. 939.

ἐκείνου τοῦ πολέμου τὸ τέλος ἀφελόμενος. εἰ γὰρ οὓς ἀπήγαγεν ἐκ Μηδίας ἱππεῖς ἑξακισχίλιοι καὶ μύριοι παρῆσαν, ἐσκευασμένοι παραπλησίως Πάρθοις, καὶ συνήθεις μάχεσθαι πρὸς αὐτοὺς, Ῥωμαίων μὲν μαχομένους τρεπομένων, ἐκείνων δὲ φεύγοντας αἱρούντων, οὐκ ἂν ὑπῆρξεν αὐτοῖς ἡττωμένοις ἀναφέρειν καὶ ἀνατολμᾶν τοσαυτάκις. Ἅπαντες οὖν ὀργῇ παρώξυνον ἐπὶ τὴν τιμωρίαν τοῦ Ἀρμενίου τὸν Ἀντώνιον. ὁ δὲ, λογισμῷ χρησάμενος, οὔτε ἐμέμψατο τὴν προδοσίαν, οὔτε ἀφεῖλε τῆς συνήθους φιλοφροσύνης καὶ τιμῆς πρὸς αὐτὸν, ἀσθενὴς τῷ στρατῷ καὶ ἄπορος γεγονώς. Ὕστερον μέντοι πάλιν ἐμβαλὼν ἐς Ἀρμενίαν, καὶ πολλαῖς ὑποσχέσεσι καὶ προκλήσεσι πείσας αὐτὸν ἐλθεῖν ἐς χεῖρας, συνέλαβε, καὶ δέσμιον καταγαγὼν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ἐθριάμβευσεν. ᾧ μάλιστα Ῥωμαίους ἐλύπησεν, ὡς τὰ καλὰ καὶ σεμνὰ τῆς πατρίδος Αἰγυπτίοις διὰ Κλεοπάτραν χαριζόμενος. Ταῦτα μὲν οὖν ὕστερον ἐπράχθη.

Plut. ib. C. 52. p. 939.

Τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν Μήδων γίνεται διαφορὰ πρὸς Φραάτην τὸν Πάρθον· ἀρξαμένη μὲν, ὥς φασιν, ὑπὲρ

Lin. 22. ἐκ Μηδείας ἱππ. ἑξακισχιλίους καὶ μυρίους *Plut.* *L.* 24 *sq.* τοὺς μαχομ. & τοὺς φευγ. *Plut.* *L.* 38. Φραάτην τὸν Πάρθων *edit.* 1.

frustratum perfecta victoria: si enim adfuissent illa equitum XVI. M. instructa more Parthorum & cum eis conflictari assueta, quæ rex abduxerat e Media; non potuissent toties victi instaurare prælia, Romanis eos profligantibus, illisque profligatos persequentibus. Omnes igitur irritabant Antonium ad pœnas sumendas de Armenio: at ille multo consultius nec proditionem exprobravit ei nec de honorificentia comitateque solita quicquam detraxit, propter debilitatem exercitus & inopiam. Postea tamen rursum ingressus Armeniam, multis pollicitationibus & invitationibus persuasum ut ad se veniret, comprehendit, & vinctum abduxit in triumphum Alexandriam. Quod ægerrime Romani tulere, urbis suæ honores communicari Ægyptiis, in Cleopatræ gratiam. Verum hæc inciderunt in posteriora tempora.

Cæterum inter Medorum regem & Parthorum orta est discordia per occasionem spo-

PLUTARCHUS in Anton. C. 52. p. 940.

τῶν Ῥωμαϊκῶν λαφύρων· ὑπόνοιαν δὲ τῷ Μήδῳ καὶ φόβον ἀφαιρέσεως τῆς ἀρχῆς παρασχοῦσα. διὸ καὶ πέμπων ἐκάλει τὸν Ἀντώνιον, ἐπαγγελλόμενος συμπολεμήσειν μετὰ τῆς ἑαυτοῦ δυνάμεως. Γενόμενος οὖν ἐπ' ἐλπίδος μεγάλης ὁ Ἀντώνιος (ᾧ γὰρ ἐδόκει μόνῳ τοῦ κατεργάσασθαι Πάρθους ἀπολιπεῖν, ἱππέων πολλῶν καὶ τοξοτῶν ἐνδεὴς ὤν, τοῦτο ἑώρα προσγινόμενον αὐτῷ χαριζομένῳ μᾶλλον ἢ δεομένῳ) παρεσκευάζετο αὖθις Ἀρμενίας ἐπιβαίνειν· καὶ συγγενόμενος τῷ Μήδῳ περὶ ποταμὸν Ἀράξην, οὕτω κινεῖν τὸν πόλεμον.

Plut. ib. C. 53. p. 940.

Ταῖς δὲ Ὀκταβίας καὶ Κλεοπάτρας ἀντισπώμενος χρείαις, τὸν Μῆδον εἰς ὥραν ἔτους ἀναβάλλεσθαι διέγνω, καίπερ ἐν στάσει τῶν Παρθικῶν εἶναι λεγομένων. οὐ μὴν ἀλλὰ τοῦτον μὲν, ἀναβὰς αὖθις, ἐς Φιλίαν προσηγάγετο· καὶ λαβὼν ἑνὶ τῶν ἐκ Κλεοπάτρας υἱῶν γυναῖκα μίαν αὐτοῦ τῶν θυγατέρων, ἔτι μικρὰν οὖσαν, ἐπανῆλθεν, ἤδη πρὸς τὸν ἐμφύλιον πόλεμον τρεψόμενος.

Φραόρτην τὸν Πάρθων *Plut. Reiskii.* Φραόρτην τὸν Μῆδον *vulgo Plut. inemd. L. 42.* ἐπαγγελόμενος *Aug. L. 45.* κατειργάσθαι *Plutarch. Ibid.* ἀπολείπειν *Aug. L. 46.* ἐνδεὴς ἐλθὼν *Plut. Ibid.* προσγιγν. *Edd.* προσγιν. *cum Plut. dedit Aug. & Reg. B. Ib.* αὐτῷ *edit. 2. 3. L. 47 sq.* δι' Ἀρμενίας αὖθις ἀναβαίνειν *Plut. L. 53.* μὲν *post* τοῦτον *abest a Plut. L. 55 sq.* οὖσαν, ἐγγυήσας ἐπανῆλθεν *Plut.*

liorum de Romanis quæsitorum, quæ Medo solicitudinem injecit ne regnum amitteret. Quapropter per nuncios vocabat Antonium, omnes opes suas in ejus belli societatem offerens. Ille, magna spe concepta, (quippe qui putabat hoc solum sibi ad Parthos debellandos defuisse, sagittarios & equites, tum ultro se adjungentes,) parabat novam expeditionem in Armeniam, ut conjunctis ad Araxem cum Medo copiis bellum inferret.

Sed distractus Octaviæ Cleopatræque negotiis, in æstatem sequentem totum distulit, quamvis Parthi dicerentur laborare seditionibus. Postea tamen rursum profectus in Mediam, regem assumpsit in societatem & amicitiam: & accepta una filiarum ejus, adhuc admodum puella, in conjugem uni ex Cleopatræ filiis, quos ex ipso susceperat, instante jam bello civili reversus est.

FINIS HISTORIÆ PARTHICÆ.

DIVERSARUM EDITIONUM

COLLATÆ PAGINÆ.

HISTORIA ROMANORUM PARTHICA.

EDITIO I.	*ED. II.*	*ED. III.*	*EDIT. IV.*	
pag. 92	*p.* 134	*p.* 216	*p.* 21	*lin.* 1
		217	—	9
	135	218	23	28
		219	—	33
93	—	—	24	46
		220	—	50
	136	221	25	65
		222	26	85
	137	223	27	6
94	—	—	28	11
		224	—	23
		225	29	38
	138	—	—	42
		226	30	57
95	139	227	32	78
		228	—	92
		229	33	10
	140	—	34	18
		230	35	29
96	—	231	36	43
	141	232	—	55
		233	37	72
		234	38	88

EDITIO I.	ED. II.	ED. III.	EDIT. IV.	
pag. 96	*p.* 142	*p.* 234	*p.* 39	*lin.* 93
		235	—	4
97	—	—	40	9
		236	—	15
	143	—	41	31
		237	—	34
		238	42	57
	144	—	43	70
98	—	239	44	76
		240	45	6
	145	—	—	9
		241	47	27
99	—	—	—	40
	146	—	48	46
		242	—	49
		243	49	65
	147	244	50	85
		245	51	99
100	—	—	—	6
		246	52	14
	148	—	—	23
		247	53	34
		248	54	55
	149	—	55	59
101	—	—	—	69
		249	—	75
	150	250	57	98

EDITIO I.	ED. II.	ED. III.	EDIT. IV.	
pag. 101	p. 150	p. 251	p. 57	lin. 7
		252	59	29
102	—	—	—	35
	151	253	—	39
		254	60	55
	152	—	61	74
		255	62	76
		256	—	86
103	—	—	63	98
		257	—	6
	153	—	64	13
		258	—	22
		259	66	45
	154	—	—	50
104	—	—	67	63
		260	—	68
	155	—	68	86
		261	—	89
		262	69	7
		263	70	15
105	156	264	71	27
		265	—	30
		266	—	35
		267	72	41
		268	—	48
		269	73	58
	157	—	—	65
		270	74	81

EDITIO I.		ED. II.		ED. III.		EDIT. IV.		
pag.	106	*p.*	157	*p.*	270	*p.*	75	*lin.* 93
					271		—	2
			158		—		—	5
					272		76	20
					273		77	38
			159		—		78	42
					274		—	55
	107		—		—		79	60
					275		—	73
			160		—		80	80
					276		81	96
					277		82	16
			161		—		—	19
	108		—		—		—	25
					278		83	40
			162		—		84	54
					279		—	60
					280		86	86
	109		163		—		—	91
					281		87	10
					282		88	25
			164		—		—	30
					283		89	47
	110		—		—		90	56
			165		284		91	68
					285		92	90
			166		—		93	8
					286		—	18

EDITIO I.	*ED. II.*	*ED. III.*	*EDIT. IV.*	
pag. 111	*p.* 166	*p.* 286	*p.* 94	*lin.* 22
		287	95	41
	167	—	—	46
		288	96	63
	168	—	97	84
112	—	289	98	89
		290	99	11
	169	—	100	23
		291	—	34
		292	101	45
		293	—	55

ADNOTATIONES
VARIORUM ET EDITORIS
AD
APPIANI ALEXANDRINI
ROMANAS HISTORIAS.

ADNOTATIONES

AD

APPIANI PRÆFATIONEM.

INSCRIPTIONEM hujus *Proœmii* dedi, ſicut legitur in Aug. in Ven. M. in Vat. C. & apud Candidum; niſi quod nomen Σοφιστοῦ, ab illis adjectum, omiſerim, quod non ſolum a reliquis abeſt codicibus, ſed nec apud Suidam, nec apud alium quemquam Scriptorem qui Appiani mentionem fecit, reperitur. Conf. Adnot. ad p. 20. l. 5. Ἀππιανοῦ τῆς Ἰταλικῆς Ἱστορίας τὸ προοίμιον dant Med. Vratisl. Vat. A. D. E. (non C. ut per errorem in brevibus notulis ſcriptum eſt.) Parique modo Anonymus ille, cujus Teſtimonium de Appiano ſupra p. 10 ſq. exhibuimus, Τὸ προοίμιον μόνον, ait, τῆς Ἰταλικῆς τοῦ Ἀππιανοῦ Ἱστορίας τῇ παρούσῃ ἀνέταξα δέλτῳ: & codex Mediceus titulum totius operis Appianei, hunc præfert, Ἀππιανοῦ Ἰταλικὴ Ἱστορία. Scilicet quum tres priores Appiani libri res Romanorum in Italia geſtas complecterentur, ut communi nomine *Hiſtoriæ Romanorum Italicæ* inſigniri poſſent; (conf. cap. 14. hujus Præf. Appiani;) factum eſt, ut Titulus, qui in priorem partem operis conveniebat, temere a nonnullis Librariis toti imponeretur. Similis fere error in codice illo obtinuit, e quo Excerpta de Virtutibus ac Vitiis edidit Valeſius. Nam quamquam ex novem prioribus Hiſtoriarum Appiani libris Excerpta ibi continebantur; tamen a primi Libri inſcriptione communem omnibus titulum Ἀππιανοῦ Ῥωμαϊκῆς τῆς ἐπίκλην Βασιλικῆς, aut Ἱστορίας τῆς ἐπιγραφομένης Βασιλικῆς, factum videmus, pag. 6. n. ιγ'. & p. 566. Eademque titulorum confuſio apud Suidam reperitur, quum, οὗτος ὁ Ἀππιανὸς, inquit, ἔγραψε Ῥωμαικὴν Ἱστορίαν τὴν καλουμένην Βασιλικήν. In codice Reg. A. Præfationi huic nil aliud inſcriptum eſt, niſi generalis titulus Ἀππιανὸς Ἀλεξανδρεύς. Titulo plane caret Reg. B. *Pag.* I.

Pag. 1. Perapte vero Appianus in hoc operis sui Introitu *primum* de finibus terra marique differit Romani imperii, cap. 1-5. II°. Brevem totius Historiæ populi Rom. conspectum oculis lectorum subjicit, cap. 6. 7. III°. Collationem instituit inter Romanum imperium & alia celebriora orbis imperia, cum quoad amplitudinem finium & rerum gestarum magnitudinem, tum quoad imperiorum durationem, cap. 8-11. IV. Suum consilium rationemque pertractandæ Romani populi Historiæ, cum generatim, tum particulatim, exponit, cap. 12-15. V. De sua persona pauca subjungit, extr. cap. 15.

CAP. I. Lin. 5. ἐς τήνδε τὴν θάλασσαν. Mediterraneum mare, quod *internum* aliâs, ἡ ἐντὸς θάλασσα, (sc. ἐντὸς Ἡρακλείων στηλῶν: cf. p. 6, l. 84. & Mithr. 781, 63. 783, 87 sq.) & a Romanis vulgo *nostrum mare*, ἡ καθ' ἡμᾶς vel παρ' ἡμῖν θάλασσα, vocabatur, (vide Melam Pliniumque passim, Strabonem L. II. p. 121. C. & 122. B. & Diodor. Sic. L. IV. c. 18. ibique Wesseling.) τήνδε τὴν θάλασσαν, *hocce mare*, Appianus dicere amat: cf. p. 3, 29. 4, 61. 6, 88. In quo præeuntem Herodotum habuit, L. IV. c. 39 & 41. Attica forma ἐς, pro εἰς, tam ubi nude ponitur illa præpositio, quam in compositione verborum, constanter pæne uti solitum Appianum reperio: & in ἐς h. l. cum Editis consentiunt libri MSSti: quamquam eadem hæc forma, ut apud alios scriptores, (conf. Dukerum ad Thucyd. L. II. c. 4. l. 76. & c. 49. l. 91.) sic apud Nostrum sæpenumero cum communi εἰς per librariorum incuriam commutata est. Igitur, ut semel de re parvi quidem per se momenti moneam, ubi εἰς dabant Editi, ibi ex msptorum quidem plerumque præscripto, sed nonnumquam etiam invitis Codicibus aut nihil monentibus schedis, ἐς restitui. Nec tamen id ita obstinate feci, quin vulgatam formam εἰς passim etiam reliquerim, & quidem eis præsertim locis, ubi, eadem præpositione paucis verbis interjectis iterum occurrente, uno loco in εἰς, altero in ἐς ita conspirantes libros reperi, ut ipse Auctor videri quodammodo posset variationem istam spectasse.

Pag. 2

L. 8. ἐν δεξιᾷ. Recte circumflexo accentu ultimam syllabam notarunt Editores, licet secus hic dederint mspti illi, quos in Notis contextui subjectis citavi; quibus & Vratisl. & fortasse alii etiam codices accedunt, quamquam in schedis nostris nil adnotatum est: nam qui varietatem lectionis ex aliis msptis mecum communicarunt, de accentuum ratione nihil, vel raro certe ac non nisi aliud agentes, monere consueverunt. ἐν δεξιᾷ, ἐν ἀριστερᾷ, & ἐπὶ δεξιά, ἐπὶ ἀριστερά, eodem sensu, sed diverso nominis casu, dici solent. Conf. ad p. 3, 37. In ἐν δεξιᾷ Syr. 583, 7. & alibi cum Editis consentiunt mssti nostri.

L. 14. ἡ μεγάλη πόλις ἣν Ἀλέξανδρος ἔθηκε πρὸ Αἰγύπτου. — Celebrata satis magnitudo Alexandriæ urbis est, & Πόλιν dici κατ' ἐξοχὴν solitam Stephanus Byzant. adnotavit. Neque vero vitio Scriptori nostro vertemus, quod, ubi in patriæ suæ mentionem incidit, paulo magis solito efferat se ejus oratio. πρὸς Αἰγύπτου, quod perperam ante hac editum erat, ex solo est Reg. A. Veram lectionem alter Regius offerebat, cum quo septem reliqui nostri codices consentiunt. Forsan turbavit primum Editorem illud *ad Ægyptum*, quod apud Candidum legitur: sed id Græce esset πρὸς Αἰγύπτῳ, quemadmodum etiam apud Strabonem & alibi passim Ἀλεξάνδρεια ἡ πρὸς Αἰγύπτῳ cognominatur. Nam quod Henr. Stephanus in Thesauro T. III. col. 569. ex Thucydide L. III. (cap. 51.) adtulit, πρὸς Μεγάρων, *prope* vel *juxta Megara*; id quidem ipsum ex vitiosa lectione erat: & in ejusdem Stephani altera editione Thucydidis p. 207. sicut in Dukeri edit. l. c. recte πρὸ Μεγάρων, *ante Megara*, legitur. Potest autem illud πρὸ Αἰγύπτου nude atque simpliciter ita intelligi, ut a Libya venientibus in ipso introitu Ægypti sita esse Alexandria dicatur; quemadmodum ab oriente venientibus est Arabica ψάμμος πρὸ Αἰγύπτου, Mithr. 828, l. 52. Sed grandius quid h. l. sonans Noster, in animo habuisse Homericum illud

Αἰγύπτου προπάροιθε — — —

videtur, ex Odyss. IV. 354 sq. quibus poëtæ verbis Alexan-

Pag. 2. drum per insomnium de loco condendæ novæ urbis fuisse admonitum, cum Plutarcho Stephanus Byzantinus refert.

L. 16. μέχρι Αἰθιόπων. Sic Edd. h. l. cum msptis. Non solum ante consonam literam, sed ante vocalem quoque, μέχρι, non μέχρις, probatiorem & Atticam esse formam, Grammatici Phrynichus & Moeris monuerunt, eaque forma constanter Thucydidem esse usum Thomas Magister adnotavit: quam formam etiam plerumque impressa Thucydidis exemplaria præferunt; quæ sicubi secus habent, ibi fere optimum Casellanum saltem Codicem μέχρι pro μέχρις dare Dukerus ad Thucyd. IV. 4. VII. 83. & alibi passim monuit. Sic & apud Herodotum μέχρι οὗ, μέχρι ὅσου &c. non μέχρις, legitur. Similiterque Appiano, frequenti & Herodotei styli & Thucydidei æmulatori, eamdem formam μέχρι sequente vocali familiarem fuisse reperio; ut mox μέχρι ἐπὶ πολ. l. 23. μέχρι Ἰωνίας p. 3, 42 &c. Et quamquam sæpius μέχρις apud Nostrum fuit editum, tamen plurimis in locis vel invitis omnibus quos quidem vidi msstis factum id esse cognovi, ut Præf. 4, 71. Civ. III. p. 398, 83, & alibi; vel, si Regii maxime codices, e quibus editus Appianus est, μέχρις dabant, unus aut alter saltem ex aliis probatioribus msstis, quos mihi licuit tractare, μέχρι præferebat; velut Pun. 347, 43. Civ. I. p. 81, 44. Civ. III. p. 400, 27. Neque dubito, quin his aliisque locis eamdem formam aliorum quoque codicum auctoritate comprobatam videre licuisset, si in conferendis illis minutiis (quarum tamen rationem habere diligens Editor nonnullam debet) curandas sibi putassent Viri illi, qui conferendorum librorum laborem, satis etiam ceteroquin molestum, pro nobis humanissime sustinuerunt. Itaque non solum his locis, ubi mssti μέχρι pro editorum μέχρις dabant, formam illam revocavi; sed & sicubi scriptos Libros pariter atque impressos aberrantes nonnumquam ab illa ἀκριβείας lege, quam sibi Appianus scripsisse videtur, deprehendi, tamen Scriptori nostro formam, quæ ei usitata est, restituendam putavi: donec tandem, ex quo paulatim in formam μέχρις Augustanum etiam nostrum cum Editis

sæpiuscule

ſæpiuſcule conſentientem deprehendi, ceſſi in minuta re inconſtantiæ librariorum, & inde a Mithr. 817, 56. formam illam, ubi editam inveni, intactam reliqui, niſi diſerte mſtus codex unus aut alter ſecus jubebat. Pag. 2.

Cap. II. Lin. 20. in Ἀῤῥάβων cum Aug. & Regiis conſentit Vratisl. Mox *L.* 23. καὶ (ſcil. ἡ ἄλλη Συρία) μέχρι ἐπὶ ποτ. Εὐφράτην. conf. Syr. c. 50. (ubi vit. in verſ. lat. 49.) Mithr. c. 106 & 118. ἐπὶ abeſt a Reg. A. male. Poſt ἄνω *L.* 24. ſimplici inciſo diſtingui poterat oratio; eo magis, quod Palmyrene quoque pars Syriæ cenſetur.

L. 28. Ποντικὰ Aug. Med. Vat. A. D. Vratisl. Accedit Cand. qui *maritima* dedit. In vitioſam lectionem παντὶ καὶ conſentiunt cum editis ambo mſſti Regii: atque id conſtanter ita intelligi velim, ut, *quoties in brevibus Notis contextui Græco ſubjectis lectionem refero editorum a noſtra diſcrepantem, ibi cum editis conveniant ſcripti Regii, niſi diſertis verbis ſecus monuero.* Ex Venetis codd. nihil ad h. l. adnotant ſchedæ. Ποντικὰ γένη mox rurſus memorantur l. 31. ubi nulla exemplarium eſt diſcrepantia. Infeliciori, quam plerumque aliâs, conjectura h. l. MUSGRAVIUS pro παντὶ καὶ Ῥωμαίων ſuſpicatus erat Παντικαπαίων fortaſſe legendum. Vera lectio non fugit REISKII aciem: nam quum ad παντὶ notaſſet „forte ταύτῃ, *hic*"; continuo adjecit „aut Ποντικά." Pag. 3.

L. 36. ἡ μεγάλη Χεῤῥόννησος, Aſia minor vel inferior; quæ & Straboni & Plinio aliiſque *Peninſula* vocatur, & Noſtro rurſus Civ. II. p. 297, 84. velut κατ' ἐξοχὴν, *magna Peninſula.* Χεῤῥόννησος autem cum duplici ν edidi ex Aug. qui & h. l. & plerumque aliâs ſic dedit, conſentientibus haud raro aliis etiam codicibus. Sed, verum ut fatear, nec ſatis conſtantem in hac ſcriptura reperio codicum noſtrorum uſum, (nam duobus ſtatim locis mox ſequentibus, l. 39. & p. ſq. l. 45. idem Aug. ſimplici ν utitur, ubi quidem viciſſim Ven. M. duplex ν ponit;) nec ceteroquin ſatis cauſæ ſubeſſe videtur, cur in hujus nominis ſcriptura a communi reliquorum omnium Scriptorum uſu recedamus. Itaque & h. l. & duobus mox ſeqq. locis revocatam vulgatam ſcripturam Χεῤῥόνησος

Pag. 3. malim; quam eamdem & deinceps, inde a Pun. 435, 67. ex editis retinui, & Mithr. 796, 8. (ubi præter morem Χεῤῥόννησον editum fuerat) restitui, jubente ibi ipso etiam Augustano.

L. 37. ἐπὶ δεξιά. Sic cum Edd. & Regiis dat Vratisl. Recte: nam sic, non ἐπὶ δεξιᾷ (quod perperam h. l. habet Aug.) postulat analogia; quum & ἐπὶ τάδε & ἐπὶ θάτερα, non ἐπὶ τῇδε, ἐπὶ θατέρᾳ, dicatur: & in his ipsis formulis ἐπὶ δεξιά, ἐπ' ἀριστερά, quæ ceteroquin idem sonant quod ἐν δεξιᾷ, ἐν ἀριστερᾷ, (cf. ad p. 1. l. 8.) ultimam brevem esse, docet poëtarum usus. Itaque apud Nostrum, Ann. 238, 66. & 253, 14. pro ἐπὶ δεξιᾷ, quod vulgo legebatur, ἐπὶ δεξιά reposui. Parth. 77, 29. ubi apud Plut. est ἐν δεξιᾷ, exemplaria Appiani ἐπὶ δεξιά exhibent, quod perinde est.

L. 37 *sq.* [καὶ τὸ Αἰγαῖον.] Si genuina essent hæc verba, quæ quidem in omnibus nostris codd. reperiuntur; excidisse nonnihil suspicarer, &, καὶ ἐκ μετώπου τὸ Αἰγαῖον, aut simile quid, scriptum ab Appiano fuisse putarem. Sed quum de Ægæo mari capite seq. demum disserat, mihi h. l. verba illa imperite a sciolo quodam intrusa visa sunt; idque eo facilius mihi persuasi, quoniam sequitur λέγεται γὰρ ἄμφω ποιεῖν χεῤῥόνησον: nam illud ἄμφω quidem non ad aliud facile, nisi ad Pontum Euxinum & ad mare Pamphylium referri debet; quod nimis sane incommodum foret, si præter Propontidis & Hellesponti mentionem, quæ jam inserta est, Ægæum etiam mare intruderetur. Strabo L. XI. p. 492. B. Χεῤῥόνησον .. ποιεῖ ὁ διείργων ἰσθμὸς τήν τε Ποντικὴν καὶ τὴν Κιλικίαν θάλασσαν. Quod *Pamphylium* mare Appianus, id *Cilicium* Geographus vocat.

L. 41. Πάμφυλοί τε. Sic Reg. B. Aug. Ven. M. Vratisl. Vat. A. D. Utrumque recte dici, Πάμφυλοι & Παμφύλιοι, ad Stephanum Byz. viri docti monuerunt. Magis tamen frequentata prior illa forma; in quam & apud Nostrum cum mss̃tis consentiunt editi, Syr. 584, 19. Mithr. 781, 56. Civ. IV. 608, 25. Παμφύλιος adjective potius dicitur, ut Παμφύλιον πέλαγος; attamen & οἱ Παμφύλιοι dant cum editis libri nostri mss̃ti Civ. II. 243, 56. & 273, 60.

CAP. III. Lin. 50. Ἰονίου θαλάσσης. Sic invitis (hoc quidem loco, & mox iterum l. 58.) libris omnibus editum oportuit. Nam, sive a vaga *Jo*, ut Æschylus tradit in Prometh. v. 845 sqq. & Apollodorus Biblioth. L. II. c. 1. §. 3. sive a *Jonio*, Dyrrhachi filio, quemadmodum post Theopompum Appianus noster commemorat, Civ. II. c. 39. coll. Schol. Apollon. ad IV. 308. sive aliunde nomen traxerit pars illa mediterranei maris, quæ inter Græciam & Siciliam Italiamque interfusa *Jonium mare* adpellatur, certe cum Jonia, Asiæ regione, nihil commune habet; quæ quum Ἰωνία, ω *longo*, dicatur scribaturque, Jonium mare contra, Ἰόνιον πέλαγος, Ἰόνιος θάλασσα, Ἰόνιος κόλπος, ex constanti usu cum græcorum omnium scriptorum tum latinorum poëtarum, per ο *breve* solet efferri. Et quamvis h. l. ut dixi, & mox iterum l. 58, libri nostri omnes in pravam scripturam consentiant; tamen paulo post (p. 6. l. 87.) recte Aug. Ἰόνιον dedit, & sic deinceps non solum constanter idem optimus liber, verum in sequenti operis hujus cursu editi etiam plerumque, magno codicum omnium consensu, eamdem probam scripturam exhibent: vid. Annib. 238, 69. Pun. 423, 66. Civ. II. 226, 68 &c. Itaque frustra Marklandus, (in Adnot. ad Maximum Tyr. Dissert. 39. p. 723.) scripturam per ω longum defensurus, ad Appiani provocavit auctoritatem. Phil. Cluverum vero plane non video quid induxerit, ut Ital. Antiq. L. IV. c. 17. p. 1334 sqq. sive suo nomine de Jonio mari loquens, sive loca Græcorum Scriptorum adferens, constanter ac destinate, invitis ipsis fontibus ad quos provocavit, prava scriptura Ἰώνιος voluerit uti: nam ad Appianum certe, in cujus exemplaria per librariorum imperitiam irrepsisse scripturam illam facile videre vir doctus potuerat, in hac re ne provocavit quidem. Emendanda esse ista Appiani loca, jam olim perspecte monuerat H. STEPHANUS in Annot. ad Libr. de Rebus Hispan. haud procul initio. *Pag.* 4.

L. 51. ἡ Τυῤῥηνὴ θάλασσα recte Aug. & Vratisl. Aliâs magis frequentatur in hoc nomine forma paulo productior Τυῤῥηνικὴ, quæ paulo post (l. 59.) occurrit.

Pag. 4. L. 57. αὐτή τε Ἰταλ. dant libri omnes fcripti; pro quo quum operarum lapfu in edit. 1. expreffum fuiffet αὕτη τε, id in αὕτη τε inconfideratius mutavit H. Steph.

L. 58 *fq.* παρήκουσα ἐπὶ πλεῖστον. Sic cum editis dedit Vratisl. Et quamvis aliàs perinde fit, conjunctim ἐπιπλεῖστον, an duobus verbis ἐπὶ πλεῖστον, fcribas; hoc tamen loco dividere verba præftabat, ut intelligeretur, præpofitionem ἐπὶ pendere a παρήκουσα, genitivum autem τῆς θαλάσσης a nomine πλεῖστον regi. Quod fequitur μέχρι Κελτῶν &c. (*L.* 59 *fq.*) propius paulo ad literam in lat. verf. dixiffem: „Hinc *Celtica* eft, quam *Galliam* Romani adpellant."

Pag. 5. *Cap. IV. Lin.* 71. μέχρι Αἰθιόπων. Revocavi lectionem mfftorum Regiorum, Aug. Vratisl. Med. Vat. A. Sua auctoritate primus editor μέχρις pofuerat. Conf. ad p. 2. l. 16.

L. 73. τὸ Καύκασον ὄρος. An apud alium Auctorem hæc nominis forma inveniatur, nefcio. Apud noftrum recurrit Præf. 11, 69. & Mithr. 797, 22. nec variant libri. Tritæ aliàs formæ ὁ Καύκασος, & τὸ Καυκάσιον ὄρος; quarum neutram apud Appianum me legere memini. Et Καυκάσιον h. l. reponere jufferat Reiskius; mox tamen rurfus addubitavit, quum τὸ Καύκασον & alibi ab Appiano dictum animadverteret.

L. 75. Εὔξεινον recte edit. 1. cum mfftis. Εὐξείνων operarum errore in pofteriores editiones irrepfit. Eademque ratione, quoties in Notis infra contextum lectio difcrepans ex edit. 2. & 3. a nobis adfertur, neque aliud quid fimul monetur, intelligi femper debet, eam lectionem carere librorum mfptorum auctoritate, & vel ex operarum lapfu natam effe, vel ingenio H. Stephani acceptam referendam.

Pag. 6. *L.* 79. περάσαντες δέ πη καὶ τούσδε. Hæc, vulgo perperam divifa, recte conjunxit Aug. & a feqq. paulifper feparavit.

Cap. V. Lin. 85. ἡ Ἰάδες. In vitiofam editorum lectionem confentiunt omnes libri: nifi quod Aug. det ἡ η ἰάδες, & quidem obliterata paulifper illa folitaria literaria η; ut videatur librarius, quum incepiffet per η fcribere nomen illud, mox animadverfo errore probam lectionem dare voluiffe, fed ita ut aperta litura deformare librum fuum nollet. Atque id

quidem ita in illo vetustiori paulo libro, e quo ceu communi fonte fluxerunt omnia quæ hodie supersunt Appiani exemplaria, jam factum videtur: quod quum a librariis imperite acciperetur, alii Ηϊάδες inde fecerunt, sed is qui Augustanum codicem exaravit, non magis quidem doctus homo quam ceteri, at fidus & adcuratus scriba, fideliter pinxit id quod ante oculos habebat. *Hyades* pro suo ingenio posuit Cand. Forte Ἰάδες legendum esse, jam MUSGRAV. & REISKIUS adnotaverunt: quæ lectio absque hæsitatione mihi tenenda visa est. Ἰάδες νῆσοι sunt *Jonicæ insulæ*; quemadmodum Syr. 578, 19. Ἰάδες πόλεις, *Jonicæ civitates.* Quas autem Ἰάδας νήσους h. l. Appianus dicit, easdem paulo post (cap. 9. extr.) intelligit, quum Persarum imperio subjectum fuisse τί που τῆς Ἰωνίας ἐν θαλάσσῃ scribit. Nam Samum & Chium aliasque ejus oræ insulas (quæ ipsæ Ἰάδες πόλεις Herodoto L. I. c. 142. Ἰώνων ἐν ταῖς νήσοις πόλεις Pausaniæ L. VII. c. 4. νῆσοι προκείμεναι τῆς Ἰωνίας Straboni L. II. p. 124. B. C. dicuntur) a Persis sub Dario Hystaspis subactas fuisse, Herodotus III. 149. & VI. 31. refert. Pag. 6.

L. 86. ἡ Γυμνησίαι. Sic omnino, monentibus etiam MUSGRAVIO & REISKIO, fuit restituendum, licet in truncatam editorum lectionem rursus libri omnes hodie conspirent. Errorem errore auxit Candidus, *Mesiæ* ponens. Doctior interpres GELENIUS perspecte, ut sexcentis aliis locis ubi corrupta Græca erant, sic h. l. ex felici certaque conjectura verum expressit. Evidens est, de *Balearibus* insulis agi, quas Γυμνησίας Græci vocabant, quemadmodum & Γυμνησίους σφενδονήτας, *funditores Baleares*, Appianus Pun. 351, 10. commemorat. *L.* 87. καὶ τὸ Ἰόνιον recte nunc & constanter deinceps Aug. Cf. ad p. 4. l. 50.

L. 90. μεγάλαι νῆσοι recte idem Aug. cum duobus Vatic. & sic emendandum monuit REISK. Tum Κύπρος τε (vel, ut solent fere libri nostri, Κύπρός τε, duplici accentu) Aug. & Vratisl. dederunt; & Σαρδὼ (*L.* 91.) Aug.

CAP. VI. Lin. 100. ἐν πεντακοσίοις ἔτεσι. „Numero usus est rotundo, & parum a vero abest. Nam A. U. 490. cœptum Pag. 7.

est primum bellum Punicum, in exteris s. extra Italiam gestis
Pag. 7. primum." REISK. *L.* 1. τὰ ἡμίσεα. „ Et hoc rursus ad literam non accipiendum, largius enunciatum. Nam A. U. 246. cœperunt Romæ Consules." IDEM.

L. 11. ἐπέστησε. Pro mendoso ἀπέστησε, quod ex Reg. B. in editos receptum est, probam lectionem dare potuerat Reg. A.
Pag. 8. cum quo faciunt Aug. Vratisl. Med. & Ven. P. *L.* 15. εἰσὶ δὲ ἔργῳ Aug. Vratisl. & *re ipsa* Cand. „ F. εἰσὶ δὲ ἔργῳ εἰς τὰ πάντα βασιλεῖς." REISK. Præpositione, quam insertam vir doctus maluit, facile caremus.

CAP. VII. Lin. 17. Καὶ ἔστι καὶ τοῖσδε &c. *Hoc genus Imperatorum, in præsens tempus, jam propemodum per alios ducentos annos* (ex quo nimirum C. Julius Cæsar summa rerum potitus est) *imperium tenent.* Ex hoc loco, collato cum Cap. 9. p. 11. ubi *ad suam usque ætatem in nongentesimum jam fere annum durare* scribit *rem Romanam*, recte collegerunt Ger. Jo. Vossius de Histor. Græc. L. II. c. 13. & Fabricius Bibl. Græc. L. IV. c. 12. „ imperante *Antonino Pio* condendis his doctrinæ industriæque suæ monumentis vacasse Appianum." Cum quo congruit, quod, quum Judæorum seditionem in Ægypto (quæ, ut ex Dione Lib. LXVIII. 32. constat, in annum Trajani XVIII. & A. U 868. incidit) sua ætate ortam dixerit Civ. II. c. 90. extremo, tamen non solum de eodem Trajano, sed & de Adriano, tamquam fato jam functis loquatur Hisp. c. 38. atque etiam disertis verbis obitum Adriani Imp. ut rem non nimis recentem commemoret Civ. I. c. 38.

L. 24. τὰ κράτιστα γῆς καὶ θαλάσσης. Hanc lectionem, quam ipsa ratio flagitabat, dederunt Aug. Med. Ven. M. Vat. D. Cand. Ceterum quæ de prudenti moderatione Imperatorum Rom. suæ ætatis h. l. disserit Appianus, mire in *Antoninum Pium* potissimum conveniunt; de quo Johannes Antiochenus, apud Valesium in Excerptis Peirescianis p. 821. (cf. Suid. v. Ἀντωνῖνος, & Dion. ed. Reimari p. 1174.) ἔν γε μὴν τοῖς πολεμικοῖς, ait, ἀπὸ τοῦ δικαίου μᾶλλον, ἢ τοῦ κερδαλέου δόξαν θηρώμενος, φυλάττειν σώους, ἤπερ εἰς μέγεθος ἐκφέρειν, τοὺς

τῆς ἀρχῆς ἐγίνωσκεν ὅρους. Et Eutropius L. VIII. c. 4. *In re militari, moderata gloria, defendere magis provincias, quam amplificare ſtudens.* Non diſſimilem tamen laudem jam Adrianus ſibi vindicare potuerat; quem tenendæ per orbem terrarum paci operam intendiſſe, & omnia trans Euphratem & Tigrim, quæ Trajanus ſubegerat, conſulto reliquiſſe, Æl. Spartianus prodit in Adr. c. 5. quamquam illud Adriani inſtitutum Eutropius quidem VIII. 3. invidiæ potius gloriæ Trajani, quam ipſius moderationi, tribuendum cenſuit. De barbararum nationum legationibus ad Antoninum Pium miſſis, tum de regibus multorum populorum ab illo conſtitutis, conferri poſſunt Aurelius Victor Epit. c. 15. & Julius Capitol. cap. 9. *Pag. 8.*

L. 31. οὐδὲν αὐτῶν δεόμενοι. Secutus ſum Aug. cum quo facit Cand. NIHIL *iis ad imperium indigentes.* *L.* 35. τὴν τοσήνδε γῆν. Sic non ſolum Aug. Ven. M. Vratisl. Med. Vat. D. ſed etiam Regius uterque: ut mirer, unde in editos irrepſerit τοσήν γε, in quam tamen eamdem lectionem (neſcio quo caſu) cum his conſentire codicem Vat. A. diſerte monent ſchedæ noſtræ. Ex Ven. P. nihil ad h. l. adnotatum eſt. *Pag. 9.*

Ibid. „ὥσπερ χωρίον ſignificat *tamquam prædium vel villam.*" REISK.

CAP. VIII ſeqq. Similem comparationem Romanum inter imperium & alia ſuperioribus temporibus celebrata imperia, a Polybio & a Dionyſio Halic. in introitu Romanarum Hiſtoriarum inſtitutam, cum hac Appianea conferre juvabit.

L. 45 *ſq.* Οἱ δέ τινες αὐτῶν, ἐς Σικελίαν πλεύσαντες κ. τ. λ. *Sed horum alii, quum in Siciliam navigaſſent, &c.* Infelicem illam expeditionem innuit, quam medio bello Peloponneſiaco, honeſtiori quidem titulo, ſed revera (ut ait Thucydides L. VI. c. 6.) ſpe totius inſulæ potiundæ, Athenienſes ſuſceperunt: ad quam eamdem expeditionem rurſus apud Noſtrum Pun. c. 87. adluditur. Εἰ, quod dabant editi, ex ſolo Reg. A. ductum erat, nec habere locum poteſt. In οἱ δέ τινες reliqui octo noſtri conſpirant libri. Formula Herodoto frequentata: II. 92. οἱ δέ τινες αὐτῶν ζῶσι ἀπὸ τῶν ἰχθύων μούνων. *Pag. 10.*

Pag. 10. I. 46. οἱ δέ τινες . . . οἱ δὲ . . *alii nonnulli, alii vero.* Thucyd. III. 70. extr. οἱ δέ τινες . . . ὀλίγοι κατέφυγον &c. Mendosum ἐλπίδος (*L.* 46 *sq.*) invitis libris omnibus editum erat: monuitque etiam REISKIUS, in ἐλπίδι aut ἐλπίδας esse mutandum.

L. 47. ἢ εἴ τις ἐς τὴν Ἀσίαν διῆλθε &c. *in Asiam si quis trajecit.* Agesilaum, ni fallor, dicit, Lacedæmoniorum regem, qui regni Persarum potiundi maximam spem conceperat, teste Xenoph. in Ages. p. 519. extr. ed. Leuncl. & Cornel. Nepote, XVII. 4. Consentit REISKIUS: „significat præcipue Agesilaum." *L.* 48. καὶ ὅδε pro καὶ ὧδε percommode duo Vaticani dederunt. Perperam Aug. καὶ ἅδε. Plane hæc præteriit Cand. Nihil in hujusmodi contextu familiarius Appiano formula illa καὶ ὅδε, *hic pariter, hic quoque.* Cf. Ind. v. ὅδε.

L. 51. δεινοὶ μὲν. Aug. Vat. A. D. & Cand. *potentes.* Atque sic emendandum, MUSGRAV. quoque & REISK. monuerunt: „*sed satis quidem valebant,* addit Reiskius, *ad tuendum Græciæ libertatem.*" Sic infra, p. 13. l. 5. πορίσαι δεινότατος.

CAP. IX. Lin. 59 *sq.* τοσούτων τῆς Ἀσίας ἐθνῶν κατέσχον, *tot Asiæ populos in potestatem suam redegerunt.* Verbum κατέχειν, tam ubi *potiri, in potestatem redigere,* quam ubi *tenere, in potestate habere* denotat, frequentissime Appianus cum genitivo casu jungere solet. Conf. Ind. h. v. Plurium exemplorum loco sit illud ex Histor. Sicula, p. 94 sq. Σικελίας δὲ οὕτω τοῦ πλέονος Ῥωμαῖοι κατέσχον, ὅσου Καρχηδόνιοι κατεῖχον: *sic Siciliæ majori parte, ea quam Pœni* t e n u e r a n t, *p o t i t i s u n t Romani.* Cujus constructionis usus quamvis rarissimus apud alios scriptores occurrat, tamen exemplis non destituitur. Polyb. L. XIV. c. 1. τὰ δὲ μεταξὺ τούτων ἔχειν ἀμφοτέρους, ὧν τότε κατέσχον: *quod ad illa quæ in medio essent sita, permittendam utrique populo possessionem eorum, quæ uterque jam obtineret.* Diodor. Sic. XII. c. 82. τῆς παραποταμίας βίᾳ κατέσχον, *solum fluvio adjacens per vim occupant:* ubi maluerat quidem τὴν παραποταμίαν Wesselingius, sed in illam lectionem consentiunt

Codices. Herodian. I. 15. 1. μηκέτι κατέχων ἑαυτοῦ. & I. 7. 4. μὴ κατασχόντες αὐτῶν. Nolim ad Thucydidis locum provocare, III. 89. τῶν σεισμῶν κατεχόντων τῆς Εὐβοίας ἐν Οροβίαις: nam ibi genit. τῆς Εὐβοίας non ad κατεχόντων referendus eſt, (ut interpres latinus fecit, quem ſecutus eſt is qui Indicem Græcum ad editionem Dukerianam compoſuit) ſed ab Οροβίαις pendet, & verbum κατέχω abſolute accipiendum: *terræ motus obtinuit Orobiis, Euboeæ oppido*; de quo vide Strab. L. IX. p. 405. Quod autem τοσοῦτον apud Noſtrum pro τοσούτων dat Auguſtanus, in eo a ceteris omnibus libris deſtituitur. *Pag.* 10.

L. 60. ὅσων, pro vulgato ὅσον, olim in *Specimine novæ Editionis* ex mera conjectura, quæ certiſſima mihi videbatur, edideram. Eamdem lectionem deinde non ſolum Muſgravii calculo comprobatam vidi, ſed etiam codicis mſpti Vat. D. auctoritate; qui quidem Codex in hac Appiani Præfatione, quam ſpeciminis loco cum eo conferendam curavi, tantum numerum probarum lectionum exhibet, ut amplioris collationis ſummum deſiderium faciat. Porro ἔτι κρατοῦσι pro ἐπικρατοῦσι olim edideram; quod & Muſgravio placuiſſe, poſtmodum intellexi. Scilicet ἐπικρατεῖν non tam *tenere in poteſtate*, quæ notio h. l. requiritur, quam *redigere in poteſtatem, ſuperare, vincere*, mihi videbatur denotare: quod me commoverat, ut Candidi lectionem, quæ veſtigiis ſcripturæ Codicis Aug. comprobari videbatur, ſequerer. Nunc, quum & ſupervacuam partic. ἔτι h. l. intellexerim, & ſæpius tam ab Appiano quam ab aliis Scriptoribus verbum ἐπικρατεῖν ea notione quam hujus loci ratio poſtulat uſurpari viderim, tenendam vulgatam lectionem putavi. In Ασυρίων (*L.* 62.) cum Reg. B. e quo in edit. 1. receptum fuerat, convenit Vratisl. *Pag.* 11.

*L.*65. τῶν ἐνακοσίων ἐτῶν. Promiſcue ἐνακόσιοι & ἐννακόσιοι, quemadmodum ἔνατος & ἔννατος, ἐνενήκοντα & ἐννενήκοντα &c. ſcriptum apud Noſtrum, ut apud alios, reperitur. De re, quæ h. l. agitur, conf. ſupra ad p. 8, l. 17. Mox verba ἐς τὸν παρόντα χρόνον (*L.* 66.) uſque Ρωμαίοις (*L.* 68.) per librarii errorem abſunt a Vat. D.

Pag. 11. *L.* 70 *sq.* ἐς Αἰθίοπας τοὺς ἄνω δι' Αἰγύπτου, καὶ δι' Ἀράβων &c. Librarii, ad feriem orationis parum adtendentes, primum jungenda putaverunt hæc duo δι' Αἰγύπτου καὶ δι' Ἀράβων; neque viderunt, alterum referri ad id quod præceffit, alterum ad hoc quod fequitur: tum vero alterum δι', quo carere poteramus fi ifta jungenda forent, veluti fuperfluum intercidit. Totum hunc locum, fecundum vulgatam lectionem, his verbis latinis expreffit GELENIUS: „Romani ab occidentali oceano ad Caucafum montem, & fluvium Euphratem, & *Æthiopas qui funt fupra Ægyptum ac Arabiam*, ufque orientalem oceanum imperant." At vero *fupra Ægyptum* quidem, (vide fupra cap. 1. extr.) non item *fupra Arabiam*, fedes funt Æthiopum; nam ad nomon certe illum Arabicum, qui Ægypti pars cenfebatur, refpexiffe nunc Appianum, parum eft probabile. Ceterum quo pacto Romanum imperium per Arabiam ad Oceanum ufque orientalem pertinuerit, id planius fine dubio intelligeremus, fi vel Dionis Hiftoria Trajani (quem Arabiam fubegiffe, & ufque ad Oceanum victorem perveniffe ferunt) integra fupereffet, vel fi ipfius *Appiani Hiftoria Romanorum Arabica* ætatem tuliffet, quem Hiftoriarum ejufdem Romanarum Librum XXIVtum Photius, (vid. fupra p. 6. hujus Vol. l. 55.) XVItum vero Anonymus (ibid. p. 13.) numerat.

L. 73. δυομένου τοῦ θεοῦ. Amat Appianus τὸν θεὸν adpellare *folem*. Sic κλίνοντες ἐς δείλην ἑσπέραν ἤδη τοῦ θεοῦ Civil. IV. p. 640. l. 61 fq. Alia loca index nofter dabit. Neque enim poëtis folum folennis is ufus, ut ad Æfchyli Perf. v. 500. Stanlejus monuit; fed Herodotus etiam, de *fole* loquens, variandi faltem fermonis caufa, οὗτος, ait, ὁ θεὸς, L. II. c. 24. & Pollux L. I. §. 54. ἐνιαυτὸς -- ἡλίου περίοδος, περιελθόντος ἐξ ὡρῶν ἐς ὥρας τοῦ θεοῦ.

Pag. 12. *L.* 75 *fq.* Μήδοις δὲ &c. Particulam adverfat. pro copula τε reponendam perfpecte viderat MUSGRAV. eamdemque dederunt Reg. B. Vratisl. Aug. Quam vero fequentibus verbis adferre emendationem idem vir doctus voluit, ea quidem nullo modo opus effe videtur, licet in ἥ τε, quod pro ὅτε

ponere juffit, confentientem Reg. A. habeat. ὅτε πλείστη θάλασσα (fc. αὐτοῖς ἦν) idem eft, ac ὅτε μάλιστα ἐν θαλάσσῃ ἐκράτουν apud Dionyf. Halic. L. I. c. 3. p. 3. ed. Sylburg. Similiter apud Noftrum Pun. 416, 59. Carthaginienfes ἄρχοντες dicuntur θαλάσσης ὅτι πλείστης. Legitur gloffa apud Hefychium, Πλείστη, ἡ θάλασσα: quæ quin corrupta fit, nemo dubitat. Fortaffe ex Scriptore nefcio quo dictionem hanc πλείστη θάλασσα enotaverat Lexicographus; cui phrafi quum interpretationem non adjeciffet, articulum ἡ male fedulus librarius aliquis interpofuit. Sed id quidem doctioribus confiderandum relinquo. Ad id quod fequitur (*L.* 77.) σμικρὸν τῆς Ἰωνίας ἐν θαλάσσῃ, conf. notata ad p. 6, 85. Pag. 12.

L. 79. πόσον τι καὶ τὸ τούτου πέλαγός ἐστι. Mendofam effe vulgatam lectionem, facile adparet. „Non expedio. (ait REISKIUS.) Num καὶ ὅ γε οὐ πέλαγος? *Perfici partem finus tenebant aliquam; & tantum certe, quantum maris nomen non meretur.* An πόσον τι πρὸς τὸ ταύτῃ πέλαγος? *quantulum eft ad noftrum mare?*" Parum juvat καὶ τοσούτου, quod pro vulgato καὶ ὅτου dat Vat. D. Felicius καὶ τοῦδε vel καὶ αὐτοῦ fufpicatus erat MUSGRAVIUS; quod parum differt a καὶ τὸ τούτου, quod ex Aug. & Vat. M. recepi. Sed ne fic quidem ad liquidum mihi quidem perductus hic locus eft. Neque fatis fcio, an ὅσον τι, quod malim cum Mufgravio, aut ποσόν τι cum libro Aug. reponendum dicam pro πόσον τι. Ac fubiit nonnumquam dubitatio, recte-ne verba hæc πόσον τι &c. ad fuperiora τοῦ τε Περσικοῦ κόλπου, mediis in parenthefi pofitis, retulerim: in quo præeuntem quidem Gelenium habui, confentientemque Mufgravium; fed in libro Aug. certe, pariter ut in editis, diftinctio major ponitur poft Περσικοῦ, & verba καὶ γὰρ τοῦδε ἐκράτουν ad fequentia referuntur, leviffimo interpofito diftinctionis figno. Denique in vocabulo πέλαγος hæreo, quod mihi, dum verfionem latinam Gelenianam limavi, vifum erat per metonymiam quamdam h. l., ut paulo ante nomen θάλασσα, pro πόλεσι vel χώραις ἐν θαλάσσῃ vel ἐν πελάγει fitis, i. e. pro *infulis*, accipiendum. Sic enim & loco illo fupra cit. Pun.

Pag. 12. 416. 59. θαλάσσης κρατεῖν idem valere videbatur, quod νήσων κρατεῖν: & apud alios scriptores vulgo hæc duo, θαλάσσης κρατεῖν (vel θαλασσοκρατεῖν) & νήσων κρατεῖν ita conjungi aut promiscue usurpari solent, ut pæne pro synonymis haberi videantur. Vid. Herodot. III. 122. & ibi Valkenarium V.C. Thucyd. I. 4. Apollodor. III. 1.3. Diod. Sic. V. 84. Sed, ne quid dissimulem, nec hoc mihi facit satis. GELENIUS πλάτος videtur pro πέλαγος in animo habuisse: *nec Persici sinus, quem in potestate habebant, amplitudo magna est.* Vellem id dicerent Græca, quod Gallicus interpres CLAUD. DE SEYSSEL in sua versione expressit: *quelque petite partie en la mer Jonie, & le goulfe de la mer Persique. C'est en somme tout ce qu'ils ont jamais tenu sur mer, qui est bien petite chose.* Plurimum a vero, ut nimis sæpe solet, aberravit in extremis quidem verbis CANDIDUS: *vel quid aliud modicum Joniæ in mari, sinusque Persici:* (quod in edit. Mogunt. legitur *simulque Persici*, operarum error est, ex superioribus editt. corrigendus:) *nempe quidquid est hujus maris, Romani tenent.* In Specimine novæ Editionis, olim a nobis publici juris facto, locum hunc latine sic reddideram: *Tum Persicus sinus quantum pelagi recipit, quod sane non nimis multum est, in tantum patuit maritimum ipsorum imperium.*

CAP. X. Lin. 84. Μόνα, quod abest impressis, dederunt Aug. Vratisl. Ven. M. Med. Vat. A. & Cand. *L* 90. De

Pag. 13. librariorum errore, duo hæc nomina στρατιά & στρατεία (pro quo sæpe etiam στρατία scripserunt) frequentissime confundentium, passim monuerunt viri docti, & in primis Ruhnkenius V. C. ad Timæi Lex. Plat. p. 171.

L. 93. ὅπλα ἐς διαδοχήν. „Forsan εἰς διάδοσιν. Quod si autem bene habeat vulgata, debet accipi de telis quæ continuo tractis prioribus sufficiuntur." REISK. Mihi ea potius esse videtur horum verborum sententia, quam in lat. vers. expressi: scil. tantum fuisse adparatum armorum omnis generis, ut præter consuetum numerum militum, alia trecena millia, quæ in illorum locum si ita res tulisset succes-

fiſſent, armari protinus potuiſſent. Non ſatis adcurate GELENIUS: *armorum quantum trecentis millibus ſufficiat.* Pag. 13.

L. 97. διπλότερα, i. q. διπλάσια. Rarioris uſus vocabulum, quod, neſcio, an præter hunc Appiani locum ac Matth. XXIII. 15. & quem ibi Grotius citavit Juſtinum M. uſquam alibi occurrat. διπλάσια h. l. repoſitum REISKIUS voluit; ſed in alteram illam formam conſpirant libri.

L. 98. θαλαμηγά τε, ὀξυτόνως recte libri ſcripti. *L.* 100. ὀκτακόσια. Hanc unice probam lectionem ſoli Vaticani dederunt.

L. 1. τεσσ. καὶ ἑβδ. μυριάδες ταλάντων. „Immanis numerus talentorum & incredibilis." REISK. Quod in marg. Reg. B. h. l. legitur χιλιάδες, a manu Gu. Budæi eſt, quem illo exemplari uſum eſſe intellexi: eſt autem e Candidi latina verſ. ductum, qui, neſcio ſua-ne an codicis ſui auctoritate, *quatuor & ſeptuaginta millia* poſuit. Divitias & magnificos adparatus Ptolemæi Philad. laudat enarratque Athenæus quoque Deipnoſ. L. V. c. 6. p. 196 ſqq. & c. 9. p. 203. Monetque Philo in Vita Moſis, (citatus a Caſaub. ad Athen. V. 9.) ad ſuam uſque ætatem velut trito proverbio τὰς ὑπερόγκους φιλοτιμίας καὶ μεγάλας κατασκευὰς Φιλαδελφείους fuiſſe adpellatas. Quod autem Onuphrium Panvinium, L. III. Comment. de Rep. Roman. præpoſtere hæc, quæ apud Appianum h. l. leguntur, de theſauro Romani imperii interpretantem, notavit Jo. Fr. Gronovius, de Pecunia L. III. c. 4. p. 144 ſq. ubi hic Appiani locus illuſtratur; is quidem non tam Panvinii error fuit, quam imperiti interpretis Petri Candidi, ex cujus perverſa verſione latina ſolummodo legere Appianum vir minime ceteroquin indoctus potuerat. *Talentum Ægyptium pondo LXXX patere*: (i. e. 80 minas ſ. 8000 drachmas continere, cum Atticum tal. 60 minas ſ. 6000 drachmas efficeret) ex Varrone adnotavit Plinius, L. XXXIII. c. 3. ſect. 15.

L. 8 *ſq.* σατραπῶν cum Vat. D. pro vulg. σατραπειῶν reponendum cenſui, quoniam aliâs & pronomen αὐτῶν, quod mox ſequitur, & verba illa φθαρέντων ἐς ἀλλήλους, nil habent Pag. 14.

Pag. 14. ad quod commode referantur. Atque sic satis bene fortasse procedere & cohærere putanda erit oratio, de cujus integritate olim dubitaveram. Ἐπιγόνους, singulari quodam ac proprio vocabuli usu, dictos fuisse posteros illorum Satraparum, qui proximi fuerant διάδοχοι i. e. successores Alexandri atque imperium ejus inter se erant partiti, perspecte monuit Vossius de Hist. Gr. L. I. c. 11. & Wesseling. ad Diod. Sic. L. I. c. 3. Similiter fere, ut Noster, Strabo L. XV. extr. p. 736. εἶτ' εἰς πλείους, inquit, τοὺς διαδεξαμένους καὶ τοὺς ἐπιγόνους τούτων μερισθεῖσα ἡ ἡγεμονία τῆς Ἀσίας διελύθη. Jam φθείρεσθαι ἐς ἀλλήλους eodem modo dicitur, ut alibi συντρίβεσθαι ἐς ἀλλήλους, Civ. III. 499, 70: quo pacto φθείρεσθαι πρὸς τοὺς πλουσίους apud Demosth. (contra Midiam, T. I. p. 560. ed. Reisk.) scite Reiskius in Ind. interpretatus est *cum contentione, quasi certatim, concurrere, ruere, ferri ad divites, ad horum divitum fraudem pestemque.* Et generatim φθείρεσθαι Atticis scriptoribus (quorum utique stylum æmulatus Appianus est) significat *ire, vagari, concurrere, in suam vel aliorum perniciem*, quod nuper etiam Brunckius V. C. ad Aristoph. Ἐκκλησιαζ. 248. monuit. Confer Misc. Observat. T. IV. p. 451. ad quas ibidem Brunckius provocavit, & loca a Taylore ad Lycurgum collecta, not. 79. p. 166 sqq. edit. Reiskianæ. Plutarchi loca, ubi eodem fere sensu verbum illud accipi putatur, collegit Solanus ad Plutarchi Sertor. T. III. p. 333.

Cap. XI. Lin. 12 sq. Τὰ δὲ Ρωμ. . . . χρόνον. Hæc latine ad verbum sic sonant: *Res autem Romanorum excelluerunt cum magnitudine tum felicitate, propter consilii prudentiam & propter diuturnitatem.* Quæ quidem ferri potest sententia. Sed quoniam in tota hac parte Procemii, quæ a Cap. VIII. incipit, imperium Rom. cum aliis imperiis quoad duas potissimum res ex professo confert Auctor, primum quoad amplitudinem finium rerumque gestarum magnitudinem, tum quoad durationem imperiorum; etiam h. l. (ut cap. 8. ineunte, & cap. 9. l. 65 sq.) conjungenda videntur μεγέθει καὶ χρόνῳ, *amplitudine & duratione*, itemque δι'

εὐτυχίαν καὶ εὐβουλίαν, *propter fortunam Romanis faventem & prudentiam qua usi sunt sua fortuna*; quæ duo rursus conjunguntur in fine hujus capitis, & quibus eisdem veluti causis debebatur cum amplitudo tum diuturnitas Romani imperii. Atque eam sententiam in lat. vers. expressi, quamquam in Græcis in re non omnino evidenti nihil ausus sum immutare. *Pag.* 14.

L. 17. ἑτέρας ded. Aug. Vat. D. & Cand. Atque ita legendum GELENIUS quoque & MUSGRAV. REISKIUSque viderunt. Mox, si quis ἀπώλοντο malit, (*L.* 18.) non valde repugnem: sed præt. imperfectum, in quo sæpius apud Nostrum alteram λ librariorum errore omissam observavi, cum seq. ἐκινδύνευον paulo aptius cohærere videtur. Ceterum raræ admodum graviores illæ Romanorum clades. Ad Trasimenum, quam *inter paucas memoratam populi Rom. cladem* Livius dicit, cæsa in acie XV millia idem Livius (XXII. 7.) cum Polybio memorat, sed multos etiam paulo post ex vulneribus periisse scribit. Ibi Appianus desideratorum numerum XX. M. ponit, Annib. c. 10. Forsan eumdem numerum, in deperdita Samnitica Historia, prodiderat a Pyrrho cæsorum bello Tarentino, ubi rursus ab aliis XV. M. & quot excurrit numerantur. Quinque myriades, rotundo numero, Cannensi calamitate periisse refert Noster, Annib. c. 25. Quas quatuor myriades dicit, fortasse ad Cimbricam cladem pertinent, qua Antias quidem, in majus omnia supra fidem extollere solitus, LXXX millia, (conf. Liv. Epit. LXVII. Oros. V. 16.) Diodorus autem Siculus (Lib. 36. Ecl. 1.) LX. M. cæsa retulit. Posteriorum temporum clades, Crassianam puta, aut Varianam, Civiliumve calamitates bellorum, quorum in uno Syllano *dena vicenaque civium millia sæpe uno prælio, & circa Urbem quinquaginta millia utrimque ceciderunt*, (Civ. I. c. 81.) h. l. non respexisse Scriptor noster videtur.

CAP. XII. Lin. 34. ἕως οὗ τὰ μέρη. An κατὰ μέρη?

L. 38. Καρχηδονίοις ἐπολέμησαν. Hanc lectionem, licet in vulgatam consentiant omnes libri, necessario restituendam *Pag.* 16.

Pag. 16. Appiano olim mihi persuaseram; quoniam, quum sexcenties apud eumdem occurrat πολεμεῖν τινι, ubi non solum generatim *bellum gerere cum aliquo*, sed & *inferre bellum alteri, bello aliquem petere*, significat, vix ter vel quater cum accusativo casu junctum verbum illud reperitur. Atque id eo facilius mihi persuaseram, quod insolentior hæc structura non nisi in ipso propemodum limine totius operis occurrebat, ubi nimirum & in aliis verbis vitiosa scriptura libros omnes nostros occupavit, in quibus deinde paulatim ad veritatem redierunt librarii. (conf. ad p. 4, 50. de voc. Ἰόνιος θαλ.) Nam, præter hunc locum in quo versamur, eadem constructio initio Libri Punici potissimum recurrit, qui Liber in plerisque codicibus Appiani proxime sequitur hanc Præfationem Auctoris. Sic autem vulgo Pun. 307, 39. τρίτον πόλεμον καὶ τελευταῖον ἀλλήλους ἐπολέμησαν, & Pun. 310, 92. ἐπολέμουν αὐτοὺς μάλα καρτερῶς: quibus locis quemadmodum hoc de quo nunc quærimus, pro *quarto* casu *tertium*, invitis licet libris omnibus, posui. Nunc vero, quum apud alios etiam Scriptores, rarius quidem utique, at non ita infrequenter ut initio putaveram, eamdem reperiri constructionem intellexerim, præcipue ubi πολεμεῖν non simpliciter *bellum gerere*, sed *inferre bellum*, denotat; (conf. Wesseling. ad Diod. Sic. II, 37. & IV. 61. Oudendorp. ad Thomam Mag. p. 703. &, ad quem hic provocat, Hemsterh. Misc. Observ. T. V. IV. p. 292. tum Heynium V. C. ad Apollodor. III. 6. 3.) non magnopere repugnem, si quis apud Appianum quoque concedendum fuisse contendat consentientium codicum auctoritati. Itaque per me licebit vulgatam lect. Καρχηδονίους, quam infra contextum ablegavi, loco suo reponere. Quamquam, verum si quærimus, eodem hoc loco primum quidem non de *illato* solum, sed quovis modo *gesto* bello agitur, tum vero & dativus Καρχηδονίοις aptius ad utrumque simul verbum ἐπολέμησαν & ἐσπείσαντο refertur. Commodius forte Pun. 310, 92. revocari retinerique prior lectio posse videbitur, ἐπολέμουν αὐτοὺς μάλα καρτερῶς, *grave bellum illis intulerunt*; sed & ibi dubium movet,

quod

quod καρτερῶς πολεμεῖν non tam *acriter inferre bellum*, quam *fortiter gerere* denotet. Quod adtinet ad Pun. 307, 39. etiam atque etiam dubito, unicum-ne exemplum apud ullum Scriptorem inveniatur, ubi cum duplici accuſativo iſta ratione jungatur illud verbum; atque ibidem in ἀλλήλοις, quod repoſui, conſentientem quoque Vratisl. librum habeo, cujus ſcriba primum quidem non ſecus ac ceteri, quos vidi, ἀλλήλους poſuerat, ſed mox, intentius fortaſſe inſpiciens exemplar quod præ oculis habebat, in ἀλλήλοις mutavit. Poſtremo in quartum aliquem Noſtri locum, ad quem Weſſelingius etiam provocavit, incidi, Civ. IV. 703, 17. ubi de Bruto Caſſioque differens, poſtquam dixerat πολέμους τε ἐπολέμησαν ἔθνεσι καὶ πόλεσι καὶ τῶν ἀντιστασιωτῶν πολλοῖς, dein paucis interjectis ſic pergit, καὶ ὅσους ἐπολέμησαν, ἐς συμμαχίαν αὐτοὺς ἔπεισαν. Quo loco equidem, non ſolum librorum concedens tandem præſcripto, ſed etiam Weſſelingii potiſſimum auctoritati obſecuturus, (cujus notata de verbi illius uſu nuperrime tunc primum attentius perlegeram,) intactum ὅσους reliqui: quamquam & eodem loco ipſum illud ὅσους eo incommodius poſitum videri poteſt, quoniam ad id quod præceſſit, πολέμους ἐπολέμησαν ἔθνεσι . . καὶ τῶν ἀντιστασιωτῶν πολλοῖς, multo ſane aptius inferebatur καὶ ὅσοις ἐπολέμησαν, quam καὶ ὅσους; atque ſi ὅσους ſcripſiſſet Appianus, non opus erat mox ad verbum ἔπεισαν adjicere αὐτοὺς, quod pronomen in ſimili contextu per ellipſin Noſtro inprimis uſitatam prætermitti ſolet. Pag. 16.

L. 42. Ad ᾤκησαν αὐτοῖς, quod prius editum erat, REISKIUS hæc notavit: „ Perinde eſt, αὐτοὶ *ipſimet*, an αὐτοῖς *ſibimet*, legas." ᾤκισαν recte dedit Aug. αὐτοῖς ſcil. Λίβυσι; proxime enim præceſſit τὸ Λιβύων ἔθνος. Conf. Pun. c. 136. extr.

L. 47. εἴ τι ἂν ἄλλο. Particulam ἂν, cujus hæc videtur vis eſſe, *ſi qua res alia*, *quæcumque illa fuerit*, dederunt Reg.B. Aug. Vratisl. Med.

CAP. XIII. Lin. 48. Νομίσας δ' ἄν τινα recte Aug. Ven. Vratislav. & *alium quemquam* Cand. Nec aliter Regii;

Pag. 16. quamquam in Reg. B., quum ἄντινα ita ſcriptum fuiſſet ut αὔτινα legere poſſes, (quod & ex libro Med. referunt ſchedæ,) neſcio quis ν in κ mutavit, ut αὐτίκα fieret; unde error in editos tranſiit. Veram lect. perſpecte viderat REISKIUS. Miror, e libris Vatic. nil eſſe enotatum. Particulam ἂν poſtulabat aor. 1. inf. ἐθελῆσαι, qui ſequitur: ſed & ſequente futuro infin. ſimiliter Noſter Mithr. 705, 73. νομίσας οἷ' ἄν τινας αὐτῷ ἐπιθήσεσθαι, *ratus fore fortaſſe qui &c.*

Pag. 17. *L.* 55 *ſqq.* καὶ οὐ πολὺς χρόνος &c. Non video, quo pacto Appianus ſua ætate, id quod Græca iſta verba ſonant, dicere potuerit, *non diu eſſe, ex quo tertium nomen* (ſcil. cognomen, quod in familiæ nomen dein abiit) *nonnullis Romanorum addi cæptum ſit*; quum id non ſolum multis ante Appianum ſeculis communi uſu fuerit receptum, ſed jam a primis fere reipubl. temporibus haud ita raro factum fuiſſe conſtet. Ut plurima alia taceam, cogitemus Cajum illum Marcium *Coriolanum*, de quo Plutarch. in ejus vita, cap. 11. p. 218. D. ἐκ τούτου, inquit, τρίτον ἔσχε ὄνομα τὸ Κοριολάνον. ᾧ καὶ μάλιστα δῆλόν ἐστι, ὅτι τῶν ὀνομάτων ἴδιον ἦν ὁ Γάϊος· τὸ δὲ δεύτερον οἰκίας ἢ γένους κοινὸν, ὁ Μάρκιος· τῷ δὲ τρίτῳ ὕστερον ἐχρήσατο, πράξεώς τινος ἢ τύχης ἢ ἰδέας ἢ ἀρετῆς ἐπιθέτῳ. Vellem Græca, quæ nunc apud Noſtrum leguntur, id dicerent quod Cand. in verſione latina, in eamdem atque nos ſententiam, expreſſit, *nec multo poſt tertium aſſumi cæptum.*

L. 58. Pro ἐπὶ τὰ ὀνόματα, ἐπὶ τῷ ὀνόματι maluit REISK.

CAP. XIV. Lin. 67. γενομένων recepi ex Aug. Ven. M. Vat. D. Quod ſi ad ἔργα relatum participium iſtud voluiſſet Appianus, alia in præcedd. uſurus fuerat ſtructura verborum, nempe τὰ τοῖς ἑπτὰ βασιλεῦσι γενόμενα ἔργα; imo tunc forſan πεπραγμένα potius vel ἀποδεδειγμένα fuerat dicturus. REISKIUS quoque γενόμενων aut γεγενημένων reponendum h. l. monuit.

Pag. 18. *L.* 70 & 73. Ἰόνιον. Sic conſtanter nunc Aug. Cf. ad p. 4, 50.

L. 72 & 77. Σαυνίταις & Σαυνιτικὴ recte Reg. B. Aug. & Vratiſl. tum Σαυνίταις ex Ven. P. etiam, Σαυνιτικὴ vero ex utroque Ven. video enotatum; in eamdemque ſcripturam & alibi iidem libri, & apud alios Scriptores optima quæque

exemplaria, consentiunt. Vitiosa lectio, quæ Strabonis editiones etiam ubique occupavit, ex Reg. A. in impressos nostros manavit. Libro I. autem de Bell. Civ. ubi sæpius nomen Σαυνῖται occurrit, & ubi veram lectionem plerumque idem etiam liber Reg. A. offerebat, invitis omnibus scriptis libris Σαμνῖται dederunt editores. De hoc nomine, præter alios, vide Casaub. ad Strab. L. V. p. 250. Pag. 18.

L. 78. κατὰ λόγον. Sic scripti omnes. Compendium scripturæ, quod ον denotat, perperam ευς legebat primus editor: neque hic unicus est locus, ubi in illis terminationibus nominum erratum in editis est, quum verum perspicue offerrent exemplaria mssta. Cf. p. 70. l. 4.

L. 80. καὶ Ἀννιβαϊκή. Abest h. l. partic. καὶ a Reg. B. Aug. Vratisl. Vat. D.; & ab Reg. A. quoque, unde in editos transiit, aberat primum, postliminio demum adjecta. Pariter Ἀννιβαϊκὴ a sec. manu in Reg. A. effictum ex Ἀννιβιακή, quam scripturam unice ac perspicue h. l. exhibent Reg. B. Aug. Venetus uterque, Vratisl. & Med.; ac rursus Pun. 307, 46. editio 1. cum Regiis, Aug. & Vratisl.; tum in Testimonio Anonymi primi (supra, hoc Vol. p. 12. l. 46.) uterque Regius, quamquam ibi in Reg. B. ex τὰ Ἀννιβιακὰ ab alia manu τὰ Ἀννιβαϊκὰ factum est. Eamdem formam Ἀννιβιακὸς apud Polyb. (L. I. c. 3. II. 36. III. 1. &c.) impressa ac mssta exhibent exemplaria: apud Dionysium autem Halic. L. II. c. 17. quum editio Rob. Stephani p. 67. & codex Vat. ab Hudsono citatus pariter Ἀννιβιακὸν præferrent, id tacite tantum & absque scripti libri, ut videtur, auctoritate a Sylburgio p. 89. in Ἀννιβαϊκὸν mutatum est. Altera hæc forma Ἀννιβαϊκή, quam ex Editis retinui, confirmatur nostro hoc loco a duobus Vaticanis; eamdemque dant mssti cum impressis in Hispan. p. 117, 72. tum Photius, & Anonymus alter in Testim. de Appiano, denique inscriptio Libri de Bello Annib. prout eam quidem codices omnes hodie præferunt. Formationem Ἀννιβαϊκὸς analogiæ magis consentaneam judicaverat Casaub. ad Polyb. L. I. c. 3. Mihi, sicut ab Ἀννίβας in secundo casu promiscue Ἀννίβου & Ἀννίβα dicitur, sic in deri-

Pag. 18. vato illo utraque forma analogiæ conformis esse videtur. Tertiam quamdam ejusdem derivati formationem, Αννίβειος, dat Strabo L. VI. p. 281. A.

Ead. lin. 80. Καρχηδονικὴ Aug. Ven. M. Med. Vat. D. Eadem forma utitur Photius (supra p. 5. l. 43.) & uterque Anonymus in Testim. de App. p. 12, 46. & 13, 59. Sic & in inscriptione Libri *de rebus Punicis* Vat. A. dat τὰ Καρχηδονικά. Sed in Καρχηδονιακὴ cum edd. facit Reg. B. Vratisl. Ven. P. Vat. A.; eamdemque insolentiorem formam Hisp. p. 116, 17. dederunt mssti cum editis. In Regiis nostro hoc loco est Καρχηδονιακὴ, sed in Reg. A. lit. α puncto supra infraque posito pro spuria declaratur.

Ibid. Μακεδονικὴ Reg. B. Ven. M., cum quibus, nescio casu ne an consilio, convenit edit. 3. Eadem forma & Photius & duo Anonymi (locis modo citatis) utuntur, neque aliam agnoscit Stephanus Byz. Tum in Reg. A. quoque, cum scriptum fuerit Μακεδονιακὴ, α rursus punctis notatum est. Μακεδονικὴ scribendum monuit etiam REISKIUS.

Pag. 19. *L.* 84. γεγένηται. Sic, monente BRUNCKIO nostro V. C. vel invitis Libris fuit scribendum. Nusquam cum subjunct. modo constructa partic. εἰ καὶ legitur. Prima vero verbi syllaba eo facilius excidere poterat, quod alteri similis esset. Error, sicut alii complures quibus deformati sunt Appianei libri, ex vetustiori exemplari, qui communis codicum hodie exstantium fons est, in omnes nostros manavit.

L. 89. ἐς Αντώνιον. Quæ sequebatur partic. τε, abest ab Aug. Reg. B. & Vratisl.; ac variandæ paulisper orationis gratia rectius abesse mihi visa est.

L. 93. ὑπὸ Ρωμαίους ἐγένετο, καὶ τὰ Ρωμαίων εἰς μοναρχίαν περιῆλθεν. Aut hiatu aut alia menda laborare vulgatam lectionem, facile adparet. ὑπὸ Ρωμαίων εἰς τὴν μοναρχίαν περ. scribere jussit REISKIUS, adjecitque „ita Cæsarum appellat imperium." At nec sic satis cautum videtur difficultati: nam aut abundabunt plane verba ὑπὸ Ρωμαίων, aut εἰς τὴν Ρωμαίων μοναρχ. περ. fuerit legendum. Quisquis Photii verba (supra, p. 7, l. 72 sqq. a nobis relata) cum his Appia-

neis contulerit, næ is facile ſibi perſuadebit, ducta illa ex integriori Appiani exemplari eſſe, e quo ſuppleri potuerit debueritque h. l. lacuna, ex feſtinatione librarii orta, a voce Ῥωμαίους ad mox ſequentem Ῥωμαίων aberrantis. Forte etiam uberius hæc ex Photio ſuppleri debuerant: Αἴγυπτος δεδήλωται ὡς ὑπὸ Ῥωμ. &c. Pag. 19.

CAP. XV. Lin. 95. ἢ ἐς στρατηγοὺς τὰ Ἐμφύλια. Licet in vulg. lect. ἢ στρατηγῶν libri noſtri omnes conſpirent, neceſſaria omnino viſa eſt illa noſtra emendatio, quam & ſententia & ratio grammatica flagitabant, & quam eamdem ipſe Auctor ſuppeditabat, paulo ante (init. huj. pag.) ſic ſcribens, ὅσα δ' αὐτοὶ Ῥωμαῖοι πρὸς ἀλλήλους ἐστασίασαν . . . ἐς τοὺς στρατηγοὺς τῶν στάσεων διῄρηται. Poterat autem facile excidere præpoſ. ἐς, ob ſonum prioris literæ cum præc. vocali η, poſterioris autem cum ſeq. σ in voce στρατηγῶν, confuſum & ab his velut abſorptum: quo facto, terminationem nominis στρατηγοὺς ſimilem faciendam eſſe terminationi proximi nominis ἐθνῶν putavit feſtinans aliquis aut male ſedulus parumque doctus librarius; cujuſmodi errorum plura jam exempla in hac eadem Præf. occurrerunt: ut p. 8, 15. ἔργα τὰ πάντα, pro ἔργῳ; p. 10, 46. ἀρχῆς ἑτέρας ἐλπίδος, pro ἐλπίδι; p. 13, 100. εἰ βασιλεῖς ὀκτακόσιοι, pro ὀκτακόσια; p. 17, 67. γενόμενα ἔργα, pro γενομένων.

L. 96. Ἡ δὲ τελευταία &c. Huic Libro titulum ab Appiano inſcriptum fuiſſe Ἑκατονταετία, ex Photio & ex Teſtim. alterius Anonymi diſcimus.

L. 3. αὐτὸς προέφηνα, *ipſe ſupra indicavi*; puto, in fronte Libri, cui ſine dubio & nomen ſuum & patriam inſcripſerat Appianus. Patriam autem in ipſo etiam Præfationis curſu obiter declaravit; primum, Ægypti reges *ſuos reges* adpellans, cap. 10; tum vero, in exponendis finibus provinciiſque Romani imperii, ex omnibus urbibus unam Alexandriam non ſolum diſerte commemorans, ſed & grandiori quodam ſtylo, quam quo aliâs uti ſolet, mentionem ejus interſerens. Pag. 20.

L. 4. Nomen Ἀππιανὸς, quod vulgo abeſt, dederunt Aug. Ven. M. & Cand.

Pag. 20. *L.* 5 *fqq.* δίκαις ἐν Ῥώμῃ συναγορεύσας . . . . σφῶν ἐπιτροπεύειν ἠξίωσαν. Qui *Romæ caufis pro tribunali Cæfarum agendis* per aliquod tempus (neque id nimis breve, ut colligi poſſe videtur ex eo quod ſubjicit, μέχρι με) vacaverat, næ is latini ſermonis uſu non mediocriter imbutus eſſe debuit; &, vergente ætate Hiſtoriam populi Romani editurus, non eo ſane neceſſitatis redactus putari debet, ut, præteritis Romanorum Annalium fontibus, ad Græcorum rivos confugeret, nedum ut Plutarchi, qui ipſius ætate ſcripſit & parum latine doctum ſe ipſe (in Demoſth. p. 846. & Catone Maj. p. 340.) profeſſus eſt, vitulo araret, fucumque lectoribus faceret; quod flagitium dici vix poteſt quam inconſiderate (ne quid gravius dicam) objici Appiano a multis, eiſque magni nominis viris, ſolet. Quonam vero imperante Cæſare illud vitæ inſtitutum Romæ ſecutus ſit Appianus, non declarat. Sub duorum ſuccedentibus imperiis id factum eſſe, innuere videtur pluralis, quo utitur, numerus ἐπὶ βασιλέων. Quodſi ſtricto quodam ſenſu accipienda Photii verba eſſent, qui *floruiſſe* Appianum ait (ἤκμαζε: vid. ſupra, p. 8. l. 89.) *Trajani & Adriani ætate*; intelligi poſſet, Trajani tempore jam Romæ celebrari cœptum ejus nomen. Sed Photius quidem quod de Appiani ætate tradit, id non aliunde niſi ex ipſius Scriptoris noſtri locis illis compertum habuit, quibus de Trajani Adrianique rebus tamquam ſua ætate geſtis loquitur: (cf. Adnot. ad p. 8. l. 17.) quo fit, ut definire non poſſimus, ſub Trajano-ne jamjam & Adriano, an ſub Adriano demum & Antonino Pio, cauſarum patronus Romæ fuerit Appianus, donec vel ab Adriano vel ab Antonino Pio demum, quo imperante editum hoc opus eſſe ſupra (l. modo cit.) docuimus, *Procurator* vel *Præfectus Ægypti* conſtitutus eſt. Nam quamquam pergit h. l. plurali numero loqui, (σφῶν ἐπιτρ. ἠξίωσαν;) tamen nil impedit, quo minus hoc ad unum Antoninum fortaſſe debeat referri. Sive autem collata primum illa dignitas Appiano ab Antonino Imp. fuerit, ſive confirmata; habebimus probitatis argumentum viri, qui eminenti munere functus ſub eo Principe eſt, quem conſtat

non nisi bonos in honore habuisse, & æquissimos viros ad administranda publica munera quæsivisse. Vid. Eutrop. VIII. 4. & Joh. Antioch. loc. supra (ad p. 8, 24.) cit. Pag. 20.

Quod autem dicit μέχρι με σφῶν ἐπιτροπεύειν ἠξίωσαν, id quo pacto potissimum accipiendum sit, fateor me non satis expedire. Possit intelligi demandatum Appiano munus *Procuratoris rei privatæ Principis*, qui & *Rationalis* vocabatur, & idem putatur esse qui ἴδιος λόγος (si modo vera lectio) apud Strab. L. XVII. p. 797. adpellatur: cf. Ritter. ad Heinec. Hist. Jur. Rom. T. I. p. 264 sqq. & qui ibi citantur. Atque in eum fere sensum phrasin illam apud Nostrum in vers. lat. expressi. Sed hoc quidem munus non ejusmodi fuit, ut τὰ πρῶτα, *primaria dignitas*, *princeps locus*, sive universe in Ægypto sive in urbe Alexandria, dici commode posset. Primaria enim dignitas Alexandriæ & omnino in Ægypto ejus erat, qui Imperatoris nomine provinciæ præsidebat, qui *Præfectus Augustalis* L. I. Digest. Tit. 17. & ἔπαρχος ap. Strab. l. c. ὕπαρχος ap. Arrian. de exped. Alex. L. III. c. 5. p. 110. ed. Gronov. dicitur, & Ægyptum copiasque, quibus coërcetur, loco regis (ut ait Tacitus Hist. I. 11. & Strabo l. c.) i. e. tanta dignitate, ut nihil prope nisi regium nomen abesset, obtinebat. Cf. Tac. Annal. XII. 60. Is autem jam inde ab Augusto (teste eodem Tac. Hist. I. 11. Dione Lib. LI. 17. & LIII. 13. Arrian. l. c.) non ex senatoribus Romanis, sed ex *equestri ordine* legebatur; eodem modo parique consilio, quo deinde aliis quoque provinciis, Romano imperio postea adjectis, velut Rhætiæ, Norico, Alpibus maritimis, Judææ, Cappadociæ, Mauritaniis duabus, Thraciæ, *Equites Romani* præfecti sunt; qui promiscue *Procuratores* & *Præsides provinciarum* (ἄρχοντες, ἡγεμόνες, ἐπίτροποι, ἐπιτροπεύοντες) dicti sunt. (Conf. Tac. locis cit. & Hist. V. 9 sq. Gruter. Inscr. p. 493. n. 6. 7. Arrian. in Epict. III. 4. Dionem passim; adde Lipsium Excurs. II. ad Tac. Annal. XII. & Bynckersh. in Obs. Juris Rom. L. II. c. 21.) Quibus rebus inter se collatis, admodum fit probabile, non *familiaris rei Principis*, neque solius *ærarii*, sed *totius Ægypti Procuratorem*,

Pag. 20. adeoque Præſidem, vel *Præfectum Auguſtalem*, quem vocant, fuiſſe Appianum noſtrum Alexandrinum; cujus popularem quoque, Tiberium Alexandrum olim, Galba & dein Veſpaſiano imperantibus, eadem dignitate ornatum Tacitus memorat, loco ſæpius cit. Hiſt. I. 11.

Ad haſce Obſervationes, quarum meliorem partem doctiſſimo collegæ noſtro JOH. MICH. LORENZIO acceptas refero, accedit, quod verbum illud ἐπιτροπεύειν, licet ab eis qui Cæſarum res geſtas græce ſcripſerunt ſigillatim interdum de *Procuratoribus fiſci* vel de *rei privatæ Principis*, intelligendo ſcil. τῶν χρημάτων vel τοῦ ταμιείου, uſurpetur; (cf. Dion. Caſſ. Lib. LIII. c. 13. Herodian. L. VII. c. 4. §. 4. 5.) tamen ex uſu optimorum Scriptorum de *præfectis qui regum nomine provinciis cum imperio præſident* ſoleat frequentari. Ne plura exempla adferam, vid. Herodot. III. 15. & 82. VII. 7. VIII. 127. Sed illud tamen h. l. paulo inſolentius dictum videri poteſt, quod, quum aliâs provincia vel res quæcunque, quam quis alterius nomine adminiſtrat, in genit. vel accuſat. caſu, perſona autem, cujus nomine ea adminiſtratur, tertio caſu, ſoleat poni (ἐπιτροπεύειν Αἰγύπτου, ἐπιτρ. τοῦ πλήθους Herodot. – τὴν Ἀσίαν, τῶν Γαλατῶν, τῆς Ἀσίας Dio Caſſ. – τὴν πόλιν & τῆς πόλεως Dionyſ. Halic. ἐπετρόπευον αὐτῷ τὴν μὲν στρατιὰν Ἀχιλλᾶς, τὰ δὲ χρήματα Ποθεινὸς Appian. Civ. II. 291, 75. ὁ τῆς ἀποδημίας [an τὰ τῆς ἀποδημίας?] ἐπιτροπεύων τῷ Ἀντωνίῳ Civ. V. 729, 90. τὴν ἀρχὴν ἐπιτροπεύειν τῷ παιδὶ Illyr. 838, 26.) nunc genitivus perſ. verbo addatur, σφῶν ἐπιτροπεύειν; quæ phraſis aliâs ſpeciatim notat *tutelam alicujus gerere, tutorem eſſe*, velut apud ipſum Noſtrum Civ. IV. 546, 52. Θωράνιος, λεγόμενος ὑπό τινων ἐπιτροπεῦσαι Καίσαρος. Polyb. L. II. c. 45. p. 212. ed. Lipſienſ. Ἀντιγόνῳ ἐπιτροπεύοντι Φιλίππου παιδὸς ὄντος. Itaque ſubiit interdum dubitare, ſatisne ſanus etiam hic noſter locus ſit, ſuſpicarique, vel intercidiſſe aliquid, vel ſaltem σφίσιν ἐπιτροπεύειν (ſc. τὴν ἐμὴν πατρίδα) forte eſſe legendum. Sed, ſicut tutor pueri apud Græcos ἐπίτροπος vel ἐπιτροπεύων τοῦ παιδὸς inde adpellatur, quod rebus ejus adminiſtrandis & negotiis nomine ejuſdem geren-

dis fuerit præfectus; eodem modo & ἐπιτροπεύων τοῦ βασιλέως non male fortasse dictus fuerit is, qui regis vel Imperatoris nomine provinciæ administrandæ erat præfectus. Pag. 20.

ADNOTATIONES
AD EXCERPTA ET FRAGMENTA
EX LIBRO I.
DE REGIBUS ROMANORUM.

I. EXCERPTUM PHOTII. Photius in Biblioth. Codice LVII. p. 23. l. 15 sqq. edit. Hœschelii. p. 50, l. 40 sqq. edit. Rothomagensis: Ἄρχεται μὲν οὖν (ὁ Ἀππιανὸς) τῆς ἱστορίας ἀπὸ Αἰνείου, τοῦ Ἀγχίσους, τοῦ Κάπυος· ὃς ἐν τῷ Τρωϊκῷ ἤκμασε πολέμῳ. κ. τ. λ. Pag. 21.

Lin. 9. σταδίων τριῶν, *trium in circuitu stadiorum agrum adtribuit.* Nimis utique angustus hic ambitus videtur; ac præferenda fortasse altera lectio, quæ *quadringentorum stadiorum circuitum* ponit. Dionysius Halic. L. I. c. 59. p. 48. edit. Sylb. *Aborigines*, refert, *Trojanis tantum agri dedisse, quantum petierant*, ἀμφὶ τοὺς τετταράκοντα σταδίους πανταχοῦ πορευομένοις ἀπὸ τοῦ λόφου, *a colle quoquoversum euntibus stadia circiter XL.*

L. 14 *sq.* ὑπὸ Ῥουτούλων &c. Vulgatam seriem verborum, quam in Notis infra contextum repræsentavi, Libri omnes sequuntur. Sed non hac una parte laborat iste locus. Non confundendi erant Rutuli cum Etruscis, ac fortasse καὶ Τυρρηνῶν vel Appianus vel Photius (nam non tam exscripta hæc ex Appiano, quam contracta, videntur) scriptum reliquit. Neque vero Τυρρηνῶν regi, sed *Turno*, (Τυρνῷ) regi Rutulorum, desponsata prius Lavinia fuerat: ac nescio, an ex similitudine nominum Τυρνὸς & Τυρρηνὸς confusio quædam hic orta sit, quemadmodum fere, apud Dionysium Halic. Τυρρηνὸς, Τυρρηνὸν pro Τυρνὸς, Τυρνὸν, dare codicem Vaticanum notatur in edit. Pag. 22.

Pag. 22. Hudſoni. De re ipſa, quæ h. l. agitur, adeundus idem Dionyſius L. I. c. 64 ſq. p. 52. Livius I. 2. Aurelius Victor in Orig. gentis Rom. c. 13 ſqq.

L. 24 *ſqq.* Σιλούϊος &c. Quum Συλούϊος, & ſic deinceps, per υ edidiſſet Hœſchelius, monuit idem in Notis „ lege Σιλούϊος"; quamquam ad nullius libri manu exarati provocavit auctoritatem. Ac ne noſtræ quidem ſchedæ in ſcriptura illius nominis varietatem aliquam adnotarunt, niſi quod paulo poſt, (l. 35.) ubi Σερουΐαν Hœſchelius ediderat, ex Cod. Vat. F. adnotetur Σιλουΐαν, quod & in marg. Hœſch. eſt. Mox vero (l. 38.) contextus quoque Hœſch. Σιλουΐα exhibet, ubi pariter ſilent ſchedæ. Sed apud Dionyſium certe Halic. L. I. c. 70. p. 56. licet is Σιλούϊον adpellatum fuiſſe moneat ἀπὸ τῆς ὕλης, ὥσπερ ἂν εἴ τις ἑλλάδι γλώσσῃ λέξειεν Ὑλαῖον, tamen in ſcripturam nominis Σιλούϊος per ι conſtanter conſpirant mſſti, neque apud Livium I. 3. ubi ſæpius repetitur nomen *Silvius*, ullam video librorum diſcrepantiam.

Pag. 23. *L.* 25. Λατῖνον Σιλούϊον. „ Locus videtur mutilus, & poſt Λατῖνον Σιλούϊον (ſiquidem Dionyſium Hal. velimus ſequi) addendum τοῦ δὲ Ἄλβαν· τοῦ δὲ Κάπετον, τοῦ δὲ Κάπυν· Κάπυος δὲ Κάλπετον γενέσθαι, Καλπέτου δὲ Τιβερῖνον &c." HOESCHELIUS.

L. 27. Ρωμύλον. „ Ρώμυλον. Sic Livius. Ἀλλάδην Dionyſius. *Aremulum* Paul. Oroſius Lib. I. c. 20." HOESCH. Apud Oroſium tamen plures mſſtos *Remulum*, & unum cum editt. vetuſtis *Romulum* dare, monuit Havercamp.

L. 28. τόνδε μὲν Vat. F. & margo Hœſchelii. Mox pro Ἀβεντῖνον (*L. ſq.*) HOESCHELIUS notavit Αουεντῖνον ſcribi apud Dionyſium. Quo genere varietatis ſcripturæ nihil tritius vulgatiuſque eſt. Ubi in latino ſermone *a* ſequenti *v* conſona occurrit, velut in *Octavius*, ibi Græci ſcriptores αου vel αυ poſuerunt; quæ a ſequioribus librariis, ſonum literæ β cum Φ & cum latinorum *v* & *f* confundentium, frequentiſſime in αβ mutata ſunt, ut promiſcue hodie in mſſtis legatur Ὀκταούϊος, Ὀκταύιος, Ὀκτάβιος. Conf. ad p. 31, 11.

L. 29 *ſq.* καὶ πᾶσι δὲ τὸν Σιλούϊον ἐπώνυμον ἦν. Malim καὶ πᾶσι δὲ τὸ Σιλούϊον ἐπώνυμον εἶναι. Certe aut ἦν in εἶναι,

aut τὸν Σιλούϊον in Σιλούϊος erit mutandum. *Lin.* 31. pro Νεμέτωρ apud Dionyſ. Νομίτωρ, & apud Plut. Νομήτωρ legi, HOESCHELIUS monuit: tum *L.* 34. Αἴγεστον apud Dionyſ. Pag. 23.

L. 35. ἱέρειαν. „ ſcil. Εστίας." HOESCH.

L. 37. τῆς εἰς τὸ σῶμα τοῦ ἀδελφοῦ ἐπιβουλῆς. Rectius abſunt verba τοῦ ἀδελφοῦ ab Amſt. & Vat. B. Nam quod ad Lin. 34. dictum in Notis eſt, abeſſe ibi a Vat. B. verba τοῦ ἀδελφοῦ, id ad hunc locum, non ad illum, erat referendum.

L. 38. ἐξεῖλε dedit Vat. F. & margo Hœſch. Hac tamen ſignificatione, *eximendi periculo*, medio potiſſimum genere verbum illud frequentatur, ut ἐξείλετο legendum videri poſſit. Sic Mith. 649. 15. Ῥωμαίους ἐλπίζων αὐτὸν ἐξαιρήσεσθαι τῆς ἐπιβουλῆς.

L. 44. τοῦ φύσαντος. Sic legendum WYTTENBACHIUS quoque V. C. monuit, cujus humanitati varietatem Lectionis ex Cod. Amſtelod. enotatam debeo. Pag. 24.

II. ALTERUM EXCERPTUM PHOTII. Biblioth. p. 22. l. 8 ſqq. edit. Hœſch. p. 47. l. 36 ſqq. edit. Rothom.

L. 47. Ἄγκου Ὀστιλίου. „ Mendoſum: lege Τύλλου Ὀστιλίου. Notum ex Livio, Dionyſio Halic., Zonara, Cedreno." HOESCH. Prius nomen librarii alicujus oſcitantiæ originem debere, audacter poſſemus pronunciare, ni dubium moverent verba continuo ſequentia, καὶ Ἄγκου ἑτέρου. — De Anco Marcio, Zonaræ hæc verba (ex Libr. VII. Annal. c. 7.) adtulit HOESCH. τὴν ἀγκύλην πεπήρωτο, ὅθεν καὶ Ἄγκος ἐπώνυμον ἔσχηκεν. *Lin. ſq.* Σερουΐου recte cod. Andr. Schotti, & Vat. B. *L.* 49. Λευκίου τοῦ Ταρκυνίου. Duo poſteriora verba dedit Vat. F. & Amſt.

L. 53. ζήσας. . . „ Deeſt annorum numerus: vixiſſe ſupra LXXX annos, ſcribit Dionyſ. Hal. Lib. II. extr." HOESCH. Pag. 25.

III. FRAGM. SUIDÆ. Ad *Voc.* λιθάζω ſic Suidas: Λιθάζω, αἰτιατικῇ. καὶ τὸ ὁπωσοῦν διά τινος εἴδους βάλλω. Ἀῤῥιανός· Κελεύσαντος δὲ Τατίου κ. τ. λ. Ubi pro Ἀῤῥιανὸς reponendum eſſe Ἀππιανὸς, ex alio ejuſdem Lexicographi loco intelligitur, quo pars ejuſdem Fragmenti repetitur: Ἔς τε, μέχρις οὗ.

Pag. 25. Αππιανός· ἐλίθουν αὐτὴν, ἔς τε τιτρωσκομένη κατεχώσθη. Cui loco vicissim ex altero illo medela adferenda est, ἐλίθαζον reponendo pro ἐλίθουν: quoniam τὸ λιθοῦν apud Græcos Scriptores non significat lapidibus obruere vel lapidare, sed in lapidem vertere, ut ibi KÜSTERUS monuit. Nota res, quæ hic agitur, ex Livio I. 11. & Dionys. Hal. L. II. c. 39 sq. p. 106 sq. unde simul adparet, ex primo Appiani Libro, qui Regum res gestas exponebat, ductum esse illud Fragmentum.

IV. EXCERPT. I. DE LEGATIONIBUS, apud *Ursinum* p. 334.

Lin. 62. Ὅτι τὸν πόλεμον κ. τ. λ. „Hoc Appiani fragmentum ex Libro, qui Βασιλικὴ inscriptus fuit, descriptum fuisse didicimus ex annotatione ad oram libri Manuscripti. In Procemio autem Historiæ a se scriptæ [cap. 14.] Appianus facit mentionem βασιλικῆς ἱστορίας, his verbis: τριῶν δὲ βίβλων οὐσῶν &c." URSINUS. In Bavarico Codice nusquam adnotatos titulos Librorum reperi, e quibus ducta sint Excerpta, quæ ibi exhibentur. Historiam vide apud Dionys. Halic. L. II. c. 45 sq. p. 110 sq. & Liv. I. 13. Particulæ ὅτι, initio cujusvis horum Excerptorum occurrentis, quænam vis sit, vel tironibus, ex Devario aut ex Lamberti Bos Ellipsibus Græcis, artic. φησι, notum esse potest.

L. 64. χεῖράς τε. Certe vel dualis vel pluralis potius numerus requirebatur. Sic τὰς χεῖρας ἀνασχοῦσα p. 36, 83. τὰς χεῖρας ὀρέγοντες p. 746, 76. & absque artic. χεῖρας ὀρέγοντες p. 750, 39.

Pag. 26. *L.* 65. Jonicam formam σφὶν nusquam me apud Appianum memini reperire; itaque cum altera σφίσιν commutandam putavi.

L. 67 *sq.* ἐδέοντό τε ο. λ. τ. τοὺς Σαβίνους. „Erant hæc aliaque multa mendose scripta: nos autem ita edidimus, ut emendari debere existimavimus." URSINUS. Emendationes Ursini, quæcumque illæ sint, (nam depravatas codicis sui lectiones ne in Notis quidem ubique adferre operæ pretium duxit,) confirmantur h. l. auctoritate codicis Bavarici, qui ab edita lectione nil differt.

L. 72. συγ[γ]ιγνώσκοντες. Pro γινώσκω & γίνομαι, cum compositis, antiqua forma γιγνώσκω, γίγνομαι delectatum fuisse Appianum, (de qua vide Mœrin, voc. γίγνεται, & Valckenar. ad Phœnissas v. 1396.) infinitis ex locis, ubi vel omnes vel plures consentiebant codices, intellexi. Itaque γ illud, ubi neglectum in Editis vidi, inserui, præeuntibus plerumque msstis, nonnumquam etiam aliter ferente librariorum sive libidine sive incuria. Sed ne in hac quidem re, quemadmodum nec in aliis ejusdem momenti rebus, summam ubique ἀκρίβειαν tenendam putavi; neque, ne id vitio mihi vertat æquus Lector, magnopere vereor. Si quis enim in rebus hujusmodi exquisitissimam curam summamque constantiam exigat ab editore prisci Scriptoris, næ is videat, ne plus ab editore postulet, quam ipse Scriptor, si vel adcuratissimum ponas, præstiterit. Pag. 26.

L. 74 *sqq.* Καὶ συνελθόντες - - - συνέβησαν. „Alii scribunt, non in sacra via, sed in Comitio, fœdus inter Romulum & Tatium ictum fuisse, ab eaque coitione Comitium ipsum dictum esse: & recte. Nam ea pars fori Romani in qua *Comitium* erat, *Sacræ viæ* jungebatur, ut ex recta Fori Romani descriptione intelligi potest. Videndus liber, quem scripsimus de Familiis Romanis, in gente Mussidia." URSINUS.

V. *Lin.* 80. Ὁ δὲ στρατηγὸς. Στρατηγὸς ille *Mettus Fufetius* esse mihi visus est, qui post mortem Cluilii στρατηγὸς αὐτοκράτωρ ab Albanis erat creatus: & ex ea historia Fragmentum decerptum videtur, quam Dionys. III. 5 - 7. p. 141 sqq. exponit. In latina nostra versione, verba illa „vel Suffetius" deleta velim, quoniam corruptam esse istam veterum Livii editionum lectionem, ostenderunt Critici ad Liv. I. 23. Pag. 27.

VI. *Lin.* 82 *sq.* ἐπὶ τρισὶν ἀνδράσι τὰ πάντα θέμενον. Livius I. 25. „Consederant utrimque pro castris duo exercitus, periculi magis præsentis, quam *curæ*, expertes; quippe *imperium* agebatur, *in tam paucorum virtute atque fortuna positum.*" Cf. Dionys. Hal. III. 18 sq. p. 154 sq.

VII. *Lin.* 84. Συμβάσεις ποιεῖν &c. Dionys. Hal. IV. 54. extr.

Pag. 27. p. 254. ὁμολογίας ᾤοντο δεῖν ποιήσασθαι πρὸς τοὺς Γαβίους, καὶ τὸν πόλεμον ἐφ᾽ οἷς ἂν ἐκεῖνοι θέλωσιν διαλύσασθαι. In verſ. noſtra lat. *Gabini* repoſitum mallem; qua forma nominis gentilis utuntur Romani ſcriptores.

VIII. *Lin.* 85. Nota ſive hiſtoria ſive fabula eſt ex Dionyſ. Hal. IV. 62. p. 259. & aliis ſcriptoribus, quos citavit Fabricius Bibl. Græc. L. I. c. 31. §. 1. Ex eodem Grammatico, qui Fragmentum hoc ſuppeditavit, alia Appiani Fragmenta exhibuimus in *Spicilegio Fragm.* hoc vol. p. 16 ſq.

Pag. 28. IX. *Lin.* 86. Ὁράτιος. Rectius Ὡράτιος ſcribi Küſterus contendit, ad Suidam h. v. Atque ſic apud Plutarchum editum video, in Poplicola, p. 105. Sed ſcripturam per ο breve, quam apud Suidam ipſa literarum ſeries confirmat, conſtanter exhibent codices Dionyſii Halic. & Dionis Caſſii. Rem eamdem tradit Dionyſ. V. 25. p. 296.

X. *Lin.* 89. τὰ ὅρκια προὔτειναν. Küſterus τὰ ὅρκια cum Porto *fœdera* interpretatus eſt. Mihi h. l. ea ſententia, quam in lat. verſ. expreſſi, ex ipſo fragmenti hujus argumento (de quo conf. Dionyſ. Hal. L. V. c. 26 extr. ſq. p. 297.) probabilior viſa eſt. Juramentum illud intelligitur, quo ſeſe obſtrinxerant, *neminem amplius regem ſe paſſuros.* Cf. Præf. c. 6. & Civ. IV. c. 91. Τὰ ὅρκια autem eadem vocis ſignificatione qua τὸν ὅρκον a probatiſſimis auctoribus uſurpari, vel ex Stephani Theſ. notum eſſe poteſt. Sic Thucyd. L. VI. c. 52. λέγοντες, σφίσι τὰ ὅρκια εἶναι &c. *dicentes, jurisjurandi religione adſtrictos ſe eſſe.*

Lin. ead. ἐς πάντα. ἐς πάντας, quod vulgo legitur apud Suidam, nihili eſt. Nam quod Portus & Küſterus in verſ. lat. poſuerunt, *coram omnibus*, id Græce ἐν πᾶσιν ſonat. ἐς πάντα ἐνδώσειν idem eſt, quod Dionyſius l. c. πάντα τὰ δεινὰ ὑπομένειν βούλεσθαι dicit. Parique ratione apud noſtrum p. 26, 73. ἐς τὰς διαλλαγὰς ἐνεδίδουν, & p. 62, 65. ἐς διαλύσεις ἐνδώσειν, legimus.

XI. *Lin.* 92. ἐκ Ρηγίλλου. „ Sic emendavi, cum in exemplari ſcriptum eſſet Ηρινίλλου. Autorem autem emendationis

habui Dionyſium Halic. Lib. V. [c. 40. p. 308.] & Suetonium in Tiberio, [cap. 1.] cujus hæc ſunt verba: *Patricia gens Claudia orta eſt ex* Regillis, *oppido Sabinorum.*" VALESIUS. — Adde Livium II. 16. Fragmentum autem hoc ex primo Appiani Libro, qui de Regibus agebat, fuiſſe excerptum, inſcriptio in mſpto exemplari præfixa declaraſſe videtur. Unde ſimul colligitur, hiſtoriam Romanam iſto Libro uſque ad mortem exulis Tarquinii fuiſſe ab auctore deductam. Quare & ſequens Fragmentum XI, quod de Latinorum defectione agit, quæ in extrema Tarquinii tempora incidit, ad eumdem etiamnum Librum retuli. *Pag. 28.*

XII. *Lin.* 1 *ſqq.* Λατῖνοι, ἔνσπονδοι Ῥωμ. ὄντες &c. Jungenda putavi duo Suidæ Fragmenta, quæ ad eamdem rem pertinere videntur, ſcil. ad bellum illud Latinorum, quod in cladem eorumdem ad Regillum lacum tandem deſiit, de quo vide Liv. II. 19 ſq. Querelas iſtas Latinorum de Romanis uberius exponit Dionyſius Hal. L. V. c. 61. p. 326. *Pag. 29.*

AD EXCERPTA ET FRAGMENTA

EX LIBRO II.

DE REBUS ITALICIS.

Pag. 30.

II. *Lin.* 4 *ſqq.* De repulſa iſta, quam Marcius Coriolanus in petitione Conſulatus a plebe Rom. tulit, vide Dionyſ. Hal. L. VIII. c. 21. p. 434.

IV. *Lin.* 10. τὸ μηδὲν ἡγησάμενος. Minime hæc ſolicitanda. Nimirum non τὸ, ante μηδὲν, in ταῦτα mutandum eſt; ſed ad phraſin illam pronomen ταῦτα ſubintelligendum. Sicut autem τὸ μηδὲν εἶναι notat *nihili eſſe*, *nullum*, *nullius momenti eſſe* (Herodoto VIII. 106. Dionyſio Hal. Luciano, aliiſque paſſim) & τὸ μηδὲν ποιεῖν *in nihilum redigere*, *cum contemtu abjicere* Dionyſ. VIII. 32. p. 506. ſic τὸ μηδὲν ἡγεῖσθαι commode noſter dixit *parvi habere*, *nihili ducere*. *Pag. 31.*

Pag. 31. *L.* 11. Βολούσκων. Haud ſane ſperno ſcripturam Οὐολούσκων, quam h. l. editiones Suidæ agnoſcunt. Sed quum paulo ante bis idem nomen litera Β ſcriptum occurriſſet, & quum in Excerpto, quod proxime ſequitur, non hoc ſolum, ſed & plura alia nomina a *V* in latino ſermone incipientia, per Β expreſſa inveniſſem, (Βαλερία, Βετουρία, Βολουμνία;) etiam h. l. Β pro Ου repoſui, ne vel nimis multa mutarem, neve intra paucas lineas ſibi non conſtaret ejuſdem nominis ſcriptura. Sic & Pun. p. 376, 10, in ſupplemento illo quod ſuppeditavit codex Bavaricus, Βολούσκους ex mſpto repræſentavi. Viciſſim vero alteram quoque ſcripturam Οὐολούσκους, Civ. I. p. 2. l. 22, ubi in eam conſpirantes codices noſtros cum editis reperi, conſervandam duxi. Et, verum ut fatear, ipſa hæc ſcriptura, quæ latinorum *V* conſonam per Ου exprimit, potior utique videtur; eamdemque lubens in locum alterius, quæ β præfert, equidem ſubſtituerim. Cf. ad p. 23, 28.

V. *Lin.* 13. ὅτι τοῦ Μαρκίου φυγαδευθέντος. „ Hoc Fragmentum ex libro, qui *Italicus* inſcriptus fuit, depromptum eſſe, ad oram exemplaris notatum eſt. De eo facit mentionem Appianus, in eodem hiſtoriæ ſuæ Proœmio [cap. 14.] ita ſcribens: ἡ δ' ἑξῆς τὰ ἐς τὴν ἄλλην Ιταλίαν &c." URSINUS. De argumento hujus Fragmenti conf. Dionyſ. L. VIII. c. 16 ſqq. p. 491 ſqq. Liv. II. 39 ſq.

Pag. 32. *L.* 18. „ ἡ δὲ μόλις ἐξέπεμψεν αὐτοκράτορας περὶ εἰρήνης πρέσβεις. Ita emendavimus, cum in exemplari αὐτοκράτορας περὶ Ρωμαίοις πεμπούσης, corrupte ſcriptum eſſet. Livius de hac re ita ſcribit lib. II. [c. 39.] *Deinde vocare ſenatum, referre de legatis ad C. Marcium mittendis coëgit. Acceperunt relationem Patres, poſtquam apparuit labare plebis animos; miſſique de pace ad Marcium oratores &c.*" URSINUS. Adde Dionyſ. VIII. 22. p. 497. Non placet Ρωμαίους, quod in contextu poſitum eſt: & ne ipſi quidem Urſino ſatis placuiſſe videtur; quare in Notis, ubi verba contextus repetiit, vocabulum hoc præteriit. In mſpto intercidiſſe aliquid videtur, quod ad illud Ρωμαίοις referebatur.

L. 21.

L. 21. ἀμνηστίαν. „Ita legendum pro ἀναμνηστίαν, ut est in exemplari; & mox [lin. 22 sq.] ὡς οὐχ ἁμαρτούσης εἰς αὐτὸν, pro ἁμαρτούσης ἑαυτὸν, ut habet liber manuscriptus." URSINUS. Quod in contextu editum ἀμνηστείαν erat, id invito editore factum esse, ex Nota illa adparet. Similiter καταλύσας, pro quo καταλῦσαι restitui, ex operarum errore ortum videtur; quamquam sæpe a librariis etiam nostris ας & αι in fine verborum perperam inter se permutata vidi. Pag. 32.

L. 25 *sq.* „ἂν τήν γε μὴν ἔχουσι Βολούσκων καὶ τὰς πόλεις ἀποδῶσι. In exemplari corrupte scriptum erat αὐτὴν, ex quo nos ἂν τὴν fecimus, ut χώραν intelligamus, conveniatque cum Livio, apud quem [II. 39.] est: *Si Volscis ager redderetur, posse agi de pace.*" URSINUS. Mihi, neque particulam γε μὴν hic locum habere, neque substantivum γῆν abesse commode posse, ubi sequitur aliud substantivum καὶ τὰς πόλεις, visum est. Commodius autem fortasse legeremus, ἂν γῆν τε ἣν ἔχουσι. Ex libro Bavarico nihil subsidii peti huc potest, quoniam totum Fragmentum hoc ibi desideratur.

L. 43. ταυτά. Sic ex mente URSINI dedi, qui ad ταῦτα adnotavit: „vide, num ταυτά scribendum sit." Pag. 33.

L. 47. ἀμυνόμενοι. Malim omnino ἀμυνούμενοι.

L. 48. Βαλερία δὲ, Ποπλικόλα θυγάτηρ. Sororem, non filiam, Poplicolæ Valeriam perhibent Dionys. Hal. VIII. 39. p. 511, & Plut. in Coriol. p. 229. E. δὲ & δὴ frequentissime a librariis inter se commutari, notum est: neque dubium esse debet, quin δὴ locum hic tueri non possit. Ceterum Οὐαλερία malim, & mox Οὐετουρία & Οὐολουμνία. Cf. ad p. 31, 11. Pag. 34.

L. 58 *sq.* προσδραμών τε. URSINI est emendatio, qui „προσδραμόντες, inquit, corrupte legebatur in exemplari."

L. 63 *sq.* ὧν χώρα τε τοσαύτη διέφθαρται. „Ita videtur scribendum, pro ὡς χώρα τε τοσαύτη διέφθαρσαι, ut est in exemplari mendose." URSINUS.

L. 65. τὸ Ῥωμαίοις ἔσχατον, intellige ποιοῦσι; vel accipe tamquam in parenthesi dictum; i. q. ὃ Ῥωμαίοις ἔσχατόν ἐστι. Pag. 35.

Pag. 35. *L. 66 sq.* καὶ πρέσβεις πέμπουσιν. . . . μητέρα καὶ γυναῖκα, *legatos miserint . . . . matrem atque uxorem.* Pugnare hæc videri possunt cum eis quæ paulo ante Veturia dixerat, *se quoque Roma expulsam esse.* Sed ita conciliari fortasse poterunt, ut hoc dicere intelligatur mulier „ se ea conditione a Romanis esse ad filium missam, ut, nisi æquas pacis conditiones ab illo impetrasset, ne ipsa quidem in Urbem rediret, sed una cum filio exularet.

L. 69 sq. καὶ τῶν ἀδικουμένων. Si vera hæc lectio; vertendum erit, *cum his quibus a te vis infertur.*

L. 71. „ In exemplari deerant μετὰ τὴν πόλιν, quæ verba necessaria sunt." URSINUS.

L. 74. Οὐκ εἶναι πατρίδα. „ In exemplari legebatur οὐκ εἴα πατρίδα. Omnino videtur desiderari verbum ἔλεγεν, si εἶναι retineamus; vel, si εἴα placet, λέγεσθαι; ut sit, *non patiebatur Marcius patriam dici, quæ ejecisset.* Huc pertinent illa Livii: [II. 39.] *memorem se & civium injuriæ, & hospitum beneficii.*" IDEM. Vix dubitandum puto, quin verum sit οὐκ εἴα: ac fortasse intercidit verbum καλεῖν, quo alibi in eadem phrasi utitur noster: Civ. V. p. 791, 24. ὁ δὲ Κοκκήϊος οὐκ εἴα πω [nimirum, Ἀντώνιον] τὸν Καίσαρα καλεῖν ἐχθρόν; *Coccejus Antonio dixit, nondum inimicum adpellandum esse Cæsarem.*

Pag. 36. *L. 81.* „ τοὺς αὐτούς, ἐκείνους. Vel ἐκείνῳ legendum, vel ἐκείνοις, ut ad Volscos referatur." URSINUS. Omnino ἐκείνοις: *eosdem, quos illi* &c. Si *eosdem quos ipse* dicere voluisset, αὐτῷ vel ἑαυτῷ erat dicturus.

Pag. 37. *L. 92.* αὐτῷ, tum pag. 37. l. 96. ἕξεις, & l. 99. κατελεύσθη emendationes URSINI sunt. Idem ad l. 99. „ de Coriolani morte, inquit, ita Livius [II. 40.] scribit: *Abductis deinde legionibus ex agro Romano, invidia rei oppressum perisse tradunt, alii alio letho.*" Lapidibus obrutum Coriolanum vitam finivisse, cum Appiano Dionysius Hal. prodit lib. VIII. c. 59. p. 528.

L. 1. Ἀττιδίου. *Attius Tullus* vocatur dux ille Volscorum Livio II. 35. & Dionysio lib. VIII. c. 1. Apud eumdem tamen

Dionyſ. VIII. 67. in edit. Steph. & in probato aliâs Codice Vat. cum ibi, tum alibi, Ατίλιος ſcriptum eſſe monuit Hudſonus: atque hanc ſcripturam apud noſtrum ſecutus ſum, non quod eam veriorem putem, ſed quod proxime abeſt a corrupta mſpti lectione. Pag. 37.

VI. *Lin.* 2. Ελεεινοὶ τοῦ πάθους κ. τ. λ. „ Fragmentum hoc Appiani ad hiſtoriam *de cæde Fabiorum* referendum eſſe, ex veſtigiis ſenſus apparet." Lud. Küster. Vide Dionyſ. Hal. IX. 19 ſqq. Liv. II. 50. Oroſ. II. 5.

VII. *Lin.* 6. Τῷ δὲ στρατηγῷ κ. τ. λ. Ad Appii Claudii exercitum hæc eſſe referenda, nemo dubitabit, qui legerit quæ de eo Livius narrat lib. II. c. 59. & Dionyſ. l. IX. c. 50. p. 605 ſq. Pro ὑπὲρ μνησικακίας utique ὑπὸ μνησικ. fuerit ſcribendum. Notum eſt quam frequens librariorum lapſus ſit in minutis potiſſimum particulis orationis, quæ præ ceteris compendioſe ſcribi ſolebant, inter ſe permutandis.

L. 7. ἐθελοκάκως. Suidas h. v: ἑκουσίως τὸ κακὸν ἐκλεγόμενον. (forte ἐκλεγόμενοι, ut interpretatio ad hunc ipſum Appiani locum, quem ſtatim adfert Lexicographus, adcommodata ſit.)

L. 9. ἀπειρίαν ἐπικαλοῦντες τῷ στρατηγῷ. „ Scribe ἐγκαλοῦντες τῷ στρ." Küster. Fefellit virum doctum memoria, quum hæc ſcriberet. Non ſolum Appiano familiariſſimus eſt uſus verbi ἐπικαλέω pro ἐγκαλέω, ſed & aliis probatiſſimis quibuſque Scriptoribus ſatis frequentatus. Ad exempla, quæ in hanc rem ipſe Suidas, non nominatis quidem auctoribus, & H. Stephanus in Theſ. congeſſit, unum aut alterum adjiciam. Thucyd. I. 139. ἐπικαλοῦντες ἐπεργασίαν Μεγαρεῦσι τῆς γῆς τῆς ἱερᾶς: ubi Schol. ἐπικαλοῦντες, ἀντὶ τοῦ ἐγκαλοῦντες. Herodot. II. 118. τὰ ἐπικαλεύμενα χρήματα, *opes de quibus illi accuſabantur.* Dionyſ. Hal. VIII. 79. p. 546. ἀπείθειαν δὲ ἐπικαλῶν: ubi quidem Sylburgius etiam monuit, legendum fortaſſe ἐγκαλῶν; ſed paululum ſe recollegit, quum rurſus apud eumdem Dionyſ. IX. 30. p. 589. inveniſſet, προδοσίαν μὲν οὐ τολμῶντες ἐπικαλεῖν. De hoc uſu verbi illius ſi cogitaſſent Suidæ editores, non hæſiſſent in facili admodum loco, ſcil. Pag. 38.

Pag. 38. in fragmento quod ad voc. ἔνσπονδον, poſt Appianeum illud Fragm. ſupra a nobis exhibitum, his verbis expreſſum legitur, ὡς παλαιόν δή τι νόμιμον καὶ ἔνσπονδον ἐκλείποντι ἐπὶ καλῶν. Quæ quum latine ita reddidiſſet Portus, *ut quoddam antiquum inſtitutum, & (jus) fœdere comprehenſum adverſus illum, qui (ſuos ſocios) in præclaris rebus deſerit;* Küſterus eumdem locum, veluti deſperatum, plane intactum reliquit, & ne ullam quidem latinam verſionem adjicere auſus eſt. Quod ſi ἐπὶ καλῶν in unam vocem ἐπικαλῶν contrahamus, omnia plana erunt: *Accuſans eum, quod vetus inſtitutum idque fœdere etiam ſancitum deſeruiſſet.*

FRAGM. VIII. *Apud Valeſium* p. 546. Conf. Liv. V. 25. & Plut. in Camillo p. 132 ſq. Diodor. Sic. XIV. 93.

L. 13. Καὶ ὁ Κάμιλλος ἀνήνεγκεν, *Camillus ad ſenatum retulit.* Sic cum Valeſ. in lat. verſ. poſui, cum quo conſentit Plutarchus p. 132 ext. ἀνήνεγκε περὶ τούτων εἰς τὴν σύγκλητον. Sed verbum ἀναφέρω, ubi non ſequitur præpoſ. εἰς, *recordari, redire in memoriam* denotat, Civ. IV. 664, 53. Pun. 462, 9. Civ. I. 172, 19. quæ ſignificatio hic quoque obtinere poteſt. Et ipſe quoque Plut. proxime ante locum cit. εἴτε λήθη τις αὐτὸν, inquit, ὑπὸ τῶν παρόντων πραγμάτων ἔλαβε.

L. 14. Θεῷ τῷ χρήσαντι περὶ τῆς λίμνης. Apollini Delphico. Vide Liv. V. 15 ſq.

Pag. 39. *L.* 21. Ρωμαίων καὶ Μασσαλιητῶν θησαυρῷ. „In templo Apollinis Delphici multæ erant *ædiculæ* ſimiles earum, quas vulgo *Cappellas* dicimus, in quibus ſingulæ civitates ſua ſeparatim donaria collocabant. Hos θησαυροὺς Græci vocant. Sic θησαυρὸς Κορινθίων Delphis fuiſſe memoratur ab Herodoto, Lib. I. [c. 14.] & Athenienſium, Lacedæmoniorum, aliorumque theſauri recenſentur a Pauſania in Phoc. [c. 11.] De his theſauris forte loquitur Varro lib. VI. de Lingua lat. cum ait: *Delphis in æde foramen ad latus eſt quoddam theſauri ſpecie, quod Græci* ὀμφαλὸν *dixerunt.* Similiter & Olympiæ in Elide theſauri fuerunt variarum civitatum, ut Sicyoniorum, Syracuſanorum, Metapontinorum, teſte Pauſania in lib. II. Eliac. [c. 19.] qui hos theſauros οἰκοδομητοὺς fuiſſe dicit.

Polemo autem in Helladico hos thefauros ναοὺς, feu ædiculas, vocavit: fic enim ait, tefte Athenæo l. XI. [p. 479 fq.] Πολέμων οὖν περὶ τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ λέγων Μεταποντίνων ναοῦ, γράφει ταῦτα· ναὸς Μεταποντίνων, ἐν ᾧ φιάλαι ἀργυραῖ ρλβ΄. οἰνοχόαι ἀργυραῖ δύο, ἀποθυσάνιον ἀργυροῦν, φιάλαι τρεῖς ἐπίχρυσοι. ναὸς Βυζαντίων, ἐν ᾧ Τρίτων κυπαρίσσινος ἔχων κρατάνιον ἀργυροῦν." VALESIUS. His adde, quæ ad Herodot. IV. 162. congeffit doctiff. Valckenarius. Pag. 39.

Ibid. Μασσαλιητῶν. „Sic in exemplari noftro fcribitur, recte: neque aliter Athenæus Lib. XI. [p. 501.] ubi de phialis differit: ἔτι γοῦν καὶ νῦν οὕτως Μασσαλιῆται: quod per τροπὴν fieri fcribit Stephanus in Αἰγίνη, ubi de terminatione in ητης differit, τὸ δὲ Βαργυκλιήτης [Βαργυλιήτης, puto, fcribere Valefius voluit] καὶ Μασσαλιήτης τέτραπται." VALESIUS. Apud Byzantinum l. c. legitur Μασσαλαΐτης, quod Salmafius quidem (tefte Holften. ad h. l.) in Μασσαλιήτης cum Valefio mutandum cenfuit, fed Berkelius meliori fortaffe jure in Μασσαλιώτης mutatum voluit. Certe hanc formam Μασσαλιώτης, non Μασσαλιήτης, idem Stephanus in Μασσαλία habet; neque aliam Strabo & Dio Caffius agnofcunt. Apud Athenæum etiam, licet loco a Valefio citato Μασσαλιῆται editum fit, alibi tamen (lib. X. p. 429. A. & lib. XIII. p. 576. A.) Μασσαλιῶται legitur: eademque hæc forma apud Appianum Hifp. 117, 62. occurrit. Neque tamen fpernam Μασσαλιητῶν, quod h. l. Valefius ex codice Peirefciano edidit: nam fimiliter Diodor. Sic. in eadem hiftoria, lib. XIV. c. 93. οἱ δὲ τὸν κρατῆρα κομίζοντες, ἀναθέντες αὐτὸν εἰς τὸν τῶν Μασσαλιητῶν θησαυρὸν, εἰς Ῥώμην ἀνέστρεψαν: & ΜΑΣΣΑΛΙΗΤΩΝ in nummis exftare monuerunt Berkelius & Holftenius ad Byzant. v. Μασσαλία.

L. 21 fq. τὸν μὲν χρυσὸν Ὀνόμαρχος . . κατεχώνευσε. *Aurum conflavit*, fcil. ut monetam inde conficeret. Vide Diodor. Sic. XVI. 33.

L. 27. πεντήκοντα μυριάσιν. „Aliter Plutarchus in Camillo. [p. 135.] Ait enim: ὦφλε τὴν δίκην ἐρήμην, τίμημα μυρίων καὶ πεντακισχιλίων ἔχουσαν· ὃ γίνεται πρὸς ἀργυρίου λόγον χίλιαι δραχ-

Pag. 39. μαὶ καὶ πεντακόσιαι. Cum Plutarcho conſentit Livius lib. V." VALESIUS. Scil. Livius V. 32. *abſens*, inquit, *quindecim millibus gravis æris damnatur.* Et Zonaras Annal. VII. 22. eiſdem verbis rem tradit quibus Plutarchus. Noſtro hoc loco, ſi vera eſſet ſcriptura, ad μυριάσιν intelligendum foret nomen δραχμῶν, quod conſtanter apud Græcos ſcriptores, ubi per myriades exprimunt pecuniæ ſummam, intelligi debet. (conf. Joh. Frid. Gronov. de Pecunia vetere Lib. III. c. 16. & Fabricium ad Dionem Caſſium lib. LVI. c. 10.) Qua ratione pro 1500 drachmis, L millia drachm. &, pro XV millibus aſſium ſ. gravis æris, 5,000,000 aſſes prodirent. Quæ quidem ſumma, licet non niſi quintam partem illius efficiat pecuniæ, *quam ſi Cæſar habuiſſet, nihil erat habiturus*, ut ait Noſter Civ. II. c. 8. tamen pro re atque tempore, de quibus h. l. agitur, tam multis modis ſuperat fidem, ut numerus iſte, quem exhibebat codex, pro corrupto utique haberi debeat; quare nec in verſione latina eum exprimere auſus ſum.

L. 31 *ſq.* τὴν Ἀχίλλειον εὐχήν. „Eadem ſententia utitur Plutarchus; [l. c.] ἐκεῖνος μὲν οὖν, ὥσπερ ὁ Ἀχιλλεὺς, ἀρὰς θέμενος ἐπὶ τοὺς πολίτας, καὶ μεταστὰς &c. Vota autem intelligit, quæ Achilles facit apud Homerum, Ιλ. ά. [v. 407 ſqq.] matrem orans, ut a Jove contendat, ut Trojanis auxiliari tantiſper velit, & Græcos in fugam vertere, quo Græci & ipſe Agamemnon præſentiam ſuam deſiderent. At quanto modeſtius Ariſtides Athenienſis, qui, cum in exilium decennale ſuffragiis teſtarum miſſus eſſet, Deos immortales abiens precatus eſt, ne unquam in illud tempus inciderent cives ſui quo Ariſtidem deſideraturi eſſent. Τῆς δὲ πόλεως ἀπαλλαττόμενος, inquit Plutarchus, [p. 323.] ηὔξατο τὴν ἐναντίαν εὐχὴν τῷ Ἀχιλλεῖ, μηδένα καιρὸν Ἀθηναίους καταλαβεῖν, ὃς ἀναγκάσει τὸν δῆμον Ἀριστείδου μνησθῆναι." VALESIUS. Non nimis tamen infenſo in civitatem ſuam animo Ἀχίλλειον illam εὐχὴν a Camillo fuiſſe ad Deos fuſam, paulo poſt ipſe docuit. Conf. Fragm. V. ex Libro IV. Appiani decerptum, p. 80. Suidas v. Ἀχίλλειος εὐχὴ phraſin illam ad Iliados verſum 240 adludere ſignificat:

Ἦ ποτ' Ἀχιλλῆος ποθὴ ἵξεται υἷας Ἀχαιούς.

L. 36. συγγέγραπται. ἀναγέγραπται legitur apud Suidam, v. Ἀχιλλ. εὐχή, ubi poſtrema pars hujus ἐκλογῆς repetitur. Pag. 39.

FRAGM. IX. apud *Valeſium p.* 549. Idem Fragmentum ad verbum exhibet SUIDAS, in Μάρκος Μάλλιος. Pag. 40.

L. 37. Ὅτι Μάρκος Μάλλιος. Notum eſt, plerumque vulgo *Manliorum* nomen Μάλλιος exprimi ſolere a Græcis ſcriptoribus. De Capitolio per Manlium liberato, Libro IV. in Rebus Gallicis ex profeſſo egit Appianus; eamque hiſtoriam h. l. obiter ſolum tetigerat. De reliquo ac proprio hujus fragmenti argumento conf. Livium VI. 11. & 14.

L. 38. ταύτην περιέσωσε. Poſt ταύτην commode particula τε inſeritur apud Suidam. *L.* 40. ὑπό του δανειστοῦ. Retineri poterat vulgata ſcriptura ὑπὸ τοῦ δαν.

L. 45 *ſq.* ἀποδοῦναι, τὴν γῆν &c. Sic diſtinguendum putavi, quum orationem non diſtinxerit Valeſius, & poſt γῆν diſtinxerint Suidæ editores. Mox, niſi τὴν inſeras ante ἔτι οὖσαν, intelligendum erit, paulo ante verba feciſſe Appianum de definito quodam agro, qui nupero aliquo bello erat partus.

AD EXCERPTA ET FRAGMENTA EX LIBRO III. DE REBUS SAMNITICIS.

Pag. 41.

EXCERPT. I. *Lin.* 47. M. Valerius Corvus III. A. Cornelius Coſſus Conſules (hi enim ſunt illi στρατηγοί. Liv. VII. 28 extr. & 32.) ad A. U. C. 411. in Faſtis Janſonianis referuntur. De Valerii cognomine, quem *Corvum* Livius cum Faſtis Capitolinis, alii Scriptores *Corvinum* vocant, vid. Pighium in Annal. Roman. ad A. U. CDV. Tom. I. p. 296, & Criticos ad Liv. VII. 26. Excerpt. hoc legitur apud *Valeſium* p. 549 ſq.

L. 48. Δέκιος δημότης „ *Tribunum militum* interpretatus ſum. P. enim Decius eo bello tribunus militaris fuit, &

Pag. 41. egregiam operam navavit, & prope æqualem Coff. ipfis gloriam retulit; ut refert Livius L. VII. [c. 34-37.] Ac δημότης quidem *plebejum* fignificare, haud fum nefcius: Decios etiam plebejos fuiffe noram, vel ex illo Juvenalis verficulo,

Plebejæ Deciorum animæ — — —.

Veruntamen, quia ea interpretatio ac fententia nimis frigida videbatur, malui aliter interpretari." VALESIUS. Mihi nefcio quo pacto exciderit, ut *privatum* pofuerim in lat. verfione; quum nec privata perfona, fed magiftratus, effet tribunus militaris, nec ea vis proprie infit nomini δημότης. Utique nil aliud h. l. (quemadmodum alibi) denotat δημότης, nifi *plebejum*. Et quod frigida in hoc contextu vifa eft Valefio ea fententia, id nemini quidem fecus videbitur: at culpa non Scriptori, fed Excerptori, erit tribuenda; qui, quum procul dubio Appianus (pariter ut Livius VII. 28 extr.) in antecedentibus diferte monuiffet, ambo illos Confules *patricios* fuiffe, omiffo illo, hoc tantum pofuit quod ad illud referebatur, fcil. Decium, qui majorem ex eo bello gloriam quam Confules retulit, *plebeji* fuiffe *generis*.

Pag. 42. *L.* 56 *fq.* Μάμερκος. „ Is C. Marcius Rutilus dicitur a T. Livio [VII. 38.] & in Faftis; Conful cum Servilio Ahala anno U. C. 411. [nobis, cum Janfon. Almelov. A. U. 412.] Sequente autem anno Conful fuit Æmilius Mamercus cum Plautio Vennone: fed ejus Mamerci feu Mamercini nullæ partes in hac conjuratione fuerunt." VALESIUS. Forfan alii Annales eamdem rem Mamerco f. Mamercino tribuerunt, qui anno fq. conful fuit. Sed idem etiam Mamercinus, tefte Livio V. 39 extr. eodem illo anno, qui confulatum ipfius præceffit, Magifter equitum fuit M. Valerii Corvi, qui ad componendam illam feditionem Dictator erat dictus: quæ res fortaffe confufioni ifti nominum originem dedit.

Pag. 43. *L.* 84. εἰ κρατήσειεν. In fing. numero fuit ponendum, ficut paulo ante etiam σφαλέντα fcripfit.

Pag. 44. EXCERPTUM II. exhibet *Valefius p.* 550. *Lin.* 89. Μάλλιος Τορκουάτος ὁ ὕπατος. Videtur de eis rebus egiffe h. l. Appianus, quæ tertio T. Manlii confulatu A. U. 414. gefta

ſunt, quas Livius VIII. 5 ſeqq. exponit. Sane temporum ordo id ſuadet, quum ſuperioris Excerpti argumentum fuerit res A. U. 411 & 412. geſta. Ea autem occaſione repetit Scriptor pietatis documentum, quod olim A. 392. idem Manlius juvenis in patrem ediderat; de quo vide Liv. VII. 4. & Valerium Max. lib. V. c. 9. n. 3. & VI. 9. 1. *Pag.* 44.

L. 93. Πομπονίου. Rectius alibi apud Noſtrum per ω nomen hoc ſcribitur: & ſic h. l. editum oportuerat, Πομπωνίου.

III. *Lin.* 5 *ſqq.* De argumento hujus Fragm. vid. Livium VIII. 7. Rem tangit Valer. Max. VI. 9. 1. & IX. 3. 4. *Pag.* 45.

EXCERPT. IV. Eſt numero ſecundum in *Codice Bav.* Apud *Urſinum* N°. III. p. 338 ſeqq.

Lin. 8. Ὅτι Σαυνῖται ἐς τὴν Φρεγελλανῶν. „Ex Libro, qui *Samniticus* ab Appiano inſcriptus eſt, hoc Fragmentum deſcriptum fuiſſe, cognovimus ex annotatione ad oram exemplaris. περὶ Σαννιτικῆς [potius Σαυνιτικῆς] autem ἱστορίας in eodem Procemio ita meminit Appianus [cap. 14. p. n. 18:] τελευταίῳ δὲ ἔθνει Σαννίταις [Σαυνίταις] οἱ παρὰ τὸν Ἰόνιον ᾤκηντας κ. τ. λ." URSINUS. In Urſini Notis prima verba hujus Excerpti h. m. citantur, ὅτι Σαννῖται: ſed in contextu recte editum erat Σαυνῖται, quam ſcripturam etiam præfert cod. Bav. Conf. adnot. ad p. 18, l. 72. Φρεγελλάνων penacute citatur in Notis Urſ. ſed in context. ut in Bav. ὀξυτόνως recte. Ceterum initium hujus Excerpti non verbum de verbo ex Appiano transſcriptum, ſed ab Excerptore (ſatis quidem inconcinne) in epitomen contractum eſſe facile adparet. Idem paſſim & in aliis ex his Excerptis factum intelligitur.

L. 11. ἀπανέστησαν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς Φρεγέλλης. „Ita videtur legendum, cum ἐπανέστησαν ſit in exemplari." URSINUS. Cum Urſini exempl. conſentit Bav. Recte autem ille emendavit. ἐπανιστάναι eſt *ad defectionem concitare.* Hiſp. 225, 14. Σερτώριος Ἰβηρίαν ἐπανέστησε Ῥωμαίοις. Contra, οἱ πολιορκοῦντες ἀπανέστησαν, Hiſp. 152, 76. *obſidentes receperunt ſe, abierunt.* Thucyd. I. 2. οὐ χαλεπῶς ἀπανίσταντο. I. 140. Ποτιδαίας ἀπανίστασθαι κελεύουσι.

Pag. 45. *L.* 12. καὶ πάλιν ἐς Ρώμην ἐπρέσβευον. „ De hac re ita ſcribit Dio in fragmentis: [ap. Urſin. N°. IV. p. 374. apud Reimarum T. I. p. 59. N°. CXLIII.] Νικηθέντες οἱ Σαυνῖται ὑπὸ Ρωμαίων, ἐπεκηρυκεύσαντο τοῖς ἐν τῇ πόλει Ρωμαίοις, τούς τε αἰχμαλώτους ὅσους εἶχον αὐτῶν πέμψαντες σφίσι, καί τινος Παπιρίου, ἀνδρὸς ἔς τε τὰ πρῶτα τῶν παρ' αὐτοῖς ἀξιουμένων, καὶ τὴν αἰτίαν τοῦ πολέμου πᾶσαν φερομένου, τήν τε οὐσίαν καὶ τὰ ὀστᾶ, ἐπειδὴ φθάσας ἑαυτὸν κατεχρήσατο [προκατεχρήσατο, διέῤῥιψαν·] &c. Livius lib. VIII. [cap. 39.] *Brutulum Papium* appellat, his verbis: *Vir nobilis potenſque erat, haud dubie proximarum induciarum ruptor. De eo coacti referre prætores decretum fecerunt: ut Brutulus Papius Romanis dederetur, & cum eo præda omnis Romana captivique ut Romam mitterentur. Feciales Romam, ut cenſuerunt, miſſi, & corpus Brutuli exanime: ipſe morte voluntaria ignominiæ ſe ac ſupplicio ſubtraxit. Placuit, cum corpore bona quoque ejus dedi.* &c." URSINUS.

L. 13. φέροντες. Nullo modo ferri poterat εὑρόντες, quod & Urſin. & cod. Bav. h l. ponunt. Nam (ut de re ipſa, quæ hic agitur, taceam) ad participium, quod h. l. ſcripſerat Appianus, referri ſimul debet nomen χρυσίον. Mox (*L.* 16.) in τετρῦσθαι ſecutus ſum ſcripturam cod. Bav. cum qua convenit Heſych. h. v. & apud Herodot. I. 22. libri nonnulli dant τετρῆσθαι, ex τετρῦσθαι proxime deflexum. Cf. tamen infr. ad p. 93, 20.

Pag. 46. *L.* 18 *ſq.* καὶ εἴ τι καὶ --- ἀνετίθεντο. Malim hæc omnia vel abſque interpoſita diſtinctione ſcripta, (atque ſic fortaſſe ex mente Urſini edi debuerat, ut operarum vitio interpoſitum punctum minus ſit poſt παρῃτοῦντο,) vel ſaltem levius ſic diſtincta, καὶ εἴ τι καὶ ἀντέλεγον, ἢ παρῃτοῦντο καὶ παρεκάλουν, ἢ ἐς τὰς πόλεις ἀνετίθεντο· περὶ δὲ &c. *licet nonnihil contradicerent, aut deprecarentur orarentque, aut in civitates rejicerent.* Sed in extrema phraſi nonnihil hæreo: ac fuit quum ejus vim hanc eſſe putarem, *aut in* (*ſingulas nonnullas*) *civitates culpam rejicerent*; ut fere idem ſit, quod alio tempore dicentes Samnitium legatos Livius VIII. 23. inducit, *haud ullo publico conſilio auxiliove juvari Græcos.* Verum

hac quidem ſignificatione verbum ἀνατιθέναι activa forma, non media, tam apud Noſtrum quam apud alios Scriptores uſurpatum video. Ceterum & hæc etiamnum in brevius redacta, non ad verbum ex Appiano a compilatore exſcripta, videntur. Pag. 46.

L. 23. καὶ τὴν πεῖραν ἔχοντες τὴν περὶ τῆς ἡγεμονίας. Quæcunque ſit vera hujus loci ſcriptura, poterit fortaſſe πεῖρα, ut ſæpe alibi, *certamen* denotare; ut ſententia ſit, *ac certamen de imperio habentes*; i. e. *intelligentes de ipſo imperio ſibi certamen eſſe.* Sic jam aliquot annis ante legati Samnitium apud Livium l. c. *Noſtra certamina*, ajunt, *non verba legatorum, ſed - - - communis Mars belli decernet... Samnis, Romanusne, imperio Italiam regat, decernamus!*

L. 24. μηδὲ. Si μήτε legas, deficit alterum membrum, quod ad hoc referatur. μηδὲ, *ne quidem*, in ſimillima ſententia habes pag. ſq. lin. 35.

L. 28. Θεὸς δ' ἐνεμέσησε &c. Vide eamdem Hiſtoriam apud Livium, Lib. IX. c. 1 ſeqq.

L. 36. καὶ αὐτοὺς παραδοῖεν. Nihil frequentius apud Noſtrum, quam Attica illa forma αὐτοῦ, αὐτῷ, αὐτὸν &c. pro ἑαυτοῦ, ἑαυτῷ, ἑαυτόν. Sed eamdem illam formam ſæpiſſime apud eumdem Noſtrum, ut apud alios Scriptores, prava quædam Editorum ſedulitas eliminatam & in αὑτοῦ, αὑτῷ, αὑτὸν &c. (quæ, vereor, ne nihil aliud ſint quam recentiorum Grammaticorum inventum) mutatam voluit. Pag. 47.

L. 43. φυλάσσειν. Sic pro φυλάττειν repoſui, quia illam formam conſtanter uſurpatam Appiano inveni. Infra, eod. hoc Exc. p. 49. l. 66. conſentientibus mſſtis editum erat φυλαττόμενος.

L. 45. Ὁ δὲ τῷ πατρὶ &c. „ Livius Lib. IX. [c. 3.] *Itaque univerſi Herennium Pontium, patrem imperatoris, per literas conſulendum cenſent* &c. Paulo poſt: *Nec gravatus ſenex, plauſtro in caſtra dicitur advectus, vocatuſque in conſilium*, &c. URSINUS. Pag. 48.

L. 49. αἱ δὲ εὐεργ. προσαγ. Verba hæc, ad complendam ſententiam neceſſaria, largitus eſt cod. Bav. Mox (*L.* 50.)

Pag. 48. ἴσθι νίκην τήνδε &c. idem fere est, quod paulo inferius dicit, ἔχεις, ἐνέχυρον τήνδε τὴν εὐεργεσίαν εἰρήνης ἀθανάτου λαβεῖν. Simili quodam modo dictum h. l. θησαυρίζειν videtur, atque ταμιεύεσθαι Syr. 607, 14.

L. 51. καὶ πάντας ἀπόλυσον &c. „ Livius ibidem: *censuit omnes inde quamprimum inviolatos mittendos.*" URSINUS.

L. 52. ἵνα σῶον ᾖ σοι &c. „ Livius: *cum potentissimo populo per ingens beneficium perpetuam firmare pacem amicitiamque.*" URSINUS.

L. 53 *sq.* „ εἰσὶ δ' ὡς φιλότιμοι. Placeret ἴσθι, pro εἰσὶ, interpunctionis nota ad vocem φιλότιμοι translata." IDEM. — Hiatum, quo laborabat oratio, peropportune liber Bav. explevit. Quin mendosum sit κακὸν, quod in eodem Bav. sicut apud Ursinum cum φιλότιμοι conjungitur, dubitari non potest. Si quis commodiorem, quam quæ nobis in mentem venit, emendationem adferat, lubens accipiam. Forsan ex καὶ & alio adjectivo, quod ad φιλότιμοι referebatur, corruptum est illud κακόν. Mox (*L.* 54 *sq.*) recte διαγωνιοῦνται dedit Bav. a verbo διαγωνίζομαι.

L. 56 *sq.* ἢν δέ σε ταῦτα μὴ πείθῃ. „ Livius: *quæ ubi spreta sententia est, iterumque eodem remeante nuncio consulebatur; censuit, ad unum omnes interficiendos.*" URSINUS. ἢν, quod in contextu erat ut in Bav., in Notis correxit Ursinus.

Pag. 49. *L.* 58. Ῥωμαῖοι γὰρ ὁτιοῦν ὑβρισθέντες. „ Livius: *Ea est Romana gens, quæ victa quiescere nesciat* &c. *neque eos ante multiplices pœnas expetitas a vobis quiescere sinet.*" URSINUS.

L. 68 *sq.* οὐδ' αὐτῷ μὲν μοὶ δοκεῖ, *ne mihi quidem ipsi placet*: cui deinde opponitur, *sed, a me si discesseris*, (vel, *me omittens*,) *considera Samnites, qui malorum consolationem aliquam poscunt.* *L.* 71. τοὺς δὲ recte dedit Bav.

. 50. *L.* 79. παριῶμεν τὰς ὑπερβολάς. Propius paulo ad vestigium scripturæ librorum fuerit παρῶμεν, quod perinde est. Paulo ante dixerat, παρεὶς ἐμὲ: sicut ἀλλ' ἐκεῖνο παρεὶς, *verum*

prætermiſſo illo, Xenoph. Mem. Socr. III. 4. 11. & παρίεμεν ἅπαντα, *omnia hæc omittimus*, *miſſa facimus*, Noſter Pun. 418. 91. Pag. 50.

L. 83. αἰεὶ. Adeo frequenter in editis, & multo etiam frequentius in mſſtis Appiani libris, antiqua illa forma occurrit αἰεὶ, ut eadem conſtanter propemodum uſus videatur Scriptor noſter: cum quo conſentit, quod in Bav. ubique ſit ᾳεὶ cum ι ſubſcripto. Sed, præcedente præpoſitione ἐς, frequentius ἐσαεὶ, quam ἐσαιεὶ, apud eumdem Noſtrum mihi videor inveniſſe. Verum in hujuſmodi rebus, quemadmodum nec Editores nec librarii, ſic ne ipſi quidem Scriptores (quod jam alibi monui) ratam aliquam legem religioſe ubique ſervaſſe cenſendi ſunt. Mox (*L.* 85.) perperam Bav. παρ' ἡμῖν.

L. 87. τῶν τε ἱππέων &c. „ Livius ibidem [cap. 5.] & *propter neceſſariam fœderis dilationem obſides etiam ſexcenti imperati, qui capite luerent, ſi pacto non ſtaretur. Tempus inde ſtatutum tradendis obſidibus, exercituque inermi mittendo.* &c." URSINUS.

L. 90 *ſqq.* καὶ φιλανθρώπου· Ῥωμαίους τε - - - ἀντιποιεῖσθαι. Pag. 51.
„ Corruptus erat hic locus in exemplari." URSINUS. Nil recedit a contextu Urſini codex Bav. niſi quod perperam Ῥωμαίοις det.

L. 93. Ταῦτα τοῦ Ποντίου λέγοντος &c. „ Livius ibidem, [cap. 4.] *Neutra ſententia accepta, Herennius domum e caſtris eſt avectus.* &c. Appiani verba, quibus hæc Romanorum clades Caudina deſcribitur, tantam habent cum Livianis ſimilitudinem, ut merito aliquis exiſtimare poſſit, vel ex ipſo Livio ſumſiſſe Appianum, vel ex eodem ſcriptore quem ſecutus ſit Livius." URSINUS. Diſſentit tamen paululum a Livio Appianus, ſupra p. 45. l. 12 ſqq. ubi dixit, Samnites interfeciſſe belli auctores; quum Livius VIII. 39. non niſi unum Brutulum Papium commemoret, eumque morte voluntaria ſupplicio ſe ſubtraxiſſe ſcribat.

L. 11 *ſqq.* „ καὶ πολλὰ συγχωρούντων, ὑπερήφανα ἡμῖν ἀλλ' ἐπιτάσσετε, τὴν ἀρχὴν ὅλην ἀποθέσθαι. Ita videtur interpungen- Pag. 52.

dus hic locus, ut aptus ex eo ſenſus elici poſſit." URSINUS.
Pag. 52. — Scilicet in mſſtis & in edito contextu diſtinctio poſt ἡμῖν poſita erat, non poſt συγχωροῦντων. Ante τὴν ἀρχὴν vero neceſſario inſerenda videtur partic. καὶ, hac ſententia, *cum alia inſolenter nobis imperaſtis, tum ut* &c.

L. 19. „ ἣν ὑμεῖς ὑπερίδεσθε. In exemplari pro ὑπερίδεσθε corrupte προϊδέσθαι legebatur." URSINUS. Quodſi corruptum eſſet προϊδέσθαι, tamen non ita procul a vero abeſſet, quam viſum erat Urſino: & quoniam *imperativo* modo opus eſſe ille putavit, ſatis fuerat προΐδεσθε reponere; quod ego, ſecutus hactenus partim Urſini auctoritatem partim veſtigia ſcripturæ cod. Bavarici, poſui. Certe perapte huc convenit verbum hoc προείδεσθαι, idem notans quod φυλάσσεσθαι, *cavere ſibi ab aliquo vel ab aliqua re.* Noſter Mithr. 812, 82 ſqq. ἀπιστίαν στρατοῦ καὶ παίδων καὶ φίλων οὐ προειδόμην, ὁ τὰ ἐπὶ τῇ διαίτῃ πάντα προϊδὼν καὶ φυλαξάμενος. Civ. I. 14, 17. καὶ τόδε προειδόμενος, *etiam hoc cavens.* Et in contextu ſimillimo huic in quo nunc verſamur, verbo φυλάσσεσθαι utitur, Pun. 366, 62 ſq. ἃ χρὴ θεωροῦντες ὑμᾶς, καὶ τὴν ἐπ' αὐτοῖς νέμεσιν φυλασσομένους &c. Sed, verum ut fatear, ne leviori quidem illa mutatione, quam verbo iſti adtuli, opus fuiſſe arbitror: ac plane revocatum malim προϊδέσθαι. Non alienum eſt Appiani ſtilo illud loquendi genus, optimis Scriptoribus frequentatum, quo elliptica quadam ratione (de qua vid. Lamb. Bos, artic. θέλειν) pro Imperativo modo Infinitivus ponitur. Annib. 287, 78. σὺ δ' ὑπομένειν μοι δεῦρο, καὶ τὰ ἔνδον ἐπιτηρεῖν. Mith. 711. 84. εἴ τις ὑμῶν πύθοιτο, . . . λέγειν κ. τ. λ. *ſi quis e vobis quærit, -- reſpondete* &c. Eademque loquendi forma procul dubio reſtituenda Noſtro eſt, Civ. IV. p. 683, 77. ὅταν οὖν αὐτοὺς . . . τότε ἡγεῖσθαι, ubi contra fidem mſſtorum pro ſua auctoritate primus editor, quem ſecuti ſunt ceteri, ἡγεῖσθε poſuit. Conf. Jac. Gronov. ad Arrian. Exped. Alex. lib. V. c. 11. & Weſſeling. ad Herodot. IV. 126.

Pag. 53. *L.* 25. Απαγγελθέντων δὲ τούτων &c. „ Livius: [IX. 4.] *Hæc cum legatio renuntiaretur, tantus gemitus omnium*

ſubito exortus eſt, tantaque mæſtitia inceſſit &c." URSINUS. — Bav. ἐπαγγελθέντων; ſed idem (p. ſq. 41.) recte cum Urſ. ἀπαγγελθείσης. Pag. 53.

L. 32. ταξιάρχαι - - χιλίαρχοι. Nomina ex ἄρχω compoſita promiſcue & apud alios Scriptores & apud Noſtrum vel in prima declinatione vel in ſecunda uſurpantur: ταξιάρχης & ταξίαρχος, ἱππάρχης & ἵππαρχος, χιλιάρχης & χιλίαρχος, &c. Et in his formis ſæpe variant libri. Sed h. l. in diverſis utrobique formis convenit Bav. cum Urſ. Perperam autem χιλιάρχοι uterque penacute exhibebant, quum formæ illæ ex ſecund. declin. omnes ſint proparoxytonæ.

L. 40. δοριαλώτοις ex Bav. recepi. Et ſic conſtanter optimi quique Libri, δοριάλωτος, δορίληπτος, δορίκτητος, per ι, non per υ, efferunt. Recte: nam ex tertio caſu δορὶ compoſita illa nomina ſunt, quod vel per ſe patet, vel ex hujuſmodi exemplis, ut δορὶ λαβὼν Civ. IV. 541, 63. δορὶ ἐλάβομεν ib. 653, 80. Pag. 54.

L. 41. Ἀπαγγελθείσης δὲ τῆς συμφορᾶς ἐς τὴν πόλιν κ. τ. λ. „Livius: [IX. 7.] *poſtquam deditionem tam fœde factam acceperunt: extemploque ſine ulla publica auctoritate conceſſum in omnem formam luctus eſt.* &c." URSINUS.

L. 44. ἥ τε βουλὴ τὴν ἐπιπόρφυρον κ. τ. λ. „Livius [ib.]: *lati clavi, anuli aurei poſiti*, &c." IDEM.

L. 47 *ſqq.* Τῶν δὲ ἀφειμένων - - - τὰ σημεῖα τῆς ἀρχῆς ἐπέκειτο αὐτοῖς. „Magis placeret ἀπέκειτο. Livius ibidem: *ingreſſi ſero in urbem, ita ſe in ſuis quiſque tectis abdiderunt, ut poſtero atque inſequentibus diebus nemo eorum forum aut publicum aſpicere vellet. Conſules in privato abditi, nihil pro magiſtratu agere*, &c." URSINUS. διέφευγον dedit Bav. & ὑπὸ αἰδοῦς (*L.* 48.) recte idem. Cur autem ἀπέκειτο pro ἐπέκειτο, maluerit Urſinus, non video.

V. FRAGM. *apud Suidam.* Retuli ad primum M? Curii Dentati conſulatum, de quo in Epitome libri XI. Liviani ita ſcribitur; *Curius Dentatus Conſul*, *S a m n i t i b u s c æ ſ i s*, *ac Sabinis qui rebellaverant victis, bis in eodem magiſtratu triumphavit.* Conf. Eutrop. II. 5. & Auct. de Viris Illuſtr. c. 36. Eumdem deinde altero conſulatu Pyrrhum ex Sicilia

in Italiam reverſum viciſſe Italiaque expuliſſe, conſtat. Conf. Liv. Epit. libri XIV.

Pag. 55. EXCERPTUM VI. exhibet URSINUS p. 443. ac de eo in Notis ſic monet: „ Ex eodem *Samnitico* hoc quoque fragmentum depromptum eſt. Ad oram enim exemplaris ita notatum animadvertimus: ἐκ τῆς Σαυνιτικῆς Ἱστορίας." Scilicet ad *bellum Samniticum* pertinet hujus Fragmenti argumentum, quia nunc Galli non ſuo nomine, ſed tamquam *ſocii Samnitium* & Etruſcorum arma adverſus Romanos ferebant. Nam licet *Etruſcos* tantum nominet Excerptor noſter, tamen *Samnites* quoque in primis nominare debuerat; ut fecit Oroſius loco paulo poſt ab Urſino cit. & Eutropius II. 5. *Iterum ſe Gallorum copiæ contra Romanos Tuſcis Samnitibuſque junxerunt: ſed cum Romam tenderent; a Cn. Cornelio Dolabella Coſ. deletæ ſunt.* Et Polybius L. II. c. 19. mentionem faciens ſuperioris belli, decimo anno ante a Gallis & Etruſcis adverſus Romanos geſti, (ejuſdem, puto, belli quo patrem ſuum a Romanis in Etruria interfectum *Britomaris* queritur hoc noſtr. fragm. l. 59 ſq.) συμφρονήσαντες, ait, ἅμα Σαυνῖται καὶ Γαλάται, παρετάξαντο Ρωμαίοις, κ. τ. λ. Diſerte autem monetur apud Suidam, voc. Ἀππιανός: (vide ſupra, hoc vol. p. 9 ſq.) *Si quid Galli non ſuo nomine, ſed vel tamquam ſocii populorum quorumdam Italicorum, vel mercede conducti, adverſus Romanos geſſerunt; id in illorum populorum hiſtoria ab Appiano exponitur, & in Gallorum Hiſtoria obiter tantum commemoratur.* Atque inde fit, ut idem argumentum infra in Libro de Rebus Gallicis, Excerpto XI. p. 83. paucis hinc inde mutatis, repetitum legatur. Sed utroque loco deſideratur hoc Excerpt. in codice Bavar.

L. 57. τοὺς δὲ πρέσβεις Βριτόμαρις μετὰ τῶν κηρυκείων κ. τ. λ. „ Ita legendum, cum in exemplari corrupte ſit κηρυσίων. De hac re ita ſcriptum eſt in Epitoma libri XII. [Liviani:] *Cum a Gallis Senonibus legati Romanorum interfecti eſſent, bello ob id Gallis indicto &c.*" URSINUS. Propius ad veſtigium ſcripturæ mſpti fuerat κηρυκίων: & ſic repoſitum malim.

malim. Certe ſic infra, p. 83, 77. τά τε κηρύκια φέροντες: & Hiſp. 159, 97. (ubi quidem cum ſuperioribus editt. dedi κηρυκείου) in Med. & Bav. eſt κηρυκίου: tum Pun. 363, 12 editi cum libris omnibus, (excepto tamen ibi uno Bav.) κηρύκιον exhibent. Ac licet promiſcue utraque ſcriptura in libris inveniatur, probatior tamen videtur illa quæ ſimplici ι utitur. Vid. Thucyd. I. 53. & ibi Schol. Heſych. h. v. & v. δόρυ. Etymol. M. v. κηρύκειον, & in fine v. κήρυξ. H. Steph. Theſ. T. II. col. 197. G. Pag. 55.

L. 60 *ſqq.* „ Κορνήλιος δὲ ὁ ὕπατος, τοῦ μίσους [potius μύσους] ἐν ὁδῷ πυθόμενος . . . ἅπαντα καθῄρει. Ita emendavimus ex loco ſimili in Celtico." [Miror, vitioſum μίσους non correctum eſſe ab Urſino, quod etiam infra repetitur, p. 84, l. 80. Sed nimirum frequens is error in reliquos etiam Appiani Libros, partim ex regiis codd. minus adcurate ſcriptis, ſæpe etiam invitis mſſtis codicibus, invaſerat.] „ P. Cornelius Dolabella conſul fuit cum Cn. Domitio Calvino anno CDLXX. [ſecundum Faſtos Almelov. A. U. 471.] Oroſius: [L. III. c. 22. p. 199 ſq. edit. Haverc.] *Dolabella & Domitio Coſſ. Lucani, Bruttii, Samnites quoque, cum Etruſcis & Senonibus Gallis facta ſocietate, cum redivivum contra Romanos bellum molirentur; Romani ad exorandos Gallos miſere legatos. Quos cum Galli interfeciſſent*, &c. De re geſta cum Gallis a P. Cornelio Dolabella Coſ. ita Florus: [L. I. c. 13. n. 21.] *Poſt aliquot annos, omnes reliquias Gallorum in Etruria ad lacum Vadimonis Dolabella delevit, ne quis extaret in ea gente, qui incenſam a ſe Romanam urbem gloriaretur*, &c." URSINUS. Adde Dionyſ. Halic. Eclog. V. p. 306. ap. Urſin. p. 744. edit. Sylburg. ac conf. Polyb. II. c. 19 ſq. & Drackenb. ad Liv. Epit. XII.

L. 66 *ſq.* ἦγεν ἐς τὸν θρίαμβον. „ Dolabellam de Gallis Senonibus & Britomari rege triumphaſſe, præter Appianum nemo tradit." URSINUS. Et hoc & alia ad bellum Samniticum pertinentia legeremus procul dubio apud Livium & Dionyſium Hal. ſi, quæ ab illis de rebus hac ætate geſtis

Pag. 56. ſcripta ſunt, ad nos perveniſſent. Verba πολλῶν μεταξὺ γενομένων (*L.* 69 *ſq.*) ab Abbreviatore eſſe adjecta, intelligitur.

EXCERPT. VII. Apud *Urſin.* p. 343 - 345. In cod. Bav. hoc quoque Exc. deſideratur. „ Hoc fragmentum ex eadem Hiſtoria Samnitica deſcriptum eſt." URSINUS.

L. 75. Ὅτι Κορνήλιος ἐπὶ καταφράκτων δέκα νεῶν κ. τ. λ. „ De duumviro navali qui a Tarentinis interfectus eſt, ſive is *Cornelius*, ſive, ut eſt apud Zonaram, [L. VIII. c. 2.] *L. Valerius* nominandus ſit, (nam ejus collega Poſtumius appellatur a Johanne in Chronicis) ita ſcriptum eſt in Epitome Libri XII. [Liviani :]; *Cum a Tarentinis claſſis Romana direpta eſſet, Duumviro, qui præerat claſſi, occiſo* &c. Livius L. IX. [c. 38.] P. Cornelii meminit, quem ſenatus anno CDXLIV oræ maritimæ præfecerat: ſed non eum eſſe exiſtimamus, qui anno CDLXXII Duumvir ab Appiano navalis fuiſſe dicitur." URSINUS. Breviter, ut ſolent, rem de qua hoc fragmento agitur tangunt Florus L. I. c. 18. & Oroſ. IV, 1.

Pag. 57. *L.* 92. „ ἅ τε διηρπάκεσαν αὐτοὺς, ἀποκατασῆσαι. Verbum ἀποκατασῆσαι deſideratur in exemplari." URSINUS. Adeoque verbum illud (quod vitioſe in Notis textui noſtro ſubjectis ἀποκατασθῆσαι expreſſum eſt) in ipſo contextu editionis ſuæ poſitum voluerat Urſinus; in quo tamen, quemadmodum & paſſim in aliis rebus, non paruerunt ejus voluntati operæ typographicæ in officina Chriſtoph. Plantini, ad quem Roma Antwerpiam librum qui hæc Excerpta continebat excudendum Urſinus miſerat. Videtur autem utique vel illud ipſum verbum, vel in eamdem ſententiam aliud, ibi deſiderari. *L.* 93. aptius ſane foret σφίσι δ' ἐκδοῦναι, ut p. 59, 17.

L. 98. Φιλωνίδης δέ τις κ. τ. λ. „ Videndus Dionyſius Halicarnaſſeus in Fragm. 4. & quæ ibi annotavimus." URSINUS. Dionyſ. Hal. p. 743. ed. Sylb. Adde Valer. Max. II. 2. 5. & Zonar. VIII. 2.

Pag. 58. *L.* 2. „ καὶ τὴν τοῦ πρεσβύτου κατησχημόνησεν. Ita legendum: & mox τὸ μεμολυσμένον, ut nos emendavimus." URSI-

NUS. Quid ſcriptus liber dederit, non adnotavit Urſinus. Suſtuli ι, quod verbo κατησχημ. perperam ſubſcriptum erat. Pag. 58.

L. 9. Αἰμιλίῳ πολεμοῦντι Σαυνίταις. „ Æmilio Barbulæ, conſuli cum C. Fabricio, Etruſcos, non Samnites, bello perſequendos obveniſſe, didicimus ex Dionyſii fragmento V. in quo ſcriptum eſt: [p. 744. Sylb.] καὶ Κόϊντον Αἰμίλιόν τὸν συνάρχοντα τῷ Φαβρικίῳ, καὶ τὴν ἡγεμονίαν τοῦ Τυῤῥηνικοῦ πολέμου ἔχόντα &c." URSINUS. Quintus ille Æmilius, C. Fabricii collega, de quo Dionyſius Ecloga V. agit, non eſt Barbula, ſed Q. Æmilius Papus. Hic autem, quem Appianus dicit, eſt *L. Æmilius Barbula*, qui anno ſq. A. U. 473. cum Q. Marcio Philippo conſulatum geſſit: quem ipſe Dionyſ. Ecl. IV. Æmilium Barbulam nominat, prænomen autem addit Zonaras l. c.

EXCERPT. VIII. Apud *Valeſium* p. 553. De argumento conf. Zonaram L. VIII. c. 2. & Plutarch. in Pyrrho, p. 392. Pag. 59.

Lin. 28. γυμνάσιά τε ἔνοπλα ἔτασσεν αὐτοῖς. In verſ. lat. ſecutus ſum Valeſium. Sed malim: *armorum exercitia illis imperavit.* γυμνάσιον idem h. l., ut ſæpe alibi, valet quod ἡ γυμνασία.

EXCERPT. IX. Apud *Valeſ.* ead. pag. 553.

Lin. 35. Ὅτι οἱ ἐν Ῥηγίῳ Ῥωμ. Commodius fortaſſe fuerit: ὅτι ὅσοι ἐν Ῥηγίῳ Ῥωμ. De re, præter Auctores a Valeſio ad lin. 47. citatos, vide Liv. Epit. XII. & Dionem Caſſ. Excerpt. Valeſ. p. 589 ſq. (p. 19. n. XL. edit. Reimari.) Pag. 60.

L. 47. μετάπεμπτος ἀπὸ Μεσσήνης. „ Aliter id narrat Diodorus Lib. XXII. p. 264. editionis noſtræ: [ſcil. in Excerptis Peireſcianis: apud Weſſel. T. II. p. 562.] Ait enim, Decium, a militibus ſuis pulſum Rhegio, Meſſanam abiiſſe, ibique cum in oculorum dolorem incidiſſet, a quodam medico, qui Meſſanam olim Rhegio migraverat, cæcatum fuiſſe. Cæterum pulſo Decio, milites præſidiarii M. Cæſium, ſcribam ejus, imperatorem delegerant, ut teſtatur Valerius Maximus Lib. II. [7. 15.]" VALESIUS. Pag. 61.

L. 56. Φαβρίκιος. „ Imo *L. Genucius*: hic enim Rhegino-

Pag. 61. rum urbem cepit, & milites defectionis auctores Romam misit, ut ex Livio scribit Orosius [IV. 3. coll. Epit. Liviana XV.] anno Urbis 482; [secundum Fastos Almelov. A. 483.] cum anno 473 [474] milites Romani eam civitatem occupassent. Ita per decem annos eam urbem tenuerunt, quod & Livius ait Libro XXVIII. [c. 28.]" VALESIUS.

L. 60. ἐξεῤῥίφησαν ἄταφοι. „Notanda sunt Valerii Max. verba: „*Milites, qui Rhegium injusto bello occupaverant, senatus carcere inclusit, ac, M. Furio* [Fulvio] *Flacco trib. pl. denunciante ne in cives Rom. adversus morem majorum animadverteret, nihilominus propositum executus est. Cæterum minore cum invidia id ut perageretur, quinquagenos per singulos dies, virgis cæsos, securi percuti jussit, eorumque nullum* [*eorumque corpora*] *sepulturæ mandari, mortemque lugeri vetuit.* Idem scribit Frontinus Lib. IV. Strateg. [c. 1. n. 38.] qui totam legionem millia hominum quatuor securi percussa esse narrat: cui accedit & Livius in Lib. XXVIII. Sed Polybius [Lib. I. c. 7.] circiter trecentos in foro necatos esse tradit; cæteros enim fortiter pugnantes in obsidione cecidisse: quod verisimilius est Sane Appianus noster τοὺς αἰτίους duntaxat morte mulctatos fuisse memorat." VALESIUS.

L. 61. φυλασσ. ἐπιμελῶς, οἷα πηρός. An ἀμελῶς?

Pag. 62. EXCERPT. X. Apud *Ursinum* p. 345 seqq. Est numero tertium in codice Bavar.

Lin. 63 *sqq.* „Ὅτι ὁ Πύῤῥος - - - ἐκ μάχης ἐντόνου. In exemplari scriptum est εὐτόνου: sed ἐντόνου germanam lectionem esse existimamus. Est autem hoc fragm. ex eadem Samnitica hist. descriptum." URSINUS. Tenendam lectionem librorum putavi: non quod spernam Ursini emendationem, sed quod ea non admodum opus esse videatur. Syr. 575, 65. τῆς πληγῆς (sc. νεὼς ἐμβαλούσης) εὐτόνου γενομένης *quum validus l. vehemens fuisset ictus irruentis navis.* Hesych. εὔτονος, γενναῖος. εὐτόνως, ἰσχυρῶς. εὐτονία, καρτερία. Cf. Hemsterh. ad Polluc. L. IX. Segm. 107.

L. 66. ἔπεμψεν ἐς Ῥώμην Κινέαν τὸν Θεσσαλόν. „Livius in

Epitoma Lib. XIII. *Cineas, legatus a Pyrrho ad ſenatum miſſus, petiit, ut componendæ pacis cauſa rex in urbem reciperetur. De qua re cum ad frequentiorem ſenatum referre placuiſſet, Appius Claudius, qui propter invalitudinem oculorum jamdiu a conſiliis publicis abſtinuerat, venit in curiam, & ſententia ſua tenuit ut id Pyrrho negaretur.* Valer. Max. Lib. IV. c. 3. [n. 6.] *Cum apud* [Pyrrhum] *Cineam Theſſalum narrantem audiſſet* &c." URSINUS. Pag. 62.

L. 82. ἕως Ἄππιος Κλαύδιος, ὁ Καῖκος. „Cicero, Philipp. Lib. I. [c. 5.] *De Pyrrhi pace agebatur, cum Appius & cæcus & ſenex in ſenatum delatus eſt.* Videndus Florus [I. 18.] & Plutarchus in Pyrrho [p. 394 ſq.]" URSINUS. Pag. 63.

L. 83. αὐτὸν ἀγαγεῖν Bav. recte: forſan & MS Urſini. Sic p. ſq. l. 2. εἴ τις -- αὐτὸν ἐπιδίδωσι. Conf. ad p. 47. l. 36.

L. 86. οἳ δι' ἓν ἀτύχημα ἀθρόως οὕτως ἑαυτῶν ἐκλέλησθε. „Cicero in Catone: [cap. 6.] *Ad Appii Claudii ſenectutem accedebat etiam ut cæcus eſſet; tamen cum ſententia ſenatus inclinaret ad pacem cum Pyrrho fœduſque faciendum, non dubitavit illa dicere, quæ verſibus perſecutus eſt Ennius:*

> *Quo vobis mentes, rectæ quæ ſtare ſolebant*
> *ante hac, dementes, ſeſe flexere, viri?*

Notum enim vobis carmen eſt: & tum ipſius Appii extat oratio &c. Non eſt autem dubium, quin Appii orationem legerit Appianus, ex eaque ſententiam ſumſerit, quam æmulatus eſt Ennius." URSINUS.

L. 88. βουλεύεσθε, & *Pag. ſq. L.* 98. ἡ βουλὴ recte dedit Bav. Pag. 64.

L. 8 *ſq.* Καὶ γὰρ ὁ ἕτερος --- μεθ' ἧς εἶχε παρασκευῆς. „Ita legendum, cum in exemplari [ut & in Bav.] ſit ἦκε pro εἶχε, & Ἀλβίνω pro Λαιβίνῳ. Ti. Coruncanio, qui cum P. Valerio Lævino conſul fuit anno CDLXXIII, [474.] Etruſcos obtigiſſe, ex hoc loco colligimus." URSINUS.

L. 11. ὅτι πόλις ἐστὶ στρατηγῶν ὅλη --- βασιλέων μᾶλλον ἢ στρατηγῶν. „Livius Lib. IX. [c. 17.] *Victus eſſet conſiliis juvenis unius, ne ſingulos nominem, Senatus ille? quem qui ex regibus conſtare dixit, unus veram ſpeciem Romani ſenatus cepit.*" URSINUS. Pag. 65.

Pag. 65. *L.* 20. λύσασθαι. Forte λῦσαι scripsit Appianus. De usu illius verbi non opus est repetere quæ monuit Clarkius ad Hom. Ιλ. ά. v. 20. & Küster. in libello de Usu Verborum Mediorum apud Græcos.

Pag. 66. *L.* 32. τοῖς τὴν εἰρήνην ἐργασαμένοις, *eis qui pacem fecissent:* ἐργασομένοις, *qui pacem facturi essent.* Non spernam lectionem Ursini; alteram tamen præferendam putem. *L.* 37. οὐχ οὕτω φασὶν αὐτὸν, intell. φάναι. Ad Ἠπειρῶται autem rectius adjicietur artic. οἱ, qui a seq. η ex Itacismo absorptus videri potest.

L. 38. ἐμὲ σοῦ προθήσουσι. Plutarchus, Pyrrh. p. 396. A. αὐτοὶ (Ἠπειρῶται) οἱ νῦν σὲ τιμῶντες καὶ θαυμάζοντες, ἂν ἐμοῦ πεῖραν λάβωσιν, ὑπ' ἐμοῦ μᾶλλον ἐθελήσουσιν, ἢ σοῦ, βασιλεύεσθαι.

Pag. 67. EXCERPT. VII. Apud *Ursinum* p. 348.

Lin. 52. Ὅτι τὸν Πύῤῥον ἤδη τὰ Ῥωμαίων κατέπληττεν. „Ita scribendum: non κατέπληττεν, ut est in exemplari. Hoc autem fragmentum ex eodem Samnitico sumtum constat ex annotatione ad oram libri." URSINUS. Emendationem Ursini confirmat Bav.

L. 55. οὗ θυγατέρα Λάνειαν. Λάνασσαν vocat Plutarch. in Pyrrho p. 387. F. & p. 388. D. & E. Neque aliter Diodor. Sic. in Eclogis ab Hœschelio editis p. 151. T. II. ed. Wesseling. p. 490. *L.* 56. corrige οἰκείαν.

Pag. 68. *L.* 58. τῆς περὶ τὸν αὐτόμολον „Livius in Epitoma lib. XIII. *Cum C. Fabricio consuli is, qui ad eum a Pyrrho transfugerat, polliceretur se regi venenum daturum, cum indicio ad regem remissus est.*" URSINUS. Adde Plut. p. 396.

L. 62. ὅπη δύναιτο. ὅποι non nisi de *loco* usurpatur: ὅπη frequentissime de *modo rationeque* qua quid fit. In primis familiaris Appiano formula illa ὅπη δύναιτο. Loca index indicabit. *Ibid. & l. sq.* Δῶρα δ' ὁ Κινέας - - πολλὰ δὲ γυναιξί. „Ita legendum pro γυναικῶν, ut est in exemplari. [& in Bav.] Livius lib. XXXIV. [c. 4.] *Patrum nostrorum memoria per legatum Cineam Pyrrhus non virorum modo, sed etiam mulierum, animos donis tentavit.*" URSIN.

Pag. 69. *L.* 74. Vitiosum διάπλη in Notis quoque repetiit URSINUS;

ubi Livii verba adfert ex Epit. lib. 14. *Pyrrhus in Siciliam trajecit.* διέπλει recte dedit Bav. & Excerpt. Valesian. proxime sequens. Mox, numerum peditum, qui desideratur in fragm. nostro, Plutarchus p. 397. E. prodit XXX M. sed equitum idem duo tantum millia cum quingentis memorat. *Pag. 69.*

L. 77. αὐτὸν reponere pro αὐτῶν, & ipsa ratio suasit, & Excerptum Valesf. continuo sequens, in cujus initio eadem Appiani verba repetita leguntur.

EXCERPT. XII. Apud *Valesium* p. 554 sq.

L. 89. ἐτίννυτο. Apud poëtas quidem metri causa interdum τινύω simplici υ scriptum video; velut Eurip. Orest. 323. (325. ed. Brunck.) ubi vid. Schol. Sed apud Prosaicum ferri non debebat. Recte, ac sine varietate librorum, τιννύμενος Noster, Syr. 635, 84. *Pag. 70.*

L. 92. καὶ συλῶν ὁ Πύῤῥος. Suidas, v. δεισιδαιμονία, non adjecto nomine Auctoris, hæc verba refert: Ὁ Πύῤῥος γὰρ συλῶν τὰ χρήματα τῆς Περσεφόνης, ἐπισκώψας ἔφη· Ἡ ἄκαιρος θεοσέβεια δεισιδαιμονία ἐστὶ, καὶ τὸ συλλέξαι πλοῦτον ἄπονον, εὐβουλία. Ubi adnotavit Küsterus, Appiani hæc verba esse, ex Excerptis Valesf. De re confer Livium XXIX, 18. ubi Locrensium legatus: *Fanum est*, ait, *apud nos Proserpinæ, de cujus sanctitate templi credo aliquam famam ad vos pervenisse Pyrrhi bello: qui cum ex Sicilia rediens Locros classe prætervcheretur, inter alia fœda quæ propter fidem erga vos in civitatem nostram facinora edidit, thesauros quoque Proserpinæ, intactos ad eam diem, spoliavit.* &c.

AD EXCERPTA ET FRAGMENTA
EX LIBRO IV.

Pag. 71.

DE REBUS GALLICIS.

EXCERPTUM I. exſtat in edit. 1. Hiſtoriarum Appiani p. 11 ſq. proxime poſt Procemium Auctoris. Henr. Stephanus, quem ſecutus eſt Tollius, in finem operis rejecit, poſt Libros de Bellis Civilibus. Exhibent illud Codices Regii, & plerique alii, qui eoſdem illos Appiani Libros continent, qui ex Regiis in edit. 1. expreſſi ſunt. Sed in MS. Aug in Vat. C. & in Ven. M. Epitome hæc rerum Gallicarum deſideratur. Titulum Ἀππιανοῦ Ἀλεξ. Ῥωμ. Κελτικὴ ſua auctoritate, Candidum tamen quodammodo ſecutus, præfixit Car. Stephanus. Rectius ἐκ τῶν Ἀππιανοῦ Κελτικῶν præfert Reg. B. cum Med. Vat. A. D. E. In Cod. Regio A. caret Inſcriptione hæc Epitome.

Lin. 1. ἐπεχείρησαν πρῶτοι, *priores arma intulerunt.* Minus recte *primi* poſueram cum Gelenio. *L.* 4. χρόνους invitis mſſtis editum erat; eodem errore, quo λόγους, Præf. p. 18, 78. *Lin.* 5-7. τρίτη κελτῶν στρατιὰ - - - ἣν Ῥωμαῖοι διεφθάρκασιν ὑφ' ἡγεμόνι Τίτῳ Κοιντίῳ. Livius VII. 10. 11. dictatore T. Quinctio, poſt certamen ſingulare T. Manlii cum Gallo, nullius præterea cladis Gallorum meminit: tantum, relictis trepide proxima nocte caſtris, in Campaniam Gallos tranſiiſſe ſcribit. Anno vero ſeq. a Q. Servilio Ahala dictatore, cujus Magiſter equitum Quinctius fuit, acie fuſos Gallos prodit ibid. c. 11. Sed Oroſius III. 6. eoſdem in hac re, ut fere alibi, annales cum Appiano ſecutus, *Atrociſſimam*, ait, *pugnam Manlius Torquatus ſingulariter inchoavit, T. Quinctius Dictator cruentiſſima congreſſione confecit.* Ad quem locum Franc. Fabricius Appiani verba hæc, de quibus agimus, adferens, ὑφ' ἡγεμόνι Τίτῳ Κοϊνκτίῳ ſcripſit: certe ſic in edit. Haverc. expreſſum. Nomina Κόϊντος & Κοΐντιος ſæpe a librariis confundi, nil mirum. Cujuſmodi errores,

etiam nullius ſcripti libri accedente auctoritate, in re certa corrigere debet adcuratus editor. Conf. præter alios Weſſeling. ad Diodor. Sic. lib. XII. p. 499. l. 97. & l. 14.

L. 9. σἶρατηγήματι τοιούτῳ. Non hujus artis, ſed alterius cujuſdam, qua in eadem pugna uſus Sulpicius fertur, meminit Livius VII, 14. & Frontin. Strateg. II. 4. n. 5. *L.* 13. malim ἀφέντας, pro ἀφιέντας. *Ibid.* αἰεὶ bene Vratisl. Pag. 72.

L. 17 *ſq.* Τὰ δὲ δόρατα ἦν οὐκ ἐοικότα ἀκοντίοις. „Dele οὐκ, vel lege οὐκ ἀπεοικότα ἀκοντίοις." MUSGRAV. Similiter, nec tamen ita adſeveranter, LIPSIUS, *de Milit Rom.* lib. III. Dial. 4: „Quod negat (Appianus) *ſimilia jaculis fuiſſe* (*pila*,) ferri hoc ſenſu poteſt, non ſimilia ſcilicet vulgaribus levibuſque jaculis. Alioqui profecto ſimilia ſunt, imo ipſa jacula: & ſuſpicetur aliquis, reſcribendum potius, ἦν οὖν ἐοικότα, vel ἦν οὐκ ἀπεοικότα, ſenſu ajente." Nihil variant codices: neque mutandum quidquam videtur. Bene GELENIUS: *eſt autem pilum, telum jaculo diſſimile; videlicet haſtile quadrangulum.* ἀκοντίοις præivit ibidem Lipſius, adſtipulante Muſgravio. Mox, καλοῦσιν ὑσσοὺς legendum, ab eiſdem viris doctis monitum video, & ante Lipſium jam a BRODÆO, Miſcell. lib. III. c. 16. in Gruteri Theſ. Crit. Tom. II. p. 498. Neque aliter libri noſtri, ne Regiis quidem exceptis; in quibus illud modo leviter erratum, quod omiſſus ſit ſpiritus ſuper lit. υ. Cand. *Romani Yſſos vocant.*

L. 19 *ſq.* τετραγώνου καὶ τοῦδε. Duo poſteriora verba cum præced. τετραγώνου jungenda ſunt, *pariter*, *itidem quadrangulum.* (Cf. ad p. 10, l. 48.) Adeoque carere non poſſumus ſequenti copula καὶ, ante μαλακοῦ.

L. 24. Πάππος Αἰμίλιος. Conſul hic, qui rebus adverſus Pag. 73.
Gallos proſpere geſtis inſignem triumphum commeruit, partim ſimpliciter gentilitio nomine *Æmilius*, partim adjecto prænomine *Lucius Æmilius* vocatur apud Polyb. lib. II. c. 26 ſqq. Florum II. 4. Eutrop. III. 2. Zonaram VIII. 20. In cognomen autem, *Papus* vel *Pappus*, conſentiunt Faſti quotquot ad ætatem noſtram pervenere, Capitolini cum

consulares tum triumphales, Norisiani, Idatiani, Siculi.
Pag. 73. Itaque quod Παῦλος cognominatur apud Appianum in codicibus qui hodie exstant, de eo errore idem sentiendum, quod ad Plinium lib. III. c. 20. (ubi similiter *L. Æmilio Paulo*, pro *L. Æmilio Papo*, legitur) PIGHIUS monuit, Annal. Rom. Tom. II. p. 118. ad ann. DXXVIII: „Sic placuit, inquit, indoctis librariis, sibi notius Æmiliæ gentis cognomen pro ignotiore supponere." Et sicut fidenter Lipsius quoque de Milit. Rom. lib. I. Dial. 3. *Papo* pro *Paulo* apud Plinium legendum pronunciavit; sic non dubitandum duxi, quin Appiano etiam verum restituerem. Quod vero idem rursus error in Frontini etiam codices invasit, Strateg. I. 2. 7. ubi pariter *Æmilius Paulus* Cos. vocatur, cui *Papo* cognomen Fasti tribuunt; ex eo nihil aliud conficitur, nisi, parem complurium librariorum vel incuriam fuisse vel imperitiam cum temeritate, ut fit, pravaque sedulitate conjunctam. Nam apud Frontinum certe destinato consilio illud factum a sciolo quodam videtur: cui apud eumdem Auctorem, I. 4. 1. Quintum quoque illum Æmilium Papum, de quo conf. Valer. Max. IV. 4. 3. qui bello Tarentino A. U. 476. cum C. Fabricio alterum consulatum gessit, pariter *Æmilium Paulum* placuit adpellare. Video quidem, & Harduinum veritum esse in Plinio corrigere illud erratum, & in Frontino Oudendorpium, cui etiam Scriptores ipsi potius, quam librarii, confudisse ista nomina visi sunt. Sed in tam frequenti Fastorum consensu vereor equidem, ne eo magis injuriosa in Scriptores sit hæc suspicio, quo probabilior est illa erroris origo, quam Pighius l. c. designavit. Quum in græcis tabulis Πάππος, duplici π, in latinis *Papus*, scriptum inveniatur; eamdem varietatem in Græco contextu & in lat. vers. secutus sum. — Ceterum non solum apud Græcos scriptores, sed & apud Latinos, haud raro *cognomina* præposita inveniri *nominibus gentilitiis*, passim viri docti adnotarunt. Conf. Wesseling. ad Diodor. Sic. T. I. p. 730. l. 34. & quos ibi ille citavit auctores; quibus addi potest Harduin. ad Plin. VII. 43. (sect. 44.)

Lin. ead. 24. ἔστησε -- τρόπαια. Signis militaribus & armillis aureis, quibus hostes exuerat, Capitolium ornasse, Polybius refert II. 31. Pag. 73.

L. 26. ἡλικίᾳ μάλιστα φοβερώτατον χρῆμα Κελτῶν. Parum feliciter Gelenius: *robore ætatis formidandæ copiæ.*" Gallorum *proceram staturam* passim celebrat Noster: conf. p. 78, 14 sq. 81, 53. Cæsar II. 30: *Plerisque hominibus Gallis, præ magnitudine corporum suorum, brevitas nostra contemtui est.* Quin & Gallos Asiam incolentes eodem nomine laudat Noster Syr. 543, 20. Quod autem *Cimbros Teutonosque*, de quibus hic agitur, *Celtis* adnumerat Appianus, (sicut rursus Illyr. c. 4. & Civ. I. c. 29;) id eodem pertinet, quo illud quod in Præf. p. 6, 80. dixit, *Celtarum nonnullis trans Rhenum incolentibus* (sic enim ibi in lat. vers. ponendum erat) *imperare Romanos.* Scilicet Celtarum nomen Germanis quoque tribuit: quod & ab aliis Scriptoribus factum constat, de quorum ratione consulendi Cluverus in Germ. Ant. lib. I. c. 2. & Pelloutier Hist. des Celtes lib. I. c. 3. conferendusque Schœpflinus in Vindiciis Celticis, & in Alsat. illustr. T. I. p. 109 sqq.

L. 28. στρατόπεδα κατέκοψε. Ea clade *militum millia octoginta occisa, calonum & lixarum quadraginta* in Epit. Liv. LXVII. referuntur: quem numerum a Valerio Antiate proditum esse, ex Oros. V. 16. constat. Conf. supra ad Præf. p. 14. l. 17.

L. 33. ἦλθον. Sic mox ἐζώγρησαν, & κατέκανον, scil. Ῥωμαῖοι: præcessit enim Ῥωμαίοις πεπραγμένα.

L. 39. Φάβιος Μάξιμος ὁ Αἰμιλιανός. Fabium hunc Maximum, cui ex ipsa hac victoria, de qua hic agitur, Allobrogici cognomen inditum est, mendose h. l. *Æmilianum* adpellari, quum Æmiliani filius fuerit, Æmilii Pauli nepos, Pighius monuit Annal. T. III. p. 68. ad ann. 682. & Casaubonus ad Strabon. lib. IV. p. 185. D. Qui si error est; eumdem non semel, sed ter, idem Strabo vel ejus librarii erraruntː nam, præter locum citatum, ubi Gallorum ille victor Κόϊντος Φάβιος Μάξιμος Αἰμιλιανὸς vocabatur, iterum iterumque

Pag. 73. lib. eod. p. 191. B. & C. Μάξιμον Αἰμιλιανὸν adpellatum video. De re vide Liv. Epit. LXI. Flor. III. 2. Oros. V. 14. Plin. Hist. VII. 50.

Pag. 74. *L.* 43. ὑπογυίου. Servari poterat lectio librorum ὑπογύου, in quam cum Regiis consentit Vratisl. Et sic alibi constanter Aug. & Bav.

L. 47 *sq.* Ελουητίους καὶ Τιγυρίους. λουητίους Vat. A. E. truncato nomine. Infra, p. 87, 31. Ελβήτιοι scriptum erat in Cod. Urs. & Bav. In Τιγυρίους, & mox Τιγύριοι, consentiunt libri: atque in Exc. de Leg. loco modo cit. p 87, 31. Λιγύριοι, quod dederunt codices, ex eodem Τιγύριοι deflexum esse adparet. Quare, licet *Tigurini* dicantur Latinis, & Τιγυρηνοὶ vel Τιγυρινοὶ legatur apud Strabonem & Plutarchum, nihil tamen apud Nostrum novandum censui. De L. Cassii & L. Pisonis calamitate vid. Liv. Epit. LXV. Oros. V. 15. Cæsar de B. G. lib. I. c. 7. & c. 12.

L. 51. ὡς ἐν Χρονικαῖς Συντάξεσι δοκεῖ Παύλῳ τῷ Κλαυδίῳ. *Claudii*, *Annalium* Scriptoris, frequens mentio cum apud alios auctores, quos Vossius nominat de Historicis Lat. lib. I. c. 10. tum apud Livium præsertim & A. Gellium occurrit. Neque ullus videtur dubitandi locus, quin Claudius ille, quem *Græcos Acilianos libros secutum esse*, *eosdemque ex Græco in latinum sermonem vertisse* Livius ait lib. XXV. c. 39. & XXXV. 14. idem sit cum eo, quem aliâs simpliciter *Claudium*, aliâs *Q. Claudium*, tum *Claudium Quadrigarium* aut etiam nude *Quadrigarium* Gellius vocat: quem eumdem Vellejus Paterc. II. 9. Sisennæ æqualem facit, qui hoc ipso tempore vixit, in cujus temporis historia ad Claudii Annales provocat Appianus. Sed quod *Paulus* apud Nostrum cognominetur, in hoc corruptum locum eo meliori jure Vossius judicavit, quod non solum *Claudii Pauli* Annales nemo novit, sed ne Paulus quidem ullus in gente Claudia usquam memoratus reperitur. Verum quum nec varient libri, neque ex literarum vestigiis, quid potissimum scripserit Appianus, certo colligi possit; nil ausus sum in Græco contextu immutare, in latina vero versione *Claudium Quadrigarium* nominare

non dubitavi. Ejufdem Claudii Annales alibi etiam fecutum effe Appianum, (fcil. in referendo colloquio Scipionis cum Annibale, Syr. c. 10,) colligitur ex Liv. XXXV. 14. Ex hoc autem loco, in quo verfamur, fimul intelligitur, Claudium Acilianos Annales, quorum auctor tempore belli Punici fecundi vixerat, (Voff. de Hift. Gr. lib. I. c. 17.) non modo in latinum fermonem convertiffe, fed ad fuam etiam ufque ætatem continuaffe. *Pag. 74.*

L. 53 *fq.* Τρικούρους. *Tricurios* Cand. Populi hujus mentionem in Cæfaris hiftoria neque ab ipfo Cæfare, neque ab alio Scriptore qui ad nos pervenerit, factam reperio. Τρικορίους Alpinam gentem, in Galliæ Narbonenfis confinio juxta Vocontios, memorat Strabo lib. IV. p. 185. C. & p. 203. C. & Livius XXI, 31.

L. 59. παρὰ τὰς ἀπορίας. In vitiof. lect. περὶ, ex male intellecto fcripturæ compendio ortam, confpirant omnes libri. Nota vis præpof. παρὰ, tempus denotandi, quæ præpofitioni περὶ nullo modo ineft. Civ. I. p. 200, l. 30. παρὰ τήνδε τὴν ἀναρχίαν. Ibid. p. 207, 51. παρὰ τὴν ἰδίαν ὑπατείαν. &c. *Pag. 75.*

Lin. ead. καὶ ὁ ἵππος ξύλοις. ξύλα, fi vera lectio, *frutices* vel *virgulta*, ut cum Gelenio in verf. lat. expreffi, denotare debent: cujus fignificationis aliud exemplum defidero. Vide, an ὕλαις fit legendum. Nam ficut apud Theophraftum ὑλήματα non folum *frutices* denotant, fed & herbas, velut centaurium, abfinthium; fic ὕλη apud Xenoph. in Oecon. quafvis *herbas* fignificat, agreftes præfertim & fponte nafcentes quæ fruges enecant, monente Gu. Budæo in Comment. Ling. Gr. p. 674. edit. Rob. Stephani. Nefcio an huc referendum, quod eft apud Herodot. I. 203. ἔθνη ἀπ' ὕλης ἀγρίας ζώοντα. — πόα, quod præceffit, non folum herbas omnis generis & olera, fed *radices* etiam herbarum, comprehendit. Civ. II. 258, 19. τὴν πόαν ἠρτοποίουν, *ex herbarum radicibus panem conficiebant*: cf. Cæfar de Bell. Civ. III. 48.

L. 61. λογισμῷ ἢ ἐπιστήμῃ τινὶ. Cum vulgo abeffet partic. ἢ, nomen ἐπιστήμῃ delere juffit MUSGRAVIUS. Similiter LENNEP ad Phalar. Epift. p. 143. „ duo verba, inquit, ἐπι-

Pag. 75. σῆμη τινι ex iis quæ ſubjiciuntur hæc male translata eſſe, nullus dubito." Mihi commodior ratio medendi huic loco ea viſa eſt, qua uſus ſum: facillime enim abſorberi particula ἢ a ſequenti vocali ε in proxima voce potuit. θυμὸν & ἐπιστήμην ſimiliter opponit Thucyd. lib. I. c. 49. θυμῷ καὶ ῥώμῃ τῷ πλέον ἐναυμάχουν, ἢ ἐπιστήμῃ. Eamdem Germanorum belluinam ferociam notavit Dio lib. XXXVIII. c. 35. De Gallis Livius V. 49. *ira magis, quam conſilio, in Romanos incurrunt.* Et commode hoc noſtro loco θυμὸς *ira* verti poterat. — De *Arioviſto* duo Fragmenta ex Appiano paulo inferius exhibuimus, p. 88 ſq.

L. 65. κατεστρατήγουν αὐτούς. Idem eſt, quod paulo ante dixerat, ὑπὸ τῆς Ρωμαίων ἐπιστήμης ἡσσῶντο, vel quod Dio lib. XXXVIII. c. 49. his verbis effert, ἰσόρροποι αὐτοῖς . . τῇ τέχνῃ ἐγίγνοντο. Cæſar B. G. I. 52. *Reperti ſunt complures noſtri milites, qui in phalangem inſilirent, & ſcuta manibus revellerent, & deſuper vulnerarent.*

Pag. 76. *L.* 73. τοὺς δὲ ταξ. καὶ λοχ. ἅπαντας. Hoc ad ſolam duodecimam legionem refert Cæſar II. 25. Mox quod *L.* 77. Epitomator noſter ait: ἦσαν δὲ τῶν Κίμβρων καὶ Τευτόνων ἀπόγονοι, id de ſolis Aduaticis, qui Nerviis auxilio erant profecti, dixit Cæſar, ac fortaſſe etiam Appianus.

L. 78. Ἀλλοβρίγων. Quos Latini *Allobroges* nominant, eos a Polybio, Dione & Græcis pleriſque Ἀλλόβριγας vocari, monuit Steph. Byz. h. v. & Caſaubonus ad Strabonem lib. IV. p. 193. Eademque nominis forma plus ſemel apud Appianum occurrit, Gall. p. 84, 93. Civ. II. p. 179. l. 88, 89 & 92. Errorem, qui erat h. l. in Editis, a Muſgravio quoque correctum video.

L. 79. Οὐσιπετῶν δὲ καὶ Ταγχαρέων. Conf. infra Excerpt. XVIII. p. 89. *L.* 81. Σούκαμβροι δὲ &c. Duas res, diverſis temporibus geſtas, inter ſe confudit commutavitque Abbreviator noſter. Uſipetes ac Tenchtheri, octingentis equitibus (non quidem quingentis, quod & ipſum vitioſe h. l. ſcriptum videtur) Cæſaris equites numero quinquies mille de improviſo adorti, in fugam conjecerant &c. Conf. Appian.

noſtr. Exc. XVIII. modo cit. Cæſar. B.G. IV. 12 ſqq. Plutarch. in Cæſ. p. 718. Anno ſeq. Sigambri, ad quos reliquiæ Uſipetum & Tenchtherorum ſe receperant, cum duobus millibus equitum transgreſſi Rhenum, caſtra Cæſaris, quibus Q. Cicero præerat, ſubito adorti ſunt multoſque interfecerunt. Cæſ. VI. 35-40. Dio Caſſ. XL. 32. *Pag. 76.*

L. 86. *τοῖς τῇδε ἀνθρώποις ἄγνωστον ἔτι.* Hæc Gelenius latine ſic reddiderat: *In Britanniam inſulam . . . ignotam ad eam ætatem noſtris hominibus;* quem nos ſecuti, eamdem ſententiam in noſtra verſ. expreſſimus: perperam. Potius: *ipſis illarum regionum incolis*, i. e. ipſis Gallis, *etiam tum ignotam.* Plane ut Cæſar IV. 20. *Magno ſibi uſui fore arbitrabatur, ſi modo inſulam adiſſet, & genus hominum perſpexiſſet; loca, portus, aditus cognoviſſet: quæ omnia fere Gallis erant incognita.* Neque vero aliam vim habet illa partic. *τῇδε.* Sic Gall. p. 85, l. 99. *οἱ τῇδε βάρβαροι.* Hiſp. 176, 82. &c. Pro eadem partic. *τῇδε* lib. Syr. 538, 28. *ταύτῃ* a Gemiſto Plethone, pro ipſius more, poſitum videtur.

EXCERPTUM II. Apud *Urſinum* p. 349. Ad oram autem exemplaris Urſini rurſus adnotatum erat, ex *Celtico*, i. e. ex Libro de Rebus Gallicis, ſumtum eſſe hoc Fragmentum. *Pag. 77.*

Lin. 91. *Ὅτι Ολυμπιάδων τοῖς Ἕλλησιν ἑπτὰ καὶ ἐννενήκοντα γεγενημένων.* Quin corrupta ſit vulgata ſcriptura, quamvis nil adnotaverit Urſinus, nemo non videt. In promtu autem fuit, reſtituere verum. Sic fere Civ. I. p. 141, 72. *ὀλυμπιάδων οὔσῶν ἐν Ἕλλησιν ἑκατὸν κ. τ. λ.* Alibi his fere utitur formis, *ἀμφὶ τὰς -- ὀλυμπιάδας* Hiſp. 150, 44 ſq. Pun. 499, 31. *μετὰ -- ὀλυμπιάδας*, p. 105, 59. Quod autem numerus XC per figuram ϛ expreſſus eſt in edit. Urſini, id, ſicut alibi paſſim in impreſſis libris, eo factum puto, quod ad manus non fuerit typographo figura ea, non multum a ϛ diſcrepans, qua ad compendioſe deſignandum hunc numerum uſi ſunt Græci. Ad ipſum numerum Olympiadum quod adtinet, quoniam Olympias XCVII. incipit A. U. 362, ſatis adcurate tempus notatum ab Appiano eſt. „ De Gallorum adventu in Italiam videndus

Pag. 77. Livius libro V. [c. 34 sqq.] ex quo multa ad hujus Fragmenti intelligentiam peti possunt." URSINUS.

L. 95 *sq.* Κλουσῖνοι, cum accentu in penultima, scribitur apud Dionys. Hal. & alios, ut Ρηγῖνοι, Ταραντῖνοι. Apud Dionem Κλούσιοι editum est; apud Zonaram vero Κλουσηνοὶ, ex Κλουσινοὶ deflexum.

L. 96. Οὐ πάλαι δὲ οἱ Κλουσινοὶ &c. Non ita Livius lib. V. [c. 35.] *quamquam adversus Romanos nullum eis jus societatis amicitiæve erat, nisi quod Vejentes consanguineos adversus populum Romanum non defendissent.* Cum Livio consentit Dio in Fragmentis." URSINUS. Dio, T. I. p. 58. ed. Reim. & apud Ursin. p. 373.

L. 99. οἳ τοῖς Κελτοῖς ἔμελλον προαγορεύειν. „ Ita emendavimus, cum προσαγορεύειν esset in exemplari." URSIN.

L. 2. Ὑποκρινομένων. Antiqua forma, pro ἀποκρινομένων, Herodoto frequentata, nec Thucydidi inusitata; de qua Hesychius, Suidas, Etymologus, Eustathius, monuerunt. Conf. viros doctos ad Thucyd. VII. 44. p. 474. edit. Dukeri, & Ernestum ac Zeunium ad Xenoph. Memor. Socr. I. 3. 1. Eodem sensu verbum illud accipiendum videtur Maced. 527, 34. & Annib. 248, 38.

Pag. 78. *L.* 4. ἐνῆγον Conf. Samn. p. 67. l. 47. Hisp. 217, 77. Civ. V. p. 806, 82. &c.

L. 7 *sqq.* καὶ τὸν ἡγούμενον - - - ἐσκύλευε. „ Ita emendavimus ex Livio, apud quem ita scriptum est in eodem Libro: [V. 36.] *Quin etiam Q. Fabius, evectus extra aciem equo, ducem Gallorum, ferociter in ipsa signa Etruscorum incursantem, per latus transfixum hasta occidit; spoliaque ejus legentem Galli agnovere.*" URSINUS.

III. Apud *Ursinum* p. 350. In cod. Bavar. est Ecloge numero quinta ex Appiano decerpta.

Lin. 11. Ὅτι ὁ τῶν Κελτῶν βασιλεὺς Βρέννος. „ Ex eodem Celtico hæc quoque descripta sunt. Videndus Livius lib. V. [c. 36.] de Gallorum legatis Romam missis Fabiorum injurias questum." URSINUS.

L. 13.

L. 13. ἐπὶ τούτοις. *post hac*: vel *contra hos* sc. Fabios.

L. 14. Κελτῶν ἁπάντων μεγάλων &c. Conf. ad p. 73, 26.

IV. Videtur utique de periculoso illo mandato agi, quod *Pontius Cominius* suscepit, (Liv. V. 46.) pro quo in seq. Exc. Valesiano, excerptoris fortasse errore, *Cadicius* nominatur. *Pag.* 80.

V. Apud *Valesium* p. 557.

Lin. 33. Ὅτι Καιδίκιος. „*Pontius Cominius* is dicitur a T. Livio lib. V. [c. 46.] & Zonara in Annalibus [L. VII. c. 23.] & Plutarchus [in Camillo p. 141.] At *Cadicius* is est, qui paulo ante nunciarat Tribunis plebis, vocem humana clariorem noctis silentio ab se auditam fuisse, quae juberet magistratibus dici, Gallos adventare; ut scribit Livius. [V. 32.]" VALESIUS.

L. 34. περὶ τῆς ὑπάτου ἀρχῆς. „Fallitur hic quoque Appianus. Neque enim Camillus Consul, sed Dictator, a Senatu dictus est. Sed non dubito, quin hic error Compilatori adscribendus sit. Vide supra, pag. 549." VALESIUS. Scilicet alio Excerpto, quod p. 39. exhibuimus, diserte apud Appianum quoque, ut apud alios Scriptores, legimus, Dictatorem dictum esse Camillum. Quare aut ὕπατος ἀρχὴ generali quadam notione *supremum magistratum* h. l. denotare debet, (atque sic in vers. lat. poni poterat, *de supremo magistratu Camillo deferendo*,) aut error compilatori tribuendus erit. De his, quae sequuntur, conf. idem Excerpt. modo cit. p. 39.

VI. Apud *Valesium*, ead. pag. 557.

Lin. 43 *sq.* ἱερεύς, ὄνομα Δόρσων. *C. Fabius Dorso.* Vide Liv. V. 46. Dionem Cass. in Fragm. Peiresc. (T. I. p. 14. edit. Reim.) Florum I. 13. 16. Valer. Max. I. 1. 11. *Pag.* 81.

L. 49. Κάσσιος ὁ Ῥωμαῖος. Est *L. Cassius Hemina*, qui apud A. Gellium quoque lib. XVII. c. 21. simpliciter *Cassius* citatur, de quo vid. Voss. Hist. Lat. lib. I. c. 7. Quod autem additur ὁ Ῥωμαῖος, id quo potissimum pertineat, haud facile dixeris. Videtur excerptoris culpa ita nude & abrupte positum: ac fortasse Appianus simile quid h. l. adnotaverat atque

Pag. 81. Plinius, quum *vetustissimum auctorem Annalium* Romanorum Cassium illum vocat, lib. XIII. c. 13. sect. 27. & XXIX. 1. 6. Forsan etiam eo tantum consilio hæc verba adjecit compilator, ut Cassium illum a Dione Cassio, Historiarum scriptore, diversum esse indicaret.

VII. Apud *Valesium* p. 557. ab his verbis incipit hoc Fragmentum: ὅτι Κελτοὶ τήν τε φύσιν. Ad quæ verba monuit VALESIUS: „Hic locus integrior extat apud Suidam, in v. Ἄδην."

Lin. 53 *sqq.* Τά τε σώματα αὐτοῖς κ. τ. λ. Livius V. 44. *Gens est, cui natura corpora animosque magna magis quam firma dederit: eo in certamen omne plus terroris, quam virium, ferunt.* Conf. Liv. X. 28. Sic & Florus II. 4. *Alpina corpora*, ait, *humenti cælo educata, habent quiddam simile nivibus suis; quæ, mox ut caluere pugna, statim in sudorem eunt, & levi motu, quasi sole, laxantur.* Similiter de Gallis Asiam incolentibus, Liv. XXXVIII. 17. *Si primum impetum, quem fervido ingenio & cæca ira effundunt, sustinueris, fluunt sudore & lassitudine membra, labant arma: mollia corpora, molles (ubi ira consedit) animos sol, pulvis, sitis, ut ferrum non admoveas, prosternunt.* De crapula & vinolentia monuit quoque Plut. in Camill. p. 141. & Liv. V. 44. *vagi per agros palantur, cibo vinoque raptim hausto repleti.*

Pag. 82. VIII. *Lin.* 59 *sqq.* Οὓς (Κελτοὺς) γυμνοὺς ἐπεδείκνυε κ. τ. λ. Retuli, nescio quam recte, ad *Camillum* Romanos recuperare patriam jubentem, Liv. V. 49. Ad *Gallos* pertinere hoc Fragm. ipse Suidas monuit, his verbis: Ἀππιανὸς περὶ τῶν Κελτῶν φησίν· Οὓς γυμνοὺς ἐπεδείκνυε Ῥωμαίοις· οὗτοί εἰσιν &c. — Γυμνοὺς, *nudos* (*super umbilicum*, ut Livius addit, XXII. 46.) pugnare solitos *Gallos*, refert Polyb. lib. III. c. 115, & Liv. l. c. οἱ τὴν βοὴν βαρεῖαν &c. Liv. XXI. 28. *Galli obcursant cum variis ululatibus cantuque moris sui, quatientes scuta super capita, vibrantesque dextris tela.* Et VII. 26. *Gallus quatiens scutum hasta.* ξίφη μακρά. *Gladii*

Gallis prælongi ac sine mucronibus, Liv. XXII. 46. κόμας αἰωροῦντες. Notum nomen quoque *Comatorum*, Gallis, Alpium præsertim incolis, inditum. Plin. XI. 37. sect. 47. De Hispanis App. Hisp. 182, 78 sq. . . κόμης μακρᾶς, ἣν ἐν τοῖς πολέμοις ἐπισείουσι τοῖς ἐχθροῖς. *Pag. 82.*

IX. *Lin.* 64. Τὸν δὲ δῆμον ἀπὸ τοῦ τείχους ὁρᾶν. Retuli fragm. hoc ad historiam quæ est apud Livium VII. 11. *Pugnatum haud procul porta Collina est totis viribus urbis, in conspectu parentum conjugumque ac liberorum. &c.*

X. Notum argumentum hujus fragm. ex Livio VII. 26. *Pag. 83.*
Lin. 70. δεύτερον τοῦτο μονομάχιον. Prius certamen singulare T. Manlii fuerat. Ex altero hoc, *Corvi* vel *Corvini* cognomen inditum Valerio.

XI. Apud *Ursinum*, p. 350 sq. Conf. supra, Exc. VI. ex Libro de Reb. Samn. p. 55.

Lin. 78. τὴν ἄσυλον ἐσθῆτα περικειμένους. „Placeret περιειμένους. Et mox [pag. sq. l. 87.] legendum, οὐκ ἔχοντες ἔτι πατρίδας, εἰς ἃς διαφύγωσιν, sine partic. οὐκ. Est autem hoc fragmentum ex eodem Celtico." URSINUS. Minime solicitandum verbum περικεῖμ. Cf. Civ. II. p. 291 extr. I. 104. 46. II. 193, 18. Quæ sit vis alterius Adnotationis Ursini, non video: *Pag. 84.*
nam sic editum est, ut in Notis monuit; neque declaravit, quid in exemplari suo legerit.

XII. Apud *Ursinum* p. 351. In cod. Bav. est Exc. VI. & ibi initium hujus fragmenti eisdem mendis inquinatum est ac apud Ursinum.

Lin. 95. ἡγουμένου σφῶν Γναίου Δομετίου. „*Cn. Domitium* *Pag. 85.*
Ahenobarbum cum Betulto rege Arvernorum pugnasse scribit Valerius Max. lib. IX. [6. 3.] & Strabō lib. IV. [p. 191.] Et Pro consule de Arverneis triumphasse constat ex lapide Capitolino, in quo ita incisum est: CN. DOMITIVS. CN. F. CN. N. AHENOBARB. A. DC. . . PRO. COS. DE. GALLEIS. ARVERNEIS. XVI. K. . ." *URSINUS.*

L. 99. δορυφοροῦνται γὰρ δὴ καὶ πρὸς κυνῶν. „Corrupta hæc erant in exemplari, & προσκυνῶν, pro πρὸς κυνῶν, scriptum erat."

Pag. 85. URSIN. Eadem menda obtinet in Bav. Morem Gallorum, *canibus* in bello utendi, notavit Strabo lib. IV. p. 200. A. Plura huc facientia ex variis Auctoribus congeſſit Lipſius in Epiſt. ad Belgas, Centur. I. Epiſt. 44. Tom. II. opp. edit. Veſal. p. 779.

L. 1 *ſq.* „τὸν βασιλέα Βετοῦλτον, εἶτ' Ἀλλόβριγας, εἶτα τὸν πρεσβευτὴν αὐτόν. Ita emendavimus, cum eſſet in exemplari εἶτ' ἀλλόβριγας &c. [Forſan ἀλλούβριγας fuerat, ut in Bav.] Βετοῦλτον autem repoſuimus, ſecuti auctoritatem triumphi Capitolini. Nam Græcum Appiani exemplar [ſic & cod. Bav.] habet Βιτοῖτον, & eodem modo Strabo [IV. p. 191.]. *Bituitum* Livius in Epit. libri LXI. nominat, & Valerius Maximus [IX. 6. 3.] & Oroſius [V. 14. Adde Flor. III. 2.] Eſt autem fragmentum hoc depromtum ex eodem Celtico." URSINUS. — Fragmentum illud ex Faſtis triumphalibus Capitolinis, ad quod Urſinus, emendationem ſuam (Βετοῦλτος pro Βιτοῖτος) defenſurus, provocavit, exhibet Gruterus T. I. Inſcr. p. 298. n. 3. & Pigh. Annal. T. III. p. 78. Sed vereor, ut conſtanti, quæ apud complures Auctores obtinet, ſcripturæ, Βιτοῖτος, *Bituitus*, recte opponi auctoritas unius illius marmoris poſſit; & recte judicaſſe Joſ. Scaliger mihi videtur, in Animadv. in Chronol. Euſebii, n. MDCCCXC. quum *non dubito*, inquit, *erratum eſſe aut lapicidæ, aut ejus qui ex lapide hoc deſcripſit.* Conf. de iſto nomine quæ viri docti ad loca ea, quæ ex variis Scriptoribus citavimus, adnotaverunt. Sed in eo ab omnibus aliis diſcedentem vel Appianum vel horum Excerptorum compilatorem video, quod hoc loco *Allobrogum* rex Bituitus perhibeatur, quem ceteri regem *Arvernorum* faciunt, qui arma cum Allobrogibus ſociaverant. Alium Βιτοῖτον, vel *Bituitum*, Gallorum ducem, memorat Noſter, Mithr. 812. l. 74. & 84. εἶτα τὸν πρεσβ. Sicut in Notis verba hæc citavit Urſinus, ſic dedit Bav.

XIII. Apud *Urſinum* p. 352. ex eadem Celtica Hiſtoria. In cod. Bav. n. VII.

Lin. 8 *ſq.* καὶ ὁ Ῥωμαίων ὕπατος Παπίριος Κάρβων. „Livius in Epitoma libri LXIII. *Cimbri, gens vaga, populabundi in*

Illyricum venerunt. Ab iis Papirius Carbo Cos. cum exercitu fusus est. &c. Julius Obsequens, in libro de Prodigiis: *C. Cæcilio, Cn. Papirio Carbone Coss. Cimbri Teutonique, Alpes transgressi, fœdam stragem Romanorum sociorumque fecerunt.* Strabo quoque libro V. [p. 214.] Cn. Carbonem ad Norejam oppidum inani conatu cum Cimbris conflixisse scribit his verbis: εἰς Νωρήειαν πόλιν, περὶ ἣν Γναῖος ὁ Κάρβων συμβαλὼν Κιμβρίοις οὐδὲν ἔπραξεν. Videndus Vellejus libro II. [c. 12.] Eutropius [IV. 10.]" URSINUS. *Cimbros Teutonosque*, armorum consiliorumque & fortunæ socios, conjunctim plerumque nominare solent Scriptores. (Confer, præter jam citatos, Cæs. B. G. I. 33. Plutarch. Cæs. p. 716 C. & in Mario 411. B. &c. Epit. ex App. libro de reb. Gall. p. 76.) Utrum ad *Teutonos* solos hanc rem, de qua in fragm. hoc agitur, retulerit Appianus, an compilatoris culpa solorum *Teutonorum* fiat mentio, definire non possumus. De eisdem populis breviter supra in Epitome hujus libri p. 73. dictum est, neque tamen ibi nomina populorum adjecta. *Cimbrorum* latrocinia & cladem nominatim, sed obiter, tetigit Noster Illyr. c. 4. Pag. 85.

L. 14 *sq.* ξένους . . . φίλους. φίλους h. l. ut frequentissime aliàs, intelligi συμμάχους, *socios*, res ipsa docet. Itaque ξένοι sunt, qui *amici* (vel *hospites & amici*, cf. Cæs. B. G. I. 31. 7.) *populi Rom.* erant adpellati. Similique ratione passim Livius inter amicos & socios pop. Rom. distinguit; velut XLV. 25. ubi de Rhodiis ait: *ita per tot annos in amicitia fuerant, ut sociali foedere se cum Romanis non inligarent, - - ne spem regibus abscinderent auxilii sui.* Pag. 86.

L. 17. ὁ δ' ἐπαινέσας. „Ita legendum, cum οὐδ' ἐπαινέσας sit in exemplari." URSINUS. Emendationem Ursini confirmat cod. Bav. qui & *L.* 20. & *L.* 25. probas lectiones αὐτὸς & ὑπὸ suppeditavit.

XIV. *Lin.* 29. Ὁ δὲ τοῖς σώμασι τῶν Κίμβρων κ. τ. λ. Ad Marium, Cimbrorum victorem, hoc referendum putavi. Pag. 87.

L. 30. πολύχρυσα εἶναι δοκῶν. Sic recte legebatur quoque apud eumdem Suidam, voc. Κίμβρων, ubi totidem verbis

Pag. 87. fragmentum hoc repetitur. Ex rapinis ditatos fuiſſe Cimbros, probabile erat.

XV. Apud *Urſinum* p. 352 ſq. Bav. n. VIII.

Lin. 31. „Ὅτι ἔθνη δύο λιγύριοι καὶ ἐλβήτιοι. Ex eodem Celtico hoc quoque fragm. translatum eſt, ad cujus intelligentiam videndus Cæſar libro I. de Bello Gallico. Pro λιγύριοι videtur legendum Τιγυρινοὶ, ut eſt apud Plutarchum in Cæſare, & apud Cæſarem ipſum libro I. de B. G." URSINUS. Cf. ſupra, Epit. Rer. Gall. p. 74.

L. 33 *ſq.* διετείχισεν ὅσα - - - σταδίους μάλιστα. „Ita emendavimus ex Cæſare, apud quem ita ſcriptum eſt in libro I. [c. 8.] *Interea ea legione, quam ſecum habebat*, &c." URSINUS. Eodem prorſus modo locus hic in cod. Bav. legitur, ut eum exhibuit Urſinus.

L. 36 *ſq.* ἀποκριναμένων δὲ . . οὐ διδόναι. „Ex Cæſare; apud quem eſt in eodem libro: [c. 14.] *Divico reſpondit, ita Helvetios a majoribus ſuis inſtitutos eſſe, uti obſides accipere, non dare conſueverint.*" URSINUS.

Pag. 88. *L.* 41. Καὶ γίγνεται Λαβιήνῳ τὸ ἔργον εὐμαρές. Sibi ipſi victoriam de Tigurinis reportatam tribuit Cæſar I. 12. nullam Labieni mentionem faciens. Labieno tamen in Epitome quoque hujus libri Celtici p. 74, 52 ſq. adſcribitur illa victoria. Cum Appiano conſentit Plutarch. in Cæſ. p. 716. D. Paulo ante, *Ead. lin.* ἐς δισμυρίους dedit Bav. & ignorat alteram lect. ὡς, qua numquam in ea ſignificatione utitur Appianus. Atque ἐς URSINUS quoque probavit, ſcribens: „Placet ἐς δισμυρίους."

XVI. Apud *Urſinum* p. 353. Bav n. IX.

Lin. 45. Ὅτι Ἀριοούϊστος, Γερμανῶν βασιλεύς. „Cæſar libro I. de Bello Gallico [c. 31.] *Arioviſtus*, inquit, *rex Germanorum* &c. Videndus Livius in Epit. lib. CIV. Eſt autem hoc fragmentum ſumtum ex eodem Celtico." URSINUS. — Adde Cæſ. I. 35. De Arioviſto vide etiam ſupra, Epit. rer. Gall. p. 74 ſq.

Pag. 89. XVII. Apud *Urſinum* ibid. „Ex eadem Celtica hiſtoria hoc quoque fragm. deſcriptum eſt. Ad ejus intelligentiam

videndus Cæſar [I. 42-47.] & Plutarchus in Cæſare [p. 716 ſq.]" URSINUS. *Pag. 89.*

XVIII. Apud *Urſinum* p. 353 ſq. Bav. n. X.

Lin. 58. Ὅτι Οὐσιπέται . . καὶ Ταγχρέαι. „ Hoc fragm. ex eod. Celt. depromptum eſt. Pro Οὐσιπέται, Plutarchus habet Ἴπας, [p. 718. D. οὓς Ἴπας, corruptum ex Οὐσιπέτας.] & pro Ταγχρέαι, Τεντερίδας. Cæſar lib. IV. [c. 1.] *Uſipetes Germani, & item Tenchtheri.* In exemplari mſpto Appiani erat Απέται, corrupte prorſus." URSINUS. Bav. quoque Απέται dabat, ſed mox propius vero τοῖς οἰσυπέταις.

L. 59. σφετέροις ἱππεῦσιν ὀκτακοσίοις τρεψ. . . πεντακισχιλίους. „ Ita legendum ex Cæſare, apud quem ſcriptum eſt in lib. IV. [c. 12.] *At hoſtes, ubi primum noſtros equites conſpexerunt, quorum erat quinque millium numerus, cum ipſi non amplius octingentos equites haberent,* &c." URSINUS. ὀκτακοσίους perperam dat Bav. & ſic fortaſſe quoque erat in mſpt. Urſini.

L. 61 *ſq.* τοὺς πρέσβεις κατασχών. „ Cæſar IV. [13.] *quos ſibi Cæſar oblatos gaviſus retineri juſſit.*" URSIN.

Lin. 63. „ ὡς τεσσαράκοντα χιλιάδας τούτων συγκοπῆναι. *Pag. 90.* Ita magis placet, quam ut eſt apud Plutarchum [p. 718. E. F.] τεσσαράκοντα μυριάδες, vel, ut apud Cæſarem: [IV. 15.] Cum hoſtium numerus capitum CCCCXXX millium fuiſſet." URSINUS. Licet conſentiat h. l. codex Bav. cum mſpt. Urſini, tamen, quoniam cum Cæſaris & Plutarchi exemplaribus conſentit Epitome rer. Gall. p. 76, l. 79 ſq., reponendus utique hoc etiam loco numerus ille fuit: quo numero non ſoli illi, qui arma ferebant, comprehenduntur, ſed omnino *capita*, ut ait Cæſar, στρατεύσιμοί τε καὶ ἀστράτευτοι, ut diſerte Appianus l. c. monet.

L. 64 *ſq.* Κάτωνά τε ἐν Ῥώμῃ τῶν τις συγγραφέων φησί. „ Totidem fere verbis Plutarchus: [l. c.] Γανύσιος δὲ λέγει, Κάτωνα, τῆς βουλῆς ἐπὶ τῇ νίκῃ ψηφιζομένης ἑορτὰς καὶ θυσίας, ἀποφήνασθαι γνώμην, ὡς ἐκδοτέον ἐστὶ τὸν Καίσαρα τοῖς βαρβάροις &c. Apud Appianum mendoſe legebatur τάτωνά τε, & alia, quæ ex Plutarcho emendavimus." URSINUS. Κάτωνα recte dedit

Pag. 90. Bav. ſed mox idem mendoſe γνώμην συνενεγκεῖν, ἐνδοῦναι &c. — Τανύσιον legendum eſſe apud Plut. pro Γανύσιον, Voſſius monuit de Hiſt. Lat. lib. I. c. 12. p. 59. ut *Tanuſius Geminus*, Annalium ſcriptor, & apud illum & apud Appianum h. l. intelligatur.

L. 67 *ſqq.* Ὁ δὲ Καῖσαρ ἐν ταῖς ἰδίαις ἀναγραφαῖς τῶν ἐφημέρων ἔργων φησὶ, τοὺς Οὐσιπέτας . . . . φάναι· πρέσβεις ἐς τοὺς ἐκβαλόντας Σουήβους ἀπεσταλκέναι. „Locus eſt in libro IV. de Bello Gallico, quem citat etiam Plutarchus." URSINUS. Quæ apud Plutarchum (p. 718. D. E. cap. 22.) leguntur: περὶ δὲ τῆς πρὸς τούτους γενομένης μάχης ὁ μὲν Καῖσαρ ἐν ταῖς Ἐφημερίσι γέγραφεν, ὡς οἱ βάρβαροι, διαπρεσβευόμενοι πρὸς αὐτὸν, ἐν σπονδαῖς ἐπιθοῖντο καθ' ὁδὸν, καὶ διὰ τοῦτο τρέψαιντο τοὺς αὐτοῦ, πεντακισχιλίους ὄντας ἱππεῖς, ὀκτακοσίοις τοῖς ἐκείνων, μὴ προσδοκῶντας· εἶτα πέμψειαν ἑτέρους πρὸς αὐτὸν, αὖθις ἐξαπατῶντας· οὓς κατασχὼν κ. τ. λ. his quidem bene convenit cum eis quæ apud *Cæſarem* in *Commentariis*, lib. IV. c. 7-13. uberius expoſita legimus. Itaque RUALDUS, in *Animadverſionibus ad inſigniora* σφάλματα *Plutarchi*, Animadv. XXI. quum, nullum eſſe dubium, dixiſſet, quin ex eiſdem Cæſaris Commentariis eam narrationem Plutarchus transtulerit, hoc tantum nomine eumdem reprehendit, quod *inſcite*, ut ait, *Commentarios* illos Ἐφημερίδας *Græce appellarit.* Nam quum, quos *Commentarios* Latini vocant libellos memoriales, qui ſumma capita rerum geſtarum complectuntur, eos ὑπομνήματα vel ἀπομνήματα proprio vocabulo, uſu ſcriptorum omnium (& in his ipſius Plutarchi atque etiam Appiani) recepto, Græci adpellent; non debuerunt, inquit, Commentarii illi, quibus res annorum plurium a ſe in Gallia geſtas tantum obſervato cujuſque anni ordine Cæſar perſcripſit, Ἐφημερὶς vel Ἐφημερίδες a Plutarcho dici; quoniam in Ephemeridibus non per annos, ſed per dies ſingulos, res geſtæ commemorantur, ut docet A. Gellius V. 18. [his verbis: *quum non per annos, ſed per dies ſingulos, res geſtæ ſcribuntur, ea hiſtoria Græco vocabulo* Ἐφημερὶς *dicitur.*] & Suidas: Ἐφημερὶς, τῶν ἐφ' ἑκάστης ἡμέρας συμπιπτόντων

ἀπογραφή. His rationibus, quibus non nimium tamen equidem tribuerim, aliam causam adjecit atque adeo præmisit Rualdus, cur inscite a Plutarcho Commentarios Cæsaris *Ephemeridas* dictas contendat; quam causam, quoniam ad judicandum de Appiani loco in quo versamur haud parum confert, ipsis RUALDI verbis adferre juvabit. „ Prima, inquit, causa est, quod, cum laudat Cæsaris Ephemeridas, peritum lectorem sane inducit, & aperte suadet, adeat illud Cæsarianum opus, cui titulum *Ephemeridem* vel *Ephemeridas* ipse auctor fecerat, & quod hodie quidem desideratur, Plutarchi autem exstabat temporibus: siquidem Maurus Servius Honoratus, Plutarcho paulo junior, (sub Hadriano scripsit) ejus late meminit in suis ad Virgilianam Poësin doctissimis Commentariis, & Historiam expromit inde in XI. Æneid. [v. 743.] *C. Julius Cæsar, cum dimicaret in Gallia, & ab hoste raptus equo ejus portaretur armatus, occurrit quidam de hostibus, qui eum nosset; & insultans ait:* Cecos, Cæsar; *quod Gallorum lingua*, Dimitte, *significat: & ita factum est, ut dimitteretur. Hoc autem ipse Cæsar in Ephemeride sua dicit, ubi propriam commemorat felicitatem.* Historiam totam adscripsi, ut appareat, Servium aliud opus intelligere, quam cui *Commentarii Cæsaris* titulus est, in quibus videlicet ea nulla plane reperitur." Pag. 90.

Hæc in Plutarchum Rualdus. Nos vero de Appiano quid dicemus? qui primum, ad quam provocat Cæsaris scriptionem, eam non simpliciter Ἐφημερίδας, sed pluribus etiam significantioribusque verbis τὰς ἰδίας ἀναγραφὰς τῶν ἐφημέρων ἔργων adpellat; deinde ea referentem Cæsarem inducit, quæ in ejus Commentariis, qui ad nos pervenerunt, non solum nusquam leguntur, sed manifeste etiam ab his, quæ ibidem legimus, dissentiunt. Nam ad primum illud quod adtinet, quamvis lubens concedam, nimium fortasse quodammodo Rualdum fuisse in premenda nativa ac stricta significatione nominis Ἐφημερίδων, ac posse illo titulo, si latiori quodam sensu vocabulum accipias, utcumque insigniri illud etiam exponendarum rerum gestarum genus, quod in Commentariis

suis Cæsar secutus est; Appianus tamen, si, Commentariorum
Pag. 90. Cæsaris mentionem faciens, nescio qua causa Ὑπομνημάτων titulo uti nolebat, quo & alii Græci Scriptores utuntur, & ipse de Augusti Commentariis loquens usus est, (Civ. IV. p. 674. Illyr. p. 849.) eo difficilius poterit excusari, quod, quum saltem ἀναγραφὰς τῶν ἰδίων ἔργων dicere debuisse videatur, diserte ἀναγραφὰς τῶν ἐφημέρων ἔργων, *actuum diurnorum* (vel *rerum de die in diem a se gestarum*) *consignationem* maluit dicere. Jam vero quod Appianus scriptum a Cæsare ait: „ Usipetes atque Tenchtheros Cæsari dixisse, *se ad Suevos, a quibus domo pulsi fuissent, misisse legatos, eorumque responsa exspectare,"* id sane in Cæsaris Commentariis, quamquam ibi multus est Auctor in exponendis Usipetum & Tenchtherorum ad se legationibus eorumdemque vel postulatis vel responsis, (cap. 7-13.) frustra quæras. Contra, postremum barbarorum postulatum, priusquam Cæsarianos equites de improviso adorti essent, hoc refert Cæsar, IV. 11. *petebant . . . sibi uti potestatem faceret, in Ubios legatos mittendi . . . Ad has res conficiendas sibi tridui spatium daret.* Neque vero multum proficiet, si quis pro νήβους, quod erat in msstis, non Σουήβους, ut Ursinus fecit, sed Οὐβίους reponendum dicat: nam ἐκβαλόντας, quod adjicitur, ad Σουήβους refertur, qui Usipetes Tenchtherosque *sedibus suis ejecerant*, ad Ubios nil pertinet. Cf. Cæs. IV. 1 & 3 sq. Possis etiam νήβους ex νήσους fortasse corruptum suspicari, præsertim quum etiam τὰς artic. pro τοὺς ex exemplari suo adferat Ursinus: ut insulæ illæ intelligantur, (Cæs. ib. c. 10.) quæ a Rheno, ubi Oceano adpropinquavit, (Ῥήνου ἐς τὸν Ὠκεανὸν ἐκβάλλοντος) efficiuntur: sed nec sic ulla pars difficultatis levata erit, quæ huic loco inest, si *Commentarios* Cæsaris ibi dicere voluisse Appianum statuamus.

Hæc mihi reputanti verisimile utique videtur, non *Commentarios Cæsaris*, sed (id quod & verba clare indicant & res ipsa monet) alterum ejusdem Cæsaris scriptum, quod Servius loco a Rualdo citato commemorans *Ephemeridem* diserte nominavit, apud Appianum h. l. (ac forte etiam apud

Plutarchum) debere intelligi. Nam quamvis ſint viri docti (in his Daviſius, Adnot. ad illud Cæſaris fragmentum, in edit. Oudendorp. p. 998 ſq.) qui præciſe negent, ullam umquam Julii Cæſaris ſcriptionem, diverſam ab ejuſdem *Commentariis*, exſtitiſſe, quæ *Ephemeris* eſſet inſcripta; tamen etiam atque etiam videndum puto, an Suetonii ſilentium opponi poſſit diſertæ aliorum Scriptorum commemorationi. Quod autem inveniuntur codices mſſti, ipſos Commentarios Jul. Cæſaris hoc titulo exhibentes, *C. Cæſaris Pont. Max. Ephemeris rerum geſtarum belli Gallici*; (quod Voſſius monuit de Hiſt. Lat. lib. I. c. 13. cujuſmodi etiam codicum duorum membr. ex Biblioth. Mediceo-Laurentiana meminit Montfaucon in Biblioth. Bibliothecar. T. I. p. 373.) ex eo tantum abeſt ut neceſſaria ratione colligi debeat, numquam exſtitiſſe *Ephemeridem* Cæſaris diverſam ab ejus Commentariis, ut potius, ſi ponas duo olim diverſa Cæſaris opera, ſed ſimilis fere argumenti, in vulgus manaſſe, quorum alterum *Commentarii*, alterum *Ephemeris*, fuerit inſcriptum, facillime intelligatur, unde permutatio illa titulorum in codicibus nonnullis orta ſit. Jam in Ephemeride mirum eſſe non debet ſi in ejuſdem rei narratione adjecta fuerint nonnulla, quæ abſint a Commentariis, aut ſi ibi alia paulo aliter, quam in his, fuerint expoſita; præſertim ſi Aſinii Pollionis de eiſdem Cæſaris Commentariis judicium illud, quod Suetonius c. 56. refert, cogitemus. Pag. 90.

Lin. 75. περὶ τοῦ παρασπονδήματος ἀπολογουμένων. „Cæſar, [IV. 13.] *Simul, ut dicebatur, ſui purgandi cauſa.*" URSINUS. Mox „pro ὑποτοπήσας, corrupte erat in exemplari ὑποτομήσας." IDEM.

XIX. Res *Britannicas* in hoc Libro de Rebus Gallicis adtigiſſe Appianum, ex Epitome hujus Libri, ſupra p. 76 ſq. c. 5. intelligitur. Forſan huc pertinet Cæſ. IV. 30. Pag. 91.

L. 78 *ſq.* ἔγκλημα ἔχοντας. Küſterus: „quippe quibus crimini dabatur." Sed quamquam nonnumquam paſſive accipiatur iſta phraſis, velut Annib. 298. 71. tamen active h. l. erat ſumenda, ut Pun. 310, 91. Sic Thucyd. lib. I. c. 26. IV. 23.

Pag. 91. XX. De *Q. Ciceronis* periculo, in Nerviis cum una legione hiemantis, vide Cæſ. V. 38 ſqq. De Cæſaris profectione ad eumdem periculo eximendum, ibid. c. 48.

AD EXCERPTA ET FRAGMENTA
EX LIBRO V.
DE REBUS SICULIS
ET RELIQUARUM INSULARUM.

Pag. 92. EXCERPT. I. Apud *Urſinum* p. 354. Bav. n. XI.

Lin. 1. Ὅτι ἀποροῦντες Ῥωμαῖοί τε καὶ Καρχ. „ Appianus in Proœmio Hiſtoriæ ſuæ, [c. 14.] meminit τῆς Σικελικῆς Ἱστορίας: ex qua hoc fragmentum deſcriptum eſſe, conſtat ex annotatione ad oram exemplaris. Pertinet autem ad annum Urbis DV, in quo Polybius [lib. I. c. 59.] ſcribit Romanos, prioris anni naufragio afflictos, per quindecim annos ſive (ut magis placet) quinque, mari abſtinuiſſe." URSINUS. — Annus Urbis DV, ad quem fragmentum hoc pertinere ait Urſinus, ille annus eſt ad quem Iſ. Caſaubonus in Synopſi Chronologica hiſtoriæ Polybianæ retulit id quod Polybius lib. I. c. 55. coll. cum cap. 59. ſcripſit, Romanos mari Pœnis (iterum) per quinque annos ceſſiſſe: ſcil. Claudio Pulchro, L. Junio Pullo Coſſ. quem eumdem annum Caſaubonus cum aliis annum Urbis DIV numerat. Ego vero, ſicut in tota ratione Chronologica, quam ad marginem hiſtoriæ Appianeæ adnotavi, ubicumque non ex Polybio, ex Livio aut Dione Caſſio clare patebat ad quoſnam Conſules res quæque eſſet referenda, FREINSHEMII potiſſimum auctoritatem ſecutus ſum, ita quidem ut Conſules, ad quos ille res quaſque refert, retulerim ad eos annos, qui eiſdem Conſulibus in Faſtis Almeloveenianis reſpondent; ſic Fragmentum hoc, in quo verſamur, ad eum annum retuli, quo Freinshemius in Supplem. libri XVIII Liviani c. 47. Pœnorum ad Ptolemæum legationem, de qua hic agitur, poſuit; quo eodem anno, vel

exeunte anno ſuperiore, Romani, calamitatibus maritimis adtriti, primum a paranda claſſe abſtinuerunt, & in terreſtribus copiis ſpes ſuas omnes reponere cœperunt, teſte Polybio I. 39. Conf. Freinsh. l. c. cap. 43. & Caſaub. Synopſ. Chron. Is autem annus eſt, qui C. Aurelium Cottam, P. Servilium Geminum Conſules habuit; Freinshemio quidem, ſicut Caſaubono & Pighio, annus Urbis 501, ſed ſecundum Varronis computum, quem Faſti Almelov. ſequuntur, A. U. 502. Hanc noſtram rationem in Chronologicis verſandi, in uno quodam exemplo, oblata occaſione, enucleatius exponere libuit; quo & in aliis rebus, præſertim ubi dubii aliquid aut difficultatis ſubeſſe videatur, lector cujus id intereſt, vel me non monente, facilius intelligere poſſit, unde temporum notationes arripuerim. Pag. 92.

L. 7. Τῷ δ' ἦν ἔς τε Ῥωμαίους καὶ Καρχηδονίους φιλία. „ Ita ſcribendum; cum in exemplari mſpto non ſatis emendate hic locus legatur." URSINUS. Fortaſſe pro ἔς τε fuit ἴσῃ, quod eſt in Bav. De Ptolemæi Philadelphi cum Romanis amicitia conf. Liv. Epit. XIV. Dionem Caſſ. in Excerpt. de Legat. & quos ad Dionem citavit Reimarus T. I. p. 61. Legationis hujus Carthaginienſium ad eumdem Ptolemæum mentio, præter hunc Appiani locum, in ceterorum Scriptorum reliquiis nuſquam, quod ſciam, reperitur.

EXCERPT. II. Apud *Urſinum* p. 354-356. In cod. Bav. n. XII. Pag. 93.

Lin. 11. Ὅτι οἱ Καρχηδόνιοι δὶς ἐν τῇ γῇ. „ Hoc quoque fragmentum ἐκ τῆς Σικελικῆς ἱστορίας depromptum eſſe cognovimus ex annotatione ad oram libri mſpti. Pertinet autem ad annum DXII, in quo petentibus Carthaginienſibus pax data eſt." URSINUS. In Excerpto hoc res atque tempora nonnihil turbavit permiſcuitque Compilator. *L. Luctatius Catulus* Conſul, qui haud procul initio hujus fragm. (l. 14.) commemoratur, A. U. 512. bellum Punicum I. confecit, & pacem Carthaginienſibus dedit, confirmatam a pop. Rom. anno ſeq. 513, & fœdere ſancitam; de qua pace agitur cap. 2. hujus Excerpti, p. 94 ſq. Conf. Polyb. I. 62 ſq. Liv. Epit. XIX.

Pag. 93. & lib. XXX. c. 44. Sed multo ante confectam hanc pacem, *M. Regulus* cum Pœnorum legatis Romam erat missus. Captus fuerat Regulus A. 499: &, *non ita multo post* Romam a Pœnis missum fuisse, Appianus scribit Pun. c. 4. Id autem proxime post cladem Pœnorum A. U. 503. a Metello Cos. acceptam factum esse, sive eodem anno, sive anno seq. 504. C. Atilio, L. Manlio Consulibus, discimus ex Liv. Epit. XVIII. coll. cum initio Epit. XIX. tum ex Orosio IV. 10. Zonara VIII. 15. Eutrop. II. 11. Adde Dion. Cass. T. I. p. 62. Exc. 149. & ibi Reimar. De *Reguli* autem *supplicio* vide quæ monuit Palmerius ad Appiani Pun. c. 4.

L. 14. Λουτατίου dedit Bav. *L.* 16. ἐπὶ βραχυτέροις. Sic ἐπὶ μετρίοις τισὶ in eadem re Dio loc. modo cit. Opponitur ἐπὶ πλέοσι, apud Nostrum p. sq. l. 26.

L. 19. ὑπολειφθεὶς δὲ τῶν πρέσβεων. „Videtur deesse adverbium ὑπὸ, ut sit, ὑπολειφθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν πρέσβεων." URSINUS. — Præpositione illa ὑπὸ, quæ in contextum quoque Ursinianum fuit recepta, nullo modo opus est. ὑπολείπεσθαι notat *subsistere, remanere*, ut apud Xenoph. Cyrop. I. 4. 27. & jungitur genitivo casui. Sic Demosth. contr. Midiam, p. 569. edit. Reiskii, ὑπολειφθεὶς τοῦ στόλου, *quum substitisset & remansisset a classe*, contra mandatum quod datum erat trierarchis, ne se cum navi quisque sua a classe sejungerent.

L. 20. τετρῦσθαι. Conf. ad p. 45, l. 16. In τετρύσθαι tamen h. l. cum Ursino convenit Bav. & sic apud Suidam & apud Herodot. I. 22. editum est.

Pag. 94. *L.* 31. „Συρακοσίοις δὲ. Ita emendavimus, cum pro Συρακοσίοις in exemplari Συρακουσῶν male scriptum esset." URSINUS. Operæ tamen in officina Plantiniana, ut sæpius alibi, sic rursus h. l. non obediverunt Ursino; nam Συρακουσῶν δὲ in contextu expressum est. Συρακουσίοις autem recte dedit cod. mspt. Bavar.

L. 34. Εὐβοϊκά. Parum interest, hanc formam, an alteram Εὐβοϊκὰ, præferas. Simplici vocali in penult. non solum h. l. cum Ursino, sed & Pun. 370, 20. & 377. 29. constanter codex Bav. utitur: & sic apud plures scriptores vulgo scri-

ptum nomen illud legitur. Sed quum diphthongum ει diserte requirant Steph. Byz. v. Εὔβοια & Etymol. v. αἰδοῖος, eamdemque Pun. 370, 20. editi cum msstis nostris omnibus, excepto uno Bavarico, & rursus Syr. 595, 3. Aug. & Ven. dederint; prætuli hanc formam, quam & Syr. l. c. H. Stephanus repositam maluerat. *Pag.* 94.

L. 39. ἐν αὐτῷ. „Ita legendum, cum αὐτῇ corrupte sit in exemplari." URSINUS. Eadem menda laborat mſ. Bav.

L. 41. ὅσου Καρχηδόνιοι κατεῖχον. Sic dedi ex Bav. De regimine verbi κατέχειν apud Nostrum, vid. Adnot. ad p. 10, l. 59 sq. *Pag.* 95.

L. 43 *ſq.* στρατηγὸν ἐτήσιον ἔπεμπον ἐς Σικελίαν. „Satis patet vel ex hoc Appiani loco, Siciliam hoc bello populi Romani provinciam factam esse, regno Hieronis Syracusani excepto." URSINUS. *L.* 44. τὸν Συρακ. τυρ. Concinniorem prætuli lectionem: eaque ratione constanter utitur Appianus in substantivi cum substant. constructione.

L. 47 *ſqq.* καταλυθέντος δὲ τοῦ πολ. Conf. Hisp. c. 4. & Pun. c. 5. Ceterum quæ hoc CAP. III. hujus Exc. continentur, rectius fortasse ad A. U. 514. retuli in libro de reb. Punicis. Et ad marginem CAP. II. pag. præc. rectius adscriptus fuisset A. U. 513. quo anno confectam illam pacem ex Polybio Livioque constat.

L. 49. „ὅσας ὑπέσχη αὐτοῖς. Ita emendavimus, cum in exemplari ὑπέσχη τοῖς mendose scriptum esset." URSINUS. Non melius Bav. Sed ipsum mendosum ὑπέσχη quo pacto probare potuerit Ursinus, non video. Omnino ὑπέσχητο fuit reponendum, quod in eadem re recte legitur Hisp. p. 105. l. 64.

L. 51. στρατείας. Cf. ad p. 13, 90.

L. 62. ἐπεκαλοῦντο. „Ita scribendum, cum in mspto corrupte sit ἐπεκαλούντων." URSINUS. Recte Bav. qui & *L.* 66. verum dedit, ἐς Λιβύην. *Pag.* 96.

EXCERPT. III. Apud *Valeſium* p. 558. & ap. *Suidam*, v. Ἐπικύδης. De Argumento confer Livium lib. XXIV. passim, præcipue c. 29.

Pag. 97. *Lin.* 74 *sq.* μόνοι Συρακ. σφίσιν αὐτοῖς ἀνακαινίσειαν. Vide Liv. XXIV. 29. μόνοι abest a Suidæ edit. mediol. & Porti. Pro ἀνακαινίσειαν, apud Suid. est ἀνακοινώσειαν, emendandum ex hoc Exc. Valesiano; quod ibi adnotare oblitus est Küsterus. *L.* 78. αὐτὸν Ἱπποκρ. Suidas, αὐτῶν Ἱπποκρ.

EXCERPT. IV. Apud *Valesium* pag. ead. 558. Adscripsi annum, quo per proditionem captæ sunt Syracusæ; quo eodem etiam anno Hippocrates, Marcellum Syracusis oppugnans, peste absumtus est, ut refert Liv. XXV. 26. Siculorum querelas de crudelitate Marcelli vide apud eumdem Livium XXVI. 30.

Lin. 84. μὴ διαλύσασθαι χωρὶς ἀλλήλων, *numquam alteros absque altero pacem esse composituros.* Hanc esse vim putavi horum verborum. Non solum διαλύειν τὸν πολέμον dicimus, verum etiam absolute, διαλύσασθαι, *componere bellum, pacem facere.* Conf. Civ. I. p. 95, 92. Sed malim h. l. διαλύσεσθαι in futuro, quod tempus frequentissimo librariorum lapsu cum Aoristo solet commutari. VALESIUS: *numquam alterum ab altero discessurum.* Sed id Græce esset, μὴ διαλυθήσεσθαι ἀπ᾽ ἀλλήλων.

Pag. 98. EXCERPT. V. Apud *Valesium*, pag. ead.

EXCERPTUM VI. DE REBUS CRETICIS. Apud *Ursinum* p. 371 *sq.* In cod. Bavarico est n. XIII. nec tamen ibi exstat integra hæc Ecloge, sed prætermisso initio ab his demum verbis incipit, (pag. 98 extr. sq.) Ψηφισαμένων δὲ Ρωμαίων &c.

„De hoc Fragmento parum constat, ex quo libro depromptum sit. Ad oram exemplaris, περὶ Κρήτης, tantum notatum erat. Opinor autem, bellum hoc Creticum in Macedonicum librum ab Appiano conjectum fuisse." URSINUS. — At quum diserte monuerit Photius (vid. supra, hoc vol. p. 5. l. 39 sq.) *Quintum Appiani Librum* inscriptum fuisse Ρωμαϊκῶν Σικελικὴν καὶ Νησιωτικήν, ἐπεὶ πρὸς τοὺς Σικελοὺς καὶ Νησιώτας, *Historiam* SICULAM *&* INSULAREM, *quod res tam in Sicilia, quam in ceteris Insulis* (illis, puta, quas

ἐξαιρέτως

ἐξαιρέτως *Majores insulas* adpellari Appianus dixerat in Praef. c. 5.) *gestas* complecteretur; consentaneum est, in eodem Libro, post Res Siculas, praeter aliarum Insularum historiam, peculiari titulo ΠΕΡΙ ΚΡΗΤΗΣ, DE CRETA, res in illa Insula a Romanis gestas exposuisse. Quem Titulum non solum ex Ursini exemplari novimus, ad cujus oram adscriptus ille erat huic fragmento; sed eumdem ipse etiam Appianus citavit, Libro de Rebus Illyricis c. 6. Cui rei accedit, quo minus dubitari debeat ex illo V[to] Appiani Libro Eclogam hanc *de Rebus Creticis* esse excerptam, quod in codice Bavarico idem hoc Fragmentum locum occupet proximum post Eclogas de Rebus Siculis, praecedatque eas quae ex Sexto Libro, de Rebus Hispaniensibus, excerptae sunt. Parique ratione Eclogam nostram VII. p. 100., quae in Peiresciano codice Excerptis de Rebus Siculis, quamquam cum Sicilia argumentum illius nihil commune habet, subjecta adnexaque erat, probabile admodum fecit Valesius, esse ex illa ejusdem *V[ti] Libri* parte, quae *de Cypro insula* agebat, depromtam. Quemadmodum vero Appianus, sic jam ante eum Diodorus Siculus, primum Siciliae tum reliquarum Insularum historiam uno eodemque libro complexus est, quem pariter Νησιωτικὴν (βίβλον) inscripsit: est autem & apud ipsum Liber quintus, ubi vide initium cap. 2. Pag. 98.

Lin. 91. Ὅτι Κρήτη ἐξ ἀρχῆς εὐνοϊκῶς ἔχειν ἐδόκει Μιθριδάτῃ. — „Florus, in hujus belli Historia, [lib. III. c. 7.] haec de Creta insula ad hunc locum pertinentia scribit: *Favisse* [Creta] *Mithridati videbatur: hoc placuit armis vindicare. Primus invasit insulam M. Antonius, cum ingenti quidem victoriae spe atque fiducia, adeo ut plures catenas in navibus, quam arma, portaret. Dedit poenas vecordiae.* &c." URSINUS. Adde Liv. Epit. XCVII.

L. 92. καὶ αὐτῷ μισθοφορῆσαι. „In exemplari abundat adverbium ὑπὲρ: nam habet, ὑπὲρ αὐτῷ μισθοφορῆσαι." URSINUS. — Suspicari quis posset, ὑπ' αὐτῷ μισθ. *sub eo stipendia fecisse*; sed magis placet Ursini emendatio. Sic Hisp. 105, 63. μισθοφοροῦσίν οἱ: & rursus p. 137, 8 sq. Μάγωνι ἐμισθοφόρουν.

Pag. 98. Similiter Dio p. 82, l. 54. edit. Reim. οἱ τῷ Μιθριδάτῃ μισθοφορήσαντες &c.

L. 93. τοῖς πλεύσασι. „Pro πλεύσασι, ut nos emendavimus, exemplar habebat πλεονάσασι, ut opinor, corrupte." URSINUS. At hoc quidem loco nulla caufa fuit, cur corruptam rejiciendamque Urfinus putaret lectionem, quam liber mfptus dabat. Et video, *me auctori reſtituere debuiſſe, in ipſumque contextum recipere, verbum* illud πλεονάσασι; cujus ne mentionem quidem a me in Notis textui fubjectis factam doleo. Similiter enim de eadem re Nofter, Mithr. 734, 73. λῃστήρια. . . πλεονάσαντα τότε μάλιστα. Civ. II. p. 174, 10. λῃστηρίων τότε μάλιστα πλεονασάντων.

L. 95. ὑπὸ Μάρκου Ἀντωνίου. „Ita legendum, cum in exemplari fit Γαΐου Ἀντωνίου. Mendofe etiam Diodorus Siculus in fragmentis habet Λευκίου Ἀντωνίου. [Sic & ibid. codex Bav. fed in editis correctum eft ab Urfino p. 332. & T. II. p. 631. edit. Wefſeling.] Nam M. Antonium, Triumviri patrem, primum contra Cretenfes rem geffiffe, cum ex aliis, tum ex Appiano fatis conftat in hoc ipfo fragm. in quo infra fcriptum eft, καὶ ὅδε ὁ πατὴρ Μάρκου Ἀντωνίου. Livius etiam in epitoma lib. 97. Marci prænomine Antonium afficit, cum de bello Cretico ita fcribit: *Marcus Antonius prætor bellum adverſus Cretenſes parum proſpere geſtum morte ſua finivit.*" URSINUS.

L. 99. „χρηματίσαι δ' ὅμως διὰ τὴν πρᾶξιν Κρητικός. Plutarchus etiam [in Anton. p. 915. cap. 1.] fcribit, *M. Antonium* hunc, ob rem cum Cretenfibus geftam, *Creticum* appellatum fuiffe. Sed pro χρηματίσαι, libentius κληθῆναι reponerem." URSINUS. Quod repofitum malle fe profeffus erat Urfinus, id ipfum typographus ejus in contextu expreffit, rejecta lectione quam fcriptum exemplar dabat. De qua novatione rurfus oblitum me effe video in Notis contextui noftro fubjectis monere lectorem: quum non monere folum de ea re debuerim, fed & recta revocare lectionem codicis mfpti, temere loco fuo motam. Nam quamvis nunc nobis non fuccurrat alius Appiani locus, quo verbum χρηματίζειν

idem valeat quod κληθῆναι, *audire, vocari, adpellari*; tamen a probatis Scriptoribus hac notione usurpari verbum illud abunde docent loca ea, quæ ex Plutarcho & Polybio H. Stephanus (Thes. T. IV. col. 607. med.) in eamdem sententiam protulit; quibus facile alia loca adjici possent. Pag. 98.

L. 5. Λασθένη hoc loco, ut deinde, dedit Bav. Pag. 99.

L. 10. καὶ νικᾷ μὲν ὁ Μέτελλος ἐν Κυδωνίᾳ Λασθένη. Florus: [III. 7.] *Metellus deinde totam insulam igni ferroque populatus* &c. & mox: *victisque Lasthene & Panare, Cydoneæ ducibus, victor rediit.*

L. 15. καὶ οἱ Κρῆτες εἰς Πομπήϊον &c. „ Florus: *alii deditionem suam ad Pompejum absentem mitterent.*" URSINUS.

L. 17. ἐπιτρέψειν dedit Bav.

L. 21. ὁ δὲ οὐ φροντίσας. „ Ita legendum, pro οὐδὲ οὐ φροντίσας, ut est in exemplari [& in Bav.]" URSINUS. Pag. 100.

L. 23. καὶ Κρητικὸς ἐκλήθη ὅδε. „ Ad oram libri, pro οὗτος emendatum est ὅδε. [Id ipsum in contextu exhibet Bav. recte, & congruenter usui Appiani.] Livius in epitoma libri 99. [XCVIII.] *Q. Metellus pro Cos. bello sibi adversus Cretenses mandato, Sydoniam* [*Cydoniam*] *urbem obsedit.* Ex hoc Livii loco, & ex Appiani ἐν Κυδωνίᾳ, & τὴν Κυδωνίαν, *Cydoniam* & *Cydoniæ* apud Florum legendum videtur." URSINUS.

EXCERPT. VII. Apud *Valesium* p. 558.

Lin. 30. Μυστηρίων ἀγομένων. „ Sacra bonæ Deæ intelligit, quæ *mysteria* etiam appellat Cicero lib. V. Epist. 21. ad Atticum, & lib. VI. Epist. 1. *Faciesque me in quem diem Romana incidant mysteria certiorem.* Porro, qua occasione in hoc libro de hoc Clodii adulterio sit locutus, obscurum est: nisi forte narrabat hoc loco, *quo modo* CYPRUS *insula in ditionem populi Romani venisset rogatione Clodii.* Hic enim Liber *de Insulis* agebat, inscriptusque erat, Ῥωμαϊκῶν Σικελικὴ καὶ Νησιωτική, teste Photio." VALESIUS. Conf. Adnotata ad initium Excerpti præcedentis. Eadem occasione etiam de Clodii traductione ad plebem ex ordine patricio

Pag. 100. dixiſſe videtur Appianus; quam rem præteriens epitomator, epitheton ſolum ὁ πατρίκιος, non nimis quidem apte, ex illa narratione huc traxit.

ADNOTATIONES
AD APPIANI LIBRUM VI.
DE REBUS HISPANIENSIBUS.

Pag. 101. *Cap. I. Lin.* 1. Ὄρος ἐστὶ Πυρήνη. „ Mirari lector non debet quod quum unus interpres, Franciſcus Beraldus, *Pyrenæus mons* dixerit, ab altero, Cælio Secundo, *Pyrenæi montes* dictum ſit: nec exiſtimare, aliam hunc quam illum ſcripturam ſequutum eſſe, ſed Latinis uſitata & trita etiam appellatione uti voluiſſe. Ac pro hoc interprete & iſtud facere dici poteſt, quod illud quoque plurale nomen Πυρηναῖα ὄρη ipſemet Appianus agnoſcit, pag. 263. [nobis p. 120, l. 18.] & 315. [232, 63.] Atque adeo alter quoque interpres p. 270. [135, 75.] ubi Πυρήνην legimus, Pyrenæos montes dicit. Vocavit autem Pyrenen cum Græcis & Silius, & alibi montem Pyrenæum." H. Stephanus.

Lin. ead. διῆκον. „ Etiamſi verbo παρήκειν eum det uſum alibi (ſicut & in Præfatione [p. 4, 58.] videre eſt) quem hic verbum διήκειν habet, minime tamen de hac ſcriptura dubitandum eſt. Nec vero male illa Appiani verba a Secundo redduntur, *Pyrenæi montes a mari Tyrrheno ad borealem Oceanum procurrunt:* etiamſi alter *extendi* dicere maluerit: qui & *protendi* & *pertinere*, vel *porrigi*, dicere poterat." H. Stephanus.

L. 3. Κελτοὶ, ὅσοι Γαλάται τε καὶ Γάλλοι νῦν προσαγορεύονται. — „ Cælius Secundus, *Celtæ qui nunc Galli appellantur*, omittens Γαλάται: quod Beraldus non omiſit, quippe qui vertit, *qui Galatæ & Galli cognominantur*, prætermittens tantum interpretationem adverbii νῦν; quæ addi debet,

quum ab Appiano fruſtra non adjiciatur, ſicut nec in aliis plurimis hujuſmodi locis: quorum unus eſt in fine hujus paginæ, [nobis p. 102. l. 16 ſq.] τῆς Ἱσπανίας νῦν ἀντὶ Ἰβηρίας ὑπὸ τινῶν λεγομένης. Eſtque obſervandum, Appianum, præ quovis alio hiſtorico diligenter de aliqua regionis aut urbis aut alius loci appellatione, quæ ſuo tempore introducta fuerit, aut alioqui nova ſit, admonere: ut videre eſt pag. etiam ſequente, [nobis 103, 32 ſq.] de Carpeſſo, quæ antea Tarteſſus dicta fuit. Pag. 101,

„ Verum quadam de re lectorem commonefaciam, de qua ab utroque interprete diſſentio. Quod enim ab Appiano ſcribitur, Κελτοὶ ὅσοι Γαλάται τε καὶ Γάλλοι νῦν προσαγορεύονται, ambo non aliter accipiunt quam ſi Appianus quoſvis *Celtas* aliis] nominibus & *Galatas* & *Gallos* dici intelligeret. At ego eum, ſi hæc mens ejus fuiſſet, dicturum fuiſſe οἳ, non ὅσοι, arbitror; ideo autem voce ὅσοι uſum eſſe, quod perinde ſit acſi dixiſſet, Κελτῶν ὅσοι Γαλ. τε καὶ Γάλλοι νῦν προσαγ. Sic autem in ea quam præfixit toti ſuo operi Præfatione [p. 4, 58 ſqq.] dicit, καὶ ἀπὸ τοῦ Ἰονίου (ita enim ſcribendum hoc nomen litera ο, non ω, quamvis hæc, non illa, ſcriptura & in aliis ſit hujus præfationis locis) παρήκουσα ἐπὶ πλεῖστον τῆς Τυῤῥηνικῆς θαλάσσης, μέχρι Κελτῶν οὓς αὐτοὶ Γαλάτας προσαγορεύουσι: quum alioqui Γαλατῶν, ſed aliorum, paulo ante meminiſſet, ſcribens, Γαλάται τε καὶ Βιθυνοὶ, καὶ Μυσοὶ, καὶ Φρύγες. At Gelenius illud Γαλάτας in ſua interpretatione prætermiſit, & pro illis omnibus, μέχρι Κελτῶν οὓς αὐτοὶ Γαλάτας προσαγορεύουσι, tantum dicit *uſque Galliam*. Atque ita contrarium ab eo fieri videmus ei quod fit a Cælio Secundo in illo hiſtoriæ Hiſpanicæ loco: nam hic ex duobus nominibus *Galatæ* & *Galli* poſterius hoc *Galli* omittit; at ille Galliam dicit, quum Galatarum appellationem habeat Græcum exemplar. Alioqui certe & Suidam, in nomine *Appianus*, dicentem audimus, Galatas eſſe Gallos: ſicut & Celtos eſſe Germanos, ſed Germanos qui Rhenum accolunt. Denique Appianum (ut ad illum Hiſpanicæ hiſtoriæ locum revertar) de univerſis Celtis illa non dicere, oſtendunt aperte quæ proxime ſequun-

N 3

Pag. 101. tur. Vide & annotationem quandam in locum hiſtoriæ Annibalicæ, qui legitur pag. 315. [nobis 232, 63.] nec non in locum hujus hiſtoriæ qui exſtat p. 279. [153, 91.] de Celtiberis qui Belli cognominantur. Sunt alioqui & Galatæ iidem qui & Gallogræci, teſte Appiano, [Mithr. 817, 69.] ſcribente: Γαλλογραικῶν μὲν, οἱ νῦν εἰσὶ Γαλάται Καππαδόκαις ὅμοροι. Atque ut hîc dicit Galatas Cappadocibus eſſe conterminos, ſic in alio ejus loco [Mithr. 742, 4 ſq.] Galatas & Cappadocas copulari videmus." H. STEPHANUS.

Si urgenda omnino eſſet vis illa reſtringendi, quam pronomini ὅσοι ineſſe monuit H. Stephanus; equidem cum Transrhenanos illos Celtas, quos in Præf. p. 6, 80. dixit, (conf. Adnot. ad p. 73, 26.) tum eos, quos Pyrenæum tranſgreſſos ſcribit cap. ſeq. denique Ciſalpinos Gallos, reſpexiſſe Appianum putem; a quibus nimirum diſtinguendos hos Celtas ſignificet, quos ab oriente Pyrenæi montis dicit habitare. Sed, non magnopere premendam iſtam emphaſin eſſe, docere poterat alter locus, huic geminus, quem ex Præf. Appiani p. 4, 59 ſq. ipſe H. Stephanus adtulit, μέχρι Κελτῶν, οὓς αὐτοὶ Γαλάτας προσαγορεύουσι: nam & aliâs ſæpe numero pronomen ὅσοι nil aliud fere valere quam ſimplex relativum οἱ, ſatis notum eſt, & ab eodem quoque H. Stephano in Theſ. T. III. 496. C. adnotatum. Ceterum verba illa Γαλάται τε καὶ Γάλλοι προσαγορ. ita intelligenda puto, ut in lat. verſ. expreſſi. Quos Romani *Găllos*, eoſdem Græci (poſtquam nomen Κελτοὶ, quo antiquiores Græci conſtanter uſi erant, paulatim antiquari cœpit) Γαλάτας vulgo vocabant; ad imitationem fere Romanorum, ſed producentes pauliſper nomen, & alteram literam λ ejicientes. Conf. Steph. Byzant. in Γαλάται. Numquam vero Gallos illos, quos h. l. Appianus ſignificat (Pyrenæo, Alpibus, Rheno fluvio, mari mediterraneo oceanoque circumſcriptos) *Galatas* vocarunt Romani; nec eoſdem Græci, Appiani quidem ætate aut omnino ante quartum a Chriſto nato ſeculum, Γάλλους adpellarunt: vid. Cellar. Orb. Antiq. lib. II. c. 2. p. 163. Adeoque, ſi Γαλάται h. l. ſimpliciter, ut in Præf. 4, 60. dixiſſet Appianus, id latine non *Galatæ*, ſed

Galli, fuerat reddendum. Sed quoniam nomen Γαλάται patebat latius, & ad Gallogræcos etiam pertinebat Asiam incolentes; Appianus nunc, ambiguitatem omnem sublaturus, nomini Γαλάται adjecit eam formam, qua Romani utebantur, & qua ipsius Appiani ætate (ex quo Galliæ Cisalpinæ nomen Augustus sustulerat) nullus alius populus designabatur præter illum ipsum quem hic intellectum Appianus voluit. — Neque vero vitio magnopere equidem vertam latinis interpretibus Sigism. Gelenio & Cælio Secundo Curioni, quod Gelenius in versione Præf. 4, 59 sq. verba illa μέχρι Κελτῶν οὓς αὐτοὶ Γαλάτας προσαγορ. simpliciter reddiderit, *usque Galliam*; aut quod Curio (in Versione Latina libri hujus de Rebus Hispaniensibus, quam Gelenianæ versioni reliquorum Appiani librorum a se primum editæ subjecit) verba ista de quibus quærimus, ὅσοι Γαλάται τε καὶ Γάλλοι νῦν προσαγορεύονται, omisso nomine *Galatæ*, per hæc sola expressit, *qui nunc Galli appellantur*: (nam aliud pro alio posuit H. Stephanus, quum nomen *Galli* a Cælio Secundo omissum ait.) Scilicet quoniam latine hi scripserunt, in gratiam eorum qui Græca legere non possent, in historia Romana usum potissimum sermonis Romanorum spectarunt, & officio interpretis satis fecisse sibi visi sunt si sententiam omnino auctoris latine expressissent. Pag. 101.

L. 5. ἀρχόμενοι μὲν ἀπὸ τοῦ Τυῤῥ. „Cælius Secundus: *a Tyrrheno similiter mari per Herculeas columnas circumducti, adusque septentrionalem Oceanum.* Durum hoc *circumducti*, nec fortasse satis Latinum in hoc aliove hujusmodi loco: ideoque magis placet Beraldica interpretatio." H. STEPHANUS. Scilicet sic Beraldus: *quantum spatii est a Tyrrheno mari, ducto per Herculeas columnas in orbem ad septentrionalem oceanum ambitu.*

L. 8. καὶ ἰθυτάτῳ σχεδὸν ἁπάντων. „Non debuit a Secundo prætermitti particula σχεδὸν, id est *prope*, sive *propemodum*: sicut a Beraldo prætermissa non est. Dicimus autem proverbio Gallico, adjectionem hujus aut similis particulæ sæpe obstare quominus quis mentiatur. Cæterum ἰθυτάτῳ non minus libenter vertissem *maxime arduo*. [Et id ipsum

Pag. 101. fortasse ponere in lat. vers. debueram. *Rectissimo* dederat Beraldus.] At vero *altissimum* cum Secundo male quis reddiderit; (qui tamen non singulari sed plurali utitur, montes hic quoque pro monte dicens;) quum possit altissimus esse mons aliquis, id est ὑψηλότατος, non tamen maxime arduus, id est ἰθύτατος, sive ὀρθιώτατος, aut μάλιστα ὄρθιος, & talis plane qualis est petra quam Homerus αἰγίλιπα vocare solet." H. STEPHANUS. At sicut ὄρθιος idem etiam interdum valet quod ὑψηλὸς, (conf. Hesych. in ὄρθιον) sic ἰθὺς eadem notione accipi posse visum erat. Quod autem σχεδὸν addit, Alpes fortasse exceptas voluit.

L. 9. „ Hæc verba, τοῦ δὲ περίπλου τοῦδε τὸ μὲν Τυῤῥ. &c. Cælius Secundus ita vertit, *Hac igitur in orbem facta navigatione, usque ad Herculis columnas perveniunt gentes.* Longe aliter Beraldus, *Sed quum navibus circumiri possit, solum tamen Tyrrhenum pelagus incolæ navigant, ad col. Herculis.* Cui interpretationi potius subscribo: suspectum interim locum illum habens, & suspicans ita scriptum ab Appiano fuisse, τοῦ δὲ περίπλου τοιοῦδε ὄντος. Quam scripturam sequendo, ita verteretur, *Sed quum navibus ita circumiri possit;* vel, brevius, *Sed quum ita circumnavigari possit.* At vero illa Cæliana interpretatio neutri lectioni respondet." H. STEPHANUS.

Pag. 102. *L.* 13. „ Pro his, ταῖς ἀμπώτεσι τοῦ πελάγους συμφερόμενοι, habes apud Cælium, *quod quidem* (videlicet in Britanniam trajicere) *accessus & recessus maris commoditate usi factitare solent.*" H. STEPH. Beraldus: *nisi quando in Britanniam una cum æstu maris transvehuntur.* Cf. p. 76 extr. & sq.

L. 15. περῶνται. „ πειρῶνται." REISKIUS. Perspecte sane ac vere, si quid video: idque in contextu velim repositum. Nusquam, quod sciam, περάω in pass. vel medio genere ita ponitur; at frequenter πειρῶμαι, *tento*, *periculum facio*; quod & sensum fundit commodiorem: *ceterum*, vel, *de reliquo* (sic enim adverbialiter accipiendum τὰ λοιπὰ, fere ut Præf. p. 18, 77.) *neque Romani, neque gentes Romanis subditæ, oceani illius periculum faciunt.*

L. 18. „Hæc verba, ὡς ἐν χώρᾳ μιᾷ, Beraldus videtur male interpretatus esse, quum totum hunc locum, μέγεθος δὲ τῆς Ἰβηρίας ἐστὶ πολὺ καὶ ἄπιστον, ὡς ἐν χώρᾳ μιᾷ, ita reddat, *Iberiæ vero magnitudo vastior est quam ut unius solum regionis esse credi possit.* Sed ita vertit, non distinguens (ut nec puto distinguendum) post ἄπιστον, & fortasse scribendum censens, ὥς γε χώρας μιᾶς. Cælius vertit, *Iberiæ igitur magnitudo, quod ad unam provinciam attinet, incredibilis propemodum est.* Mirum est autem eum hic de suo addere *propemodum*, quod respondet Græco σχεδόν: at paulo ante, ubi ab Appiano adjicitur, ejus interpretationem neglexisse." H. STEPHANUS. Pag. 102.

L. 19. μυρίους σταδίους. Haud paulo minorem mensuram tradit Strabo lib. III. p. 137. B. & II. p. 106. D.

CAP. II. Lin. 23. ταῦτα φροντίζειν. „Cælius, pro ταῦτα, quod ad illa duo præcedentia refertur, dicit, *atque id genus alia.* Idem male hæc reddit, μόνα τὰ Ῥωμαίων συγγράφοντι, perinde videlicet acsi scriptum esset, ἀλλὰ μόνα τὰ Ῥωμαίων συγγράψω. Vertit enim, *Sed ea tantum quæ ad Romanos pertinent, commemorabo.*" H. STEPHANUS.

L. 29. Ἀργανθώνιον. Vide Herodotum I. 163. & Strabonem lib. III. p. 151. ibique Wesseling. & Casaubonum. Pag. 103.

L. 31 *sq.* ἡ γὰρ Ἀργανθωνίου βασ. „Fœdissime in hujus loci interpretatione impegit Cælius Secundus, e nomine urbis faciens nomen regis; (quum alioqui ambo hæc nomina ex aliis etiam scriptoribus esse nota possint:) hæc enim sunt ejus verba, *Nam in Iberia tum, ut ego existimo, Arganthonius ac Tartessus regnabant. Ea tempestate urbs erat maritima, quæ nunc Carpessus appellatur.* [*Carptessus* h. l. est in Cælii editione: sed altero loco, quem infra citavit Stephanus, *Carpessus* est, ut apud nos.] Atqui, quum ita scriptum sit, ἡ γὰρ Ἀργανθωνίου βασιλεία ἐν Ἴβηρσιν ἦν. καὶ Ταρτησσὸς μοὶ δοκεῖ τότε εἶναι πόλις ἐπὶ θαλάσσης, ἣ νῦν Καρπησσὸς ὀνομάζεται: quum, inquam, ita scriptum sit, oportuisset ita scriptum esse, (ut scripturæ interpretatio illa responderet)

Pag. 103. ἡ γὰρ Ἀργανθωνίου βασιλεία ἐν Ἴβηρσιν ἦν, καὶ Ταρτησσοῦ, ὥς γε μοὶ δοκεῖ. τότε ἦν πόλις ἐπὶ θαλάσσης, &c. Sed potius ἐπὶ θαλάσσῃ ſcribendum eſt: dici enim ſolet πόλις ἐπὶ θαλάσσῃ, quæ & compoſite ἐπιθαλάσσιος. Mirum eſt autem ita lapſum eſſe Cælium, quum & aliunde didiciſſe potuerit urbis nomen eſſe Tarteſſum, & ex iis etiam quæ proxime præcedunt verbis, ἐς Ταρτησσὸν καὶ Ἀργανθώνιον Ταρτησσοῦ βασιλέα πλέοντες: ubi vertit, *Tarteſſum ad Arganthonium Tarteſſiorum regem adnavigabant;* quum Beraldus omiſerit illud Ταρτησσοῦ, *regem* tantum dicens, non *Tarteſſi regem*, quoniam (ut opinor) poſſe ex præcedentibus intelligi exiſtimabat. Cæterum & alius eſt apud hunc ipſum Scriptorem, & quidem in hoc ipſo opuſculo, locus, qui, ſi quid ſupereſſet de eo quod dixi dubitationis, id omnino tolleret. Eum leges p. 290. [nobis p. 177, l. 97. & l. 1 ſq.] & ex eo quoque diſces, Appianum exiſtimare, *Carpeſſum* fuiſſe dictam ſuo tempore quæ a Græcis *Tarteſſus* antea vocaretur, & Arganthonium in ea regnaſſe. Simul autem, illam meam emendationem, qua ἐπὶ θαλάσσῃ repono, veram eſſe, inde cognoſces." H. STEPHANUS.

ἐπὶ θαλάσσης (quamquam alibi non male ἐπὶ θαλάσσῃ legitur) nil opus erat mutare; atque id ſuo loco repoſitum malim. Sic enim plane rurſus Pun. 361, 79. & Civ. II. 226, 80. conſentientibus libris omnibus. Pariterque Demoſth. pro Cor. p. 300, l. 16. edit. Reisk. τὴν ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ μάχην dixit, *pugnam ad fluvium commiſſam.* Quod Καρπησσὸς vulgatum ſua ætate nomen urbis (non ſolum h. l. ſed iterum iterumque p. 177.) perhibet Appianus, id difficultate non caret. Certe hic non cogitandum eſt de Καρπησίοις, mediterraneo Hiſpaniæ populo, qui & Carpetani aliâs adpellabantur. (vide Berkel. ad Steph. Byzant. v. Καρπηΐα.) *Carteja*, itemque *Calpe*, nomen erat urbis illius ad fretum Herculeum ſitæ, quæ pro eadem cum vetere *Tarteſſo* a nonnullis habita eſt. Vide Strab. III. 151. B. & 148. C. Plin. III. 1. ſect. 3. Pompon. Mel. II. 6. ſub fin. Et quamquam Salmaſius in Exercit. ad Solin. p. 202. diſerte ſcribit: „Hanc *Cartejam* Καρτησσὸν & Καρπησσὸν Græci quidam vocaverunt; qua re

permoti alii Ταρτησσὸν antiquitus etiam fuisse sibi persuaserunt:" tamen Καρπησσὸν nemini præter Appianum, Καρτησσὸν nulli prorsus e veteribus Scriptoribus, memoratam reperio; nisi quod Paulum Leopardum, Emend. lib. V. c. 23. in Gruteri Thes. Crit. T. III. p. 122. (parum, ut videtur, adcurate) de illo Plinii loco cit. ita differentem video, tamquam ibi vulgo *Cartessos* vel *Cartesos* editum olim fuisset. At nimirum, sicut pro *Carteja* etiam Καρπία & Καρπηΐα legimus, (apud Pausan. VI. 19. p. 498. & apud Steph. Byz. in Καρπηΐα coll. v. Κάλπη & quæ ad ea loca viri docti monuerunt;) & sicut in Antonini Itinerar. p. 406. ed. Wesseling. pro *Calpe* libri scripti omnes *Carpe* exhibent: sic fieri potest, ut inter varia nomina, quibus eadem illa urbs sive eisdem sive diversis temporibus adpellata est, Καρπησσὸς etiam nomen Græcis Appiani ætate fuerit in usu. HENR. VALESIO (in Notis ad Excerpt. ex Nicol. Damasc. p. 72. ad p. 482.) Appianus, eam urbem Καρπησσὸν vocans, ad antiquam τῆς Ταρτησσοῦ adpellationem adlusisse visus est. Sam. Bochartus, in Chanaan sive de Phœnic. Coloniis, lib. I. c. 34. p. 682. edit. primæ, unius Appiani testimonio nixus, confidenter, *Binomia fuit urbs*, ait, *unum nomen Carteja*, *alterum fuit Carpessus*; atque etiam, ut solet, derivationem statim nominis Carpessus adjecit ex Phœnicum lingua depromtam. Ceterum errorem horum, quorum sententiam secutus Appianus Cartejam, in freti introitu (ad alteram Herculis columnam, id est ad Calpen montem, ubi nunc Gibraltar) sitam, cum Tartesso & Gadibus insula confudit, notarunt fere quotquot de his rebus scripserunt auctores.

L. 33 *sq.* τό τε τοῦ Ἡρακλέους *&c.* „Nemo satis mirari possit, quam lectionem, & unde sumptam, sequutus Cælius verterit, *Ita credo Herculis fanum ab Iphenia fuisse ædificatum*: quum vertere debuerit, *a Phœnicibus fuisse ædificatum.*" H. STEPHANUS. Quod Ἡρακλέους ἱερὸν τὸ ἐν σ7ήλαις ait Appianus, id ad eamdem pertinet confusionem, quam modo notavimus. Celebre illud Herculis templum *Gadibus* fuit: vide Strab. III. p. 169. Liv. XXI. 21. & alios

Pag. 103. quos excitavit Bochart. in Chan. lib. I. c. 34. p. 675 ſq. Et id ipſum Appianus quoque agnoſcit c. 65. p. 179. At, quum h. l. ἐν στήλαις fuiſſe ait, ad *fretum Herculeum* illud ponit, ad quod ſita Carteja erat, quam cum Gadibus & Tarteſſo eamdem putat: nam Ἡρακλείους στήλας manifeſte aliâs (ut ſolent fere Græci ſcriptores) magnum illud Fretum intelligit, per quod ex Oceano in Mediterraneum mare introitus patet; vid. Præf. p. 1, 5. & 4, 52. Nimirum ambiguitate illa deceptus eſt nominis Ἡρακλείων στηλῶν, de qua ambiguitate ex profeſſo commentatus eſt Strabo lib. III. p. 169 extr. & ſeq.

L. 35. „Φοινικῶς. Malim Φοινικικῶς." H. STEPHANUS. — Recte: & ſic dedit cod. Med. idque reponere etiam juſſerat MUSGRAVIUS, & ante eum Bochartus l. c. p. 675. Sic & Noſter ſupra, p. 93, 19.

L. 36 *ſq.* „Hic παλαιολογοῦσι idem eſt quod ab aliis potius dicitur ἀρχαιολογοῦσι." H. STEPH.

CAP. III. Lin. 41. τὸ δ᾽ ἐπόρθουν. „Cælius Sec. paulo aliter, & non male tamen, vertit, *quotidianis incurſionibus vaſtabant.*" H. STEPH. Beraldus, *diripiebant*, dederat.

Pag. 104. *L.* 47 *ſqq.* μοῖραν μὲν &c. „Hæc etiam verba, μοῖραν μὲν ἐς Καρχηδονίους τὴν πρώτην ἔχον, Beraldus quidem recte, at Secundus perperam vertit. Quum enim liber hic (nam cum ἔχον ſubaudiri debet βιβλίον) dicatur habere τὴν πρώτην μοῖραν ἐς Καρχηδονίους, id eſt, primam partem ad Carthaginienſes pertinentem; Secundus ita eſt interpretatus, *Primum igitur cum populo Carthaginienſi Romani bellum geſſerunt.* Hæc autem proxime ſequentia verba, ὅτι δὲ καὶ τοῦτο περὶ Ἰβηρίας ἦν, ita vertit ut præcedentibus reſpondeant; hoc videlicet modo: *Sed quoniam illud propter Iberiam ſuſceptum eſt.* Ac fateor, τοῦτο hic ad βιβλίον referri non videri, ſed intelligendum eſſe, τοῦτο τὸ πολεμεῖν Καρχηδονίοις." H. STEPHAN.

L. 50. περὶ Σικελίας. Sic edidi ex cod. Med. & Vat. B. quemadmodum & paulo poſt (lin. 55.) conſentientibus libris editum erat. Et ſic h. l. Cæl. Secundus quoque in ſuo exempl. inveniſſe videtur, quum in verſ. lat. poſuerit *pro ejus inſulæ poſſeſſione*; quamquam Beraldus etiam, qui tamen

non niſi Stephani exemplar præ oculis habuit, ſimiliter *pro Sicilia* dedit. Nolim tamen hic ſperni περὶ Σικελίαν, *circa Siciliam*, *in Sicilia*: ac notum ceteroquin eſt, quam ſæpenumero in terminationibus αν & ας, ob ſcripturæ compendium in diverſam partem acceptum, hallucinati ſint librarii. *Pag.* 104.

CAP. IV. Lin. 63. Κελτοῖς τότε μισθοφοροῦσίν οἱ. „ In Punica hiſtoria horum donorum ſeu præmiorum, quæ Aphris & Celtis militibus promiſſa fuerant, fit mentio: ſed ita, ut illa non privatim ab Amilchare, ſed a Carthaginienſibus, repoſci dicantur. Vide p. 3. [nobis, c. 5. p. 309 ſq.] Λίβυες δ' ὅσοι Καρχηδονίων ὄντες ὑπήκοοι συμμεμαχήκεσαν αὐτοῖς περὶ Σικελίαν, καὶ Κελτῶν ὅσοι μεμισθοφορήκεσαν, ἐγκλήματα τινὰ μισθῶν καὶ ὑποσχ. &c. Dicitur autem de hoc ipſo Amilchare, initio hiſt. Annibalicæ, [c. 2. p. 229.] eum rapinis ac donis ſuum exercitum deliniſſe." H. STEPHANUS. Conf. Exc. ex Hiſt. Sicula, p. 95, c. 3. *Pag.* 105.

L. 68. Σαρδόνα δὲ &c. „ Sic hiſt. Pun. p. 4. [nobis 311, 8.] Σαρδὼ ποινὴν ἔδωκαν. Sic vero & in Cenſorini oratione, quam habet eadem hiſtoria, [p. 422, 59.] ἕως ἑλόντες ποινὴν ἡμῖν ἔδοτε Σαρδώ." H. STEPH.

L. 73. Ασδρούβας. Sic in hoc quidem libro & in hiſt. Annibalica editiones omnes conſtanter nomen illud efferunt, cum quibus, ni fallor, MS. Vat. B. conſentit. Sed Med. & Vat. A. non minus conſtanter Ασρούβας; eodemque modo in hiſt. Punica, quoties id nomen occurrit, dat edit. 1. (Car. Stephani) cum omnibus mſſtis libris, excepto Bavarico. In Punica lingua eſt litera ea, quæ Hebræorum ז (*Sain*, vel *Zain*) reſpondet, quæ æque per σ, ac per ζ, exprimi poteſt: ex ζ autem Dorico more a Siculis in σδ reſoluto ortam illam formam Ασδρούβας, recte obſervavit Bochart. in Chan. lib. II. c. 12. p. 825.

Ibid. „ ὁ τὴν αὖ τοῦ Βάρκα. Scribendum puto, ὁ τὴν αὐτοῦ τοῦ Βάρκα." H. STEPH. αὐτοῦ dedit Med. Nec opus eſt, ut repetatur articulus: vide p. 2, 25. 97, 78.

L. 74. „ Melius Beraldus, τάς τε δίκας διεκρούετο vertit, *judicium evaſit*: quam Secundus *pœnam evaſit*: tantum

enim erat ὑπαχθεὶς ἐς κρίσιν, nondum κατακριθείς." H. STEPHANUS.

Pag. 106. *Cap.* V. *Lin.* 83. καὶ δημοκοπίας. „Beraldus pro his, καὶ δημοκοπίας, dicit, *& populares largitiones exercere posset:* at Secundus, *ac sic populi favorem sibi conciliaret.* Sed tamen in interpretatione loci qui non longo intervallo præcedit, ubi scriptum est, ὧν ἦν δημοκοπικώτατος, satis inter eos convenit: quum Beraldus quidem vertat, *maxime popularis*: at Secundus, *maxime plebi acceptus.* Malim tamen interpretari, *ad populi favorem emerendum aptissimus*: aut etiam, *ad populum in partes suas pertrahendum maxime idoneus.*" H. STEPHANUS. De αὐτῷ, quod *ead. lin.* bene edit. 1. (cum msstis, ut puto) dat pro αὐτῷ, conf. Adnot. ad p. 47, 36.

L. 85. συναδικοῖεν. Vat. A. Med. Sic plerumque cum nominibus collectivis, ac præsertim cum nomine στρατὸς, verbum in plur. numero positum reperimus. Conf. Adnot. ad 109, 34.

L. 89. „ἐς βοῦς ὑπέζευξαν. Videtur propositio ἐς redundare ante nomen βοῦς: ac fortasse est ultimæ syllabæ participii ἄγοντες repetitio, cujusmodi error frequenter occurrit. Mirum est autem, nullam a Cælio Secundo mentionem illorum boum fieri in hujus loci interpretatione. Ita enim ille; *Currus aliquos lignis onustos præmiserunt, quos ipsi deinde instructa acie sequebantur.*" H. STEPHANUS. αἷς, pro ἐς, dederunt Vat. A. & Med. Et sic corrigendum perspecte MUSGRAVIUS & REISKIUS viderunt. Strategema istud Amilcaris prætereunt Polybius II. 1. & Nepos XXII. 4. sed commemorat Frontinus Strateg. II. 4. 17. & Zonaras Annal. VIII. 19.

L. 90. „εἵποντο ταῖς ἁμάξ. Scribendum videtur, εἵποντο δὲ ταῖς ἁμαξ." H. STEPH. Et *Lin.* 91. „Scribo, οὐ συνιεῖσαν γὰρ τοῦ στρ." IDEM. Quid sit συνιεῖσαν, quod maluit Stephanus, fateor me nescire. Delevi γὰρ, cum libro Med. & sic rite procedit oratio.

Pag. 107. *L.* 92 *sq.* αὐταῖς βουσὶν. „Videtur αὐταῖς βουσὶν accipiendum esse pro σὺν αὐταῖς βουσίν: ut hanc particulam sæpe

fubaudiendam relinqui fcimus. Quod tamen neutri interpreti veniffe in mentem videtur: quum & Secundus ita locum hunc verterit, *Iberi currus accenderunt: quo incendio boves in Numidas incitabantur.*" H. STEPHANUS. Utique intelligenda præpof. σύν: fcil. hoc fenfu, *incenfos effe carros, quum etiamnum juncti eis boves effent.* Pag. 107.

CAP. VI. Lin. 3. κηδεστήν. Sic pro mendofo κηδευτήν, quod erat editum, recte dedit Med. puto & Vat. A. e quo alibi certe, ubi eadem vitiofa lectio in hoc libro & in Annib. occurrebat, verum enotatum eft in fchedis noftris. Κηδεστὴν eft etiam in Excerptis Valefianis, p. 561. & apud Suidam in Αννίβας, ubi locus hic repetitur ufque lin. 9. ad verba τῷ μειρακίῳ χρώμενος: fed Valefius initium tantum hujus fragmenti exhibuit, & reliqua, cum aliis bene multis Fragmentis, quæ Peirefcianus codex continebat, confulto (ut ait l. c.) prætermifit, quoniam partim in Hifpanienfi libro, partim in Annibalico, partim in Libyco, jam edita exftarent.

L. 4. „ Poft στρατηγίαις deeft γενόμενον." REISKIUS. Sed illud nec libri noftri, nec Suidas, nec Valefianus liber agnofcit: nec admodum defiderari videtur.

L. 6. νέον ὄντα καὶ φιλοπ. Vat. A. Med. & Suidas. Id in Vat. B. mendofe in νεόντα contractum eft: & fic forte in Stephani etiam exempl. fuit, unde is tacite νέον τε fecit. — Paulo ante, pro γιγνόμενον, Suidas dat γενόμενον.

Ibid. φιλοπόλεμον. „ Hic φιλοπόλεμον tantum dicit; at vero in Annibal. hift. p. 1. [nobis c. 3. p. 230.] ubi eum ab exercitu electum imperatorem fcribit, addit etiam συνετόν. Ac quod hic legimus de eodem, καὶ ἀρέσκοντα τῷ στρατῷ, convenit cum eo quod ibi ab eo electus traditur." H. STEPH.

L. 7. καὶ τῆς τε Ἰβηρίας. Sic ex Suida dedi. καὶ τῆς Ἰβηρίας Edd. τῆς τ' Ἰβηρίας Med. & caret καὶ. Mox πειθοῖ caret Suidas; pro προσήγετο autem, dat προσηγάγετο.

L. 10. μεσόγαιον. Forma μεσόγεως, quam ne in Thef. quidem fuo adnotavit H. Stephanus, nufquam alibi apud App. reperitur: fed, quum apud eumdem fatis frequenter nomen illud occurrat, femper vel μεσόγαιος vel μεσόγειος legitur.

Pag. 107. Itaque μεσόγαιον ex Bav. h. l. recepi. Nam in *codice* BAVARICO, inter Eclogas vel Excerpta *de Legationibus*, cum alia multa Fragmenta ex hoc Libro de Reb. Hisp. & ex Lib. de Reb. Punicis exhibentur, tum ex hoc ipso, in quo versamur, loco excerpta sunt ea quæ ad *Fœdus cum Asdrubale a Romanis initum* pertinent, a cap. 6. hujus libri usque ad finem cap. 7. & ad oram exemplaris adscriptum est, Λόγος ς'. i. e. (*Appiani*) *Liber Sextus*. Sed, quod jam alibi monui, exordia istarum Eclogarum plerumque non verbum de verbo esse ex Auctore descripta, verum in brevius contracta, idem in hoc quoque Excerpto factum a compilatore intellexi. Ut autem Lectores quoque nostri intelligant, qua fere ratione in ea re versari homo noster consueverit, id in uno saltem exemplo, ex quo de reliquis possit conjectura capi, ostensurus, exordium hujus, quod dico, *Excerpti* ad verbum *ex cod. Bavarico* huc transscribam. Est autem hujusmodi: Ὅτι Ασδρούβα τοῦ στρατηγοῦ Καρχηδονίων, σὺν Αννίβᾳ, τῷ ὕστερον ἀοιδίμῳ ἐπὶ στρατηγίαις, γυναικός οἱ γιγνομένῳ ἀδελφῷ, προελθόντος ἀπὸ τῆς Ἑσπερίου θαλάσσης εἰς τὸ μεσόγαιον ἐπὶ Ἴβηρα ποταμὸν, ὃς μάλιστα τέμνων τὴν Ιβηρίαν, καὶ τῆς Πυρήνης ἀφεστὼς ὁδὸν ἡμερῶν πέντε, ἐξίησιν εἰς τὸν Ἑσπέριον ὠκεανόν· Ζακανθαῖοι, ἄποικοι Ζακυνθίων, ἐν μέσῳ τῆς τε Πυρήνης καὶ τοῦ Ἴβηρος ποταμοῦ ὄντες, καὶ ὅσοι ἄλλοι Ἕλληνες ἐκεῖσε ᾤκουν, δείσαντες ὑπὲρ σφῶν, ἐπρέσβευον ἐς Ρώμην. Καὶ ἡ σύγκλητος &c. Abhinc ad verbum reliqua transscripsit, usque ad προσεγράφη cap. 7. extremo; exceptis levibus nonnullis varietatibus, de quibus deinceps monebo.

Pag. 108. *L.* 11. ἐπὶ Ἴβηρα dedi ex Med. & Bav. quum ἐπ' Ἴβηρα editum fuisset. Raræ admodum elisiones hujusmodi apud Appianum occurrunt: & videtur, ut Thucydides, concursu vocalium delectatus.

L. 13 *sqq.* ἐξίησιν. i. q. ἐκβάλλει, ἐκδιδοῖ, scil. τὰ ῥεύματα. Quod autem in *Oceanum borealem* aquas suas evolvere *Iberum* fluv. ait Appianus, id eodem utique erit referendum, quo quæ mox, CAP. VII. *Lin.* 14 *sq.* de *Sagunto* urbe perhibet: Ζακανθαῖοι . . ἐν μέσῳ τῆς τε Πυρήνης καὶ τοῦ ποταμοῦ Ἴβηρος ὄντες. Ad quæ verba JAC. PALMERIUS in Exercitat. in

Auctores

Auctores Græcos, p. 165. „ *Pessimus Geographus*, inquit, *in rebus Hispaniæ Appianus*; qui Saguntum inter Pyrenæos & Iberum fluvium locat, quæ omnium Geographorum consensu fuit inter Iberum & Sucronem, non longe a loco, ubi nunc Valentia." Conf. Bochart. Chan. I. 35. p. 689. Idem de Sagunti situ error recurrit infra, cap. 10. & Annib. c. 3. Denique, cumulato errore, rursus cum Nova Carthagine Saguntum confunditur cap. 11 extr. & alibi. Pag. 108.

L. 18. ἐπρέσβευον ἐς Ῥώμην. Nescio, unde Cælius Sec. Curio hauserit, *quatuor Romam legatos miserunt.* Cf. ad p. 112, 79.

L. 22. τοῖς πέραν. τοὺς πέραν Bav. perperam, nisi præmittas εἰς vel πρὸς, ut apud Polyb. II. 13. extr. & alibi. Mox pro ὑπηκόοις *L.* 23. idem Bav. mendose dat ἐπηκόοις: & *L.* 24. Καὶ Ζακανθίους δὲ καὶ, idem. *Ead. lin.* 24. pro διαβαίνειν, in libro scripto H. Stephani, ut in Vat. B. a pr. manu, erat διαμένειν, correctum ab ipso STEPHANO, ut monuit in Notis ad edit. 1. ubi etiam „ rectius, inquit, legeretur (*lin. sq*) τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν Ἰβ." Sed repetitum illum articulum sæpius ab Appiano negligi solere, supra jam docui.

L. 24 *sq.* Ζακανθαίους δὲ &c. Sic & Livius XXI. 2. Saguntinos fœdere hoc Romanorum cum Asdrubale comprehensos fuisse tradit: atque sic apud alios etiam auctores reperisse Appianus videtur. Sed Polybius lib. II. c. 13. *in eodem fœdere nullam mentionem*, ait, *reliquæ Hispaniæ factam fuisse, præter eam quæ cis Iberum est:* qui, quum tamen rursus lib. III. c. 14 extr. & c. 30. satis indicare videatur, Saguntinorum mentionem factam eo in fœdere fuisse, nescio an ipse in errorem induxerit Appianum nostrum, ut Saguntum cis Iberum sitam fuisse inde colligeret. *L.* 27. Loco προσεγράφη, in Annib. p. 230, 27. ubi de eadem re agitur, est ἐνεγράφη, eadem sententia.

Cap. VIII. Lin. 34. στρατηγὸν ἀπέδειξαν αὐτῶν. Sic absque hæsitatione fuit reponendum. Refertur ad ἡ στρατιά: quod non magis intellexerunt imperiti librarii, quam paulo superius (p. 106, 85.) συνεδικαίουν ad ὁ στρατὸς relatum. Non præteriit hæc menda REISKIUM, qui αὐτῶν scribendum monuit. Pag. 109.

Pag. 109. L. 35. τοῦ Βάρκα διαπολῖται. „ Quamvis verbi διαπολιτεύομαι & nominis ex eo facti διαπολιτεία exempla inveniantur, nihilominus hoc quoque διαπολῖται haud facile alio posse exemplo confirmari existimo. Posset autem eodem dici modo eademque significatione & ἀντιπολῖται, sicut & verbum ἀντιπολιτεύομαι & verbale nomen ἀντιπολιτεία dicta fuisse scimus eodem significatu quo διαπολιτεύομαι & διαπολιτεία: (sic tamen ut illa magis usitata fuerint.) Hoc autem quamvis dicam, non ignoro aliquid discriminis a nonnullis inter hæc & illa constitutum fuisse: sed hoc quoque novi, illud non servari. Verum ad illud διαπολῖται quod attinet, quid si ejus loco διαπολιτευταὶ scriberetur? hoc certe a verbo διαπολιτεύομαι esse posset, quum contra διαπολῖται prius esse quam διαπολιτεύομαι necesse sit." H. STEPHANUS. „ Apud alios auctores vox διαπολῖται, credo, non invenitur. Hoc loco ab Appiano ponitur pro ἀντιπολιτευόμενοι, ut ex totius loci lectione patet. Sed Appianus, ut supra notavi, [in Adnotat. ad Annib. p. 269. l. 93 sq. quam nos infra suo loco referemus;] non debet nobis esse in exemplum purioris hellenismi." PALMERIUS. Mendosa verba, τοῦ Βάρκα διαπολῖται, MUSGRAVIUS quoque pronunciavit; sed ita, ut librariis, non auctori, tribuere culpam videatur, neque tamen medicinam ullam adferre tentaverit. Palmerio equidem supra adsensus sum, (ad p. 108. l. 14 sq.) rerum Geographicarum ad ultimum Occidentem pertinentium non nimis gnarum fuisse Alexandrinum nostrum Appianum: de Græcitate ejusdem, quam a puritate multum abesse idem Palmerius contendit, secus sentio; ac mitius mecum de Scriptore nimis diu male habito spero sensuros, qui dehinc sine ira & studio Historias Appiani, a majori parte macularum, quibus ad hunc diem citra Auctoris utique culpam inquinatæ erant, purgatas legerint. Satis-ne autem causæ sit, cur vocabulum διαπολῖται absque venia condemnemus, quove maxime modo emendari debeat, penes doctiores judicium esto. De verbo διαπολιτεύομαι ejusque vi, videndus Ammonius de differ. vocab. hac ipsa voce, & Reisk. in Æschin. contr. Ctesiph. p 584. not. 40.

Jam ſicut πολίτης græce dicitur ὁ πολιτευόμενος, *qui verſatur in republica, membrum reipubl.* ſic fortaſſe διαπολίτης haud inconcinne dicetur ὁ διαπολιτευόμενος, *qui alteri in republ. contrarius eſt, qui diverſarum partium eſt:* i. q. ἀντιστασιώτης, Civ. I. p. 112, 82. 123, 71. cui opponitur ὁ φίλος καὶ στασιώτης hac ipſa pag. l. 37 ſq. & ὁ ὑπέρ τινος πολιτευόμενος, p. 106, 86 ſq. Sed nihil equidem definire auſim: hoc ſaltem adhuc liceat monere, vocabulum διαπολιτευτὴς, quod H. Stephanus propoſuit, non magis apud alium quempiam auctorem, quam διαπολίτης, reperiri. Pag. 109.

L. 37. φίλους τε καὶ στασιώτας. „Non ſolum hæc duo vocabula alio quodam in loco [Civ. II. p. 175, 22 ſq.] conjungit Appianus, ſed tertium etiam addit: ubi ſcribit, Σύλλα φίλος τε καὶ στασιώτης καὶ ζηλωτὴς μάλιστα γεγονώς." H. STEPH.

L. 39. Recte ab editoribus & interpretibus verbum ἐγίγνετο ad præpoſ. ἅμα relatum videtur, *populus aderat illis, eis favebat, cum illis faciebat.*

L. 40. τῆς βαρύτητος τῆς. Repetitum articulum, qui h. l. deſiderabatur, dedit Med. *Ibidem*, quum operarum errore in edit. 2. irrepſiſſet ἐπὶ Βάρκᾳ τε καὶ Ασδρούβᾳ, monuit H. STEPH. in Notis: „Scribe ἐπὶ Βάρκα τε καὶ Ασδρούβα, ut genitivi ſit utrumque caſus." Recte: *Barcæ & Aſdrubalis tempore.* Sed TOLLIO ſecus viſum eſt: tenuit Βάρκᾳ τε καὶ Ασδρούβᾳ, & (conſulto-ne, an caſu?) ne Adnotationi quidem illi H. Stephani inter ceteras, quas cunctas atque integras repetiit, locum dedit.

L. 42. ἐπεπόμφεσαν. Sic paulo ante (lin. 36.) ἐδεδοίκεσαν; & p. 119, 5 ſq. ἀνῃρήκεσαν.

CAP. IX. Lin. 50. ὁ πατήρ. Articulum dedit Med. & Vat. B. Pag. 110.

L. 51. ἐπὶ τῷ Καρχηδονίων κουφόνῳ. „In exemplari eſt κουφώ νω. Ex quo fortaſſe aliquis faciendum putaſſet κούφῳ νῷ. Sed quum τὸ κουφόνουν eleganter dicatur, ut τὸ μεγαλόνουν, quin vera ſit lectio hæc ne dubitandum quidem puto. Fortaſſe autem & pro ἐπὶ τῷ legendum ὑπὸ τῷ." H. STEPHANUS, in *Caſtigationibus* Editioni *primæ* adjectis. „Quid

Pag. 110. ſit κουφόνῳ, prorſus ignoro. Mendoſa forte ea vox. Forte ſcripſerat auctor κούφῳ νῷ, id eſt, *vana mente*, vel *levi animo*: quod ſuadent quæ immediate ſequuntur, ῥαδίως εἰς εὐεργέτας πρὸς ἀχαριστίαν τρεπομένων. Totum locum ſic emendatum latine reddere conabor: *neque levi Carthaginienſium animo ſemper ſubjectum eſſe, qui facile erga beneficos ingratum animum induunt*: vel, ſi melius erit reponere κυφῶνι, ut ſit ſenſus, *ſemper Carthaginienſium ſupplicio ſuppoſitos eſſe*: nam κύφων Heſychius κολαστήριον ξύλον, vel δεσμὸς ξύλινος, interpretatur." PALMERIUS. Quidquid dicat Palmerius, lubens amplexus ſum H. Stephani emendationem, quam & ipſe ſtatim in contextum recipere non dubitaverat: eamdemque lectionem, κουφόνῳ, tres noſtri ſcripti libri cum contextu Stephaniano collati, e quibus nulla diſcrepantia ad h. l. enotata in ſchedis eſt, confirmare utique videntur. Præpoſitio autem ἐπὶ, illa notione *in poteſtate eſſe alicujus, pendere ab aliquo*, ſuſpecta eſſe non debuit Stephano. Noſter Civ. V. 893, 52. ἠδέξει, Πομπήϊος ὤν, ἐπὶ Τιτίῳ γενέσθαι, *in Titii eſſe poteſtate*: &, alia ut taceam, nimis nota ſunt illa Stoicorum ἐφ' ἡμῖν καὶ οὐκ ἐφ' ἡμῖν.

L. 54. ὁρκωθῆναι ἐπὶ ἐμπύρων. *Incenſis aris*, Beraldus. „Secundus hæc verba ita reddidit, *tactis hoſtia ardente aris*." H. STEPH.

„Hujus jurisjurandi, quod aram tenentes, tactiſque ipſis adeo ſacris, concipiebant, frequens mentio apud Scriptores. Tit. Livius lib. XXI. [c. 1.] *Altaribus admotum, tactis ſacris, jurejurando adactum, ſe, quum primum poſſet, hoſtem fore populo Romano.* ἀψάμενον τῶν ἱερῶν dicit Polybius lib. III. [c. 11.] Quod autem Appianus ὁρκωθῆναι ἐπὶ ἐμπύρων, hoc etiam dicebant ὀμνύναι κατὰ vel ἐπὶ τῶν σφαγίων. Dionyſ. Halic. lib. IV. Antiq. Rom. [c. 58. p. 257.] καὶ διωμόσατο κατὰ τῶν σφαγίων. Plutarch. in Poplicola: [c. 2. p. 98. A.] ἐβούλετο ἐπὶ [διὰ dant editt. omnes] σφαγίων ὁρκῶσαι τὴν βουλήν. Item ἐπὶ τῶν τομίων. Unde ὅρκια τέμνειν, & ὁρκοτομεῖν. Homerus Iliad. Γ'. [v. 73.]

Οἱ δ' ἄλλοι φιλότητα καὶ ὅρκια πιστὰ ταμόντες.

„ Ubi Euſtathius: τὸ δὲ, φιλότητα καὶ ὅρκια ταμεῖν, ἀντὶ τοῦ φιλίαν καὶ ὅρκον ποιῆσαι διὰ ἐντόμων, ἤγουν, θυσιῶν. Dionyſ. Hal. V. [1.] καὶ ὅρκια τεμόντες, αὐτοί τε πρῶτοι στάντες ἐπὶ τῶν τομίων, ὤμοσαν. Demoſthenes, contra Eubuliden [p. 1306, 21. ed. Reisk.] ὀμόσαι καθ' ἱερῶν ſimpliciter dicit, & καθ' ἱερῶν τελείων contra Neæram. [p. 1365, 17.] Unde & πίστιν καθ' ἱερῶν λαμβάνειν dicit Plutarchus in Bruto. [c. 12. p. 989. C.] Philoſtratus lib. VI. de Vita Apollonii, cap. 11. δικάζει μέν τοι ὁ τοιόσδε, καὶ πολλῷ δικαιότερον ἢ οἱ κατὰ τῶν τομίων ὀμνύντες. Stulte interpres: *qui ſuper ſectis carnium fruſtis juramenta concipiunt.* Jurisjurandi iſtius imaginem expreſſam habes apud Æſchylum in Thebaide: [v. 42 ſeqq.] Pag. 110.

Ἄνδρες γὰρ ἑπτὰ, θούριοι λοχαγέται,
ταυροσφαγοῦντες ἐς μελάνδετον σάκος,
καὶ θιγγάνοντες χερσὶ ταυρείου φόνου,
Ἄρην, Ἐνυὼ, καὶ φιλαίματον Φόβον
ὡρκωμότησαν, ἢ πόλει κατασκαφὰς
θέντες λαπάξειν ἄστυ Καδμείων βίᾳ &c.

„ Sed quid eſt ὀμόσαι καθ' ἱερῶν τελείων apud Demoſthenem, & quid appellat ἱερὰ τέλεια? Id vero notum exiſtimabamus omnibus, quum Laurentius Valla coëgit nos mutare ſententiam. Vide enim, quæſo, quomodo interpretetur iſta Thucydidis [lib. V. c. 47.] ex Argivorum & Athenienſium fœdere: ὀμνύντων δὲ τὸν ἐπιχώριον ὅρκον ἕκαστοι τὸν μέγιστον κατὰ τῶν ἱερῶν τελείων. Quæ ita interpretatur vir erudiciſſimus, *Jurent autem proprium quique jusjurandum, quod maximum eſt, apud templa auguſta.* Sed quæ ſint ἱερὰ τέλεια, & quid ὅρκος καθ' ἱερῶν τελείων, docere eum debuerat Demoſthenes, in ea contra Ariſtocratem, [p. 642. ed. Reisk.] ubi agit de jurejurando, quo ſe obſtringebat is qui apud Areopagitas cædis aliquem accuſabat: εἶτ' οὐδὲ τὸν τυχόντα τιν' ὅρκον τοῦτον ποιήσει· ἀλλ', ὃν οὐδεὶς ὄμνυσιν ὑπὲρ οὐδενὸς ἄλλου, στὰς ἐπὶ τῶν τομίων κάπρου καὶ κριοῦ καὶ ταύρου, καὶ τούτων ἐσφαγμένων ὑφ' ὧν δεῖ. Callimachus Grammaticus [apud Etymolog. in τριττὺν] τριττὺν θυσίαν eſſe ait, ac conſtare ἐκ βοῶν, αἰγῶν, ὑῶν ἀρσένων, πάντων τριετῶν.

Pag. 110. „Quandoque & quarta victima addita, si vera Scholiastæ Aristophanis observatio: ἐντελὴς δὲ θυσία, inquit, ἡ ἐξ ὑὸς, ταύρου, τράγου, καὶ κριοῦ: quæ ille observabat ad hunc locum Pluti: [v. 820 sq.]

> καὶ νῦν ὁ δεσπότης μὲν ἔνδον βουθυτεῖ
> ὗν, καὶ τράγον, καὶ κριὸν ἐστεφανωμένος.

De Suovetaurilibus Romanorum res pueris nota est." ALEX. TOLLIUS, *vel nescio quis in editione Tolliana.*

Hesychius: Ἔμπυρα, τὰ καιόμενα ἱερά: ubi non opus esse pro ἱερὰ ex Suida reponere ἱερεῖα, (quod docto Hesychii Editori visum erat,) loca ea, quæ ex Demosthene & Plutarcho paulo ante adlata sunt, declarare videntur. Ceterum ex Dionysio Halic. auctor prolixæ illius Adnotationis quam inseruimus (quam, nescio quo jure, Henr. Stephano tribuit Dukerus ad Thucyd. V. 47.) vel in primis adferre illum locum debuerat, ubi eadem cum Appiano nostro phrasi utitur, lib. III. c. 18. p. 154. τὰ ἱερὰ θύσαντες ὤμοσαν ἐπὶ τῶν ἐμπύρων, quod Æmil. Portus *super ardentes victimas* interpretatus est. In eamdem sententiam notum illud Virgilii, Æn. XII. 201.

> *Tango aras mediosque ignes, & numina testor.*

tum id, quo velut proverbio Cicero usus est, pro L. Flacco c. 36. *si aram tenens juraret, crederet nemo.*

Ead. lin. 54. Pro ἄσπειστος, in cod. Med. est ἄσπιστος; menda eo notanda, quod alibi idem vocabulum, quum pariter in ἄσπιστος prius esset deflexum, denique ulterius in ἄπιστος etiam transformatum reperiemus. Vide Mith. p. 662, 44. & 720, 32.

L. 59. εὐσταθοῦσαν. „ἐ θοῦσαν. Corruptus est hic locus, & inter ε ac θοῦσαν deest syllaba aliqua, aut fortasse duæ. Quin etiam fieri potest, ut vox illa, quam Appianus scripserit, non incipiat ab ε. Ego ex præcedentibus & sequentibus conjicio, significare illum voluisse *pace & otio fruentem* Libyam: sed, quam potissimum e multis vocem ad id exprimendum delegerit, in ea divinatione mihi non satisfacio: nec placet ἀνθοῦσαν. H. STEPHAN. *in Castig. ad edit.* 1. — „Nihil propius ad vocem ἐθοῦσαν, manifeste mendosam,

videtur poſſe accedere, quam ἀνθοῦσαν. Beraldus lacunam reliquit: Secundus autem vertit, *Itaque quum Africa ſatis compoſita videretur, atque in fide manſura.* Sed quamvis illud participium ἀνθοῦσαν valde prope ad illam mendoſam ſcripturam accedat, aptius tamen eſſet εἰρηνεύουσαν, aut ſi quod propius ſcripturæ illius veſtigiis inſiſteret. Alioqui & ἡσυχάζουσαν proponi poſſet." IDEM, *ad edit.* 2. „Lego ἔθουσαν ſine circumflexo, & intelligo *aſſuefactam*, ſcil. jugo Carthaginienſium." PALMERIUS. εὐθενοῦσαν reponere juſſit MUSGRAV. „Aut Stephani ἀνθοῦσαν optandum, aut εὐθηνοῦσαν, aut ἠρεμοῦσαν." REISKIUS. Amicam litem meliores libri diremerunt Vat. A. & Med. cum quibus Cælii Secundi exemplar conſenſiſſe videtur. Heſych. εὐςαθήσουσιν, ἡσυχάσουσιν. Conf. Ind. noſtr. v. εὐςαθὴς & εὐςαθῶς. Pag. 110.

L. 65. ἔτι ἐπὶ Ρωμαίοις. „Pro his ἐπὶ Ρωμαίοις, Secundus habet, *Sub jugum miſſis Romanis*; quum tamen hæc non aliud ſonent quam, *poſt Romanos.* Verum & particulam *iterum* his verbis præfigit, ſcribens, *iterum ſub jugum miſſis Romanis*, male voculam ἔτι ita interpretans: præterquam quod non ſequentibus ſed præcedentibus jungitur." H STEPHANUS. Pag. 111.

CAP. X. Lin. 69. παρασκευάζει παρά οἱ καταβοᾶν. „Ζακανθαίων παρὰ οἷ καταβοᾶν. Certum eſt, corruptum eſſe hunc locum. Quo enim referetur infinitivus καταβοᾶν? quid vero ſignificabit παρὰ οἷ? Lege igitur, meo periculo, παράγει pro παρὰ οἷ, & habebis non magna mutatione verbum huic loco appoſitiſſimum, & in eadem, qua alibi, ſignificatione uſurpatum." H. STEPHANUS *ad edit.* 1. „Haud vereor, ne mihi ſoli ſuſpectus eſſe locus hic dicatur: ſed neſcio an quibus eodem ſuſpectus modo erit, eadem emendatio aut ſaltem conjectura in mentem ventura ſit. Eam certe ſequendo, ex παρά οἱ faciendum fuerit παράγει. Sed præterea addendum αὐτῶν credo, & ponendum vel ante vel poſt καταβοᾶν. Fuiſſe autem ſubornatos quoſdam πρὸς τὸ καταβοᾶν αὐτῶν, oſtendunt aperte illa verba quæ in Annibalica hiſtoria leguntur, de re eadem, p. 315. [nobis 231, 50.] παρεσκεύαζε

Pag. 111. τινὰς ἐς πρόφασιν κατηγορεῖν Ζακανθαίων, &c. Male igitur hic interpres locum iſtum ita reddit, acſi Saguntini de his incurſionibus non accuſarentur falſo, & ad quærendum prætextum, ſed re vera illis uterentur, & quidem talibus ut iis regio ſuorum vicinorum vaſtaretur." IDEM *ad edit.* 2. „ Poſt καταβοᾷν inſere αὐτῶν ἔπραξε vel aliquid ſimile." MUSGRAV. — „ Poſt καταβοᾷν deeſt ἔπειθε, aut ἐποίησε, aut ſimile quid." REISK. Habet hoc commodi emendatio H. Stephani, ut non multum a veſtigiis ſcripturæ παρά οἱ verbum παράγει recedat. Sed ſi repoſitum hoc verbum placeret, non tamen idcirco ejicienda illa παρά οἱ putarem. Nam in eamdem ſententiam mox [p. 112. l. 78 ſq.] ἔπραξεν ἐντυχεῖν οἱ dicit Appianus, *perfecit ut iterum ad ſe venirent quæſtum de Saguntinis.* Itaque utrumque junctum mallem, παράγει παρά οἱ καταβοᾷν: atque ſic ob ſoni in duabus continuis vocibus ſimilitudinem facile alteram excidere potuiſſe intelligitur. Sed, ut prætulerim verbum παρασκευάζει, (ex eadem præpoſ. παρά compoſitum, quo & in eadem re utitur Appianus Annib. 231, 50.) commovit me, quod παράγειν ſignificat *ſubdole cum aliquo agere, blanda ac doloſa oratione alicui quid perſuadere.* At nimirum dolo non adverſus Turbuletas uſus eſt Annibal, ſed adverſus Saguntinos: cum Turbuletis aperte egit, eosque doli ſui participes fecit. Pronomen autem αὐτῶν, quod percommode ex nexu orationis intelligitur, neutiquam neceſſe videtur ut diſerte adjiciatur.

L. 72. ἐν ἀποῤῥήτοις „ Hæc, ἐν ἀποῤῥήτοις ἔγραφε, Beraldus vertit, *inter alia arcana ſcribit*; quum tamen ἐν ἀποῤῥήτοις pro ἀποῤῥήτως (i. e. *ſecreto*, ſeu *clam*, κρύφα) accipi videatur, ut ſæpe Græci verbis illis utuntur: qui & ἐν ἀποῤῥήτῳ dicunt: ut hic ipſe Scriptor, in hiſtoria Punica, pag. 3. [309, 74.] ἐν ἀποῤῥήτῳ τοῖς τέλεσι Ρωμαίων ἐπισκήψας." H. STEPHANUS.

Pag. 112. *L.* 79 *ſq.* „ Quamvis his tantum verbis uſus ſit Appianus, καὶ μετεπέμπετο πρέσβεις· οἱ δὲ ἀφίκοντο μὲν, Secundus tamen his Latinis (quod quis non abs re miretur) uſus eſt, *quorum etiam oratores vocavit, qui ad eum quindecim virûm legationem miſerunt.*" H. STEPHAN. Tamquam legiſſet οἱ ιέ

ἀφίκοντο μὲν. Idem interpres supra (p. 108, 18.) *quatuor* legatos posuerat, ubi in Græcis numerus non erat definitus.

L. 84 *sqq.* In Cod. Bav. inter Excerpta *de Legationibus* leguntur hæc: "Ὅτι Αννίβας, τὸν Ἴβηρα ποταμὸν περαιωθεὶς, τὴν χώραν ἐπόρθει, καὶ τῇ πόλει μηχανήματα ἐφίστη. & quæ sequuntur apud Appianum, usque ad finem CAP. XI. καὶ ἐκράτησεν ἡ γνώμη. Pag. 112.

L. 87. περιθεὶς, ἐκ διαστημάτων ἐπεφοίτα. Sic orationem distinxit Bav. Pariter Cælius: *paucis diebus interpositis sæpius eodem redibat.* Ut ἐκ διαστήματος, sic ἐκ διαστημάτων, tam de loco quam de tempore usurpatur. Vid. Indicem, v. διάστημα.

CAP. XI. Lin. 92. ἐς Καρχηδόνα πλευσεῖσθαι κατ' αὐτοῦ. Verba ἐς Καρχηδόνα dedit Bav. nec amplius quidquam requiri videtur. — Cælius Curio, nescio utrum ex suo exemplari, an ex facili conject. supplens: *Carthaginem eum accusatum navigarent.* Eodem modo MUSGRAVIUS: „πλευσεῖσθαι ἐπὶ Καρχηδόνος κατηγορήσοντες αὐτοῦ." Et REISKIUS: „Ante κατ' αὐτοῦ deest aliquid; v. c. πλευσεῖσθαι ἐς τὴν Καρχηδόνα κατηγορήσοντες αὐτοῦ." — Conf. p. seq. lin. 96 sq. & Liv. XXI. 6 extr.

L. 96. πρεσβ. τοῖς Ζακανθαίοις Bav. πρεσβ. τοῖς Ζακυνθαίων Vat. A. Med. nam Ζακυνθ. hos codices pro Ζακανθ. constanter exhibere, jam supra monui. Pag. 113.

L. 4. ἐπεῖχον ἔτι. „Male Secundus ἐπεῖχον vertit *repugnabant*, quasi ἐπεῖχον idem valeret quod ἀντεῖχον: quanquam ne hoc quidem fortasse, sed alio potius, ad id significandum uteretur. At Beraldus non male ἐπέχειν accepisse videtur pro *Differre*: quum tamen possit etiam accipi pro *Suspendere assensum, sive sententiam.* Quam significationem sequitur nomen ἐφεκτικός: unde philosophi ἐφεκτικοί" H. STEPHAN.

L. 6. Verba ἀναγεγράφθαι· ἐλευθέρους δὲ desiderantur in Bav.

Ibid. sq. „Longe aliena est Secundi interpretatio ab his Appiani verbis, ἐλευθέρους δ' ἔτι καὶ τοὺς πολιορκουμένους εἶναι. Vertit enim, *Itaque propriis legibus tam obsidentes, quam obsessos uti debere.* Nulla certe apud Appianum mentio τῆς ἐλευθερίας eorum qui obsiderent, sed tantum eorum qui obsiderentur." H. STEPH.

Pag. 114. *Cap. XII. Lin.* 17. καὶ οὐδὲν τοιοῦτον δ' ὕπον. Vat. A. B. & Med. quæ lectio fortaſſe abſque ulla mutatione ferri potuerat. Sæpe poſt καὶ, interjecto uno aut altero verbo, ſequitur δέ. Sed utique præferendum οὐδ': nam video, non ita raro in hoc libro & in Annib. alia quoque manifeſta librariorum occurrere ſphalmata, in quæ omnes illi tres noſtri codices conſpirant: veluti mox l. 23 ſq. ταγῶν pro τεγῶν.

L. 24. προκατέσφαζον Vat. A. & Med. Sic & Cælius Curio, *prius occiſis natis.* Suſpectum jam H. STEPHANO fuerat ἀποκατέσφαζον: itaque monuerat, malle ſe ἐπικατέσφαζον.

Pag. 115. *L.* 28 *ſqq.* τὴν δὲ πόλιν ὁρῶν ἐπιθάλασσόν τε - - - Καρχηδόνα καλεῖσθαι τὴν Σπαρταγενήν. Poſſit fortaſſe dici ἐπιθάλασσος, ut ἀμφιθάλασσος: ſed nuſquam, quod ſciam, præter hunc Appiani locum illa nominis forma occurrit. Pro τὴν Σπαρταγενὴν, REISKIUS τὴν καὶ Καρταγένην reponere juſſit; (*quæ alio nomine quoque Carthagena dicitur*;) non cogitans ſcilicet, recentius nomen *Carthagenam* eſſe, nec ulli ex veteribus memoratum. *Spartaria* (a ſparti copia in vicinis campis naſcente,) apud Plinium XXXI. 8. ſect. 43. Antoninum in Itin. p. 396. ed. Weſſeling. & apud Iſidorum XV. 1. cognominatur Nova illa in Hiſpania Carthago. Conf. Bochart. in Chan. vel de Phœnicum Coloniis lib. I. c. 35. & Harduin. ad Plin. XIX. 2. ſect. 7. Idque cognomen Græce haud incommode ἡ Σπαρταγενὴς redditum fuerit: hanc enim formam Σπαρταγενὴς (in primo caſu) malim cum Harduino l. c. ut in quarto caſu Σπαρταγενῆ potius ſcribendum fuiſſe videatur. *Spartarius* quoque *campus*, (τὸ καλούμενον Σπαρτάριον πεδίον,) in Novæ Carthaginis vicinia, ex Strabone lib. III. p. 160 ſq. notus eſt. Hactenus igitur non ita male habent verba Auctoris. Sed alius ineſt error, qui ſeveram PALMERII non effugit cenſuram: „Hoc loco rurſus, inquit, miſere prodit ſuam ignorantiam in rebus Hiſpaniæ Appianus; qui Carthaginem novam ſeu Spartariam, eandem eſſe putat, quæ olim Saguntus, quæ invicem diſtabant plus quam 50 leucis." Nec minus acriter SAM. BOCHARTUS, loc. cit. p. 689. ubi in eumdem Scriptoris noſtri locum commentatur: „Nihil, ait, dici potuit

magis ἀγεωγράφητον, nihil magis ἀνιστόρητον. Neque enim maritima urbs, sed mediterranea, fuit Saguntum, a Carthagine non parum dissita, quatuor in Ptolemæo fluminibus intermediis. Neque ab Annibale, sed a Romanis, [Liv. XXIV. 42. XXVIII. 39.] octavo post excidium anno, instaurata est & cultoribus antiquis restituta, dum circa Tarentum & Bruttios bellum gerebat Annibal." Ab Asdrubale vero, non ab Annibale, conditam Novam Carthaginem, Polybius lib. II. c. 13. & Strabo III. p. 158. referunt. Eumdem errorem, quo Saguntum cum Nova Carthagine permutavit commiscuitque Appianus, repetitum legimus p. 123, 66 sq. Alium Auctoris nostri lapsum, de situ Sagunti, supra notavimus, ad p. 108, 14 sq. Et omnino ex omnibus Historiarum Appiani Libris, qui ad nos pervenerunt, nullus est, in quo passim ἀκρίβεια & limæ labor magis desiderari videatur, quam in eadem hac Hispaniensi Historia. Pag. 115.

CAP. XIII. Lin. 35. προσαγορεύειν mendose Med. Vat. B. *L.* 39. τὸν κόλπον ἐπιδεικνύς. „ Secundus τὸν κόλπον, nescio cur non verterit simpliciter *sinum*, cum Beraldo: sed *gremium vestis in sinum collectum.* Quum tamen statim post pro ἐνταῦθα dicat *Hoc in sinu.*" H. STEPH. Livius XXI. 18. *sinu ex toga facto.* *L.* 49. Γαλάταις τε. τε pro δὲ dedit Med. Pag. 116.

CAP. XIII extr. & XIV. init. Lin. 51 *sq.* „ Τὸν ἀδελφὸν ἐν Ἰβηρίᾳ σφίσι καὶ Λιβ. &c. Locum hunc depravatum esse & mutilum, nemo non videat: sed unde natus sit error, non cujusvis fuerit fortasse animadvertere. Ego plane existimo, librarium ex uno Ἰβηρίᾳ ad alterum excurrisse. Hæc enim verba, aut his similia, reliquisse scripta Appianum credo: τὸν ἀδελφὸν ἐν Ἰβηρίᾳ καταλιπών. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι προορῶντες, καὶ ἐν Ἰβηρίᾳ σφίσι καὶ Λιβύῃ &c. Hæc autem omnino per parenthesin posita intelligendum est: Οὐ γὰρ δὴ μὴ Λίβυές ποτε ἐς τὴν Ἰταλίαν ἐσβάλωσιν, οὐδὲ ὑπενόουν. [Eaque nos parentheseos signis inclusimus.] Sed & illa verba, καὶ ὅσα Λόγγος usque ad συγγέγραπται, esse per parenthesin addita, scire

oportet; ut, omiſſa utraque parentheſi, hujus periodi membra ita conjungamus: Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι προορῶντες, καὶ ἐν Ἰβηρίᾳ σφίσι καὶ Λιβύῃ τὸν πόλεμον ἔσεσθαι, Τιβέριον μὲν Σεμπρ. Λόγγον ἐπὶ νεῶν ἑκατὸν ἑξήκοντα σὺν δύο στρατοῦ τέλεσιν ἐς Λιβύην ἐξέπεμπον, Πούπλιον δὲ Κορνήλιον &c. Repono autem hic participium προορῶντες potius quam aliud, quod id Scriptori huic familiare eſſe obſervaverim." H. STEPHANUS *ad edit.* 1. „Secundus, tanquam lacunas hujus loci explens, vel potius tanquam exemplar in quo nullæ hic lacunæ erant, ſequens, ita eum vertit: *Alpium itinera explorare, & copias in Italiam traducere, Aſdrubale in Iberia relicto. Romani ſibi cum Carthaginienſibus in Iberia & in Africa bellum gerendum rati, nec ulla vel levi ſuſpicione, Pœnos in Italiam venturos, Sempr.* &c. Verum illa, διεπρεσβεύετο & κατεσκέπτετο hic ita reddit acſi in διαπρεσβεύεσθαι & κατασκέπτεσθαι mutanda eſſent, ut cohærerent cum his, ἐς δὲ τὴν Ἰταλίαν ἐπινοῶν ἐμβαλεῖν. Eodemque modo ex διῆλθεν facit διελθεῖν." H. STEPH. *ad edit.* 2. In *ſchedis* REISKIANIS ad h. l. hæc adnotantur: „Videtur locus ita integrandus: καὶ διῆλθεν, Ἀσδρούβαν τὸν ἀδελφὸν ἐν Ἰβηρίᾳ καταλιπών. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι προσδοκῶντες ἐν Ἰταλίᾳ σφίσι." Sed videtur vir doctus ἐν Ἰβηρίᾳ σφίσι, non ἐν Ἰταλίᾳ σφίσι, ſcribere voluiſſe.

L. 55. Σεμπρ. Λόγγον. „Quod attinet ad nomen Λόγγον, in eo diſcedere a meo exemplari (quod in nullis fere aliis nominibus propriis auſus eram) non dubitavi: quod, etſi authores iſtos in ſcribendis Romanis nominibus magna licentia ſcirem uti ſolitos, hoc tamen non licenter ab Appiano fuiſſe ſcriptum unico γ, ſed a librario ex duobus alterum omiſſum eſſe dicerem: quippe qui in inſcriptionibus quatuor librorum Λόγγου Ποιμενικῶν (cujus ego Scriptoris lepores ſoleo ſeverioribus meis ſtudiis ἐπιτραγηματίζεσθαι, & aliquando fortaſſe fruendos illos lectori φιλοποίμενι dabo) quater a librario neſcio quo ita peccatum fuiſſe cognoviſſem. Duo enim vidi illius ſcriptoris exemplaria, in quorum uno ſingulis erat unicuique libro Λόγου ποιμενικῶν, quum in altero eſſet Λόγγου." H. STEPH. *ad edit.* 1. Eodem errore Λόγον & mox Λόγος

eſt in Vat. B. *Ibid.* Cælius in verſ. lat. (neſcio quo vel caſu vel conſilio ſemper aliquid adjiciens numeris) h. l. habet *cum* CLXII *navibus & duabus legionibus.* Pag. 116.

L. 56 *ſqq.* Καὶ ὅσα Λόγγος τε &c. „Nihil horum ſuo loco [in hiſt. Punica] legitur." REISK. Vide Adnotat. ad Pun. c. 6. ubi hæc, quæ h. l. promiſit Auctor, inferenda fuerant, ſed fruſtra ibi quæruntur. De nomine Καρχηδονικὴ vide ſupra, ad Præf. p. 18, 80. *L.* 59. ἐς Ἴβηρ. pro ἐπὶ ſcripſi ex Med. quod concinnius videtur, quoniam continue ſequitur ἐπὶ νεῶν.

L. 61 *ſq.* „τὸν ἀδελφὸν τούτοιν. ὁ μὲν Πούπλ. Rectius legeretur ὁ μὲν δὴ Πούπλιος, vel ὁ μὲν οὖν Πούπλιος, aut, καὶ ὁ μὲν Πούπλιος. Eſt enim initium ſententiæ: & recte illi μὲν reſpondet δὲ (licet pauculis interjectis) poſt Γναῖος." H. STEPHANUS *ad edit.* 1. „Scribendum puto, καὶ ὁ μὲν Πουπλ. vel, ἀλλ' ὁ μὲν Πούπλ. Et quidem hanc lectionem illi prætulerim. Niſi forte particulam μὲν abeſſe ſit ſatius, quum nuſquam ſit δὲ, quod illi reſpondeat." IDEM *ad edit.* 2. — „τούτοιν ſuſpectum: forte τούτου. Sed quæratur, fuerintne Sempronius Longus & Scipiones fratres uterini." REISK. — Parva res erat, ad quam non adtendentes Viri docti difficultatibus ſeſe & locum iſtum Auctoris noſtri implicuerunt. Leviter mutata diſtinctione orationis, plana ſunt omnia. Τούτοιν ὁ μὲν Πούπλιος &c. Tum ſuo loco ſequitur Γναῖος δὲ lin. 73. Sic jam perſpicue Cæl. Curio in verſ. lat: *Sed horum alter, ſcil. Publius* &c. Pag. 117.

L. 72. Ἀννιβαϊκή. Vide ad Præf. pag. 18, 80.

CAP. XV. Lin. 73. ὅ τι καὶ εἰπεῖν. Nomine ἄξιον, quod adjectum Muſgravius voluit, commode carere poſſe videtur oratio. *Ibid.* ἐν poſt ἔπραξεν, ſolenni librariorum errore, omiſſum in Med.

L. 84. ἑκοῦσαι. „In exemplari legitur ἀκοῦσαι, quum aut ἑκοῦσαι ſcribendum ſit, aut ἄκουσαι. Eſſe autem legendum illo non hoc modo, cum ex verbo μετετίθεντο apparet, (quo & alibi utitur, nimirum de iis qui ſponte ſe dedunt & alias partes ſequuntur,) tum ex iis quæ addit, καὶ γὰρ Pag. 118.

Pag. 118. ἤδη πιθανωτάτῳ: neque enim is, qui aliquid facit ἄκων, dicitur πείθεσθαι." H. STEPH. *ad edit.* I. Emendationem Stephani comprobant codices nostri & Curio.

CAP. XVI. Lin. 91. ὃς Γίσκωνος. „In exempl. meo reperi ὅστις κωνος: [Sic & Med. ὃς Τίσκωνος.] sed mea emendatio, ipsius etiam exemplaris fide alio in loco comprobatur." IDEM *ibid.*

L. 96. ἐν Καστολῶνι. Κασταλῶν illud oppidum Bæticæ Hispaniæ apud Polybium vocatur, & sic Berkelius (ad Steph. Byz. h. v.) apud Appianum quoque scriptum maluerat. Sed quum latine *Castulo* diceretur, non male Appianus, ut persæpe in nominibus propriis Græci faciunt, *u* breve per ο expressit. Ptolemæus, sonum *u*, ut solet, religiose servans, Καστουλὼν adpellat. Infra p. 138, 36. & 139, 50, ubi *Castulonem* Livius habet, Appianus Κάστακα posuit. Ὀρσὼν, Straboni Οὔρσων, Latinis *Urso*. *L.* 97. ἀπηγγέλθη scripsi ex Vat. A.

Pag. 119. *L.* 2. ἐς τὸν ἀδελφὸν ἐπὶ σῖτον ἔπεμπε στρατιώτας. „Secundus hæc verba ἐς τὸν ἀδελφὸν jungit cum participio προμαθών. Vertit enim, *fratris casu nondum cognito.* Sed potius dixisset Appianus, οὐδέν τι προμαθὼν περὶ τοῦ ἀδελφοῦ." H. STEPHANUS. Livius XXV. 35: *Ad Romanos* (qui cum Cn. Scipione erant) *nondum fama tantæ cladis pervenerat.* Sed ex Livio toti huic narrationi Appiani de duplici fratrum Scipionum calamitate parum lucis adfundi potest, quoniam ab illo Scriptor noster, alios nimirum auctores secutus, passim in diversum abit. In verbis ἐπὶ σῖτον latere mendam, MUSGRAVIUS putavit: quod quanam ratione visum sit docto Viro, quoniam nec causam declaravit, neque emendationem tentavit, non magis perspicio, quam quid Cælius Secundus spectaverit, quum eadem illa verba interpretatus est, *ad instrumenta convehenda*; nisi apud hunc errore operarum *instrumenta* pro *frumenta* legitur, quod quidem admodum probabile est. Videtur autem h. l. ἐπὶ σῖτον non, sicut plerumque alibi, (conf. Hisp. p. 196, 17. Civ. II. p. 268, l. 84 & 81 sq.) idem valere quod ἐπὶ σιτολογίαν, *frumentatum*, *ad convehendum frumentum*; sed *ad annonam* vel *ad stipendium*

petendum. Certe, si verba ἐς τὸν ἀδελφὸν cum eis quæ sequuntur jungas, non tam frumentatum Cn. Scipio ad Publium fratrem misisse milites intelligendus erit, quam ad petendum ab illo stipendium, quippe qui pro consule imperium tenebat, (vid. p. 117, 77.) & apud quem adeo quæstor erat, qui stipendia militibus persolvebat. Sic, quod apud Polybium XI. 23. κομίζεσθαι τὰς σιταρχίας, & mox rursus (c. 24.) ἡ κομιδὴ τῶν ὀψωνίων dicitur, id Livius XXVIII. 25. *stipendium petere* interpretatus est; atque id ipsum Appianus, in eadem historia, ἥκειν ἐπὶ σῖτον dixit, Hisp. p. 142, l. 98 Eodemque pertinere videtur, quod apud Hesychium vocabulum σῖτος, inter alia, etiam per ὁ μισθὸς expositum legimus. Pag. 119.

Cap. XVII. Lin. 10 *sq.* ἐς πάντα. ἅπαντα Vat. B. & caret ἐς. *Ibid.* ἐπεπόθησαν. „Scribendum ἐπόθησαν aliquis fortasse putet: sed composito ἐπιποθεῖν sic uti videmus & principio paginæ 265. [nobis p. 122, 57.]" H. Steph.

L. 12 *sqq.* καὶ Μάρκελλον, ἐκ Σικελίας ἄρτι ἀφιγμένον, καὶ σὺν αὐτῷ Κλαύδιον . . ἐξέπεμπον ἐς Ἰβηρίαν. Rursus hic & res & nomina miscet Appianus, nescio quos incertos duces parum caute secutus: nam vereor, ut ab auctore in librarios rejici culpa possit. Numquam *M.* ille *Claudius Marcellus*, rebus in Sicilia gestis clarus, in Hispaniam missus est: nam vix ex Sicilia circa hoc tempus redierat, quum quartus ei consulatus delatus est, quem A. 544. gessit; & A. 546. quintum Consul bellum cum Annibale gerens periit, ut refert ipse App. in Annib. c. 50. Alius M. Marcellus, (de quo infra, cap. 48 sqq.) diu post hæc tempora, A 602. Consul res in Hispania gessit. Nunc Scipionibus *C. Claudius Nero* successor in Hispaniam A. 543. missus est; Liv. XXVI. 17. Sed ante ejus adventum, *L. Marcius*, ad quem post Scipionum calamitatem summa imperii ab exercitu fuerat delata, (Liv. XXV. 37.) res perditas Romanorum aliquantum restituit; qui advenienti quidem *Claudio Neroni* exercitum tradidit, sed diu etiamnum posthac in eadem Hispania legati munere functus, sub juvene potissimum Scipione multa fortiter gessit Appiano etiam memorata cap. 31 seqq. cf. cap. 26 extr.

Pag. 120. *L.* 14. ἐπὶ νεῶν. „ Poſt ἐπὶ νεῶν numerus navium deeſſe videtur: eum enim alibi ſolet adjicere, ut videre eſt cum alibi, tum initio paginæ 262. [116, 55 & 59.] duobus locis, ἐπὶ νεῶν ἑκατὸν ἑξήκοντα, & paulo poſt, ἐπὶ νεῶν ἑξήκοντα. Atque hunc ipſum numerum hic deeſſe veriſimile eſt, & vocem hanc ἑξήκοντα intercidiſſe propter ſequens proxime vocabulum, quod ab eadem ſyllaba incipit; eſt enim ἐξέπεμψαν. Cæterum quum omiſſa ſit [apud Beraldum] interpretatio harum vocum ἐπὶ νεῶν, addenda eſt, hoc modo, *cum navibus*: ut ſequatur, *& equitibus mille*: niſi quis malit, *cum claſſe*." H. STEPHANUS.

Ibid. μετὰ χιλίων ἱππέων. „ Secundus, cum duobus millibus equitum, perinde ac ſi legiſſet μετὰ δισχιλίων ἱππέων." H. STEPH.

L. 17. ὑπερηύξατο. ὑπερηυξάνετο reponere juſſit REISKIUS. — Malim ὑ π ε ρ η ύ ξ ε τ ο, leviori mutatione, a verbo ὑπεραύξομαι. *Ibid.* „ Hæ voces ἐς βραχὺ ſequentibus ſunt jungendæ: quarum interpretatio a Beraldo eſt prætermiſſa: Secundus autem, tanquam a ſequentibus eas ſeparans, ita vertit, *Romanis in anguſtum redactis, adeo ut ad Pyrenæos uſque montes contracti eſſent.*" H. STEPH.

L. 18. κατακεκλεισμένων. κατακεκλημένων Med. Sic & Vat. B. in quo tamen (dubium, a prima manu, an a ſecunda) σ ſuperſcriptum. Neutrum male, ſi modo ι ſub η intelligas ſubſcriptum, quod in pleriſque ſcriptis libris negligi ſolet. Sicut a κλείω promiſcue κεκλεισμένος & κεκλειμένος dicitur; (conf. Civ. IV. 630, 86.) ſic ab Jonicis & Atticis formis κλῄω, κλῄζω, κλῄζω, Homero, Herodoto & paſſim Thucydidi uſitatis, eſt κεκλῃμένος & κεκλῃσμένος. Ab eodem themate κλῄω vel κλῄζω eſt συνέκλῃσαν in cod. Aug. Civ. II. 386, 88. & ἀποκλῄσαντες in cod. Vat. A. Hiſp. 125, 9. & συγκλῄσας in cod. Med. Hiſp. 212, 91. & 216, 61. Sed ad ἐπέκλειεν p. 127, 48. nil adnotatum in ſchedis reperio.

L. 20. τὰ π ρ ό σ ω τῆς Ἰταλίας. „ Quum Beraldus τὰ πρόσω τῆς Ἰταλίας verterit *anteriorem Italiam*; Cælium Secundum videmus vertiſſe, *eas regiones quæ in ipſis viſceribus hærebant*

bant Italiæ. Ego malim ſimplicius non quidem anteriorem Italiam, cum Beraldo, ſed *interiorem* interpretari. [An *ulteriorem* ſcribere voluit Stephanus?] Utitur hoc adverbio & in fine pag. ſequentis, [p. 124, 87.] ſcribens, τὰς μηχανὰς ὠθεῖν ἐς τὸ πρόσω. Ubi *ulterius* ſonare videtur." H. STEPHANUS. „Forte πρὸς ἕω." REISK. Ulteriorem Italiam intellige eam, quæ ab altera parte urbis Romæ eſt, oppoſita ei parti quæ Galliam ſpectat. Pag. 120.

CAP. XVIII. Lin. 26. οὐδενὸς παραγγέλλοντος. „Hæc Cælius ita vertit, *Ad quam quidem provinciam quum nullus ſe offerret:* ſed aptior & hic videtur eſſe Beraldi interpretatio." H. STEPHANUS.

L. 28. ἐς ὃ. ἐς οὗ, quod h. l. cod. Med. habet, alibi (ad p. 125. 11.) ex Vat. A. & B. enotatum eſt. De ea formula vid. Weſſeling. ad Herodot. lib. I. c. 67. n. 80.

L. 30. τεσσάρων γὰρ καὶ εἴκοσιν ἐτῶν ἦν. Sic & Livius XXVI. 18. *quatuor & viginti ferme annos natus.* Sed Polyb. X. 6. ſeptimum annum ſupra viceſimum tunc egiſſe Scipionem ſcribit.

L. 33. „Vocem οἰκεῖος, quam Cælius omiſit, Beraldus vertit *domeſticus.* Sed quid ſi potius pro *idoneo* accipiamus, præſertim quum ἐκ πάντων addatur?" H. STEPH. Non omiſit vocem οἰκεῖος Cælius, ſed haud incommode his verbis expreſſit: *ad ſe unum patris patruique & patriæ ultionem ſpectare.* Poterat dicere, *ad ſe ſingulariter præ ceteris pertinere.* Pag. 121.

L. 35. λάβρως ſcripſi ex Med. Sic & alibi λάβρον πνεῦμα ex eodem Med. & ex Vat A. pro λαμπρὸν πνεῦμα Appiano reſtitui. Λάβρως autem expoſui *magna vocis contentione*, ſicut Homericum λαβραγόρην apud Suidam exponitur σφοδρῶς δημηγοροῦντα, & apud Heſych. λαβραγορεῖν, σφοδρῶς δημηγορεῖν. Nam & aliàs λάβρος idem valet quod σφοδρὸς, βίαιος, ταχύς; & hæc notio aptius huc, ubi additur ὥσπερ ἔνθους, convenire videtur, quam ea qua in Schol. ad Iliad. Ψ'. 474. λαβρεύεσθαι exponitur προπετεύειν, & λαβραγόρης (v. 479.) προπετὴς καὶ θρασύς;

id ipſum enim deinceps demum monet Appianus, aliis qui-
Pag. 121. dem κουφολογῆσαι νεανικῶς viſum eſſe Scipionem, ſed populum oratione ejuſdem fuiſſe recreatum; & paulo poſt οἱ πρεσϐ. . οὐκ εὐτολμίαν, ἀλλὰ προπέτειαν, ἐκάλουν. Ceterum non alienum ab hujus loci ſententia fuerit illud Heſychii interpretamentum, λαϐρεύεσαι, μεγαληγορεῖς. Sic Noſter paulo inferius, c. 19. p. 122, 54 ſq. de eodem Scipione, καὶ διελέχθη καὶ τοῖσδε (ſcil. militibus) μεγαληγόρως.

L. 36. οὐκ Ιϐηρ. ληψ. „Videtur neceſſaria eſſe copulativa particula, ante οὐκ." H. STEPH. *ad edit.* 1. *L.* 37. κουφολογῆσαι. „Ad hunc locum reſpicitur in iis quæ legimus pag. 276. [146, 73 ſq] οἵ τε φθονοῦντες αὐτῷ τὴν πάλαι κουφολογίαν ὡμολόγουν ἐς ἔργον ἀποϐῆναι. Ubi obſerva nomen κουφολογίαν, ſicut hîc verbum κουφολογῆσαι." H. STEPH. *ad edit.* 2.

L. 38. „τὸν δὲ δῆμον ἀνέλαϐε κατεστηκότα. Si quorundam in corrigendis libris temeritatem ſequi voluiſſem, hoc loco nullam mendi ſuſpicionem tibi reliquiſſem. Statim enim in κατεστηκότα dixiſſem perperam a librario tenuem pro aſpirata poſitam fuiſſe, & pro κατεστηκότα repoſuiſſem καθεστηκότα. Nec fortaſſe me ob unicam literam immutatam, quiſquam audacem judicaturus erat. At vide, quantum erudito lectori negotii exhibuiſſem, & in quantum errorem, occultatis veræ lectionis veſtigiis, illum impuliſſem. Nam quid me ad veræ lectionis cognitionem deduxit? Nimirum illud τ. Si enim καθεστηκότα ſcriptum reperiſſem, certe παράλογον quandam ſignificationem habere hîc participium iſtud dixiſſem: ſed tamen, quum nulla mendi ſuſpicio adfuiſſet, illi tandem acquieviſſem. Nunc autem quum viderem illud τ; dixi quidem, ſi a καθίστημι eſſet, θ pro τ reponendum eſſe: verum poſtquam conſideraſſem, qua ratione hoc verbum in ſignificationem aliquam huic loco convenientem trahere poſſem, (id enim revera trahere fuiſſet;) cœpi apud me cogitare, num τ illud ex aliquo alio verbo depravato ſalvum manſiſſet. Tandem, in omnem partem verſatis his ſyllabis, animadverti, non ibi ubi quis putaſſet, nimirum in ſecunda ſyllaba, ſed in tertia & quarta erratum eſſe,

ac syllabam τι recte scribi, dummodo πτη pro στη, & χο pro κο legeretur, ut ex κατεστηκότα fieret κατεπτηχότα: cum quo participio, huic loco appositissimo (quum sequatur δεδιότες) & quo etiam ipse Appianus alibi ita utitur, [vide infra, 127, 40. & Illyr. 842, 80 sq.] illud ἀνέλαβε in usitatissima significatione accipietur; nimirum pro eo quod dicunt alio modo Græci, eleganti metaphora, ἀναπτερῶσαι. Sed cur ego tam multa de hoc loco? Nimirum ut ostendam, quam graviter illi peccent, qui veterum exemplarium voces, corruptas quidem, sed tamen aliqua veræ lectionis vestigia servantes, ita emendant ex conjectura, ut ne mendi quidem suspicionem illic ubi vel maximus error est relinquant, & hoc modo lectorem misere se cruciare cogant. Nam ex eorum hominum numero aliquis statim ita hunc locum correxisset, uti dixi, faciendo καθεστηκότα ex κατεστηκότα: quod deinde legens aliquis vir doctus, postquam diu multumque se torsisset, licet nullam tandem participii καθεστηκὼς significationem huic loco congruam reperiens, non tamen corruptam esse vocem suspicari fas sibi esse putavisset. Ah, quot locos habemus hoc modo corruptos, in quibus intelligendis multi nimium laborant, ἀνήνυτα μοχθοῦντες. Sed de his aliâs." H. STEPHANUS, *ad edit.* 1. Pag. 121.

„ τὸν δὲ δῆμον ἀνέλαβε καθεστηκότα. Quid sibi velle hîc vocem καθεστηκότα dicemus? vel quem habere locum hîc potest? Aut valde fallor, aut nullus ei locus est: ideoque in κατεπτηχότα mutare non dubito. Tantum abest certe ut particip. καθεστηκότα huic quadrare loco dici possit, ut contrariam habere aliquando significationem ei quam sententia postulat, merito quis dicturus sit. Ita enim a Plut. in Camillo [p. 146. A. cap. 33.] οὕτω καθεστηκότες & οὐκ ἀνειληφότες αὑτοὺς ad unam eandemque rem significandam ponuntur. — Sed male Secundus ἀνέλαβε τὸν δῆμον vertit, *favorem populi sibi conciliavit*: quum vertere debuerit, *populi animos refecit & recreavit*; vel, *ex illo timore recreavit.*" H. STEPHANUS *ad edit.* 2. „ καθεστηκότα suspectum: est enim incongruum. Sententia flagitat aut παρεστηκότα, *adstantem*,

præsentem, aut ἐξεστηκότα, *exsternatum*, aut καταπεπληγμένον." REISKIUS.
Pag. 121.

Recte & perspecte divinaverat H. Stephanus. κατεπτηκότα dat cod. Med. propius ad verum accedens. Verum ipsum, κατεπληχότα, exhibet Vat. A. Neque aliter Secundus Curio legisse videtur, quum vertit *qui metu consternatus erat.*

L. 41. „Beraldus εὐτολμίαν quidem *fiduciam animi*, at προπέτειαν, *confidentiam* vertit: Cælius, illud, *animi magnitudinem*, hoc, *temeritatem* reddidit. Cælio hîc potius, quam illic, assentior: nam animi magnitudinem quum significare volunt, dicunt potius μεγαλοψυχίαν." H. STEPH.

Pag. 122. *CAP. XIX. Lin.* 53 *sq.* παραλαβὼν δὲ τήν. „In exemplari legitur παραλαβόντες τὴν, quod manifestissimum erratum ita correxi. [In Vat. B. est παραλαβόντων.] In versu autem proxime seq. [*L.* 54.] pro ἐκάθηρε, quod loco huic nullo pacto convenire potest, videri possit alicui legendum ἐκάθισε." H. STEPH. *ad edit.* 1. „Locum hunc ita reddit Cælius Secundus: *omnibusque copiis simul conjunctis*, *totum recensuit exercitum*, *ac lustravit.* Ubi verbum ἐκάθηρε, quod prætermisit, (nimirum ut suspectum,) vertit *lustravit*: at *recensuit* de suo addidisse videri possit. Neque enim id sumpsisse dici queat ex his quæ proxime præcedunt verbis, ἐς ἓν συναγαγών. Nam hæc illis verbis redduntur, *omnibusque copiis simul conjunctis*, quæ interpretatio (ut ingenue fatear) magis mihi placet quam Beraldica." H. STEPH. *ad edit.* 2.

L. 58. „ἥκοι ὁ Σκιπίων ὁ Σκιπίωνος. Malim ἥκοι Σκιπίων, absque artic. in priore loco." H. STEPHAN. Delevi illum artic. jubente Med. & Vat. B. *Ibid.* κατὰ θεὸν, conf. p. 127, 44. & ibi Adnot. H. Steph. Adde p. 132, 18 sq.

Pag. 123. *L.* 66. ἐν τῇ πρότερον μὲν Ζακάνθῃ. Conf. supra, ad p. 115, lin. 28 sqq. *L.* 71. ἕξων. „In exempl. legitur ἐξ ὧν, & jungitur cum sequentibus, manifesto errore." H. STEPH. *ad edit.* 1.

L. 72. „Non dubito, quin ἀργυρεῖα scribere oporteat, id est *argenti fodinas.* Alioqui enim cur ἀργύρια, non ἀργύριον dixisset? Illud mendum tamen nec Beraldus nec Secun-

dus animadverterunt: nam hic ita, *urbem pecunia omnique genere opum abundantem*; Beraldus, *argento*. Sic autem τὰ χρύσεια pag. 650. [Civ. IV. 667, 97.] ubi ſcribendum eſt χρυσεῖα, quum aurifodinas ſignificet." H. STEPH. *ad edit.* 2. Pag. 123.

Ibid. χώρα vel γῆ εὐδαίμων eſt *regio opulenta*, *ager fœcundus*: p. 103, 38. 177, 9 ſq. Gall. 77, 95. πόλις, ἀνὴρ εὐδαίμων eſt *civitas opulenta*, *homo dives*, Hiſp. 127, 42. Pun. 313, 55. πλοῦτος εὐδαίμων inconcinne omnino dictum videtur: & tranſpoſita utique verba h. l. puto.

Cap. XX. Lin. 74. τοσοῖσδε λογισμοῖς ἐπαιρόμενος. Poſſis latine etiam dicere, *his tantis cogitationibus elatus* vel *incenſus*.

L. 78. ἡτοιμάζετο. Omnino πολιορκεῖν, aut potius ἐγχειρεῖν, aut ſimile aliquod verbum, adjectum malim: quamquam vel ſic ſtare utcumque poterit oratio. Bene Cælius Sec. Curio; (ſed & ipſe ex conjectura, ut videtur:) *foſſa atque aggere cinxit, atque ita ſeſe ad eam inſequenti die oppugnandam comparavit.* De hac oppugnatione Carthaginis Hiſpanienſis conferendus Polybius X. 9 ſqq. & Livius XXVI. 42 ſqq. Septimo demum die ab Ibero Carthaginem veniſſe Scipionem, uterque ſcriptor citatus prodit: nec vero diſtantia urbis, quam perperam Appianus propius Iberum, imo cis Iberum, ſitam putavit, aliter patiebatur.

L. 90. οὐ γὰρ εἶναι. ἦν legere juſſit REISKIUS: quod minime videtur neceſſarium. Intelligitur *dixit* vel *cogitavit* ſcil. Mago, qui eos ad portam locaverat & eruptionem facere juſſerat. Pag. 124.

Cap. XXI. Lin. 3. „Malim hæc verba, ξὺν τοῖς ξίφεσι γυμνοῖς, cum particip. ἐκδραμόντες jungere; ut paulo poſt [lin. 8.] de iiſdem dicitur, οἱ δὲ ξιφήρεις ἐς τὰς πύλας ἐσέτρεχον." H. STEPHANUS. Promovi diſtinctionem, quæ poſt ἐκδραμόντες fuerat, & poſui poſt γυμνοῖς. σὺν dedit Med. Pag. 125.

L. 4. ἕδρων. ἕδρον Vat. A. quod videri poſſet Aor. 2. niſi eo tempore carere hujuſmodi verba monerent Grammatici.

L. 6. ὑπανίσ7ατο. „Aliquis fortaſſe malit ἐπανίσ7ατο: ſed

Pag. 125. posse ferri illud crediderim: ut intelligamus, res Romanas velut resurgere paulatim cœpisse. At Secundus locum hunc ita vertit, *donec Romani, quibus in laboribus & periculis animus augetur, animos resumpserunt.* Sed Appianus hanc Romanorum naturam volens describere, aliquid adjecisset." H. STEPHANUS.

L. 8. „Dicens ξιφήρεις, loquitur de iis quos dixit erupisse ξὺν τοῖς ξίφεσι γυμνοῖς: quum alioqui ξιφήρεις reddatur etiam simplicius *accincti gladiis*, ut pag. 274. [142, 9.] ξιφήρεις ἔχειν: at Secundus vertit, *qui gladiis depugnarant.*" H. STEPHANUS.

L. 9. ἀποκλείσαντες. ἀποκλήσαντες Vat. A. quod valet ἀποκλήσαντες. Conf. ad p. 120, 18. De formula ἐς οὗ pro ἐς ὃ, (lin. 11.) conf. ad p. 120, 28.

L. 11 *sq.* περιθέων. „In exemplari male scriptum est περιθέαν; ut & in versu sequenti [lin. 13.] ἕλεως, pro quo reposui ἕλος." H. STEPH. *ad edit.* 1. Eisdem erroribus contaminatus est cod. Vat. B.

L. 13. ᾗ τὸ βραχὺ τεῖχος ἦν. „Scripsisse Appianum puto, ᾗ τε βραχὺ τεῖχος." H. STEPHANUS. Non erat solicitandus artic. τὸ, nam de brevi illo muro jam ante dixerat Appianus, p. 124, 80.

L. 15 *sq.* καὶ ὁ κλύδων κ. τ. λ. „Hæc περὶ τοῦ κλύδωνος aliter Cælius vertit, quam Beraldus: hoc videlicet modo, (paulo autem altius repetam:) *Ac circa eum* [locum] *aquam*, (*mari singulis diebus reciprocante*,) *paulatim decrescere: ita ut quæ prius pectore tenus esset, tum vix medium crus superaret.* Utriusque interpretatio poscit ut Græca aliter scribantur." H. STEPHANUS. Beraldus, cujus versionem H. Stephanus in edit. 2. Græco contextui adjecit, pro verbis illis, καὶ ὁ κλύδων &c. hæc latina posuit: *ipsaque vada adeo nudata* (animadvertit,) *ut aqua alibi pectore tenus esset, alibi vix medias tibias superaret.* Et hoc loco, ex sexcentis aliis, de quibus sigillatim monere lectorem nil adtinet, Græca Appiani fidelius in latinum sermonem transtulisse mihi videor, studui certe transferre.

L. 18. ἔθει πάντη. „ἔθει πάντων βοῶν. Exiſtimo legendum ἔθει διὰ πάντων: quod alibi, præpoſitione cum verbo juncta, dicitur διατρέχειν. Modo dixerat [pag. præc. l. 11.] πάντη περιθέων; at pag. 162. [potius pag. 172. nobis p. 133, 44 ſq.] utitur τῷ ἐπιθέειν cum accuſativo." H. STEPH. *ad ed.* 1. — In editione ſecunda non obſecutus eſt Stephanus legi illi, quam ipſe ſibi tam recte quam ſevere præſcripſerat in prolixa illa Adnotat. quæ ſupra ad pag. 121, 38. integra a nobis inſerta eſt. Edidit enim διὰ πάντων, nec tamen in Adnotationibus ad eamdem ſecundam editionem monuit lectores de mutatione, quam ſua auctoritate in contextum intulit. Hoc ſolum ibi monet: „Omittit Beraldi interpretatio hæc verba, ἔθει διὰ πάντων: Cælius unica voce *circumcurſando* pro his uſus eſt." In adnotatione autem ad p. 133, 44 ſq. rurſus hunc locum ita citat, ac ſi conſentientibus libris διὰ πάντων legeretur. Reſcripſi πάντη ex libris Vat. A. & Med. Pag. 126.

L. 20. ἡ θάλασσα. „ἡ ἡ θάλασσα." REISKIUS.

CAP. XXIII. Lin. 44. μᾶλλον ἐδόκει κατὰ θεὸν ἕκαστα δρᾷν. — „Non dubium eſt, quin μᾶλλον hic ſit, *magis etiam quam antea.* Quod Cælius non intelligens, ita hunc locum reddidit, *quibus perſuaſum erat, eum omnia inſtinctu divino potius quam humano conſilio gerere;* perinde quaſi aliquot verba deeſſent, aut certe relicta eſſent ſubaudienda. Cæterum idem Cælius, κατὰ θεὸν, principio p. 265. [nobis 122, 58.] (ubi eadem eidem [Scipioni] laus tribuitur) vertit, *non ſine deorum providentia.* Sed magis placet altera illa interpretatio: quum etiam magis reſpondeat his illius paginæ 265. verbis, [ibid. lin. 59.] πάντα ποιεῖν πειθόμενος θεῷ." H. STEPHANUS. Pag. 127.

L. 47. πολλάκις. Sæpe forma illa πολλάκι, quam h. l. habet Med., ultima lit. ς poëtarum more (vel Æolum, ut alii perhibent) abjecta, neſcio caſu-ne an conſilio, in eodem cod. Med. potiſſimum recurrit: vid. pag. 198, 55. 202, 27. Sic πεντάκι ex codd. Regiis (conſentiente puto Ven.) editum eſt Civ. IV. 687, 41. ubi Aug. quidem πεντάκις præfert: & Civ. I.

Pag. 127. p. 104, 42. τετράκι pro τετράκις revocavimus ex edit. 1. cum Regiis, Aug. & Vratisl. Sic vero & apud Herodotum πολλάκι legitur, lib. I. c. 36. & passim alibi, si bene memini.

L. 49 *sq.* ἐν ταῖς πομπαῖς. In *Circensibus* puto *pompis*: in quibus non Deorum modo, sed & clarorum virorum, statuæ præferebantur. Conf. Sueton. in Tito, c. 2. & in Jul. c. 76. Adde infra, ad Civ. V. 879, 14.

Pag. 128. *L.* 51 *sq.* εἰρηνικὸν ὁμοῦ καὶ πολεμικὸν ταμιεῖον. „Non minus [quam Beraldi versio; quam nos fere sumus secuti] placet Cæliana interpretatio istorum verborum, quæ est hujusmodi: *Scipio igitur, hac urbe capta, quæ tanquam receptaculum atque armamentarium omnium rerum quæ ad pacem bellumque conducunt.* Non minus placet, (inquam) hoc solo excepto quod pro ταμιεῖον maluissem *promptuarium* aut *penus* dicere. Rationi enim consentaneum non videtur ut armamentarium non minus εἰρηνικὸν quam πολεμικὸν esse velimus, quum pax armis non indigeat: & illud tamen ab illis dictum esse constet. Cæterum idem paulo post, νεωσοίκους non simpliciter, sed *armamenta navalia*, reddidit." H. STEPH.

L. 54. „Pro his, καὶ ἀγορὰν ποικίλην, habet Cælii interpretatio, *aliaque multa velut in publico mercatu inventa.* Quæ nova est interpretandi forma: at Beraldi interpretatio, *& commeatum varium*, nihil novitatis habet. Sed voluissem inseri vocem *alium*: hoc modo, *& alium commeatum varium.* Alioqui frumentum in numero eorum, quæ commeatus nomine intelliguntur, esse negabimus." IDEM.

L. 58. καὶ ἐθριάμβευε. „θριαμβεύειν hic loci est, in pompa per castra & series militum geminas traducere captivos & spolia." REISKIUS.

L. 62. ἀριστεῖα. Miror, de truncato vocabulo ἀριστεῖ ne verbulum quidem adnotatum esse ab H. Stephano. Rem fusius exponit Livius XXVI. 48.

Pag. 129. *CAP. XXIII. Lin.* 76. δύο ὄντε λοιπὼ καὶ δύο Ασδρούβα. Bene hæc habere videntur, nisi quod commode post λοιπώ, leviter incidi possit oratio. De duobus Asdrubalibus jam dixerat, init. cap. 16. p. 118. Duos autem summos impera-

tores h. l. dicit, ſub quibus velut legatorum munere reliquos functos intelligit. *Pag. 129.*

L. 80. Μάγωνα δ' ἕτερον. Scil. diverſum ab eo, quem Carthagini præfectum fuiſſe, ibique a Scipione captum, paulo ante dixerat, cap. 19. & 22 extr. Eſt autem hic is ipſe, quem ſupra (cap. 16.) cum Aſdrubale Giſconis filio nominaverat, Amilcaris filius, adeoque frater alterius Aſdrubalis atque Annibalis, ut ex Livio diſcimus.

L. 82. τὴν Λέρσα γῆν τῶν ἀφισταμένων. Quin corrupta ſint tria media verba, in eiſque lateat unum aliquod populi nomen, vix quiſquam dubitaverit: ſed quodnam illud ſit, difficile fuerit definire.

L. 84. ἐς Βαιτύκην. Quod ſi de hoc oppido conſtaret; *Pag. 130.* certius quid etiam fortaſſe haberemus, quod in emendando eo loco, quem modo attigimus, ſequeremur. *Bætycam*, Hiſpaniæ oppidum, ignorant Geographi. Quod *Beticam* vel *Bæticam* h. l. Cæl. Sec. Curio poſuit, nihil inde ſubſidii peti poteſt: neque enim illud oppidi nomen, ſed regionis, eſt, & id quidem Auguſti demum ætate uſurpari coeptum. Oppidum autem, non regionem, deſignat Appianus, ſubjiciens, καὶ πρὸ τῆς πόλεως ἐστρατοπέδευσεν. WESSELINGIUS ad Antonini Itinerar. p. 411. Βαιτύκην Appiani, ob Livium lib. XXVIII. 13. ait in *Bæculam* commutandam. Poterat commodius ad Liv. XXVII. 18 & 20. provocare: nam ſi rem eam, quam breviter hic perſtringit Appianus, cum Livii Hiſtoriis velimus conferre, non ad aliam facile partem Livianæ narrationis, niſi ad eam quæ lib. XXVII. 18. continetur, (coll. Polyb. X. 35 ſq.) referri poſſe videtur: atque in id fere tempus etiam, quoniam certius nil habui, rem iſtam retuli; quamquam (ut alia taceam, quæ dubium hic movere poſſint) cladem illam ad Bæculam Polybius Liviuſque Aſdrubali Amilcaris filio, non Giſconis, ut Appianus ſcribit, accidiſſe produnt. *Bæculam* autem hanc (Βαικύλαν vel Βαίκυλα) iidem Scriptores prope Caſtulonem ponunt; Stephanus Byz. haud longe ab Herculeo freto remotam facit: monueruntque qui de his rebus commentati ſunt, non confundendam hanc Bæculam

Pag. 130. cum ea esse, quæ in Authetanis in citeriori Hispania Ptolemæo memoratur Βαίκουλα, cujus cives Bæculonenses Plinio dicuntur. Neque vero minus difficultatis habere ipsam illam Polybii Liviique *Bæculam* video; neque veteribus Geographis, Straboni, Ptolemæo, Plinio, Antonino, magis, quam Appiani nostri Βαιτύκην, memoratam reperio. Neque prætereundum est, quod apud Livium editiones veteres cum pluribus scriptis codicibus (conf. inprimis Drakenb. ad XXVII. 20, 3.) non *Bæculam* dant, sed *Betulam*, quod ad Βαιτύκη paulo propius accedit. Apud Strabonem, lib. III. p. 141. C. in Bætica Hispania Βαῖτις memoratur, urbis nomen; quod corruptum esse & in Βαίκυλα mutandum (consentiente Berkelio ad Byzant. v. Βαίκυλα) contendit ad illum Strabonis locum Casaubonus; at ibidem varia nomina, quibus apud alios Scriptores idem oppidum designatum videatur, colligens Casaubonus, in eis nominibus ex Appiano non Βαιτύκην hanc, de qua quærimus, sed Ὀβόλκολαν retulit, quæ apud Nostrum p. 183, 10. commemoratur, nec huc referenda videtur. Βαῖτιν apud Strabonem, & Βαιτύκην apud Appianum, defendit Rod. Carus in Antiq. Hispal. lib. III. c. 35. citatus a Wesseling. ad Anton. p. 411. Bæculam illam Polybii Liviique, Obulcum esse Ptolemæi, (Obulconem Plinii, diversam ad Obulcula vel Obucula) censuit Bochart. in Chan. I. 34. p. 667. Denique in alia omnia, nec tamen sine singulari quadam veri specie, hic abit Doujatius ad Livium, laudatus Drakenborchio ad XXVII. 19, 1. 20, 3. & XXVIII. 13, 5.

Cap. XXIV. Ὁ δὲ τὴν στρατιὰν τὴν Καρχηδ. *&c.* Vide Polybium lib. XI. c. 18 seqq. & Livium XXVIII. 12 sqq.

Lin. 89. ἐς Καρεώνην πόλιν. „ Quamvis hic Καρεώνην habeamus, tamen p. 270. [134, 56.] Καρβώνην eandem appellari videmus. Secundus autem *Cerbonam* utroque loco habet." H. Stephanus. Καρμώνην legendum esse, jam a Wesselingio ad Anton. p. 414. & (ad quem ille provocavit) Rod. Caro in Ant. Hispal. III. 41. video observatum. Neque dubitare debueram, in contextum hoc recipere; quemadmodum apud Hirtium de Bell. Alex. cap. 57. ubi similiter *Carbonam*

legebatur, quod ibid. c. 64. in *Narbonem* etiam fuerat detortum, jam pridem factum reperio. Nam in græca quidem scriptura, qui meminerit figuræ illius literæ *beta*, leviſſimo calami ductu a μ diverſa, qua ſæpe uſi ſunt librarii, eo facilius intelliget quam proclivis fuerit ex Καρμώνη in Καρβώνη tranſitus. Eſt autem *Carmone*, *Carmona* vel *Carmon* ex Strabone III. 141. C. ex Antonino p. 414. ex Cæſare Civ. II. 19. nota, in Bætica Hiſpania ad ortum urbis Hiſpalis, modico intervallo a Bæti fluvio diſtans, hodieque eodem nomine *Carmona* non ignobilis: ac miror, hujus urbis mentionem a Cellario in Orb. Antiq. eſſe præteritam, quum ejus ſitum ab eodem Cellario in Adnotat. ad Cæſ. l. c. adcurate notatam videamus. Eamdem Καρμώνην fortaſſe reſtituendam Appiano eſſe p. 171, 1. ubi Καρμέλιν Editi, & Καρμένην dant libri noſtri, monui ad illum locum. Sed de Carmone in hac hiſtoria, quam nunc adgreditur Scriptor noſter, apud Polybium rurſus Liviumque altum ſilentium. *Οὐ μακρὰν ἀπὸ τῆς πόλεως τῆς προσαγορευομένης* ΗΛΙΓΓΑΣ contractas eſſe ex variis Hiſpaniæ ulterioris partibus copias Pœnorum, apud Polybium legimus; *ad* SILPIAM *urbem*, apud Livium; corrupto utroque nomine: pro quibus ſi quis apud Polyb. ΙΛΙΠΑΣ, apud Livium *ILIPAM*, reſtituendum ſuſpicetur, proxime fortaſſe ad verum acceſſiſſe videbitur. (De *Ilipa*, ad alteram Bætis ripam inter Hiſpalin & Cordubam, vide Strab. III. 141. C. Antonin. p. 411. Plin. III. 1. 3.) Tum vero Livius rurſus prope Bæculam, neſcio quam, commiſſum prælium ſignificat. Sed Polybius, a Caſtulone & Bæcula ulterius progreſſum Scipionem in conſpectum tandem hoſtium perveniſſe ſcribit; cui non admodum repugnat, ad Carmonem uſque (ad quam Appianus, alios Annales ſecutus, prælium illud accidiſſe refert) perveniſſe Romanos: intelligique poterit, Pœnos ab Ilipa, in cujus vicinia primum contraxerant copias, ſuperato Bæti, eodem fuiſſe progreſſos; quamquam idem Polybius dicere videatur, Pœnos ad ipſam illam urbem quæ Ηλιγγα apud eum nominatur, exſpectaſſe Romanos. Pag. 130.

Pag. 130. *L.* 92. Μασσανάσσης. H. STEPHANUS, quum nomen illud in hoc libro ſemper Μασανάσσης ſcriptum edidiſſet, in Notis ad edit. 1. ad pag. noſtr. 133, l. 34. ubi contra ejus voluntatem ſemel Μασσανάσσης erat poſitum, hæc adnotavit: „In exemplari, hoc nomen modo unico σ ſcriptum erat in principio, modo duplici. Ego ſemper unicum σ ponendum cenſui, quod apud poëtas ſyllaba prima corripiatur. Hic tamen neſcio quomodo ex illo noſtro exemplari irrepſerunt illa duo σσ: quorum alterum expunge." Eodem tamen loco, in edit. 2. rurſus Μασσανάσσης editum eſt. Hanc eamdem vero ſcripturam, quam equidem conſtanter tenui, duplici utrimque σ, ubique (vix uno aut fortaſſe altero loco excepto) præivere Bav. & Med. Tum vero & Vat. A. & (in hiſt. Pun) Aug. in principio quidem vocis conſtanter duplici σσ utuntur: ſed ſub finem vocis in Vat. A. alterum σ, quum a prima manu poſitum eſſet, ubique eraſum eſt, & in Aug. partim duplici σσ ſuperſcriptum ſimplex σ, partim a prima etiam manu Μασσανάσης poſitum eſt, quemadmodum in Pun. hiſt. ex Regiis libris conſtanter exhibent ſuperiores editiones.

L. 93. ὑπὸ χάρακι ἐστρατοπέδευεν. Poterant hæc cum Beraldo verti, *ſub vallo caſtra metati ſunt*; vel, *ſub vallo caſtra poſuerunt.* *L.* 95. Conjunctionem δὲ, poſt ὧδε, dederunt Vat. A. & Med.

Pag. 131. *L.* 5. εὐσταθῶς. SUIDAS, hæc ipſa Appiani verba adferens, Εὐσταθῶς interpretatur ἀσφαλῶς, βεβαίως.

L. 8 *ſq.* „τριτημόριος. Scribendum τριτημόριον." H. STEPH. — Si tenendum τριτημόριος fuiſſe dicas, intelligendum fuerit δύναμις. Poſſis & τριτημορὶς ſuſpicari.

CAP. XXV. Lin. 14. ἐς ἐπήκοον ἐλάσας. „Forte συνελάσας, aut συγκαλέσας, aut ἀθροίσας." REISKIUS. Ardorem & properationem Scipionis notare illud ἐλάσας videtur.

L. 14 *ſq.* καὶ τὸ βλέμμα - - ἔνθους. Beraldus: *& vultu & habitu, velut divino numine afflatus.* „Malim ita interpretari, & ita certe interpretandum fuit, *quum vultum & habitum perinde compoſuiſſet acſi a deo afflatus foret.* Secundus, *aſpectuque & vultu in ſpeciem hominis a deo af-*

ſtati commutatus. Quaſi vero inter aſpectum & vultum id eſſet diſcrimen quod inter βλέμμα & σχῆμα." H. STEPHAN. Pag. 131.
— Utitur his Appiani verbis SUIDAS, vocem Ἔνθους exponens per θεόληπτος. conf. p. ſeq. l. 29. Apud eumdem Suidam mox recte (p. ſq. l. 16.) καλεῖν legitur. Literam β cum κ permutatam alibi etiam videmus, Civ. II. 283 ſq. l. 51 ſq.

L. 16. τὸ δαιμόνιον, „Hic τὸ δαιμόνιον Secundus *genium* vertit: quum tamen τὸν δαίμονα vocare potius Græci conſueverint quem Latini genium appellant: veluti quum unicuique ſuum δαίμονα dicunt προσκεκληρῶσθαι, aut unumquenque certo cuidam δαίμονι προσκεκληρῶσθαι. Atqui videmus & ſtatim poſt dici θεῷ, non δαίμονι: & κατὰ θεὸν, non κατὰ δαίμονα. Itidemque in principio paginæ 265. [122, 58 ſqq.] κατὰ θεόν: item πειθόμενος θεῷ. Sic & pag. 267. [127, 44.] κατὰ θεὸν ἕκαστα δρᾷν. Quin etiam hoc illi Secundi interpretationi poteſt opponi, quod in hac ipſa pag. [lin. 23.] ſequitur, ὅτι οἱ σύμβολα νίκης οἱ θεοὶ καὶ τάδε ἔπεμψαν. Atque idem Secundus, ſibi non conſtans, in pag. illa 265. ubi dicitur κατὰ θεὸν, numerum ſingularem in pluralem mutans, dicit, *non ſine deorum providentia.* Scio alioqui & Socratem dictum fuiſſe habere ſuum δαιμόνιον: ſed nec ibi *Genium* interpretari nos debere puto. Nec vero Egeria dici poteſt (ut opinor) fuiſſe genius Numæ: qui primus tali ſimulatione ad comparandam ſibi autoritatem uſus eſt." H. STEPHANUS. Pag. 132.

L. 18 *ſq.* τῶν πρότερον ἔργων . . . κρατῆσαι. „Scribendum puto ἐπὶ τῶν πρότερον ἔργων. Quale enim hoc eſſet, aliquem κρατῆσαι τῶν ἔργων dici? quum ἔργα vocentur res in bello fortiter geſtæ, aut etiam ſimpliciter, facta bellica." H. STEPH. — At quum τὸ ἔργον ſæpe & apud Noſtrum & apud probatiſſimos quoſque Scriptores [conf. Thucyd. lib. I. c. 107 extr. & paſſim alibi,] idem prorſus valeat quod ἡ μάχη; ſimiliter fortaſſe dici poterit τοῦ ἔργου κρατεῖν, atque τῆς μάχης κρατεῖν Hiſp. 154, 18. & alibi. Poſſis autem h. l. commodius fortaſſe τῶν προτέρων ἔργων legere, ut τῶν προτέρων συνθηκῶν Pun. 418. 90. & id genus alia.

Pag. 132. *L.* 22. αὐτόθεν, *illico, protinus, e vestigio*, ut sæpe apud Polybium. Beraldus plane omisit. Cæl. Curio; *ad quas retro conversus, atque ex eo loco ubi erat intuens* &c. Sic Pun. 354, 56 sq. τὴν ὀλιγότητα τῶν ἐχθρῶν αὐτόθεν ἑστὼς ἐπεδείκνυε.

L. 24. συνεκινεῖτο δὲ πρὸς αὐτὰ ἐνθέως ὁρῶν καὶ βοῶν. „Post αὐτὰ hypostigme opus esse dico. αὐτὰ autem intelligo τὰ σύμβολα τῆς νίκης, quæ nihil aliud sunt, quam illi οἰωνοὶ πετόμενοι. Hoc autem, ἐνθέως ὁρῶν, convenit cum eo quod supra dictum fuit, τὸ βλέμμα (omitto καὶ τὸ σχῆμα) διαθεὶς πάλιν ὥσπερ ἔνθους. Paulo post autem pro hoc ἔνθους (a quo est illud ἐνθέως) dicit θεόληπτος." H. STEPHANUS.

L. 27. ἐπὶ νίκην ἕτοιμον. ἕτοιμος apud alios Scriptores fœmininum ἑτοίμη formare solet; sed apud Nostrum constanter terminatio ος utriusque est generis. Video tamen & apud Polybium τῆς ὠφελείας ἑτοίμου, lib. I. c. 49.

Pag. 133. *L.* 32. Σιλανῷ. Sic constanter manuscripti nostri, cum editis: quum *Syllanum* semper scribat Sec. Curio.

CAP. XXVII. Lin. 41. „καὶ ἀπελαύνειν. Si sequamur quæ de iisdem Numidis scripta sunt in fine paginæ proxime præcedentis; [p. 131, 1.] scribendum hic erit, ὑποχωρεῖν εἰθισμένους καὶ αὖθις ἐπελαύνειν. Ita enim ibi, τῶν Νομάδων αὐτὸν ἀκοντιζόντων τε καὶ ὑποχορούντων, εἶτ' αὖθις ἐπελαυνόντων. Secundus ὑποχωρεῖν εἰθισμένους vertit *fugam simulare assueti*; quum in illo altero loco ὑποχωρούντων vertisset *retrocedentibus*, quam interpretationem alteri præfero. Describitur autem ille mos eorum & in Punica historia, [cap. 11.] οἷς ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἦν ἔργον, ἀκοντίοις πολλοῖς χρωμένους, ἐπελαύνειν αἰεὶ καὶ ἀναχωρεῖν, καὶ αὖθις ἐπελαύνειν." H. STEPHANUS. ἐπελαύνειν h. l. reponere REISKIUS quoque jussit.

L. 44 *sq.* τοῦ Σκιπίωνος αὐτοὺς ἐπιθέοντος. „Aliquis fortasse malit περιθέοντος: sed ne illud quidem suspectum esse debet. Fateor tamen περιθέων scriptum esse pag. 266. [125, 11 sq.] πάντη περιθέων τε καὶ βοῶν. At paulo post [126, 18.] ἔθει διὰ πάντων." H. STEPHANUS. διὰ πάντων p. 126, 18. ex solius Stephani auctoritate esse, ad illum locum monui.

Sed ſicut h. l. ἐπιθεῖν, *obire, diſcurrere per ordines, (ad luſtrandos vel hortandos milites,)* ſic plane Civ. II. 318, 49. τοὺς στρατιώτας ἐπιθέων παρεκάλει. Parique ratione ἐπιτρέχειν, Civ. II. 198, 94. ἐπιπλεῖν Mithr. 786, 34. ἐπιπορεύεσθαι Civ. I. 59, 67. Sic & ἐπιέναι Hiſp. p. 134, 66. & ſæpe aliâs. Pag. 133.

L. 45. μετετίθεντο, *inſtitutum mutarunt, aliter* (i. e. *melius*) *rem gerere cæperunt.*

L. 47. „Hæc verba, ὡς εἶχε, Secundus vertit, *ut erat*: at Beraldus omiſit. Tu ex meo Theſauro Græcæ linguæ uſum hujus generis loquendi diſces." H. STEPHANUS.

L. 48. Κινδυνεύοντι ὑμῶν τῷ Σκιπ. „Vel προκινδυνεύοντι ὑμῶν, vel κινδυνεύοντι ὑπὲρ ὑμῶν, ſcripſiſſe Appianum contendo. Nam ὑμῶν τῷ Σκιπίωνι pro τῷ ὑμετέρῳ Σκιπίωνι nimis dure, immo ne Græce quidem (ut opinor) dictum eſſet." H. STEPH.

L. 56. περὶ Καρβώνην. Lege Καρμώνην. conf. ad. p. 130, 89. Pag. 134.

CAP. XXVIII. Lin. 71. Ἀσδρούβαν δέ. conf. p. 129, 76 ſq. Pag. 135.
& Annib. c. 52.

CAP. XXIX. Lin. 78. Λεύκιος. *L. Scipio, Publii* frater, qui ab illo cum nobilibus ex Pœnis captivis Romam fuerat miſſus.

L. 80 *ſq.* „Quum hîc dicat tantum, τοῦδε αὐτοῦ μάλιστα ἐπιθυμῶν ἐκ πολλοῦ, multo plus eſt quod de eodem dicit, idem deſcribens, in Punica hiſtoria, pag. 5. [nobis 313, 50.] ὁ δὲ Σκιπίων, ἔνθους ὢν ἐπὶ Καρχηδόνι ἐκ πολλοῦ." H. STEPH.

L. 85. καὶ δέησιν Ῥωμαίων, ἂν ἐπίωσι, συλλαμβάνειν. „Ferri non poteſt hæc lectio, ſed Ῥωμαίων in Ῥωμαίοις mutandum videtur. At Secundus perinde vertit ac ſi ſcriptum foret ἐπίῃ: hæc enim ſunt ejus verba, *eumque rogaret, ut, ſi ipſe in Africam tranſmitteret, ſeſe pro Romanis declararet.* Ubi notandum genus loquendi Gallicum & Italicum potius quam Latinum, *ſeſe pro Romanis declararet.*" H. STEPHANUS. Numquam certe συλλαμβάνειν cum genitivo perſonæ conſtruitur, ſemper cum tertio caſu. Itaque & MUSGRAVIUS Ῥωμαίοις ſcribere juſſit. Ac ſane ita legendum; niſi potius, ſervando Ῥωμαίων, deletam malis poſt δέησιν diſtin-

Pag. 135. ctionem, (quæ, contra quam volueram, ex Stephaniano contextu in nostrum irrepsit) ut jungantur verba δέησιν Ρωμαίων, sicut paulo ante, τῶν Σκιπιώνων ἀνάμνησιν, sitque hæc sententia, & *ut ad eum deferret preces populi Romani*, vel, *ut nomine populi Romani ab eo peteret &c.* Sic ad verbum συλλαμβάνειν intelligendus fuerit, ut sæpe aliâs solet, casus personæ, αὐτοῖς.

Pag. 136. *L.* 89. καὶ μέγα ποιούμενος ἐπὶ Καρχηδονίοις προσλαβεῖν - - Σύφακα. „Est bonum & bene Græcum μεταποιεῖσθαι: sed aut addendus hîc articulus τοῦ, aut certe pro μεταποιούμενος legendum μέγα ποιούμενος. *Magnum in omnia momentum Syphax affectanti res Africæ erat*, Livius [XXVIII. 17.]" H. STEPHANUS, *ad edit.* 1. „Ex μεταποιούμενος faciendum puto μέγα ποιούμενος, quo genere loquendi utitur cum alibi tum pag. 275. [145, 49.] Ferri certe illud μεταποιούμενος non potest. Verum & ἐπὶ Καρχηδονίους scribendum puto: id est, *adversus Carthaginienses.* Secundus vertit, *Carthaginienses antevertere*, tanquam scribens, Καρχηδονίους προλαβεῖν, expuncta præpositione ἐπί. Sed, legendo ἐπὶ Καρχηδονίους, & exponendo ut dixi, nec προσλαβεῖν in προλαβεῖν mutare, nec præpositionem illam mutare necesse fuerit." H. STEPH. *ad edit.* 2. Non nimis sane commodum foret μεταποιούμενος, etiamsi sequeretur artic. τοῦ: quod & ipse H. Stephanus, quum iterum ederet Appianum, sensisse videtur. De vera lectione, μέγα ποιούμενος, (de qua restituenda MUSGRAVIUS etiam monuit) dubitare nos non sinunt loca huic gemina, p. 145, 49. & Pun. 316, 93. Quo accedit, quod Annib. 275, 85 sq. idem rursus librariorum lapsus, qui quam fuerit proclivis facile intelligitur, recurrat. De προσλαβεῖν dubitet fortasse aliquis, &, quamquam idem verbum duobus locis paulo ante citatis usurpetur, tamen προλαβεῖν, *præripere adversus Pœnos Syphacis amicitiam*, locum hic suum, quem ei tres Codices tribuerunt, tueri posse dicat. Sed grammatica utique ratio hoc etiam loco προσλαβεῖν, in quod Vat. A. cum exemplari H. Stephani consentit, postulare videtur. — Quod ἐπὶ Καρχηδονίους scribendum contendit H. Stephanus,

præsidium

præsidium invenerit in illo ἐπὶ Ῥωμαίους p. 145, 50. tum in frequentissimo præpositionis illius usu cum quarto casu in hac significatione, *adversus*, *contra*. At vero & apud optimos quosque Scriptores (Herodotum, Thucydidem, Demosthenem, alios) ἐπὶ, eamdem vim habentem, cum tertio casu constructam videmus, & apud Nostrum Pun. 307, 43. 313, 50. Civ. I. p. 33, l. 33. IV. 651, 42. V. 780, 30. &c. Pag. 136.

Cap. XXX. *Lin.* 93 *sq.* ναυσὶν αἷς εἶχον μακραῖς ἐπανήγοντο. — „Secundus, *triremes*, *quas ipsi habebant*, *contra eum eduxerunt*: quasi νῆες μακραὶ non aliud essent, quam triremes. Verbum autem ἐπανάγεσθαι sunt qui & ita reddant." H. Steph. — Nec tamen admodum alienum ab usu latini sermonis videtur, quaslibet naves longas ad bellum armatas *triremium* nomine complecti.

L. 1. „Hæc verba παρὰ μὲν δὴ τοσοῦτον ἦλθε κινδύνου, (quæ apud historicos frequenter occurrunt) nescio an intellexerit Secundus: male esse interpretatum scio, *Hujusmodi pericula evasit*. Sed & Beraldus non simpliciter, *Hoc discrimen adiit*, dicere debuit, verum, *Tantum discrimen*, vel, *Adeo magnum discrimen adiit*," H. Stephanus.

Cap. XXXI. *Lin.* 9 *sq.* „Ut hîc ἐς Ῥωμαίους μετετίθεντο dicit, ita pag. 263. [p. 119, 11.] ἐς Ῥωμαίους μετέθεντο. Vertit autem uterque interpres μετέθεντο, *defecerant*: sed Beraldus, *ad Romanos defecerant*; Cælius, *a Carthaginiensibus defecerant*: quum hoc deficere sit ἀφίστασθαι, & oporteat ab aliquo prius ἀφίστασθαι, deinde ad alium μετατίθεσθαι. At in illo paginæ 263. loco, μετέθεντο vertit Cælius, *fidei Romanorum se commiserant*: Beraldus, *in Romanorum societatem venerant*. Ex quibus interpretationibus aliquis minime conjectura possit assequi Græcum scriptorem tali verbo esse usum. Habes autem eundem hujus verbi μετατίθεσθαι usum & pag. proxime sequente; [139, 42.] at initio pag. 270. [133, 45.] paulo alium." H. Stephanus. Pag. 137.

L. 11 *sq.* οἱ δὲ λοιποὶ διέφυγον αὐτῶν. Dubito an ferri possit hujusmodi Hyperbaton: ac malim certe αὐτὸν, cum Musgravio.

Pag. 137. *L.* 17. „Verbum πρεσβεύειν, quod Beraldus vertit, *de pace agere*: Secundus reddit, *legationem ſuam explicarent.* Ac illa certe Beraldi interpretatio nimis reſtringere verbi Græci ſignificationem videtur." H. STEPH.

Pag. 138. *L.* 25. ὑφ' ἡμῖν. „Non ὑμῖν, ſed ἡμῖν, uterque etiam interpres legendum cenſuit. Nam & Secundus ita, *quod quum ſinguli veſtram patriam ſub noſtro imperio habeatis.*" H. STEPHANUS. ὑφ' ἡμῖν dedit Vat. B. & ſic ſcribendum monuit etiam MUSGRAVIUS.

CAP. XXXII. Lin. 35. Σιλανὸς δὲ. Apud Livium XXVIII. 19. non M. Silano, ſed L. Marcio, mandatum hoc a Scipione datum legimus. Et apud Noſtrum etiam, in fine hujus hiſtoriæ, cum Silano ſimul L. Marcius memoratur, p. 139 extr. & ſq. *L.* 36. Κάστακα πόλιν. Sic mox rurſus, pag. ſq. lin. 50. & gentile Καστακαῖοι lin. 37, & p. ſq. 52 & 56. *Caſtulonem*, quam in hac hiſtoria Livius l. c. nominat, Καστολῶνα ab Appiano adpellatam ſupra vidimus p. 118, 96. Eamdem urbem nunc diverſo hoc nomine ab eodem deſignatam eſſe, nolim cum Weſſelingio ad Antonin. p. 403. confidenter adfirmare. Potuerunt Annales, quos Appianus ſecutus eſt, ad aliam urbem referre hanc hiſtoriam atque illi, e quibus ſua Livius hauſit. A librariis autem, recentioribus certe, non eſſe corruptum hoc nomen, ex Stephano Byzant. adparet, apud quem idem urbis nomen cum gentili ex ipſa hac Appiani Hiſtoria citatur. Vide ſupra, hoc vol. p. 3. l. 5 ſq.

L. 40. Ιλυργίαν. Ιλούργειαν vocavit Polybius, referente Byzantino ad hanc vocem. Ιλουργὶς eſt apud Ptolemæum, lib. II. cap. 4. in Turdulis.

Pag. 139. *L.* 49. αὐτοῖς ἐπικατέσκαψαν. „Neuter interpres animadvertit uſum hujus compoſiti ἐπικατέσκαψαν cum pronomine αὐτοῖς: ſed perinde vertit ac ſi ſimplici κατέσκαψαν abſque illo dativo uſus Appianus eſſet: quum ſignificare velit urbem ſuper occiſorum cadaveribus fuiſſe dirutam." H. STEPHAN. — Poteſt & hæc vis verbo illi tribui, *denique* (*occiſis omnibus*) *ipſum etiam oppidum inſuper diruerunt:* ut ἐπικατασφάξαι p. 140, 68.

L. 52 *sq.* αὐτοὺς οὕτω φρονεῖν. „ αὐτοὺς οὐ ταὐτὸ φρονεῖν." REISKIUS. Non satis causæ videtur, cur vulgatam solicitemus lectionem. Pag. 139.

CAP. XXXIII. *Lin.* 60. Ἄσταπα δ' ἦν πόλις. Gentile Ἀσταπαῖοι, quod infra in eod. hoc cap. sæpius occurrit, ex hac Appiani Historia citatur apud Stephanum Byz. ubi tamen mendose Λιβύης ἔθνος, pro Ἰβηρίας, legitur. Vid. Fragmenta ex Appiano collecta, hoc Vol. p. 3. n. I. 1. Cf. Liv. XXVIII. 22. Pag. 140.

L. 60 *sq.* Καρχηδονίοις αἰεὶ διαμείνασα ὁμαλῶς. „ Notandus iste adverbii ὁμαλῶς usus, quod Beraldus prætermisit: [& nos cum illo imprudentes prætermisimus.] Cælius autem vertit, *eodem modo:* ita enim hunc locum reddit; *quæ semper eodem modo in fide Carthaginiensium manserat.* Videri autem possit deesse aliquod nomen adjectivum (cujusmodi est πιστὴ, aut φίλη) quod post vel ante διαμείνασα ponatur. Illud certe ὁμαλῶς non male fortasse reddatur *æquabiliter.* At vero in fine pag. proxime præcedentis [p. 139, 48.] ejusdem adverbii interpretatio ab utroque omissa est: ubi scriptum est, ἔκτεινον ὁμαλῶς καὶ παιδία καὶ γυναῖκας. Verti autem hic queat (ut opinor) *nullo discrimine.*" H. STEPHANUS. Sicut pag. præced. ὁμαλῶς *nullo discrimine* verti posse Stephanus dicit: in eamdem fere sententiam hoc loco, de quo nunc quærimus, commode, *pariter omnes, peræque omnes, unanimi consensu,* reddi poterit. διαμείνασα autem, videndum, an in διεμμείνασα fortasse debeat mutari. Nam sicut p. 129, 79. dixerat Καρχηδονίοις ἐμμένειν, *in fide Carthaginensium manere:* sic διεμμένειν (quod verbum, nulla quidem suffultum auctoritate, in Indice ad H. Stephani Thesaurum citatur) fuerit *constanter* ἐμμένειν, *in fide perseverare;* quatenus διὰ in compositione verborum interdum significationem intendit & perseverantiæ addit notionem.

L. 68. ἐπικατασφάξαι recte Vat. A. & Med.

CAP. XXXIV. *Lin.* 81 *sq.* Σκιπίων ἐς ἀῤῥωστίαν ἐνέπεσεν. De *morbo* illo *Scipionis,* & de *defectione exercitus,* quæ ea occasione exorta est, confer Livium XXVIII. 24 seqq. & Polyb. XI. 23 sqq. Pag. 141.

Pag. 142. *L.* 95. μεταπείθωσιν. „Alibi dicit μεταδιδάσκειν τοὺς πλανωμένους." H. STEPH. *L.* 98. ἐπὶ σῖτον. Polyb. XI. 23. κομίζεσθαι τὰς σιταρχίας, & c. 24. ἐπὶ τὴν κομιδὴν τῶν ὀψωνίων. Livius XXVIII. 25. *ad ſtipendium petendum convenirent Carthaginem.* Conf. ſupra, ad p. 119, 2.

CAP. XXXV. Lin. 11. ἄνευ παραγγέλματος. Cum Beraldo interpretatus ſum, *haud exſpectato ſigno.* „Non placet ita exponi. Sed quomodo ἄνευ παραγγέλματος dicit, quum jam παράγγελμα daret? Perinde eſt, ac ſi diceret, *abſque alio mandato*, ſive, *non exſpectato alio mandato.*" H. STEPHANUS. Sic Cælius: *nullo præterea exſpectato juſſu.*

Pag. 143. *L.* 15 *ſq.* ἔτι νοσοῦντα τὸν στρατηγὸν σφῶν παρακρατεῖν. — „Longe aliter locum hunc intellexit Secundus quam Beraldus. Vertit enim, *Tanquam puderet, imperatorem ægrotum ipſis vigilantem & ſolicitum magis eſſe.* Sed dubium non eſt, quin Beraldi potius interpretationem [quam & nos tenuimus] ſequi oporteat. Eſt enim παρακρατεῖν interdum *retinere quempiam abire volentem.* Sed recentiorum potius ſcriptorum eſt hoc vocabulum. Dixit tamen Dioſcorides, τρίχας ῥεούσας παρακρατεῖ." H. STEPHANUS. Nulla ſtipatum auctoritate adfertur hoc verbum apud Steph. in Ind. Theſ. pro *contineo, retineo, firmor.*

L. 19. „Non dicit, οὐ φθάσαντες οὐδὲ τὴν ἐσθῆτα ἐπιθέσθαι, ſed οὐδὲ τὴν ἐσθῆτα πᾶσαν. Nec certe poterat ita loqui, niſi τοὺς χιτῶνας inter ἐσθῆτας numerare nollet. Non igitur dicendum fuit *veſtibus omiſſis*, ſed *reliquis veſtibus omiſſis*, vel, *reliquo veſtitu omiſſo*, quem videlicet τοῖς χιτῶσι ſuperponebant. Ideoque dicit ἐπιθέσθαι." H. STEPHANUS.

CAP. XXXVI. Lin. 20. ἀμφ' αὐτὸν Vat. A. Conf. ad p. 47, 36. *L.* 21. καὶ, ante πρῶτα, tacite H. Stephanus ſua auctoritate, neſcio quo conſilio, adjeciſſe videtur. Certe abeſt a tribus noſtris codicibus, neque in Curionis legebatur exemplari: & erat utique ab hoc loco alienum. *L.* 23. λέγων ἔτι. Sic recte Vat. A. & ſic legendum perſpecte viderunt REISK. & MUSGRAV. neque aliter dare voluit librarius Vat. B. quum ἔτι ſcripſit.

L. 30 *sq.* τοὺς εἰς τὸ μέσον παραχθέντας αἰκισάμενος. „Vix queo probare hanc interpretationem, *virgis cædi*: etiamsi ei Secundus assentiatur. Scimus enim, apud hunc quoque αἰκίζεσθαι de illis dici qui cruciatus & tormenta adhibent: ut videre est cum alibi, tum pag. 258 & 261. Sed illo non hoc interpretati esse modo videntur, ut Scipio more Romano potius quam barbaro usus dici posset. Non ignoro alioqui αἰκίζεται exponi μαστίζει in hoc Sophoclis versu, [in Ajace, 65.] *Pag.* 144.

Καὶ νῦν κατ' οἴκους συνδέτους αἰκίζεται.

Sed quid si per catachresin seu per hyperbolen ita usus sit illo verbo Sophocles? Habemus tamen & πληγαῖς ᾐκίζετο apud Xiphilinum e Dione, [lib. LXI. c. 7.]" H. STEPHANUS. — Sic & Dio in Fragm. Peiresc. T. I. edit. Reim. p. 11, l. 18 sq. σταυροῖς τε γυμνοὺς προσέδησεν, καὶ ῥάβδοις αἰκισάμενος ἀπέκτεινεν: *virgis ad mortem cædi jussit.* Possentque facile, si opus esset, cumulari exempla.

CAP. XXXVII. Lin. 43 *sq.* Μασσανάσσης - - - φιλίαν τῷ Σκιπίωνι συνθέμενος. Conf. hist. Pun. c. 10. *L.* 48. Σύφακα δ' ἄρα . . ἔρως ἔκνιζε τῆς παιδός. Citavit Suidas, in Σύφαξ, & in Ἔκνισε; Aoristum in altero hoc loco ponens, pro tempore imperfecto. *Pag.* 145.

L. 52 *sq.* Ασδρούβας αὐτὰ ἐπέκρυπτε, τὸν Μασσανάσσην αἰδούμ. Rectius fortasse abesset hypostigme post ἐπέκρυπτε, *celavit rem a Massanasse*; ut ἐπέκρυπτε cum duplici accusativo construatur, & ad αἰδούμενος intelligatur αὐτόν. *L.* 54. Μάγων. Amilcaris filius, frater Annibalis. Livius XXVIII. 36. coll. c. 46. & XXX. 19. Conf. Nostrum supra, p. 138. cap. 31. extr. & Pun. c. 9. &c. Idem, qui nunc classi, superiori anno in pugna ad Carmonem equitatui fuerat præfectus.

CAP. XXXVIII. Lin. 59. Στρατηγοὺς Ἰβηρίας ἐτησίους. Hi primum *Proconsules* dicti sunt, & extra ordinem bini in Hispaniam missi. Liv. XXVIII. 38. coll. XXIX. 13. &c. Deinde aucto A. U. 557. numero Prætorum, duo quotannis Prætores regulariter in duas Hispanias, Citeriorem & Ulteriorem missi sunt. Liv. XXXII. 27 sq. Pigh. Annal. T. II. p. 253.

Pag. 145. *L.* 62. ἁρμοστὰς ἢ ἐπιστάτας αὐτοῖς τῆς εἰρήνης γενησομένους. — „Cæl. Secundus ἁρμοστὰς vertit *imperatores*, ſicut ἐπιστάτας, *prætores*: ita enim ille, *qui in pace imperatorum & prætorum officio fungebantur.* Quæ interpretationes non ſatis aptæ videntur: præſertimque ἁρμοστὰς interpretari *imperatores*, non placet. Eſtque & hoc obſervandum, eum vertere *in pace*, perinde acſi ἐπὶ τῆς εἰρήνης ſcriptum eſſet. At ego non dubito quin genitivum τῆς εἰρήνης cum nomine ἐπιστάτας jungere oporteat, perinde acſi diceretur, *pacis præſides*, vel, *qui paci præeſſent*: vel, *qui ad pacem pertinentia moderarentur.* At vero ἁρμοστὰς ab illo genitivo ſeparari puto: quod vocabulum e republ. Lacedæmoniorum petitum eſſe conſtat." H. STEPH. Ἁρμοσταὶ, οἱ ὑπὸ Λακεδαιμονίων εἰς τὰς ὑπηκόους πόλεις ἄρχοντες ἐκπεμπόμενοι· Harpocration, & iiſdem fere verbis Suidas. Confer Noſtrum, Civ. IV. cap. 7.

Pag. 146. *L.* 73 *ſq.* „Vocat τὴν πάλαι κουφολογίαν ea quæ Scipionem eſſe pollicitum narravit Appianus pag. 264. [p. 121, 37] nam & κουφολογῆσαι ibi dixit, quemadmodum hic κουφολογίαν dicit. Secundus hæc ita vertit, *Illi etiam ipſi qui prius ei invidebant, eumque levitatis ac jactantiæ inſimulabant, rem ad glorioſum finem adductam fatebantur.* Sed dicendum potius erat, *eam ad glor. finem add. fatebantur*, ut Latina Græcis omnino reſponderent. Intelligere autem oportet *eam levitatem & jactantiam* de ejus promiſſis, quæ levitatem & jactantiam eſſe interpretabantur." H. STEPH.

L. 75. Ινδίβιλις. Vide Livium XXIX. 1-3. & XXVII. 17.

Pag. 147. *Cap. XXXIX. Lin.* 86. τε ad Κελτοῖς adjeci cum Vat. A. & Med. *L.* 87 *ſq.* „Ut hic dicitur, ἐνεωτέρισαν αὖθις ἐς τὴν ἀσχολίαν αὐτῶν οἱ Ἴβηρες: ita legimus pag. 209. [Mithr. 725, 22.] τὴν ἀσχολίαν τήνδε ἡμῶν φυλάξας: & pag. 212. [p. 732, 37 ſq.] καὶ τὴν ἀσχολίαν ἡμῶν φυλάξαντες. Sed ad illum hujus p. 276. locum quod attinet, Secundus eum ita vertit, *iterum res Hiſpaniæ laborare cæperunt:* perperam. At recte Beraldus, *Romanis bello occupatis, Hiſpani hac captata occaſione res novas moliri*: pro, moliri cœperunt. Recte, inquam, niſi quod omiſit interpretationem adverbii αὖθις: quum di-

cendum esset, *iterum moliri.* Possit alioqui magis ad verbum ita reddi hic locus, *Adversus eorum occupationes res novas iterum moliri.*" H. STEPHANUS. Præpositionem ἐς vel εἰς in illa phrasi non tam *adversus*, quam *occasione ejus rei*, *propter eam rem*, esse exponendam, intelligitur ex aliis Nostri locis cum hoc conferendis: Civ. IV. 645, 41 sq. Syr. 556, 30. Pag. 147.

L. 90. Τουδιτανὸς . . Ἑλούϊος. Vide Livium XXXII. 27 sq. & XXXIII. 25. XXXIV. 10. Hujusmodi nomina, quantumvis nota inter Romanos, nil mirum est frequenter a librariis, Græcis præsertim, corrupta esse: quæ corrigere diligens Editor debet, modo moneat lectorem, quid codices dederint. *Tuditani* nomen alibi (Illyr. 843, 9. Civ. I. 28, 46.) in Τουρδιτανὸς & Τουρδιανὸς detortum erat. Sempronio Hispaniam citeriorem, Helvio ulteriorem obtigisse ex Livio discimus.

L. 91. Μινούκιος. *Q. Minucius Thermus* citeriorem Hispaniam sortitus est provinciam: Livius XXXIII. 26. & 44. XXXIV. 10. *L.* 93. Κάτων. *M. Porcius Cato* ille Major: cui, hoc anno Consuli, Hispaniam citeriorem obtigisse ex Livio discimus XXXIII. 43. Adde XXXIV. 8 seqq. Laudat hunc Appiani locum Suidas, v. Κάτων. Demosthenem fuisse cognominatum Diodorus etiam Siculus auctor est, in Excerpt. Peiresc. apud Wessel. T. II. p. 605. & Plutarch. in ejus vita, pag. 338.

CAP. XL. *Lin.* 1. ἀγηγέρατο. ἐγηγέρατο Med. ex ἀγηγέρατο proxime corruptum; sicut paulo superius ἐγείραντες dederat pro ἀγείραντες. *L.* 3. ἀπέπεμψεν. Sic ex Vat. B. edidi. Mendose Vat. A. & Med. πέπεμψεν, quod fortasse etiam in suo exemplari H. Stephanus invenit, & in περιέπεμψεν mutandum censuit ex pag. sq. lin. 24. ubi verbum περιπέμπειν, sed alia significatione, quæ non est hujus loci, occurrit. Certe nec Cæl. Curio περιέπεμψεν in suo exemplari hic reperisse videtur; nam simpliciter *misit*, non *circummisit*, interpretatus est. Pag. 148.

L. 5. „Non ausim hic dissimulare, Beraldum insigniter in sententiæ insignis interpretatione lapsum esse, quum hæc,

Pag. 148. τὴν γὰρ εὐψυχίαν αἰεὶ τοῦ πλέονος ἐπικρατεῖν, ita reddidit, *nihil enim tam arduum quod animi fortitudine superari non possit.* Nam videmus his verbis rationem reddi illius quod dictum est, οὐ τοῦτο εἶναι φοβερὸν ὅτι πλήθει προὔχουσιν οἱ πολέμιοι: & his duobus verbis, πλήθει προὔχουσιν, respondere ad illa, τοῦ πλέονος ἐπικρατεῖν. Alioqui certe Appianus, id dicere volens quod Beraldi verba sonant, (nam & illud esse verum nemo negaverit,) dicere debuisset, non τοῦ πλέονος, sed καὶ τοῦ δυσχερεστάτου, aut certe aliquo synonymo superlativo uti. Fuit itaque locus hic ita reddendus: *Et suum exercitum docebat, non debere hoc metum afferre, quod multitudine superiores essent hostes (semper enim a fortitudine majorem numerum superari) sed quod navibus caremus.* De hoc autem & alios quosdam imperatores audimus monentes suos milites: & convenit cum eo quod de Lacedæmoniis dixit quidam, eos non interrogare de hostibus, πόσοι εἰσὶ, sed ποῦ εἰσί. Cæterum ad locum de quo agitur ut revertar, ideo totum libuit interpretari, ut consideraret lector, ne hoc quidem satis ex mente scriptoris dici, *non tantum imminere periculi ab hostibus numero superioribus, quantum ex penuria navium.* Aliud enim est, dicere, non tantum imminere periculi: aliud, nihil periculi imminere. Atque hinc discat lector quam periculosum sit interpreti a verbis sui scriptoris discedere, etiam ubi nihil esse periculi videtur." H. STEPH. Notum est tamen, & in confesso apud omnes, locutionem illam, οὐ τοῦτο - - - ἀλλὰ, sæpe nil aliud valere nisi *non tam hoc, quam illud.* Ceterum sententiam hanc Appiani laudat Suidas, v. Εὐψυχία: ubi pro οὐ τοῦτο εἶναι φοβερὸν, legitur μὴ εἶναι φοβ.

L. 8. οὐκ ἐλπίσας. „Melius, aut usitatius saltem, esset ἐπελπίσας." H. STEPHAN. *ad edit.* I. „Scribendum esse ἐπελπίσας persuasum habeo. Alioqui ἐλπίσας pro ἐπελπίσας nove (nisi valde fallor) dictum esse oporteret." H. STEPHANUS. Quod discrimen inter ἐλπίζειν & ἐπελπίζειν Ammonius statuit, de Differ. Voc. v. ἤλπισαν, ut illud denotet αὐτὸν ἐλπίδα ἔχειν, hoc ἕτερον εἰς ἐλπίδα ἄγειν, id constanter aliàs

obſervaſſe Appianum reperio. *Spem facere alteri*, ſemper ἐπελπίζειν dicit; (conf. Ind. noſtr. h. v.) niſi quod Syr. 552, 73. pro ἐπελπίζων, quod ceteri habent, Aug. & Ven. ἐλπίζων exhibeant. Sed nimirum, ſicut lapſus hic inter frequentiſſimos eſt librariorum, ut in verbis compoſitis præpoſitionem omiſerint; ſic ibi procul dubio erraſſe duo illi, quos dixi, codices, pariterque hoc loco, in quo nunc verſamur, libri qui ſuperſunt omnes, cenſendi ſunt. De Thomæ Magiſtri loco, (v. ἐλπίζειν) qui dubium hic movere poterat, ſcrupulum pæne omnem exemit Hemſterhuſius, de verbo ἐπελπίζειν adcurate diſputans ad Lucian. T. I. p. 345. & ad Dialog. Select. p. 7. *Pag. 148.*

L. 10. ἐς πάντα μετεπήδα. „Suſpicetur fortaſſe mecum quiſpiam ἐς πάντας ſcripſiſſe Appianum: aliter tamen & Cælius, qui vertit, *commiſſo jam prælio ipſe in omnem partem hortans ſedulo pugnantes, diſcurrebat.*" H. STEPHANUS.

L. 20. ἀνέπαυε τὴν στρατιάν. „Beraldus nimium hanc ἀνάπαυσιν ſive ἀνάπαυλαν reſtringere videtur, quum ἀνέπαυε τὴν στρατιὰν vertit, *Reficiendis corporibus nonnihil quietis datum.* Malim igitur, cum Cælio, *Exercitui quietem conceſſit.*" H. STEPHANUS. *Pag. 149.*

CAP. XLI. Lin. 22 *ſq.* ὅμηρά τε ᾔτησεν ἄλλα. „Cur ἄλλα ὅμηρα, quum nullorum facta mentio fuerit? Merito certe ab interpretibus illud ἄλλα prætermiſſum fuit. Poſſet autem fortaſſe, expuncta vocula τε, ita ſcribi hic locus, ὅμηρα ᾔτησεν· ἀλλὰ καὶ βιβλία ἐσφρ. &c. Alioqui, ſervando illam particulam, videri poſſit ſubſtituendum πολλὰ in locum illius ἄλλα." H. STEPHANUS. At quidni intelligemus alios jam olim, in deditionem a Scipione accepta Hiſpania, obſides imperatos fuiſſe civitatibus, quemadmodum moris erat Romanis? Vide Liv. XXVIII. 34. Obſides autem aliâs etiam, interjecto aliquo tempore, mutare, & novos in locum ſuperiorum poſcere conſueverant. Conf. Noſtrum, Syr. c. 39. p. 596, 26.

L. 23. βιβλία ἐσφραγισμ. „Vocem βιβλία recte ab utroque interprete reddi *literas*, oſtendit vox γράμματα, quæ poſtea bis eadem de re dicta fuit, quum jam & γραφὴν dixiſſet. Sic

Pag. 149. autem & Dionem illo uti vocabulo memini." H. STEPHANUS.

L. 32. „ φοβούμενοι, μόνοι μὲν, ὡς εὐκαταφρόνητον· μετὰ τῶν ἄλλων, μὴ &c. Non dubito quin legendum ſit εὐκαταφρόνητοι. μετὰ δὲ τῶν ἄλλων, μὴ &c." H. STEPHANUS *ad edit.* 1. In edit. 2. neque mutavit quidquam in contextu Stephanus, neque Adnotationem ullam ad hunc locum adjecit. εὐκαταφρόνητοι legendum quoque cenſuit MUSGRAVIUS: & ſic perſpicue dedit cod. Med. δὲ invitis codicibus adjeci, conſentientibus MUSGRAVIO & REISKIO. — Tum verba μόνοι μὲν uſque βραδύνωσι, perſpicuitatis cauſa, parentheſeos ſignis includenda putavi.

Pag. 150. *L.* 36. ἐφεστῶτας recte tres noſtri mſſpti. Sic etiam reponere juſſit REISKIUS.

L. 38. ἐν ᾧ γὰρ ἅπαξ ὑπακ. „ Novus videri poſſit uſus harum vocum, ἐν ᾧ ὑπακούειν: ſed ita intelligenda hæc ſunt ut ſi dictum eſſet, ἐφιλοτιμοῦντο [προσλαβεῖν] καὶ τὸ ταχέως εἰργάσθαι ἐκεῖνο ἐν ᾧ ἅπαξ ὑπακούειν ἐδόκει, id eſt, *illud in quo faciendo ſemel parere decreverant.*" H. STEPHAN. ἐν ᾧ potius, intelligendo nomen χρόνῳ aut alio huic ſimili, ut ſæpe aliàs, ſignificare videtur *dum*, *quum*, *quandoquidem.* Vide loca a Wettſtenio ex Thucydide, Herodoto & aliis collecta ad Epiſt. I. Petri 2, 12. & ad Evang. Johann. 5, 7. Adde Epiſt. ad Rom. 8, 3.

L. 40 *ſq.* „ Cælius male hæc verba ὑφ' ἑνὸς στρατηγήματος, vertit, *ſola ducis calliditate*: quaſi ἑνὸς ſit a nominativo εἷς: quum dicat Appianus, non per plura στρατηγήματα, ſed per unum hoc effectum eſſe. Recte igitur Beraldus, *uno imperatoris aſtuto conſilio.* Magis autem ἀφ' ἑνὸς quam ὑφ' ἑνὸς mihi placeret." H. STEPH.

L. 42 *ſq.* Ῥωμαίοις ἐς τὸ μέλλον εὐέφοδοι γενόμεναι, διέμειναν ἐς πλεῖστον ἐπὶ εἰρήνης. „ De hoc moneo obiter, Secundum, his verbis, *ſub Romanis pacatæ fuerunt*, omnia quæ ab Appiano dicuntur, non comprehendere. Hoc enim verba hujus ſonant: *Ac quum Romanis in poſterum redditæ eſſent aggreſſu faciles, longiſſimo tempore in pace permanſerunt.*

Beraldus autem in his duabus vocibus, *propter infirmitatem*, respexit quidem ad illud εὐέφοδοι, sed ejus significationem non expressit: quum multa & varia sint, propter quæ urbes aliquæ dici infirmæ possint, etiamsi non reddantur εὐέφοδοι, ob muros dirutos, id est, *aggressu faciles*, ut dixi, sive *tales ut facile invadi queant*." H. STEPHANUS. Pag. 150.

CAP. XLII. Lin. 44 *sq.* Ολυμπιάσι δ᾽ ὕστερον τέσσαρσιν κ. τ. λ. — „Hæc verba proxime præcedentibus adnectuntur a Secundo, in sua interpretatione. Ita enim ille: *Sicque sub Romanis pacatæ per quatuor olympiades fuerunt.* Sequuntur autem ista: *Post, circa centesimam quinquagesimam olympiadem, bona Hispaniæ populorum pars a Romanis defecerunt:* perinde videlicet, acsi Appianus ita scripsisset, διέμειναν ἐς πλεῖστον ἐπὶ εἰρήνης, ὀλυμπιάσιν ὕστερον τέσσαρσιν. Αμφὶ δὲ τὰς πεντήκ. &c. Muto autem τὰ in τὰς, ut vox ὀλυμπιάδας subaudiatur: quamvis fatear dicendum potius fuisse, ἀμφὶ τὴν πεντηκοστὴν καὶ ἑκατοστὴν, ad significandum, *Circa centes. & quinquages. olympiadem*; adeo ut fieri non possit quin locus hic mihi sit suspectus, præsertim quum aliquis fortasse defendens quam habemus lectionem, dicturus sit subaudiri ἔτη cum illis verbis, ἀμφὶ τὰ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. Sed quomodo illis quatuor olympiadibus cum his centum quinquaginta annis conveniet? Cogor itaque ἐπέχειν, nisi prior illa emendatio mea, qua muto τὰ in τὰς, recipiatur, & chronologiæ consentanea comperiatur. Beraldus, pro ὀλυμπιάσιν ὕστερον τέσσαρσιν, maluit dicere, *Annis aliquot post.*" H. STEPHAN. — τὰς pro τὰ ponendum esse, recte H. Stephanus conjectatus erat: sic certe dederunt Vat. A. & Med. Similiter Pun. p. 499, 31. ἀμφὶ τὰς ἑξήκοντα καὶ ἑκατὸν ὀλυμπιάδας. Adde Mithr. 665, 89. Conveniunt autem h. l. satis adcurate rationes chronologicæ; quoniam initium Olympiadis CL. incidit in A. U. 574. Conf. Adnotat. ad lin. 48.

L. 45. γῆς ἀποροῦντες. „Omisit Beraldus harum vocum interpretationem: at Secundus ex duabus Græcis tot Latinas fecit, *quod penuria, propter angustias soli, earum rerum quæ ad victum necessariæ sunt, laborarent.* Poterat tamen

Pag. 150. brevius interpretari hoc modo (vel alio hujusmodi) *quod penuria soli victum suppeditantis laborarent.*" H. STEPH. — Mox verba καὶ Λούσονες omissa esse a Secundo Curione, idem Stephanus monuit.

L. 46 *sq.* Λούσονες. Strabonis ætate Λούσωνες, Celtiberica gens, ad orientem fontium Tagi fluvii habitabant. Strab. III. 162. C.

L. 48. [ὕπατος] Φούλβιος Φλάκκος. Cn. Bæbio Tamphilo, L. Æmilio Paullo coss. (A. U. 572.) *Q. Fulvium Flaccum, prætorem*, non consulem, in citeriorem Hispaniam cum exercitu missum fuisse, Livius docet, lib. XXXIX. c. 56. & XL. 1. Anno sequenti 573. prorogatum eidem est in Hispania imperium: Liv. XL. 18. quem annum ad marginem Appiani nostri notavimus, quoniam eo anno potissimum res memorabiles gessit Flaccus. Denique A. 574. demum, quum rebus feliciter in Hispania gestis triumphi causa ad Urbem adesset, primum Consul in A. 575. creatus est: Liv. XL. 43.

L. 50. „ Verba hæc, ἐξ ἄλης ἐβιότευον, non sonant tantum, *incertis sedibus degebant*, sed *incertis sedibus degentes victum sibi comparabant:* aut, magis vocem Græcam exprimendo, *vagando victum sibi comparabant.* Nisi quis, verbum verbo reddens, *ex vagatione* dicere malit. Secundus ita, *atque rapinis vitam traducebant:* quasi vero rapinæ & vagatio idem valeant, ac non possit aliquis rapto vivere, etiamsi non vagetur atque erret." H. STEPHANUS.

L. 50 *sq.* ἐς Κομπλέγαν. Qui h. l. Κομπλεγὸν dant Vat. A. & Med. iidem tamen mox p. 152, 77. & 82. in τῆς Κομπλέγας cum Editis consentiunt. *Complega* autem urbs nulli alii Scriptori, quod sciam, memorata legitur. Eamdem cum *Contrebia* censuit Drackenborch. ad Liv. XL. 33.

Pag. 151. *L.* 61. σάγον ἡγοῦνται. Celticæ originis nomen usumque *Sagi* esse constat. Hinc cum Celtiberis in Hispaniam transiit. De hoc vestis genere vide, si lubet, quæ præter alios collegit Bochart. in Chan. lib. I. c. 42. p. 747. Sagorum, mulctæ vel tributi loco imperatorum, mentio etiam inferius occurrit apud Nostrum, p. 166, 21. & apud Diodor. Sic. in Excerpt.

XXX. de Legat. T. II. opp. ed. Weſſel. p. 629. Ceterum notandus hic uſus verbi ἡγεῖσθαι, ſæpius apud Appianum recurrens, ubi idem prorſus valere videtur ἡγεῖσθαι atque καλεῖν, ὀνομάζειν. Conf. p. 180, 57. & quæ ibi notabimus. *Pag. 151.*

Cap. XLIII. Lin. 63. Τιβ. Σεμπρ. Γράκχος. Liv. XL. 35. & 40. Sed hiſtoria rerum a Graccho in citeriori Hiſpania geſtarum apud Livium quidem, quum initio libri XLI. contineretur, intercidit. Quæ apud Appianum & paſſim apud alios Scriptores huc ſpectantia reperiuntur, collegit contexuitque Freinshemius in Supplemento deperditi initii libri illius XLI Liviani. *Ibid.* Καραούϊν. Sic Med. & Vat. B. Certe paulo inferius ad p. 152, 73. ita ex his codd. nomen illud enotatum eſt in ſchedis noſtris. De illa ſcripturæ varietate, αου, αυ & αβ, jam paſſim monui. *Caravis*, inter Numantiam & Cæſarauguſtam, memoratur in Antonini Itiner. p. 443.

L. 66. „Pro περιόντος, quod tolerari non poteſt, videndum annon ferri poſſit περιϊόντος." H. Steph. Id quidem ſine hæſitatione in contextum recipiendum duxi.

L. 77 *ſq.* „Pro his duabus Græcis vocibus, σὺν ἱκετηρίαις, tot Latinas habet Secundi interpretatio, *Ramos olivæ manibus ferentes, ſupplicantium ritu, veniamque petentium.*" H. Stephanus. *Pag. 152.*

L. 82. καὶ τῶν περιοίκων. „Hunc genitivum ſequentibus jungit Secundus in hac ſua interpretatione: *Cæſiſque eorum plurimis, Complega potitus eſt. Horum vero agrum & vicinorum iis aſſignavit qui egere viderentur.* Videmus tamen jungi ſequentibus non poſſe; niſi, ordine verborum mutato, & quibuſdam additis, ita legatur, καὶ τῆς Κομπλέγας κατέσχε. τοὺς δὲ ἀπόρους συνῴκιζε, καὶ γῆν ἐκείνων καὶ τῶν περιοίκων αὐτοῖς διεμέτρει." Idem.

L. 84. Commode omnino inſertum nomen ἔθνεσιν, nec minus commode pro καθὰ legitur καθ' ἃς. Sed ſi has mutationes ſua auctoritate (ut fere videtur) intulit Stephanus, monere ſaltem de ea re lectorem debuerat.

L. 87 *ſq.* διώνυμος ἐγένετο ὁ Γράκχος. „Vix perſuaſerint ſibi multi, διώνυμος ab Appiano dictum de eo *cujus clarum ſeu* *Pag. 153.*

Pag. 153. *magnum ſit nomen;* (tanquam διώνυμος ſonet tantum eum *qui duplex nomen ſeu duo nomina habeat:*) at, ſi περιώνυμος eum ſcripſiſſe dicant, id ſignificare volentem, cum alios aliorum ſcriptorum locos tum vero quoſdam ejus ſibi aſſentientes habebunt. Quibus addi poterit hic p. 657. [Civ. IV. 682, 54 ſq.] καὶ τὸ τέταρτον τέλος, ὃ περιώνυμον αὐτοῖς ὄν. Sed quid afferri contra adverſus hanc eorum dubitationem poſſit, dicam annotatione quadam in pag. 311. [222, 61 ſq.]" H. STEPHANUS. Heſychius: διώνυμος· περιβόητος, ὀνομαστός. Sic & Suidas, qui περίφημος addit.

CAP. XLIV. Lin. 89. Ἔτεσιν δ' οὐ πολλοῖς &c. Vide Freinsh. Supplem. Liv. XLVII. 36 ſqq. *L.* 91. Σεγήδη. Locum hunc fortaſſe ſpectavit Steph. Byz. quum Σεγίδη, ait, πόλις Κελτιβήρων. Τὸ ἐθνικὸν Σεγιδαῖος. Conf. p. ſq. l. 10. & 14. Arevacorum finitimos fuiſſe Segedenſes, ſignificat Appianus cap. ſeq. Strabo in ipſis Arevacorum finibus ſitam Σέγιδαν πόλιν prodit, III. 162. C. Diſtinguenda hæc *Segeda* vel *Segida* a duabus aliis cognominibus, altera in Bætica, altera in Celticorum regione prope Luſitaniam, quarum Plinius meminit III. 1. 3.

L. 91. *et* 95. Κελτιβήρων τῶν Βελλῶν λεγομένων ... Τιτθοὺς τε ὅμορον γένος. „Ita Secundus: *Urbs fuit in Celtiberorum finibus, qui Belli appellantur.* Beraldus autem: *Celtiberorum, qui Belli cognominantur, urbs.* Atqui ab utroque dicendum fuit *eorum Celtiberorum*, ne quis falleretur, exiſtimans omnes Celtiberos ita cognominari. Talem autem in errorem inciderunt qui ex hujus ipſius ſcriptoris verbis non intellectis, id cognomen eſſe omnium Celtarum crediderunt, quod ille certæ cuidam illorum parti tantummodo tribuit. [Conf. Adnot. Stephani ad p. 101, 3.] Ad Secundum quidem certe quod attinet, eum de omnibus Celtiberis illud non intellexiſſe oſtendit quod paulo poſt apud eum ſequitur, *Hujus exemplum Titthios, Celtiberorum nationem alteram, ad idem faciendum induxit.* Cæterum hanc gentem *Titthios*, non hic ſolum, ſed aliis omnibus in locis, idem Secundus appellat, ſuum (ut credibile eſt) exemplar ſequens, quod a

nostro dissentiebat." H. STEPHANUS. *Bellos* Harduinus ad Plin. III. 1. 3. p. 139. eosdem censuit, qui *Belitani* apud Plinium ibid. p. 142, l. 10. vocantur. De quo dubitari potest: quoniam Belitani, quos Plinius dicit, quicumque demum sint, unius urbis cives esse intelliguntur, conf. Cellar. Orb. Ant. II. 1. p. 132. quum *Belli* nomen populi sit. Arevacorum finitimos *Bellos*, non solum cap. seq. sed rursus c. 48. & c. 66. Appianus perhibet. Straboni in ipsis Arevacis censeri, intelligitur ex eo, quod Segedam Arevacorum urbem dicat loco paulo ante citato. *Bellorum* nomen, præter Appianum, apud unum Polybium reperio, Legat. CXLI. Et quemadmodum apud Appianum cum *Bellis*, non hîc solum, sed ubicumque eorum fit mentio, semper *Titthi* una nominantur, ut confines conjunctique populi *Belli Titthique* fuisse intelligantur; sic & apud Polybium l. c. Bellos ac Titthos conjunctos videmus. Restituendum enim ibi Polybio ex codice Ursini & Bavarico nomen ΤΙΤΤΩΝ vel Τιτθῶν est; quod perperam Ursinus in ΤΙΓΓΩΝ mutavit, præferens corruptam lectionem, quam codex ipsius paulo inferius dabat, ubi ejusdem populi nomen repetitur, ubi & in Bav. mendose ΤΙΓΩΝ legitur: nam quod ad Ptolemæum etiam provocavit Ursinus, id quo pertineat nescio, ac mihi quidem Τίγσους apud Ptolemæum nullos contigit reperire. Τίττων, sicut apud Polybium, apud nostrum quoque p. 162, 40. dat edit. 1. & scripti nonnulli. Eosdem vero *Titthos Bellosque* Polybius pariter, atque Appianus, Arevacorum finitimos fuisse significat. Unde intelligitur, minus recte ab Ortelio pro eisdem habitos, qui Dittani apud Strabonem vocantur III. 162. B. præsertim quum ex alio nomine, quod nihil cum Titthis commune habet, detortos esse *Dittanos* illos docuerit Casaubonus. Ceterum Τίτθους, Τίτθοι, vulgo penacute scriptum est apud Appianum, & Τίττων similiter penacute apud Polybium in cod. Urs. & Bav. Sed quum apud Nostrum p. 159, 99. Τιτθοὶ in cod. Bav. ὀξυτόνως scriptum invenerim, formam illam, utpote quæ Analogiæ convenientior visa est, præferendam putavi.

Pag. 153.

Pag. 153. *L.* 98. ἐπὶ Γράκχου. „ Ita vertit Beraldus, ut si legeretur ὑπὸ Γράκχου: at Secundus ἐπὶ retinens, sic reddidit, *tributorumque solutionem, quæ Gracchi tempore imposita fuerat.* Sed Beraldo potius assentior." H. STEPHANUS.

L. 2. οὐ, τειχίζειν. Levem distinctionem inserui. Quæ quum vulgo abesset, REISKIUS οὔτε τειχίζειν legere jussit: quod mihi quidem plane repugnare sententiæ Auctoris videtur.

Pag. 154. *L.* 5. δίδωσι δ' ἡ βουλὴ &c. Conf. Fragm. III. ex Appiani Hist. Numid. p. 502.

CAP. XLV. Lin. 8. Νωβελίων. *Q. Fulvius Nobilior:* eo ipso anno DCI Consul; qui apud Polybium Legat. CXLI. p. 800. extr. & seq. edit. Lips. solo prænomine *Quintus* adpellatur.

L. 11. ἐς Ἀρουακούς. „ *Araschos* & hic & aliquanto post Secundus vocat: sed in sequentibus *Arvacceos* etiam, necnon *Arbacos*: si quidem hæc omnia sic ab eo scripta sunt." H. STEPHANUS. Vide varietatem lectionis infra contextum a nobis indicatam. Ptolemæo Ἀρεουάκαι dicuntur; Straboni Ἀρεουάκοι, sed in genit. plur. Ἀρεουακῶν; Diodor. Sic. Ἀρουακοὶ, ubi, quum Wesselingius T. II. p. 519. rescribere jubet Ἀρουεακοὶ, Ἀρεουακοὶ scriptum voluisse intelligitur, & erratum ab operis esse commissum. Apud Polybium, Ecloga illa sæpius citata CXLI. perpetuo librariorum errore Ἀρανάκαι iterum iterumque scriptum est. In lat. vers. eam nominis formam secutus sum, qua Plinium usum esse vidi. Apud Aurel. Vict. *Arbachi* vel *Arbaci* vocantur.

L. 14. αὐτὸν Σεγηδαῖον. *qui ipse Segedensis erat.* „ Malim ἐκ τῶν Σεγηδαίων." H. STEPH. Perperam Sec. Curio: *Iidem Segedani Carum sibi ducem elegerunt.* Ab Arevacis ducem fuisse creatum, ex toto contextu adparet.

Pag. 155. *L.* 24. οὐκ ἐλάσσους καὶ οἵδε. Stephanus vocabulum ἐλάσσους in primo casu videtur accepisse, quasi ad οἵδε referatur; quum ad ἑτέρους potius pertineat. Deletis signis parentheseos, omnia plana sunt. καὶ οἵδε, *hi pariter*, scil. οἱ τὰ σκευοφ. Ῥωμ. φυλ. ἱππεῖς.

L. 27. ὅθεν οὐδεὶς ἂν &c. „ Secundi interpretatio quasdam voces necessarias omittit: hæc enim sunt ejus verba, *Ex eo*

Ex eo tempore nemo ipſorum niſi coactus iniit pugnam. Pag. 155.
Neque enim Appianus initam ab eo tempore fuiſſe pugnam negat, præterquam ab iis qui coacti fuiſſent: ſed initam eo die, *Vulcanalium* inquam die. Præterea dicendum potius fuit, *inierit*: ac fortaſſe ita Secundus ipſe ſcriptum reliquit. Verum ne illud quidem prætereundum eſt, non dici μάχην συμβάλλοι, aut μάχην συνάπτοι, ſed μάχης ἄρξειεν." H. STEPH.

CAP. XLVI. Lin. 38 διέστησαν. „Secundus paulo obſcurius, *Pugna incepta extemplo viam aperuit elephantis.* Ut autem hic διέστησαν ſonat *diducti ſunt*, a διέστην: ita in fine pag 274. [p. 143, 24.] διαστῆσαι, diducere: a διέστησα." H. STEPHANUS. Pag. 156.

L. 45. φιλίων. Sic Vat. A. Med. Nec tamen ſpernam vulgatum φίλον; quemadmodum paulo ante, ἐς τοὺς φίλους, dixerat. Sed ſimili ratione Syr. 586, 45. & 47. paucis interjectis primum φιλίων conſentientibus libris, deinde φίλους, dicit.

CAP. XLVII. Lin. 59. Ἀξείνιον. An *Uxama* Ptolemæi & Plinii in Arevacis, L mill. paſſ. a Numantia diſtans? Cujus nomen apud Florum III. 22. in *Auxima*, apud Antoninum p. 441. in *Vaſama* & *Vaſunia* corruptum videmus. Pag. 157

L. 61 & 65. Βιήσιος corruptum nomen videtur. Certe nuſquam alibi, quod ſciam, occurrit. *Blaſium* nominare Beraldo placuit; ex cujus verſione nomen hoc, ubi mox rurſus occurrit, in noſtram irrepſit. *L.* 67 *ſq.* πόλις Ὄκιλις. Inauditum aliâs nomen. An ſit Orcelis Ptolemæi, in Baſtitanis, non liquere ait Cellarius. Infra apud Noſtrum, p. 169, 72. memoratur Ὀκίλη πόλις; de qua quid ſtatuam magis etiam hæreo.

L. 74. οἱ δὲ καὶ ἔνδον. καὶ dederunt Med. & Vat. B. Pag. 158.

CAP. XLVIII. Lin. 77. Κλαύδιος Μάρκελλος. *M Claudius Marcellus.* Polyb. Legat. CXLI. Liv. Epit. lib. XLVIII. Conf. Pigh. Annal. T. II. p. 434. & Freinsh. Supplem. Liv. XLVIII. c. 4.

L. 81. ἐστρατοπέδευσεν ſcripſi cum Vat. A. & Med. pro ἐστρατοπέδευεν quod erat editum. *Ibid.* Revocavi τὰ πολέμια,

Pag. 158. in quod conſentiunt ſcripti libri omnes. HENR. STEPHANUS, quum τὰ πολεμικὰ edidiſſet, monuit in *Caſtigationibus ad edit.* 1.: „ Pro πολέμια, quod reperiebam in exemplari, repoſui hoc πολεμικά." Sed ad *edit.* 2., ubi rurſus edidit τὰ πολεμικὰ, nihil prorſus adnotavit, ac ne lectionem quidem, quam ſcriptum exemplar exhibuerat, amplius indicandam putavit. Ita rurſus, quemadmodum ſæpe aliâs, accidit Stephano, ut legem illam, cuivis editori veteris Scriptoris ſanctiſſime obſervandam, migraret, quam ipſe & ſibi & aliis in prolixa illa Adnotatione ad edit. 1. hujus libri, ſupra ad pag. noſtr. 121. l. 38. a nobis prolata, ſcripſerat. Quod hoc quidem loco eo magis mirum atque repugnans debet videri, quoniam de eodem vocabulo τὰ πολέμια, quod ex poſteriori editione Appiani ſui adeo penitus ejecit ut nullum amplius ne indicium quidem ejus reliquerit, interim in Adnotationibus ſuis ad Thucydidem plurimis verbis idem Henr. Stephanus monuerat demonſtraveratque, nullo modo ſuſpectum illud vocabulum hac ſignificatione eſſe debere, ſed optimis probatiſſimiſque Scriptoribus eſſe frequentatum. Atque eam Adnotationem, alioquin etiam ab hoc loco minime alienam, & aliud præterea utile monitum continentem, integram huc transſcribere juvabit; ut, qui de *vulgato Textu* (ut ajunt) Græcorum Scriptorum juſtum ferre judicium volunt, paululum temperare diſcant nimiam ἀκριβείας illius, quam ad Stephanicas Editiones adhibitam plerique ſibi perſuadent, admirationem; tum ut, cogitantes quid ſibi ſæpenumero indulſerint ſuperiores illi Editores, quamve inconſtantes ſæpe fuerint, caveant, ne nimis ſeveri acerbique ſint in nonnullos ex recentioribus eorumdem Scriptorum editoribus, qui, ſi loca Auctorum, quæ manifeſte corrupta ipſis videntur, ex probabilibus conjecturis corrigunt, tamen non alia conditione eam ſibi veniam petunt atque indulgent, niſi continuo de quaque facta mutatione diligenter moneant, ſimulque ipſam ſcripturam librorum, quæ emendationem poſcere flagitareque viſa ſit, oculis Lectorum ſubjiciant.

Sic igitur H. STEPHANUS ad illa Thucydidis verba (lib. I. c. 18. p. 16. ed. Dukeri; p. 13. D. edit. 2. H. Stephan.) *Pag. 158.* *εὖ παρεσκευάσαντο τὰ πολέμια*: „ Ostendit hic locus, quam periculosum sit, quempiam tantum suæ conjecturæ tribuere, etiam quæ alioquin optimis niti argumentis videatur, ut absque veteris alicujus libri assensu suæ conjecturali lectioni in ipso textu (ut vulgari voce utar) dare audeat. Hîc enim quis vel ex conjectura *τὰ πολεμικὰ* reponendum esse non dicat? fortasse autem nec desit qui juret. At hanc tamen, non illam vocem, in *veteribus* etiam *libris* legimus. Esto: sed fieri potest, ut in illis etiam libris peccatum sit, dicet aliquis. Atqui & in quodam alio *Thucydidis* loco, nec non apud *Scholiasten* idem vocabulum *πολέμια* in eadem illa significatione legimus. Esto: (dicet idem) sed quid si & ibi erratum sit? annon enim quod huic loco, idem & aliis accidere potuit? Hæc respondebit, qui suam illam conjecturalem lectionem *τὰ πολεμικὰ* mordicus sibi retinendam existimabit. Verum quid ad id responsurus tandem est, illud vocabulum *πολέμια* apud *Dionysium Halicarnasseum* etiam usum eundem & quidem non uno in loco habere? Sed quid dico, non uno hanc significationem in loco apud eum occurrere? Si in ducentis dicam, fortasse non mentiar. Sic enim, *τὰ πολέμια ἔργα διαφανὴς*, apud eum legimus: ac plerumque sine substantivi adjectione utitur; ut, *τὰ πολέμια γενναῖος*, & *τὰ πολέμια ἄλκιμος*, nec non *τὰ πολέμια κράτιστος* vel *λαμπρὸς* vel *δεινός*. Eodem modo denique (ut alia quam plurima exempla omittam) & *τὰ πολέμια ἀσκεῖν*, nec non *τὰ πολέμια πράττειν*, item *τὰ πολέμια παρασκευάζεσθαι* apud eum inveniemus. Quin etiam apud aliquem ex iis, qui *Dionysio* posteriores fuerunt, hunc nominis istius usum videor mihi observasse." Scilicet, quum hæc scriberet H. Stephanus, confusa quadam cogitatione recordatus videtur loci hujus nostri Appianei, e quo vocabulum illud invito scripto exemplari ejecerat: neque vero vicissim deinde, quum alteram plenioremque Appiani pararet editionem, subiit eum hujus Adnotationis ad Thucydidem interea temporis scriptæ memoria. Et hanc ipsam qui-

Pag. 158. dem Adnot. ad Thucyd. (quam ex Dukeri edit. p. 16. exſcripſi) primæ tantum editioni Stephanicæ Thucydidis adjecta erat, in altera rurſus ab Editore omiſſa. Sed alia etiam ejuſdem Stephani Adnotatio., qua ejuſdem locutionis, τὰ πολέμια, uſus optimis ſcriptoribus frequentatus adſeritur, exſtat in edit. 2. Stephanica Thucydidis, inter Adnotationes ad Scholia p. 66., apud Dukerum p. 629. col. a.

L. 84. Νεργόβριγες. In Antonini Itinerario p. 437. & 439. memoratur *Nertobrica* vel *Nertobriga* urbs, inter Bilbilin & Cæſarauguſtam. Ibi Wesselingius p. 437. hæc adnotavit: „Hinc fuerunt Νεργόβριγες, de quibus Appianus p. 475. & 477. [edit. 3.] Sunt enim cum Caſaubono, ad Polybii ex Suida Fragmenta p. 1532. [p. 1021. edit. Caſaub. p. 252. T. III. edit. Lipſienſ. & Vindob.] in Νερτόβριγες commutandi. Habet quidem Suidas in μετριοπαθεῖν ex Appiano Νεργόβριγας, ſicuti a Cl. Cellario lib. II. G. A. c. 1. p. 128. eſt animadverſum; nec tamen aliud inde collegeris; quam vetus id eſſe mendum. Ptolemæus enim, cum Floro lib. II. c. 17. & Cl. Dukeri nota, pariterque Itinerarium & Ravennas, *Nertobrigam* ſtabiliunt." — Suidæ fragmentum, quo Caſaubonus nititur, legitur ad voc. ἐμβριθέστατη: ubi, quum pro πόλιν Ορτόβριγα, quod ex libris ibi editum eſt, legendum πόλιν Νερτόβριγα contendit Caſaubonus, nolim negare inſigni id dici cum ſpecie veri, ſed tamen dubitari nonnihil poſſe arbitror. Apud eumdem autem Suidam non ſolum in μετριοπαθεῖν, ubi hunc locum Appiani laudat, Νεργόβριγες legitur; ſed rurſus ibid. ſub ipſo hoc vocab. Νεργόβριγες idem nomen repetitur. Eodemque modo in Νεργοβρ. pro Νερτοβρ. tribus in locis, ubi nomen illud apud Appianum occurrit, (conf. pag. 159, 95. & 161, 31.) cum exemplari H. Stephani tres noſtri Codices, & exemplar Cælii Curionis conſentiunt, quibus accedit Bav. in Excerpto de quo mox ad p. 159, 95. dicam. In hoc tanto codicum conſenſu non auſus ſum quidquam novare. Aliam *Nertobrigam*, in Bætica Hiſpania, ex Ptolemæo & Plinio memorat Cellarius p. 84 ſq. quæ forſan eadem eſt quam litera initiali truncatam τὴν Ερκόβρικα πόλιν apud Polyb. Legat. CXLI. adpellatam vide-

mus: nam hæc quidem a Polybio sive in ipsa Lusitania sive inter Lusitaniam & Cordubam urbem ponitur. Periisse autem apud Polybium literam initialem probabile est simile fere ratione, ut apud Nostrum p. sq. l. 95. ex παρεστρατοπέδευσε. Νεργόβριγες δὲ, factum est παρεστρατοπέδευσεν. Εργόβριγες δὲ in codd. Vat. A. & Med. Ceterum eodem hoc loco (p. 159, 95.) in Vat. A. est Εργόβρικες, per κ in ult. syllaba. Pag. 158.

Ead. Lin. 84 *& sq.* περὶ τῆσδε τῆς μετριοπαθείας πυθόμενοι, πέμψαντες, ἠρώτων. „Melius μετριοπάθειαν Beraldus vertit *clementiam*, quam Sec. *continentiam*. Immo ne ferri quidem posse hanc interpretationem existimo. Sed Beraldus non minus recte *moderationem animi* dixisset." H. STEPHANUS. — Suidas duobus locis, quibus hunc Appiani locum laudat, post πυθόμενοι addit verbum ἐθαύμαζον, in quod desinit fragmentum ab eo adlatum. Unde videndum, an legi debeat: πυθόμενοι, ἐθαύμαζόν τε καὶ πέμψαντες ἠρώτων.

L. 90. „Hæc verba, ὡς δὴ κατὰ τὸ συγκείμενον, Secundus omnino prætermisit. Beraldus autem [cujus versionem h. l. nos quidem tenuimus] eorum vim non satis expressit. Perinde est autem acsi diceretur, ὡς δὴ κατὰ τὸ συγκείμενον τοῦτο ποιοῦντες, *quasi vero illos adducendo, pacto starent.*" H. STEPHANUS.

L. 95. Νεργόβριγες. Conf. ad pag. præc. l. 84. Ab hoc loco incipit *Excerptum XVI. de Legationibus in Cod. Bav.* his verbis: Ὅτι Κλαύδιος, ὁ διάδοχος Νωβελίωνος, τοὺς Νεργόβριγας, οἳ γένος εἰσὶ Κελτιβήρων, καταδραμὼν, τῇ πόλει παρεστρατοπέδευσεν. Οἱ δὲ, προσαγομένων αὐτοῖς μηχανημάτων κ. τ. λ. usque ad verba hæc, καὶ λαβὼν, ἀφῆκεν ἐλευθέρους, sub finem cap. 50. p. 162, l. 40. Pag. 159.

L. 97. Κηρυκείου. Vide ad p. 55, 57. *L.* 99. Αρουακοὶ καὶ Βελλοὶ καὶ Τιτθοί. Vide ad p. 153, l. 91. & 95. & ad p. 154, 11.

L. 3. ἐς τὰς Γράκχου συνθήκας. De Gracchi fœdere supra dixit Appianus, cap. 43. extr.

CAP. *XLIX. Lin.* 6. ἐπέστελλεν. Necessariam hanc emendationem, quam in edit. 2. tacite in contextum receperat H. Stephanus, confirmat Bav. Sic vero & Curio, *scripsit.*

Pag. 160. *L.* 12 *sqq.* χαλεπῶς φέρουσα &c. „Secundus, *ægre fe-renti, eos non redigi in potestatem Romanorum.* At Beraldus [quem nos secuti sumus] Græcis verbis insistit. Sic autem pag. proxime seq. [p. 161, 37 sq.] dicitur, ἑαυτοὺς ἐπιτρέπειν Μαρκέλλῳ." H. STEPH. καθάπερ reddi fortasse commode poterat *quibus conditionibus*, pariter ut καθὰ quod dant scripti libri p. 152, 84 sq. pro quo καθ' ἃς ibi editum est. — αὐτοὺς, post καθάπερ, commodius puto abesset. In cod. Bav. h. l. sex verba ὁ πρὸ Μαρκ. usque ἐπετετρόφεσαν desiderantur, ita ut post Νωβιλίων proxime sequatur Μάρκελλον &c.

L. 14. In Nota infra contextum sic ponere debueram: αὐτοὺς *Edd. Mutavi accentum;* atque αὑτοὺς *etiam vel* ἑαυτοὺς *puto esse in msptis. Ead. Lin.* In MUSGRAVII etiam schedis scriptum erat: „dele καὶ ante Μάρκελλον." Sed hanc Adnotationem, nescio qua causa, rursus ibidem obliteratam video.

L. 18. καί τινας ἐς τὰς κουφ. στρατ. καταλ. „Fortasse vox τινὰς aliquam conjunctam secum habuit. Secundus in hujus loci interpretatione multis verbis utitur, non sine aliqua obscuritate tamen. Hæc enim sunt ejus verba: *Plerique enim consules reprehendebant, qui minus integre casteque in militaribus delectibus habendis versarentur: quod opus videretur, ad faciliores expeditiones mitterent.* Nisi forte his verbis, *quod opus videretur*, mendum subest." H. STEPH. — De re, quæ hîc agitur, conferendus Polybius eadem quam sæpius citavi Ecloga CXLI. & Livius Epit. XLVIII.

L. 20. Λικίνιος Λεύκουλλος. Cum in Epit. Liv. XLVIII. mendose scriptum editumque fuisset, L. Lucullo Claudium Marcellum successisse; monuerunt ad eum locum viri docti, præeunte Sigonio, corrigendum ex Appiano illum errorem esse.

Pag. 161. *CAP. L. Lin.* 27. διέτριβεν. Sic emendavit H. STEPHANUS in edit. 2. quum in Castigat. *ad edit.* 1. jam dixisset: „Omnino legendum existimo διέτριβεν, activa significatione, non neutra." Sic & Sec. Curio: *apud se retinuit.*

L. 31. „Male, pro his μετὰ γὰρ τὴν συνουσίαν, dat nobis Secundi interpretatio ista Latina verba, *Post enim eas con-*

troversias; quum debuisset interpretari, *Post enim hunc congressum*, vel, *hoc colloquium*." H. STEPHAN. Pag. 161.

Ead. L. 31. Νεργόβριγα. Urbis nomen, non gentis, recte dederunt Vat. A. & Med. Sic & Sec. Curio, *Nergobrigem.* Ad cod. Bav. provocari h. l. non potest: nam ibi post καταλυθῆναι, præteritis nonnullis, quæ apud Appianum interjecta sunt, sic statim pergit compilator: Μαρκέλλου γὰρ ἐπὶ Νωμαντίαν χωροῦντος, καὶ πέντε σταδίους ἀποσχόντος παρεστρατ. &c. De nomine Νεργοβρ. quod in Νερτοβρ. mutandum duxerunt Casaub. & Wesselingius, vide supra ad p. 158, 84. *L.* 39. χρήματα. Tributum talentorum DC ex Celtiberia exegisse Marcellum, refert Posidonius apud Strabonem III. p. 162. extr.

CAP. LI. Lin. 48. Καύκαν πόλιν. Etiam Ptolemæus Καύκαν urbem, & Plinius *Caucenses*, in *Vaccæis* ponunt. De situ tamen dubitationem nonnullam movere poterat, quod reliquæ Vaccæorum urbes trans Durium fuerint, hæc cis Durium inter Durium & Tagum sita fuisse videatur. Conf. Cellar. Orb. Ant. p. 116 sq. & Wesseling. ad Itin. Anton. p. 435. Pag. 162.

L. 51. ὑπὸ Οὐακκαίων. Ora cod. Vat. A. Καυκαίων ἢ Οὐακκαίων. Et ora Vat. B. Γρ΄. Καυκαῖοι ἢ Οὐακαῖοι. Curio: *quos illi injuriis affecissent*; ut videatur & ille in suo exemplari truncatum nomen invenisse, ob eamque causam nihil definire voluisse. Si quis ὑπὸ Καυκαίων legendum contendat, non admodum repugnem; præsertim quum, ob similitudinem primæ syllabæ hujus nominis cum secunda, facilius ex Καυκαίων, quam ex Οὐακκαίων, prima syllaba intelligatur excidere potuisse. Retinui autem quod ab H. STEPHANO editum inveni; qui simul ad hanc vocem Οὐακκαίων, subindicans quidem dubitationis aliquid hic oboriri posse, sed nihil tamen de lectionis vel corruptione vel varietate monens quam in suo exemplari invenerit, hæc adnotavit in *Castig. ad edit.* 1.: „Valde falletur quisquis credet, quod præcesserit Καύκαν πόλιν, & sequatur sæpius Καυκαῖοι, hic quoque legendum Καυκαίων. Certe si hic legendum sit Καυκαίων, pag. item præcedente & p. 189. & 191. & 201. & alibi [ubi scil. Οὐακκαίων nomen repetitur] ita legendum fuerit.

Sed cur hanc ſcripturam mutemus, quum conſtet *Vaccæos* Pag. 162. ita differre a *Caucenſibus*, ut totum a parte? Quod ni ita eſſet, cur Caucenſibus dixiſſet, Καρπητανοῖς ὑπὸ Οὐακκαίων [Καυκαίων h. l. ſcribere voluiſſe videtur Stephanus] ἀδικουμένοις, ac non potius ὑφ᾽ ὑμῶν?"

Pag. 163. *L.* 58. περί τε τὰς πύλας αὐτῶν ὠθουμένων. „Secundus: *Verum in fuga altero alterum in anguſtiis portarum impediente*; quum potius dicere debuiſſet, *collidente*, aut *comprimente*, aut etiam, magis ad verbum, *protrudente.* Sic autem ſæpe legitur apud hiſtoricos, ὠθισμὸς ἦν περὶ τὰς θύρας." H. STEPHANUS.

CAP. LII. Lin. 70. κτείνειν Καυκαίους ἅπαντας ἡβηδόν. „Conſentiunt inter ſe interpretes de hujus generis loquendi interpretatione. Nam & Secundus vertit, *ut ſine ætatum diſcrimine omnes interficerentur.* At ego ab illis diſſentio: & merito diſſentire oſtendet meus Theſaurus Græcæ linguæ." H. STEPHAN. Scilicet ad *puberes* reſtrictam ſignificationem vocabuli ἡβηδὸν voluit Stephanus, ut *omnem pubem* denotet. Sed contra diſſerit Tan. Faber in Notis ad Luciani Timonem (T. I. Operum Luciani edit. Hemſterh. p. 878.) nititurque, latius patere notionem huic vocabulo ſubjectam, per verba *omnino omnes*, *viritim*, aut ſimilia efferendam, ſuffragante Hemſterhuſio ad Lucian. T. I. p. 149.

L. 73. κατὰ πύλας ἀποκρήμνους. „Interpretatur Secundus, *portas quæ prædltæ in præcipitibus & præruptis locis erant.*" H. STEPH.

Pag. 164. *CAP. LIII. Lin.* 81. „Hoc loco in Exemplari Εντερκατία ſcriptum eſt, ſed poſtea Ιντερκατίων: [ſic & in Vat. A. & Med.] quam ſcripturam potius ſequor, utpote apud alios authores repertam." H. STEPHAN. *ad edit.* 1. Vide Livium Epit. lib. XLVIII. & Strabonem III. 162. D. qui ex Polybio hujus Vaccæorum urbis mentionem injicit.

L. ead. ὑπὲρ διςμυρίους. „Apud interpretem ſcribe, *pluſquam viginti millia.*" H. STEPH. Id utique factum a nobis oportuerat, quod neglectum video.

L. 82. ἱππῆς Vat. A. & Med. & ſic ſæpe aliâs; ſive librariorum ſit error, ſive Attica forma ἱππῆς. Pag. 164.

L. 86. ἀνθ' ἑαυτοῦ τοῖς ὀνειδίζουσιν χαλεπαίνων. „Omittit Beraldus interpretationem harum vocum ἀνθ' ἑαυτοῦ: quas idem valere exiſtimo quod iſtas, ἀντὶ τοῦ ἑαυτῷ χαλεπαίνειν, ut ita reddatur hic locus: *At is (ut mos eſt omnium qui peccarunt) illud exprobrantibus ſuccenſens, quum potius ſibi ipſi ſuccenſere deberet.* Comperi autem poſtea, Secundum videri aſſentiri mihi, ſed tamen ita, ut, quod de Lucullo dicitur, cum iis jungat quæ dicuntur de omnibus qui peccarunt. Ita enim ille: *Lucullus, propter ea quæ objiciebantur iratus (ut peccantium mos eſt, quum eos potius ſibi ipſis iraſci deceat) eorum fines vaſtavit, urbemque obſidione cinxit.*" H. STEPHANUS.

L. 95 *ſq.* ὁ Σκιπίων --- ὑπέστη τὸ μονομάχιον. Vide Valer. Max. III. 2. 6. Utrumque promiſcue dicitur, ἡ μονομαχία, & τὸ μονομάχιον. Pag. 165.

CAP. LIV. Lin. 8. οὐδ' ἀλῶν. „In exempl. ἄλλων, poſito duplici λλ & tenui ſpiritu, tanquam ab ἄλλα, ſed circumflexo in fine, ut ab ἅλες." H. STEPHAN. *ad edit.* I. — Recte Stephanus emendavit.

L. 10. „Hæc verba, κατεῤῥήγνυντο τὰς γαστέρας, Secundus vertit, *ventris profluvio laborabant.* Sed quis unquam illis Græcis verbis (de quibus aliâs) uſus eſt, hoc tantum ſignificare volens?" H. STEPH. Beraldus: *alvis diſſiliebant.* Pag. 166.

L. 11. „Beraldus pro μέχρι ποτὲ dicit *Tandem*: at Secundus, tanquam de ſuo addens quod ſubaudiendum videtur ante μέχρι ποτὲ, vertit, *Atque hunc in modum affecti perdurabant quoad agg.* &c. Ac quod ſequitur, τὸ χῶμα ἠγέρθη, reddit, *Aggeres in juſtam altitudinem educerentur.* [Tum *L.* 15.] Male idem Secundus δεξαμενὴν vertit *paludem.*" H. STEPH. δεξαμενὴν Beraldus *cloacam.*

L. 21. σάγους μυρίους. Conf. p. 151, lin. 56. & 61.

CAP. LV. Lin. 27. Παλλαντίαν. Per duplex λλ ſcripſi cum Vat. B. & Curione & cod. Bav. in Excerpt. ex p. 199, 75: cum quibus conſentiunt Strabo, Stephanus Byz. Plinius, Mela &c. Pag. 167.

Pag. 167. Codex Vat. A. in plurimis nominibus, quæ vulgo per duplicatam literam consonam scribuntur, alteram solet omittere. Παλαντία tamen per simplex λ apud Nostrum Civil. I. quoque p. 160, 98. consentientibus libris editum erat, quemadmodum & apud Ptolem. scriptum legitur. Pallantiam Strabo in Arevacis posuit, sed Ptolemæus & Plinius cum Appiano in Vaccæis.

L. 36. ἐς τὴν Τυρδιτανῶν χώραν διελθὼν ἐχείμαζε. Confer infra cap. 59. ubi ad Luculli historiam redit Appianus.

L. 37*sq.* „Observatione dignum est, παρὰ ψήφισμα, quod *Contra decretum* vel *Contra mandatum*, sonat, pro ἄνευ ψηφίσματος, id est, *Absque decreto*, sive *mandato.* Hoc autem & pag. 283. [162, 45.] dixit, οὔτε τινὸς αὐτῷ ψηφίσματος γεγονότος." H. STEPHANUS.

L. 38*sqq.* „Ut mirum mihi videtur, ita & aliis visum iri scio, Secundum pro his, καὶ ὁ Λούκουλλος ἐπὶ τῷδε οὐδὲ ἐκρίθη, (id est, *Ac Lucullus propter hoc ne in judicium quidem vocatus est*) hæc nobis in sua interpretatione dedisse, *Idcirco, ne se judicio, qua de re accusatus erat, subjiceret,* — posita tantum hypostigme post *subjiceret*, utpote pendente & imperfecta manente sententia, deinde lacunula relicta. Totus enim hic locus in ejus interpretatione ita se habet: *Hunc igitur finem habuit bellum quod Lucullus cum Vacceis sine Romanorum mandato gessit. Idcirco ne se judicio, qua de re accusatus erat, subjiceret,*

* *

Nihilominus alia Hispanorum pars, suis legibus viventium, qui Lusitani appellantur, quodam Afro duce, regiones Romanis parentes prædabantur. &c. Videmus tamen, sequi apud Appianum, sine ulla suspicione ullius omissionis verborum: Τοῦ δ' αὐτοῦ χρόνου μέρος ἄλλο Ἰβήρων αὐτονόμων &c. Si enim eodem hæc gesta sunt tempore, cur aliquid inter hæc & illa deesse quis suspicetur? Maluit tamen Beraldus: *Sub dem tempus*, quam *Lodem tempore* vertere." H. STEPH.

— Nullam ex Codicibus noſtris lacunæ ſignificationem vel ſuſpicionem adnotatam in ſchedis video. *Pag. 167.*

Cap. LVI. Lin. 40 ſeqq. Τοῦ δ᾽ αὐτοῦ χρόνου . . . Λυσιτανοὶ &c. Abhinc Capite XXXIX. res in ſola *Citeriori Hiſpania* a Romanis geſtas expoſuerat Appianus: (nam Celtiberi quoque ad citeriorem referebantur provinciam. Conf. Sigon. de Antiq. Jure Provinc. lib. I. c. 5. Glarean. ad Liv. XXXIX. 21. & Duker. ad Epit. Liv XXXIII.) Nunc, priuſquam ad enarrandum *Viriathicum Bellum* progreditur, (cap. LXII. extr. & ſeqq.) quod in *Luſitania* hoc fere tempore ortum Numantino dein bello originem dedit, digreditur pauliſper ad percurrenda ea, quæ proximis his annis in *Ulteriori Hiſpania* memoratu digniora ab illius provinciæ prætoribus geſta ſunt. De *Luſitanis* conf. p. 169, 67. & ibi notata.

L. 41. Πουνίκου σφῶν ἡγουμένου. „Πουνίκου pro Nomine proprio non habuit Secundus, ut oſtendunt ea quæ modo ex ejus interpretatione attuli: quum ibi dicat, *quodam Afro duce.* Sed Beraldo aſſentior, hanc ipſam vocem retinenti." H. Stephanus. *Punici* hujus apud neminem alium Scriptorem, cujus Hiſtoriæ ad nos pervenerunt, mentionem factam reperio.

L. 43 *ſqq.* Μανίλιόν τε καὶ Καλπούρνιον Πείσωνα &c. Et horum prætorum & *Varronis* quæſtoris (p. 168, 45.) memoria apud reliquos Scriptores intercidit. Circa hoc tempus (L. Opimio, Q. Poſthumio Coſſ.) *res in Hiſpania a compluribus parum proſpere geſtas* fuiſſe, indicat Epitomator Livii, in Epit. lib. XLVII. Et Julius Obſequens, (de Prodig. cap. 76.) *a Luſitanis Romanos* hoc tempore *per arma graviter vexatos* fuiſſe ſcribit. Reliqua ex uno Appiano diſcenda. Conf. Freinsh. Supplem. lib. XLVII. c. 28. & 35. & Pigh. Annal. T. II. p. 425. 429. & 430. Perperam autem, & invitis Græcis libris, pro *Manilio*, *Manlium* hic poſuit Beraldus; quemadmodum mendoſe hoc nomen apud alios nonnullos Auctores ſcriptum legitur. (Vide Pigh. T. II. p. 445. Sigon. & Drakenb. ad Liv. Epit. XLIX. & Appianum noſtrum, Pun. cap. 75 ſqq.) Intelligendus enim h. l. utique, cum Pighio,

Pag. 167. *Manius* ille *Manilius* videtur, quo deinde Consule A. U. DCV. tertium bellum Punicum cœptum est. Nam id, illis quidem temporibus, ita fere factum videmus, ut, qui Prætores vel Proprætores fuissent, deinde sexto vel septimo a Prætura anno Consules crearentur. Sic Calpurnius Piso, quem proximum post Manilium ulterioris Hisp. Prætorem nominat Appianus, Consul fuit A. U. 606. L. Mummius, prætor A. U. 601, Consul A. 608. Galba, Prætor A. U. 603, Consul A. 610. Sic olim M. Marcellus, quum A. U. 585. prætor fuisset Hispaniæ, quo tempore quatuor tantum prætores provinciarum erant, (Liv. XLIII. 15.) tertio inde anno 588. primum Consul est creatus, & cum eo C. Sulpicius Gallus, qui eodem anno 585. Prætor urbanus fuerat. In quemnam vero ab U. C. annum inciderint præturæ Manilii, tum Calpurnii Pisonis, & eorum quos his successisse Appianus scribit, intelligitur retrogrediendo a Galbæ prætura, quam in idem tempus incidisse quo Lucullus Consul (A. U. 603.) citeriorem Hispaniam sortitus erat, cum ex Appiano nostro cap. 58 sq. coll. cap. 49. extr. tum ex Livii Epit. XLVIII. discimus.

Pag. 168. *L.* 45. Οὐάῤῥωνα. Conf. Adnot. præc. Quemadmodum h. l. in Vat. A. & Med. est Οὐάρωνα pro Οὐάῤῥωνα, sic & in Hist. Mithr. p. 785, 22. nomen docti illius *Varronis* pariter per simplex ρ, Οὐάρων, in alio codice Vat. & in Reg. B. scriptum reperitur. Ceterum eo minus hic de cognomine dubitari debet, quod gentis nomen *Terentius* adjectum est.

L. 46. Οὐέτλωνας. Sic recte & constanter Vat. A. & Med.

L. 47. ἐς τὴν σΤρατιὰν προσλαβών. Mallem σΤρατείαν, atque id ipsum rescribendum puto; ut sententia sit, *socios expeditionis adscivit.* Sic προσλαβεῖν Hisp. 145, 50. Pun. 316, 94. De commutatione vocabulorum σΤρατιὰ & σΤρατεία, præter Ruhnkenium ad Timæum, quem supra ad Præf. 13, 90. laudavi, vide Brunckium ad Aristoph. Lysist. v. 592. & Heynium in Notis ad Apollodor. p. 457.

L. 48 *seqq.* οἷς φασιν Αννίβαν . . ἐποικίσαι τινὰς &c. „Secundus [haud sane incommode] ita: *Cum quibus Annibalem Carthaginiensem ajunt quosdam Punicæ gentis miscuisse: id-*

circo Blaſtophœnices appellatos. Beraldi autem verſio tibi in promptu eſt." [Hanc nos rurſus ad hunc locum retinuimus, totius refingendæ & funditus reformandæ Latinæ Appiani Verſionis ſive laborem ſive invidiam etiam tum reformidantes.] „ Ego, ad exprimendam verbi ἐποικίσαι ſignificationem, ita vertendum hunc locum cenſerem: *Quibus ajunt Annibalem Carthaginienſem quoſdam e Libya, tanquam ductam ab eo coloniam immiſcuiſſe*: vel, *tanquam ducentem coloniam*, aut, *ducere volentem*." H. STEPHAN. — De hoc populo, qui *Blaſtophœnices* apud Appianum (non ſine mendæ ſuſpicione) vocantur, videndus Bochartus in Chan. lib. I. c. 34. extr. p. 684 ſq. Sunt Βαστουλοὶ οἱ καλούμενοι Ποινοὶ Ptolemæi, oram maris mediterranei ad fretum Herculeum & Calpen montem habitantes; qui apud Marcianum in Periplo lib. II. (monente eodem Bocharto) Βλαστουρροὶ dicuntur οἱ καλούμενοι Ποινοί. Forſan Βαστουλοφοίνικας ſcripſit Appianus. *Pag. 168.*

L. 52. Καίσαρας. „ Scribo Καισαρᾶς." H STEPHANUS. — Et hæc ſane forma Analogiæ convenientior videtur. Sed non video, cur non trium noſtrorum codicum lectionem potius ſequeremur: & ea ſane in contextum recipi poterat.

Ibid. Μουμμίῳ. *Lucium* illum *Mummium* dicit, qui ſeptimo inde anno ad conſulatum promotus *Achaici* nomen commeruit. Conf. ſupra ad p. 167, 43 ſqq. Adde Pigh. T. II. p. 432. & Freinsh. Suppl. Liv. XLVII. 40. Ex hoc autem Appiani loco corrigendum Diodor. Sic. lib. XXXI. Eclog. 5. vidit Weſſelingius; & Eutropium lib. IV. (c. 4.) ſect. 9. ſuffragantibus etiam codicum nonnullorum veſtigiis correxit Verheyk, quum apud utrumque Scriptorem *Memmius* mendoſe pro *Mummius* legeretur.

CAP. LVII. Lin. 64 *ſq.* φυλάξας δὲ *&c.* Rectius hæc latine ſic redderentur: *tempus obſervans, quo barbari . . transferebant.* *Pag. 169.*

L. 67 *ſq.* „ Quum hic legamus κἀκεῖνοι Ῥωμαίοις πεπολεμωμένοι (id eſt, *& ipſi in Romanos hoſtili odio concitati*, aut ita, *& ipſi ad bellum Romanis inferendum accenſi*)

Pag. 169. Beraldus tamen vertit, *& ipsi Romanis indicto bello*: quæ interpretatio non video quomodo defendi possit. At Secundus reddit, *sumptis contra Romanos armis.* Sed cur Appianus ad hoc significandum non potius πολεμοῦντες, vel ὅπλα ἐπιφέροντες, sive ὅπλα ἀνταίροντες, aut tale quid dixisset? Vel potius, cur non quicquid tale est, tanquam supervacaneum, omisisset? Est autem & hoc observandum, Secundum voces *quamvis* & *tamen* huic loco adhibuisse: quum nihil hujusmodi apud Appianum legamus. Ita enim ille totum hunc locum vertit: *Lusitani, quamvis alteram Tagi amnis accolant ripam, sumptis tamen contra Romanos armis, &c.*" H. STEPHANUS. Per conjunctiones illas *quamvis* & *tamen*, fortasse vim verbi κἀκεῖνοι quodammodo exprimere voluit interpres. Ceterum verba illa, οἱ ἐπὶ θάτερα τοῦ Τάγου ποταμοῦ idem Secundus rectius puto, quam nos, in versione ab H. Stephano prolata expressit. Sic & Beraldus: *Lusitani qui alteram Tagi ripam incolunt.* Debebat tamen uterque non simpliciter *Lusitani* scribere, sed *illi Lusitani*, vel *illi ex Lusitanis.* Ego, FREINSHEMIUM (Suppl. Liv. XLVII. 40.) maxime secutus, *cis Tagum* scripsi. Vereor, ut satis caute, hoc quidem loco. Non solum enim per se locutio hæc, ἐπὶ θάτερα, *trans* potius, quam *cis*, solet significare: sed etiam contextus orationis illam notionem hoc loco flagitare videtur. Certe quum Appianus (cap. 56. init. collato cum nostro h. l.) distinguat inter Lusitanos qui *cis* & qui *trans Tagum* incolebant; consentaneum est, ut illi, quos primos incursione in Hispaniam Romanis subjectam facta ad Blastophœnices i. e. ad Fretum Herculeum usque excurrisse scribit, intelligantur esse hi qui cis Tagum habitabant: illi autem, quos deinceps (κἀκείνους πεπολεμωμένους Ῥωμαίοις, *quum ad ipsos quoque contagium odii Romanorum pervenisset*) pariter irrupisse in ditionem Romanam ait, putandi potius erunt ex eorum numero Lusitanorum fuisse, qui *ultra* Tagum, ad septentrionem illius fluvii, sedes habebant.

L. 70. Κονίστοργιν. Sic Vat. A. & Med. & *Conistorgim* Curio. Et sic iidem rursus p. 171, 4. Hinc forte corrigendus

Strabo III. p. 141. apud quem Κονίστοργις legitur: nam quamquam hæc in Celticis ponitur a Strabone, poterit tamen eadem esse cum Conistorgi, quam finitimis Celticorum Cuneis Appianus adscribit. Neque vero Κουνέους, *Cuneos* populum, facile apud alium Scriptorem memoratos invenies; nisi forte recte conjectavit Is. Vossius ad Pompon. Mel. III. 1. quum pro *Cimbim* apud Livium XXVIII. 37. *Cuneos* legendum existimavit. *Cuneus*, & promontorium, Celticis a meridie, & ager ei adjacens, ex Plinio, Strabone & Mela notus est. *Cunei* autem, populus, rursus memorantur Appiano p. 171, 3. Conf. Steph. Byz. in Κυνητικὸν, & quæ ibi Berkelius adnotavit. Pag. 169.

Ead. lin. 70 *& sqq.* παρά τε τὰς στήλας τὰς Ἡρακλείους τὸν Ὠκεανὸν ἐπέρων· καὶ οἱ μὲν τὴν ἄλλην Λιβύην κατέτρεχον, οἱ δ' Ὀκίλην πόλιν ἐπολιόρκουν. &c. Cum Beraldina horum verborum versione, quam exhibui, consentit Curio: *Oceanum ad Herculeas columnas trajecerant: ita pars ipsorum in Africam usque excurrere, pars vero Ocilem urbem obsessam tenere.* Neque, quoad sententiam quidem, differt FREINSHEMIUS; qui, (in Supplem. Liviano XLVII. 40.) tamquam nulla difficultas loco huic inesset, *Conistorgi expugnata*, ait, *trajecerunt oceanum: inde, divisis copiis, pars adversam continentem populabatur; alii urbem Ocilen obsidione cinxerant.* Sed plura sunt utique, quæ dubium hic movere possunt. Mihi quidem primum hoc mirum videtur, quod Lusitani, Romanos bello infestaturi, *superato oceano Africam* dicantur *latrociniis vastasse*, quæ ad Romanos tunc nihil pertinebat. Neque minus mirum, quod eisdem Lusitanis, prædam ex Africa domum ferentibus, cum exercitu suo in Hispania provincia occurrerit Mummius. Sed sint hæc ita. *Ocilen* urbem, quam ab alia manu istorum Lusitanorum obsessam Appianus narrat, & a Mummio Hispaniæ prætore obsidione liberatam; hanc saltem, inquam, consentaneum erat, ut *Hispaniæ urbem* esse intelligeremus: atque ita intellexisse interpretes, quos dixi, & Freinshemius videntur. At vero, si in verbis illis τὴν ἄλλην Λιβύην spectemus vim

Pag. 169. adjectivi ἄλλην, quam vel dissimularunt interpretes vel non animadverterunt; videbimus, sententiam Græcis verbis, prouti nunc leguntur, hanc inesse: *alii in reliquam Africam excurrerunt, alii Ocilen urbem obsederunt.* Quo fit, ut, si genuina & incorrupta verba illa statuamus, *Ocile* quoque urbs *in Africa* ponatur: quod a sententia Auctoris & a totius narrationis connexione alienum videtur. Jam *Ocilen* quidem urbem apud alios Scriptores non magis in Hispania, quam in Africa, memoratam reperio; neque de ea quidquam definire ausim, nisi quod in Bætica Hispania, haud procul a mari (mediterraneo fortasse) quærenda videatur. Sed illud pæne pro certo adfirmare posse mihi videor, verba τὴν ἄλλην Λιβύην mendo laborare: quamquam, quid pro his scripserit Appianus, utrum τὴν ἄλλην Ἰβηρίαν, an τὴν παραλίαν, aut quidnam tandem aliud, ne conjectando quidem statuere conabor. In universum vero verbis, de quibus quærimus, hæc videtur sententia inesse: *Lusitanos illos, expugnata Conistorgi, navibus oceanum* (scil. amplum illum sinum qui inter Cuneum promontorium & freti Herculei ostium occidentale intercipitur) *ad fretum usque superasse, aut per ipsum etiam fretum esse transvectos, ibique locorum exscensione facta partim agros Romanæ ditionis depopulatos esse, partim Ocilen urbem obsedisse.* Infra rursus (cap. 59. p. 171 sq.) Lusitanos legimus *prope Gades* exscensione facta in Hispaniam irruisse. Ac fieri potest, ut hoc etiam loco, cum Ἡρακλείους στήλας dicit, pariter *Gades*, & *fretum* illud *quo Gades insula a continenti separatur*, intelligat; scil. ob ambiguitatem illam nominis Ἡρακλείων στηλῶν, de qua supra monui ad pag. 103, l. 33 sq. — Ad nomen Ὀκίλην brevis est H. STEPHANI Adnotatio, in Castigat. *ad edit.* 1. „Alibi inquit, legitur Ὄκιλις: [vide supra, cap. 47 sq.] hic tamen exemplar Ὀκίλην & paulo post Ὀκίλης habet." Sed an eodem pertineant Ὀκίλη hæc atque illa Ὄκιλις, etiam atque etiam dubitari poterit.

L. 77. ἃ σεσυλήκεσαν. ἃς ἐσυλήκεσαν Vat. A. B. Med. Quo magis in promtu fuit restituere verum. *L.* 78 ὡς μηδ᾽ ἄγγελον ἀπὸ τοῦ κακοῦ διαφυγεῖν. Si abesset præpos. ἀπὸ, nemo eam desideraret.

desideraret. Brevius etiam infra, p. 177, 6. ὡς μηδ᾽ ἄγγελον διαφυγεῖν. *L.* 79. Dele hypostigmen post σ]ρατῷ. *L* 80. θεοῖς τοῖς ἐνυαλίοις. *Diis belli præsidibus*, scil. Ἄρεϊ καὶ Ἀθηνᾷ, Marti & Minervæ. Conf. Pun. cap. 133. Adde Liv. XLV. 33. *Pag.* 170.

Cap. *LVIII. Lin.* 83. Μάρκος Ἀτίλιος. *M. Atilius Serranus* prætor, Ulteriori Hispaniæ præfectus: ad eumdem annum refertur a Pighio T. II. p. 435. & Freinshem. XLVIII. 6. quo Claudius Marcellus tertium Cos. citeriorem Hispaniam erat sortitus. *L.* 85. Ὀξθράκαι. *Urbem Ostracem appellatam*, Curio. Urbis hujus memoria apud reliquos Scriptores nulla reperitur. *L.* 87. τούτων ἦν. τοῦτο ἦν Med. & Vat. B. sed in hoc superscr. ων.

L. 91. Σερούϊος Γάλβας. Sic Curio, *Servius Galba*; nescio, ex Græco-ne exemplari, an ex sua emendatione. Nostri tres codices h. l. in vitiosam scripturam Σερουΐλιος consentiunt; quam eo confidentior debui corrigere, quod infra (p. 223, 74.) ubi alius Galba commemoratur, recte iidem omnes tres codd. Σερούϊος Γάλβας exhibeant. Rursus mendose Civ. II. p. 331, 75. Σερουΐλιον Γάλβαν consentientibus libris editum erat. Ex *Sulpicia gente*, non *Servilia*, *Galbas* fuisse notum est: plurimisque ex eadem illa gente atque familia *Serviorum* fuisse prænomen reperimus. Sæpissime vero apud latinos quoque Scriptores a librariis confundi solere duo ista nomina *Servilius* & *Servius*, cum alii docuerunt, tum plurimis exemplis ostendit Drakenb. ad Epit. Liv. LXXII.

L. 98. τε post διεσπασμ. dederunt Vat. A. & Med. *Pag.* 171.

Ibid. Verba κατὰ μέρη rectius fortasse cum præced. ἀναπαυομένους conjungerentur; quemadmodum etiam in lat. vers. feci cum Beraldo & Curione.

L. 1. Καρμένην πόλιν. Καρμώνην fortasse esse legendum, supra ad p. 130, 89. monui. Vocales ω & ε, quum situ fere tantum inter se differant, facile ab imperito aut a festinante librario, in obscuris præsertim nominibus, confundi commutarique poterant: neque desunt alia ejusdem erroris exempla.

L. 4. Ἐν Κονισ]όργει. Quum ἐν Κούνει ex exemplari suo edidisset H. STEPHANUS, ad nomen illud hæc adnotavit:

Pag. 171. „Initio hujus pag. [nobis 169, 70.] non Κούνιν, sed Κουνίστοργιν, vocavit hanc Cuneorum urbem: & hanc, non illam appellationem habet hîc quoque Secundus. Ita enim ille, *In fines Cuneorum transivit, ubi Cunistorge hybernavit.* Sed initio hujus pag. *Conistorgin*, non *Cunistorgin*, apud eum legimus. Quam tamen scripturam minus probo." In cod. Vat. B. est ἐν Κόνι, non ἐς Κόνι, ut per errorem dictum est in Nota infra contextum.

Cap. LIX. Lin. 5. Λούκουλλος δὲ. Conf. cap. 51 sqq. usque cap. 55. extr. *Lucullus*, quamquam *citeriorem Hispaniam* provinciam sortitus, tamen in *Turditania* hiemavit; quæ, quicumque tum temporis habiti sint citerioris & ulterioris Hispaniæ limites, ad *ulteriorem* certe debuit referri. Idemque Lucullus deinde Lusitanis, qui prope Gades exscensionem in Hispaniæ oras fecerant, cum exercitu occurrit, & in ipsam etiam Lusitaniam copias transduxit, eodem tempore quo ab alia parte *Galba*, ulterioris prætor Hispaniæ, Lusitaniam vastabat. Scilicet utriusque provinciæ prætores vel proconsules copias interdum, si ita res ferebat, jungebant; (cujus rei exemplum in C. Pisone & L. Quinctio habemus apud Liv. XXXIX. 30. & aliud in Æmilio Lepido & Junio Bruto apud Nostrum c. 80. p. 199.) vel res adversus graviorem hostem gerendas inter se partiebantur. Ac præsertim si citeriori provinciæ (quæ consularis fere, per ea saltem tempora, habebatur) Consul præesset aut Proconsul, sicuti nunc Lucullus præfuit, cum consulari exercitu; consentaneum est, ut Consul, ubi pacata ipsius provincia, altera ab hostibus infestata esset, exercitum suum in hanc, cui prætor (minoris dignitatis magistratus) cum minoribus copiis præerat, transduxerit. Sic & olim Catonem, quum Consul A. U. 559. citeriorem Hispaniam esset sortitus, pariter in Turditaniam usque legiones duxisse, ex Livio XXXIV. 19. discimus. Et nuper M. Marcellum, ex Consulatu in Hispaniam citeriorem missum, pacatis per concessas inducias Celtiberis, dum hi quieti responsum Senatus Roma exspectabant, interim expeditionem in Lusitaniam suscepisse, ex eaque reversum Cor-

dubæ in Turdulis (in ulteriori Hispania) hiemasse, auctor Polybius est, Legat. CXLI. Pag. 171.

L. 9. περί τε Γάδειρα τὸν πορθμὸν ἑτέρων περώντων. Conf. Adnotat. ad 169, 70 sqq. sub finem. περώντων, pro παρόντων, restitui ex Vat. A. Sic vero & Curio: *fretum trajicientes.*

L. 14 *sqq.* καί τινων πρεσβευομένων ἐς αὐτὸν *&c.* Galbæ perfidiam, quæ hîc & seq. cap. narratur, notarunt etiam Valerius Max. lib. IX. c. 6. n. 2. Sueton. in Galb. c. 3. & Orosius Histor. lib. IV. c. 21. Nescio autem, quid spectaverit vel Torrentius, ad Sueton. l. c. scribens, Appianum *Lucullo* factum id tribuere videri, vel Franc. Fabricius, qui magis etiam præcise ad Oros. l. c. „ hanc rem, inquit, a Lucullo gestam scribit Appianus." Pag. 171.

L. 17. ὑπεκρίνετο. „ In exemplari legitur ἐπεκρίνατο, ex quo ὑπεκρίνατο aut ἀπεκρίνατο faciendum fuit: illud malui." H. STEPHANUS *ad edit.* 1. ὑπεκρίνετο scripsi ex Med. cui quoad imperfectum tempus accedit Vat. B. in quo est ἐπεκρίνετο.

L. 19. λυπρόγαιον. Confer ad p. 107, 10. Suidas: Λυπρόγαιον. Ἀππιανός· Τὸ γὰρ λυπρόγαιον καὶ πενιχρὸν ὑμᾶς εἰς ληστείαν ἄγει. δώσω δ' ἐγὼ πενομένοις φίλοις γῆν ἀγαθήν.

CAP. LX. Lin. 25. πολίσειεν. „ πολήσειεν. Quin corruptus sit hic locus, nulli dubium esse potest. Ego vero, quin ita emendandus sit, non dubito, πωλήσειεν αὐτοὺς ἐπανελθών. Sic alibi vendi solent ab imperatoribus captivi." H. STEPHAN. *ad edit.* 1. „Videndum, an pro πολήσειεν (quod nullo recipi posse modo arbitror) scribi queat πολίσειεν, mutato tantum η in ι. Suspicari certe quis possit, ita legisse Secundum; vertit enim: *Planiciem quandam indicabat, ubi illos consistere jubebat, donec ipse ad eos veniens, locum condendæ urbis ostenderet.* Sed nove (ut opinor) ab Appiano πολίσειεν αὐτούς, pro *Conderet ipsis urbem*, diceretur. Malim igitur ἀποικίσειεν aut ἐποικίσειεν scribere: ut id significet, quod paulo ante dixerat συνοικίζειν; eo in loco, καὶ ἐν ἀφθόνοις συνοικιῶ. Legitur quidem verbum ἐποικίζειν p. 286. [168, 49.] sed ibi accusativum personæ, cum dativo qui pers. est itidem, habet. Beraldus in

Pag. 172. locum illius verbi πολίσειεν nihil ſubſtituit, & pro ἐπελθὼν legit ἐπανελθών: [vertens, *dum reverteretur.*]" H. STEPHANUS, *ad edit.* 2. Cum MUSGRAVIO REISKIUS quoque πολίσειεν legendum monuit; adjecitque latinam expoſitionem hanc, *in civitatis formam redegerit.*

L. 27. ἀπετάφρευέ τε dedit Vat. A. Id in Med. in ἀπετάφρευεί τε corruptum eſt, & in Vat. B. amplius in ἀπετάφρευσί τε detortum. In Stephani exemplari fortaſſe eadem mendoſa ſcriptura erat quæ in Vat. B. quam Stephanus deinde in ἀπετάφρευσέ τε tacite mutaſſe videtur. *L.* 29. „Fortaſſe θεῶν ὁρκίων ſcripſit Appianus: ut conjicere datur ex quodam loco paginæ 284. [nobis 163, 71.]" H. STEPHANUS.

Pag. 173. *L.* 34. Οὐρίατθος. Sic conſtanter per τθ nomen hoc efferunt Vat. & Med.: quemadmodum apud Diodorum quoque ſcriptum reperitur. De ſcriptione hujus nominis cf. auctores a Reimaro ad Dionem T. I. p. 32 ſq. citatos.

L. 40. ὁμοῦ τι. Non video, cur locutionem hanc ſolicitaverit MUSGRAVIUS, ſcribens: „mendoſum ὁμοῦ τι." — ὁμοῦ & ὁμοῦ τι (i. q. ἐγγὺς, *fere*, *circiter*, *prope*, *propemodum*,) Atticis ſcriptoribus frequentatas phraſes eſſe, monuit Suidas & exemplis firmavit, quæ ex Dionyſio Hal. præſertim cumulari facile poſſent. Conf. Valeſium ad Harpocr. v. ὁμοῦ, & Viger. de Idiot. c. 7. ſect. 9. extr.

L. 41. φασὶν. „In exemplari, φησί. Sed quis φησίν?" H. STEPH. *ad edit.* 1. Etiam in Vat. B. mendoſe φησὶν.

L. 43. κατηγορούμενος. De accuſatione illa Galbæ conf. Ciceronem de Orat. I. 53.

L. 44. διέφευγε. „Malim διέφευγε reddere *evadebat*, id eſt, *evadere ſolebat*: ut intelligamus illum ſæpe in judicium vocari ſolitum. Atque hoc erit iis quæ proxime præcedunt conſentaneum." H. STEPHANUS.

CAP. LXI. Lin. 47. Γάϊος Οὐετίλιος. *M. Vettilium* vocat Sec. Curio; ex ſuo-ne exemplari, an Livium ſecutus? in cujus Epitome LII. *Marci* prænomen prætori huic tribuitur. Ex codicibus certe noſtris nihil varietatis, neque in prænomine illo, neque in nomine, adnotatum reperio: & *C. Ve-*

tilius apud Orosium quoque vocatur lib. V. c. 4. Gentis nomen *Vetilius*, quum apud Livium l. c. temere in *Vitilius* esset mutatum, revocarunt ibi Crevierius & Drakenb. Apud Photium ex Diodori Sic. libro XXXII. ecl. 5. Οὐϊτέλιος vulgo scriptum legitur. *Pag.* 173.

L. 58. ἐπιθοῖντο. Varie fere ubivis atque promiscue in libris nostris Aor. 2. ille med. verbi τίθημι, cum compositis, θοίμην, θοῖο, θοῖτο & θείμην, θεῖο, θεῖτο formatur; & in compositis quidem secunda & tert. pers. sing. & tertia pluralis mox προπερισπωμένως, mox προπαροξυτόνως effertur. *Pag.* 174.

L. 60. διαφύγοιεν. Vide not. ad p. 106, 85.

Cap. LXII. Lin. 67. ἐς Τριβόλαν πόλιν. *Tribolam* vel *Tribulam* illam frustra quæras apud Geographos. *Pag.* 175.

L. 70. τὸν ἵππον ἀνέβη. Sic consentientibus libris erat in edit. 1. Quum operarum, ut videtur, errore in edit. 2. 3. esset ἐνέβη, ἐπέβη legere jussit MUSGRAVIUS.

L. 76. ὡς δ' εἴκασεν ἀσφαλῶς ἔχειν. „ Sic p. 182. [Mith. 666, 9.] ὡς δὲ εἴκασεν αὐτάρκως ἔχειν." H. STEPH. Eodem strategemate aliàs rursus usum Viriathum legimus p. 186. c. 70. Cf. Frontin. II. 13. 4. *L.* 77. δι' ὁδῶν ἀτρίβων. Si recte positus est accentus, erit a sing. ἄτριψ, quod apud Suidam exponitur per ἀτριβής. Non enim, ut a penacuto συνήθης est genit. plur. συνήθων, sic ab ὀξυτόνῳ ἀτριβὴς formari ἀτρίβων solet.

L. 84. ἐς τρία ἔτη Ῥωμαίοις ἐπολέμει. Reponendum ὀκτὼ ex cap. 75. p. 191, l. 42. Quatuordecim annos numerat Liv. Epit. LIV. Florus II. 17. Oros. V. 4. Undecim annos Diodorus Sic. in Exc. Peiresc. p. 361. T. II. opp. p. 597. Viginti anni numerantur apud Vellejum Pat. II. 90. ubi tamen pro *XX*, cum Justino XLIV. 2. legendum *X*. Lipsius contendit ad Vellej. l. c. Numerum octonarium, ab Appiano prolatum, probavit ibidem Lipsius, cujus verba repetiit Freinsh. ad Florum l. c. Cf. Reimarum ad Dionem T. I. p. 33. & qui ibi laudantur auctores. De toto autem hoc *bello Viriathico* idem hi, quos citavi, Scriptores conferendi sunt. *Pag.* 176.

Pag. 176. *Cap. LXIII. Lin.* 85. „τὸν Οὐρίαθον πολέμον. Οὐρίαθον vel in Οὐριάθου vel in Οὐριαθικὸν mutare necesse est. Cæterum valde in totius loci hujus interpretatione lapsus est Secundus: non animadvertens, Appianum illud participium ἀναθέμενον de seipso dicere, non de Viriato. Ita enim ille totum hunc locum interpretatur, vim verbis afferens: (quod sæpe coguntur facere qui alicujus scriptoris verba in sensum valde diversum detorquent:) *Hic tres continuos annos cum Rom. bellum gessit: atque (ut constat) hoc bellum multum Romanos afflixit: fuitque ad extremum usque, perquam difficile & periculosum. Quinetiam siquis alius armorum novus motus in Hispania extitit, illud ut diuturnius esset effecit.* Cæterum ut hic dicit Appianus, πόλεμον συναγαγεῖν, de sua hujus belli historica descriptione loquens, sic pag. 292, [p. 180, 58.] καὶ συνάξω καὶ τόνδε [τὸν πόλεμον] εἰς ἕν." H. STEPHANUS. Reposui τὸν Οὐριάτθου πόλεμον, quemadmodum p. 185. 31. consentientibus libris legitur ὁ Οὐριάτθου πόλεμος. Sic & τὸν Αννίβου πόλεμον dicit, Annib. 262, 69. & ἐπὶ τῷ Αντιόχου πολέμῳ Mithr. 674, 35. & ἐς τὸν Περσέως πόλεμον Mac. 522, 55. & id genus alia. Sed simili errore, ut hoc loco, Mac. 517, 92. ἐς τὸν Αντίοχον πόλεμον dabant scripti libri, pro Αντιόχου, quod ibi fuit reponendum.

L. 90 *sq.* De *lacunæ* suspicione nihil h. l. cogitantes MUSGRAVIUS atque REISKIUS, pro ὑπερελθόντος, ille ὑπελθόντος, hic παρελθόντος, legendum censuit. Curionis exemplar nullo hiatu hic laborasse videtur. Percommoda certe ejus versio: *Viriathus insidias in saltu quodam posuerat: qui ubi adesse Vettilium sensit, simulavit fugam. Ubi vero ille insidiarum locum præteriisset* &c.

Pag. 177. *L.* 95. ἔκτεινεν. Vetilium fuga evasisse scribit Orosius V. 4. contra quam cum Livio & Diodoro Appianus memoriæ prodidit. *L.* 97. Καρπησσὸν ἣν ἐγὼ νομίζω &c. „Cur id hoc loco velut ex sua tantum opinione in medium affert, quod antea, tanquam ab omnibus receptum, minimeque controversum, tradidit? Vide annotationem in paginam 256.

[p. 103, l. 31 seqq.]" H. STEPHANUS. At ibidem dixerat, καὶ Ταρτησσός μοι δοκεῖ &c.

CAP. LXIV. Lin. 16. ἐν ὄρει . . Ἀφροδίτης ἐπωνύμῳ. Infra p. 180, 61. τὸ Ἀφροδίσιον ὄρος. *L.* 17. „ Πλαύτιος καταλαβών. Fortasse legendum est αὐτὸν καταλαβών. Nam cur hîc potius, quam alibi, accusativum omittere potuerit Appianus, non video." H. STEPH. *ad edit.* 1. Sed sæpissime alibi, nec inconcinne utique, in hujusmodi contextu accusativum illum pronominis omittere solet. *L.* 18. ἡττηθεὶς. Tres nostri codd. vitiose ἡτθεὶς. *Pag.* 178.

L. 20. „ Hæc verba, καὶ ἐκ μέσου θέρους ἐχείμαζεν, Secundus (quod naturæ esse repugnans videatur, aliquem χειμάζειν dici jam ἐκ μέσου θέρους) ita vertit, *ac media æstate, ut hyeme solet*, (nisi potius scribendum, *fieri solet*) *domi, nusquam prodire ausus, se continebat.* Ut autem hîc χειμάζειν ἐκ μέσου θέρους, sic χειμάζοντος ἐκ μέσου μετοπώρου legitur pag. 292. [181, 66 sq.] ubi idem Secundus dicit, *sub tectis Cordubæ, medio autumno, quiescebat.*" H. STEPH. *L.* 21. προϊέναι. Sic recte Sec. Curio *prodire.* Ceterum ob bellum hoc male administratum, judicio populi deinde exilio mulctatum fuisse *Plautium*, ex Diod. Sic. discimus, T. II. p. 592. Exc. Vales. p. 346.

L. 22. „ Idem Secundus τοῦ ἐπικειμένου καρποῦ vertit, *messis jam maturæ. Viriatus* (inquit) *diligenter ac sine ullo metu lustrabat regionem, a possessoribus fructuum & messis jam maturæ pretium exigens.* At Beraldus, *Ab agrorum* (inquit) *dominis maturescentium atque instantium frugum pretium exigebat.* Huic certe, non illi, assentior: & videndum, annon ἐπικείμενος καρπὸς magis etiam proprie reddi possit, *pendentes fructus*, utendo jurisconsultorum vocabulo." H. STEPHANUS.

CAP. LXV. Lin. 24 *sq.* Φάβιον Μαξ. Αἰμιλ. Forte ὕπατον, *Consulem*, adjecerat Appianus. *Tantum terroris*, ait Livius, Epit. LII. *is hostis* (Viriathus) *intulit, ut adversus eum consulari opus esset & duce & exercitu.* Nomen vero Æmiliani, & res gestas (quæ, quoniam tironem habuit exercitum,

Pag. 178. non nimis luculentæ fuerunt) præteriit Livii Epitomator. Conf. Pigh. Annal. T. II. p. 462. & Freinsh. LII. 35 sq.

L. 29 *sq.* „Pro his, φειδοῖ τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐκεῖθεν ἐληλυθότων, habet Secundi interpretatio, *Ut veteranis qui inde redierant, vacationem daret.* Verum cui credibile sit, omnes qui inde redierant, fuisse *veteranos*? Deinde potest aliquis ad tempus aliquod militibus parcere, id est, militiæ laborem illis remittere, qui tamen vacationem minime det eam quæ veteranis dari solet." H. STEPHANUS. Verba ista Appiani, Ὁ δὲ φειδοῖ τῶν ἀνδρῶν, usque lin. 31. δύο τέλη, laudat Suidas in Πρωθήβας. Pro πρωθήβεις, quod erat editum, in Vat. B. est πρωθήβης, non minus vitiose.

Pag. 179. *L.* 32. ἐς Ὀρσῶνα. Ibi olim Cn. Scipio hiemaverat. vid. p. 118, 95 sq. *L.* 45. ἐνόπλους αἰεὶ τοῖς γυμνοῖς &c. „Ex Beraldi interpretatione colligi non potest, ipsummet Viriatum [*Maximum*, puto, scribere voluerat Stephanus.] ex illis subsidiariis militibus fuisse. Vertit enim: *Armatos milites velitum subsidio expeditorumque equitum muniebat.* At illud tamen ab Appiano dicitur. Ideoque non pigebit & hanc Secundi interpretationem afferre: *Quum vero ad commeatum exeundum erat, eos semper multis levis armaturæ militibus equitatuque, ipse obequitans, sepiebat.* Sed ante hoc verbum *sepiebat* ponit per parenthesin *ut patrem Paulum in Macedonia viderat.* Nisi potius scribendum, *facientem viderat.* Sed cur interpretationem dativi τοῖς γυμνοῖς, cui τοὺς ἐνόπλους opponit, uterque prætermisit." H. STEPH. — Nempe γυμνοὺς perperam intellexerunt ψιλοὺς, & totum orationis nexum uterque interpres minus perspexisse videtur.

L. 46. περιέτρεχε μεθ' ἱππέων αὐτός. Recte Curio, *ipse obequitans.* Accusativus personæ hic non desideratur: (conf. ad p. 178, 17.) & in fine phraseos inconcinne plane poneretur. Similem Scipionis Æmiliani, qui frater hujus erat, morem laudat Noster Pun. 444, 12. ibique similiter, καὶ τότε κύκλῳ (vel κυκλῶν) αὐτὸς, inquit, ἑτέραις ἴλαις ἱππέων αἰεὶ περιῄει.

Ibid. οἷα Παύλῳ τῷ πατρὶ &c. Idem significat Vellejus Pat. II. 5. *Fabius Æmilianus Paulli exemplo disciplinæ in*

Hiſpania fuit clariſſimus. Conf. ad pag. 184, 16 ſqq. De emendata a L. Paulo in Macedonia diſciplina militari vide Livium XLIV. 33 ſq.

L. 48. τρέπεται δεύτερος ὅδε τὸν Οὐρίατθον. Beraldus hæc verba latine reddens, *ſecundus ipſe in fugam vertit*, videtur ita intellexiſſe, ut, quum prius milites Maximi, abſente imperatore, a Viriatho fuſi fugatique fuiſſent, jam ipſe viciſſim Viriathum in fugam compulerit. Quam fere ſententiam & nos in lat. verſ. expreſſimus. Sed, ut dicam quod ſentio, aliud ſonare videntur Græca verba; nempe id ipſum quod alter interpres Curio his latinis reddidit: *ſecundus hic fuit, a quo Viriatus fuſus & fugatus eſt.* At vero hoc difficultatis habet hæc ſententia, ut, ſi quæras, quis ergo Romanorum imperatorum *primus*, vel *prior*, ante Maximum, fugaverit Viriathum, nuſquam id ab Appiano declaratum reperias. Nam nec Vetilium hunc fuiſſe, nec Plautium, intelligi commode poteſt; quorum uterque non tam fugavit Viriathum, quam ab ipſo ſimulata fuga illuſus & mox gravi clade adfectus eſt. Itaque ſuſpicio hic oboriri poteſt, intercidiſſe fortaſſe nonnihil ex præcedenti Appiani narratione. Vide infra, ad p. 182, l. 90 ſq. Pag. 180.

L. 52. καὶ ἐχείμαζεν ἐν Κορδύβῃ. An huc reponenda verba illa, de quibus mox ad lin. 60. monebimus?

CAP. LXVI. Lin. 57. Νομαντῖνον ἡγοῦνται. „Ante vel poſt ἡγοῦνται deſiderari puto εἰρῆσθαι, aut ὠνομάσθαι, vel potius παρωνομάσθαι. Niſi quis mavult ἐπικληθῆναι: ut ſæpe ἐπίκλησιν de cognomine dicit." H. STEPHANUS. Imo non exiſtimabant Romani, bellum illud adpellari Numantinum; ſed vulgo ſic adpellabant. Ac ſupra jam vidimus, (p. 151, 61.) vim hanc verbo illi ἡγεῖσθαι ſubjicere ſolere Appianum, ut non ſolum *habere, exiſtimare*, denotet, ſed & *vulgo adpellare.* Sic Civ. II. 227, 96. καὶ Λιβυρνίδας ἐντεῦθεν ἡγοῦνται Ῥωμαῖοι τὰς ναῦς τὰς ταχείας: quod alibi his verbis expreſſit, (Illyr. 833, 41 ſq.) ὅθεν ἔτι νῦν Ῥωμαῖοι τὰ κοῦφα καὶ ὀξέα δίκροτα Λιβυρνίδας προσαγορεύουσι. Eodem pertinere videtur Civ. I. p. 57, 40 ſq. ὃν νῦν μοι δοκοῦσι Λίτερνον ἡγεῖσθαι:

Pag. 180. tum Civ. V. p. 723, 87 sq. τὸν ἐν Ἐφέσῳ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερέα, ὃν Μεγάβυζον ἡγοῦνται. Mith. 824, 81 sq. δι' ἅ μοι δοκοῦσι τόνδε τὸν πόλεμον ἡγεῖσθαι μέγαν, καὶ τὴν ἐπ' αὐτῷ νίκην μεγάλην νίκην καλεῖν. &c.

L. 58 *sq.* Μετὰ Οὐρίατθον. „Hic quoque Οὐρίαθον mutare possemus in Οὐριαθικὸν, vel potius τὸν Οὐριαθικόν: aut certe in τὸν Οὐριάθου. Neque tamen negaverim, ferri posse hanc scripturam, Οὐρίαθον exponendo τὸν περὶ Οὐριάθου λόγον." H. STEPHANUS.

L. 60. Κοιντίῳ. *Quintius* hic quisnam sit, qui in ulteriori Hispania Fabio Æmiliano successit, non est in liquido. Ejus mentionem in aliorum Scriptorum reliquiis frustra quæras. Codices nostri hic nihil variant; sed mox initio Cap. sq. p. 181, 69. communi consensu omnes pro Κοιντίῳ dant Κοίντῳ, quemadmodum etiam in edit. 1. ediderat Stephanus, quod in altera demum edit. in Κοϊντίῳ mutavit. Sec. Curionem *Pompeji* nomen, quod h. l. inseruit, in suo invenisse exemplari dubito: ex conjectura, & ex iis quæ p. 184, 16 vulgo leguntur, huc ab interprete tractum illud nomen videtur. Pighius, T. II. p. 471. Curionem secutus, Q. Pompejum Auli fil. h. l. intelligit, eumdem qui deinde A. U. 613. Consul citeriorem Hisp. provinciam sortitus, cum Numantinis parum feliciter bellum gessit, de quo Appianus cap. 76 sqq. Freinshemius Supplem. Liv. LIII. 10. simpliciter *Quintium* adpellat, neque conjecturæ ulli indulget. Quod si de veritate conjecturæ Pighii aliunde vel paululum constaret, facile mihi persuaderem, verborum illorum, quæ infra p. 184, l. 14 sqq. & corrupta & alieno utique loco (ut mihi videtur) inserta leguntur, genuinam sedem olim fuisse *in fine Capitis præcedentis*, ibique sic scripsisse Appianum: καὶ ἐχείμαζεν ἐν Κορδύβῃ, δεύτερον ἔτος ἤδη στρατηγῶν τοῦδε τοῦ πολέμου. Καὶ τάδε μὲν ὁ Αἰμιλιανὸς ἐργασάμενος, ἐς Ῥώμην ἀπῆρε, διαδεξαμένου τὴν ἀρχὴν Κοΐντου Πομπηΐου Αὔλου. (vel Πομπηΐου τοῦ Αὔλου.)

L. 61. Ἀφροδίσιον ὄρος. Conf. p. 178, 16.

Pag. 181. *L.* 64. Ἰτύκκῃ. Sic constanter Vat. A. & deinde p. 183, 96. Vat. B. quoque & Med. per duplex κκ: sed Curio, *Utica.*

Apud Plinium lib. I. c. 1. sect. 3. est *Itucci*, Virtus Julia cognominata. *Pag.* 181.

L. 68. ἐκ πόλεως Ιταλικῆς. „Ne fallatur hic lectorum quispiam in nomine urbis Italicæ, tanquam multis Italiæ urbibus inter se communi, recordetur loci qui legitur in calce paginæ 275. [nobis p. 146, 64.] de *Italica*, urbe Hispaniæ, Trajani & Adriani patria." H. STEPHANUS.

CAP. LXVII. Lin. 69. Κοιντίῳ. Vide ad pag. præced. l. 60.

L. 70. Φαβ. Μαξ. Σερουΐλιανὸς. Sic pro Αἰμιλιανὸς h. l. legendum præclare Pighius, Freinshemius, aliique viderunt. Et mox, ubi ejusdem viri res gestas Appianus persequitur, recte Σερουΐλιανὸν & Σερουΐλιανὸς consentientibus libris omnibus iterum iterumque editum erat, p. 183, l. 95. & l. 1. & 8. & sic rursus p. 184, 15. Solus Curio *Æmiliani* nomen ubique retinuit, quod idem nomen paulo post (inde a p. 184. l. 17.) Græci etiam libri, tam scripti, quam impressi, rursus aliquoties pro Σερουΐλιανὸς perperam exhibebant. Quum *fratrem* hunc fuisse *Æmiliani* Appianus dicat, fortasse librarius aliquis, utrique putans nomen *Æmiliani* esse debuisse, nomen hoc pro *Serviliano* substituit. Fuerunt autem adoptivi fratres, ab eodem Q. Fabio, alter ex Æmilia gente, alter ex Servilia, adoptati: alter frater naturalis Scipionis Æmiliani Africani minoris; (vid. Hisp. 212, 87 sq. & ibid. p. 178, 24 sq. coll. cum Pun. p. 445 sq. &c.) alter frater naturalis Q. Servilii Cæpionis, qui ipsi in Hispania ulteriori provincia successit: p. 185, 35 sq. Ille, Consul A. U. 609. in ulteriorem Hispaniam contra Viriathum erat profectus; vide supra cap. 65. Hic A. 612. Consul eamdem provinciam est sortitus, & per biennium eam obtinuisse videtur. Liv. Epit. LIII. & LIV. Pigh. T. II. p. 474. & 482. Freinsh. LIII. 25 sqq. & LIV. 10 sq. Confusionem autem istam nominum jam pridem occupasse Appiani libros video. Certe in Excerptis etiam de Legationibus, in Cod. Bavarico, sicut in reliquis nostris codicibus & in impressis, p. 185, l. 35. Αἰμιλιανοῦ pro Σερουΐλιανοῦ scriptum reperi.

Pag. 181. *L.* 78 *sq.* ἣν (κόμην) ἐν τοῖς πολέμοις ἐπισείουσι τοῖς ἐχθροῖς. — „Pro πολεμίοις legendum constat πολέμοις. [Sic recte Vat. B. a secunda manu : & sic tacite in edit. 2. correxit Stephanus.] Sed de illo ἐπιποιοῦσι [quod ex exemplari suo edidit Steph. cum quo facit Vat. B.] nihil certe adhuc constitui. Videtur aliquis in nostro exemplari voluisse pro eo reponere ἐπισείουσι, nescio quis, nec quam recte : & an ex sua conjectura, an ex alius veteris libri fide." H. STEPHANUS, *ad edit.* 1. — „Verbi hujus ἐπιποιοῦσι interpretationem a Secundo prætermissam haud miror: (quum pro his omnibus verbis, ἣν ἐν τοῖς πολέμοις ἐπιποιοῦσι τοῖς ἐχθροῖς, sit contentus uno, *horrendis*; ita locum hunc vertens, *Quem quum in itinere adortus esset Viriatus cum sex millibus militum, clamore & strepitu ingenti, barbarorum more, cæsarieque ac promisso capillo horrendis* :) haud miror, inquam : quoniam vix ullus interpres esse potest cui negotium non facessat: atque adeo an Beraldicæ interpretationi ejus acquiescendum sit, non immerito quæretur. [Beraldi versionem retinui, excepto quod ille *gestare et quatere* posuit.] Quid si vero ἐπισείουσι in locum illius ἐπιποιοῦσι quis substituat? Erit certe (meo quidem judicio) aptum huic loco verbum. Exponi enim poterit, *quatiunt ad terrendos hostes*, seu, *in terrorem hostium.* Ac fateor quidem, novum multis posse videri hunc verbi istius usum : sed in meo Thesauro Plutarchi locum affero, cujus expositio, de qua alioqui tum dubitabam, omnem de hoc dubitationem tollere videtur: sicut vicissim hic ad fidem expositioni illius faciendam multum valet. Illum si libeat ibi videre, mihi, nisi valde fallor, assentieris. Cæterum talis comæ, id est, quæ talem terrorem & horrorem afferre (primo saltem aspectu) poterat, mentionem facit cum alibi, tum hic, [Hisp. 220, 21 sq.] τεθηριωμένοις δὲ τὰ σώματα ὑπὸ λιμοῦ καὶ λοιμοῦ καὶ κόμης καὶ χρόνου." H. STEPH. *ad edit.* 2. ἐπισείουσι reponendum monuit etiam MUSGRAVIUS. Et a vero parum differunt Vat. A. & Med. ἐπισειοῦσι exhibentes.

L. 87. „προσέβαλε καὶ τῷδε ὀλίγῳ, μόλις αὐτῶν ὑφισταμένων. Hoc ὀλίγῳ omisit Beraldus : at Secundus, tanquam

non ὀλίγῳ sed ὀλίγων legens, junxit sequentibus. Ita enim locum hunc reddidit: *Cæteros intra castrorum coëgit septa: quæ aggressus, vix paucos ad portas castrorum, qui illi resisterent, reperit.*" H. STEPHANUS. ὀλίγων, sicut Sec. Curio legit, dedit cod. Med. Atque id reponendum, & mox αὐτῶν in αὐτὸν mutandum, cum CURIONE & MUSGRAVIO vidit REISKIUS. Pag. 182.

L. 90 *sq.* Φάννιός τε, ὁ Λαιλίου κηδεστής. Male Beraldus *Lælii socer*; quem errorem non observavit Stephanus. Κηδετὴς Vat. B. Κηδεστὴς recte Vat. A. Med. Conf. ad p. 107, 3. Notum est, & *adfinem*, & *socerum* & *generum* illo nomine significari. Eumdem Lælium, quem obiter hic nominavit Appianus, ipsum quoque rebus Viriathi bello gestis egregie claruisse, Ciceronem testem habemus, in Bruto cap. 21. & de Offic. II. 11. ubi, *Viriathum*, inquit, *C. Lælius prætor fregit & comminuit, ferocitatemque ejus ita repressit, ut facile bellum reliquis traderet.* Quas res a Lælio, Hispaniæ citerioris prætore, paulo ante Fabii Æmiliani Cos. in suam provinciam adventum gestas esse, ingeniose Pighius conjectavit, T. II. p. 462. Ac suspicari sane aliquis possit, Appianum etiam victoriæ illius fecisse mentionem, sed intercidisse apud eum hanc historiæ belli Viriathici particulam. Quæ suspicio firmari fortasse aliquantum poterit ex eo quod de Fabio Æmiliano supra legimus p. 180, l. 48. ad quem locum vide quæ notavimus. Sed in eadem historiæ hujus parte, Claudii etiam Unimani prætoris, post Vetilium & Plautium ad internecionem pæne exercitus a Viriatho cæsi, (Flor. II. 17, 16. Oros. V. 4.) apud Nostrum desideratur mentio.

L. 93 *sq.* ἢ καύματος ὥρᾳ θαμινὰ ἐπιών, καὶ οὔτινα καιρὸν ἀδόκητον ἐκλιπών. ἐκλιπὼν scripsi cum Vat. A. & Med. Ceterum imprudens h. l. Beraldi versionem tenui, quam sic emendatam suppletamque velim: *vel interdiu urente sole sæpius incursans, nulla prætermissa occasione qua inexspectatus hostibus adpareret.* „Neuter interpres (sic ad h. l. H. STEPHANUS) vocem ἀδόκητον expressit: quæ magni tamen est momenti. Hæc enim ostendit, Viriatum omnes

Pag. 181. ſuperveniendi hoſtibus ex inopinato occaſiones quæſiſſe, ſive nullum tempus, quo hoſtibus ſupervenire necopinantibus poſſet, prætermiſiſſe. Neque enim dubito quin perinde ſit acſi dictum foret, οὔτινα καιρὸν τοῦ ἀδοκήτως ἐπελθεῖν τοῖς πολεμίοις ἐκλείπων: ideoque & illa duo valde diverſa tempora, vel noctem, vel καύματος ὥραν, ad irruendum in hoſtes necopinantes fuiſſe illi frequentia: (ſed καύματος ὥρα non ſimpliciter *interdiu*, cum Beraldo, verum *in ipſo diei æſtu* ſonare fateor.) Non ignoro interim, illa verba, οὔτινα καιρὸν ἀδόκητον ἐκλείπων, poſſe & hoc modo reddi, *nullam occaſionem inexploratam relinquens.*"

Pag. 183. *Cap. LXVIII. Lin.* 2. πόλεις διήρπασεν. Sic Vat. A. & Med.

L. 6. Κούριός τε καὶ Απουλήϊος. Mireris Romana horum nomina. Forſan transfugæ fuerunt Romani.

L. 9. Εἰσκαδίαν. An *Eſcuam* Plinii & Ptolemæi? Γέμελλαν. Eamdem, judice Harduino & Cellario, quæ Τοῦκι Ptolemæo, *Tucci* Plinio dicitur, *Gemella Auguſta* cognominata.

L. 10. Ὀβόλκολαν. Plinio *Obulcula*, Ptolemæo & Antonino *Obucula*, haud procul Carmona. Ex hujus urbis nomine *Obucula* corruptum fortaſſe illud *Bæcula* vel *Becula*, quod apud Livium XXVIII. 13. memoratur, ubi de prælio agitur quod prope Carmonam accidiſſe Appianus refert p. 130, 89. & 134, 56. Conf. Caſaub. ad Strab. p. 141. C. Altera autem Bæcula, prope Caſtulonem ſita, cujus apud Livium XXVII. 18. & 20. & Polyb. X. 35. mentio occurrit, (de qua dixi ad p. 130, 84.) nihil huc pertinere videtur.

L. 11. „συνεγίνωσκεν. Ita correxi illud verbum quod in exemplari reperi συνεγύμνωσκεν." H. Stephan. *ad edit.* 1. — Pro συνεγίνωσκεν, quod edidit Stephanus, ſubſtitui formam Appiano uſitatam συνεγίγνωσκεν, quæ & in Vat. B. ſuperſcripta eſt vitioſæ ſcripturæ, quam ille codex cum exempl. Steph. communem habet. Cf. ad p. 26, 72.

Pag. 184. *L.* 14. ἐχείμαζε δεύτερον ἔτος ἤδη &c. „Si fidem Cælio Secundo habere volemus, idem de hoc loco dicemus quod de quodam præcedente, p. 286. [167, 39 ſq.] ei aliqua deeſſe: quum nihil tale nec de hoc nec de illo alii ſuſpicati eſſe, ac

ne occasionem quidem suspicandi habuisse videantur. Ut autem aperte videas, ubi lacunam (ut vulgo loquimur) esse putaverit, hunc quoque interpretationis ejus locum tibi cum spatio vacuo & asteriscis repræsentabo. Ita igitur ille: *Mox se in hyberna recepit, secundo suæ provinciæ ejusque belli anno. His] rebus gestis, Romam, in Hispania Q. Pompejo successore suo relicto, navigavit.* Pag. 184.

* *

Ejus frater Maximus Æmilianus, quum quendam, nomine Conobam, latronum ducem, cepisset, qui sese ei dediderat, ei soli pepercit, reliquis omnibus manus abscidit. Post, quum Viriatum persequeretur, Erisanam &c. Nam multo post apud eum male scriptum est *legionibus* pro *ligonibus*." H. STEPHANUS.

Quod si lacunæ indicium in exemplari suo non invenit Sec. Curio; difficultatem saltem hujus loci intellexisse videtur, qua quum se expedire non posset, defectus notam interponendam censuit. Mihi idem hic locus, sive defectu laboret, sive interpolatione aut aliis corruptelis fœdatus sit, turbatissimus & pæne desperatus semper visus est. Σερουϊλιανὸς lin. 15. consentientibus libris jam ante me editum fuisse, (quemadmodum etiam ter pag. præced. recte legebatur) monui ad p. 181, 70. ubi primum perperam Αἰμιλιανὸς pro Σερουϊλιανὸς positum erat; quem errorem mox cap. 69. bis repetitum videbimus. Ac nihil sane obstat, quo minus nunc h. l. de *hibernatione Serviliani* dixisse Appianum putemus: neque repugno, si quis non solicitandum verbum ἐχείμαζεν contendat. Sed quod statim sequitur, δεύτερον ἔτος ἤδη στρατηγῶν τοῦδε τοῦ πολέμου, *secundo jam anno quo huic bello erat præfectus*, (sic enim verba ista reddenda erant, non, ut Beraldus fecit, *altero hujus belli, cui præfuerat, anno*) id sane in eumdem Servilianum non convenire videtur: nam, quamquam per biennium administrasse provinciam ex Livii Epit. LIII. & LIV. constat, hæc tamen fuit primi anni hibernatio.

Pag. 184. Quodsi vero hoc dicere voluisset Appianus, *prorogatum Serviliano fuisse in sequentem annum imperium*; tum verba illa hoc fere aut simili aliquo modo cum eis quæ sequebantur fuerant connectenda: Καὶ χειμάσας, καὶ δεύτερον ἔτος τοῦδε τοῦ πολέμου στρατηγῶν &c. Jam vero quæ his subjiciuntur de *Serviliani decessu e provincia*, de *ejusdem successore Q. Pompejo*, denique de *fratre ejus Æmiliano*; hæc quidem quin misere turbata a librariis sint, dubitari non potest. Nam, ut ab *Æmiliano* incipiam, si vel maxime statuere velis, obiter Appianum in fine hujus cap. commemorasse aliquod Æmiliani factum, simile quodammodo ei quod de Serviliano paulo ante retulerat; mirum tamen debet videri, cur non statim subjecerit illud factum, cur prius de decessu Serviliani ex provincia & de ejus successore loquatur, ac tum demum, ubi jam exspectabas discere quid ille Serviliani successor gesserit, plane omisso hoc, ad Æmilianum te remittat? Quod autem ea, quæ seq. cap. 69. de reliquo cursu belli Viriathici & de pace ab imperatore Romano cum Viriatho composita narrantur, pariter omnia eidem *Æmiliano* tribuuntur, quem adeo veluti ex machina rursus in scenam subito raptum vides: id vero, etiam si nil aliud nisi ipsam narrationis Appianeæ seriem per se spectes, non potest non incongruum utique videri; & suspicionem gignere debet, ex errore ibi rursus, ut jam supra p. 181, 70, *Æmiliani* nomen irrepsisse. Quod si vero cogites, non solum ex Livii Epit. LIV. collata cum Fastis consularibus constare, pacem illam cum Viriatho esse a *Serviliano* factam, sed ipsum etiam Appianum diserte monere, (initio cap. 70.) imperatorem eum, qui illam pacem cum Viriatho composuit, fratrem fuisse illius *Q. Servilii Cæpionis*, qui ei in imperio successit; tum quidem facile tibi persuadebis, ab Appiano etiam has res, quæ cap. 66. narrantur, ad *Servilianum* fuisse relatas, & in ejus nominis locum sive casu quodam sive imprudenti consilio a librariis *Æmiliani* nomen esse substitutum. Ex quo porro intelligitur, *de decessu Serviliani e provincia*, hoc loco, de quo nunc quærimus, dicere nullo modo potuisse Appianum; quum

res ejus

res ejus altero imperii anno in eadem provincia gestas sequenti demum capite exponat. Denique, quod *Serviliano* in Lusitania & in administratione belli Viriathici *successisse Q. Pompejum Auli fil.* hoc loco dicitur, id quonam pacto ab Appiani manu profectum dicemus? qui (ut taceam quæ de Cæpione, Serviliani successore, modo dicta sunt & mox suo loco ad p. 185, 35 sq. uberius dicentur) eumdem *Q. Pompejum* circa idem tempus Cæcilio Metello in citeriori Hispania & in belli Numantini administratione successisse, diserte docet cap. 76 seqq. ubi res ejus gestas copiose persecutus est? Pag. 184.

Dixi de difficultatibus, quæ hunc locum, non Auctoris culpa, ut puto, sed librariorum, premunt. Unde potissimum ortæ hæ turbæ, quove pacto integritati suæ & sanitati penitius restituenda sit Appiani narratio, aliis dispiciendum relinquo. Generatim verum præclare viderunt & acute explicarunt Pighius & Freinshemius. Suspicionem aliquam quæ mihi de expedienda hac confusione cogitanti oborta est, supra indicavi ad pag. 180, 60. Ac fortasse, postquam suo loco olim omissa per errorem librarii fuerant ista verba, deinde, quum intellecto errore sive idem librarius sive alius qui illo libro utebatur supplere omissa verba ex alio exemplari vellet, factum est novo errore novaque incuria, ut fraude verborum καὶ ἐχείμαζε, folio proxime sequenti in eadem folii facie recurrentium, ad alienum locum verba illa referrentur. Nam distantia quidem locorum tanta est, ut trajectio ista non videatur ex eo fonte fluxisse, de quo nuperrime in Præfat. ad Novam Versionem Græcam V. T. e Codice Veneto apud nos editam perspecte monuit VILLOISONUS V. Clar. solitos esse nonnumquam librarios supplementa eorum locorum, quibus aliquid a se omissum intellexissent, ad finem pag. rejicere. Denique vero, postquam semel in alienam sedem intrusa illa verba fuerunt, mirum non est, denuo rursus paululum mutata deinde fuisse & novæ sedi utcumque adaptata, cum eisque quæ sequebantur, prouti commodum videbatur, connexa.

Pag. 184. *L.* 16-19. Μάξιμος Αἰμιλιανὸς Κοννόβαν μέν τινα - - - τοὺς σὺν αὐτῷ πάντας ἐχειροκόπησεν. Si recte hoc loco insertum nomen *Maximi Æmiliani* est, ut ab hoc viro editum sit illud in dedititios homines severitatis exemplum; erit initio cap. seq. ad verbum διώκων adjiciendum nomen Σερουϊλιανὸς, ut ea saltem, quæ deinceps traduntur, rursus ad *Servilianum* pertinere intelligantur; de quo satis in Adnot. præc. dictum est. Sed verius, ut mihi quidem ob causas ibidem paulo ante expositas videtur, Pighius Freinshemiusque, (quos magno numero sequuntur qui horum temporum historias post illos contexuerunt) omnia illa verba, quæ minusculis literis imprimi curavi, pro adsumento undecumque intruso habentes, factum hoc ad eumdem *Servilianum*, in cujus rebus gestis exponendis versabatur hoc loco Appianus, non ad Æmilianum, retulerunt. Et eidem *Serviliano* certe idem facinus, paulo tamen diversius expositum, ac fortasse cum altero illo facto, de quo paulo ante Appianus dixerat, aliquatenus confusum, diserte tribuit Orosius V. 4. *Quingentis*, inquit, (de Q. Fabio Maximo Serviliano loquens) *principibus eorum, quos, societate invitatos, deditionis jure susceperat, manus præcidit.* Ex Frontino IV. 1. 42. & præsertim ex Valerio Max. II. 7. 11. discimus, fuisse hos, in quos sæva illa severitas edita est, transfugas atque rebelles ex sociorum Hispanorum numero, qui, cum apud Romanos militassent, desertis Romanorum præsidiis ad hostes transierant. Apud quos eosdem Scriptores quum severitatis illius auctor, quem hi *Q. Fabium Maximum* dicunt, rursus a viris doctis vulgo omnibus *Servilianus* soleat intelligi; unum doctissimum RUHNKENIUM video, qui eam sententiam nuper in Animadv. ad Vellej. Pat. II. 5. improbarit, ad Appiani quidem locum hunc, e quo (si genuina esset vulgata lectio) argumentum peti poterat, non provocans; sed ex solis illis Velleji verbis, *Fabius Æmilianus Pauli exemplo disciplinæ in Hispania fuit clarissimus*, satis adparere ratus, eumdem *Æmilianum* apud Frontinum quoque & Valerium Max. esse intelligendum. In quo mihi liceat a clar. Viro, quem honoris causa nominavi,

Pag. 184.

paululum dissentire, addubitareque, num factum illud, de quo apud Frontinum & Valerium agitur, ad eamdem disciplinam sit referendum, quam in Æmiliano Vellejus laudavit. Certe quum factum hoc, quod illi commemorant, ad *severitatem* (*sævam severitatem* Valerius dicit) vel inprimis videatur pertinere; e diverso Vellejus eam *disciplinam*, qua *Æmilianum claruisse* ait, diserte a severitate discernit atque separat. Quum enim severitatis exemplum a Metello in Hispania editum commemorasset, hæc subjicit: *Hic virtute ac severitate facti, at Æmilianus Paulli exemplo disciplinæ in Hispania fuit clarissimus.* Quæ disciplina Pauli quonam potissimum pertinuerit, ex ipso Appiano nostro, hist. Hisp. cap. 65. & Pun. c. 100. collat. Liv. XLIV. 33 sq. discimus. Et hæc quidem eo maxime volui monere, ne quis apud Appianum loco hoc, in quo versamur, *Æmiliani* nomen fortasse defensurus, *Velleji* auctoritate firmari illam sententiam existimet. Ceterum severitatis similis huic, quæ Fabio sive Serviliano sive Æmiliano h. l. tribuitur, aliud exemplum de Scipione Æmiliano narratur infra, cap. 94.

Cap. LXIX. Lin. 20. Ερισάνην. Apud neminem alium Scriptorem urbis hujus mentionem factam reperi. An eadem quæ *Arsa*, Nostro cap. sq. l. 42. & Geographis quoque memorata? *L.* 22. ἐπέκειτο. „In exempl. legitur ἐπέχειτο, posito χ tamquam ab ἐπιχέομαι, accentu vero tamquam ab ἐπίκειμαι. Sed quid significaret ἐπεχεῖτο? [Ni emendationem Stephani confirmare viderentur codices nostri, suspicari posses, idem valere quod simplex verbum ἐχεῖτο (Civ. IV. p. 674, 27.) aut ἐξεχεῖτο, *effundebatur*, *erumpebat in eos.*] Lege potius ἐπέκειτο, ut p. 127. [243, 48.] πολιορκεῖν δ᾽ οὐδένα εἴα, παραφυλάσσων καὶ ἐπικείμενος, & p. 187. [162, 53.] ξυλευομένῳ δὲ αὐτῷ καὶ χορτολογοῦντι ἐπέκειντο. Quin etiam p. 202. [195, 98.] cum hoc ipso participio, οἱ δὲ ἐργαζομένῳ τε ἐπέκειντο." H. Stephanus, *ad edit.* 1.

L. 25. Οὐρίατθος δὲ ἐς τὴν εὐτυχίαν οὐχ ὕβρισεν. In vitiosam scripturam ὑβίρησεν cum exempl. H. Steph. consentit Med. & Vat. B. „Omnino legere necesse est ὕβρισεν;" ait H. Steph.

ad edit. 1. Et in edit. 2. tacite correxit mendam. Quum vero præpos. ἐς abesset, idem H. STEPHANUS *ad edit.* 1. „Significat autem, inquit, τὴν εὐτυχίαν ὑβρίζειν idem quod καταισχύνειν: sed durifsculum est illud loquendi genus." — Tum vero IDEM rursus *ad edit.* 2. hæc monuit: „Pulchrum hoc loquendi genus, & quo utilis admonitio ducibus belli sub Viriati exemplo proponitur, ita redditur a Secundo, *fortunæ felicitate nunquam elatus.* Sed magis mihi placet Beraldica interpretatio, [*non insolenter sua fortuna usus*:] ac etiamsi darem, τὴν εὐτυχίαν οὐχ ὑβρίζειν, aliud nihil esse quam *fortunæ felicitate non efferri*, (quum tamen manifestum sit, addendam fuisse saltem voculam *nimis* ante verbum *efferri*) probare non possem illud adverbium *nunquam*; quum longe aliud sit, dicere οὐχ ὕβρισεν, quam οὐδέποτε ὕβρισεν. Sed libet & eorum quæ proxime sequuntur interpretationem ejusdem adjicere. Hæc igitur sunt ejus verba: *Cogitans se beneficii magnitudine præclaram terminandi belli occasionem nactum, pacem & fœdus icit cum Romanis, quod a populo fuit comprobatum: nimirum ut Viriatus amicus esset Romanorum: utque omnes qui ei suberant, domini essent regionum quas possidebant.* In cujus loci fine ne hoc quidem placet, γῆν verti *regiones*, & malim cum Beraldo *agros interpretari.*" Hæc Stephanus. Sed ad τὴν εὐτυχίαν interserenda fuit præpos. ἐς, quam commode obtulerunt codd. Med. & Bav. Sic Pun. 421, 33. δεόμεθα μὴ ἐς τὴν ὑμετέραν εὐπραγίαν ὑμᾶς ὑβρίσαι. Eadem notione cum tertio etiam casu absque præpos. constructum videmus, Syr. 594, 91. οὐχ ὑβρίζομεν ταῖς εὐπραξίαις. In *Codice Bav.* inter Excerpta *de Legationibus* insertus est hic Appiani locus his verbis: Ὅτι ὁ Οὐρίατθος, τοὺς Ῥωμαίους νικήσας, ἐς τὴν εὐτυχίαν οὐχ ὕβρισεν &c. usque cap. seq. p. 185, 41 sq. φανερῶς πολεμεῖν αὖθις Οὐριάτθῳ. Quod verba illa (*Pag. sq. L.* 30.) adtinet, quæ in fine Adnot. suæ tetigit Stephanus, τοὺς ὑπ' αὐτῷ πάντας ἧς ἔχουσι γῆς ἄρχειν: rectius videtur Sec. Curionis interpretatio reddidisse Græca, si modo sana scriptura est; & tunc quidem τοὺς ὑπ' αὐτῷ intelligere oportebit inferiores duces, quorum opera in illo

bello usus erat Viriathus. Attamen magis utique placet ea sententia, quam Beraldus expressit, quem & nos h. l. sumus secuti. Sed sic vereor, ut stare verbum ἄρχειν possit: ac videndum erit, scripserit-ne Appianus, ἣν ἔχουσι γῆν, ἔχειν. Cf. p. 190, 19 sq. Pun. 324, 34 sq. Pag. 184.

L. 27. ἐν καλῷ cum Beraldo reddidi *honestis conditionibus.* Malim, *commodo tempore*, *opportune.* *Ibidem & sq. lin.* in distinguenda oratione secutus sum Bav. *L.* 29. Mendose Bav. Οὐρίκτθος εἶναι: & *L.* 32. perperam idem caret conj. καὶ. Pag. 185.

Cap. LXX. Lin. 35 *sq.* De necessitate emendandi nominis Αἰμιλιανοῦ, quod & liber Bav. cum reliquis hîc exhibebat, satis dixi ad pag. 184, 14. Cf. ad p. 181, 70. *Q. Fabium Maximum Servilianum* fratrem ait fuisse, naturalem puta, *Cæpionis* illius qui ipsi in imperio successit. Quod pro Κεπίων vel Καιπίων *L.* 36. idem liber Bav. Σκιπίων exhibet, id scrupulum nonnullum tantisper injicere posset, eo quod *Æmiliani* fratrem revera *Scipionem* fuisse notum est. Verum non modo alii Scriptores (Livius Epit. LIV. Vellej. Pat. II. 1. Valer. Max. IX. 6. 4. Eutrop. IV. 7. Auctor de Vir. Illustr. in Viriath.) consentiunt, *Q. Servilium Cæpionem*, eum qui Consul A. U. 614. fuit, hoc eodem anno bellum Viriathicum interemto Viriatho confecisse; sed apud Appianum quoque reliqua omnia exemplaria in *Cæpionis* nomen, quoties illud hoc cap. & cap. 71 sq. repetitur, constanti consensu conspirant. Quo minus dubitari debet, nullam esse lectionis illius, quam cod. Bav. h. l. exhibet, rationem habendam: quæ nimirum vel callido alicujus librarii consilio debetur, qui, quum Æmiliani nomen in locum Serviliani intrusum invenisset, fratrem Æmiliani noverat non Cæpionem, sed Scipionem, fuisse; vel ex solenni illo librariorum lapsu orta est, quo sæpe numero *Cæpionum* & *Scipionum* nomina temere atque perperam inter se commutata tam apud græcos Scriptores quam apud latinos videmus. Illius confusionis, de qua passim monuerunt viri docti, alia apud Nostrum exempla habes Civ. I. p. 41, 64. & II. p. 191, 92. Apud Diodorum quoque in hac historia Σκηπίων legebatur, quod Wesselingius correxit T. II. p. 524.

L. 42. Ἄρσαν πόλιν. Cf. ad p. 184, 20.

Pag. 186. *L.* 49 *sq.* ὡς δ᾽ ᾔσθετο &c. „Tale Viriathi ſtrategema deſcribens antea, pag. videlicet 289. [175, 76.] dicit itidem, ὡς δ᾽ εἴκασεν ἀσφαλῶς ἔχειν τῆς φυγῆς τοὺς ἑτέρους." H. STEPH.

L. 51. μετὰ καταφρονήσεως. „Iſta καταφρόνησις (de qua quod dicit Thucydides, in mentem nobis venire debet) eſt ejus qui ab hoſte ſibi non timet, ſed ejus vires contemnit: paſſimque apud hiſtoricos cum irriſione & ignominia minime conjuncta eſt. Ac certe ne hic quidem ita debuiſſe interpretari μετὰ καταφρονήσεως Secundus videtur, *cum irriſione atque ignominia hoſtium.*" Verum & iſta interpretatio verbi ἐξίππευσεν, *calcaribus equo ſtimulato contendit*, parum placet, ac potius poëtica quædam deſcriptio eſt: ut omittam, eam cujus poſtea mentionem facit, ἐξύτητα, in aliis rebus magis quam in ſtimulando calcaribus equo fuiſſe poſitam: præſertimque in ipſorum equorum velocitate. Fuiſſe autem ſtudioſe conquiſitos a Viriato tales equos, apparet ex pag. proxime præcedente, nec non ex 289." H. STEPHANUS. — Thucydidis verba, quæ reſpicit Stephanus, habes lib. II. c. 62. Familiaris & aliâs Appiano formula σὺν καταφρονήσει.

CAP. LXXI ſqq. Quiſquis ordinem rerum hoc cap. ac duobus ſeqq. expoſitarum cum eis contulerit, quæ cap. ſuperiori tractata ſunt & rurſus cap. LXXIV. & LXXV. continuata & ad finem perducta; præſertim ſi meminerit, Appianum, ſicut & ceteroquin conſtans hoc tenuit inſtitutum, ut inchoatam quamque hiſtoriam ad finem perducat priuſquam ad alia tranſeat, ſic initio hujus ejuſdem narrationis belli Viriathici (cap. 63.) diſerte etiam eſſe profeſſum, ſe illud bellum continua rerum ſerie eſſe complexurum; næ is ægre ſibi perſuadebit, abrupturum fuiſſe hoc loco Scriptorem noſtrum telam hujus hiſtoriæ ad finem jam nunc properantis, &, intruſa ſubito aliarum rerum poſt mortem demum Viriathi per continuos aliquot annos geſtarum narratione, tum demum ad pertexendas res Viriathi Cæpioniſque rediturum. Quod ſi verbis illis, τὰ ἐκείνων ἐδῄου, in quæ deſinit cap. LXX, proxime ſubjiciamus hæc, a quibus incipit cap. LXXIV, Οὐρίατθος δὲ

Καιπίωνι, atque totum illud cap. LXXIV & ſeq. caput LXXV ponamus in locum cap. LXXI-LXXIII, his viciſſim in illorum locum rejectis; tum vero omnia apta riteque connexa erunt. Ac nullus equidem dubito, quin hoc ipſo, quo dixi, ordine has res expoſitas Appianus ediderit. Neque vero difficile videtur hoc loco de trajectionis iſtius origine probabilem admodum conjecturam facere. Nam quoniam tantumdem ſpatii explere videmus duo capita LXXIV & LXXV, quantum tria illa LXXI-LXXIII; in proclivi eſt, ut ſuſpicemur, in antiquo exemplari, e quo reliqua manarunt, quum finis folii excurriſſet in extrema verba cap. LXX, τὰ ἐκείνων ἐδήου, & duorum ſequentium foliorum alterum complexum eſſet ea quæ cap. LXXIV & LXXV. continentur, alterum ea quæ cap. LXXI-LXXIII, duo iſta folia vetuſtate luxata primum fuiſſe & divulſa, deinde præpoſtero ordine rurſus compacta. Similis transpoſitionis exemplum, ex pari cauſa ortæ, ipſe introitus Libri de Bello Mithrid. in ſuperioribus editionibus & in ſcriptis libris omnibus, qui hodie ſuperſunt, offert. Pag. 186.

Cap. LXXI. Lin. 55 *ſq.* Σέξτος δὲ Ἰούνιος Βροῦτος. *Decimo* huic prænomen fuiſſe, conſentiunt Scriptores & Faſti. Cf. Freinsh. ad Flor. II. 17, 12. Itaque, quum cauſa nulla ſit, cur Appiano potius quam librariis errorem iſtum tribuamus, non dubitare fortaſſe debueram, Δέκιμος (vel Δέκμος, qua forma aliàs uti ſolet Appianus) reponere. Sic apud Vellejum II. 5. ubi *A.* prænomen eidem tribuebatur, doctiſſ. Ruhnkenius cum Aldo *D.* repoſuit. De hujus viri rebus in Luſitania geſtis egerat Livius lib. LV. & LVI. quorum vide Epitomas & Suppl. Freinsh.

L. 58. Λήθης. Vide ad p. ſq. l. 73. Δόριος. Cf. p. ſq. l. 71. — Βαῖτις. Mendoſum utique eſt nomen Βαίτης, quod conſentientibus libris editum erat. Neque vero Βαῖτις ſcribentes cum Curione, qui *Betis* h. l. habet, multum profecimus: quandoquidem ad Luſitaniam Bætis nihil pertinet. Poſſes ſuſpicari Βαῖνις ex Strab. III. p. 151. C. ni ipſa illa lectio non ſolum dubitationi obnoxia, ſed oppido improbata a doctis viris eſſet. Ναῖβις vel Νῆβις, quod apud Strabonem ex Pto-

Pag. 186. lemæo lib. II. c. 6. & Pomp. Mela III. 1. reponendum existimant, vereor ne a vestigiis scripturæ Βαίτης apud Nostrum nimis recedere videatur, ceterum satis commode hic legeretur. Conf. ad p. 187, 75.

L. 59. μεθιπτάμένους. „Non dubito, quin scribendum sit μεθισταμένους." H. STEPHANUS. Mihi vero etiam atque etiam dubitare liceat, imo pernegare. Sicut concinne utique de Phamæa, Afrorum præfecto equitum, Pun. 444, 5. dicit, ἐφίπτατο ἐξ ἀφανοῦς, ὥς τις αἰετὸς, καὶ λυμηνάμενος ἀπεπήδα: sic non minus commode nunc prædonum manus ὀξέως μεθιπταμένους ait, *velociter avolare, ex loco in locum transvolare solitos.* Et verbum hoc μεθίπταμαι, licet in Thesauro Gr. Ling. locum ei nullum dederit Stephanus, negari tamen non potest esse analogia comprobatum.

Pag. 187. *L.* 68. εἰσὶ δ' οἵδι. Prætulerim εἰσὶ δ' οἱ. Sic pag. seq. l. 83 sq. εἰσὶ δέ τινες τῶν πόλεων αἳ &c.

CAP. LXXII. Lin. 71. τὸν Δόριον. „Ptolemæus hunc fluvium Δώριον, Strabo Δούριον appellat. Appiano semper Δόριος dicitur. Plinius etiam cum Strabone *Durium* nominat, eodemque fere modo quo Strabo describit." AL. TOLLIUS, ex CASAUBONO, (ad Strab. III. p. 153. B.) *dissimulato auctoris nomine.* *L.* 72. ἐνδιδόντων scripsi cum Vat. A. & Med. — Pro αὐτοὺς ex cod. Vat. A. repositum αὑτοὺς malim. Conf. ad p. 47, 36. & ad p. 63, 83.

L. 73. ἐπὶ Λήθην μετῄει. „Fallitur Appianus, qui cum reperisset hunc fluvium Λήθης appellari secundo casu, rectum inde finxit ὁ Λήθης, quod non debuit. Quare legendum hoc loco ἐπὶ Λήθης μετῄει. Non enim ἡ Λήθη, sed ὁ τῆς Λήθης dicitur: quemadmodum etiam idem fluvius Latinis scriptoribus non *Oblivio*, sed *Oblivionis* fluvius, appellabatur. Pomponius Mela: [III. 1.] *Et cui Oblivionis cognomen est Limia.* Plinius: [IV. 22, 35.] *Æminius, quem alibi quidam intelligunt & Limæam vocant, Oblivionis antiquitus dictus.* Hinc recte Vir Magnus ad Strabonem in Epit. Livii LV. ubi vulgo *fluvium Oblivionem* edunt, *fluvium Oblivionis* edendum observavit." *Al. Tollius, ex* CASAUBONO (ad Strab. III. 153. C.)

dissimulato rursus nomine Auctoris, cui tota hæc Adnotatio accepta referenda erat. Lectioni tamen Λήθην apud Appianum, & *Oblivionem* apud Livium, favere videri potest id quod eod. loc. apud Strabonem legimus, οἱ δὲ Βελιῶνα καλοῦσι: in quo nimirum nomine haud obscure latinum nomen *Oblivionem* Græcis elementis expressum, Ὀβελιουῶνα, latere recte judicarunt viri eruditi. *Pag. 187.*

l. 75. *μέχρι Νίμιος.* Quum apud Strabonem III. 153. D. legamus, Μίνιον fluvium fuisse *τῆς Βρούτου στρατείας ὅρον*; videri potest, cum Freinshemio Suppl. Liv. LV. 32, consentiente etiam ad eadem verba Casaubono, *Minius* h. l. apud Appianum intelligendus, adeoque Μινίου pro Νίμιος reponendum. Cum quo convenit, quod & apud Strabonem & apud Ptolemæum lib. II. c. 6. Lethæo fluvio, quem *Limium* vel *Limiam* Ptolem. vocat, (nam ex secundo casu Λιμίου, quo ille utitur, non adparet, utrum ὁ Λίμιος, an ὁ Λιμίας, primum casum fecerit) *Minius* succedit. Apud Appianum tamen hoc incommode accidit, quod ista ratione in nomine fluminis hujus, de quo quærimus, non solum literæ ν & μ transponendæ, sed & terminatio ιος in ίου foret mutanda. Et rursus apud Strabonem conturbavit paulisper Casaubonum hæc difficultas, quod ibi Βαῖνις (quem in Ναῖβιν mutandum, & Νῆβιν Ptolemæi intelligendum esse, cum magna veri specie censuit) *idem esse cum Minio* dicatur; quum contra Ptolemæus in illa ora primum *Nebin* fluvium, tum *Limium* suum vel *Limiam*, deinde *Minium* posuerit. Itaque ad illa apud Strabonem verba, Βαῖνις, οἱ δὲ Μίνιον φασὶ, vicissim idem Vir doctus ait, *suspicari aliquem posse, pro* Μίνιον *apud Strab. ex Appiano* Νίμιον *vel* Νίμιν *esse reponendum.* At vero sic haberemus fluvium, Ptolemæo & Melæ, qui diligenter illarum orarum fluvios notarunt, incognitum, quem eumdem tamen Strabo l. c. πολὺ μέγιστον perhibuisset τῶν ἐς Λυσιτανίᾳ ποταμῶν. Quare *in tanta scriptorum inconstantia nihil affirmari posse* professus tandem Casaubonus est. Neque vero mihi id ego datum puto, ut has dispellere valeam tenebras. *Erratum jam olim & in inclytis* oræ illius *amnibus*, ac præsertim in fluminis ejus

Pag. 187. qui *Oblivionis* dicitur ſitu & a *Minio* diſtantia, diſerte Plinius monuit IV. 22. 35. Et quod apud Strabonem de *Bæni* (vel *Næbi* potius) ac de *Minio* legimus, id fortaſſe in eamdem fere ſententiam fuerit interpretandum: ut non tam dicat, *Næbin eumdem fluvium ab aliis Minium nominari*, quam *de diſſenſione potius Scriptorum* moneat, *quorum alii poſt Lethæum fluvium Næbin ponant*, (qui nimirum ab aliis rectius ante illum ponitur) *alii continuo Minium.* Jam vero illud quod apud Appianum eſt, μέχρι Νίμιος, præſertim ſi Curionis lectionem conferamus, qui β pro μ legit, proxime ad Νήβιος vel Ναίβιος videtur accedere; ut Appianus adeo videri poſſit aliquem ex illis Auctoribus ſecutus, qui proxime poſt *Oblivionis* fluvium non *Minium*, ſed *Nebin* vel *Næbin*, poſuerit. Eaque ratione firmari quodammodo ſuſpicio poterit, pro Βαῖτις etiam pag. præc. Ναῖβις fortaſſe ſcriptum reliquiſſe Appianum. (In Notis textui ad hunc loc. in quo verſamur ſubjectis, *Nibenem* ſcribere ex Curionis verſione, non *Nibenum*, debueram.)

Pag. 188. *L.* 80. „ Scribo ὅσαι δὲ ἀπήγοντο, vel, ὅσαι δὲ καὶ ἀπήγοντο. Partic. autem ἀφιέντες quamvis ferri poſſit, ſtructuræ tamen ἀκολουθία magis poſcebat ἀφιείς." H. STEPHANUS. Anacolutha ejuſmodi Appiano, optimorum Scriptorum exemplo, familiaria. κατήγοντο: an e montibus in planitiem raptæ? an navibus captivæ abductæ? An potius, *in oppida*, quæ ab illis deſertæ fuerant, *reductæ?*

Cap. LXXIII. Lin. 87. Ταλάβριγα. „ Secundus habet *Labricam urbem*: ſed hanc appellationem ex mendo ortam eſſe exiſtimo. At paulo poſt pro Ταλαβρίγων dicit *oppidanos.*" H STEPHANUS. Etiam Vat. A. τὰ λάβριγα, & mox idem cum Med. & Vat. τῶν τε λαβρίγων. Notum verum urbis nomen ex Plinio, Ptolemæo, Antonino.

Pag. 189. *L.* 2. ἐς τὴν Οὐριάτθου γραφήν. „ Legendum puto τὴν περὶ Οὐριάτθου." H. STEPH. *ad edit.* I. Supra (p. 180, 58.) dixerat μετὰ Οὐρίατθον, pro μετὰ τὸν περὶ Οὐριάτθου λόγον.

L. 3. „ Male Cælius Secundus ſeparat a præcedentibus iſta, ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ διὰ τὸν ἐκείνου ζῆλον ὑπὸ λῃστ. &c. Ita

enim ille: *hæc ego omnia in Viriati hiſtoria explicavi. Iiſdem temporibus ejus exemplum alii quoque ſecuti, ejuſmodi latrocinia exercere cæperant.* Atqui Appianus latrocinia illa jam deſcripſit, non autem deſcribere nunc incipit. Deſcripſit (inquam) ab illo paginæ 294. loco, circa finem, καὶ ζήλῳ τῶν ἔργων Οὐριάτθου, &c. Sed nec ſtare poteſt illa orationis ſtructura, ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ διὰ τὸν ἐκείνου ζῆλον ὑπὸ λῃστηρίων ἄλλων ἀρξάμενα γίγνεσθαι, ſi hæc a præcedentibus ſeparentur: ſed dicendum fuerit, ἐν τῷ αὐτῷ χρ. διὰ τὸν ἐκείνου ζῆλον ὑπὸ λῃστηρίων ἄλλων ἄλλα ἤρξατο γίγνεσθαι. At quam bene verba quæ habet noſtra editio, cum illis præcedentibus cohæreant, oſtendit Beraldi interpretatio. Obſerva autem & hîc dici συνήγαγον: de quo vide annot. quandam in principium paginæ 290. [176, 87.]" H. STEPHANUS. Pag. 189.

CAP. LXXIV. Conf. notata ad init. cap. LXXI. Eodem anno hæc geſta ſunt, quo illa quæ cap. LXXI-LXXIII. tradita ſunt, Conſule etiamnum Cæpione: vid. Valer. Max. IX. 6. 3.

L. 10. ὀλιγοϋπνότατος. „ Mire hoc dicitur, *labores Viriato cauſam exigui ſomni fuiſſe:* quum videamus contra, laborem & laſſitudinem ſomnum conciliare. Unde etiam dicit quidam apud Terentium, in Eunucho: *Opus faciam, ut defatiger uſque; ingratis ut dormiam.* Hinc (opinor) factum eſt ut Secundus, tanquam paulo aliam lectionem ſequens, verterit, *Fuit Viriatus ſomni, etiam poſt magnos labores, pauciſſimi.* Sed male omittit hæc verba, διὰ φροντίδα. Scimus enim, hæc veram & præcipuam ὀλιγοϋπνίας cauſam continere." H. STEPHANUS.

L. 13 *ſq.* „ Pro his, ᾧ δὴ καὶ τότε ἔθει, habet Beraldi interpretatio, *hoc more & hac libertate acceſſus:* ſed malim, *hac conſueta libertate acceſſus:* vel, *hac libertate acceſſus, quæ recepta more erat.* Verum ne hoc quidem tam apud hunc quam apud alterum interpretem probo, quod particip. φυλάξαντες ſequentibus jungunt: non animadvertentes, fuiſſe dicendum, φυλάξαντες αὐτὸν ἀρχόμενον ὕπνου, ad ſignificandum, *obſervato primo ejus ſomno*, ut Ber. vertit: ſive, *primamque ſomni horam obſervaſſent*, ut Cælius red- Pag. 190.

Pag. 190. dit. Cum præcedentibus igitur debet jungi hoc φυλάξαντες, & intelligi, quum hic libere illum adeundi mos occasionem præbuisset imminendi illius neci, (ut ab Ovidio dicitur imminere exitio alicujus) sub primum ejus somnum esse ingressos." H. STEPHANUS.

L. 21. „ Assentior Beraldo, vertenti θεραπευτῆρες, *clientes*: potius quam Cælio, qui reddit *amici.* Neque enim temere usus est voce θεραπευτῆρες, non autem voce φίλοι. Sed quid si ne *clientes* quidem, verum *famulos* aut *ministros* interpretemur? Videmus certe, quos Romani *clientes* vocabant, dictos πελάτας, pag. 301. ubi illis adjunguntur φίλοι." H. STEPHANUS.

Pag. 191. *CAP. LXXV. Lin.* 32 *sq.* ἐν κύκλῳ --- βαρβαρικῶς ἐπῄνουν. Beraldus, non male fortasse, *barbarico more Viriatum celebrabant.* „ Cur βαρβαρικῶς ἐπῄνουν intelligemus potius, quam hoc adverbium præcedentibus jungemus? Comperi certe mihi assentiri Secundum; quippe qui ita locum hunc vertit, *Ac tam peditum quam equitum turmæ barbarorum more circumcursantes, eum laudibus in cælum interea tollebant.*" H. STEPHANUS.

L. 34. ἀμφ' αὐτό Sic Vat. A. & Med. referentes ad τὸ πῦρ.

Ibid. sq. ἀγῶνα μονομάχων. „ Non solum recte, sed eleganter etiam & breviter Beraldus, *Peracto funere gladiatorium munus editum.* Nisi quod omittit ἐπὶ τοῦ τάφου. At Secundus hæc quidem verba non omittit, verum, tanquam suam interpretationem ad augendum Viriati honorem accommodans, non *aliquot paria gladiatorum*, sed *multa* dicit. Ita enim totum hunc locum interpretatur: *Postremo, igni extructo, exequiisque omnibus finitis, in ejus honorem decreverunt ut supra ejus sepulcrum multa gladiatorum paria dimicarent.* Atqui hæc multitudo quomodo ex illis verbis, ἀγῶνα μονομάχων ἀνδρῶν ἤγαγον, colligi potest? Sic certe in fine pag. proxime præcedentis, ἐπῄνουν non simpliciter vertit, *laudabant*; sed, *laudibus in cælum tollebant.*" H. STEPH. — *Ducenta gladiatorum paria* in exequiis Viriathi ad tumu-

lum ejus depugnasse, auctor est Diodor. Sic. in Exc. Valesf. p. 360. T. II. opp. p. 597. Pag. 191.

L. 37. „Male Cælius hæc verba, ὡς ἐν βαρβάροις, vertit, *quamvis barbarus fuit*; at Berald. recte, *ut inter barbaros*. Ad vocem autem ἀρχικώτατος quod attinet, miror cur idem Cælius pro ea dixerit potius, *in gubernando peritissimus*, quam *gubernandi peritissimus*, aut *imperandi*. Alioqui magis placet hæc interpretatio, quam illa Beraldi, *imperio dignissimus*. Non minus tamen quam Cæliana placeret hæc, *Natura ad imperandum aptissimus*; vel, *Cui natura erat ad imperandum aptissima*" H. STEPHAN.

Ibid. sq. „Miror quomodo Cælius hæc Appiani de Viriato verba, φιλοκινδυνότατος δ' ἐς ἅπαντα πρὸ ἁπάντων putaverit posse hanc suam interpretationem admittere, *In periculis cautissimus*, & *præter cæteros in contemnendis confidens*. Appianum certe longe aliis ad hæc significanda uti verbis oportuisset. At Beraldus recte quidem vertit, *In adeundis periculis nulli posterior*; (id enim sonant istæ voces Græcæ, φιλοκινδυνότατος πρὸ ἁπάντων) sed non simpliciter *periculis* dicendum fuit, verum, *quibuslibet periculis*: vel *periculis omne genus*; quum scriptum sit non solum φιλοκινδυνότατος πρὸ ἁπάντων, verum etiam ἐς ἅπαντα. Sic autem de ejus exercitu dicitur paulo post, ἐς τοὺς κινδύνους ὀξύτατος." H. STEPHANUS.

L. 38. ἰσομοιρότατος ἐν τοῖς κέρδεσιν. Æquabilem prædæ partitionem, qua uti consueverat Viriathus, laudavit Cicero de Offic. II. 11. & Diodor. Sic. in Excerpt. Peiresc. p. 346. & 360. ubi simul reliquas viri virtutes, fortitudinem, prudentiam, sobrietatem, vigilantiam, celebrat: sobrietatem & fidem rursus, ibid. p. 353. (Opp. Diodor. T. II. p. 594. & p. 597.) Adde Eclogam V. ex libro Diod. XXXII. T. II. Opp. p. 523 sq.

L. 42. ἔτεσιν ὀκτὼ τοῦδε τοῦ πολέμου. Vide notata ad p. 176, 84.

L. 44. Τάνταλον. Ταύταμον vocat Diodor. Sic. (Ecl. V. ex libr. XXXII. T. II. opp. pag. 524.) quod ad lectionem cod. Pag. 192.

Pag. 192. Vat. A. propius accedit. *L.* 45. Ζάκανθαν. *Novam Carthaginem* dicit; de quo errore Noſtri vid. ad p. 115, 28.

L. 46. ἔκλισεν. „Malim ἀνέκλισεν." H. STEPH. Supra (p. 115, 30.) ᾤκιζεν αὖθις dixerat.

CAP. LXXVI. Lin. 54. Επάνειμι δ' ἐς τὸν Οὐακκαίων καὶ Νομαντίνων πόλεμον. *Belli Numantini* originem ſupra expoſuerat, cap. *66.* ejuſque hiſtoriam in hunc locum ſe dilaturum erat profeſſus. Ibi autem *Arevacos* cum vicinis *Bellis Titthiſque*, non *Vaccæos*, a Viriatho ad defectionem concitatos fuiſſe dixerat; & *Numantiam* haud obſcure *Arevacorum*, non *Vaccæorum*, eſſe urbem ſignificaverat, quod jam ante (cap. XLVI.) diſerte ſatis ac manifeſte, conſentientibus ſcriptoribus omnibus, docuerat. Rurſuſque in hujus belli Numantini hiſtoria, pacatos tunc temporis fuiſſe *Vaccæos* & conſtantes in fide Romanorum ſatis declarat cap. LXXX. Quæ cauſæ dubitare me non ſinunt, Αρουακῶν h. l. & mox *lin.* 57. Αρουακούς, non Οὐακκαίων, Οὐακκαίους, ſcripſiſſe Appianum. Idem pronus librariorum lapſus recurrit infra, cap. XCIX. p. 223, 79. ubi veræ ſcripturæ veſtigia quodammodo ſervavit Med. & exemplar Cæl. Curionis. Ceterum de Bello Numantino conferri poterunt Scriptores, quorum nomina locaque huc ſpectantia indicarunt Camers & Freinshemius ad Florum II. 18.

L. 56. Καικίλιος Μέτελλος. *Q. Cæcilius Metellus Macedonicus*, Conſul A. U. 611. De hujus rebus in Hiſpania geſtis vide Freinsh. Suppl. Liv. LIII. & Pigh. T. II. p. 470. & 478 ſq. auctoreſque ibi citatos. Hunc, *Conſulem prius*, *deinde pro conſule*, adeoque per biennium, præfuiſſe Hiſpaniæ diſerte Valerius Max. docet IX. 3. 7. *L.* 57. μετὰ πλέονος στρατοῦ, cum *conſulari*, puta, exercitu. *Ibid.* Οὐακκαίους μὲν ἐχειρώσατο. Vide ad. lin. 54. *Arbacos* vel *Arbachos*, i. e. Arevacos, *in Hiſpania Metellum domuiſſe* ſcribit Auctor de Vir. Illuſtr. c. 61. (aliis 65.)

Pag. 193. *L.* 59. „Etiam hîc inter iſta verba, Τερμαντία δ' αὐτῷ καὶ Νομ. &c. & illa quæ proxime præcedunt, (id eſt, Latina quæ illis reſpondent) Aſteriſci poſita eſt nota a Secundo.

Legimus enim apud eum: *Cæcilius Metellus Roma cum majoribus copiis miſſus Vacceos celeriter vicit: qua de re animi cæterorum conſternati fuerant,* * *Reſtabant adhuc Termantia & Numantia, in loco prærupto & duobus fluminibus ſecto ſita. &c.* Appianum tamen non aliter hunc locum, quam ut hîc legitur, ſcriptum reliquiſſe exiſtimo: præſertim quum præcedere videamus μὲν, poſt Οὐακκαίους, at illi reddi δὲ poſt Τερμαντία. Sed hæc θερίζουσιν ἐμπίπτων, (pro quibus habet Beraldus, *quippe quos metentes ex improviſo adortus erat*) in Secundi interpretatione deſiderari videmus." H. STEPHANUS. Quam Τερμαντίαν h. l. dicit, eadem eſt quam infra (p. 223, 80.) alia nominis terminatione Τερμησὸν vocat. Nam iſta terminationis diverſitas non ſatis idonea cauſa videtur, cur cum Cellario Geogr. Ant. p. 119. dubitemus, pro una eademque urbe habere. Ptolemæo Τέρμες, Plinio *Termes*, in Arevacis. Cives, Appiano Τερμαντεῖς: Livio & Tacito *Termeſtini*: (Liv. Epit. LIV. Tac. Annal. IV. 45.) Diodoro Siculo Τερμήσιοι; ſic enim ibi, non Τερμίσιοι, legendum eſſe, videbimus infra ad pag. 223. l. 80. Conf. mox p. 194, 79. Pag. 193.

L. 60. ποταμοῖς δύο. Horum alter *Durius*: cf. cap. 91.

L. 62. στηλῶν. „Quum Ber. στήλας exponat *repagula*, Sec. *columnas tranſverſas* dixit: ac paulo poſt, *ligna & columnas tranſverſas.*" H. STEPH.

L. 66 *ſq.* Κοΐντῳ Πομπηΐῳ Αὔλῳ. *Q. Pompejus*, Coſ. A. U. 613, Metello proconſuli ad bellum Numant. ſucceſſit. Idem, ex librariorum errore, Maximi Serviliani ſucceſſor perhibetur ſupra c. 68. ubi vide Notata ad p. 184, 14. & conf. quæ ad pag. 180, 60. monuimus. Non vero *Aulo* nomen erat illi Pompejo, ſed *filius* hic *Auli* fuit: unde τῷ Αὔλου ſcripſiſſe Appianum ſuſpicari poſſis. Sed fortaſſe in his ipſe etiam Auctor non ſummam curam adhibuit; quod Græcis interdum accidiſſe Scriptoribus, qui Romanas hiſtorias perſcripſerunt, non admodum mirum eſſe debet. Sic fere Æmiliani filium, & apud Noſtrum, & plus ſemel apud Strabonem, ipſum *Æmilianum* adpellatum vidimus in Epit. rer. Gall. p. 73, 39. &

Adnot. ad eum loc. Quod autem de *exercitu & numeroso*
Pag. 193. *& bene exercitato* dicit, quem Metellus successori Pompejo tradiderit, ægre conciliari poterunt cum eis, quæ de eodem Metello, invidia & odio Pompeji exercitum suum ante adventum successoris modis omnibus minuente, Valerius Max. tradit IX. 3. 7.

L. 69. „Etiam hic inter γεγυμνασμένους & ὁ δὲ Πομπήϊος, (id est, verba Latina quæ his Græcis respondent) eandem illam Asterisci notam apud Secundum habemus. Hæc enim ejus interpretatio hujus loci: *Metellus ad hyemis finem Q. Metello Aulo successori suo exercitum tradidit; in quo peditum* XXX. M. *equitum* II. M. *bene exercitatorum & peritorum militum fuere.* * *Quum autem Pompejus castra ad Numantiam haberet, indeque in quendam locum ivisset, Numantini* &c. Non minus autem de hoc loco quam de præcedentibus ἐπέχω, cur Secundus lacunam in eo esse suspicatus sit." H. STEPHANUS.

L. 70 *sq.* ἱππέας αὐτοῦ μεταθέοντας αὐτὸν. Sec. Curio: *equitatumque ejus ad eum accurrentem.* Mihi laborare utique hic locus videtur: certum tamen remedium non expedio. Duo verba μεταθέοντα & διαθέοντα inter se permutata videbimus Civ. II. p. 289, 39.

L. 74. καὶ φάραγξιν ὁ Πομπήϊος ... „Tanquam longe aliam lectionem sequens Secundus, & inter φάραγξιν & ὁ Πομπήϊος aliquot verba interjiciens, ita totum hunc locum vertit: *Hostes in campum descendentes, eum adoriebantur: mox, tanquam metuentes, rursum sese in collem retrahebant: quoad eos in ea loca ubi ductæ fossæ erant, & ligna & columnæ transversæ dispositæ, pertraherent. Ita Pompejus in his excursionibus & velitationibus, quum se ab iis qui numero inferiores erant, superari cerneret, copias Termantiam versus, (ibi fore rem faciliorem ratus) convertit.*" H. STEPHANUS. Sic defectum, qui h. l. in Græcis est, bene, sive ex exemplari suo, (quod quidem ægre mihi persuadeo, quoniam ex nostrorum codicum nullo quidquam ad h. l. adnotatum in schedis reperio;) sive ex ingenio, supplevit hic interpres.

Cap. LXXVII. Lin. 79. οἱ Τερμαντεῖς. Apud Livium, Epit. LIV. *ſubegiſſe Termeſtinos Pompejus* traditur. Sed diutius *Termantinos* (vel *Termeſtinos*) æque ac Numantinos bellum cum Romanis protraxiſſe conſentit cum Appiano Diodorus Sic. Legat. XXX. De nomine paulo ante dictum eſt. Sicut autem cod. Med. h. l. Τερμεντεῖς habet, ſic urbis nomen infra (p. 223, 80.) *Termentum* ſcripſit Sec. Curio. *Pag.* 194.

L. 86. πολίχνης Μαλίας. Apud Diodorum, ubi eadem res vel ſimillima traditur, (Exc. Valeſ. p. 358. T. II. opp. p. 596.) Λαγνὶ nomen oppidi legitur.

L. 92. „Pro his, τοσοῦτον δ' ἦν φρονήματος ἐν τοῖς λῃσταῖς, Ber. recte, *tanti ſpiritus in latronibus fuere:* (ac potuiſſet etiam dicere, *tam magnifice de ſe ſentiebant*) at Sec. minus proprie, *tanta erat in latronibus virtus.* Neque tamen negaverim, tam elatos ſpiritus ex virtute, id eſt, e fortitudine, ortum habere. Eſt autem valde memorabile quod de his latronibus ſeu prædonibus ab Appiano hîc ſcribitur." H. Stephan. *Pag.* 195.

Cap. LXXVIII. Lin. 1. „Pro τοὺς ὀχετεύοντας ἠνώχλουν, Secundus, libertate utens, dicit, *jacula ſpiculaque intorquentes, eos ne flumen averterent impediebant.*" H. Steph.

L. 8. τότε Πομπηΐῳ σύμβουλοι παρῆσαν. Vix dubitandum puto, quin τῷ τε ſcripſerit Appianus. Sic apte ſibi reſpondent duo membra, τῷ τε Πομπηΐῳ σύμβουλοι παρῆσαν, καὶ τοῖς στρατιώταις διάδοχοι. „Pro his, Πομπηΐῳ σύμβουλοι παρῆσαν, habet interpretatio Secundi, *Pompejum viri ſenatorii aliquot, ut eum conſilio juvarent, convenerunt.* An autem in alio exemplari vocem etiam quæ viros ſenatorios ſignificaret, invenerit, an eam de ſuo (quod facilius credo) addiderit, an vocabuli σύμβουλοι ſignificationem tam late patere exiſtimaverit, aliis conjiciendum relinquo. Vide autem & inter eas quæ ſequuntur hanc in paginam annotationes, eam quæ ab hac eſt quarta. [ad pag. 196, 25.]" H. Stephan. — Quos συμβούλους percommode vocat Appianus, hos Livius pluribus verbis *legatos* dicere ſolet *a ſenatu miſſos quorum ex conſilio imperatores decernerent vel componerent*

Pag. 195. res. Vide Appian. Pun. 341, 34. coll. Liv. XXX. 43. Maced. 514, 49. coll. Liv. XXXIII. 24. Hos decem numero plerumque miſſos legimus: neque dubium eſt quin ex *ſenatorio* fuerint ordine; (conf. Noſtrum infra, cap. 99. ineunte:) imo ex conſularibus & prætoriis viris major numerus nominari ſolebat. Cf. Liv. XXXVII. 55. & XLV. 17.

Pag. 196. *L.* 12 *ſq.* ἐπειγόμενος τὴν αἰσχύνην ἀναλαβεῖν. „Si Appianus hoc loquendi genere uſus eſt, illi excidiſſe eſt veriſimile. Non enim aliquis vult recuperare τὴν αἰσχύνην, ſed contra τὴν δόξαν, ſive τὴν εὔκλειαν, aut quocunque quis ſynonymo accuſativo uti velit. An potius dicemus ἀναλαβεῖν novum quendam uſum habere? Non immerito igitur ſuſpecta cuipiam fuerit vox iſta ἀναλαβεῖν. Si enim ἀναλαβεῖν eſt *Recuperare*, (ut certe paſſim id ſonare videmus) quale hoc erit, Pompejum dici *voluiſſe recuperare ignominiam?* ſive *recuperare dedecus?* Videndum igitur an mutari poſſit in ἀναλύειν: etiamſi αἰσχύνην διαλύειν exiſtimarim magis poſſe dici. Beraldus, *Maculam eluere*: at Sec. αἰσχύνην vertens in vocem contrariæ ſignificationis, videlicet δόξαν, aut aliam hujuſmodi, reddit, *Exiſtimationis recuperandæ gratia.*" H. STEPHANUS. Ut hic τὴν αἰσχύνην ἀναλαβεῖν, ſic haud ita multo ante (eodem hoc Libro p. 178, 17 ſq.) τὸ πλαῖσμα ἀναλαβεῖν dixerat, & Samn. 54, 46. τὴν συμφορὰν ἀνέλαβον. Plane autem immerito ſolicitari apud Appianum uſum hunc verbi ἀναλαβεῖν, monuit Weſſeling. ad Diodor. XIII. 87. T. I. p. 611, præter exempla quæ apud Diodorum occurrunt, alia ex Euripide & Plutarcho adferens, quibus facile plura adjici poterant. Non recordatus eſt Stephanus, dum hæc ſcribebat, eorum quæ in Theſ. Græc. Ling. T. II. col. 560. E. F. ex Demoſthene & ex Sophocle de eodem verbi illius uſu ipſe adtulerat.

L. 16. κατὰ γαστέρα ἔκαμνον. Supra (p. 166, 10.) κατερρήγνυντο τὰς γαστέρας.

CAP. LXXIX. TOTUM hoc Caput, duabus extremis lineis exceptis, inter Excerpta *de Legationibus* legitur in cod. Bav. Sic autem ibi incipit illa Ecloge: Ὅτι ὁ Πομπήϊος τοσοῖσδε συνενεχθεὶς κακοῖς ὑπὸ τῶν Νωμαντίνων, ἐς τὰς πόλεις μετὰ τῶν

συμβούλων ἀνεζεύγνυ. & sic porro, usque pag. 198, 51. γείτονας αὐτῶν Λούσονας. Pag. 196.

Lin. 24 sq. Quum vulgo abesset nomen κακοῖς; REISKIUS ad h. l. „ Post *Pompeji* nomen, ait, videtur ἐλαττώμασι deesse."

L. 25. μετὰ τῶν συμβούλων. „ De Cæliana vocabuli σύμβουλοι interpretatione dictum a me paulo ante fuit: sed ne hîc quidem istud de eo tacendum est, quum μετὰ τῶν συμβούλων vertendum simpliciter fuerit, *Una cum suis consiliariis*, eum, non minus novam quam audacem interpretationem nobis afferentem, reddere, *Senatorum consilio*: id est, de consilio senatorum; quod senatores hoc illi consilium darent. Cæterum ad quæstionem quod attinet paulo ante propositam de ejus interpretatione, qua hos συμβούλους facit *senatores*, seu viros senatorios, ego eum hoc de suo adjiciendi occasionem cepisse arbitror ex principio paginæ quæ proxime sequitur, [p. 197. extr. & sq.] ubi inter testes nominantur etiam quidam senatores." H. STEPH. Vide notata ad p. 195, 8.

L. 26. χειμάσων τὸ ἐπίλοιπον, sc. τῆς ἀρχῆς, quæ verba adjiciuntur pag. 203, 41. Sed cod. Bav. orationem hoc modo distinguit: χειμάσων τὸ ἐπίλοιπον τοῦ ἔαρος, προσδοκῶν &c.

L. 40. Ποπιλλίου. Sic scriptum hoc nomen duplici λ, consentientibus libris, Epit. hist. Gall. p. 72, 22. & Syr. 636, 5. De qua scriptura vide Viros doctos ad Livium, locis a Drakenb. citatis ad XXVI. 6, 1. L. 44. ἠρνεῖτο. ἤρνητο Bav. Pag. 197.

L. 46. ἱππάρχοις καὶ χιλιάρχοις. Sic dedit Bav. & id in Vat. B. superscr. alteri lectioni a pr. manu. L. 51. Λούσονας. Iberi fluvii accolas: vid. cap. 42. L. 52. οὐδὲν δ' εἰργασμένος. Non modo *nihil fecit M. Popillius*: sed, Livium si audias, Epit. LV. *a Numantinis cum exercitu fusus etiam fugatusque est*. Conf. Frontin. Strateg. III. 17, 9. Pag. 198.

L. 53. Ὀστίλιος. Quum nullus dissensus sit de illo gentili nomine *Mancini*; iniquus fuerit, qui mendosam lectionem Ατίλιος, quam libri nostri cum editis h. l. dabant, ab Appiani potius, quam a librarii alicujus, errore profectam contendat.

Cap. LXXX. Rurſus totum fere hoc Caput, cum majori
Pag. 198. parte ſequentis Capitis, *Excerptis de Legationibus* in Cod. Bav. inſertum legitur, his verbis: Ὅτι Μαγκῖνος ὁ στρατηγὸς, πολλάκις ἡττηθεὶς ὑπὸ Νωμαντίνων, λόγου δὲ ψευδοῦς ἐμπεσόντος, ὅτι Νωμαντίνοις ἔρχονται βοηθοῦντες Κάνταβροί τε καὶ Βακκαῖοι, δείσας ἔφυγεν ἐς ἔρημον, τὸ Νωβελίονος χαράκωμα &c. uſque p. 200. lin. 92. ἐπέστειλε τῇ βουλῇ.

Lin. 59. ἐς ἔρημον τὸ Νωβελ. „Diſtinguendum poſt ἔρημον, quum ſequentia per appoſitionem dicantur. At Secundi parum circumſpecta & hìc eſt interpretatio: *Fugiens in caſtra deſerta quondam Fulvii Nobilioris pervenit.*" H. Stephan.

Pag. 199. *L.* 62. ἀποκλείνειν. „Aptius futuro, ἀποκλενεῖν, jungetur participium ἀπειλούντων." H. Steph. *L.* 63 *ſq.* „Iſta, συνέθετο ἐπὶ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ Ῥωμαίοις καὶ Νομαντ. Beraldus quidem vertit, *Æquas pacis conditiones & Romanis & Numantinis pepigit* (quas ſermone vernaculo dicimus *conditions reciproques*) *ſeque ſponſione obſtrinxit.* At Secundus ita: *Amicitiam & fœdus cum Numantinis æquo fœdere & jure inter Romanos atque ipſos jurejurando, hiſque conditionibus ſe Numantinis obſtrinxit.* Quanto autem ut brevior, ita etiam aptior ſit Beraldi interpretatio, lectori conſiderandum relinquo. Incluſit autem ſignificationem verbi ὤμνυε illis verbis, *ſeque ſponſione obſtrinxit*: quod ſponſioni jusjurandum interveniret. Videri autem queat deeſſe verbum poſt nomen *jurejurando*, apud Secundum." H. Stephanus. Recte ἐπὶ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ redditur *æquis conditionibus.* Sic & pax illa ignominioſa cum Viriatho, de qua ſupra cap. 69. dictum eſt, *æquis conditionibus facta* dicitur in Epit. Liv. LIV. Græcam phraſin vide rurſus p. 220, 32. conf. p. 26, 79.

L. 69. ἕσποντο. Paſſim hæc forma, poëtis alias magis frequentata, apud Noſtrum occurrit. *L.* 72. ἐξῄεσάν τινες ἐς τὰς στρατηγίας. „Forſan μετῄεσαν τότε τὰς στρατηγίας." Reiskius. Quæ in parentheſi ponuntur, conſulto omiſit compilator Eclogarum de Legationibus. *L.* 73. Οὐακκαίων κατεψεύδετο. Vide p. præc. l. 56. & conf. notata ad p. 192, 54.

L. 75. Παλλαντίαν. Sic Bav. Vat. B. & Curio. Conf. ad pag. 167, 27. *L.* 77. καὶ Βροῦτον &c. Cf. ſupra, cap. 71 ſqq.— ἐφ' ἕτερα τῆς Ἰβηρίας, *in alteram Hiſpaniæ provinciam*, ſc. *Hiſpaniam ulteriorem.* Sic pag. 180, 59. ἐπὶ θάτερα τῆς Ἰβηρίας dixerat, de eadem ulteriori Hiſpania loquens. *L.* 78. κηδεστὴν ὄντα οἱ. *Socerum* reddidit Beraldus; quem neſcio cur deſeruerim, & *generum* poſuerim cum altero interprete. Notum eſt, utrumque, & *Socerum* & *generum*, iſto vocabulo denotari, & præterea *adfinem*, i. e. uxoris fratrem vel viciſſim ſororis maritum. Quiſnam ex his ſignificationibus hujus ſit loci, alii viderint. Freinshemius Suppl. Liv. LV. 27. *quocum affinitatem contraxerat.* Pag. 199.

Cap. LXXXI. Lin. 80. „ Iſta, κατέλαβον δὲ αὐτοὺς ἀπὸ Ῥώμης πρέσβεις, & reliquum hujus periodi, apud Secundum ita cum proxime præcedentibus junguntur, ut unum idemque membrum utraque ſimul efficiant. Sic enim ille: *Quum autem Brutum generum ſuum in alias Hiſpaniæ oras miſiſſet, quo & ipſe ejus belli particeps fieret, duo legati Cinus & Cæcilius Roma ad eos venerunt.* Parvi tamen refert, orationis formam ſic ab eo mutari: hoc non parvi fortaſſe, quum dicat Appianus, ἀπεσταλμένον, non, ὑπ' αὐτοῦ ἀπεσταλμένον, an licuerit illi ſic interpretari, *quum autem Br. gen. ſ. in al. Hiſp. oras miſiſſet.* Sed quid hoc ſibi vult, (nam hoc ſcire magni refert) quod Appianus ſe antea dixiſſe ſcribat, *Brutum in alteram Hiſpaniæ oram* (*ſeu partem*) *miſſum fuiſſe*, & tamen is locus, in quo iſtud ab eo dicitur, non compareat? Legimus enim in principio pag. 296. [p. 189, 1 ſq.] τοσάδε μὲν δὴ Βροῦτος ἐργασάμενος ἐς Ῥώμην ἀπῄει, & nulla illo a loco ad hunc uſque, Bruti ſit mentio. Verum illa Appiani verba, quibus id ſe jam dixiſſe ſcribit, a Secundo prætermiſſa ſunt: haud ſcio an conſulto. Quod autem pro Κίννας habet Cinus, ex errore ortum videri poteſt." H. Stephanus. Brutum in Luſitaniam, id vero eſt in ulteriorem Hiſpaniam, fuiſſe miſſum, ſatis diſerte declaraverat Scriptor noſter cap. 71. Pag. 200.

Pag. 200. *L.* 83. ἐπέδοσαν. Sic editum erat. In Notis textui ſubjectis, pro ἐπέδωκαν *Edd.* poni debebat ἐπέδωκαν *Bav.* *L.* 89. „ Fortaſſe ſcripſit Appianus ἐκ τοῦ πολέμου." H. STEPHAN.

L. 90 *ſq.* σχεδὸν Ἰβηρίας ὅλης διάλυσιν *&c.* „ Non debuit omitti a noſtro interprete [Beraldo, quem & nos h. l. incautius ſecuti ſumus] particula σχεδόν. Itaque apud eum ſcribe: *cuncta propemodum Hiſpania rebellaret.* Valde autem fallitur hîc Secundus, qui dicit, Æmilium Romanos contempſiſſe tanquam metu id bellum relinquerent; (hæc enim ſunt ejus verba: *Romanis, quaſi metu id bellum relinquerent, contemptis, legatos re infecta dimiſit;*) quum ſatis aperte dicat Appianus, *Æmilium cogitaſſe, periculum eſſe, ne tota ferme Hiſpania deficeret, ſi iſti Romanos, tanquam ſibi timentes, contemptui haberent.* Vide autem de hac interpretatione & annotationem quæ proxime ſequitur. Ad vocem autem διάλυσιν quod attinet, in ea interpretanda Secundum potius, quam Beraldum, ſequor: nam hic dicit, *ne tota Hiſpania rebellaret:* at ille, *ne tota ferme Hiſpania deficeret.* Eſt autem in defectione quædam διάλυσις fœderum. Alioqui, rebellare eos qui defecerunt, non ignoro." H. STEPHANUS.

L. 92. „ Vel ex his, καὶ τάδε αὐτὰ ἐπέστειλε τῇ βουλῇ, apparet quam inepta ſit illa interpretatio cujus in proxime præcedente annotatione mentionem feci. Ad ſenatum enim ſcilicet hoc quoque ſcribebat Æmilius, ſe Romanos, tanquam ſibi timentes, contemptui habere!" H. STEPHAN.

L. 94. αὐτῷ σιτολογῶν. „ Videtur aut αὐτῷ aut σιτολογῶν mendoſum eſſe. Fortaſſe etiam neutrum errore vacat." H. STEPH. *ad edit.* I. Nullam video ſuſpicionis cauſam.

L. 95. διέδωκεν. „ Aut nove aut mendoſe, διέδωκεν, pro λόγον διέδωκεν, habemus hîc: id eſt, *rumorem ſparſit*, ſeu *diſſeminavit.* At Sec. male, *vocem emiſit.* Quamvis autem novum dicam eſſe hunc verbi iſtius uſum abſque accuſativi adjectione, aliqua tamen ejus exempla inveniri poſſe haud negaverim: ſed ea & pauca eſſe & ſuſpicione ipſa quoque haud carere contenderim." H. STEPHANUS.

Cap. LXXXII. *Lin.* 2. ἐπέλειπον prætuli ex Vat. A. & Med. *Ead. & sq.* λιμὸς ἥπτετο αὐτῶν. Sic supra, p. 131. ἐπεὶ δ' ἐπέλιπεν (& ibi Med. ἐπέλειπεν) αὐτὸν ἡ ἀγορὰ, καὶ λιμὸς ἥπτετο τοῦ στρατοῦ. Familiaris Appiano usus illius verbi. Postquam semel in εἵπετο fuit depravatum, mirum non est αὐτῶν etiam in αὐτοῖς mutatum fuisse. Pag. 201.

L. 17. „Quum scriptum sit, θεοῦ σφᾶς ἀποτρέποντος, Sec. tamen, perinde acsi scriptum esset, ὡς θεοῦ σφᾶς ἀποτρέποντος, vertit, Palantini ab eis persequendis, quasi potestate deorum ab incepto revocarentur, destiterunt." H. Stephan. Pag. 202.

Cap. LXXXIII. *Lin.* 20. παρέλυσάν τῆς στρατηγίας τε καὶ ὑπατείας. *Consulatus* abrogari nunc Æmilio non poterat, qui superiori anno cum Mancino Consul fuerat. Itaque, sicut nomen ὕπατος apud Græcos scriptores sæpe & de *Consulari* & de *Proconsule* usurpatur, sic ὑπατεία h. l. *proconsularis dignitas* intelligenda est. Pighius T. II. p. 502. hunc Appiani locum respiciens, *provinciam imperiumque Lepido abrogatum* dicit. Conf. notata ad p. 288, 6.

L. 22. „Hæc verba, Μαγκίνῳ δ' ἐδίκαζον καὶ τοῖς πρέσβεσι, miror cur Ber. quidem verterit, *actum quoque in senatu de Manc.* &c. Secundus autem, *Mancinus & Numantini Oratores in senatu auditi:* ac non potius ita, *Mancino autem jus dicebant, & legatis.*" H. Stephanus. Rursus in Cod. Bav. inter Eclogas *de Legationibus* leguntur hæc: Ὅτι μετὰ τὴν καθαίρεσιν Αἰμιλίου οἱ Ῥωμαῖοι Μαγκίνῳ ἐδίκαζον, & quæ sequuntur, usque pag. 203, 37. οἱ δὲ οὐκ ἐδέξαντο.

L. 31. ἀπέφυγε δ' ὅμως Πομπήϊος. Sic recte Bav. quemadmodum legendum viderat H. Stephanus; quum „non dubium est, inquit, quin ὅμως pro ὁμοίως reponi debeat."

L. 35. Recte idem H. Steph. monuit: „Expunge hypostigmen quæ est post συνθεμένους." *L.* 36. Φούριος. In vitiosam scripturam Φρούριος cum edit. 1. conspirant Bav. Med. Vat. B. Pag. 203

Cap. LXXXIV. *Lin.* 42. „Possint hæc verba, ἐπὶ τοῖς Νομαντίνοις, jungi etiam cum proxime sequentibus; expuncta, quæ est post illum dativum, hypostigme. Fateor tamen, καὶ δυσχεροῦς πολέμου, absque articulo, magis usitate dicturum

Pag. 203. fuiſſe." H. STEPHANUS. Nec obſtat magnopere articulus, quo minus verba iſta ἐπὶ τοῖς Νομαντ. ad ſequentia trahantur. Sic fere initio cap. 82. dixerat: μακρᾶς δὲ τῆς ἐπὶ τῇ Παλλαντίᾳ πολιορκίας οὔσης.

L. 46 *ſq.* ὁ δὲ καὶ τότε ἦν ἔτι νεώτερος &c. Legitimum conſulatus petendi annum jam pridem tunc (A. U. 620.) egreſſus erat Scipio, & quinquageſimum, vel primum & quinquageſimum, agebat annum; quod ex eo adparet, quod A. U. 586. ſeptimum decimum annum egiſſe Livius tradat lib. XLIV. c. 44. Cf. Vellej. Pat. II. 4. & Cic. de Amic. 3. Alia igitur lex, non annalis, vetabat, ne alterum Conſulatum capeſſeret; de qua lege vide Epit. Livii LVI. & quæ ibi viri docti adnotarunt. *L.* 48. ὥσπερ ἐπὶ Καρχηδονίοις. Vide Pun. c. 112.

Pag. 204. *L.* 52. „ςρατιὰν δὲ κατὰ λόγον μὲν οὐκ ἔλαβεν. Melius καταλόγῳ aut κατάλογον legeretur adjective: quorum tamen neutrum mihi valde probatur." H. STEPHANUS *ad edit.* 1. — „Locum habere hîc non poſſunt iſtæ voces, κατὰ λόγον: quid ſi igitur ἐκ καταλόγου pro his ſcribatur? Vide annot. quæ proxime ſequitur." IDEM *ad edit.* 2. Sic Pun. 463, 28 ſq. ἐδόθη αὐτῷ ςρατὸς ἐκ μὲν καταλόγου, --- ἐθελοντὰς δ' ἄγειν &c.

L. 54. ἐθελοντὰς δέ τινας. „Sic in hiſt. de Bellis Punicis: [p. 312, 40 ſqq.] οὐ μὴν συνεχώρησαν αὐτῷ καταλέγειν ςρατὸν ἐξ Ἰταλίας, πονουμένης ἔτι πρὸς Ἀννίβου· ἐθελοντὰς δὲ εἴ τινες εἶεν, ἐπέτρεψαν ἐπάγεσθαι. Ubi animadverte eam ipſam vocem ἐθελοντὰς, quam habes & hîc. Sed quum illic dicat, ſi qui eſſent; hîc, unde nam eſſent, oſtendit. Simul autem obſerva, illic dici καταλέγειν, quod facit pro emendatione quam habet annotatio proxime præcedens." H. STEPHANUS.

L. 58. „φιλονίλην. Quomodo linguæ Græcæ conſuetudo compoſitionem hanc admittere poſſit, non video. Lego igitur ſeparatim φίλων ἴλην." H. STEPH. *ad edit.* 1. „Veram ſcripturam eſſe puto φίλων ἴλην, non φιλονίλην. Apud Secundum autem neutram ſcripturam habemus, ſed aliam quandam, miram, vel potius aperte mendoſam. *Cohortemque unam* (inquit) *ex quingentis amicis & ſodalibus conflavit:*

quam Philonida, hoc eſt, amicorum contubernium, ſive ſodalitium, appellavit. Eſſe autem ἴλην equitum, apparet cum ex aliis hujus ipſius ſcriptoris locis, tum vero e duobus, pag. 304 & 305. [p. 207, 4. & 209, 43.]" IDEM *ad edit.* 2. Pag. 204.

L. 59. ἀδελφιδῷ Βουτέωνι. *Buteonem* hunc ignoratum ac plane præteritum video Glandorpio & Pighio. Ex *Fabiis* fuiſſe neceſſe eſt. Freinshemius (Epit. Liv. LVII. 2. coll. LVI. 24.) Q. Fabium Buteonem vocat, Scipionis fratris filium & quæſtorem; eumdemque Fabii Æmiliani filium intelligit, de quo Valerius Max. VIII. 15, 4. loquitur, quem Pighius (T. II. p. 508.) eum eſſe judicat qui Allobrogicus deinde dictus eſt.

L. 60 *ſqq.* πυνθανόμενος &c. Verba hæc, uſque ἐγκρατῶς, laudat Suidas in Γέμω: ſed ibi, quæ Appianus de exercitu in Hiſpania dicit, perperam ad Scipionis ἀδελφιδοῦν referuntur.

L. 62. „Hæc pauca verba, πρὶν κατασχεῖν τῶν ἰδίων ἐγκρατῶς, Sec. hiſce multis reddidit, *Niſi adminiſtrationis ſuæ integritate ac temperantia ſuos milites edomaret & refrenaret.* Quæ interpretatio ut habere locum poſſet, Appianum ita ſcripſiſſe oporteret, πρὶν κατασχεῖν τῶν ἰδίων, τῇ ἑαυτοῦ ἐγκρατείᾳ. Beraldum autem vides vertiſſe, *Niſi prius ſuorum militum vitia compreſſiſſet ac perdomuiſſet.* Ego, magis me adſtringere ipſius Appiani verbis, ſimulque illud Græcum adverbium ἐγκρατῶς Latino volens reddere, ſic verterim: *Priuſquam ſuos valide refrenaret*; vel ita: *Priuſquam vi adhibita ſuos in officio contineret.* Non minus autem pulchra quam vera eſt hæc laus diſciplinæ militaris." H. STEPH.

CAP. LXXXV. Lin. 65. ἑταίρας - - ἐχρῶντο. Adfert Suidas v. Ἑταίρα. Ibi θύτας καὶ μάντεις legitur, commutata verborum ſerie.

L. 70. „Neuter interpres fideliter vertit hæc verba, χωρὶς ὧν αὐτὸς ὑπελείπετο. Nam Beraldus quidem vertit, *præter quibus carere non poterant:* at Secundus, *exceptis paucis neceſſariis.* Atqui Scipio, quum in dubium vocari poſſet, quænam vocanda eſſent neceſſaria, aut quænam forent ea quibus carere non poterant, majorem cautionem adhibuit, Pag. 205.

Pag. 205. illis nominatim præſcribens quæ in hoc numero haberi vellet, & ea ſola illis relinquens." H. STEPHANUS.

L. 71. „ παραθεῖναι. Mihi dubium non eſt quin legendum ſit πραθῆναι." H. STEPHANUS *ad edit.* 1. „Hoc παραθεῖναι, quod hanc ipſam periodum claudit, quid ſibi vult? Secundo eſt *vendere*; Beraldo eſt *diſtrahere*; quod idem valet. At quis hunc verbi iſtius uſum (qui verbo διατίθεσθαι convenit) alibi invenit? Vereor certe ne duæ voces in unam coaluerint, quum non παραθεῖναι ſed παραχρῆμα μεθεῖναι Appianus ſcripſiſſet." IDEM *ad edit.* 2. „ παρεθῆναι, *dimitti.*" REISKIUS. πραθῆναι reponere juſſit MUSGRAVIUS; & ſic perſpicue dederunt Vat. A. & Med. neque aliter fuerat in Sec. Curionis exemplari.

„ Ecce autem quædam apud Secundum, quæ nuſquam in noſtro antigrapho comparebant. His enim, *Sacrificiis quoque, quibus per exta futura inquiruntur*, *interdixit*, proxime ſubjungit iſta, *& lixas caloneſque paucos eſſe voluit*: quibus reſpondentia Appiani verba ulla non habemus. [Contra non expreſſit ille interpres verba iſta τὰς ἁμάξας καὶ τὰ περισσὰ τῶν ἐς αὐτὰς τιθεμένων.] Apud eundem interpretem, iſtis, *Jumenta omnia clitellaria*, *exceptis paucis neceſſariis*, *venderent imperavit*, contigua ſunt hæc, *Milites coquos habere noluit.* Quas voces excipiunt iſtæ, quæ ſunt ex iis quibus reſpondentes Græcæ haud deſiderantur, *Alia vaſa aliave inſtrumenta culinaria ferre vetuit*, *præter veru & ahenum, & vas potorium.* Sed quid de his verbis, *& lixas caloneſque paucos eſſe voluit*: nec non de iſtis, *Milites coquos habere noluit*, (tutius autem, poſt *milites* interpungere: ne quis intelligat, milites qui coqui eſſent) de hiſce duobus, inquam, locis quid dicemus? Nullam enim harum rerum mentionem noſtrum Appiani exemplar habebat: quum alioqui cæteris legibus Scipionis militaribus hæ ſint conſentaneæ. Lectori igitur in medio relinquo, an & iſta in ſuo Appiani exemplari invenerit Secundus, an apud alium ſcriptorem inventa verbis hujus infercire non dubitaverit: nam hoc ſibi & alios interpretes permiſiſſe obſervavi." H. STEPHANUS.

— De univerſa hac diſciplina militari a Scipione reſtituta conf. Liv. Epit. LVII. Flor. II. 18. Valer. Max. II. 7. 1. Pag. 205.

L. 76. *τί γὰρ ἐν πολέμῳ προσδοκᾷν.* „ Poſt hunc infinitivum videtur opus eſſe *τῷ δεῖ* aut *χρή.*" H. STEPH. *ad edit.* 1. — „ Poſt *πολέμῳ* deeſſe *δεῖ* aut *χρὴ* affirmare poſſe mihi videor." IDEM *ad ed.* 2. Uſitata ellipſi verbum illud haud incommode abeſſe poſſe videtur.

L. 77. „ *κᾀν τοῖς ἀλείμμασι καὶ λουτροῖς ἤλειφον. ἐπισκώπτοντος δὲ τοῦ Σκιπίωνος ὡς ἡμίονοι χεῖρας οὐκ ἔχουσαι χρῄζουσι τριβόντων, οὕτω μὲν* &c. Non debet eſſe *στιγμὴ τελεία* poſt *ἤλειφον,* ſed tantum *ὑποδιαστολή.*" H. STEPHAN. *ad edit.* 1. „ In Beraldi interpretatione aſteriſcis duobus notatus eſt hic locus, quibus aliqua deeſſe indicatur. Ita enim ibi: *Etſi unguentis & balneis utebantur* * * *quum ipſe per jocum diceret, mulis, quod manibus carerent, opus eſſe aliis qui fricent.* Ita, inquam, Beraldus: at Secundi interpretatio illa nota non indiget, quum ſententiam imperfectam nobis non relinquat. Hæc enim ſunt ejus ipſiſſima verba: *Eodem pacto eos qui in balneis miniſtris utebantur reprehendebat. Mulos dicebat, quod manibus careant, qui eos ſcabat, opus habere.* Niſi ante voculam *qui* deeſt *quopiam*, vel *aliquo.*" H. STEPHAN. *ad edit.* 2. „ Locus ad *ἤλειφον* mutilus." MUSGRAV. „ *ὅτι, ὡς ἡμίονοι.*" REISKIUS. Pronomen reciprocum *ἑαυτοὺς* inſerui ex Vat. A. & Med., ex eorumdemque librorum præſcripto ejeci importunam conjunct. *δὲ*, e quibus & *αἱ* articulum *lin.* 79. adſcivi. Sic jam ſatis apte nexa oratio videtur; niſi quod etiam nunc *cum* REISKIO *ante ὡς inſertam utique conjunct. ὅτι malim*, unde pendeat verbum *χρῄζουσι.* Nunc enim, ubi caremus illa conjunctione, *χρῄζουσι* intelligi debet tertius caſus participii, ab *ἐπισκώπτοντος* pendens, contra uſum & Appiani & aliorum Scriptorum, ex quorum conſtanti uſu verbum *ἐπισκώπτειν* cum quarto caſu conſtrui ſolet. Conf. Appian. Annib. 291, 55. Mith. 649, 26. Quod vero de ſimplici verbo *σκώπτω* Henr. Stephanus in Theſ. Græc. Ling. T. III. col. 886. F. ſcribit; „ Affertur & cum *dativo*, ex Plut. Themiſt. *αὐτῷ σκώπτων,*

Pag. 205. pro, *in eum ſalſe urbaneque jocans*:" id ejuſmodi eſt, ut, ſi ipſa Plutarchi verba (leguntur autem T. I. edit. Franc. p. 121. B. Cap. 18. ed. Reisk.) ante oculos habuiſſet Stephanus, facile fuiſſet intellecturus, exemplum iſtud prava niti diſtinctione orationis, & pronomen αὐτῷ ad verbum præcedens, non ad σκώπτων, eſſe referendum.

Pag. 206. *L.* 82. „Verba hæc, δυσχερὴς ἐς τὰς χάριτας, Secundus vertit, *Seſe difficiliorem exhibens poſtulatis eorum faciendis*: (nam præcedentia hæc, *illis audiendis*, ad illa δυσπρόσιτος ὢν referuntur.) Beraldus ita, *Se in admittendis beneficiis difficilem exhibendo.* At ego (ut de illa Secundi interpretatione taceam) in hac Beraldi, libenter *admittendis* mutaverim in *concedendis.* Fortaſſe tamen melius iſta, δυσχερὴς ἐς τὰς χάριτας, καὶ μάλιστα τὰς παρανόμους, ita reddentur: *Et ſe difficilem ad gratificandum, præſertim aliquid injuſtum, præbens.*" H. STEPHANUS.

L 86. στρατόπεδα -- κεχαρισμένα. „Vocem χάριτας in proxime præcedente annotatione habuimus aliquid dubitationis nobis afferentem, ad ejus interpretationem quod attinet: at hic participium κεχαρισμένα habemus factum e verbo quod ex illo nomine ortum eſt, quod multo plus dubitationis affert. Merito enim quis dubitet, an illo Appianus uſus ſit. Ad me quidem certe quod attinet, non dixerim dubitare me an illo uſus ſit, ſed minime dubium mihi eſſe quin aliud huic loco adhibuerit. Secundus tamen lectionem illam aperte retinuit: quippe qui verterit, *qui tametſi* (loquitur autem de facilibus & indulgentibus & affabilibus ducibus, ita reddens τοὺς εὐχερεῖς καὶ φιλοδώρους τῶν στρατηγῶν, quamvis nullum illorum trium iſtud φιλοδώρους exprimat) *grati ſint militibus, ab iiſdem tamen poſt eos parvi fieri.* Sed in eo fallitur, quod putat κεχαρισμένα jungi cum τοῖς, eo modo quo dicitur (potius tamen in carmine quam in ſoluta oratione) τοῦτο κεχαρισμένον ἐμοὶ ἐστί: quum illud participium nullum dativum habeat cui jungatur, ſed hæc, τὰ γὰρ στρατόπεδα τοῖς μὲν ἐστὶ κεχαρισμένα τε καὶ καταφρονητικά, idem valeant quod iſta, τὰ γὰρ στρατόπεδα οἱ μὲν ἔχουσι κεχαρισμένα τε καὶ καταφρ. reſolven-

do itidem quæ his ſunt contigua, τοῖς δὲ, σκυθρωπὰ μὲν, &c. Quum igitur ſic accipi non poſſit hoc participium, quærendam eſſe aliam ſcripturam dico. Eam autem huic loco ſatis (meo quidem judicio) accommodam habebimus, ſi, parva cum mutatione, ex κεχαρισμένα faciamus κεχαρμένα. Quamvis enim poëticum iſtud ſit, tamen σκυθρωπὰ, quod in antitheſi ponitur, omnem de eo tollere dubitationem videtur: ut omittam, Beraldum vix aliam poſſe dici lectionem eſſe hîc ſequutum." H. Stephan. Vocabulum hoc κεχαρισμένος utique aliâs diverſa notione plerumque occurrit, *gratus, acceptus alicui.* Sic apud Noſtrum, Maced. p. 517, 83. 525, 15. Hoc loco utrum in id, quod vult Stephanus, debeat mutari, an ſtare poſſit, & quanam potiſſimum notione, doctioribus definiendum relinquo. *Ead. lin.* 86. εἶναι ſcripſi, ex trium noſtrorum codicum conſenſu. Pag. 206.

Cap. LXXXVI. Lin. 94 *ſq.* „Quum hoc tantum dicatur ab Appiano, ἅπαντα ἐφορῶν, nulla fabrorum facta mentione; Secundus ita reddit, *fabris urgendis præſens aſtabat.*" H. Stephanus.

L. 95. ἵνα μή τις *&c.* „Hic quoque, quum ſimplicem Beraldi interpretationem habeamus, & illo ſenſu quem Appiani verba præ ſe ferunt contentam, contra Secundus locum hunc ita reddit: *Neque repentinò incurſu (ut aliis prius acciderat) diſſipatus funderetur fugareturque.*" H. Steph.

L. 2. σταθμευόι recte Med. Et ſic jam maluerat H. Stephanus. „Scripſerim (inquit) potius σταθμευόι. Cæterum Secund. vertit, *Quum vero æſtate tectis ſe continebat:* perinde acſi vocem θέρους illi verbo præfixam in ſuo exemplari inveniſſet." *L.* 3. περὶ τὸν χάρακα *&c.* „Ne hunc quidem locum [Secundus] ita reddit, ut iis quæ habemus Appiani verbis inſiſtere dici poſſit. Ita enim eum vertit, *foris ad ſepta expectare jubebat, donec alia equitum turma circum omnia perluſtraſſet.*" H. Steph. Pag. 207.

Cap. LXXXVII. Lin. 7. „Vocem ὀξὺ Beraldus quidem prætermiſit, Sec. autem *ferocem* vertit. Sed quænam eſt laus iſta exercitus, ferocem eſſe? deinde quomodo eidem

Pag. 207. exercitui hæc duo tribui poſſe dicemus, ferocem eſſe, & obſequentem, ſive morigerum? Propterea ſuſpicabar initio, debere ferocem intelligi, qui antea ferox fuiſſet: ſed, præterquam quod ὀξὺ nullo id ſignificare modo poteſt, ne ſtructura quidem orationis illum ſenſum admittit. Dico igitur ὀξὺ aliter vertendum fuiſſe." H. STEPHANUS.

L. 8 *ſq.* „Hic quoque Secundus vocem illam, *æſtate*, nobis aliunde affert: quum verba iſta, μετέβαινεν ἀγχοῦ τῶν Νομαντίνων, ita reddit, *Æſtate caſtra propius Numantiam tranſtulit.*" IDEM.

L. 9. „προφύλακας δὲ. Scribe προφυλακάς. Sic autem ſæpe horum duorum accuſativorum φύλακας & φυλακὰς alterum pro altero poni videmus. Miraberis autem & hic interpretationem Secundi: *Nec tamen loca admodum munita caſtris, ut quidam ſolent, eligebat.*" IDEM.

L. 12 *ſq.* De mutanda diſtinctione orationis monuerat ipſe H. STEPHANUS his verbis: „Quam poſt infinit. γενέσθαι habes ſtigmen, pone poſt participium καταφρονοῦσιν." Ac video, morem huic monito geſſiſſe Tollium in edit. 3.

L. 14. αὐτόν τε τὸν πόλεμον. „Verba hæc αὐτῶν τε τὸν πόλεμον, mihi ſunt ſuſpecta: quæ liberius vertens, vel potius a quibus diſcedens Secundus, dixit, *belli naturam & eventum expendens.* Pro his autem quæ proxime ſequuntur, καὶ τὸν καιρὸν αὐτοῦ, apud eum legimus, *vireſque Numantinorum:* (niſi forte & ὁρμὴν ſub his comprehendere verbis voluit.) Quæ quid commune cum Appiani verbis habent? Idemque & de hac proxime ſequente interpretatione merito quis quæret, *ne forte tota virium ſuarum mole in ſe incumberent.*" H. STEPHANUS. αὐτόν τε dedit Vat. A. neque aliter videtur fuiſſe in Curionis exemplari. καιρὸν αὐτοῦ pro αὑτοῦ repoſui, nihil licet monentibus ſchedis. Ad πόλεμον puto referendum, ut intelligatur καιρὸς τοῦ πολέμου: ſi ad Scipionem relatum pronomen illud voluiſſet, ſcripturus erat τὸν ἑαυτοῦ καιρόν.

Pag. 208. *L.* 19. „συντόμως. Scribo σύντομος." H. STEPH. Idque ſe malle, jam in *Caſtig. ad ed.* 1. erat profeſſus. Conſentit

MUSGRAV. Neque erat dubitandi locus. *L.* 27. εἶναι δ' ἄλογον. Intell. ἔφη, quod mox adjicitur, l. 30. Pag. 208.

L. 29. ἀγαθὸν - - ἀνάγκαις. Eadem fere ſententia Fabii illius Cunctatoris laudatur Annib. c. 13.

CAP. LXXXVIII. Lin. 41. Ρουτίλιον Ροῦφον. Provocat ad hunc locum Suidas v. Ρουτίλιος. „Non Ρουτίλιον, ſed Ρουτίλιος erat in exemplari, ſatis manifeſto errore." H. STEPHAN. *ad edit.* 1. Idem error obtinet in Vat. B. Pag. 209.

L. 55 *ſq.* ἀεὶ κατ' ὀλίγον προστιθέντας ὀπίσω καὶ ὑποχωροῦντας. — „Merito cuipiam (mea quidem ſententia) ſuſpectum alicui fuerit participium προστιθέντας. Sec. certe locum hunc perinde vertit acſi non plura hîc Appiani verba haberemus quam iſta, ἀλλ' ἀεὶ κατ' ὀλίγον ὑποχωροῦντας." H. STEPHAN. — Mihi vero licet geminus huic locus nunc non ſuccurrat, tamen non ſolicitanda videtur phraſis illa ἀεὶ κατ' ὀλίγον προστιθέντας (ſcil. τὶ) ὀπίσω. Pag. 210.

L. 60. „Non dubito, quin legendum ſit δυσενέδρευτον pro δυσέδρευτον." H. STEPH. *ad edit.* 1. Sic REISKIO etiam video placuiſſe. *L.* 61 *ſq.* „In exemplari erat τὰ πλέον ἄπικρα. [Sic & in Vat. B.] Ego audacter repoſui τὰ πλέονα πικρά. Fortaſſe autem & εὑρίσκετο legendum fuerit." H. STEPH. *ad edit.* 1. εὑρίσκετο, ut conjecerat Stephanus, ſic dederunt Vat. A. & Med. *L.* 63. ἵπποι δέ τινες αὐτοῦ. Niſi αὐτοῦ ſit adverbium loci, mallem αὐτῷ, quod ſtylo Appiani eſſet convenientius.

CAP. LXXXIX. Lin. 67. ἀκινδύνως ſcripſi ex Vat. A. & Med. — ἀκινδύνος Vat. B. ac forte etiam exemplar Stephani, unde ille ἀκινδύνους fecit. *L.* 77. συνεμπίπτουσι. In Nota infra contextum per errorem σὺν ἐμπίπτοντες ſcriptum eſt, pro σὺν ἐμπίπτουσι. *L.* 78. In *edit.* 1. erat αὐτοὺς ἀπεμάχοντο. Ibique H. STEPHANUS monuerat: „Vide an malis αὐτούς." Pag. 211.

L. 79. ἔτυχεν γάρ. Sic & ſuperiores editiones: pro quo ἔτυχε γὰρ repoſitum malim.

L. 82. τοῦδε δὲ τοῦ στρατοῦ τοῦ πλέονος. Vix dubitandum, quin hîc mendum ſubſit. στρατοῦ δὲ τοῦ πλέονος legere juſſit Pag. 212.

Pag. 212. MUSGRAVIUS. An τότε δὲ τοῦ στρ. τοῦ πλ.? An τοῦ δὲ στρ. τοῦ πλέονος?

CAP. XC. Lin. 88. θαμινὰ dedit Vat. A. Sic & Vat. B. in contextu, ſed in marg. πυκνά. Utrum eligas, parum intereſt.

L. 91. συγκλείσας. De ſcriptura Med. vid. ſupra, ad p. 120, 18.

L. 92. „ Φρούρια δ' * ἐς τὰ περιθεὶς πολιορκίαν, ἐπιγρ. &c. Quum locus hic aſteriſco hac in editione notatus ſit, itidemque in Beraldi interpretatione; Secundus in ſua nihil tale habet: ſed eum perinde vertit acſi integrum invenerit. Ita enim ille: *Quum igitur, ut gravius obſiderentur, circa urbem ſeptem valla feciſſet, literas ad ſocios miſit, in quibus qui & quò milites ab eis mittendi eſſent, continebatur.* Ex qua interpretatione manifeſtum quidem eſt, eum non ἐς τὰ ſed ἑπτὰ legiſſe: ſed aſſequi conjectura reliquam ſcripturam quam ſequutus eſt, hoc opus, hic labor eſt. Ad periodi quidem certe principium quod attinet, videri poteſt legiſſe, ἐς Φρούρια δ' ἑπτὰ περιθεὶς (vel potius διαθεὶς) πολιορκίαν: ſed de iis quæ proxime ſequi debent dubitatio relinquitur: ſicut & mihi initio ſuſpicanti ſcribendum eſſe, Φρούρια δ' ἴσα, relinquebatur." H. STEPHANUS. Φρούρια δ' ἑπτὰ dedit Vat. A. & Med. ut exemplar Sec. Curionis. MUSGRAVIUS legendum ſuſpicatus erat, Φρούρια δὲ ἐς τὰ πέριξ θεὶς, ἐπολιόρκει. Ad ſupplenda ea quæ hîc interciderunt, conf. p. 215, 42.

Pag. 213. *L.* 96. „ ἦν ἡ περίοδος. Scribo ἦν δὲ ἡ περίοδος." H. STEPH. Conjunctionem illam dedit Med. *L.* 98. ὑπὲρ τὸ διπλάσιον. Scil. ἐς πεντήκοντα σταδίους, p. 216, 58.

L. 99. „ πᾶν * οἶκα κατὰ μέρος. Pro οἶκα non video quid aliud legi poſſit quam δίχα." H. STEPHANUS *ad edit.* 1. — „ Ne hoc quidem loco ullum defectum præ ſe fert Secundi interpretatio: ſed habet, *hoc autem totum* (ſeptum videlicet) *in tribunos diſtributum erat.*" IDEM, *ad edit.* 2. — πᾶν οἱ κατὰ μέρος dedit Vat. A. & πᾶν οἱ κατὰ μέρος Med. Atque ita legendum vidit MUSGRAV.

L. 5. εἶχεν ἱκανῶς ἀπομάχεσθαι. In verſ. lat. addi poterat adverb. *ſatis.*

CAP. XCI.

Cap. XCI. Lin. 13. „Οὕτω μὲν ὁ Σκιπίων. ὁ δὲ πρῶτος &c. Mihi magis placeret ὧδε, aut certe ὅδε. Utrovis modo legas, expungenda fuerit interpunctio post Σκιπίων." H. STEPHANUS, *ad edit.* 1. „Secundus dicit: *Itaque hic Scipio, primus, mea opinione, fuit, qui urbem obsessam muro præcingeret, quæ quidem pugnam non detrectaret.* In Appiani tamen verbis nihil habemus quod illi participio *obsessam* respondeat: sed hic interpres (ut credibile est) de suo adjecit, tanquam quod Appianus subaudiendum reliquisset." IDEM, *ad edit.* 2. Quo pacto ὧδε placere potuerit Stephano, non video; quum jam præcesserit οὕτω. Sed ὅδε non dubitavi reponere. Juncta autem fortasse intelligi debent hæc duo, ὅδε πρῶτος: quemadmodum sæpius alibi πρῶτος ὅδε, δεύτερος ὅδε, p. 187, 73. 180, 48. &c. ut sententia sit: *Ita igitur Scipio, & quidem primus hic, urbem* &c. Pag. 213.

L. 15. συμφερόμενον τῷ περιτειχίσματι. Beraldus: *præter ipsa munimenta fluens.* Similiter Curio: *præter munitiones labebatur.* Inserui nomen *Numantiæ.* Licet enim περιτείχισμα designare potius videri possit (sicut p. 217, 67 sq.) *munimenta Scipionis*, quibus ille Numantiam cinxit; tamen, si *præter Scipionis* tantum *munimenta* labebatur Durius amnis, nemo per eum intrare in urbem sive navigando sive urinando potuit. Freinshemius Suppl. Liv. LVII. 27. *per munimenta labebatur*: quod commodius videri poterat, nisi insolentior esset iste verbi συμφέρεσθαι usus. Ceterum conferendum cum h. l. id quod supra dixerat, pag. 193, 60. ἦν δ' ἡ Νομαντία ποταμοῖς δύο καὶ φάραγξιν ἀπόκρημνος. Quod autem *Lin. præced.* τόν τε Δούριον in τὸν δὲ Δορ. mutavi; id requirere mihi visa erat præcedens particula μὲν post οὕτω, cui illa partic. δὲ responderet. Sed id nil opus esse intelligo, & nollem factum. Pag. 214.

L. 17. κολυμβηταί τε. „Videtur subaudiendum ἦσαν: nisi forte aliquantum depravatum sit hoc nomen, & in dativo ipsum quoque positum, navigii genus aliquod significare debeat." H. STEPHANUS, *ad edit.* 1.

Pag. 214. *L.* 19. *ſq.* ζεῦξαι μὲν οὐκ ἐδύνατο. Sic recte Med. neque agnoſcit particulam οὖν. Manifeſtum autem eſt, cohærere hæc cum præcedentibus, a quibus perperam in Editis interpoſito puncto diremta erant. *L.* 24. „Pro ξίφη & ἀκόντια Beraldum quidem audimus dicentem *crebri mucrones & cuſpides:* Secundus autem dicit, *gladiorum laminæ, aliaque acuminata ferramenta.*" H. STEPHANUS. *L.* 25. ἀεὶ περιστρεφόμεναι. Nimirum veluti axes rotarum molarium, ni fallor, circumagebantur illæ trabes. Ac fortaſſe toti huic deſcriptioni, quæ neſcio quid obſcuri olim mihi viſa erat habere, ratio & integritas ſua conſtat.

Pag. 215. *CAP. XCII. Lin.* 32. ὀξυβελεῖς τε reſtitui ex Vat. A. & Med. Et quum ex exempl. ſuo ὀξύβελοι edidiſſet STEPHANUS, ſuſpectum ipſe habuit illud vocabulum, monuitque: „Dicuntur potius ὀξυβελεῖς." *L.* 36. „παρ' ἄλλους habet exemplar, non παρ' ἄλλων." H. STEPH. *ad edit.* I. Commoda utique Stephani emendatio.

L. 40. „Pro his, τὸ μὲν κίνημα παρὰ τοῦ σημ. habet Secundus, *Id autem eo pertinebat, ut temporis puncto, quicquid accideret, ipſe reſciret: ea vero quæ re vera & explicata ut erant intelligi oporteret, per certos nuntios ad ſe perferri volebat.* Sed mentem Appiani non aſſequitur, quem non de una eademque re loqui exiſtimat, quum tamen ita ſe res habeat, ut & Beraldi interpretatio paucis verbis oſtendit." H. STEPHANUS.

L. 44. δεήσειε Vat. A. quod in δεήσεις corruptum eſt in Vat. B.

L. 46. ἐφεδρεύειν idem dedit Vat. A. Neque aliter Curio videtur in ſuo exempl. legiſſe, ita hæc exprimens, *ad quorum opem alia XX. M. ſubſidiariorum erant inſtituta.*

Pag. 216. *CAP. XCIII. Lin.* 53 *ſq.* „Ex iis quæ ab Appiano dicta ſunt, ſumpſiſſe videtur Secundus quæ de his ſignis ſeu vexillis addit. Nam pro his, σημείων τε ὑψηλῶν πανταχόθεν αἰρομένων, ejus interpretatio habet: *Tum vexillorum* [*aſpectu*] *quæ ad ſignificationem dandam ab iis qui in turribus erant erigerentur.*" H. STEPHANUS.

L. 58. „ Muta ἀπέχοντα in ἐπέχοντα." IDEM. Sine hæsitatione emendatio ista Stephani in contextum fuit recipienda. Pag. 216.

L. 65. σὺν παισὶν. „ Hic παῖδας accipi potius pro famulis quam filiis, apparet ex his quæ parvo intervallo sequuntur verbis, τοὺς μὲν θεράποντας ἀπέπεμψαν ὀπίσω." H. STEPH. Pag. 217.

L. 67. πλυκτὴν restitui ex Med. Id in Vat. B. in πυκτὴν corruptum; pro quo ibid. ad oram libri πηκτὴν scriptum est. Eadem depravatio alium Nostri locum invasit: vid. Civ. V. p. 759, 75. Omnis pons est πηκτὸς, sed non omnis πλυκτός.

L. 74. Λουτία δὲ πόλις. An truncatum nomen ex Οὐελουτία? ut sit Οὐέλουκα Ptolemæi, quam *Volucem* adpellatam legimus in Itiner. Antonini p. 442. Sed illa XXV. tantum mill. pass. id est *stadia cc.* a Numantia distat. Posses & de *Clunia* cogitare.

L. 76. „ ᾗ οἱ μὲν νέοι. Rectius ἐν ᾗ." H. STEPH. *ad edit.* 1. — „ Scribe ἐν ᾗ." IDEM, *ad edit.* 2. ἧς suspicatus erat MUSGRAV. & id ipsum dedit Vat. A. quod in Med. quidem in εἷς corruptum est.

L. 81. τοὺς ἐξάρχους τῶν νέων. „ Cum nomine ἐξάρχους alium genitivum, videlicet τῆς στάσεως, existimo ὑπακούεσθαι: non secus quam si dictum esset, ᾔτει ἐκ τῶν νέων τοὺς ἐξάρχους τῆς στάσεως. Vel, ᾔτει τῶν νέων ὅσοι ἔξαρχοι ἐγεγόνεισαν τῆς στάσεως. Utitur autem hoc nomine cum hoc genitivo p. 274. [142, 5.] Videmus tamen a Beraldo dici *juventutis duces ac principes*, a Secundo, *capita juvenum*: quo loquendi genere non libens uterer; præsertim quum nec ambiguitate careat." H. STEPHANUS. Pag. 218.

L. 85. χεῖρας αὐτῶν ἐκτεμών. De simili severitate Fabii sive Serviliani sive Æmiliani dixit cap. 68. extr.

CAP. XCV. Codex Bav. in *Excerptis de Legationibus*: Ὅτι Νωμαντῖνοι, πολιορκούμενοι ὑπὸ Σκιπίωνος, καὶ κάμνοντες ὑπὸ λιμοῦ, πέντε ἄνδρας &c. usque p. 219, 10. πρέσβεις ἀπέκτειναν.

Lin. 94 *sq.* ἐς τοσόνδε κακοῦ. „ Forte κακοῦ ἀφιγμένοι." REISK. Sed isto adsumento nihil opus videtur.

L. 95. διὸ καὶ μάλιστα &c. „ Infidelis est Cælii Secundi interpretatio in hac præsertim hujus oratiunculæ parte. Quod

Pag. 218. ut cognoſci queat, ipſe primum hanc partem Latine reddam, verbis Appiani inſiſtens: deinde & ipſius Secundi interpretationem proferam. Ita igitur Appianus, ſi quidem non fallor; ordiar autem ab initio: *Quamobrem res eſt maxime digna te, qui tanta virtute es refertus, generi magnanimo ſtrenuoque parcere, nobiſque ea mala quæ minus ab humanitate abhorreant proponere: quæ & tolerare poſſimus, nos qui nunc demum fortunæ mutationem experimur. Neque enim jam in noſtra ſed in tua poteſtate eſt, urbem hanc vel accipere, ſi moderatione in iis quæ imperaturus nobis es utaris, aut ſinere eam pugnando perire.* Hæc mea eſt interpretatio; in qua minime videri novum debet, ἄρτι reddi *nunc*, quum jungatur cum præſenti πειρώμεθα, & alibi quoque uſum iſtum habeat. At Cæliana eſt hæc: *Quamobrem* (inquit ille) *ô Scipio, res erit æquiſſima, ſi tu, generoſus vir tantaque virtute, populo tam generoſo peperceris: easque nobis propoſueris pœnas quas ferre poſſimus. Nos paulo ante fortunæ mutationem ſenſeramus: patriæque ſalutem non jam in noſtra poteſtate ſed in tua manu eſſe cognoveramus. Accipe igitur civitatem noſtram, moderatis ſuppliciis contentus: aut, ſi nos contemnis, eam perire ac dirui propugnando te ſperes eſſe viſurum.*" H. STEPHANUS.

Pag. 219. *CAP. XCVI. Lin. 14 ſq.* δέρματα ἕψοντες ἐλιχμῶντο. „Sic Dio apud Xiphilinum, in Severo, pag. 317. [T. II. p. 1253. ed. Reimari] pelles maceratas in cibum verſas ſcribit: ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ τροφὴ σφᾶς ἐπέλιπεν ἡ νενομισμένη, καὶ δέρματα διαβρέχοντες ἤσθιον. Magis autem & hîc placet ἐπιλιπόντων, quam ἐπιλειπόντων: quod alioqui ferri poteſt. Cæterum non ſatis proprie ἐλιχμῶντο vertitur *mandebant*. At recte initio p. 657. λιχμώμενοι τὴν πίσσαν redditur, *picem lingentes.*" H. STEPHAN. — Non ſpernam ἐπιλειπόντων, quod, ni fallor, Vat. A. quoque agnoſcit. Sed id in H. Stephani edit. 2. caſu irrepſiſſe videtur: & in ἐπιλιπόντων cum edit. 1. conſentit Med. & Vat. B.

Pag. 220. *L.* 19. κακῶν τε οὐδέν. Sic repoſui ex Med. pro κακῶν δ' οὐδέν. *L.* 20. ὑπὸ -- κόμης καὶ χρόνου. Beraldus, *pilis & tempore hiſpidis.* Curio, *crinibus & barbis horridi.* χρόνον

malim cum Freinſh. (Suppl. Liv. LIX. 4.) *ſitum & ſqualorem* exponere: quamquam aliud exemplum, quo iſta notio nomini huic ſubjecta ſit, nunc non ſuccurrat. De re conf. p. 221, 45 ſq. *L.* 25. ὑπερεβάλοντο reſtitui ex trium noſtrorum codicum conſenſu. Pag. 220.

L. 28. ἤτουν. „ἠιβῦν*. Veniat aliquis qui me hîc adjuvet." H. STEPHANUS, *ad edit.* 1. „Locum hunc, τὴν οὖν ἡμέραν ἠιβῦν, * ἐς τοῦ θαν. &c. facilem ſanatu exiſtimo, reponendo ἤτουν pro ἠιβῦν, qua voce nihil ſignificari poteſt." IDEM, *ad edit.* 2. ἤτουν perſpicue dederunt Vat. A. & Med. Idemque verbum ad marg. Vat. B. a pr. man. ſcriptum; quum in contextu eadem vitioſa ſit ſcriptura, quæ in Stephani exemplari. Curio, *poſtularent.*

CAP. XCVII. Lin. 30. ἐς γὰρ ὀκτακισχιλίους. *X millia* dicit Vellej. Pat. II. 1. *L.* 31. οἷα μὲν καὶ ὅσα &c. „Niſi admirative hæc pronuntianda intelligantur, ſuſpectus fuerit locus falſo." H. STEPH. *ad edit.* 1.

L. 33. οὐδέσι ταῦτα. Sic recte Vat. A. & Med. Neque aliter legit Curio: *Quæ numquam cum ulla alia natione ut facerent adduci potuerunt.* Ad vulgatam lectionem hæc monuerat REISKIUS: „Fortaſſe ὁμοίᾳ, οὐδὲ πρότερον, οὐδὲ μετὰ ταῦτα συνθέσθαι Ῥωμαίων ὑποστάντων." *Ibid.* ὑποστάντων. Sic iidem codd. Vat. A. & Med. quod in ὑποστάντων corruptum eſt in Vat. B.

L. 36. „Dicens στρατηγικώτερος αὐτῶν, intelligit, quam Pag. 221.
ipſi Numantini, non autem, quam cæteri imperatores, ut vertit Secundus. Debuit autem Beraldus non dicere ſimpliciter, *rei militaris peritiorem*, ſed *imperatorem rei militaris peritiorem.*" H. STEPHANUS.

L. 41. ἀφορῶντι, ſive ex emendatione Stephani ſit, ſive ex ejuſdem exemplari, tenendum utique fuit. *L.* 46. „ὀνύχων καὶ ὀρύπων καὶ ῥύπου. ὀρύπων tibi affirmo legi in exemplari quam recte, tu videris." H. STEPH. *ad edit.* 1. „Non dubium eſt, quin mendoſum ſit vocabulum iſtud ὀρύπων." IDEM, *ad edit.* 2. Veſtigia verborum καὶ ὀρύπων comparent etiamnunc in cod. Vat. A. ſed ibidem eraſa ſunt iſta verba,

quæ nimirum mendoſe a librario quodam ſcripta fuerant pro
Pag. 221. illis καὶ ῥύπου quæ ſequuntur. In cod. Med. plane deſunt mendoſa illa verba; quæ delere etiam juſſerunt REISKIUS & MUSGRAVIUS.

L. 44. ἐς τὸ δεδομένον χωρίον. „ Fortaſſe δεδεγμένον ſcripſerat Appianus. Nec non δεδομένον tamen ferri poteſt." H. STEPH. *ad edit.* 1.

L. 47 *ſq.* ἐσθὴς αὐτοῖς ἐπέκειτο πιναρὰ καὶ ἥδε. Scilicet, ſicut τὰ σώματα erant ἀκάθαρτα καὶ ῥύπου μεστὰ, ſic & veſtis erat πιναρά. Quod intruſum h. l. erat ἀτελής, de eo miror nihil a viris doctis eſſe adnotatum. Vocabulum illud, quod ejiciendum utique duxi, in contextu non agnoſcit liber Vat. A. Sed ibi ad marg. ſcripta ſunt recentiori caractere verba ἀτελής, πενιχρά. Codex Med. in contextu habet ἐπέκειτο ἀτελὴς πανιχρὰ, (ſic:) & nihil ad oram libri (quoad quidem ex collatione mecum communicata intelligo) ſcriptum. Vat. B. autem in contextu, ſicut Stephani exemplar, dat ἀτελὴς πιναρὰ: in marg. autem πανιχρά. Jam ſicut hoc πανιχρὰ ex πενιχρὰ manifeſte corruptum eſt: ſic non dubitandum, quin ἀτελὴς illud ex εὐτελὴς ſit depravatum. Nihil autem aliud hæc eſſe, niſi interpretamenta vocabuli πιναρὰ, non dubitabit quicunque id quod de ſcriptura libri Vat. A. dixi cum Lexicographorum gloſſis contulerit. Suidas: Πιναρά· εὐτελῆ, ῥυπαρὰ, ταπεινά. Heſychius: Πιναρά· ταπεινὰ, εὐτελῆ, ῥυπαρά. Et rurſus, Πιναρός· ῥυπαρὸς, εὐτελής. Tum idem: Εὐτέλεια· ταπείνωσις, πενιχρότης. Hæc jam ſcripſeram, quum in oculos meos incidit H. STEPHANI ad hunc locum *Adnotatio* in *Caſtigationibus ad edit.* 1. „ Exemplar (inquit) ἀτελὴς illud additum habet in margine: ibidem & pro πιναρὰ, πανιχρά; [plane ut Vat. B.] pro quo tamen legendum πενιχρὰ, aut potius retinendum πιναρὰ, quod & feci. Et veram eſſe eam lectionem oſtendit illud καὶ ἥδε: nimirum, ὥσπερ τὰ σώματα ἦν ῥύπου μεστὰ, οὕτω καὶ ἡ ἐσθὴς πιναρά. Interpunctionem igitur, quæ eſt poſt πιναρὰ, pone poſt ἥδε."

Pag. 222. *L.* 50. ἔτι γὰρ αὐτοὺς ἐνεώρων -- ἀλληλοφαγίας. „ Nimirum in primis hujus periodi verbis ſubeſt error. Significat

quidem αὐτοὺς aliquid, & ἐνεώρων aliquid. Sed qualis eſt iſta ratio: φοβεροὶ ἀπὸ βλεμμάτων. ἔτι γὰρ αὐτοὺς ἐνεώρων, &c. Et, ut his verbis non deberet reddi ratio præcedentium, quid iſtud eſt, αὐτοὺς ἐνεώρων ἐξ ὀργῆς καὶ λύπης &c.? Vis, dicam quod ſentio? Credo, ſcripſiſſe Appianum ἔτι γὰς ἀτενὲς ἑώρων. Cujus lectionis non parva relicta hic videntur eſſe veſtigia. Nam ex poſtremis nominis ἀτενὲς ſyllabis ενες, confuſis cum verbo ἑώρων, factum fuiſſe ἐνεώρων mihi fit veriſimile: quum autem ατ ſyllaba prima reſtaret, nihil ſignificans, mutatam fuiſſe in αὐτοὺς, quod aliquid ſignificaret. Quid autem ἀτενὲς ὁρᾶν valeat, nemo linguæ Græcæ peritus ignorabit." H. STEPHANUS, *ad edit.* 1. „Videtur deeſſe aliquid, quod jungatur cum ἐνεώρων, & quandam *aſpectus truculentiam* ſignificet. Cælius Sec. more ſuo, e paucis multa faciens in ſua interpretatione, ita totum hunc locum reddit; (incipiam autem a fine paginæ proxime præcedentis:) *Quibus rebus hoſtibus miſerabiles quidem, nihilominus tamen aſpectu horribiles videbantur. Idcirco a Romanis cum admiratione aſpiciebantur, inuſitatam in illis animorum & corporum affectionem, ex aëre qui etiam tum perſtabat*, [an *perflabat* dicere voluit Curio?] *ex dolore ac labore quem pertulerant, ac denique ex conſcientia quod alii aliorum carnibus paſti eſſent, contemplantibus.* Ita ille: ego vero ſuſpicor, hanc (aut talem) hujus loci ſcripturam fuiſſe, ἔτι γὰρ δριμὺ ἐς ἑαυτοὺς ἐνεώρων, ἔκ τε ὀργ. dicendo tamen ἐς ἑαυτοὺς minus proprie pro ἐς ἀλλήλους." H. STEPH. *ad edit.* 2. Commodiorem certioremque etiam nunc medicinam huic loco deſidero. Cogitaveram ἐνεώργων vel ἐπεώργων: ſed vereor ut hoc faciat ſatis. Ceterum ἐνορᾶν cum tertio non cum quarto caſu, jungi ſolere conſtat. Vocabulo δριμὺ, quod inferendum Stephanus cenſuit, in ſimili fere phraſi uſus eſt Appianus Civ. I. p. 37, 92. ἐσέβλεψεν αὐτῷ δριμύ.

Pag. 222.

CAP. XCVIII. Lin. 58. „Pro his, οὔπω τὶ Ρωμαίων περὶ αὐτῆς ἐγνωκότων, recte Beraldus, *quum nihil dum populus ſciviſſet*: verum ita, ut *ſciviſſet* ſit a *Sciſco.* Eodem Cælius ſenſu, *quum de ea nihil dum conſtituiſſent Romani.*" H. STEPHANUS.

Pag. 222. *L. 62.* „Hic quoque vides διώνυμον (licet diſſentiente Beraldi interpretatione, ut paulo poſt oſtendam) pro περιώνυμον dici. Hîc quoque inquam, quum & p. 279. [153, 87.] hunc vocis iſtius uſum habueris. Ac facit certe alterum iſtud exemplum, ut minus de hac ſcriptura dubitare oporteat: præſertim quum & in altero illo hujus ſcriptoris loco exſtare iſtum vocis hujus uſum conſtet, ac fortaſſe exſtet etiam in aliis, [quæ Index noſter indicabit] non tantum in illo, atque adeo hanc & apud Plutarchum [in Timol. p. 251.B.] ſignificationem habeat. Mirabuntur multi, ſat ſcio, quomodo hi voce illa διώνυμος ita uſi ſint: ſed minus mirabuntur, ubi conſideraverint, quod dixi in meo Theſauro Græcæ linguæ, διώνυμον, quum ſignificat περιώνυμον, *celebrem*, ſive *clarum*, non debere accipi tanquam ex adverbio δὶς, ſed tanquam ex præpoſitione διὰ factum, eandem vim habente quam in διάδηλος, in διωλύγιος, & quibuſdam aliis: inter quæ ideo non pono διαβόητος (etiamſi & in eo præpoſitio uſum eundem habeat) quod ſit nomen aliùs, ut ita dicam, naturæ, utpote ex verbo factum. Legimus apud hunc ipſum aliud quod ab eadem origine eſt nomen, in prima hujus opuſculi pagina, [nobis pag. 102, 20] videlicet πολυώνυμα. Quamvis autem πολυώνυμος idem ſonet interdum, præſertim apud poëtas, quod περιώνυμος, & διώνυμος (ut quidem ſumitur in eo qui præ manibus eſt loco;) ibi tamen πολυώνυμα ἔθνη non ſignificat *celebres gentes*, ſeu *claræ*, ſed *quæ multa nomina habent.* Beraldus vertit *diverſæ*: Secundus rectius, *nominibus diverſæ*; qui & *nominibus variæ* dicere poterat."

„Cæterum uterque interpres perinde vertit acſi ſcriptum eſſet, non γίγνεσθαι, ſed γενήσεσθαι. Neque tamen mutandam ſcripturam noſtram cenſeo: quum intelligi poſſit, Scipioni in mentem veniſſe, id quod aliis evenire ſolet, ſibi quoque eventurum, quod attinet ad comparandam nominis celebritatem."

„De illius autem vocabuli διώνυμον hoc in loco ſignificatione aſſentitur mihi Secundus, ita locum illum reddens: *ſive quod (ut quidam exiſtimant) ex maximis aliorum malis ſuam gloriam majorem fore exiſtimaret:* (quum tamen po-

tius *magnam* dicendum esset, quoniam gradus comparativi vox Græca non est.) At dissentit (uti dixi) Beraldus: quippe qui ita vertit, *sive potius (ut multi arbitrantur) illustria duo cognomina ex clarissimarum urbium excidiis quæsiverit.* Sed cur hoc dictum ad eos qui duo possunt illustria cognomina adipisci restringemus, potius quam late ad omnes, qui magnam nominis celebritatem ex unius tantum urbis expugnatione possunt assequi, extendemus? Tunc autem nomini διώνυμον alteram dare significationem oportebit." Pag. 222.

„De his porro duobus cognominibus, quæ Appianus eum ex duarum urbium calamitatibus accepisse & quidem accipere voluisse, scribit, in quodam Schediasmate differo, etiam Nasonis autoritatem interponens. Sed interim tamen miror, cur Beraldus noster illum locum paginæ 302. [p. 203, 45.] Κορνήλιον Σκιπίωνα, τὸν Καρχηδόνα ἑλόντα, verterit, *Cornelio Scipioni, qui Carthaginem exciderat:* ac non potius contentus fuerit dicere *ceperat.*" H. STEPHANUS.

L. 65. Τότε δὲ τὴν γῆν τὴν Νομαντίνων. Per librarii errorem omissa sunt hæc sex verba in cod. Med.

L. 66. „Vocem χρηματίσας, (cujus significationem assequi haud cujusvis est) prætermisit Secundus. Ita enim totum hunc locum vertit: *Igitur Numantinorum finibus vicinis assignatis, & pacatis si quæ loca suspecta viderentur: & metu pecuniarum summa extorta, domum renavigavit.* At Beraldus illam vocem haud præteriit, hunc quoque totum locum fideliter reddens, hoc modo: *Numantino agro inter vicinos diviso, quum reliquas civitates jus dicendo perlustrasset, & nutantes socios aut increpuisset, aut pecunia mulctasset, domum rediit.* Fateor tamen, χρηματίσας potuisse & aliter verti, nulla juris facta mentione." H. STEPHAN.

CAP. XCIX. *Lin.* 69. ἔπεμψαν ἀπὸ τῆς βουλῆς ἄνδρας δέκα. Pag. 223.
Cf. supra, ad p. 195. l. 8. *Ead. & sq.* τοὺς καταστησ. &c. — „Assentior Beraldo, verba ista, τοὺς καταστησομένους αὐτὰ εἰς εἰρήνην, vertenti, *qui rebus constituendis & pacificandis vacarent:* [potius] quam Cælio Secundo, cujus interpretatio habet quod multo majus est, *ut in provinciæ formam redi-*

Pag. 223. gerentur. Sed totum ex eadem interpr. locum afferam, præsertim quum in eo habeat aliud quiddam quod (ut alia multa) ex Beraldica esse emendandum videtur. Ita igitur ille: *Romani (ut moris erat) decem senatorii ordinis viros in Hispaniæ loca suo imperio adjuncta legarunt, ut in provinciæ formam quæ a Scipione capta aut prius a Bruto vi subacta fuerant, redigerentur.* Quod ex Beraldi interpretatione emendandum videri dixi, illud est, quod quum Appianus dicat de Bruto, ὑπηγάγετο ἢ ἐχειρώσατο, Secundus ex his duobus unum fecerit, dicens, *a Bruto vi subacta.* At Beraldus, *& antea Brutus vel volentes vel vi subegerat.*" H. STEPHANUS.

L. 73. Καλπ. Πείσων. Eum putant, qui *Frugi* cognominatus est, cujus abstinentiam laudat Cicero Verr. IV. 25. & in Hispania occisum ait. Conf. Pigh. Annal. T. III. p. 114 sq. Freinsh. Suppl. Liv. LXV. 20.

L. 74. Σερούϊος Γάλβας. Sic diserte Vat. A. B. & Med. Et *Ser. Galba* Curio. De nomine vide p. 170, 91. & ibi notata. De persona & rebus gestis parum constat: conf. Pigh. T. III. p. 118. Freinsh. LXV. 31.

L. 79. Τίτος Δείδιος. Livius Epit. lib. LXX. Pigh. T. III. p. 200. coll. p. 184. Freinsh. LXX. 31. *L.* 80. Τερμησόν. Sic restitui ex Vat. A. quod propius quam vulgatum Τερμισὸν accedit ad *Termes*, quo nomine illam urbem Ptolemæus & Plinius designant. Neque enim in eo præsidium invenire vulgata lectio potest, quod apud Diodor. Sic. Excerpt. Legat. XXX. (T. II. pag. 629. edit. Wesseling.) Τερμίσιοι adpellentur cives hujus urbis. Nam id ibi invitis libris editum est, & exemplar Ursini Τερμήσιοι præferebat, & in Cod. Bav. Τερμήσσιοι legitur. Conf. ad p. 193, 59. & 194, 79. Quod si vero cogitemus, in *Arevacis* fuisse hanc urbem, conferamusque quæ supra ad pag. 192, 54. & 57. monita sunt; probabile utique fit, pro Οὐακκαίων *lin. præc.* Ἀρουακῶν esse reponendum, præsertim quum & Curio *Arvacceorum* hic habeat, & ejusdem nominis vestigia in lectione codicis Med. cernantur.

L. 83. „Non προσκαθίσας erat in exemplari, sed προκαθίσας, satis manifesto errore. Alibi dicitur προσκαθέξεσθαι." H. STEPH. *ad edit.* 1. *Pag.* 234.

CAP. C. Lin. 87. μιγάδες Κελτιβήρων. „Ita vertit hunc locum Cæl. Secundus, ut quis suspicari possit eum legisse, μιγάδην & Κελτίβηρες. Hæc enim sunt ejus verba: *aliam urbem Colendæ finitimam Celtiberi cum aliis permixte incolebant.* Ita inquam Sec. Verum & aliis plerisque in locis sic a sensu Appiani aberrat, ut aliam sequutus lectionem videri queat, quum tamen eandem ante oculos habuerit." H. STEPHANUS.

Ead. lin. 87. Μάρκος Μάριος. Ad *C. Marium*, quem ex Prætura Hispaniam ulteriorem provinciam sortitum fuisse ex Plut. p. 408. D. discimus, referunt hoc Pighius T. III. p. 105. & Freinsh. LXX. 32. Sed quum is jam A. U. 647. primum Consul fuerit, præturâ ejus plurimis annis præcessisse debuit hoc tempus quod ab Appiano notatur. Sic non solum mendosum nomen Μάρκος fuerit habendum, in quod tres nostri Codices cum Curione consentiunt; sed etiam in verbis πρὸ πέντε ἐνιαυτῶν (quæ quidem omissa a Curione video) error inesse putandus fuerit: quemadmodum & Pighius h. l. conquestus est, temporum non satis fidam rationem in hac re videri ab Appiano observatam. Sed ibid. ipse Pighius etiam, non satis diligenter inspectis Appiani verbis, novas turbas miscet; quum Mario id ipsum tribui ab Appiano scribit, quod satis diserte ad T. Didium Scriptor noster refert. Videant doctiores, an *M. Marius*, quem libri nostri loquuntur, fortasse C. Marii propinquus ille vel frater sit, qui M. Marium illum Gratidianum adoptavit, de quo vide Pigh. T. III. p. 191. & Perizonium in Animadv. Hist. c. 3. p. 98 sqq. laudatum ab Ernestio in Ind. Hist. ad Ciceronem, v. *M. Gratidianus.*

L. 92. „Cur pro his, τὴν Κολενδέων χώραν, Secundum *rusticorum fines* dixisse putabimus?" H. STEPHANUS.

L. 94. „ἐκέλευεν τῷ δήμῳ, ταῦτα μέν τε * ἔγκοντας. Omnino hunc locum, qualis est in exemplari, tibi repræsento: tu, quomodo corrigi possit, videbis. Quanquam vereor, ne

Pag. 224. nobis melioris alicujus exemplaris auxilium expectare necesse sit: quod non solum corrupta sint hæc verba, sed aliqua etiam desint. Quod si ex partic. μὲν locum mutilum esse non conjicerem, ei fortasse ex conjectura opem afferre possem. Quum enim alibi soleat ab iis qui se dedunt exigi ut arma sua tradant, non dubito quin hic scriptum ab Appiano fuerit τὰ ὅπλα ἐνεγκόντας ἥκειν, aut potius συνενεγκόντας. Si melius quid habes, lector, hoc profer: si non, his utere mecum." H. STEPHANUS, *ad edit.* I. „ Aliud nihil deesse huic loco arbitror, quam quod apud Secundum legitur. Ita enim hic: *Quum autem eos conditionem accipere videret, jussit ad populum referrent, ut cum conjugibus & liberis ad fines dividendos venirent.* Videndum igitur, an non verisimile sit, hæc ab Appiano scripta fuisse, ἐκέλευε τῷ δήμῳ ταῦτα ἐνεγκεῖν· καὶ ἐνεγκόντας ἥκειν μετὰ γυν. &c. hæc, inquam, aut his similia. Nam fateor, me ex istis voculis μέν τε conjicere, aliquid aliud, quod tamen talem sensum efficeret, scriptum fuisse. Verbum tamen φέρειν, a quo esset illud ἐνεγκόντας, hunc aliquando habere usum (apud hoc præsertim genus historiarum) constat." H. STEPH. *ad edit.* 2. Ad hunc locum nihil monuit Reiskius. Sed MUSGRAVIUS sic: „ Pro ταῦτα lege τὰ: deinde, μὲν ὅπλα ἐνέγκαντας." Perspicue μετενεγκόντας dedit Med. quemadmodum & Curionis exhibebat exemplar. Neque quidquam sic ad integritatem orationis desiderari putabitur. Originem depravatæ lectionis, quam cum Stephani exemplari communem habet Vat. B., commode explicat scriptura Vat. A. quæ sic habet:] μεν^{τε}εγκοντας. — Verbum μεταφέρειν eadem notione, *referre*, *renunciare*, (quam quidem in Thesauro suo præteriit H. Stephanus) habuimus supra, in Exc. ex lib. de Reb. Ital. p. 32, 29. Conf. Pun. 338, 86. Civ. V. p. 883, 68.

Pag. 225. *L.* I. πόσην χώραν αὐτοῖς δέοι διελεῖν. Alienum esse ab hoc loco verbum διελθεῖν, quod consentientibus libris hic legebatur, nemo puto dubitabit. Prætermisit illud verbum in vers. sua Curio. Sed Berald. *quantum agri foret dividendum:*

ſcilicet perſpecte videns, διελεῖν eſſe legendum. Equidem in re manifeſta non hæſitandum duxi. Nunc etiam video me REISKIUM habere adſentientem, qui recta reponere διελεῖν juſſit. Sic p. 227, 37. ἐς τρία διαιρεῖν. Pun. 441, 63. ἐς πολλὰ διελών: & ſæpe aliâs. Pag. 225.

L. 3. ἐπὶ τοῖσδε -- ἐθριάμβευσεν. *Hujuſmodi rebus geſtis.* In eamdem ſententiam Beraldus, *ob quas res:* & Curio, *ob quod facinus.* Sed rectius fuerit: *de his*, ſc. Celtiberis, quos tam perfide trucidaverat. θριαμβεύειν ἐπί τινι, *triumphare de aliquo*, Civ. II. p. 314, 73 ſqq. Mithr. 820, 13.

L. 5. Φλάκκος. *C. Valerius Flaccus*, qui Conſul fuerat A. 661. Pigh. T. III. p. 215. Freinsh. LXX. 56. *Ibid.* ἐν δὲ Βελγήδῃ πόλει. An ea, quam *Bergidum* Ptolemæus & Antoninus vocant; pro quo apud Antoninum (pag. 425. edit. Weſſel.) plures codices *Belgidum* habent.

Ead. lin. 5. *& ſq.* „ ἐν δὲ Βελγήδῃ πόλει ὁ δὲ δῆμος *&c.* Mihi dubium non eſt, quin poſt δισμυρίους expungenda ſit στιγμὴ τελεία & poſt πόλει reponenda. Scio etiam, illud δὲ βελγήδῃ ex urbis nomine corrupto [corruptum ?] eſſe: ſed in cujus appellatione quum varient authores, quam potiſſimum ſcripturam ſequi debeam, neſcio." H. STEPHAN. *ad edit.* 1. — „ Ἐν δὲ Βελγήδῃ πόλει ὁ δῆμος. Hic etiam locus ex iis eſt unus, cui aſteriſci notam, ut imperfecto, apponit Secundus: (ſicut viciſſim quibuſdam appoſitam hac in editione habemus, quum ejus interpretatio eam non habeat, & ſit ejuſmodi ut minime apponi debuiſſe videatur.) Ita enim ille: *In urbe Belgeda quum ad defectionem plebs converſa eſſet * penes quem cogendi ſenatus autoritas, totum ſenatum, quod ad decernendum dubius eſſet, cremavit.* At enim Appianus hîc nihil habet quod illis verbis reſpondeat, *penes quem cogendi ſenatus autoritas:* quæ ſi tollas, minime imperfectus locus erit, ideoque nec illa nota opus habebit. Eſt obiter & hoc obſervandum, dici a Secundo *totum ſenatum*, quum τὴν βουλὴν tantum apud Appianum, non ὅλην τὴν βουλήν, legamus." H. STEPH. *ad edit.* 2. In *altera illa edit.* conjunctionem iſtam δὲ, quæ in edit. 1. ante δῆμος inſerta erat, quam & ibi-

Pag. 225. dem codex Vat. B. cum Stephani exemplari agnoſcit, tacitus prætermiſit Stephanus. Neque ſane erat hujus loci iſta particula; ſed pro ea recte Vat. A. & Med. particulam μὲν dederunt, cui mox reſpondet δὲ, in verbis ὁ δὲ Φλάκκος.

CAP. CI. Lin. 9. „ Beraldus omiſit interpretationem horum verborum: Τοσάδε μὲν εὗρον ἄξια λόγου Ῥωμαίοις ἐς τότε πρὸς Ἴβηρας αὐτοὺς γενόμενα. Quæ Secundus ita vertit: *Hæc ego a Romanis contra Hiſpanos geſta digna memoratu comperi.* Sed cur Appianus non ſimpliciter πρὸς Ἴβηρας, verum πρὸς Ἴβηρας αὐτούς, (quod a Secundo expreſſum non eſt) dicit? An ad differentiam eorum quæ adverſus Celtiberos geſta ſunt? Atqui eorum mentionem pleriſque locis, & quidem in uno etiam qui parvo intervallo præcedit, fieri videmus. Fortaſſe igitur non abs re quis ſuſpicetur, ſcriptum ab eo fuiſſe πρὸς Κελτίβηρας καὶ πρὸς Ἴβηρας αὐτοὺς γενόμενα. Nam pag. 256. [p. 104, 46.] proponit, ſe dicturum quomodo Romani Ἴβηρσι καὶ Κελτίβηρσιν ἐπολέμησαν." H. STEPHANUS. Adjicienda fuiſſe video in latina noſtra verſione verba, *adverſus ipſos Hiſpanos*: non, ut *Iberi* a *Celtiberis* diſtinguantur, quemadmodum Stephano viſum erat; ſed ut res a Romanis in Hiſpania *adverſus ipſos Hiſpanos* geſtæ diſtinguerentur a bellis quas in eadem Hiſpania *Romani adverſus Romanos* geſſerunt. Itaque & *Sertorianum bellum*, utpote inteſtinum & Civile, breviter tantum h. l. perſtringitur, & uberius a Scriptore noſtro in Syllani belli civilis enarratione (ad quam ipſe provocat in fin. hujus cap.) exponitur, Civ. I. cap. 108 ſqq. Eumdemque in modum, quæ C. Cæſar in Hiſpania primum adverſus Pompeji legatos geſſit, deinde adverſus filios ejuſdem, ea in Civilium Cæſaris bellorum hiſtoria expoſita videmus.

L. 15. ἀγείρας. Sæpe inter ſe confuſa commutataque a librariis eſſe verba ἀγείρειν & ἐγείρειν, notum eſt. Intelligo tamen, eſſe loca ubi parum refert, utrum eligas. Neque pertinacius repugnem, ſi quis h. l. teneri potuiſſe ἐγείρας contendat.

Pag. 226. *L.* 24. Περπέρνας. Civ. I. p. 154, 95. & ſæpius deinceps Περπέννας ſcribitur, quod perinde eſt. Conf. Drakenb. ad Liv. XLIV. 27, 11. & alios qui ibi laudantur.

L. 27. καὶ ὁ πόλεμος ὅδε. „Mallem ὧδε, quam ὅδε; quum etiam, quonam modo finitum fuerit hoc bellum, narraverit. Fuerit autem ponenda hypoſtigme poſt ὧδε, quæ oſtendat jungendum cum διελύθη, non cum θορυβήσας." H. STEPH. *Pag.* 226.

CAP. CII. Lin. 30 *ſq.* Γάϊος Καισ. αἱρεθ. Ἰβηρίας σ]ρατ. Vide Civ. II. cap. 8. *L.* 32. ἔλιπεν ſcripſi jubente Vat. A. & Med.

L. 38. ἐς τὰ δύο ἡ βουλὴ, τὸν δὲ τρίτον *&c.* „Fallitur hoc loco Appianus, cum dicit, Iberiam ſive Hiſpaniam in tres partes diviſam fuiſſe, in quarum duas annuos magiſtratus Senatus mitteret, in tertiam vero Præſidem Imperator. Diviſa autem ab Auguſto fuit Hiſpania in duas provincias, *Citeriorem & Ulteriorem. Citerior* etiam *Terra conenſis* [*Tarraconenſis*] dicta. *Ulterior* diviſa in duas provincias, *Bæticam & Luſitaniam.* Bætica populi fuit, & in eam miſſus Proconſul. Atque de ea capiendus Tacitus H. l. 4. [potius Annal. IV. 13.] *Urbius* [*Vibius*] *Serenus ulterioris Hiſpaniæ Proconſul:* non, quia tota Hiſpania ulterior Proconſulem habuerit, ſed melior ejus pars *Bætica*; quæ ſola populi fuit. Citerior autem *Hiſpania*, ſive *Terra conenſis*, [*Tarraconenſis*] & *Luſitania* Cæſaris fuerunt, in quas ab eo duo legati mittebantur, Prætorius & Conſularis. Et quidem Prætorius Luſitaniæ præerat cum unico legato; Conſularis Terra conenſi [Tarraconenſi] cum tribus legatis, tribuſque legionibus. Vide Strabonem lib. III. [p. 166 ſq.] & Dionem lib. LIII. [cap. 13. p. 704. edit. Reim.] Adeo ut excuſari ab errore noſter non poſſit, niſi quod ejus ævo mutaſſe dicamus." ALEX. TOLLIUS. — Tota hæc Adnotatio (exceptis erroribus quos notavi) ad verbum pæne excerpta eſt ex JUSTI LIPSII Nota in Tac. Hiſt. I. 13. cujus viri nomen adjicere non dignatus eſt Tollius. Mirum vero, Appianum, quum non modo diu Romæ in foro & ſub oculis Principum fuerit verſatus, ſed & ipſe uni ex inſignioribus Romani imperii provinciis eſſet a Cæſaribus præfectus, neſciviſſe diſtributionem provinciarum, quæ ipſius ætate obtinuerit. Itaque ſuſpicari ſane licet, Appiani ætate aliam fuiſſe provinciarum, in quas diſtributa Hiſpania erat, rationem, quam quæ ab Auguſto fuerat inſtituta. Nam *Pag.* 227.

Pag. 227. quod RUALDUS (Obferv. XXX. ad Plutarch. Vitas) librariorum culpa tranfpofita apud Appianum h. l. verba δῆμος & βασιλεὺς contendit, id quidem veri fpecie deftitui mihi videtur, ob id quod fequitur ἐφ' ὅσον δοκιμάσειε; quod utique ad Imperatorem potius, quam ad populum, referri confentaneum eft.

ADNOTATIONES
AD APPIANI LIBRUM VII.
DE BELLO ANNIBALICO.

Pag. 228. *CAP. I. Lin.* 2. ἑκκαίδεκα ἔτεσιν. „ Eundem annorum numerum tribuit huic bello in Hifpanica hiftoria, pag. 262. [p. 117. cap. 14.] quum dicit, ἕως Αννίβαν ἑκκαιδεκάτῳ μόλις ἔτει τῆς Ιταλίας ἐξήλασαν. Vide & pag. 344. [potius p. 358. nobis p. 302. cap. 60.]" H. STEPHANUS.

L. 6 *fq.* τῆς ἐσβολῆς αἰτία τε ἀληθὴς &c. „ Intellige ἐσβολῆς ex Hifpania in Italiam: ut hæc participio ἐσβαλὼν paulo ante adjecit. Sic autem in Libyca hiftoria eo ipfo participio, fed abfque illa adjectione, utitur, καὶ ὅσα Αννίβας ἐς Ιταλίαν ἐσβαλὼν ἔπραξεν. [Pun. 307, 45.] Ad verba autem proxime fequentia quod attinet, [Beraldi] illa eorum interpretatio conjungit quæ (nifi valde fallor) ab Appiano disjunguntur: ut certe disjungi fepararique debent. Ac ille quidem ita vertit: *Cæterum quam irrumpendi bellique in Italiam transferendi veram caufam occafionemque propalam prætexuerit*, &c. At ego ita vertendum effe dico: *Cæterum quam irrumpendi bellique in Italiam transferendi veram caufam habuerit, & quam occafionem propalam prætexuerit*, &c. Vel hoc certe verbum *prætexuerit* cum illis accufativis *veram caufam* haud convenire videmus. Quis enim eam caufam, quæ vera eft, prætexere dicitur? Sed videamus, an Appianum in fua narratione hæc duo aperte diftinguere fimus comperturi. Comperient certe quicunque attentas præbere illi aures non

non recusabunt. Nam quæ narrantur in hac historia, in fine paginæ quæ hic est 314. [cap. 3. p. 230 sq.] quid aliud quam illam *veram causam* continent? *Quum autem* (inquit) *Barcæ & Asdrubalis inimici amicis illorum negotium facesserent, & hunc Annibalem, quod adhuc juvenis esset, contemptui haberent; ipse, hæc esse initium creandi sibi periculum existimans, & se ex patriæ metu securitatem comparaturum, de ipsis gravi bello implicandis cogitabat.* Hæc inquam (quæ conferenda relinquo cum iis quæ latius commemorantur in Hispanica historia, pag. 259. [cap. 8-10.] nemo, ut opinor, negaverit esse illam τὴν ἀληθῆ αἰτίαν. At quænam dicere possumus esse quæ πρόφασιν appellat? Nimirum hæc, ἐπενόει παρὰ τὰς σπονδὰς τὸν Ἴβηρα διαβῆναι. [pag. 231, 49 sq.] Nam hoc ipsum, ἐς πρόφασιν, statim ab eo dici videmus de facto Annibalis. Sequitur enim, καὶ παρεσκεύαζέ τινας ἐς πρόφασιν κατηγορεῖν Ζακανθαίων. &c. Videri autem possit Appianus Thucydidem imitari hic voluisse: qui tamen πρόφασιν dicit περὶ τῆς αἰτίας etiam: quippe qui τὴν ἀληθεστάτην πρόφασιν, ἀφανεστάτην δὲ λόγῳ, opponit ταῖς ἐς τὸ φανερὸν λεγομέναις αἰτίαις, in fine suæ præfationis." H. STEPHANUS. Pag. 228.

CAP. II. Lin. 10. Ἀμίλχαρ &c. Vide Hisp. cap. 4 sqq. pag. 105 sqq. „ Ut hîc Ἀμίλχαρ, ᾧ Βάρκας ἐπίκλησις ἦν, ita etiam in Hispanica historia, pag. 257. [p. 105.] Ἀμίλχαρ, ὁ Βάρκας ἐπίκλησιν. Sive autem, quod alius fuit Amilchar, a quo ut distingueretur hic, cognomine isto donatus fuit, sive alia ei hoc cognomen imponendi causa fuit, sæpe non *Amilcharem* sed *Barcam* dici videmus: & quidem in illa etiam ipsa p. 257. Fuisse porro hujus Amilcharis filium non *Annibalem* tantum, sed etiam *Asdrubalem*, constat. Asdrubalem, inquam, id est unum e duobus Asdrubalibus. Fuit enim *Asdrubal*, *Amilcharis* hujus; fuit & *Asdrubal*, *Gisconis* filius: ut testatur ipsemet Appianus in Hispanica historia, pag. 268. [p. 129, 75.] Quem locum a quibusdam non fuisse intellectum scio. Quum enim ibi scribatur, Καρχηδονίων δ' οἱ στρατηγοὶ δύο ὄντε λοιπώ, καὶ δύω Ἀσδρούβα, non de duobus tantum ducibus, sed de quatuor, loqui hunc scriptorem putaverunt: non asse- Pag. 229.

quentes hanc ſermonis formam, ut ibi oſtendo. Cæterum *Pag. 229.* *Aſdrubalis*, *Amilcharis* filii, ideoque fratris Annibalis, mentio fit in illa etiam ipſa hiſtoria Hiſpanica, in fine pag. 270. [p. 135, 71 ſq.] Ἀσδρούβαν δὲ τὸν Ἀμίλχ. περὶ τὸν βόρειον Ὠκεανὸν ἄρχτ. ἔτι συλλ. ὁ ἀδελφὸς Ἀννίβας ἐκάλει. Quin etiam in hac, videlicet pagina tertia a principio, [pag. 232, 62.] καὶ τὰ ἐν Ἰβηρίᾳ παραδοὺς Ἀσδρούβᾳ τῷ ἀδελφῷ. At vero alterius *Aſdrubalis*, qui *Giſconis* filius fuit, mentionem habemus eadem illa pag. 257. [p. 105 ſq.] duobus in locis, ubi Barcæ gener fuiſſe dicitur. Idemque & in iſta Annibalica hiſtoria legimus in hac ipſa pag. [p. 230, 34 ſq.] ſimulque, Annibalem uxoris ejus fratrem fuiſſe: quinetiam, Barcæ ſucceſſorem (eo mortuo) a Carthaginienſibus electum fuiſſe." [Imo fallitur Stephanus: & longe diverſus eſt *Aſdrubal*, *Giſconis* filius, non ſolum a Barcæ filio, Annibalis fratre; ſed etiam ab hoc genero & ſucceſſore Barcæ. Hic enim, aliquot annis antequam in Italiam invaſit Annibal, a ſervo occiſus; ipſum Annibalem juvenem admodum imperii in Hiſpania ſucceſſorem habuit. vid. Hiſp. c. 8. & Annib. cap. 2. extr. *Aſdrubal* autem *Giſconis* diu etiam poſt Annibalis ex Hiſpania diſceſſum bellum adverſus Romanos in Hiſpania adminiſtravit. conf. Hiſp. p. 118, 90 ſq. & p. 129 ſqq.]

„Hanc homonymiam, a quibuſdam ignoratam, eos in errorem impuliſſe ſcio, ideoque ſilentio prætereunda non exiſtimavi. Ad ſcripturam autem quod attinet nominis illius quo vocabatur pater Annibalis, quum *Amilchar* ſcribo, ſequor quam habemus hîc ſcripturam, Ἀμίλχαρ; alioqui in medio relinquens, an *Amilchar*, an potius *Amilcar* (itidemque *Bomilchar* an *Bomilcar*) ſcribendum ſit: ut apud Latinos paſſim ſcribi videmus. Cælius Secundus, qui hiſtoriam illam & ipſe interpretatus eſt, non tantum *Amilcar*, ſed etiam *Hamilcar*, & quidem plurimis in locis, ſcribit: ut videre eſt cum alibi, tum in paginæ 257. interpretatione: ubi & *Barcham* cum aſpiratione, ſicut alibi, habes. Ut autem *Hamilcar*, præfixa aſpiratione, ſic & *Haſdrubal* quidam, nec non *Hannibal*, ſcripſerunt. Sed mirum (nam & hoc obiter addam)

videri poſſit, Græcos Ἀννίβας quidem (unde & Ἀννιβαϊκὸς) & Ἀσδρούβας, non Ἀννίβαλ & Ἀννιβαλικὸς dixiſſe, ut a Latinis *Annibal* (unde *Annibalicus*) & *Aſdrubal* dictum fuit: ſed Μαάρβαλ tamen illis placuiſſe: ut videre eſt pag. 319. [240, 3.]" H. STEPHANUS. Pag. 229.

L. 12. περὶ αὐτῆς ἀλλήλοις ἐπολ. Sic diſerte Med. περὶ αὐτοῖς ἀλλήλοις ἐπολ. mendoſe paululum Vat. A.

Ibid. ſq. „ Hæc, δόξας δὲ πρᾶξαι κακῶς, ſatis fuſe, ſicut & cætera, exponuntur, pag. 257. & 258. [hiſt. Hiſpan. cap. 4 ſqq.] Utitur autem his verbis in illa pag. 257. [p. 105, 70.] ὑπαγόντων οὖν ἐπὶ τοῖσδε τὸν Βάρκαν ἐς κρίσιν, ὡς αἴτιον τῇ πατρίδι τοσῶνδε συμφορῶν γενόμενον, &c. Dicit autem, non πράξας δὲ κακῶς, ſed δόξας δὲ πρᾶξαι κακῶς, id eſt, *Quum autem viſus eſſet rem male geſſiſſe.* Interpretis tamen verba non his Græcis, ſed illis, reſpondent." H. STEPHANUS.

L. 14. ἔπραξεν ἐς τοὺς Νομάδας &c. „ Pag. 257. [Hiſp. cap. 4. extr.] collegam ei dat Magonem, cognomento Magnum. Utitur alioqui verbis iiſdem, στρατηγὸς ἔπραξεν αἱρεθῆναι: ſed his præfixis, Νομάδων τινὸς κινήματος γενομένου. Quæ certe & hic oportet ὑπακούειν. At loco horum, πρὸ τῶν εὐθυνῶν, dicit, ἔτι τὰς εὐθύνας τῆς προτέρας στρατηγίας ὀφείλων. Atque huc videtur Berald. reſpexiſſe, quum ita locum hunc vertit, *priuſquam ſuperioris imperii rationes redderet.*" H. STEPHAN. — „ Quum haberet exemplar noſtrum πρὸς τῶν εὐθυνῶν, ego ex πρὸς feci πρὸ. Vult enim dicere πρὶν τὰς εὐθύνας ἀποδοῦναι, quod pluribus verbis ipſemet ἐν Ἰβηρικῇ dicit, ἔτι τὰς εὐθ. τ. προτ. στρατ. ὀφείλων." IDEM. *ad edit.* 1.

L. 19. θεραπεύων τὸ πλῆθος, εἰ δύναιτο, μὴ χαλεπαίνειν &c. — „ Primo aſpectu videtur debere Amilchar eſſe nominativus verbi δύναιτο: quod fieri tamen nequeat, niſi inſertis quibuſdam vocibus inter δύναιτο & μὴ χαλεπαίνειν; ut, ſi (exempli gratia) ſcriberetur, εἰ δύναιτο διαπρᾶξαι ὥστε μὴ χαλεπαίνειν. Sed Appianum non dubitaſſe & altera illa ſermonis forma uti arbitror. De hac autem re moneo, quod alioqui interpres aliam ſequutus lectionem exiſtimari poſſet." H. STEPHAN. — Itaque Stephanus verbum δύναιτο ad πλῆθος relatum voluit,

Pag. 229. & conjunctum cum seq. infin. μὴ χαλεπαίνειν. Nos, Beraldum interpretem (nam a Sec. Curione Liber hic latine non est conversus) secuti, in Græco contextu verba εἰ δύναιτο duabus minutis distinctionibus intercepimus, quum in superioribus editt. nulla hic posita distinctio fuisset. Non spernam Stephani rationem: sed neutra harum rationum difficultate videtur carere.

Pag. 230. *L.* 25. ὅρος Ἰβηρίας, μὴ διαβαίνειν τὸν Ἴβηρα. „Hic locus ex iis, quæ ἐν Ἰβηρικῇ dicuntur, facile intelligitur. Deesse autem verba inter Ἰβηρίας & μὴ διαβαίνειν, neque affirmare neque negare ausim: quia durum est quidem hoc genus loquendi, sed quod ferri tamen posse videatur." H. STEPH. *ad edit.* 1.

L. 26. „Observa quod hic scribit, καὶ τόδε ταῖς Ῥωμαίων καὶ Καρχηδ. σπονδαῖς ἐνεγράφη. Ideo enim dicit pag. sequente, [p. 231, 49.] ἐπενόει παρὰ τὰς σπονδὰς τὸν Ἴβηρα διαβῆναι. Ac quod habemus hîc, *Carthaginiensibus fuisse terminum Iberiæ* (id est Hispaniæ) *non transire Iberum fluvium*, idem & in Hispanica historia legimus, pag. 258. [p. 108, 20.] ὅρον εἶναι Καρχηδ. &c. Idem habes & in Libyca historia, pag. quarta. [p. 311, l. 12 sq.]" H. STEPHANUS, *ad edit.* 2.

L. 28 ἔν τινι μάχῃ. „Quæ fuerit hæc pugna in qua Barcas occubuit, disces ex principio pag. 258. [Hisp. cap. 5.] Ea autem ipsa verba, quæ hic de Barca dicuntur, de Asdrubale dicta fuerunt in fine ejusdem paginæ, [Hisp. c. 8. init.] Ἰβηρίαν τὴν ὑπὸ Καρχηδονίοις καθιστάμενον." H. STEPHAN.

L. 29. Ασδρούβας. De varietate scripturæ in hoc nomine, vide notata ad Hisp. p. 105, 73.

L. 30. „Ut hic ἐκήδευε τῷ Βάρκᾳ, ita aliquanto post, καὶ τῷ κηδευτῇ συνών. Sed & pag. 257. [p. 106, 80.] de ipso Barca dicitur, καὶ τὸν κηδεστὴν (ita enim ibi legimus, non itidem κηδευτὴν) Ασδρούβαν ἔχων οἱ συνόντα, quum paulo ante dictum de ipso Asdrubale fuisset, ὁ τὴν αὖ τοῦ Βάρκα θυγατέρα ἔχων." H. STEPHANUS.

CAP. III. Lin. 32. „Quomodo verum comperietur, quod hic dicit στρατηγὸς Ἰβήρων ὑπὸ τῆς στρατιᾶς ἀποδείκνυται? Ut omittam certe quæ hoc refutant plurima, repugnant ea

quæ parvo intervallo subjunguntur, de eodem Annibale, γίγνεται στρατηγὸς Καρχηδονίων ἐπὶ Ἴβηρσι. Quo magis miror interpretem lectionem illam, στρατηγὸς Ἰβήρων, sequutum esse: vertit enim, *Hispanorum imperator ab exercitu appellatus est.* Sed quomodo emendanda illa fuerit? Particula κατὰ (ut opinor) interjecta: hoc modo, στρατηγὸς κατ' Ἰβήρων." H. STEPHANUS. *Pag. 230.*

L. 33. Φιλοπόλεμος καὶ συνετὸς. „Annibali hæc laus, fuisse illum φιλοπόλεμον, tribuitur itidem in Hisp. historia, sic & in alio hujus historiæ loco, videlicet p. 323. [250.] ubi postquam dictus est natura Φιλοπόλεμος, additur, ideoque otii impatiens. Sed in hoc de quo agitur loco, additur & συνετός: quod videndum est an ad σύνεσιν bellicam cum interprete restringere debeamus." H. STEPHANUS.

L. 34. υἱὸς ὤν. „Rectius legeretur ἦν." H. STEPHAN. *ad edit.* 1. „Si hanc retineas lectionem, [ὁ δὲ, Βάρκα μὲν υἱὸς ὤν, fateri cogeris, pendere sententiam: at si scribas υἱὸς ἦν, id incommodum vitaveris. Sed fortasse δοκῶν fecit ut ἦν mutaretur in ὤν. Ad illud autem συνὼν quod attinet, minime in συνῆν id mutare itidem necesse est." IDEM, *ad edit.* 2. — συνῆν pro συνὼν legendum censuit MUSGRAV. Mihi, quemadmodum facilior, sic & concinnior & omnino certior ratio medendi huic loco visa est, si ὁ δὲ in ὅδε mutarem, idque cum præced. nomine Ἀννίβας jungerem. In quo præeuntem habui BERALDUM, qui in latina versione pariter *Annibal hic* posuit. Sic autem & Ἀννίβου τοῦδε dici ab Appiano videmus p. 229, 10. & hac pag. 230, 41. Scilicet idem est atque id quod mox lin. 38. dicit, Ἀννίβας περὶ οὗ τάδε συγγράφω.

L. 36. κηδεστῇ hoc quoque loco restitui ex Vat. A. & Med. Cf. Hisp. 207, 3.

L. 40. τοὺς φίλους τοὺς ἐκείνων διωκόντων. „Eodem verbo διώκειν utitur ibi quoque, [Hisp. 109, 38.] tanquam nullum magis proprium habens; sed addit, ἐπὶ τοῖς ἐκείνων ἐγκλήμασιν. Intellige autem ἐκείνων de Barca & Asdrubale. Non tantum vero φίλους dicit in altero loco, sed addit etiam στασιώτας.

Pag. 230. Ac possunt certe nonnulli esse φίλοι, qui alioqui non sint φλασιῶται: vix autem φλασιῶται, nisi & φίλοι." H. STEPH.

L. 41. ἀρχήν. „Quamvis altero in loco cum hoc accusativo habeamus genitivum ἐπιβουλῆς, (nam ibi legimus, καὶ τὰς ἐκείνων δίκας, ἀρχὴν ἐφ' ἑαυτὸν οὖσαν ἐπιβουλῆς) eum tamen hic desiderari non puto, sed aliquid aliud subaudiendum relinqui quod huic loco non minus conveniat: ac posse ita reddi, *hæc esse mali adversum se initium existimans:* vel, *hæc esse initium creandi sibi periculum.* Interpres magis libere, sed magis etiam eleganter, *non ignarus eorum pericula in suum aliquando caput redundatura.* Ad illa autem verba quod attinet, καὶ Αννίβου τοῦδε καταφρονούντων ὡς ἔτι νέου, eodem dictum modo fuit initio paginæ 259. [p. 109, 36 sq.] Αννίβα κατεφρόνουν ὡς νέου. Sed his addenda est quæ parvo intervallo sequitur amicorum admonitio, [p. 110, 45.] ne se reddat inimicis εὐκαταφρόνητον. Potest autem aliquis ab inimicis καταφρονεῖσθαι, qui tamen haud se reddit illis εὐκαταφρόνητον. Ac quum dicit divus Apostolus Timotheo, Μηδείς σου τῆς νεότητος καταφρονείτω, perinde est acsi moneat ne suam juventutem reddat εὐκαταφρόνητον." H. STEPHANUS.

Pag. 231. *L.* 43. ἐκ τῶν τῆς πατρίδος φόβων. „Non tantum φόβους dicit altero in loco, sed ἀσχολίας & φόβους. Est autem operæ pretium considerare, ut hæc omnia, ἐπενόει, μεγάλοις καὶ χρονίοις πράγμασι τὴν πατρίδα περιβαλὼν, καὶ καταστήσας ἐς ἀσχολίας καὶ φόβους, τὸ ἑαυτοῦ καὶ τὰ τῶν φίλων ἐν ἀδεεῖ θέσθαι: ut, inquam, hæc omnia in pauciora contrahens, dixerit, νομίζων αἱ τὸ ἀσφαλὲς ἐκ τῶν τῆς πατρίδος φόβων περιέσεσθαι, ἐς πόλεμον αὐτοὺς μέγαν ἐμβαλεῖν ἐπενόει: servata interim pari utrobique elegantia." H. STEPHANUS.

L. 44 *sq.* „Ista pauca, ὑπολαβὼν δὲ, ὥσπερ ἦν (magis tamen placeret ὅπερ ἦν) τὸ Ρωμ. ἐπιχ. χρόνιόν τε Καρχ. ἔσεσθαι, respondent hisce multis, quæ habes circa finem paginæ 259. [p. 111, 60 sqq.] εἰ δὲ πρὸς Ρωμαίους πόλεμον αὖθις ἀναῤῥιπίσειεν, οὗ μάλιστα ἐπεθύμει, ἐδόκει Καρχηδονίους μὲν ἐν φροντίσι καὶ φόβοις ἔσεσθαι μακροῖς. Sed interpres in vertendis iis quæ his respondent, aliqua libertate usus est: quum alioqui possint ita reddi,

ipsis verbis insistendo: *Quum autem secum reputasset, Romanos aggredi, rem fore Carthaginiensibus diuturnam.*" H. STEPHANUS. Pag. 231.

L. 46. „ Hæc autem verba, καὶ μεγάλην αὐτῷ δόξαν, εἰ καὶ τύχοι πταίσας, τάγε ἐγχείρημα οἴσειν, posteriori tantum membro respondent. Duo enim in illo altero proponuntur loco: quorum prius est, αὐτὸς δὲ, εἴτε κατορθώσειεν, ἐπὶ κλέους ἀθανάτου γενήσεσθαι, τὴν πατρίδα τῆς οἰκουμένης γῆς ἄρχουσαν ἀποφήνας: posterius autem (omitto enim quæ per parenthesin interjiciuntur) εἴτε καὶ πταίσειε, μεγάλην καὶ ὡς τὸ ἐγχείρημα αὐτῷ δόξαν οἴσειν. Ubi animadvertendum est obiter, utroque in loco dici ἐγχείρημα, non ἐπιχείρημα, etiamsi in eorum altero præcedat ἐπιχειρῆσαι. Ad eum autem quod attinet de quo ista dicuntur, observandum est, generosum illi pectus, etiam juveni, fuisse, utpote illud cogitanti, *in magnis & voluisse sat est.* Cæterum ut hîc dicitur Annibal de suo incepto cogitasse, εἴτε καὶ πταίσειε, μεγάλην καὶ ὡς τὸ ἐγχείρημα αὐτῷ δόξαν οἴσειν: ita etiam de Julio Cæsare, ἔργον δυσχερὲς & παράλογον aggrediente dicitur, lib. de bellis Civil. II. [p. 259, 28 sq.] ὡς μεγάλην, εἰ καὶ διαμάρτοι, δόξαν οἰσόμενος ἐπὶ τῷ τολμήματι." H. STEPHAN.

L. 48. „ Pro his, ἐπὶ βωμῶν, altera in historia dicitur ἐπὶ ἐμπύρων: quod noster quidem & nostras interpres Beraldus, vertit, *incensis aris*: at vero alter, Cælius Secundus, *tactis hostia ardente aris.*" IDEM. *Ead. & sq.* Ῥωμαίοις ἐπιβουλεύων &c. „ Majus esse videtur, aut saltem significantius quod altero in loco dicitur, ἄσπειστος ἐχθρὸς ἔσεσθαι Ῥωμαίοις." IDEM.

L. 49. „ Quomodo hoc fieret παρὰ τὰς σπονδὰς, docui in una ex annotationibus in paginam 314. [ad pag. 230, 26.] Cæterum, quum hîc dicat simpliciter, ἐπενόει παρὰ τὰς σπονδὰς τὸν Ἴβηρα διαβῆναι, illic [Hisp. c. 10. init.] dicentem audimus tanquam de re magna, ἀρχὴν δὲ ὑπολαμβάνων ἔσεσθαι λαμπρὰν εἰ τὸν Ἴβηρα διαβαίη." H. STEPHANUS.

L. 50. „ Locus hic, in quo dicitur, παρεσκεύαζε τινὰς ἐς πρόφασιν κατηγορεῖν Ζακανθαίων, confirmat & meam de emendatione alterius loci conjecturam, & meam ejus interpreta-

Pag. 231. tionem: de quibus lege annotationem primam in paginam 260." [p. 111, 69.] H. STEPHAN. Adde quæ ibidem ad eumdem locum nos adnotavimus.

L. 51. γράφων. „In altero loco non tantum ſcripſiſſe illum dicit, ſed addit, ἐν ἀπορρήτοις: quæ verba non videri mihi interpretem recte vertiſſe, ibi moneo." H STEPHAN. — Vide ad p. 111, 72.

L. 53. „Quod hic dicitur ἀφίσταται, exponendum eſſet ἀναπείθουσιν ἀφίσταςθαι, alterum illum ſequendo locum." H. STEPHAN. *Ead.* ἔτυχε παρὰ Καρχ. &c. „Sic in illo altero loco, ἕως ἡ βουλὴ προσέταξεν αὐτῷ πράσσειν ἐς Ζακανθαίους ὅ τι δοκιμάσειεν." IDEM.

L. 55. „Hæc verba, ἤβηδὸν διέφθειρε, videmus noſtrum interpretem vertiſſe, *funditus delevit*: ſed in Hiſpanica hiſtoria legimus, τοὺς μὲν ὑπολοίπους καὶ ἔτι ἡβῶντας αὐτῶν αἰκιζόμενος διέφθειρεν." H. STEPHANUS. Cf. Adnot. ad Hiſp. 163, 70.

Pag. 232. *Cap. IV. Lin.* 63. „Obſervandum eſt hoc loquendi genus, τὰ Πυρηναῖα ὄρη διέβαινεν ἐς τὴν Κελτικήν. Cui ſimile eſt quod habemus in principio pag. quæ hanc præcedit, [p. 229, 18.] καὶ ἐπέρασε τὸν πορθμὸν ἐς Ἰβηρίαν. Tale eſt etiam illud pag. 291. [p. 179, 35 ſq.] ἐς Γάδειρα διέπλευσε τὸν πορθμόν." H. STEPHANUS. Suidas v. ψαφαρόν: Ἀππιανός· Ἀννίβας ὁ ςρατηγὸς Καρχηδονίων, διαβὰς τὰ Πυρηναῖα ὄρη,. διέβη καὶ εἰς τὴν Κελτικὴν &c. uſque καὶ ὁδοποιῶν lin. 74. paucis omiſſis quæ hic interjecta ſunt.

Ead. & ſq. Κελτικὴν τὴν νῦν λεγομένην Γαλατίαν. „Meminiſſe hic velim lectorem eorum quæ annotavi in illa verba Κελτοὶ ὅσοι Γαλάται τε καὶ Γάλλοι νῦν προσαγορεύονται, quæ leguntur in principio hiſtoriæ Hiſpanicæ. Neque enim dubium eſt quin eodem hic reſtringere modo oporteat ſignificationem τῆς Κελτικῆς, quo illic τῶν Κελτῶν. Dicit autem paulo poſt Γαλατῶν de Celtis, illis videlicet qui illam τῆς Κελτικῆς partem incolunt. Cæterum legimus etiam Ἰταλίαν Γαλατικήν, p. 318. [pag. 239. cap. 8. extr.] de Celtis (id eſt poſteris Celtarum) qui primi Romam bello adorti incenderunt: ſed & τοὺς ἐπι-

κεινα Κελτοὺς dicit pag. 316. [p. 234. cap. 6. init.]" H. STEPHANUS. Conf. ejusdem Adnotat. ad Hisp. 101, 3. Pag. 232.

L. 70. ἐπέβαινε. „ Male interpres ἐπιβαίνειν cum προβαίνειν confundit." H. STEPHAN. *Progredi constituit*, dixerat Beraldus. *Ibid.* Verba ὑπὸ τόλμης ad ea quæ præcedunt referenda putavi. Fortasse autem & tollenda erat distinctio post κακοπαθῶν, ut hoc participium cum sequentibus verbis paulo arctius cohæreret: *multum incommodi a copiosa nive & rigente gelu passus.*

L. 72. τὴν δὲ τέφραν σβεννὺς &c. Mendose Suidas, in Ψαφαρόν: τὴν δὲ φλόγα σβεννὺς ὕδατι καὶ ὄξει καὶ τὴν τέφραν τοῦδε ψαφαρὰν γενομένην &c. *L.* 73. Post γιγνομένην, delenda est distinctio, quæ ex Stephani editione perperam in nostram irrepsit.

L. 74 *sq.* „ καὶ ὁδοποιῶν· ἣ καὶ νῦν ἐστιν ἐπὶ τῶν ὁδῶν ἐν τριβῆς, (sic edit. 1. sed edit. 2. 3. ἐντριβῆς conjunctim) καὶ καλεῖται δίοδος Ἀννίβου." „ ἐντριβῆς. Aliquis primo aspectu fortasse judicaverit legendum ἐντριβὴς, ut contra dicitur ἀτριβὴς ὁδὸς, *via non trita*, μὴ τετριμμένη. Ego vero ita recte legi posse scio: sed quum alicubi me legere meminerim hanc phrasin, τῶν ὁδῶν ἡ μάλιστα ἐν τριβῇ; utro modo scripserit Appianus, ἐντριβὴς? an ἐν τριβῇ? quærendum esse puto." H. STEPHANUS, *ad edit.* 1. „ Aut ἐντριβὴς, mutato tantum accentu, aut ἐν τριβῇ, scribendum suspicor." IDEM, *ad edit.* 2. — Totum locum hoc modo refingere jussit MUSGRAVIUS: καὶ ὁδὸν ποιῶν, ἣ καὶ νῦν ἐστιν ἐπὶ τῶν ὄρων ἐντριβὴς &c. — Schedæ nostræ ex scriptis libris nihil subsidii adferunt. Lubens amplexus sum ὄρων (vel potius ὀρῶν) quod dedit Musgravius. Utrum ἐντριβὴς, an ἐν τριβῇ, scripserit Appianus, nolim definire: ac de ἐντριβὴς quidem fateor, nullum mihi exemplum innotuisse, quo eadem notione vocabulum illud occurrat, licet satis usitatum sit oppositum ejus, ὁδὸς ἀτριβής. — Quod ὁδοποιῶν in ὁδὸν ποιῶν mutatum voluit doctus Britannus; id percommodum quidem esset, si sequentia spectes, in quibus utique nomen ὁδὸς desiderari videtur: sed ob Suidæ cum libris nostris consensum non ausus sum in eo verbo quidquam novare. Ac videtur plane illud ὁδοποιῶν ad πέτραν P. 232 sq.

P. 232 sq. referendum; ut, quemadmodum v. c. apud Lucianum (in Demon. c. 1.) legimus ὁδοποιῶν τὰ ἄβατα, & apud Nostrum ὁδοποιεῖν τὸ πιμπράμενον, *per ruinas & incendia aperire viam*, Pun. 488. 52. & τὰ Ἄλπια ὄρη ὡδοποιημένα ὑπὸ Αννίβου, Annib. 293, 81. sic τὴν πέτραν ὁδοποιῶν sit *viam per rupes & saxa aperiens.* Nisi forte excidisse suspiceris δίοδον, ut scripserit καὶ ὁδοποιῶν δίοδον ἣ καὶ νῦν &c. quemadmodum Civ. IV. 663, 37 sq. legimus ὁδοποιεῖν στενὴν δίοδον. Quod ni placeat; erunt sequentia post ὁδοποιῶν hoc fere aut simili quodam modo restituenda: ἣ (vel ᾗ) καὶ νῦν ἐστιν ἐπὶ τῶν ὀρῶν. ὁδὸς ἐντριβὴς &c. De re cf. Liv. XXI. 37. & Polyb. III. 55.

Pag. 233. *L.* 76 *sq.* ἠπείγετο μὲν, ἔτι λανθάνων ὅτι καὶ πάρεστιν ἐς τὴν Ἰταλίαν. „In nostro exemplari cum alia multa erant menda, tum vero passim falsæ interpunctiones: ex quibus quamplurimas emendavi, in quibus videlicet apertissimus erat error: nonnullas, quæ a contentioso aliquo defendi posse videbantur, mutare non sum ausus. Quamquam hic nemo mihi persuaserit, πάρεστιν jungendum esse cum ἐς τὴν Ἰταλίαν, non autem cum ἠπείγετο. Quomodo enim quis dicatur aliquo proficisci & eo jam advenisse?" H. STEPHAN. *ad edit.* 1. — Beraldus verba illa hoc modo interpretatur: *quum nemo adhuc præsciscerct eum in Italiam advenisse.* Minus offensionis fortasse nostra eorumdem verborum interpretatio habere videbitur. Parum tamen abest, quin Stephano adsentiar.

L. 78. τῆς ἐξ Ἰβήρων ἀναστάσεως. „Nescio an ferri possit hoc verbum, an potius legendum sit ἀναζεύξεως." H. STEPHANUS, *ad edit.* 1. Ut ἀναστῆσαι τὸν στρατὸν, & absolute quoque ἀναστῆσαι, est *castra movere*, *discedere*; & ἀνίστασθαι, *migrare*: sic ἀνάστασις utique eadem notione commode dicitur pro ἀνάζευξις, *profectio cum exercitu*, *discessus*, *migratio.* Vide Thucyd. VII. 75. II. 14. Quam potestatem hujus vocis nollem a Stephano nostro in Thesauro quoque Gr. Ling. præteritam.

Cap. V. Lin. 84 *sq.* „Ita dictum Κελτοῖς τοῖς καλουμένοις Βοιοῖς, ut Κελτικὴ ἡ λεγομένη Γαλατία, cum alibi, tum pag. quæ proxime præcedit. [p. 232, 63.]" H. STEPHAN.

L. 86. Σκιπίων, Καρχ. ἐν Ἰϐηρίᾳ πολεμῶν. Potius πολεμεῖν πεμφθεὶς: nondum enim in Hiſpaniam pervenerat. Pag. 233.

L. 92. Μάλλιον. Sic efferri a Græcis ſolere nomen *Manliorum*, vidimus ſupra ad p. 40, 37. Cf. p. 44, 89. Pag. 234.

Cap. VI. Lin. 4 *ſq.* παρὰ τοῖς ἐπέκεινα Κελτῶν. Beraldus, *apud Gallos tranſalpinos.* Et id certe ſonare videntur hæc verba, intelligendo ἐπέκεινα τῶν Αλπίων ὀρῶν: quemadmodum & apud Dionem lib. XXXVIII. c. 8. extr. tranſalpinam Galliam, quam plerumque aliâs τὴν ἐκτὸς Ἄλπεων vel ὑπὲρ τὰς Ἄλπεις Γαλατίαν Græci vocare ſolent, τὴν Γαλατίαν τὴν ἐπέκεινα τῶν ὀρῶν (ſic enim ibi utique, non ὅρων, legendum) adpellatam videmus. Quod autem παρὰ τοῖς ἐπέκεινα Κελτῶν, non Κελτοῖς, dicit Appianus; id, ſi modo germana lectio eſt, intelligendum videtur παρὰ τῶν Κελτῶν τοῖς ἐπέκεινα οὖσι, id eſt, παρὰ τούτοις τῶν Κέλτων, οἱ ἐπέκεινα εἰσὶ, vel οἱ ἐπέκεινα τῶν Ἄλπεων οἰκοῦσι. Verum hoc modo ſi accipias hanc phraſin; tamen non intelligi debebunt illi Galli, quos Romani vulgo *Tranſalpinos* vocabant: (poſtquam enim Padum jam cum victori exercitu ſuperaſſe Annibalem dixit Appianus, nihil adtinebat de opinione dicere, quam nunc de eo Galli conceperint Tranſalpini, quos dudum a tergo reliquerat:) ſed adverbium illud, *trans*, referendum erit ad viam qua Annibal venerat; intelligendique ii Galli erunt, qui venienti ex Hiſpania, & terreſtri itinere Italiam petenti, trans Alpes erant; nempe hi, qui *Ciſalpini* Romanis erant. Eamque rationem ſpectans equidem, in verſione lat. *apud Gallos Ciſalpinos* poſui. Quæ expoſitio ſi cui forte minus adridet, is videat, an genitivus Κελτῶν ab ἐπέκεινα potius pendere putandus ſit, ut οἱ ἐπέκεινα Κελτῶν ſint populi qui *ultra Galliam* habitant, i. e. Italiæ populi Gallorum finitimi, perculſi fama rerum ab Annibale geſtarum. Sic vero eadem particula *trans*, vel *ultra*, rurſus reſpectu Annibalis, non intuitu Romanorum, fuerit accipienda. Sed ex eis, quæ proxime poſt verba hæc, de quibus quærimus, ſequuntur, probabile factum eſt mihi, de *Ciſalpinis* quos dixi *Gallis* intellecta hæc voluiſſe Appianum.

Pag. 234. *L* 8 *ſq.* τὴν ἐσθῆτα - - - συνεχῶς ἐσκευασμέναις ἐπινοίαις. In postremis verbis utique nonnihil turbatum videtur: ſententia ſatis patet: & nota res ex Polyb. III. 78. & Liv. XXII. 1.

Pag. 235. *Cap. VII. Lin.* 21. Παράταξις - - τὰ κέρατα κατεῖχον. „Videri poſſunt deeſſe quædam poſt παράταξις δὲ ἦν, atque id ipſe quoque interpres ſuſpicatus *conſules* ſaltem de ſuo addidit: perinde acſi ſcriptum eſſet ὕπατοι ἑκάτεροι, aut ἑκάτεροι ὕπατοι. Sed cur non ἄμφω potius dixiſſet? Quod ſi ἑκατέρων retinentes, jungamus cum παράταξις, deinde ſcribamus, οἱ ὕπατοι τὰ κέρατα κατεῖχον, &c. mirum erit ſequi tam parvo intervallo, quænam Annibalis quoque eſſet παράταξις. H. Stephan. *ad edit.* 2. „In exemplari ſcriptum erat κέρα: ego κέρατα repoſui. Sed & diſtinctio poſt κατεῖχον delenda fuit. Veruntamen ne tum quidem, quum eam expunxeris, ſuſpicione carebit hæc periodus." Idem, *ad edit.* 1. „Hiatus poſt ἑκατέρων." Musgrav. Polyb. III. 72. τοὺς πεζοὺς παρενέβαλε (Σεμπρώνιος) κατὰ τὰς εἰθισμένας παρ' αὐτοῖς τάξεις - - - τοὺς ἱππεῖς ἐφ' ἑκάτερον θεὶς τὸ κέρας. Liv. XXI. 55. *equites circumdedit peditibus.* — Ceterum quod in libris eſt κέρα, id, ſi Grammaticos audias nonnullos, teneri poterat. Sed uſitatior utique, proſaicis certe ſcriptoribus, altera forma κέρατα: quam & apud Noſtrum ſcripti omnes libri cum editis offerunt Annib. 255, 48. Pun. 351, 13. 355, 75 &c.

Pag. 236. *L.* 29. τετρυμένοι. Sic per ſimpl. μ pro duplici ſcribendum illud partic. monuerunt Weſſeling. ad Herodot. p. 165. l. 72. & p. 443. l. 50. & Erneſti in Lex. Polyb. In frequenti apud Appianum uſu hujus participii perpetuus pæne iſte error eſt, tam in ſcriptis libris quam in editis. Sæpe etiam, ut apud alios Scriptores, variant libri noſtri inter τετρυμμένος & τετριμμένος: ac fortaſſe ſimilitudo hujus poſterioris vocabuli cum priori, tam quoad ſonum, quam quoad ſententiam, cauſa fuit librariis illud quoque per μμ ſcribendi. Conf. Ind. noſtr. v. τρύχω. & τρύω. Supra, p. 92, 2. recte τετρυμένοι ediderat Urſinus.

L. 36. φυγὴ reſtitui ex Vat. A. & Med. Et ad φυγεῖν jam monuerat H. Stephanus, *ad edit.* 1. „Reponendum puto φυγή: ut pag. 126. [242, 29.] Ῥωμαίων δ' εὐθὺς ἦν φυγὴ

καὶ φόνος κεκυκλωμένων." *L.* 40. καὶ οὔτε. Sic tres nostri scripti libri. *Ead.* ὁ ποταμὸς ἐῤῥύη μέγας. Sic Thucyd. II. 5. ὁ Ἀσωπὸς ποταμὸς ἐῤῥύη μέγας. Et Noster, Mithr. p. 754, 9. ὁ ποταμὸς τότε μάλιστα ἀρθεὶς μέγιστος, vel ἀρθεὶς μέγας secundum lect. cod. Aug. & Vat. *Pag. 236.*

L. 41. Σκιπίων δὲ &c. At Polybium si audias Liviumque, Scipio, ex vulnere in pugna equestri ad Ticinum accepto etiamnunc æger, non videtur huic ad Trebiam prælio interfuisse; sed solus Tib. Sempronius exercitum duxerat. *Pag. 237.*

L. 43. & 47. ἐς Κρεμῶνα. ἐν Κρεμῶνι. „Scio & alibi [apud Xiphilin. in Othone, pag. 203. edit. H. Steph.] dativum Κρεμῶνι reperiri. [sed ibi correxit Κρεμώνῃ Reimarus in edit. Dionis, lib. LXIV. c. 10.] Fortasse autem & accusativum Κρεμῶνα alibi quis inveniat. Sed videndum ne ex errore sint hæ scripturæ, & Κρεμώνῃ, non Κρεμῶνι, scribere oporteat. Fateor tamen me ἐπέχειν, præsertim quum sciam Græcos quædam urbium Italiæ nomina declinatione alia quam Latinos efferre." H. STEPHANUS. Vide Cluverum in Ital. Antiq. lib. I. c. 26. p. 253.

CAP. VIII. Lin. 51. Τρισκαίδεκα dedit Med. τρικαίδεκα Vat. B.

L. 63. Ἀπεννίνων. Sic recte Civ. I. p. 166, 10. consentientibus libris editum erat. Cf. Cluv. Ital. Antiq. p. 28 sq. *Pag. 238.*

L. 66. ἐπὶ δεξιά. Sic scribendum fuit, quemadmodum paulo post ἐπὶ θάτερα (intell. μέρη) recte scriptum erat, non ἐπὶ θατέρα. Cf. adnot. ad Præf. p. 3, 37.

L. 68. ὅτι καὶ Τυῤῥηνία νῦν Ἰταλία. Beraldus: *nam & Hetruria Italia est.* Ad verbum dicere debuerat: *nam & Etruria nunc Italia est.* Si ab Appiano sunt hæc verba, vix aliter intelligi poterunt, nisi ut Græcos, quorum in usum Romanas hasce Historias edidit, monitos velit Scriptor noster, ut, quum antiquioribus temporibus Græci eam tantum regionem supra fretum Siculum, quæ prius Oenotria dicta fuerat (qui Brutiorum postea fines erant) *Italiæ* nomine designassent, (vide Strab. lib. V. init. & lib. VI. pag. 254 sq. & p. 265. C. aliosque auctores a Cluvero Ital. Ant. p. 1323 sqq. citatos) reliquam autem omnem occidentalem Italiæ oram

Pag. 238. *Tyrrheniam* nominare consuevissent; (Dionys. Halic. I. 25. p. 20. edit. Sylb.) cogitent nunc Græci lectores, a Romanis totam illam regionem, quæ inter Tyrrhenum mare & Apenninum montem inde a freto Siculo usque ad Galliam excurrit, *Italiam* adpellari.

L. 69. „ ἀμφὶ τὸν Ἰόνιον ἀκτὴν. Fortasse legendum, τὴν ἀμφὶ τὸν Ἰόνιον ἀκτὴν. Neque enim existimandum est, Ἰόνιον jungi cum ἀκτὴν; (quod si ita esset, tamen τὴν, non τὸν, esset scribendum;) sed Ἰόνιον dici, subaudito nomine κόλπον, ut modo dixerat ἐς τὸν Ἰόνιον φθάνοντα, & statim post dicit παρὰ τὸν Ἰόνιον οἰκῆσαι." H. STEPHAN. *ad edit.* I. ἀμφὶ τὴν Ἰόνιον ἀκτὴν dedit Med. recte: & sic in edit. 2. tacite correxit Stephanus.

Pag. 239. *L.* 75. Ἰταλίαν Γαλατικὴν, *Italiam Gallicam.* Apud unum Appianum nomen hoc memoriæ proditum legitur. Cf. Cluv. It. Ant. p. 218.

CAP. IX. Lin. 77 *sq.* τοὺς ἄλλους λαθών. Quosnam alios? Malim τοὺς πολεμίους λαθών.

L. 79 *sqq.* οἱ δὲ - - - ἐστράτευον - - ὀκτακισχιλίους, καὶ Κεντήνιον αὐτοῖς, τινὰ τῶν ἐπιφανῶν ἰδιωτῶν, ἐπέστησαν. — „ Fortasse scripsit Appianus, τινὰ τῶν ἐπιφανῶν, ἰδιώτην: vel, ἀλλ' ἰδιώτην. Sed debuit interpres, meo quidem judicio, dicere, *quia deerat magistratus*, non interjecta voce *alius.* Cæterum ut hic τοὺς ἐπιφανεῖς opponit τοῖς ἰδιώταις, ita in Hisp. historia, pag. 299. [196, 21 sq.] τοὺς ἐπιφανεῖς & τοὺς ἐκ τοῦ πλήθους." H. STEPHAN. Duas personas, duasque res diversis temporibus gestas, confudisse Appianus videri potest. Certe hunc *C. Centenium*, qui, paulo post Flaminii Consulis cladem ad Trasimenum lacum acceptam, aliam cladem perpessus est, (quam mox c. 11. expositam legimus) non *Roma* cum *octies mille recens conscriptis militibus* missum, sed *ab Servilio*, altero Consule, qui trans Apenninos tum versabatur ad opem Flaminio collegæ ferendam cum *quater mille equitibus* fuisse præmissum, Polybius scribit III. 87. & Liv. XXII. 8. Eumdemque *C. Centenium* non *privatum* hominem, sed *proprætorem* vocat Livius ibid. *prætorem*

vel *propratorem* Cornel. Nepos XXIII. 4. σ⁊ρατηγὸν Zonaras VIII. 25. Ab hoc autem, quem eadem clade occisum diserte Nepos & Zonaras scribunt, diversus est *M. Centenius*; quem quinto post anno, quum non nisi *centurio* esset (*insignis* quidem, ut Livius ait, *inter primi pili centuriones & magnitudine corporis & animo*) *Roma* cum *raptim collectis octies mille militibus* adversus Annibalem missum, simili clade periisse, ex Livio discimus XXV. 19. & ex Oros. IV. 16. Pag. 239.

L. 84. ἐς Ομβρικοὺς ἐς τὴν Πλεισ⁊ίνην λίμνην. De hoc Appiani loco, collato cum cap. 11. p. 241. ubi *clades Centenii ad Plestinum lacum accepta* exponitur, fuse egit CLUVERUS in Ital. Ant. pag. 586-588. ubi, postquam pro certo atque concesso sumsit nullum alium hic *lacum* nisi *Trasimenum* posse intelligi, erroris arguit Appianum, quod Trasimenum lacum in *Umbria*, ubi nullus est, posuerit; tum vero, rationem aliquam nominis ab Appiano usurpati redditurus, corruptum a librariis nomen esse contendit, pro quo Περυσίνην λίμνην scripsisse Appianus putandus sit; eo enim nomine Trasimenum lacum a vicina urbe *Perusia* designari potuisse. Cluvero adstipulatur JAC. PALMERIUS. „ Phil. Cluverius, inquit, vir in Italiæ geographia exercitatissimus, jure miratur, quare Appianus solus hunc lacum Πλεισ⁊ίνην vocaverit, & credit legendum esse Περουσίνην." Sed contra Cluverum nuper peculiari Dissertatione (cui titulus: *De' Plestini Umbri, del loro Lago, & della Battaglia appresso di questo seguita tra i Romani e i Cartaginesi*, Fulginii 1781.) disputans vir doctus JOH. MENGOZZI, idoneis ut mihi videtur argumentis docuit „ fuisse olim *in Umbria* (in qua Centenium ab Annibale fuisse circumventum, diserte Livius etiam scribit XXII. 8.) oppidum non ignobile *Plestiam* nomine, cujus cives *Pelestini* (corrupto fortasse paulisper nomine) apud Plinium lib. III. c. 14. sect. 19. inter Umbriæ civitates nominantur, & prope oppidum fuisse lacum, quem recte *Plestinum lacum* dixisse intelligendus sit Appianus."

L. 89 *sq.* „ καὶ ἐς τὴν ἀπὸ δοξοκομπίας ἠρημένος. Crediderim legendum ἐς τὴν ἀρχήν. Confer hunc locum cum alio qui est Pag. 240.

Pag. 240. pag. 130. [249, 57.]" H. STEPHAN. ad edit. 1. „Ubi habes καὶ ἐς τὴν, non ſequente nomine quod cum hoc articulo jungatur, ſcribo, καὶ ἐς τὴν στρατηγίαν. Nam deeſſe talem quampiam vocem manifeſtum eſt: vix autem aptior reperiri ulla poteſt, & quidem ipſi etiam Appiano uſitatior, ea utenti & pag. quæ hanc proxime præcedit; [238, 60.] ubi ſcribit, τὴν στρατηγίαν ἐκδέχεται παρὰ τοῦ Σκιπίωνος. Sed quum tamen apud SUIDAM in vocabulo δοξοκοπία, poſtquam expoſuit κενοδοξία, ſequatur Appiani nomen, & huic verba ſubjungantur: ὁ δὲ Φλαμίνιος τὴν ἀρχὴν ἀπὸ δοξοκοπίας ᾑρημένος ἠπείγετο Αννίβᾳ συμπλακῆναι: tutius eſſe dico, accuſativum hunc illi articulo τὴν (qui alioqui hîc nullum habet) dare: præfixa tamen præpoſitione ἐς; neque enim dubium eſt quin librarii errore apud Suidam prætermiſſa ſit. Apud Suidam autem eodem loco ſcriptum eſſe vides δοξοκοπίας: ſed nec iſta ſcriptura δοξοκομπίας diſplicere debet, ut oſtendam in pag. 323. [249, 57.]" *Idem* STEPHANUS, *ad edit.* 2. δοξοκοπίας, præter Suidam, dedit etiam cod. Med.

CAP. X. *Lin.* 93. λίμνην προὐβάλλετο vel προὐβάλετο, *lacum* intellige *Traſimenum.* *L.* 96. τὸν στρατὸν. Sic recte tres noſtri codices.

L. 98. αὐτοὺς . . ὄντας. „Inter αὐτοὺς & ὄντας deeſſe ſuſpicor μαλακούς. Ut pag. 317. [236, 29 ſq.] καίπερ ὑπὸ τοῦ κρύους καὶ τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς ἀγρυπνίας τετρυμμένοι καὶ μαλακοὶ ὄντες. Ac vel ex hoc loco ſuſpicari etiam poſſit quiſpiam, deſiderari hîc participium τετρυμμένους: & alius fortaſſe, deeſſe κεκμηκότας, qui legerit, pag. 343. [293, 95 ſq.] κεκμηκότας ὑπὸ ἀγρυπνίας καὶ κόπου. Sed quoniam habemus hîc ὄντας, potius mihi perſuaſerim ſcriptum & hîc fuiſſe μαλακοὺς ὄντας." H. STEPHANUS. „Illud αὐτοὺς ὄντας procul dubio morboſum eſt, forte & mutilum. Forte ſcripſerat auctor κάμνοντας, vel, ut propius accedamus ad editam lectionem, ἐκλύτους ὄντας, vel aliud quid ejuſdem ſignificatus, quod excogitabit eruditus lector." JAC. PALMERIUS. ὄντας illud poteſt ex ότας, extremis literis vocabuli κεκμηκότας, natum videri. Rurſus κεκμηκότας in ſimili contextu habes Pun. 350, 97.

L. 11.

L. 11. θηρεύων τῇ φιλανθρωπίᾳ τὰς πόλεις. Cogitare possis θεραπεύων: sed nobilitata amicorum θήρα vel ex Socratis sermonibus apud Xenoph. in Memorab. II. 6. Et verbo θεραπεύω paucis lineis interjectis utitur Appianus, ut eo minus h. l. desideretur. *L.* 13. Κελτοῖς ἀποδόμενος. Malim ἀποδοὺς vel διαδούς. Nam ἀποδίδοσθαι *vendere* est, quæ notio cum his, quæ continuo adjiciuntur, minus bene convenire videtur. Pag. 241.

L. 14. „ ἵνα καὶ τοὺς θεραπεύσειε. Suspectum mihi esset τοὺς pro τούτους, nisi hujusmodi alia apud hunc authorem reperissem. Nec longe abeundum est, quum in hac ipsa pag. [p. 242, 25.] τῶν pro τούτων itidem dictum sit." H. STEPHANUS, *ad edit.* I. Locum, ad quem provocavit Stephanus, librariorum culpa mendosum esse, mox videbimus. Hoc loco non dubito, ex τούσδε ultimam syllabam a prima sequentis verbi θεραπεύσειε fuisse absorptam. ἵνα καὶ αὐτοὺς repositum voluit MUSGRAV.

CAP. XI. Lin. 19. λίμνην . . τὴν Πλειστίνην. Vide ad p. 239, 84.

L. 25. „ καὶ Μαάρβαλ μετὰ τῶν. Si quis interpretationem [Beraldi] sequi velit, leget, μετὰ τῶν ψιλῶν: in ea enim legitur, *cum levi armatura.* Sed quomodo legi potest μετὰ τῶν ψιλῶν, quum τοὺς ψιλοὺς præcedere videamus? Verum interpres ille totum hunc locum perinde vertit acsi scriptum esset, δι' αὐτῶν ὅμως ἔπεμπε νύκτωρ Μαάρβαλ (nisi potius scribendum τὸν Μαάρβαλ) τὸ ὄρος περιϊέναι μετὰ τῶν ψιλῶν. Sed potius crediderim post μετὰ τῶν deesse alium quempiam genitivum: & multos mihi assensuros, si dixerim eum esse τῶν ὁπλιτῶν. Nam ψιλῶν & ὁπλιτῶν mentionem sæpe simul fieri, satis notum est: quamvis habita significationis ratione unum alteri opponatur. Verum apud hunc scriptorem videmus etiam ψιλοὺς & ἱππεῖς conjungi, cum alibi, tum pagina 326. ea autem quæ hanc sequitur, ἱππεῖς & πεζούς." H. STEPHAN. Præclare viderat BERALDUS, illa μετὰ τῶν ex μετ' αὐτῶν corrupta esse, quod & MUSGRAVIUS monuit. Veram scripturam, omisso tamen apostropho cum spiritu, μεταυτῶν, dedit Med. Pag. 242.

Ead. l. 25 *sq.* τεκμηράμενος δ' ὅτι δύναιντο. „ Pro particula ὅτι, quæ est ante δύναιντο, minime dubium esse potest quin

Pag. 242. ſcribendum ſit ὅτι." H. STEPHANUS. Conſentit MUSGRAVIUS. Nec equidem improbo: ſed ferri vulgatam lectionem poſſe arbitror.

CAP. XII. Lin. 40. ἀντιπαριὼν αὐτῷ &c. Beraldus: *Annibali ſeſe opponens.* Potius, *e regione* vel *a latere eum ſecutus, Ariminum deſcendit.* ἀντιπάρειμι idem quod ἀντιπαροδεύω Annib. 278, 28. Pun. 454, 74. & ἀντιπαραπορεύομαι apud Polyb. V. 7. nec fere differt a παρακολουθῶ, lin. 46.

Pag. 243. *L.* 43. ἀπεθάῤῥυνεν. Infra, p. 261, 54. παραθαῤῥύνειν dicit.

L. 47. προκαλουμένου Vat. A. Med. Et corrigendam mendam monuit *Muſgrav.* Sic paulo inferius recte editum erat προκαλούμενος. *Lin. ead.* πολιορκεῖν δ' οὐδένα εἴα. „In exemplari erat πομορκεῖν." H. STEPH. *ad edit.* 1. Animum alibi habueram occupatum, quum in Notis contextui ſubjectis ſcripſi ad h. l. „*an ad* οὐδένα *excidit* πόλιν? Igitur οὐδεμίαν πόλιν malim. Οὐδένα certe, ſive maſculinum ſing. intelligas, ſive plurale neutrius generis, incommodum utique videtur.

L. 50. ἐξέτασσε Vat. A. Med. recte: quod & reponere juſſit MUSGRAV. Sæpiuſcule præt. imperf. verbi ἐκτάσσω cum indef. primo verbi ἐξετάζω perperam permutatur a librariis. — „Eſſet ἐξήτασε ab ἐξετάζω, quod nullo modo huic loco convenit. Lege igitur ἐξέτασσε ab ἐκτάσσω, quo cum alibi utitur, tum in extr. pag. 122. [234, 95.] αὐτὸν δὲ τὸν στρατὸν παραλαβὼν, ἐς μάχην ἐξέτασσεν πρὸς Αννίβαν. Hoc mendum debueram in ipſo contextu correxiſſe." H. STEPH. *ad edit.* 1. Nec tamen correxit in edit. 2. & ne verbulo quidem ibi monuit lectorem de corrigenda vitioſa lectione. Mox pro προκαλουμ. nunc προὐκαλούμενος dant Vat. A. & Med. *L.* 55. συνεπλάκη τινὰ μάχην. In tribus noſtris codicibus eſt συνεπλέκη. Sic p. 240, 90 ſq. συμπλεκῆναι Med.

Pag. 244. CAP. XIII. Lin. 62. ἐστρατοπέδευον. ἐστρατοπέδον dabant Vat. A. & Med. *Ead. lin.* ἑκάτερος εἴχοντο. „Primo quidem aſpectu videri poſſit εἴχοντο mutandum in εἴχετο: nihil tamen neceſſe eſt, ſed intelligendum, τῆς γνώμης εἴχοντο, ἑκάτερος τῆς ἑαυτοῦ. ſubintel. εἴχετο. Recte autem vertit interpres, *in ſua opinione hærentes*; quum alioqui poſſet ſic etiam reddere,

suam opinionem retinentes. Sic autem & pag. 322. [247, 25.] τῆς αὐτῆς γνώμης ἐχόμενος." H. STEPHANUS. *L.* 63. ἐκθρύχειν Αννίβαν. „Sic in fine p. 323. [250, 72.] ὑπομένειν ἐκθρύχοντας Αννίβαν." H. STEPH. Pag. 244.

L. 73. „ἡγουμένῳ πρὸς ἄνδρα τεχνίτην. οὗ δὴ &c. Si non mendose legitur participium ἡγουμένῳ, puto ante aut post illud deesse vocem aliquam." H. STEPHANUS, *ad edit.* 1. — „Post Φαβίῳ locus mutilus." MUSGRAV. Post subsidium huic loco ex codd. Vat. A. & Med. adscitum, nihil amplius desideratur. In eamdem fere sententiam Scipio (Hisp. 208, 28 sq.) dixerat, σ̄ρατηγὸν ἀμελῆ, τὸν ἀγωνιζόμενον πρὸ τῆς χρείας· ἀγαθὸν δὲ, τὸν ἐν μόναις παρακινδυνεύοντα ταῖς ἀνάγκαις.

L. 75 *sq.* „ἐς μάχας ἢ μᾶλλον τόλμῃ τέχνῃ χρῆσθαι. Rectius disjunctiva particula ante τέχνῃ ponetur. Videtur tamen aliquid præterea ad hujus loci emendationem desiderari." H. STEPHANUS, *ad edit.* 1. In edit. 2. tacite locum hunc correxit Stephanus. Malim τόλμῃ μᾶλλον ἢ τέχνῃ. Alibi θυμὸν καὶ ῥώμην in bello opponi τῇ ἐπισ̄ήμῃ legimus. Vide supra, Hist Gall. p. 75, 61. & ibi not. Pag. 245.

CAP. XIV. Lin. 81. διόδου πλησιαζούσης. „Malim πλησίας οὔσης. Nam πλησιάζειν dicitur, qui appropinquat & propius accedit, ut & pag. 125. [239, 79.] οἱ δὲ, πλησιάζοντος αὐτοῦ, πάνυ ἔδεισαν. At quicquid in propinquo stat immobile, illud πλησιάζειν nescio quisnam dixerit. Proclivis autem fuit lapsus ex πλησιαζούσης in πλησίας οὔσης. Fieri tamen possit, ut hanc ἀκυρολογίαν quispiam exemplo aliquo defendat." H. STEPH. *ad edit.* 1. Ni placuisset πλησιαζούσης, dicturus fuerat (opinor) πλησίον οὔσης, non πλησίας οὔσης.

L. 83. τοῖς λοιποῖς αὐτὸς. Sic recte Med. & Vat. B. Atque ita corrigendum viderat MUSGRAV. quum τ. λ. αὐτοῖς legeretur in Editis, nescio an & in Vat. A. *L.* 88. οὐδ' ἤλπιζε . . βιάσεσθαι. Si tenere Aoristum βιάσασθαι velis, erit in modo potentiali intelligendus qui particulam ἂν aliâs adjunctam solet habere: hac sententia, *fore ut perrumpere posset:* (scil. *si periculum fecisset.*) Conf. Syr. 592, 50 sq. Annib. 275, 94. *L.* 91 *sq.* Omnino legendum puto βοῦς δὲ λαβὼν Pag. 246.

Pag. 246. ὅσας &c. *L.* 2. „ αὖθις ἀνεπήδων. Scribendum puto, καὶ αὖθις ἀνεπήδων." H. STEPHAN. quemadmodum dederunt Vat. A. & B.

Pag. 247. *CAP. XV. Lin.* 14. „ Appianum ſcripſiſſe crediderim, ἅμα τοῖς ταχυτάτοις: idemque & interpres videtur credidiſſe. Facile autem poſt αὐτὰ potuit omitti ἅμα." H. STEPHAN. — At nota ſatis & Atticis præſertim ſcriptoribus familiaris eſt Ellipſis præpoſitionis σὺν, de qua vel Lambertus Bos conſuli poteſt. Itaque ſicut apud Thucydidem legimus, ἀπεχώρησαν τῷ στρατῷ, pro σὺν τῷ στρατῷ, & πορευόμενος ὁπλίταις pro σὺν ὁπλίταις: ſic recte Noſter τοῖς ταχυτάτοις dixit pro σὺν τοῖς ταχυτ. Conf. p. 241, 16 ſq. p. 282, 6. p. 270, 8 ſq. &c.

L. 17. ἐξέφηναν Vat. A. Med.

L. 19 ἀδεῶς. „ In exempl. legitur ἃ δὲ ὡς: quæ tres voculæ aliquamdiu me torſerunt, quum nullo modo congruere poſſe loco huic intelligerem, nec tamen errorem prima fronte deprehenderem. Poſtea autem reperi etiam quæ meam in caſtigando hoc loco conjecturam confirmarent. Sed quis rei tam certæ fidem me facere velit." H. STEPH. *ad edit.* 1.

L. 22. Τερωνίαν. „ Ab aliis aliter ſcribitur ejus urbis nomen. Polybius lib. III. [c. 100. & ex eo Steph. Byz.] Γερούνιον vocat. T. Livius lib. XXII. [18. & 23.] *Gerionem*: tabulæ [Peutingerianæ] *Geronum*; ubi credo legendum *Geronium*: nec dubito Livium *Geronium* vel *Geroniam* ſcripſiſſe; ſed exſcriptor, qui aliquid de Geryone & Hercule audiverat, eam vocem, quæ in mente natabat, expreſſit." JAC. PALMERIUS. Terminationem fœminini gen. Γερωνίαν, vel potius juxta alios codd. Γερυνίαν, ex Quadrato citavit Steph. Byzantinus. Appiani locum hunc præteriit Cluverus, ubi varia nomina illius urbis commemoravit, It. Ant. p. 1213.

Pag. 248. *CAP. XVI. Lin.* 27. Αὔφιδον. „ Ὄφιδον. In exemplari erat Ὄφιλον, poſito λ pro δ, & ο pro αυ. Primam ſyllabam mutavi, non poſtremam: [poſtremam mutavit, non primam:] quod ſcirem quantum diſcrepent plerumque hiſtorici Græci a Latinis in multis non hominum modo, ſed etiam regionum, urbium, fluminum nominibus: de qua re alibi dicam quod

fentio. Quod autem ad hoc fluvii nomen attinet, apud Strabonem legitur uno in loco Αὐφίδιον in accufativo; ubi rurfus aliud mendum, διον pro δον. Nam & Henr. Scrimgerus Scotus ex vetuftis exemplaribus repofuit Αὔφιδον." H. STEPHANUS, *ad edit.* I. Ὄφιδον, quemadmodum Stephanus edidit, eft in Vat. A. & Med. quod indicaffe fatis eft; dubitare, quin corrigerem, non debui. *L.* 29. Ατίλιος. M. Atilius Regulus, fubfectus Flaminio: Liv. XXII. 25. Pag. 248.

L. 38. ὑπεκρίνοντο videri poteft ex ἀπεκρίναντο corruptum aut pro eo politum. conf. ad pag. 77, 2. *L.* 42. Ασδρούβα τῷ ἀδελφῷ. Is tamen fero demum, poft decimum tandem annum, in Italiam tranfiit: vid. infra, cap. 52. *L.* 45. ἵνα δηῷτο. „In exemplari διῷτο. Notum eft & ex aliis hiftoricis quid fit δηοῦσθαι χώραν." H. STEPH. *ad edit.* I. Pag. 249.

CAP. XVII. Lin. 54. ὑπάτους τε αἱροῦνται &c. Laudat hunc locum Suidas in Δημοκοπία, & Δοξοκομπία.

Ead. ἐκ μὲν δόξης πολεμικῆς. „Mirum videri cuipiam poffit; laudari hic iftam electionem quæ fiat ἐκ δόξης πολεμικῆς, quum in Hifpanica hiftoria, pag. 300. [199, 71.] reprehendat quod ὡς ἐπὶ δόξαν ἐξῄεσαν τινὲς ἐς τὰς σἶρατηγίας: verum hic non (ut illic) de gloria quam fibi bello pepererant, fed de ambitiofa gloriæ cupiditate loquitur." H. STEPHANUS.

L. 56. δημοκοπίας. „Hic quidem habemus αἱροῦνται ἐκ δημοκοπίας, fed pag. 319. in principio, [240, 90.] ἀπὸ δοξοκομπίας ᾑρημένος. Ac pro ea quidem lectione quæ fe hic noftris oculis offert, facit quod legitur initio pag. fq. [250, 75.] Τερεντίου δ' οἷα δημοκόπου. Viciffim vero pro altera facere videri poteft hoc quod occurrit in eo de quo agitur loco, πολλὰ αὐτοῖς ἐκ τῆς συνήθους δοξοκοπίας (nam ita ibi fcriptum eft, non δοξοκομπίας) ὑπισχνούμενον; paulo poft illa verba, ἐκ δὲ δημοκοπίας. Ego & loco illi paginæ 319. fcripturam fuam & huic quoque fuam fervandam effe exiftimo: quum poffit idem & δημοκόπος effe & δοξοκόπος, five δοξόκομπος: de quibus vocabulis vide annotationem quæ huic proxime fubjuncta eft." H. STEPHANUS.

Pag. 249. *L.* 57. ἐκ τῆς συνήθους δοξοκοπίας. „Non dubito quin & δοξοκομπίας hîc legi poſſit, quod exſtat in principio illius paginæ 319. [240, 90.] ac fateor certe, non apud hunc tantum ſcriptorem ſed apud alios etiam utrunque legi, & interdum in uno eodemque loco, diſſentientibus exemplaribus. Quamvis autem nomen δοξοκοπία ſæpius occurrat, magis tamen quam alterum mihi ſuſpectum eſt. Alioqui certe δοξοκοπία factum dicetur ad exemplum τοῦ δημοκοπία; (nam hoc prius eſſe illo, vel hinc veriſimile eſt, quod tam ſit frequens quam illud rarum;) ſicut δοξοκομπία factum eſſe apparet ad exemplum quorundam aliorum compoſitorum quæ partim ex alio nomine, partim ex κόμπος orta ſunt. Cæterum Suidas locum hunc ſubjungit ei qui exſtat initio pag. 319. utrobique δοξοκοπίας legens: & ibi quidem autoris nomen præfigens, at hic nequaquam." H. STEPHANUS.

Pag. 250. *L.* 60. „Male interpres ἀργίᾳ, quod de terra dicitur, genitivo τῆς γῆς cum dativo illo cohærente, (ſicut pag. 299. [p. 197, 29 ſq.] legimus, καὶ γῆς ἀργίᾳ καὶ τροφῶν ἀπορίᾳ) de ipſis dici hominibus putavit: ut certe paulo poſt [Annibal] ἀργίαν ferre non poſſe dicitur. [Nempe h. l. Beraldus ſic poſuerat: *neve regionem per ignaviam uri paterentur.*] Accipio autem δηουμένης ita, ut ſi dictum eſſet, ἅτε δηουμένης. Ac ne hoc quidem mihi placet, quod interpres iſtud participium de regione quæ *ureretur* potius, quam ſimpliciter de ea quæ *vaſtaretur*, accipit: præſertim quum potius dativum πυρὶ verbo δηοῦσθαι addi videamus, quum de ea quæ uritur intelligendum eſt. Itidem tamen paulo ante δηῷτο reddit *ureretur.*" H. STEPHANUS.

CAP. XVIII. Lin. 75. „Quod hic dicit οἷα δημοκόπου, convenit cum eo quod pag. præc. [249, 57.] dictum fuit, hunc Terentium Varronem fuiſſe electum imperatorem ἐκ δημοκοπίας: & populum, quum abeuntem illum deduceret, ad hoc eum hortatum eſſe." H. STEPHANUS.

Pag. 251. *L.* 76. κρῖναι τὴν μάχην. „Pag. præc. [249, 58.] κρῖναι τὸν πόλεμον μάχῃ dixit, quod hic brevius, ſed minus proprie, κρῖναι τὴν μάχην dicit. Quomodo enim quis dicatur κρῖναι τὴν

μάχην quæ nondum incepta eſt? At τὸν πόλεμον κρίνειν διὰ μάχης a Diodoro dicitur, ſicut hic antea dixit τὸν πόλεμον κρῖναι μάχῃ. Polybius dixit etiam κρίνειν τὰ ὅπλα, nec non κρίνεσθαι περὶ τῶν ὅπλων." H. STEPHANUS. Pag. 251.

L. 80. χορτολογοῦσιν. „In exempl. legitur σκορτολογοῦσιν. Hoc nihil ſignificat: illud loco convenientem ſignificationem habet, & alibi non raro uſurpatur." H. STEPH. *ad edit.* I.

CAP. XIX. Lin. 4. „συμφέροντα μάτην. Legendum puto Pag. 252. μαθεῖν. Si μάτην retineas, dices eſſe trajectum, & cum εἶπεν conjunges: ut ſit, εἶπεν μάτην. Sed hoc non placet." H. STEPH. *ad edit.* I. Levi interpoſita diſtinctione ante μάτην, neminem amplius, puto, trajectio iſta offendet.

Ibid. Rectius deleretur diſtinctio poſt Σερουϊλίου. *L.* 5. εἶξε MUSGRAVIUS etiam juſſit reponere. *L.* 14. ἐπὶ δεξιά. Pag. 253. Vid. ad p. 3, 37. & ad p. 238, 66. αὐτὸν. Vide ad p. 47, 36. & p. 63, 83. p. 257, 77. &c.

CAP. XX. Lin. 18. „Ut hic εὖρον ζοφώδη, ſic in fine pag. ſeq. [256, 70 ſq.] καὶ τὸ πνεῦμα κατέβαινε πολὺ καὶ ζοφῶδες." H. STEPHAN. *L.* 29. „Μακρῶν. Fortaſſe Μάκρωνα Pag. 254. potius ſcribendum eſt: niſi vera ſcriptura eſt Μάγωνα, quam interpres ſequutus eſt." IDEM. Aliter quidem diſtributos per tres aciei partes præfectos tradunt Polybius III. 115. & Livius XXII. 46.: ſed uterque *Magonem*, fratrem Annibalis in præfectorum numero nominant. Idem *Mago*, frater Annibalis, deinde poſt pugnam Cannenſem a fratre Carthaginem ablegatus eſt, ut res geſtas ſenatui Carthaginienſi exponeret; (Liv. XXIII. 11 ſq.) & paulo poſt, A. U. 539. a Carthaginienſibus in Hiſpaniam cum claſſe & copiis miſſus; (Liv. XXIII. 32. Appian. Hiſp. c. 16.) ubi una cum aliis Pœnorum ducibus per decem annos bellum adverſus Romanos, & adverſus Hiſpanos, qui ad Romanos defecerant, varia fortuna adminiſtravit: (vid. Hiſp. cap. 24 ſeqq. & Notata ad p. 129, 80.) donec tandem, perditis ibi ac deſperatis rebus omnibus, cum claſſe ex Hiſpania ſolvit, & in Liguriam Galliamque abiit; ubi, per aliquot annos moratus, mercenarios milites in uſus belli adverſus Romanos conduxit. Liv. XXVIII. 36. 46. Ap-

Pag. 254. pian. Hisp. cap. 37. extr. p. 145. Annib. c. 54. p. 295. Pun. c. 9. p. 314. & c. 23. p. 330. (ubi vitiose Ἄννων vocatur,) tum cap. 31. & 32. p. 341. &c. Ad extremum prælio a Romanis victus, ex vulnere mortuus est: Liv. XXX. 18 sq.

L. 33. ἐφεδρεύειν. Sic ἐπικουρεῖν p. 253, 15. De re conf. pag. 255, l. 53 sq. *L.* 34. ἐς δευτέραν παρέτεινεν ὥραν. „Ita correxi hunc locum, quum in exemplari esset ἐς δευτέραν πάρεστιν ἐν ὥραν." H. Steph. *ad edit.* 1. Emendationem Stephani confirmant libri nostri, e quibus nullam varietatem ad h. l. adnotatam video.

Pag. 255. *Cap. XXI. Lin.* 51. „ἐπῆγον, ἀπλέτῳ καὶ βαρβαρικῇ. Deest hîc substantivum." H. Steph. *ad edit.* 1. „Post βαρβαρικῇ deesse κραυγῇ, aut βοῇ, venire & aliis in mentem potest. At interpres, *barbarico ululatu* dicens, videtur βαρβαρικῇ ὀλολυγῇ legisse. Vereor tamen ne ululatus huic loco magis quam ὀλολυγὴ convenire dici possit, quoniam ὀλολυγὴν de alto quidem clamore usurpari constat, sed tali potius qualis esse solet ejulantium: at voci ululatus nequaquam hoc peculiare est. Unde legimus apud Livium, *Mox ululatus cantusque dissonos, vagantibus circa mœnia turmatim barbaris, audiebant.* Ubi observa barbarorum esse ululatus, sicut βαρβαρικὴν ὀλολυγὴν Beraldus scriptum esse credidit. Apud Cæsarem vero legimus, *clamore & ululatu suorum animos confirmabant.* Quinetiam victorum est ululatus apud eum: *Tum vero suo more victoriam conclamant, atque ululatum tollunt.* Hoc autem magis ἀλαλαγμῷ convenit: ut & in fine hujus pag. habemus ἀλαλάξασαι." H. Stephan. *ad edit.* 2. — Hisp. 181, 77 sq. μετά τε κραυγῆς καὶ θορύβου βαρβαρικοῦ.

Cap. XXII. Lin. 58. ἐπῆρε. „Ita correxi pro ἐπῆ, quod

Pag. 256. erat in exemplari." H. Steph. *ad edit.* 1. *L.* 60 *sq.* „Non abs re hîc scriptum est, τὰ ξίφη τὰ φανερὰ ὤρεγον, non τὰ ξίφη φανερὰ ὤρεγον. Ac debuit interpres, ut vim articuli exprimeret, dicere, *& manifestos illos gladios tradebant*, sive *porrigebant:* illos, inquam, manifestos gladios: ut distinguantur ab iis quos pag. præc. dixit ab illis occultos gestari." H.

STEPHAN. *L.* 63. „Non absimile vero est, scriptum fuisse, ἐν δὲ μόνοις, ὡς ᾤετο, τοῖς χιτῶσιν ὄντας ἔστησεν ὀπίσω." IDEM. Pag. 256.

L. 67. „αἱ ἀλαλάξασαι. Mirabar, cur addidisset articulum. Dum illud mirarer, cœpi suspicari legendum esse συναλαλάξασαι, quod apud alios Historicos observaram: & aliquot post diebus apud hunc ipsum id reperi, p. 205. [201, 96.]" H. STEPHAN. *ad edit.* 1. Percommoda videtur emendatio, a Stephano proposita. Certe ferri articulus ille non potest, de quo miror nihil monuisse eumdem Stephanum ad edit. 2. *L.* 71. ζωφῶδες. Corrige ζοφῶδες. Vitiosa scriptura ex Stephani edit. 2. in nostram, sicut in Tollianam, irrepsit. *L.* 77. σφίσι τε αὐτοῖς. Sic & edit. 1. consentientibus libris. Ubi in Nota contextui subjecta *Vat.* posui, ibi codex *Vat. A.* est intelligendus. Pag. 257.

CAP. XXIII. Lin. 81. „Paulo post dicit, πάντων ὄντες ὀπίσω, (ac dictum jam fuerat pag. 326. ἔστησεν ὀπίσω:) at hic, πρώτους ἀνῄρουν ὧν ἦσαν ὀπίσω. Quid igitur? an omnes occidebant? Immo intelligendum puto, ex illis quorum a tergo erant, primos fuisse occisos eos qui proximi, aut saltem aliis multo propinquiores erant. Neque tamen suspicari quis possit aliqua huic loco verba deesse." H. STEPHANUS.

L. 98. ὁ Τερέντιος. „Hic quidem nihil aliud de Terentio ignominiosum dicit, nisi quod *autor fugæ* fuit: at pag. seq. vocat τὸν φαυλότατον, necnon τῶν συμφορῶν αἴτιον." IDEM. — De vitiosa lect. πρῶτον (*Lin.* 1.) miror nil monuisse Stephanum. πρὸς τὸν recte Vat. A. & Med. Et sic scribendum viderat MUSGRAV. Pag. 258.

CAP. XXIV. Lin. 9 *sq.* περιτρέχοντος αὐτοὺς τοῦ Αννίβου. Forsan περιτρ. αὐτοῦ τοῦ Αννιβ. *Ibid.* in latina vers. nescio cur *incluserat* retinuerim ex Beraldi interpretatione, pro *circumcursabat.* *L.* 12. ἐπιπλήσσοντος. „Pro ἐπικήσοντος reposui hoc ἐπιπλήσσοντος." H. STEPH. *ad edit.* 1. Pag. 259.

L. 19. „δύο ὄντα καὶ σύμπαντα. εἰ δὲ ἐγένοντο &c. Hæc verba καὶ σύμπαντα mihi non placent. Si tamen σύμπαντα retinere quis velit, legendum τὰ σύμπαντα. Scimus enim ut Græci post numerum eleganter hoc nomen addant. Sed ne

Pag. 259. hoc quidem modo ſcripſiſſe Appianum mihi perſuadeo, & latere aliquod mendum ſub hac voce exiſtimo. H. STEPHAN. *ad edit.* 1. „Videat Lector, ne hic fallatur, exiſtimans has voculas οἱ δὲ, quæ ſunt ante ἐγένοντο, reddi illis, οἱ μὲν, quæ ſunt ante ἔνθαπερ. Non enim hæc, οἱ δὲ ἐγένοντο &c. redduntur illis; ſed iſta, οἱ δὲ ἐς Κάννας, περὶ δισχιλίους. Ne autem falleretur lector, parentheſis includenda notis erant illa quæ ſunt inter σύμπαντα, & οἱ δὲ ἐς Κάννας." H. STEPH. *ad edit.* 2. — Rectius utique Med. quem ſecutus ſum: & ſic plane in marg. exemplaris mei edit. 1. neſcio quis adſcripſerat.

L. 23. Κανύσιον Vat. A. Med. & ſic rurſus p. 261, 50.

Pag. 260. *CAP. XXV. Lin.* 32. τῶν ϛρατηγῶν αὐτῶν οἱ ἄριϛοι δύο. ὁ δὲ φαυλότατος. „Vereor, ne Sigiſmundi interpretatio injuriam his imperatoribus faciat, dum eos non vocat fortiſſimos, & a Terentio Varrone non ſeponit, (ut ita loquar;) ſed tantum *fortiores* hoc appellat. Sed major etiam videri poſſit illis fieri injuria ſtatim poſt, ubi dicitur, *Siquidem tertius ignavior.* Quum enim quis aliis ignavior dicitur, illos alios fateri ignavos neceſſe eſt. Ad hoc autem periculum vitandum, vel potius malum, dicere (meo quidem judicio) debuerat, *illorum trium imperatorum ii duo qui erant fortiſſimi* vel *ſtrenuiſſimi*; & pro his, *tertius ignavior*, dicere, *tertius qui erat ignaviſſimus.*" H. STEPHANUS. Etiam hoc loco tenuimus Beraldi interpretationem, quam a Stephano hic emendatam habemus. Quod autem *Sigiſmundo* verſionem iſtam tribuit Stephanus, id feſtinanti excidit viro occupatiſſimo: non enim Sigiſmundus (Gelenius) ſed ſolus Nicolaus Beraldus librum hunc in latinum ſermonem convertit.

Pag. 261. *CAP. XXVII. Lin.* 61 *ſq.* εἴ τι μήνιμα ἐνοχλεῖ. „In exemplari reperi μήνυμα per υ, pro quo μήνιμα poſui, memor loci Homerici, ad quem hic fortaſſe alludit Appianus, ſicut præcedentibus verbis item ad alium. Quum enim dicit οἱ ἄρχοντες θυσίαις τε καὶ εὐχαῖς ἱλάσκοντο τοὺς θεοὺς, expreſſit Homerica verba, quæ ſunt Ιλ. ί. [495 ſqq.] in his verſibus, quibus loquitur de diis:

Καὶ μὲν τοὺς θυέεσσι καὶ εὐχωλῇς ἀγανῇσι,
λοιβῇ τε, κνίσσῃ τε, παρατρωπῶσ' ἄνθρωποι
λισσόμενοι, ὅτε κέν τις ὑπερβήῃ καὶ ἁμάρτῃ.

Pag. 261.

Addens autem εἴ τι μήνιμα ἐνοχλεῖ, ad illa verba reſpexiſſe poſſit videri, quibus poſtremum Hector moribundus affatus eſt Achillem, [Ιλ. χ'. 358.]

Φράζεο νῦν μή τοι τι θεῶν μήνιμα γένωμαι.

Ut autem exiſtimem ad illum Homeri locum eum reſpexiſſe; facit, quod obſervaverim hæc verba veluti proverbii loco jactata apud antiquos fuiſſe. Nam quod τῷ μήνιμα poëtica atque adeo Homerica voce utitur, hoc meam conjecturam nihil adjuvat, quum alibi μηνίων uſurpet." H. STEPHAN. *ad edit.* 1. Etiam nomine μήνιμα alibi utitur, optimorum Scriptorum exemplo.

L. 62. „Quale hoc, κορεσθῆναι τοῖς γεγονόσιν, tale apud quendam poëtam Latinum, (Naſonem, ſi bene memini) *ſatia tua pectora pœnis.*" H. STEPH. *ad edit.* 2.

L. 63. Κόϊντον μὲν Φάβιον, τὸν συγγραφέα &c. *Q. Fabium Pictorem.* *L.* 67. „Poſt συμμάχους mendum." MUSGRAV. Pag. 262.

L. 74. τὸ Τέανον. *Teanum Sidicinum.* Liv. XXII. 57.

L. 75. παρεφύλασσεν, *obſervabat.*

CAP. XXVIII. Lin. 77 *ſq.* εἰ θέλοιεν - - - λύσασθαι χρημάτων. Citat Grammaticus San-Germanenſis, v. Λύω. Vide ſupra, hoc vol. p. 17. *L.* 85. ἄλλους τοσούσδε βλαβῆναι τὴν πόλιν. Sic Civ. II. pag. 358, 26 ſq. τὴν δὲ πόλιν τοὺς ὑπολοίπους αἰδούμεθα βλάψαι. Pag. 263.

L. 86. „Significantius eſt quod hic dicitur, οὐδὲ δούλους μὲν ἐλευθεροῦν, τοὺς δὲ ἐλευθέρους ὑπερορᾶν, quam quod apud interpretem habemus; [ſcil. breviter Beraldus: *nec ingenuis ſervos præferendos.*] præſertim quum ſubaudire oporteat δουλεύοντας cum hoc ὑπερορᾶν. Quid ſi vero adjectum ab ipſo ſcriptore fuiſſe, ſuſpicari ſe aliquis dicat? Non erit certe a ratione aliena ſuſpicio." H. STEPHANUS.

L. 92. κινδύνων ἐπιόντων, *imminentibus periculis.* Sic apud Demoſth. contr. Midiam, p. 517. ed. Reisk. ὅπου γάρ,

Pag. 263. ἐπόντος τοῦ φόβου τούτου, φαίνονταί τινες οὐδὲν ἧτ]ον ὑβρισ]αὶ, τί χρὴ προσδοκᾷν τοὺς τοιούτους ἂν ποιεῖν, εἰ μηδ᾽ εἷς ἐπῆν ἀγὼν μηδὲ κίνδυνος;

Pag. 264. *L.* 1. ἢ ἄλλως ἐπιφανεῖς. „Sic & alibi Appianus ἐπιφανῶν appellationem late extendit, ita ut etiam τοῖς ἰδιώταις & alicubi τῷ πλήθει opponatur: ſicut in quadam annotatione oſtendi: ideoque merito quis dubitaverit, annon latius etiam pateat quam patritiorum appellatio. Ad hunc quidem certe locum quod attinet, non placet eum ita reddi, *vel ex ſenatu vel ex nobilitate*; quaſi vero ſenatores a nobilibus, ſive nobiles a ſenatoribus diſtinguendi ſint; & quum Appianus non dixerit, ἀπὸ τῆς βουλῆς, ἢ ἐπιφανεῖς, ſed particulam ἄλλως interjecerit. Dicendum igitur erat itidem (meo quidem judicio) *vel ex ſenatu, vel ex alia nobilitate*, ſive, *aut alioqui ex nobilitate*." H. STEPHANUS.

L. 3. καὶ ἀδελφοὺς ἀδελφοῖς. „In exemplari deeſt ἀδελφούς." H. STEPH. *ad edit.* I.

CAP. XXIX. Lin. 5. „Μετὰ δὲ τοῦτ᾽ ἔτι ὄντα ὑπὸ Ῥωμ. Ante ἔτι ὄντα aptiſſime addetur articulus τὰ, ut ſit τὰ ἔτι ὄντα. In exemplari legitur ἐπιώντα." H. STEPH. *ad edit.* I. — „Non dubito quin ſcribendum ſit τὰ ἔτι ὄντα ὑπὸ Ῥωμ." IDEM *ad edit* 2. Sic & MUSGRAV. reponere juſſit. Sed perſpicue ἐπιὼν τὰ dederunt Vat. A. & Med. quod ipſum haud obſcure quoque in ſcriptura exemplaris H. Stephani, cum qua Vat. B. conſentit, continebatur.

L. 6. καὶ Πετηλινοῖς. „καὶ Πελιδένοις. Exemplar noſtrum hîc duas alias lectiones margini adſcriptas habebat, πετηλιδένοις & πετηδένοις: ſed hæc poſterior videtur (perperam omiſſa ſyllaba λι) ex illa eſſe facta. Infra autem, nimirum p. 154. [299, 90.] Πετηλίαν, & Πετηλίων, & pag. 156. [302, 46.] Πετηληνοί. Athenæus autem lib. Δειπνοσοφ. XII [c. 6. p. 528,] Πετιλίνους vocat: cujus locum proferam, ut ex eo, quanta fuerit illa ἀτροφία cujus meminit Appianus, intelligatur. Verba ejus ſunt hæc: Πετιλῖνοι δὲ τηρήσαντες τὴν πρὸς Ῥωμαίους πίσ]ιν, εἰς τοσοῦτον καρτερίας ἦλθον, πολιορκούμενοι ὑπὸ Ἀννίβα, ὥσ]ε μετὰ τὸ πάντα μὲν τὰ κατὰ τὴν πόλιν δέρματα καταφαγεῖν,

ἁπάντων δὲ τῶν κατὰ τὴν πόλιν δένδρων τοὺς φλοιοὺς καὶ τοὺς ἁπλοῦς πλόρθους ἀναλῶσαι, καὶ ἕνδεκα μῆνας ὑπομείναντες τὴν πολιορκίαν, οὐδενὸς βοηθοῦντος τῶν συνευδοκούντων Ῥωμαίων, παρέδοσαν ἑαυτούς. Obſerva autem, in veteribus Athenæi exemplaribus pro τῶν συνευδοκούντων legi οὐδὲ συνευδοκοῦντος: legi etiam ἁπλοῦς, ut hîc, quod tamen mihi ſuſpectum eſt, & in ἁπαλοὺς mutandum videtur. [ἁπαλοὺς edidit Caſaubonus: idemque, οὐδὲ συνευδοκοῦντος τὰ Ῥωμαίων, cenſuit legendum.] Et hæc quidem obiter. Porro apud Strabonem [lib. VI. p. 254.] legitur Πετηλία. Quid Livius? imo vero, quid illi qui Livium excuderunt? Dec. 3. lib. 3. [XXIII. 30.] apud eum legitur: *Dum hæc in Hiſpania geruntur, Petellia in Brutiis, aliquot poſt menſibus quam cœpta oppugnari erat, ab Himilcone præfecto Annibalis expugnata eſt: multorumque ſanguine* &c. Et paulo poſt: *Recepta Petellia Pœnus ad Conſentiam copias traducit.* Ac circa finem libri 9. [XXIX, 38.] *Eadem æſtate in Brutiis jam Petilia* [ſed *Petiliam* meliores libri plane hic ignorant] *a Conſule vi capta, Conſentia & Pandoſia & ignobiles aliæ civitates voluntate in deditionem venerunt.* Et hæc quidem ita in Germanica editione: at in Veneta poſtrema, cui præfuit vir doctiſſimus & diligentiſſimus Carolus Sigonius, *Petilia* non ſcribitur, ſed utrobique *Petelia*, idque unico *l.* Quid igitur hic facias, aut quid certi in tam varia & incerta re ſtatuas? quamve rationem quærendæ veræ harum vocum ſcripturæ inire queas? Nimirum hîc ideo paulo longior fui, ut oſtenſa ſemel in uno nomine tanta varietate, cur in cæteris hujuſmodi minus curioſus fuerim, declarem. Sed ne hoc quidem prætermittendum, quod *Annoni* Appianus tribuit, id *Himilconi* a Livio tribui." H. STEPHANUS, *ad edit.* 1. — „*Petelinos* non Πελιδένους, ſed Πετηλίους, vocari videmus, pag. 346; [299, 90.] ſicut ipſam Peteliam, Πετηλίαν. Malim tamen Πετηλινοὺς (ut ſcriptum eſt in fine pag. 347. [302, 46.] quam Πετηλίους: immo vero non Πετηληνούς, ſed Πετηλινούς, cum ι, in penultima. Sic certe apud Stephanum [Byzant.] Πετηλία & Πετηλινὸς, non Πετηληνός." H. STEPHANUS, *ad edit.* 2. Erroris originem declarat cod. Vat. A. in quo ſic:

Pag. 264.

Pag. 264. πετηδένοις. Hinc Vat. B. (sic) πετηλίδένοις. Ex Med. nil enotatum est; adeoque cum Stephano πελιδένοις exhibere liber ille videtur. Accentum in ult. syllaba posui, ubi positus erat pag. 302, 46. & apud Steph. Byz. Similem similis erroris originem vidimus Hisp. 224, 94.

L. 9. „ οὐκ ἦσαν αὐτοὺς τῶν γυν. Non dubito quin legendum sit οὐχ ἧσσον pro οὐκ ἦσαν, & αὐτοῖς aut αὐτῶν pro αὐτοὺς." H. STEPHAN. *ad edit.* I. In sec. edit. nihil ad h. l. Stephanus monuit. „ Pro οὐκ ἦσαν αὐτοὺς, lege οὐχ ἧσσον αὐτῶν, *non minus quam viri.* Non est opus rationibus, ut sic legendum esse tibi persuadeam, erudite lector: lege totum locum, & mecum stabis." JAC. PALMERIUS. MUSGRAVIUS legendum suspicatus est, πυκνὰ σὺν αὐτοῖς τῶν γυν. Lectionem haud dubie veram, quam perspecte primus olim Stephanus viderat, dederunt Vat. A. & Med.

L. 12. περιετείχισεν recte Vat. A. Conf. p. 269, 89. περιεστείχισεν mendose Med. unde pejor lectio vulgata fluxit.

Pag. 266. *CAP. XXXI. Lin.* 42. ἠτ]ημένων Vat. A. & Med. quemadmodum legendum contenderat PAUL. LEOPARDUS, Emendat. lib. V. c. 16. Tom. III. Thes. Crit. Gruteriani p. 99. ubi pluribus etiam de urbe illa *Arpis*, prius *Argyrippa* dicta, egit.

Pag. 267. — κ]ημένων mend. Vat. B. *L.* 50. ζῶντας ἔκαυσε. „ Observavi Annibali sæpe hoc supplicium placuisse: atque ex iis locis in quibus id a me observatum fuit, unus est pag. 339. [c. 44. extr.]" H. STEPHANUS.

CAP. XXXII. Lin. 54. Κονωνεύς. Hoc nomen ex Appiano apud Frontinum Strateg. III. 3. 6. restituit Oudendorpius.

L. 55. Ἰουνίῳ. *Livium* vocant Polybius, Livius, Plutarchus. Conf. Oudendorp. ad Frontin. l. c. qui apud Appianum nomen ΙΟΥΝΙΟΣ ex Γ. ΛΙΒΙΟΣ corruptum judicavit. Rem narrat Polyb. VIII. 19 sqq. Livius XXV. 8 sqq. ubi quod hi pro *Cononeo* duos Tarentinos juvenes Philomenem & Niconem nominant, non id continuo pugnare cum Appiano putandum est: nam sicut Niconi illi cognomen Perconi fuisse apud Livium legimus XXVI. 39. sic nil impedit, quo minus *Philo-*

meno (quem, quod de Cononeo Appianus prodit, venandi studio insignem Livius ait) cognomen fuisse *Cononeo* putemus. Pag. 267.

L. 62 *sq.* ὡς ἂν ἐς κυνηγέτας ἐσκευασμένους. Scio, verbum σκευάζειν perapte jungi cum præpos. ἐς: vide Civ. IV. 589, 98. 590, 8. 583, 81. Sed ὡς ἂν ἐς vereor ut ferri possit, mihique omnino ex ὡσανεὶ corruptum videtur. Sic recte cum ὡς constructum idem verbum videmus, Civ. IV. pag. 591, 26. τοὺς θεράποντας ἐσκεύασεν ὡς ὁπλίτας.

Cap. XXXIII. *Lin.* 77. εὐπόρουν restitui ex Vat. & Med. Pag 268.

L. 85. λάβρον Vat. A. Med. Conf. Hisp. 214, 18. & 121, 35. Pag. 269.

Cap. XXXIV. *Lin.* 92. „ Λιμένες δὲ εἰσὶ τοῖς Ταραντίνοις πρὸς Βορρᾶν [Βορᾶν Med.] ἄνεμον ἐκ πελάγους ἐσπλέοντι διὰ Ἰσθμοῦ, καὶ τὸν Ἰσθμὸν ἀπέκλινον [sic enim vulgo] γεφύραις. *Sunt autem portus Tarentinorum ad Boream versi, si quis e mari per Isthmum intro naviget. At Isthmum pontibus evitabant.* [Hanc versionem ex *Beraldo* adtulit Palmerius, atque in istum locum hæc adnotavit.] Locus hic laborat & a mendo & a malo auctoris hellenismo. Appianus, vir Ægyptius, hellenismi sinceri non optimus auctor, hoc loco Ἰσθμὸν in significatu posuit Græcis insolito, pro *maris utrinque terra coarctati meatu*, qui Græcis στενὸν & πορθμὸς dicitur. Nam Ἰσθμὸς, teste Hesychio & aliis Lexicographis, est αὐχὴν καὶ τράχηλος καὶ στενὸν χωρίον μεταξὺ δύο θαλασσῶν, id est, *cervix, collum & locus angustus inter duo maria.* At hic e contrario Appianus, ut dixi, intelligit maris fluxum angustum inter duas terras; nec dubitari potest, quin sic intellexerit, quando ait ἐσπλέοντι διὰ ἰσθμοῦ, *per Isthmum naviganti.* Tum infra repetit, ἐπελθὼν αὐτοῖς ὁ Αννίβας ἐδίδαξε λεωφόρον ὁδὸν ἡ διὰ μέσης τῆς πόλεως ἔφερεν ἀπὸ τῶν λιμένων ἐπὶ τὴν νότιον θάλατταν ὀρύξαντες, Ἰσθμὸν ἕτερον ποιήσασθαι. *Accedens Hannibal eos docuit,* [sic Palmerius ipse verba hæc latine reddidit] *publicam viam, quæ per mediam urbem a portubus tendebat ad meridianum mare fodientes, Isthmum alium facere.* Romani occupaverant os portus, qui erat ad septentrionalem urbis partem, & id ponte & præsidio firmaverant, ut Tarentinis omne per mare commercium auferrent. Itaque commeatus

Pag. 269. inopia fatigabantur: ſed Hannibalis monitu viam, quæ a portu per urbem in mare meridianum apertum tendebat, foderunt, & per eam foſſam ſibi mare liberum fecerunt, naves recipientes & emittentes. Judica lector, an talis foſſa debeat Ἰσθμὸς vocari. Imo *Iſthmus* fit aggerendo terram, non auferendo. Ergo hoc loco male hellenizat Appianus. Sed & hoc loco pro ἀπέκλινον legendum ἀπέκλειον, optimo ſenſu: is tamen error non eſt Appiani, ſed exſcriptoris." Hactenus JAC. PALMERIUS. ἀπέκλειον reponendum vidit etiam MUSGRAVIUS; monuitque porro: „Ἰσθμὸς hic eſt *canalis*." — Ac de ἀπέκλειον quidem, quod & diſerte cod. Med. dedit, nullum eſſe dubium poteſt. Strabo lib. VI pag. 278. τοῦ δὲ κόλπου παντὸς τοῦ Ταραντίνου τὸ πλέον ἀλιμένου ὄντος, ἐνταῦθα (ſcil. ad Tarentum urbem) ἐστὶ μέγιστος καὶ κάλλιστος (λιμὴν,) γεφύρᾳ κλειόμενος μεγίστη. Catenis aliàs claudi oſtia portuum ſolita notum eſt. Sic Noſter de portu Carthaginis, Pun. c. 96. init. ἔσπλους ἐκ πελάγους ἐς αὐτοὺς (τοὺς λιμένας) ἦν, ὃν ἁλύσεσιν ἀπέκλειον σιδηραῖς. Quod vero ad Palmerii adtinet reprehenſionem, in quam incurriſſe modo vidimus Appianum; fateor, Scriptorem noſtrum, ſi vocabulo ἰσθμὸς ita uſus eſt, quemadmodum locum hunc vulgo exemplaria noſtra exhibent, ſolœciſmi culpa aut neſcio cujus barbariſmi liberari non poſſe. Sed quo jure ab Appiani potius ſtylo, quam a librariorum incuria ſtuporeque, profecta illa barbaries pronuncietur, æquus Lector judicet. Ego quid de toto iſto loco ſentiam, in brevibus Notis contextui ſubjectis, declaravi. Quæ vis ſubjecta ſit vocabulo ἰσθμὸς, ſatis bene, opinor, noverat Appianus: ſi quis dubitat, adeat loca, quæ in indice Græc. ad illam vocem colligemus. Ac facile credo, quum de portu Tarentino ageretur, qui nimirum revera ad ἰσθμὸν erat ſitus, ἰσθμοῦ illius mentionem fuiſſe ab Appiano factam. Sic Strabo ἐκ δὲ τοῦ πρὸς τὸν μυχὸν μέρους ἰσθμὸν ποιεῖ (ſc. ὁ λιμὴν) πρὸς τὴν ἔξω θάλασσαν, ὥστ' ἐπὶ χεῤῥονήσῳ κεῖσθαι τὴν πόλιν. Sed ἰσθμὸν illum ſi memoravit h. l. Appianus, non dubito quin aliquot verba hîc interciderint: nam, ἐσπλέοντι διὰ ἰσθμοῦ ſcriptum ab illo fuiſſe, credat qui volet; mihi nemo

facile

facile perſuadebit. Jam, ubi de *clauſo a Romanis oſtio portus* loquitur, (de quo Polyb. VIII. 29. κρατούσης, inquit, τῆς ἄκρας τῶν κατὰ τὸν εἴσπλουν τόπων, οἱ Ταραντῖνοι οὐκ ἠδύναντο χρῆσθαι ταῖς ναυσὶν, οὐδ᾽ ἐκπλεῖν ἐκ τοῦ λιμένος: & Liv. XXV. 11. *arx, in peninſula poſita, imminet faucibus portus;* & rurſus: *Tarentinorum naves ſinu exiguo intus incluſæ, quum clauſtra portus hoſtis haberet:*) quo pacto τὸν ἰσθμὸν ἀπέκλειον dictum eumdem fuiſſe putemus, apud quem non ſolum loco paulo ante cit. Pun. p. 437, 89 ſq. τὸν ἔσπλουν ἀπέκλειον legimus, ſed iterum p. 476, 46 ſqq. τὸν ἔσπλουν ἀποκλεῖσαι, denique apud quem idem illud proprium huic loco vocabulum ἔσπλους, aut, ſi hoc minus placebat, alterum ſimilem vim habens, ςόμα τοῦ λιμένος, alibi rurſus non ſemel ſed ſæpius occurrit. Pag. 269.

L. 98 ſqq. λεωφόρον ὁδὸν --- ἐπὶ τὴν νότιον θάλασσαν ὀρύξαντας, ἰσθμὸν ἕτερον ποιήσασθαι. „Recte interpungitur poſt verbum ἐδίδαξε, quippe quod jungitur cum ποιήσασθαι, ſicut accuſ. λεωφόρον ὁδὸν cum ὀρύξαντας." H. STEPHAN. Rurſus ferri nullo modo hic vocab. ἰσθμὸν poteſt; ſed vel in ἔσπλουν, vel ſi mavis in ἔκπλουν, mutandum: niſi forte amplius quid turbatum eſt, aut intercidit nonnihil. Ac video quidem hanc Appiani narrationem paululum in diverſum abire ab illa quam apud Polybium VIII. 29. & Livium XXV. 11. legimus, qui *naves e portu in mare meridionale plauſtris transvectas eſſe* tradunt; quemadmodum ſua etiamnum ætate τὰ πλοῖα, id eſt, *minora* ſaltem *navigia*, ὑπερνεωλκεῖσθαι ῥαδίως ἑκατέρωθεν, ταπεινοῦ ὄντος τοῦ αὐχένος, *utrimque facile per humile collum pertrahi ſolita*, Strabo ait lib. VI. p. 278. Sed credibile eſt, aliorum Annalium auctoritatem in hac re ſecutum eſſe Appianum, ſecundum quos ſimillimum opus perfeciſſe Tarentini perhibebantur, quale olim Cnidii ſuſceperant, qui, quum pariter in peninſula ſita eorum urbs eſſet, τὸν ἰσθμὸν ὤρυσσον, Iſthmum perfoderunt, ut ex peninſula inſulam facerent, teſte Herodoto I. 174. Quod ſi hoc Appiani loco, in quo verſamur, vocabulum ἰσθμὸν ad ὀρύξαντας poſſet referri, bene utique haberet: ſed id fieri non poſſe, niſi alia nonnulla partim Pag. 270.

mutentur, partim complendæ orationis causa adjiciantur; facile patet.

Pag. 271. CAP. XXXV. Lin. 22. Ταραντίνων. *Heracleam* inter Metapontum & Thurios sitam constat, non inter Metapontum & Tarentum. Appiani ne is error sit, an librariorum, non definio. Si Θουρίων legas pro Ταραντίνων, recte se omnia habebunt.

Pag. 273. CAP. XXXVI. Lin. 46. ὀδυρομένοις. Non solum ferri poterat, sed præferenda fortasse fuerat, vulgata lectio, ὀδυνωμένοις. Certe verbum ὀδύρεσθαι nusquam cum præp. περὶ, sed semper cum quarto casu absque præpos. junctum videre memini.

L. 50. γύναια Med. Conf. p. 276, 6. Amat Appianus hanc nominis formam. *L.* 53. Κάλωρα. Liv. XXV. 17. Cluv. It. Ant. p. 1199. Sæpe nomina propria præsertim capite mutilata in scriptis libris inveniri notum est; nec obscura causa, unde id factum. Sic in Vat. A. & Med. sæpe βηρία, βήρων &c. scriptum pro Ἰβηρία, Ἰβήρων: sic in eisdem infra, pag. 284, 33. αλλατία pro Σαλλατία vel potius Σαλαπία; ne plura adferam.

CAP. XXXVII. Lin. 58. Βενεβεντὸν. Accentum posui in ultima, sicut editum erat Civ. IV. 535, 62. & apud Stephanum Byzant. Promiscue Βενεβεντὸς & Βενεβενδὸς scribitur, (nam perperam a Byzant. hæc pro duarum diversarum urbium nomina haberi, monuerunt viri docti) unde paulo ante (*lin.* 53.) gentile Βενεβενδεῖς per δ, & sic mox rursus p. sq. l. 63. Apud Strabonem oppidum Βενούεντον vocatur vel Βενεούεντον.

L. 59 *sq.* „δυοῖν δὲ Ρωμαίοις στρατηγούντοιν Κλαυδίου τε καὶ Αννίου. In exemplari habemus Αννίβου: ego ex sequentibus audacter reposui Αννίου." H. STEPHAN. *ad edit.* 1. Ad hunc locum confer quæ ad p. 277. lin. 23. & 26. infra contextum monui. Scilicet libri nostri, tam scripti, quam impressi, inde ab hoc loco usque ad Cap. XLIII, perpetuo quodam errore, Consulum nomina, qui hoc anno (& prorogato imperio anno sequenti) bellum adversus Annibalem administrarunt, Capuæque præsertim obsidione expugnationeque claruerunt, pervertunt perturbantque; &, pro *Q. Fulvio Flacco*, *Appio Claudio Pulcro*, (in quorum nomina cum

Livio lib. XXV. & XXVI. conſentit quidquid ex illius temporis memoria vel apud alios Scriptores vel in Faſtis ſupereſt) *Pag.* 273. iterum iterumque alterum Conſulem *Annium*, alterum *Claudium*, eumdemque duobus locis (p. 277, 23. & 282, 93.) *Claudium Flaccum* adpellant. Jam *Annium*, circa iſta tempora Conſulem, aut omnino ducem aliquem bello Annibalico clarum, antiquitas omnis prorſus ignorat: *Claudii* vero *Flacci* nomen per univerſam Romanam hiſtoriam tam incognitum inauditumque eſt, quam nota nobilitataque *Fulviorum Flaccorum*, & *Appiorum Claudiorum*, nomina. In his tam notis aliâs tamque pervulgatis nominibus, de quibus in hac hiſtoria, in qua verſamur, nullus eſt ceteroquin auctorum diſſenſus, a *librariorum* partim negligentia partim imperitia, accedente (ut fit) prava ſciolorum ſedulitate, oriri confuſionem iſtam potuiſſe (in Libro præſertim, in quo tam multa jam & lacunarum portenta & aliarum cujuſque generis depravationum monſtra ſeſe nobis obtulerunt) intelligere mihi viſus ſum: ipſi *Scriptori* noſtro tam portentoſam tribuere culpam, aut omnino diutius adſperſam Appiano tam fœdam labem pati, nefas duxi. Ac certe *Appium Claudium* quod adtinet, vel *Claudium Appium*; (perinde enim eſſe, præcedat an ſequatur illud prænomen, adparet ex Civil. I. p. 96, lin. 96 ſq. & Sueton. Tiber. c. 2. Conf. Heinſ. ad Vell. Paterc. I. 14. p. 634. edit. Ruhnk. & Gronov. atque Drakenb. ad Liv. III. 1, 1. & ſic apud Noſtrum legimus Κάσσιον Κόϊντον Civ. II. 234, 5. Ιούλιος Σέξστος Civ. III. 501, 9. Ακυλίου Μανίου Syr. 558, 77. & id genus alia: de quibus vide etiam paulo inferius, ad p. 288, 6.) alterum igitur Conſulem quod adtinet, hujus quidem nominis, Κλαυδίου Αππίου, veſtigia in depravata illa, quam hodie dant libri noſtri, lectione etiam nunc haud obſcura ſupereſſe videntur. Neque enim dubitandi locus eſt, quin vetuſto librarii alicujus errore importunum illud ΑΝΝΙΟΥ & ΑΠΠΙΟΥ ſit detortum. Et quemadmodum plerumque aliâs Conſules alioſque viros, ad quorum res geſtas exponendas accedit Appianus, ubi primam eorum mentionem facit, non uno ſed duobus vel pluribus nomini-

Pag. 273. bus insignire solet; sic & hoc loco, ubi præsertim incorruptum adhuc superest Κλαυδίου nomen, quam maxime fit probabile, Κλαυδίου Αππίου scriptum reliquisse.

Sed nimirum alterius Consulis *Fulvii Flacci* nomen, quod deinceps quidem duobus locis veluti inter ruinas ex parte conservatum videmus, hoc loco in antiquo exemplari, unde nostra derivata sunt, prorsus intercidisse intelligitur. Et defectu quidem laborare hunc ipsum locum, in quo versamur, etiam ex grammatica quadam, ni fallor, ratione suspicari licuerat: nam post verba δυοῖν στρατηγούντοιν hiat certe oratio, & omnino nomen substantivum aliquod, quod ad adjectivum δυοῖν referatur, requiri videtur; idque nomen non aliud facile fuerit, nisi id quod infra contextum indicavi, ὑπάτοιν. Atque ita mihi videor cum summa veri specie, quæ ad certitudinis vim proxime accedat, affirmare posse, scripsisse Appianum, quemadmodum ibidem jam declaravi: δυοῖν δὲ Ῥωμαίοις στρατηγούντοιν ὑπάτοιν, Φουλβίου τε Φλάκκου καὶ Κλαυδίου Αππίου. Postquam vero & Αππίου in Αννίου fuerat corruptum, & verba illa interciderant quibus prioris nomen Consulis continebatur; alius deinde imperite callidus homo, videns, de *duobus* Consulibus hîc agi, ex *unius* Consulis reliquo nomine gentili corruptoque prænomine, Κλαυδίου Αννίου, *duorum* virorum nomina fecit, Κλαυδίου τε καὶ Αννίου. Atque is error, ex ipsa vetustate tantam contraxit auctoritatem, tamque late manavit, ut deinceps destinato etiam consilio, ubicunque in hujus historiæ cursu *Appius* commemorabatur, Ἄννιος poneretur, & ubicumque nominabatur *Fulvius*, in illius nominis locum Κλαύδιος substitueretur; ita quidem, ut etiam, ubi nomen Φλάκκος diserte cum *Fulvii* nomine fuerat conjunctum (pag. 277, 23. & p. 282, 93.) similiter Κλαύδιος Φλάκκος pro Φούλβιος Φλάκκος vulgo scriberetur.

Pag. 275. *L.* 81. διιππεύσας restitui cum Med. Mendose vulgo editt. omnes διϊπεύσας.

CAP. XXXVIII. Lin. 85 *sq.* μέγα ποιούμενος. Vide ad Hisp. p. 136, 89. Corrigendam mendam monuit etiam MUSGRAV.

Pag. 276. *L.* 98. Ανιῆνος. Conf. mox, lin. 11. & p. 278, 25.

Cap. XXXIX. Lin. 4. ἐκ τῶν παρόντων. Hæc latine reddidi, *ex iis qui aderant.* Malim Beraldi verſionem tenuiſſem, Pag. 276.
quæ tum erat copia. Similiter Civ. IV. p. 610, 55 ſq. ἑτοιμασάμενος οὖν ὁ Κάσσιος αὖθις ἐκ τῶν παρόντων, *pro præſenti copia, pro præſenti facultate.* Idem valet hæc phraſis, atque ἐκ τῶν ἐνόντων, ἐκ τῶν δυνατῶν.

L. 12. ἐπιτειχίζοντες Αἰκανοῖς. *In Æquis oppidulum munierant.* Potius *adverſus Æquos*, ſcil. ad eos continendos. De Alba illa colonia vide Liv. X. 1. & Cluv. Ital. Ant. pag. 767. Factum hoc Albenſium præteriit Livius reliquique quod ſciam Scriptores. *L.* 19. οἷόν τι, *quemadmodum*: non ſecus Pag. 277.
ac ſimplex οἷον. Sic Civ. II. 193, 24 ſq. οἷόν τι καὶ Δημοσθένη φασὶ οὐδ᾽ ὑποστῆναι τὴν ἑαυτοῦ δίκην. Mox ſeries naturalis verborum hæc intelligenda: ἔδραμε μετασχεῖν Ἀθηναίοις τοῦ κινδύνου.

Cap. XL. Lin. 22 *ſq.* Ἄππιος, & mox Φούλβιος Φλάκκος. Vid. pag. 273, 60. & ibi notata. *L.* 24. ἀλήκτῳ τάχει. — „In ἀλέκτῳ τὰ mendum eſt manifeſtiſſimum, ſed quod ſanare non difficile. Lego confidenter ἀλήκτῳ τάχει, id eſt, *celeritate continua, non intermiſſa, indeſinente*, plano ſenſu." Jac. Palmerius. Quum in *edit.* 1. eſſet ἀλέκτῳ τά-ἀντεστρατοπ, monuerat H. Stephanus: „Mihi non dubium eſt, quin legendum ſit τάχει." In edit. autem ſec. neque mendam correxit, neque adnotavit quidquam. τάχει dedit Vat. A. & Med. idque in contextum jam receperat Tollius, probante Muſgravio. Pro ἀλέκτῳ autem non dubitavi cum Palmerio ἀλήκτῳ reponere. ἀλήκτῳ τάχει idem eſt ac δρόμῳ ἀπαύστῳ Mith. 793, 60. Heſychius & Suidas: Ἄληκτον· ἀκατάπαυστον, ex Schol. Iliad. II. 452.

Cap. XLI. Lin. 55 *ſq.* βυκανηταὶς. „Infra [Hiſp. 126, 30.] Pag. 279.
ſcriptum habes βυκανιστάς. Apud Athenæum alicubi (locum deſignare non poſſum) κυβανητῶν legitur, ubi vetus exemplar habet βυκανιστῶν. Poteſt tamen, ſine ulla mutatione, repoſitis tantum in ſua ſede ſyllabis, legi ut hîc βυκανητῶν." H. Stephanus, *ad edit.* 1. Formatio illa βυκανητὴς, congruit cum forma nominis βυκάνημα, quo utitur Pun. 328, 11.

Pag. 280. *L.* 65. τὸ αὐτῶν. Sic τὸ ἑαυτῶν Pun. 398, 78.

Pag. 281. *Cap. XLII. Lin.* 79. „An deest vox post στρατόπεδον?" Musgrav. An φήσας intelligendum? an βοῶν, ex verbo ἐβοηδρόμει? *L.* 86. εἰλούμενοι, *in angustias compulsi.* Rectius

Pag. 282. fortasse εἱλούμενοι. *L.* 93 *sq.* „αἰφνιδίως. Lego αἰφνιδίᾳ, & expungo στιγμὴν post εὐμηχάνως." H. Steph. *ad edit.* 1. — αἰφνιδίῳ. Sic in edit. 2. tacite correxit H. Stephanus: idque ipsum exhibet Vat. A. & Med.

Cap. XLIII. Lin. 97. „Πλεκανοὺς. Puto scribendum esse Λευκανοὺς." H. Steph. *ad edit.* 1. In edit. 2. silentio hunc locum præteriit Stephanus. „Vox Πλεκανοὺς procul dubio in mendo cubat, vel in Πελίγνους, vel in Λευκανοὺς mutanda. Et certum est quidem ex Livio, Hannibalem per Pelignos iter fecisse, vel eundo vel redeundo, (nam id incertum est;) sed vox ἐχείμασε, *hibernavit*, suadet, ut legam potius Λευκανοὺς: non enim hiemavit in Pelignis unquam Hannibal." Jac. Palmerius.

Pag. 283. *Cap. XLIV. Lin.* 17. Infimam Italiæ partem solam olim *Italiæ* nomine adpellatam fuisse, ex Strabone & aliis apud Cluverum monuimus supra ad pag. 238, 68. De scriptura nominis Βρύττιοι conf. notata ad p. 295, 30.

Pag. 284. *Cap. XLV. Lin.* 33. „Ιαπὺ δ' ἐν πόλει Σαλατίᾳ. Vide, an legendum sit Ιαπύγων. Ego certe ex sequentibus, & ex Strabone & Plinio, ita legendum esse mihi persuasi. Hic autem sequutus sum meum exemplar. In Σαλατίᾳ, & alibi in Σαλατῖνοι, [p. 291, 59.] reliqui τ, quod in π mutandum fuerat, sequendo Plinium, Livium, & alios: quamquam apud Strabonem variant vetera exemplaria." H. Stephan. *ad edit.* 1. „Vel Ιαπυγίας vel Ιαπύγων scribendum est. Sic autem & in præcedentibus, ubi Ιαπυγίαν habemus, *Apuliam* dicit." Idem, *ad edit.* 2. „Obvium & facile est supplere finem vocis mutilæ Ιαπὺ, & Ιαπύγων legere. Nam Græci auctores totum tractum litoris ab acra Japygia usque ad Frentanum & Samnium *Japygiam* vocabant: & sic Appianus ipse Civilium I. [pag. 62, 19 sq.] Canusium & Venusiam in

Japygia ponit: Ιουδακιλίῳ δὲ ἐν Ιαπυγίᾳ προσετίθεντο Κανουσῖνοι καὶ Οὐενουσῖνοι. *Judacilio in Japygia adjunxerunt se Canusini & Venusini.* At Canusium Saiapiæ vicinum fuit: (nam & h. l. pro Σαλατίᾳ legendum Σαλαπίᾳ:) ergo non est dubium, quin scribendum sit hoc loco, Ιαπύγων δὲ ἐν πόλει Σαλαπίᾳ. Sic & infra pag. 150. [291, 59.] pro Σαλατίνοις δὲ μηνίων, reponendum est Σαλαπίνοις." JAC. PALMERIUS. De nomine Ιαπυγία vid. Cluver. Ital. Ant. lib. IV. cap. 10. pag. 1208. *Pag.* 284.

Ibid. Σαλαπίᾳ. Vide Liv. XXVI. 38. & Valer. Max. III. 8. 1. extern. ubi hanc historiam habes. Apud Nostrum Civ. I. p. 73, 10. Σαλπίαν vulgo legebatur.

L. 36. Βλάτιος. Apud Livium variant libri: *Blactius*, *Blatius*, *Blattius*, *Blasius*. Apud Valer. Max. *Blasius*, *Blassius*.

L. 39. „An mendosum ἐσφετερισμένης? Forte ἀφηρημένης." MUSGRAV. Non videtur verbum rarioris usus in locum notioris verbi invasisse.

L. 45. „οὗ καὶ τέως. Legendum est ὃ, ut pag. seq. [286, 66.] ἅ μοι δοκεῖ προϊδών." H. STEPHAN. *ad edit.* 1. — „Scribo ὃ καὶ τέως." IDEM, *ad edit.* 2. *L.* 46. λόγον τοιόνδε: *de hac re.* Potius, *de tali re*, *de hujusmodi re.* *Pag.* 285.

L. 48 *sq.* „Deesse puto dativum λόγῳ: & scribendum, οὔτε τῷ παρ' ἐχθροῦ λόγῳ πιστεῦσαι ῥᾳδίως ἀξιῶν." H. STEPHAN.

L. 52. ὦ ἀγαθέ. Forsan ὦ 'γαθὲ scripserat Appianus.

CAP. XLVI. Lin. 67. ψιθύρως. „In exempl. scriptum est ψιθύρας, pro quo hoc adverbium reposui." H. STEPH. *ad ed.* 1. *Pag.* 286.

L. 74. „In locum hujus vocabuli διαδημοῦμαι, quod non solum nullum hic, sed ne in Græca quidem lingua, habere locum potest, substituo διαδραμοῦμαι. Sic in fine hujus pag. [p. 287, 87.] legimus, διέδραμε πρὸς Αννίβαν. Et pag. 329. [261, 55.] de Terentio Varrone, ἐς Ρώμην διέδραμεν." H. STEPHANUS.

L. 78. σὺ δ' ὑπομένειν μοι δεῦρο, καὶ τὰ ἔνδον ἐπιτηρεῖν — „Non debent suspecta esse hæc infinitivi modi verba, quum sciamus hunc modum nonnunquam vice imperativi fungi." H. STEPHANUS. Vide Notata ad pag. 52, 19. — De illo pronomine μοι, in tertio casu posito, paulisper *Pag.* 287.

Pag. 287. dubitaveram, an in μι esset reformandum. Sed poterit esse Dativus ille, quem pleonasticum alii perhibent, (Viger. de Idiot. cap. 4. reg. 2.) alii Dativum commodi adpellare amant, non in græco solum sermone, sed in quavis lingua, in familiaribus colloquiis præcipue frequentatus. Itaque latine non male ad verbum redderes: *tu mihi hîc maneto.*

Pag. 288. *Cap*, *XLVIII. Lin.* 6. Φούλβιος δὲ Ῥωμαίων ὕπατος. Est *Cn. Fulvius Centumalas*, qui A. 543. consulatum gesserat. Ac malim utique Φούλβιος δὲ Γναῖος ὕπατος: ut a *Quinto* Fulvio Flacco, Consule A. U. 542, de quo copiose supra dictum est, distinguatur. Sicut autem alia prænomina sæpe postposita nominibus gentis videmus; (conf. ad pag. 273, 60.) sic & hoc ipsum prænomen Γναῖος, p. 238, 58. in Σερουίλιος Γναῖος, atque in ejusdem hujus *Cn. Fulvii* nomine apud Plutarchum in Marcello pag. 312. B. ubi Φούλβιος Γναῖος vocatur. Eamdem rem, de qua h. l. agitur, exponentes Livius XXVII. 1. & Oros. IV. 18. *Cn. Fulvium proconsulem* dicunt, & Plutarchus l. c. ἀνθύπατον adpellat. Recte sane. Sed non idcirco lectionem ὕπατος continuo damnatam velim; quandoquidem & alibi passim *consulares viros & proconsules*, cum apud Nostrum, tum apud alios tam græcos quam latinos Scriptores, ὑπάτους, *consules*, adpellatos videmus. Vide supra, Exc. ex Hist. Sicula, pag. 93, 17. coll. Pun. 308, 69 sq. Adde Hisp. 202, 20. & ibi notata: tum Civ. II. 295, 50 sq. Civ. IV. 547, 72 sq. Plura si desideras, adi Reimar. ad Dionem T. I. p. 62. Dukerum & Drakenb. ad Liv. XXVI. 33, 4. Arntzen. ad Aurel. Vict. de vir. illustr. 63, 2. p. 241. Sic & in eadem re, de qua hîc agitur, *Cn. Fulvium Consulem* Eutropius vocat III. 8. De hac Fulvii clade, præter auctores jam citatos, conferri cum Appiani narratione meretur Frontin. Strateg. II. 5, 21.

Pag. 289. *L.* 9. ὁμοῦ τι. Conferre MUSGRAVIUS jussit p. 173, 40. Sed ibi ὁμοῦ τι intelligendum fuit *propemodum*, *fere*; hoc loco idem denotat quod ὁμοῦ, *simul.* Frontin. l. c. *prima luce quum densiores nebulæ præstarent obscuritatem.* Similiter τι abundare vidimus in οἷόν τι, p. 277, 19.

L. 18. ἀπέθανον αὐτῶν ἐς ὀκτακισχιλίους. In magno auctorum dissensu de cæsorum numero, modicum numerum, ut alibi solet, sic & hic, prætulit Appianus. Vide Liv. XXVII. 1. & Fabric. ad Oros. IV. 18. *Pag.* 289.

Cap. XLIX. Lin. 26. Βρυττίων rursus ex Med. & Vat. A. pro vulgato Βρυτίων. *L.* 29. Αὐλωνίαν. *Aulonia* vel *Aulon* in Bruttiis. Hoc antiquum est & Græcum urbis nomen, postea in *Caulonia* & *Caulon* mutatum. Vide Cluv. Ital. Ant. p. 1304. Oppugnatam a Romanis Cauloniam Livius memorat XXVII. 12. de expugnatione tacet; sed solutam oppugnationem sub adventum Annibalis ait ibid. c. 15. *Pag.* 290.

Cap. L. Lin. 42. Οὐενουσίαν. Sic Civ. IV. pag. 535, 62. & Οὐενούσιοι Civ. I. p. 62, 20. *L.* 53 *sqq.* καὶ αὐτοῦ τῷ σώματι &c. Citavit Suidas in Δάκτυλος, & in Τύπος. *Pag.* 291.

Cap. LI. Lin. 59. Σαλαπίνοις. Conf. not. ad p. 284, 33.

Cap. LII. Lin. 82. διώδευε. Nisi paululum separes hoc verbum ab iis quæ sequuntur, ea erit hujus loci sententia, quam Beraldus expressit, ut *superandis Alpibus sex menses insumsisse Annibalem* dicat Appianus: quod cum eo non convenit, quod, consentiente Polybio atque Livio, supra dixerat cap. 4. extr. p. 233. *septimo mense, postquam ex Hispania moverat, in planitiem Italiæ pervenisse.* *L.* 91. περὶ πόλιν Σήνας. *Ad Senam Gallicam* in Umbria. Apud unum Appianum urbis hujus nomen in plurali numero invenitur, cum hoc loco, tum Civ. I. 122, 46. Conf. Cluver. It. Ant. pag. 607 sq. De illa Asdrubalis clade vide Polyb. lib. XI. init. & Liv. XXVII. 46. sqq. *Pag.* 293.

Cap. LIII. Lin. 4. οὐ πόῤῥω τε ἐπ' ἐκείνῃ. Sic tres nostri scripti libri. Ad grammaticam quidem rationem, si adverbium πόῤῥω usitatiore notione de *loci* distantia accipias, paulo commodior videri possit Stephani lectio, ἀπ' ἐκείνης. Sed sicut ei scriptorum librorum auctoritas repugnat, sic eidem ne cum rei quidem veritate satis bene convenit. Nam incommode certe dictum videri debet, *Cannas* in Apulia *haud procul Sena abesse.* Quod intelligens Beraldus interpres, verba illa *Pag.* 294.

Pag. 294. quæ Stephani textus habebat, οὐ πόῤῥω τε ἀπ' ἐκείνης, consulto videtur præteriisse: nam pro his ipsis cum eis quæ sequuntur, καὶ ἰσοσϑάσιόν πως ἐκείνῃ γενόμενον, non alia nisi hæc latina posuit, *Par enim æqualisque hæc illi fuit.* Rectius igitur adverb. illud, πόῤῥω, in *temporis* notione, quæ rarioris quidem usus est, h. l. fuerit accipiendum; quod & verbis ἐπ' ἐκείνῃ clare satis indicatur. Nono autem anno Romanorum calamitatem Cannensem clades hæc Asdrubalis secuta est.

Pag. 295. *Cap. LIV. Lin.* 15. τεσσαρεσκαιδέκατον ἔτος ἤδη ἔχων. Annus DXLVII, quo Asdrubal cum exercitu cæsus est, *duodecimus* fuit, ex quo in Italiam Annibal pervenerat; eodemque anno, post fratris cladem, in Bruttios se ille recepit Liv. XXVII. 51. Insequenti anno nihil rei cum Annibale gestum est: *nam* (ut cum Appiano consentit Liv. XXVIII. 12.) *neque ipse se obtulit in tam recenti vulnere publico privatoque, neque lacessierunt quietum Romani.* Quæ vero mox narrat Appianus de Punica classe & de Magone, ea ad illos Consules, qui pag. sq. initio capitis LV. nominantur, sunt referenda, scil. ad A. U. DXLIX. qui *decimus quartus* est ab Annibalis in Italiam adventu: atque is annus ad verba οἱ δ' ἔπεμψαν *lin.* 19. ad marginem hujus pag. fuerat notandus.

L. 19 *sqq.* οἱ δ' ἔπεμψαν μὲν αὐτῷ ναῦς ἑκατὸν &c. Livius XXVIII. 46. (ad Consules Anni Urbis DXLIX:) *Eisdem diebus naves onerarias Pœnorum ad octoginta circa Sardiniam ab Cn. Octavio, qui provinciæ præerat, captas,* COELIUS, *frumento misso ad Hannibalem commeatuque onustas, Valerius, prædam Etruscam Ligurumque montanorum captivos Carthaginem perportantes, tradit.* Unde obiter discimus, inter *Auctores,* quos *in hac belli Annibalici Historia* secutus Appianus est, COELIUM illum ANTIPATRUM fuisse, quem passim a Cicerone, Livio, Valerio Max. A. Gellio aliisque, ut *luculentum, accuratum, certumque Romanæ historiæ Scriptorem,* licet non nimis polita oratione usum, laudatum videmus: de quo conf. Ger. Jo. Vossium, de Histor. Lat. lib. I. c. 8.

L. 27. οὐδὲ Μάγωνος. *Mago*, Annibalis frater, relicta superiori anno Hispania, & hieme in Baleari insula transacta, eodem hoc anno DXLIX. in Liguriam advenerat. Liv. XXVIII, 46. Appian. Hisp. c. 37. extr. De eodem Magone conf. quæ supra notavimus ad p. 254, 29. Pag. 295.

L. 28 *sq.* τὸ μέλλον ἔσεσθαι περιορωμένου. Sic Civ. I. p. 90, 3. ἔτι δ' αὐτῷ κατὰ τὴν οἰκίαν τὸ μέλλον περιορωμένῳ ἐξαγγέλλεται &c. Est autem τὸ μέλλον περιορᾶσθαι *futura circumspicere, cunctantem exspectare quo res evasura sit.* Fortasse in exemplari H. Stephani intricatiori nexu scripta erat præpositio περὶ, & fefellit eum nomen μέλλον, ut προορωμένου (*prospiciente futura*) legendum putaret; præsertim quum etiam in hist. Pun. p. 314, 74. ubi de eodem Magone agitur, καὶ τὸ μέλλον αἰεὶ προορώμενος legeretur; qui error ibi non solum in editis sed in scriptis etiam libris omnibus obtinet, ubi nos περιορώμενος restituimus. τὸ μέλλον ἔσεσθαι προορώμενος recte, & suo loco, supra steterat p. 287, 83. *eventum animo præcipiens, id quod futurum erat ante prospiciens.* Sic Pun. 335, 29 sq. προορώμενος ἄρα τὸ μέλλον.

L. 30. Βρυττίων. Quum (nescio quo casu) in edit. 2, contra quam in edit. 1. & in scriptis libris erat, (nam edit. 1. ut alibi, Βρυτίων, codices autem Vat. A. & Med. Βρυττίων dabant,) Βρουτίων h. l. fuisset editum; ad ipsum hunc locum hæc adnotavit H. STEPHANUS: „ Alibi passim Βρύτιοι, non Βρούτιοι, appellantur, & quidem in hac etiam ipsa pag. circa principium: [lin. 17.] Vide pag. quæ proxime sequitur, & eam quæ illam excipit. Vide item pag. 338. & 341. necnon 346. & 348. [Omnibus istis locis constanter cum Vat. A. & Med. Βρύττιοι edidimus.] Apud Stephanum [Byzant.] tamen Βρούττιοι habemus, & Βρουττία pariter. [Sic apud Nostrum quoque Civ. V. p. 737, 15. 738, 26. consentientibus libris editum est.] Quamvis autem duas tantum ex hoc historico scripturas attulerim hujus nominis, (quod ex iis est quæ ἐθνικὰ grammatici appellant;) non ignoro tamen, & tertiam apud eum extare. Nam in historia de bellis Punicis, p. 26. semel atque iterum occurrit genitivus Βρετίων. Sed vix hujus

Pag. 295. scripturæ, tanquam aperte mendosæ, audebam mentionem facere. Interim autem lector, de his diversis unius nominis ἐθνικοῦ scripturis admonitus, meminerit, ubi aliorum nominum quæ hujus classis sunt, diversæ scripturæ occurrent, cautionem adhibere. De hoc certe & annotatio quædam in paginam 330. [264, 6.] ubi de Græca Petelinorum appellatione agitur, illum potuit commonefacere." Hæc STEPHANUS. Nos in historia quidem Pun. p. 360, 72. & 74. ubi Βρετίων vulgo legebatur, Βρυττίων ex Cod. Bav. (qui hac forma in ead. hist. Pun. 376, 17. dabat, ut in hac hist. Annib. Vat. A. & Med.) reposuimus. Sed supra, in Ecloge X. de Reb. Samnit. pag. 62, 76. & 63, 90. intactam reliqui eamdem scripturam Βρέττιοι, in quam ibi cum exemplari Ursini consentiebat codex Bav. Atque eadem illa scriptura, Βρέττιοι, tantum abest ut pro mendosa haberi cum Stephano debeat, ut potius eo ipso nomine populum hunc, quem *Brutios* vel *Bruttios* Romani vocabant, a Græcis olim proprie adpellatum, atque etiam originem illius nominis apud Strabonem lib. VI. pag. 255. & apud Diodorum Siculum lib. XVI. c. 15. expositam, videamus. Conf. Cluver. Ital. Ant. p. 1282 sq.

Pag. 296. *L.* 32. „Quod ab Annibale fieri hic videmus in Brutiorum urbibus, idem narrat in Hispanica historia [c. 99. p. 223.] factum a T. Didio, in Termiso, [vel Termantia.] Scribit enim de hac, ἐξ ἐρυμνοῦ κατήγαγεν ἐς τὸ πεδίον: sicut hic legimus, τάς τε ὀχυρὰς τῶν πόλεων μετῴκιζεν ἐς τὰ πεδινά." H. STEPH.

CAP. LV. Lin. 37 *sqq.* Πούπλιος Σκιπίων &c. Vide hist. Pun.

Pag. 297. cap. 6. extr. & sqq. *L.* 50. ἐσύλησε - - τὸ τῆς Φερσεφόνης ἱερόν. Idem sacrilegium olim Pyrrhus Epirota commiserat: vide supra, hist. Samn. p. 70. l. 93. & l. 2.

CAP. LVI. Lin. 57. Κωνσεντίαν. Sic Civ. V. p. 786, 43. & 788, 71. Sic & apud Strabonem lib. VI. p. 256. A. Κωνσεντία μητρόπολις Βρεττίων. *L.* 61. ἐς Πεσινοῦντα. „Hæc duo verba feci ex tribus his, quæ in exemplari erant, ἔπεσιν οὖν τά. Scribunt autem alii Πεσινοῦντα, alii Πεσσινοῦντα." H. STEPH. *ad edit.* 1. *L.* 62. Θεῶν Μητέρα. Malim τὴν Θεῶν Μητέρα.

L. 70. Κλαυδίαν Κυϊντίαν. *Claudiam Quintiam*; potius *Quintam*. Vide Liv. XXIX. 14. aliosque ibi a viris doctis citatos. Postpositum est nomini prænomen, ut alibi: vid. ad 288, 6. & ad 273, 60. De re conf. Plin. VII. 35. & quos ibi laudat Harduinus. Pag. 298.

L. 72 *sq.* ἐπιθειάσαι τε πολλὰ περὶ τῆς ἁμαρτίας. Sane non de *peccato*, sed de *innocentia* Deos obtestata est. Quare utique legendum περὶ τῆς ἀναμαρτησίας; quo ducit lectio cod. Med. Et sic in contextu repositum velim. Eodem vocabulo ἀναμαρτησία utitur Noster in hist. Pun. 367, 72. ubi Vat. A. mendose ἁμαρτησία habet, ut h. l. Med.

L. 74. ἕσπετο. Vid. Hisp. 199, 69. & ibi. not.

L. 83. δι' ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἀρίστων. „Tu lege, ut secum consentiat scriptor, δι' ἀνδρὸς καὶ γυναικός." WESSELING. *ad Diodor. Sic.* T. II. p. 605. Pag. 299.

CAP. LVII. Lin. 90. Πετηλίων. „At in fine pag. seq. vocantur Πετηληνοί. Neque tamen hic Πετηληνῶν, sed potius Πετηλινῶν scribendum puto. Vide Annot. in pag. 330. [p. 264, 6.]" H. STEPHAN. Vide ad pag. 264, 6. Constitueram hoc loco, sicut illic, Πετηλινῶν edere: & ad hanc scripturam refertur Nota textui h. l. subjecta. Sic & p. 302. 46. quum Πετηληνοὶ fuisset editum, Πετηλινοὶ restitui. Sed nihil impedit, quo minus hunc Πετηλίων scripsisse credi possit Appianus, a primo casu Πετήλιοι. Certe eâdem forma & ab Οὐενουσία, Οὐενουσίους Civ. I. p. 62, 20. & a Περυσία, Περυσίους, Civ. V. p. 775, 52. (ut alia taceam ejusdem generis) ab eodem dictos videmus.

L. 93 *sq.* ἵνα δ', ἔφη, μηδ' ὑπονοῆσθε· τοὺς μὲν δυνατοὺς παρέδωκε τοῖς Νομάσιν. Similiter fere in Evang. S. Marci c. 2, 10. ἵνα δ' εἰδῆτε, ὅτι ἐξουσίαν ἔχει --- λέγει τῷ παραλυτικῷ &c. Mendosam esse vulgatam lectionem mônuerat H. STEPHANUS: „Admitti (inquit) hæc scriptura non potest, ἵνα δ' ἔφη μηδ' ὑπονοεῖσθαι. Neque enim sequitur quidquam quod dixerit: & fuisset certe utendum futuris primæ personæ, non aoristis tertiæ: quinetiam dicendum, μηδ' ὑπονοήσητε. Sed nequaquam verisimile est tali sermone usum fuisse: contra

vero credibilem fore ſpero hanc meam conjecturam, ἵνα δ' ἦ μηδ' ὑπονοεῖσθαι, vel, ἵνα δὲ εἴη μηδ' ὑπονοεῖσθαι."

Pag. 300. *CAP. LVIII. Lin.* 11 *ſq.* τὴν αἰτίαν ἐδεδοίκει τοῦ τοσοῦδε πολέμου, πρῶτος ἐμβαλὼν ἐν Ἰβηρίᾳ. Si teneas cum Editis diſtinctionem poſt πολέμου, mendoſa utique vel defecta videri oratio debet. Sed deleta illa diſtinctione (quam deleat Lector velim) omnia plana erunt, & participium ἐμβαλὼν referetur ad τὴν αἰτίαν, hac ſententia: *timuit ſibi, ut qui tanti hujus belli cauſa exſtitiſſet in Hiſpania.* Sic αἰτίαν ἐμβάλλειν ſimiliter fere dictum atque λόγον ἐμβάλλειν, δόξαν ἐμβάλλειν. Ac neſcio an fortaſſe adjici etiam aut intelligi ſaltem debeat pronomen αὐτοῖς: *cauſa illis tanti belli exſtitiſſet*, vel *culpam tanti belli eis impegiſſet, per ea quæ jam in Hiſpania primum fecerat:* Sagunti enim expugnatio initium atque cauſa ſecundi belli Punici fuerat, vid. Hiſp. cap. 13. & Pun. cap. 67. init. Simili ratione verbum ἐπιβάλλω uſurpatum videmus Civ. II. p. 188. εἰ γὰρ οὐ δύναμαι πεῖσαι τὰ δίκαια ποιεῖν Καίσαρα, τό γε ἄγος αὐτῷ καὶ μύσος - - ἐπιβαλῶ.

L. 13 *ſq.* εὐξύλου τῆς Ἰταλίας οὔσης. „Debuit interpres [a cujus tamen verbis non recedendum equidem putavi] dicere potius, *quod Italia materie abundet*, ſive, *lignis abundet.* Poteſt enim aliqua regio affatim ligna ſuppeditare, ſed quæ aliunde in eam invecta fuerint." H. STEPHAN.

L. 15. „Deſunt fortaſſe aliquot verba inter ἀλλοτρίων & καταφρονῶν: hæc videlicet, ὅσον οὔπω γενησομένων. Quibus inſertis ſcribendus ita ſit hic locus, τῶν δὲ ἔτι ὑπηκόων οἱ πόλεων, ὡς ἀλλοτρίων ὅσον οὔπω γενησομένων, καταφρονῶν. Ita autem locum hunc ſcribens, ſequor quendam paginæ 344. [295, 30.] ubi de Brutiis eodem modo loquitur." H. STEPHANUS.

Pag. 302. *CAP. LX. Lin.* 46. Πετηλινοὶ. Vide ad p. 264, 6. & 299, 90.

L. 49 & 50. „Suſpectum ἄνδρας & συναγαγών." MUSGRAV. ἄνδρες i. q. ἄνθρωποι ſunt *homines, incolæ. Regionem*, inquit, *vaſtavit, & incolas in extremam calamitatem adduxit.* Pro πολλάκις συναγαγὼν fortaſſe πολλάκις ἀγαγὼν ſcripſit. Attamen & alibi compoſitum verbum συνάγειν eadem

fere notione usurpatum deprehendimus ac simplex ἄγειν, velut Civ. I. 143, 12. τὸ τέλος αὐτῷ τῆς νίκης συναγαγόντα.

L. 54. „Hic κατεφρόνησεν ὡς πολεμίων: quod plus est quam quod de Brutiis & aliis dixit, ὡς ἀλλοτρίων καταφρονῶν. Vide annotat. in paginam proxime præcedentem. [pag. 300, 15.]" H. STEPHANUS. *Pag.* 303.

CAP. LXI. Lin. 64 *sqq.* Τοῦτο τὸ τέλος ἦν --- πεντήκοντα ἦν. Beraldus ad verbum: *Hic fuit exitus expeditionis Annibalis in Italiam, & hujus belli Punici annus secundus & quinquagesimus.* Non fuisse autem annum *quinquagesimum secundum*, sed *decimum sextum*, ipse Appianus modo dixerat p. 302, 48. namque Hisp. c. 13. docuerat, expeditionem Annibalis in Italiam mox post indictum Carthaginiensibus a Romanis bellum fuisse susceptam. Qua fere ratione emendanda supplendaque hæc extrema libri hujus verba suspicer, in versione latina Græcis subjecta declaravi. Conf. hist. Pun. cap. 2. pag. 306. extr. & cap. 67. p. 390. ubi quamquam rotundo, ut ajunt, numero *per quinquaginta annos* durasse dicatur pax bellum Punicum II. secuta, tamen, subtilius si spectes, ab A. U. 553. quo composita pax est, ad A. 605. quo Bellum Punicum III. erupit, duo & quinquaginta anni excurrerunt.

ADNOTATIONES
AD APPIANI LIBRUM VIII.
DE REBUS PUNICIS.

Pag. 304. INSCRIPTIONEM impreſſa exemplaria hanc præferunt: Ἀπϖ. Ἀλεξ. Ῥωμαϊκῶν Λιβυκὴ ἢ Καρχηδονική. Scripti codices partim carent titulo, & in his Regii; partim ſimpliciter dant Ἀππιανοῦ (Ῥωμαϊκῶν) Λιβυκή. Verba ἤτοι τὰ Καρχηδονικὰ unus dedit Vat. A. Ipſe Appianus, ubi hujus libri mentionem fecit, (Præf. p. 18, 80. Hiſp. p. 116, 57 ſq.) Βίβλον Καρχηδονικὴν dixit. Fuiſſe autem generalem Libri Inſcriptionem, Λιβυκὴ, & in duas partes fuiſſe diſtributum, quarum prior (Καρχηδονικὴ inſcripta vel τὰ Καρχηδονικὰ) Hiſtoriam Punicam explicabat, altera, Νομαδικὴ, Numidicam, diſcimus ex Photio & ex Anonymi alterius de Appiani opere Teſtimonio: vide ſupra hoc vol. pag. 5, 43. & p. 13, 59. Prior pars integra ad nos pervenit: ex poſteriori Fragmenta nonnulla, quæ ſuperſunt, ſubjecimus.

CAP. I. Lin. 2 *ſq.* „ οἰκισταὶ δ' αὐτῆς ἐγένοντο Ζῶρός τε καὶ Καρχηδών. Cum Appiano conveniunt Philiſtus Naucratita, Euſebius in Chronico, Stephanus de Urbibus & Hieronymus, ac Carthaginem a Zoro vel Xoro & Carchedone conditam ſcribunt. [*Xori* nomen nuſquam reperias, niſi in vitioſa hac apud Appianum lectione.] Hos tamen Salmaſius in Solinum, Voſſius Theol. Gent. & Bochartus refelliunt, noſque docent, *Zorum & Carchedonem* urbium, non conditorum, eſſe nomina. Nempe *Zorus* eſt idem quod *Tſor*, Phœnicium Tyri nomen. Ita efferebant veteres. Liber nominum in Hieronymo, cap. de Marco: *Tyrus quippe lingua Hebræa Zor dicitur.* Et Καρχηδὼν eſt Carthago. Verum nomen erat *Carthada*, i. e. nova urbs. Solinus: *Eliſſa mulier extruxit, & Carthadam dixit, quod Phœnicum ore exprimit Civitatem Novam.* Inde eſt, quod utraque Carthago, tam Libyca,

quam

quam Iberica, græce dicta est Καινὴ πόλις, ut videre est apud Stephanum & Eustathium. Porro de conditu urbis videatur Scaliger [in Appendice operis] de Emend. tempor. & in Not. ad Eusebium. [num. DCCCIV. & MDCCCLXXI.]" AL. TOLLIUS. „Simson ad A. M. 2772. Ζῶρος exhibet, & a צור nomine urbis Tyri repetit." REISKIUS. Pag. 394.

οἰκισταὶ δ᾽ αὐτῆς, pro αὐτοῖς quod ex codd. Reg. ediderat C. Stephanus, reposuit Henricus: illudque conservavi, quoniam id ipsum exhibent codex Augustanus & cod. Venetus uterque. Sed Vratislaviensis liber, &, quantum video, Vaticanus A. (quem deinceps simpliciter Vaticanum nominare licebit, quoniam Punica hæc Historia ad illum unum ex Vaticanis collata est) cum Regiis & edit. 1. in αὐτοῖς consentiunt. Quam lectionem si sequaris, erit αὐτοῖς ad Phœnices colonos referendum; & οἰκισταὶ erunt *duces coloniæ*, qua notione vocab. illud in libris de Bell. Civ. plus semel occurrit. Ξῶρος, quod vulgo hic legebatur, scripti etiam libri nostri exhibent omnes. Sed illud, proclivi sane librariorum lapsu, ex Ζῶρος esse corruptum, ante Simsonum, quem advocavit Reiskius, viri docti, quos in brevi Nota infra contextum nominavi, pro tam comperto habuerunt, ut locum hunc Appiani non aliter citaverint ac si Ζῶρος vulgo hic legeretur: Jos. Scaliger ad Euseb. p. 50. num. DCCCIV. Salmasius ad Solinum p. 228. Bochartus in Chanaan s. de Phœnicum coloniis, lib. I. cap. 24. Ceterum hanc sententiam, quæ Carthaginem ante Trojæ excidium a Zoro & Carchedone conditam perhibet, non suo nomine, sed tamquam aliorum, Græcorum puta nonnullorum, (e quorum numero Philistum nominat Eusebius) proferri ab Appiano, manifestum fit ex eo, quod, quam huic mox opponit, Romanorum atque ipsorum Carthaginiensium sententiam veluti suam exponit, eamdemque rursus sequitur, ubi de temporis spatio, quo stetit Carthago disserit, cap. 2. p. 306. cap. 51. p. 366. & cap. 132. p. 493. Conf. Adnot. ad pag. 306, 28. De diversitate autem sententiarum circa tempus, quo a *Didone*, cui & *Elisam* vel *Elissam* nomen fuisse notum est, condita Carthago vel *Byrsa*

ſaltem, arx Carthaginis, perhibetur, præter auctores a Tollio citatos, conferri poteſt Bongarſius ad Juſtin. XVIII. 6. cujus Adnotatio huc ſpectans Notis etiam Variorum ad Vellej. Paterc. I. 6. in edit. Ruhnk. inſerta eſt. Adde quæ notabimus ad p. 306, 28.

Pag. 304. *L.* 5. κατακαίνει. Sic mox l. 8. ἀφικνεῖται, interſperſis licet aliis verbis quæ in præt. imperf. vel in Aor. ponuntur. Sua auctoritate, & præter rationem, primus editor (quem ſecuti duo reliqui ſunt, qui nullos ſcriptos libros adhibuerunt) κατέκαινε poſuit. Nihil familiarius ſtylo hiſtorico, quam hujuſmodi ab uno verbi tempore ad aliud tempus tranſitus. Sic Hiſp. p. 162, 53. χορτολογοῦντι ἐπέκειντο, καὶ κλείνουσι πολλούς. Adde p. 171, 99. p. 109, 30 ſq. Similiter initio Fragm. ex lib. de Regib. p. 21. Αἰνείας -- ἤκμασε --- ἔφυγε ... καταπλεῖ. Et mox ibid. ἦρχε --- καὶ ζεύγνυσιν. &c.

Pag. 305. *L.* 8 *ſq.* ἀφικνεῖται πλέουσα Λιβύης ἔνθα νῦν &c. Intellige ἐς τοῦτον Λιβύης τόπον ἔνθα, vel ἐς ταύτην Λιβύης μερίδα ἔνθα νῦν &c. Sic Annib. 290, 36. ᾗ τοῦ τείχους αὐτὸς ἐφρούρει. Mithr. 679, 31. ἡ σαμβύκη ἐπαχθεῖσα τοῦ τείχους ᾗ τὸ τῆς Ἴσιδος ἱερόν ἐστι. Simili quadam ellipſi dictum videri poteſt illud Hiſp. 147, 98. κατέπλευσε τῆς Ἰβηρίας ἐς τὸ καλούμενον Ἐμπόριον: niſi id quidem per trajectionem potius quamdam vel hyperbaton, quod dicunt, poſitum eſt pro ἐς τὸ καλούμενον τῆς Ἰβηρίας Ἐμπόριον.

L. 11. περιλάβοι dedi ex Aug. Vat. & utroque Veneto. (Nam ſpecimen collationis quod ex Veneto S. Joh. & Pauli mecum communicatum eſt, præter Præfationem, initium hujus Libri de reb. Pun. complectebatur. Totus autem reliquus hic Appiani liber, cum ceteris omnibus, ad nullum alium Venetum codicem collatus eſt, niſi illum *Bibliothecæ S. Marci*, quem adeo poſthac nude *Ven.* vel *cod. Ven.* deſignare licebit.) *Vratislavienſis* codex, quem abſoluta demum duorum voluminum impreſſione, quibus ipſa Appiani Hiſtoria continetur, nactus ſum, rurſus h. l. cum Regiis codicibus & cum Impreſſis conſentit: quod quoniam plerumque fit, de iſto conſenſu deinceps non opus erit monere Lectorem;

ſatiſque fuerit, ſi hujus Codicis *Vratiſl.* lectiones tum demum adnotavero, ubi a Codicum Regiorum atque Impreſſorum lectionibus diſcedunt. Itaque ubi de Vratisl. nihil monebo, ibi intelliget lector cujus id noſſe intereſt, codicem hunc cum Regiis manuſcriptis atque Impreſſis conſentire. Ubi vero inter ipſos Regios & Impreſſos erit diſſenſus, ibi (niſi manifeſtius mendoſa ſit altera lectio) indicabo, utra ex parte ſtet Vratislavienſe exemplar. *L.* 13. οὕτω βρ. οὕτως etiam Vratisl. Pag. 305.

L. 12. ἐπὶ τῇ τῶν Φοινίκων μικρολογίᾳ. Gelenius: *riſerunt Phæcum ſordes.* Et plerumque quidem aliàs μικρολογία vel σμικρολογία *avaritiam* vel *ſordes* denotat, id eſt, *nimiam in dando* vel *erogando parcitatem*, ſed, ſicut generatim *minutarum rerum ſectationem ſtudiumque* indicat, ſic & *de parcitate in poſtulando* recte uſurpatur. conf. Maced. p. 514, 48. *L.* 17. σ]ενώτατον etiam Vratisl. Sic rurſus Aug. & Vat. C. Mithr. 642, 4. & Aug. ibid. p. 701, 3. & 703, 37. Eodemque modo apud Strabonem II. 122. B. III. 137. B. &c. Conf. Sylburg. ad Clenard. Inſtit. Ling. Græc. p. 435. extr.

L. 18. ἀπὸ τοῦδε Βύρσα ὀνομάζεται. Hæc eſt Græcorum derivatio illius nominis: quæ ipſa derivatio originem fabulæ iſti de bovina pelle dediſſe videtur. Rectius, & ad ſermonem Phœnicum adcommodatius, ab Hebræorum בָּצְרָה, (*Bozra*,) quod *arcem* notat, a Scaligero derivatum nomen *Byrſæ* eſſe, pridem conſentiunt eruditi.

Cap. II. Lin. 27. δυνάμει μὲν ἀξιόμαχος τῇ Ἑλληνικῇ, περιουσίᾳ δὲ μετὰ τὴν Περσικήν. Dura omnino & inſolens oratio, ἀξιόμαχος περιουσίᾳ μετὰ τὴν Περσ. Ac ſane adjectivum illud πλουσία, quod exhibet Aug. nullo licet ex reliquis codicibus ſuffragante, in locum vocabuli περιουσίᾳ ſubſtitutum malim. Pag. 306.

L. 28. ἑπ]ακοσίοις δ' αὐτοὺς ἔτεσιν ἀπὸ τοῦ συνοικισμοῦ *&c.* „Immo vero ἐννακοσίοις. Neque vel ſic rem exhauſtam habes. Cœpit primum bellum Punicum A. U. 490. finiit A. 514. Ab Anno U. C. 1. ad Æneæ in Italiam adventum ſunt anni 426. His adde quinquaginta, quos ſtetit Carthago ante Trojam exciſam: habes annos 990. Repetit tamen eandem

Chronologiam p. 28, 34. & 82, 17. [366, 55. & 493, 35.]" Pag. 306. REISKIUS. Similiter SCHEGKIUS ad Vellej. Pat. I. 6. „Sibi ipſi, ait, contrarius Appianus. Ecce in limine Punici, L. ante Ilium captum annis conditam Carthaginem: &, paucis interjectis, ſeptingenteſimo anno a Carthagine condita Romanos eis abſtuliſſe Siciliam narrat. Jam, Siciliam in Romanorum poteſtatem veniſſe DXII. ab U. C. & a Troja capta ad U. C. intereſſe annos CDXXXII. ſcimus. Aſſide pulverem eruditum, & puta; numquam conſtabit ratio." At tum demum computus hic ſeptingentorum annorum pugnabit cum eis quæ in limine Libri dixerat Appianus, ſi ſententiam eam, quæ L. annos ante Ilium captum conditam Carthaginem ſtatuit, tamquam unice veram atque ſuam ille propoſuit. Quod quidem longe ſecus eſſe, ſi cui ex ratione ea qua ſententiæ iſti ſententiam Romanorum atque ipſorum Carthaginienſium oppoſuit, minus patere videtur, ex ipſo ſaltem hoc computo quem hic legimus, ac magis etiam ex reliquis duobus Noſtri locis, ad quæ Reiskius provocavit, manifeſtum fieri poterat. Conf. ſupra ad cap. 1. lin. 2 ſq. Satis enim adparet, tribus hiſce locis æram conditæ Carthaginis non ante Trojæ figi excidium, ſed ad id tempus referri quo a Didone vel Eliſſa deducta Punica colonia perhibita eſt.

At vero illud dubitationem aliquam habere poſſe intelligo, quod, quum circa finem belli Punici II. A. U. C. 552. Pœni oratores (Pun. 366, 55.) prædicantes inducantur, *per* DCC. *annos floruiſſe ſuam civitatem*, tamen nunc *ſeptingenteſimo a conditione Carthaginis anno Sicilia multatos Pœnos* dicere videatur Appianus, quod ſtatim finito bello Punico I. A. U. 513. factum erat; tum vero quod rurſus (Pun. 493, 35.) ad eumdem annum DCC. a nativitate Carthaginis excidium ejuſdem referat, quod in A. U. 608. incidiſſe conſtat. Quam quidem dubitationem non ita levandam puto, ut erratum fortaſſe in numeris eſſe dicamus; quamquam, ſi hoc loco, in quo verſamur, ἑξακοσίοις legeremus pro ἑπτακοσίοις, melius conſtare videri poterat ratio. Sed primum conſiderari velim, eodem hoc loco non præciſe dicere Appianum, *ſeptingenteſimo anno*

Siciliam Pœnis eſſe ademtam. Etenim hæc phraſis ἑπτακοσίοις ἔτεσιν latius patet, & idem fere ſignificat, quod latina locutio *intra ſeptingenteſimum annum.* Deinde vero ex ipſo nexu orationis intelligi videtur, illud temporis ſpatium, quod laxiori iſta ratione definit Scriptor noſter, non ad unam Siciliam Pœnis ademtam reſtringendum; ſed ad reliquas omnes calamitates quæ hanc ſecutæ ſunt, quas continua ſerie cum illo primo detrimento enumerat, eſſe extendendum. Quod ni ita eſſet, multo ſane aptius fuerat, everſionis tempus definire, quam illud quo una ſolum provincia minutum eſt Pœnorum imperium. Denique quum ſatis adpareat, ſingulis tribus locis, de quibus quærimus, non niſi obiter & latiori quadam ratione rotundoque, ut ajunt, numero ætatem Carthaginis indicare Appianum voluiſſe; videmus, inter diverſiſſimas variorum auctorum de annorum numero, quos ſtetit Carthago, ſententias, medium quemdam numerum ſatis apte fuiſſe ab eodem ſelectum. Nam quum alii conditam ab Eliſa Carthaginem LX. & quod excurrit annis ante Romam dicerent, (Timæus Siculus apud Dionyſ. Halic. lib. I. c. 74. pag. 60. ed. Sylb. Vellejus Pat. I. 6. cf. Euſeb. Chron. num. MDCCCLXXI.) alii XCII. annos ponerent, (Liv. Epit. LI. Anonymus ap. Suid. voc. Ἀφρικανός.) alii denique, (Solinus c. 30. al. 27. cf. rurſus Euſeb. l.c.) ut plures nunc omittam ſententias, CXXX. vel CXL. annos a condita Carthagine ad Romam conditam numerarent; Appianus, videns in tantis auctorum diſſenſionibus nihil certi poſſe definire, mediam quamdam rationem laxioremque ſecutus, haud ita incommode & decrementi initium imperii Punici & excidium tandem urbis circa ſeptingenteſimum fere annum, ex quo condita erat, ait accidiſſe.

L. 33. Σκιπίωνος. Sic & Vratisl. *L.* 36. ἐσενεγκεῖν. Sic & REISKIUS legere juſſit: „ἀπενεγκεῖν aut ἐσενεγκεῖν, ut pag. 17, 39. & 105, 34." [p. 341, 43. & Syr. 579, 35.] ἐσφέρειν proprium verbum, ubi de *pendendis* ſ. *conferendis tributis* agitur; nonnumquam συμφέρειν. Paſſim tamen apud Noſtrum unum alterumve probatum ceteroquin codicem ἐπενεγκεῖν pro ἐσενεγκεῖν exhibere comperi, ex male intellecto, ut videtur,

Pag. 366.

Pag. 306. ſcripturæ nexu quo præpoſitiones ἐς & ἐπ in compoſitione verborum exprimuntur: vide Pun. 341, 43. Maced. 514, 44. Civ. IV. 635, 79. Civ. V. 720, 29. & 31.

Pag. 307. *L.* 39. ἀλλήλοις ἐπολέμησαν. Sic h. l. unus exhibet Vratisl. ſed is quoque ita ut ſimul ἀλλήλους legi poſſit. Vide Adnot. ad Præf pag. 16, lin. 38. *L.* 41. ἐπάρατον ἔγνωσαν. Poſſis ſuſpicari, poſt hæc verba nonnihil intercidiſſe; velut, εἴ τις αὐτὴν αὖθις οἰκήσειε. conf. p. 498, 12 ſq. Sed & recte ἐπάρατος χώρα dicetur, *quam habitare non licet*, ut ἐπάρατα χρήματα, *pecuniæ quæ tangere nefas eſt*, Civ. II. 368, 85. Et infra, p 500, 52 legimus τῆς πάλαι Καρχηδόνος τὸ ἐπάρατον.

L. 42. ἀγχοτάτω, i. q. ἄγχιστα vel ἐγγυτάτω. Forma Herodoto frequentata, & Appiano familiaris; ſed apud hunc ſæpe vario modo a librariis corrupta. H. l. verum ſolus dedit Vat. ſed ἀγχωτάτω Aug. ἐγχοτάτω Ven. ἀγχιτάτω cum Regiis Vratisl.

L. 46. Αννιβαϊκή. Sic tacite poſuit H. Steph. Ex Vat. & Ven. nil adnotatum. Vratislavienſis cum Regiis & Aug. & edit. 1. dat Αννιβιακή. Vide ad Præf. Appiani p. 18, l. 80.

Pag. 308. *CAP. III. Lin.* 64 *ſq.* τὴν νύκτα πρὸς τῶν νικώντων ἔσεσθαι. Gelenius: *noctem profuturam victoribus*. An, quod non facile recipere ſe hoſtes propter objectum a tergo flumen poſſent? *L.* 69 *ſeqq.* Codex Bav. in *Excerptis de Legationibus* hæc habet: Ὅτι Ατίλιος ὁ στρατηγὸς Ρωμαίων, αἰχμάλωτος γεγονὼς ὑπὸ Ξανθίππου τοῦ Λακεδαιμονίου· τόνδε μετ' οὐ πολὺ κάμνοντες οἱ Καρχ. σὺν οἰκείοις πρέσβεσιν &c. uſque verba κέντρα πάντοθεν ἐχούσῃ διέφθειραν. pag. ſq. l. 77.

CAP. IV. Lin. 72. πρέσβευσιν, quum operarum errore in

Pag. 309. edit. 1. irrepſiſſet, ex ea in reliquas tranſierat. *L.* 74. τέλεσι repoſuit H. Steph. ſuffragantibus omnibus libris noſtris, exceptis Regiis.

L. 75 ἐπανῆλθεν ἐς λύμην ἕτοιμον. Quum ἐς λίμνην olim ex Regiis libris, ſuffragante cod. Aug. (cui & Ven. & Vratisl. accedere interim cognovi) editum fuiſſet; monui in *Exercitationibus in Appiani Roman. Hiſtor.* Sect. V. p. 41. ἐς λύμην eſſe legendum; quam emendationem præiverat eruditus interpres Appiani SIGISM. GELENIUS, pro Græcis

verbis ἐς λίμνην ἕτοιμος, quæ vulgo hic legebantur, hæc latina verba ponens, *paratus ad supplicium*: quemadmodum & apud Ciceronem legimus de Senect. c. 20. *M. Regulus ad supplicium est profectus*; & de Offic. lib. III. 27. *neque vero ignorabat, se ad crudelissimum hostem & ad exquisita supplicia proficisci*: & rursus c. 28. *ad cruciatum revertisse*. Nam mendo quidem laborare vocabulum λίμνην, dubitari non poterat: & satis adparebat, ex pag. præcedenti, ubi de eodem Atilio loquens Appianus dixerat ἀμφὶ λίμνῃ στρατοπεδεύων & περιώδευε τὴν λίμνην, nomen illud per incogitantiam vel imperitiam librarii, cujus animo id adhuc obversabatur, in locum alterius cujusdam, quod sive sono sive scribendi forma huic quodammodo vicinum erat, perperam esse traductum. Frigida autem videbatur PALMERII emendatio, qui in Exercitat. in Auctores Græc. p. 151. ἐς λιμένα legere confidenter jusserat, hanc vers. lat. adjiciens, *in portum reversus est ad omnia paratus*. Porro obtulerat quidem se animo meo cogitatio, quam mox etiam HEYNIUS V. Cl. mecum communicavit, si ἐς Λιβύην scripsisset Appianus, proclivem admodum fuisse ex Λιβύην in λίμνην transitum, præsertim cum haud raro literas β & μ ob figurarum cognationem inter se commutatas a librariis videamus. Sed, sic otiosum plane & ab hoc loco alienum fore nomen quod huic adjectum erat, sive ἕτοιμος, sive ἕτοιμον legas, intellexi. Itaque ἐς λύμην unice huic loco adcommodata videbatur lectio: & accedebat, quod non modo verbum λυμαίνεσθαι hac notione, *cum cruciatu enecare*, sed & ipsum nomen λύμη eadem notione frequentatum Appiano vidissem; velut cum Civ. I. pag. 114, 19 sq. λύμας καὶ θανάτους καὶ δημεύσεις conjungit, ubi de calamitatibus Syllanorum temporum disserit; aut quum in Exc. ex Hist. Gall. p. 84, 86. ait, Βριτόμαριν μόνον ἦγεν αἰχμάλωτον ἐπὶ λύμῃ. Eam vero emendationem posthac auctoritate Vatic. codicis confirmatam comperi, in quo perspicue ἐς λύμην legitur: & ab eadem lectione propius aberrare vidi codicem Bav. qui λοίμην exhibet. In eamdem emendationem incidisse MUSGRAVIUM video: monet enim, λύμην *vel*

Pag. 309.

Pag. 369. ποινῇ legendum. Miror, REISKIO non adrisisse; in cujus schedis ad h. l. hæc verba leguntur: „videtur interpres λύμην vel τιμωρίαν respexisse. Vera lectio est Λιβύην."

Ibid. ἕτοιμον. Sic ad unum omnes scripti nostri libri, plana & commodissima sententia, *ad paratum supplicium.* Scilicet offendit primum editorem, cui hanc ipsam lectionem offerebant codices Regii, nomen adjectivum ἕτοιμον terminatione masculina nomini substantivo fœminini generis junctum: itaque tacite & sua auctoritate in ἑτοίμως maluit mutare. Sed solet Appianus hoc nomine ἕτοιμος, tamquam communis generis, uti. Vide Hisp. 132, 27. & ibi notata. Plura exempla Index dabit.

L. 76. Καὶ αὐτὸν (Ἀτίλιον Ῥῆγλον) οἱ Καρχηδόνιοι, καθείρξαντες ἐν γαλεάγρᾳ *&c.* Conf. Exc. II. ex Lib. de Reb. Siculis, p. 93. — Ad hunc Appiani locum *de Reguli Supplicio* prolixa est JAC. PALMERII *Adnotatio* in Exercit. in Auct. Græc. p. 351 sqq. „Hanc historiam (inquit) vel potius fabulam plerique Romanorum posteris, ut veram, tradiderunt. Cicero de Officiis tertio [c. 26 sqq.] eam habet, & vigiliis necatum Atilium ait: ut & in Orat. in Pisonem [cap. 19.] resectas ei palpebras dixit: & Horatius Carminum III. ode 5. [& Valer. Max. IX. 2. extern. 1. aliique.] Silius vero Italicus in eo argumento tragice debacchatur: eos auctores sequutus Zonaras eadem de morte Atilii narravit: ii omnes Appiani huic loco concinere videntur. Si dixero me tantis & talibus auctoribus fidem non habere, risum forte tuum, vel indignationem movebo. Sed audi quæso, quæ me ab ea narratione credenda demonent, & expande frontem, si corrugata est. Polybius, qui belli primi Punici historiam fuse, ne dicam prolixe, satis exequitur, cum Atilii cladem & captivitatem narret; de toto eo negotio ne verbum quidem facit, ut nec de Atilii itu & reditu nec de ejus morte loquitur. Si quis conjecturæ nostræ locus est, puto eum auctorem de morte Atilii consulto tacuisse, ne coactus foret fallere fidem historicam, eam fabulam narrando ut Romæ obtinebat, vel odium Romanorum incurrere, si contrarium recepto apud eos ru-

mori traderet. Ut id credam, ſuadent duo loci inſignes, unus Polybii libri primi, [c. 14.] ubi de auctoribus qui bellum Punicum primum ſcripſerunt, ait, Philinum & Fabium non, ut oportuit, veritatem retuliſſe, ſed Philinum quidem omnia in Carthaginenſium favorem ſcripſiſſe, Fabium vero contra, & utrumque falſo; alter locus eſt Diodori Siculi, cujus extat fragmentum libri 24. quantivis pretii a Valeſio publicatum. [p. 273 ſq. & in edit. Weſſeling. T. II. p. 566.] Sic autem incipit: (de Atilii autem uxore & ejus liberis loquitur, quibus data fuerat cuſtodia Boſtaris & Hamilcaris, Carthaginenſium ducum captivorum.) Ὅτι ἡ μητὴρ τῶν νεανίσκων βαρέως φέρουσα τὴν τ᾽ ἀνδρὸς τελευτὴν, καὶ νομίσασα δι᾽ ἀμέλειαν αὐτὸν ἐκλελοιπέναι τοῦ ζῆν, ἐποίησε (vel ἔπεισε) τοὺς υἱοὺς κακουχεῖν τοὺς αἰχμαλώτους. *Quod mater juvenum graviter ferens viri mortem, & putans eum a vita deceſſiſſe propter incuriam, ſuaſit filiis, ut male haberent captivos.* Narrat deinde, quomodo ob carceris nimium rigorem, alter eorum mortuus ſit, alter vero duraverit; donec, re in vulgus prodita, Οἱ δὲ, μισοπονηρήσαντες τοῖς δημάρχοις προσήγγειλαν. δεινῆς δὲ οὖν τῆς ὠμότητος φανείσης, οἱ ἄρχοντες ἀνεκαλέσαντο τοὺς Ατιλίους, καὶ παρ᾽ ὀλίγον θανάτου κρίσιν προσέθηκαν ὡς καταισχυνοῦσι τὴν Ῥώμην· διηπειλήσαντο δὲ τὴν ἁρμόττουσαν παρ᾽ αὐτῶν λήψεσθαι τιμωρίαν, εἰ μὴ πᾶσαν ἐπιμέλειαν ποιήσονται τῶν αἰχμαλώτων. οἱ δὲ τῇ μητρὶ πολλὰ καταμεμψάμενοι, τὸν μὲν Βοδόστορα καύσαντες ἀπέστειλαν τὴν τέφραν τοῖς συγγενέσι, τὸν δὲ Αμίλκαν ἐκ τῆς κακουχίας ἀνέλαβον. Id eſt, *Illi vero odio habentes eam malignitatem, id tribunis denunciaverunt: & cum videretur ea crudelitas graviſſima, Magiſtratus Atilios ad ſe vocarunt; & parum abfuit, quin eos in capitale judicium adducerent, tamquam Romam dedecore afficientes: denunciarunt autem illis, eos graviſſimas daturos pœnas, niſi omnem curam adhiberent iis captivis. Illi autem multum apud matrem quiritantes, & de ea querentes, Boſtora quidem uſſerunt, & cineres miſerunt ejus agnatis: Hamilcarem vero male habitum refocillarunt.* Ex hoc Diodori loco & ex Polybii ſilentio licet conjicere, totam de M. Atilii ſupplicio tragœdiam ad pulpita amandari debere,

Pag. 309.

Pag. 309. & a veritate historica exulare: & mihi videor totam Atilii historiam intelligere. Adverte animum, lector. M. Atilio totam Carthaginensium ditionem libere populante, Asdrubalem, Bostarem, & Hamilcarem duces arcessunt Carthaginenses: pugnant cum Atilio, vincuntur, de pace agunt; sed incassum ob duriores conditiones ab Atilio propositas. Denuo pugnant, Xanthippo Lacedæmonio duce; vincunt, & universum Romanorum exercitum delent, & ipsum ducem Atilium captivum Carthaginem ducunt: curam adhibet Hamilcar, & captivum fovet, ut fit in bello: classem navium 350. parant Romani, & consulibus M. Æmilio & Servio Fulvio ducibus, ad Hermæum promontorium classem Carthaginensium profligant, captis navibus 114. & ducibus Bostare & Hamilcare, quos Romam mittunt cum victoriæ nuncio: quod ex eo conjicio, quod de iis non fit amplius mentio in illo bello, sed de solo Asdrubale, & quod ex eo Diodori loco citato pateat eos captivos Romam ductos fuisse. Senatus, ut solaretur uxorem & filios Atilii, iis mandat custodiam ducum Carthaginensium, ut haberent redemptionis Atilii pretium, facta scilicet commutatione, ut fit in bello, quod Diodorus narrat. At accidit, ut morbo moreretur in captivitate Atilius: unde irata uxor, & non amplius sperans se per suorum captivorum transmutationem potituram marito, eos crudeliter vexat: unde Senatus iræ adversus matrem & filios. Ea vero, ut colorem justitiæ daret crudelitati suæ, fabulam hanc de necato per incuriam & vigilias & tormenta Atilio in vulgus & alias mulieres, ejus affines loquaces, tradidit; unde rumor ille increbuit, & in majus traditus est, & propter Carthaginensium odium facile creditus, vires acquisivit eundo. Nisi ita res se habuerit, multum me fallit conjectura. Lege lector, veritatis sectator, totum Diodori fragmentum & Polybii librum I. attente; &, ut spero, dices me non aberrare a verisimili, & *inter errata historica M. Atilii caveam, & aculeos & palpebras sectas annumerabis.*" Hæc PALMERIUS. Ceterum de illa Reguli sive historia f. fabula vide Auctores a Reimaro citatos ad Dionem p. 62. & de dissensu veterum in supplicio

Reguli conferri poterunt, quos ibidem Reimarus laudavit, Dukerus ad Flor. II. 2, 23. & Drakenb. ad Silium Ital. Punicor. VI, 539. *Pag. 309.*

L. 78. συμφορῶν Aug. Sic aliis nonnullis locis, rarissimis quidem, ubi ξὺν sive nude sive in compos. verborum contra Appiani morem editum erat, σὺν restitui, adstipulante uno aut altero scripto libro, Hisp. 125, 3. Civ. II. 232, 77. Syr. 541, 76. alicubi & absque librorum auctoritate, ut in Fragm. ex Suida, pag. 27, 84. Est & ubi intactum reliqui ξὺν, in quinque codicum consensu. Civ. I. 123, 65.

L. 82 *sq.* ὁ μὲν δὴ δίκην ἔδωκε τήνδε εὐπραγίας. „Insignis perfidia, Pœnis sæpius usitata. Documento ipse Annibal: qui quamvis pro eorum incolumitate plures imperatores, plures Romanorum exercitus trucidasset, quam gregarios milites alius, in exilium tamen ire coactus fuit. Expertus eamdem quoque Masanissa, de quo inferius hoc eodem libro. Quare non immerito nunc *fraudulenti*, nunc *mendaces*, *versipelles* & *bilingues* apud Scriptores nominantur. Et Regulus ipsam Carthaginem *fraudum domum*, *gentem astu fallere lætam*, appellavit. Ipse Annibal apud Silium de se gloriatur,

> *Scita patrum & leges & jura fidemque Deorum*
> *In dextra esse sua.*

Exempla qui cupit, præter nostrum, Polybium, Diodorum Siculum, Livium, & imprimis Valerium Maximum consulat." AL. TOLLIUS, *aut nescio Quis in edit. Tolliana.*

CAP. V. Lin. 89. An εἰρηναῖα ἦν τὰ ἐς ἀλλήλους? *Ead. & seqq.* Λίβυες δ' ὅσοι Καρχ. &c. Conf. hist. Sic. p. 95. & Hisp. cap. 4.

L. 91. ἐγκλήματά τινα μισθῶν. „Forte περὶ μισθῶν." REISK. *Pag.* 310.

L. 92 *sq.* ἐπολέμουν αὐτοῖς. Vide ad p. 308, 39. & ad Præf. p. 16, 38. *L.* 95 *sq.* ἀπείρητο. Sic tacite, recte vero, reposuit H. Steph. adstipulantibus Aug. Ven. Vat. *L.* 3. διὰ τὸν λιμόν. Candidus: *rerum inopia, ut in bello fit, universam Libyam redegerunt in potestatem*; forte, quod utramque lect. λιμὸν & πόλεμον, alteram alteri superscriptam, aut

Pag. 310. alteram in textu, alteram in ora exemplaris sui scriptam invenit. διὰ τὸν λιμὸν reponere REISKIUS etiam jussit.

L. 5. ἔβαλλον sive casu sive ex ingenio posuit H. Stephanus; non male, sed refragantibus scriptis libris. *L. 6.* λανθάνοιεν quoque tacite restituit H. Steph. recte & consentientibus Aug. Pag. 311. Ven. Vat. *L.* 8. Mendose cum Regiis Vratisl. Σαρδῷ καὶ οὐδὲ ποινὴν ἔδωκαν.

CAP. VI. Hoc Capite locus erat exponendi ea, quæ in hist. Hisp. cap. 14. pag. 116. promiserat Appianus, quum, *quid Sempronius Longus aliique post eum Romanorum imperatores (usque ad P. Scipionem) circa Africam gesserint, in Punica Historia se perscripturum* profitetur, imo *a se perscriptum* ait, ἐν τῇ Καρχηδονικῇ βίβλῳ συγγέγραπται. De quibus rebus quum ne verbulum quidem h. l. hodie legamus; nescio, oblitus-ne sit promissi Scriptor noster, an interciderit ista Punicæ hujus historiæ particula. Ceterum Sempronium Longum, Africam licet provinciam sortitum, ne attigisse quidem cum classe sua Africæ oram, constat ex Livio XXI. 51. Reliquis vero expeditionibus ante P. Scipionem in Africam susceptis, a Cn. Servilio Cos. A. U. 537. (Liv. XXII. 31.) a L. Furio Prætore A. U. 538. (Liv. XXIII. 21.) a M. Valerio Messalla A.U. 544. (Liv. XXVII. 5.) a M. Lævino Procos. A. U. 547. (Liv. XXVIII. 4.) nihil magni momenti adversus Carthaginienses effectum fuisse videmus.

L. 12. ἐπὶ Ῥωμαίους. Tacitam hanc H. Stephani emendationem confirmant Aug. Ven. Vat. *L.* 18. & 22. Πούπλιος & Πουπλίου dedit Vat. reliquis codd. h. l. cum Editis facientibus. Ceterum utramque formam, Πούπλιος & Πόπλιος, promiscue & apud alios Græcos Scriptores & apud nostrum invenimus. Plerumque tamen in Πούπλιος apud Nostrum consentiunt libri.

L. 20. θνήσκετον. „ἐθνήσκετον." REISKIUS. Atque id Pag. 312. sane postulabat ratio grammatica. *L.* 28. πεμφθῆναι στρατηγός. Sic recte Aug. Ven. Et sic reponendum monuerunt REISKIUS & MUSGRAVIUS. De re conf. hist. Annib. cap. 55.

CAP. VII. Lin. 33. Μάγωνος. Vide ad Annib. p. 254, 29.

L. 37. ἐφεδρεύσειν Vat. & Ven. Sic & vetus interpres Pet. Candidus, *continue in Italia mansuros*: nec aliter dare debuit Aug. in quo ἐφεδρεύσει legitur. *Pag.* 312.

Cap. VIII. Lin. 50. ἔνθους ὤν. „Forte ἐνθουσιῶν." Reisk. — De eodem Scipione in hist. Hisp. pag. 121, 35. dixerat, πολλὰ ἀθρόως καὶ λάβρως, ὥσπερ ἔνθους, ἐπαγγειλάμενος: & 131, 15. τὸ βλέμμα καὶ τὸ σχῆμα διαθεὶς πάλιν ὥσπερ ἔνθους. De ejusdem vero cupiditate Pœnos in ipsa Africa invadendi, Hisp. 135, 80 sq. ὁ δὲ τοῦδε αὐτοῦ μάλιστα ἐπιθυμῶν ἐκ πολλοῦ. *Pag.* 313.

Cap. IX. Lin. 66. Ασδρούβαν. De scriptura hujus nominis conf. quæ ad pag. 105, 73. dicta sunt. *L.* 73. Αννίβα τε Reg. B. Aug. Vratisl. idque reponendum monuit Reiskius. *Pag.* 314.

L. 74. τὸ μέλλον αἰεὶ περιορώμενος. Vide ad Annib. 295, 28. Adposite hæc phrasis respondet verbo ἐβράδυνε, quod præcessit.

L. 78. ἐρέσσειν, *ad remigandum*, *qui remigaturi essent.* Temere ab editoribus futurum illud, in quod consentiunt scripta exemplaria, cum præs. permutatum est. *Pag.* 315.

Cap. X. Lin. 82. Σύφαξ δ' ὑπὲρ Reg. B. Aug. Vratisl. Inserendam conjunct. δὲ Reiskius etiam adnotavit: & eam jam inseruerat Sigonius ad Liv. XXIV. 48. Minus feliciter Musgravius hianti vulgo orationi inserto pronomine ὃς voluerat mederi: Σύφαξ ὑπὲρ ἅπαντας, ὃς καὶ τιμὴν &c.

L. 83. πρὸς τῶν ἄλλων. Sic & Cand. *a cunctis.* Sed præstare videtur πρὸ, in quod cum Aug. consentit Vratisl.

Ibid. Μασσυλίων. Syphax Massæsylorum rex fuerat; Massanasses vel Masinissa Massylorum vel Massyliorum. Vide Criticos ad Liv. XXIV. 48. & XXIX. 29. tum Appianum nostrum infra p. 334, 16. & 20. Ceterum Μασσύλιοι, non Μασσύλιοι, scribitur apud Steph. Byzant. *L.* 84. ἀλκίμου Aug. Vratisl. & monuit Reisk. *Ibid.* Μασσανάσσης Aug. De nominis hujus scriptura vid. ad Hisp. pag. 130, 92. De re, quæ hîc agitur, conf. Hisp. cap. 37. p. 144 sq.

L. 87. & 89. ἐνεγγύησε tacite posuit H. Stephanus. Vratisl. codex stat ab edit. 1. cum Regiis. Sed H. Stephani emendationem confirmat h. l. Aug. & eidem favent, ni fallor,

Pag. 315. Ven. & Vat. e quibus nihil varietatis hic adnotatum eſt. Atque iſta ſingulari ratione augmentum in medio recipere verbum ἐγγυάω, monuerunt Grammatici: cf. Suidas hac ipſa voce ἐνεγγύησεν. Sed plerumque apud Noſtrum Attica forma occurrit, quæ præter ſyllabicum augm. temporale quoque adſciſcit. Sic Syr. 552, 70. ubi ſimiliter ab H. Stephano pro ἐνεγύησεν (quod rurſus edit. 1. cum Regiis & Vratisl. dabant) ἐνεγγύησεν poſitum eſt, in Aug. eſt ἐνηγγύησεν. Et Mithr. 644, 21. in ἐνηγγύησε, & ibid. 796, 2. in ἐνηγγύα, omnia exemplaria conſpirant. Ceterum ſolo etiam temporali augmento ἠγγύησεν formari interdum Aor. 1. notum eſt; quam formam exhibet Pletho Leid. in Syriaca Appiani hiſt. loco paulo ante cit. pag. 552, 70. In præter. paſſ. rurſus duplex forma apud Noſtrum occurrit, ἐγγεγύημαι, & ἐνηγγύημαι, Hiſp. p. 145, 48. Mithr. 811, 68.

Pag. 317. *Cap. XII. Lin.* 23 *ſq.* πόνων τε πᾶσιν ἐξῆρχε. Cum Regiis facit Vratisl. Quorum lectio quum in πόνον τε πολὺν πᾶσιν ἐξῆρχε eſſet ab editoribus mutata, quæſivit MUSGRAVIUS, an παρεῖχε ponendum pro ἐξῆρχε? REISKIUS vero πόνων τε πολλῶν πᾶσιν ἐξῆρχε cenſuit legendum. *L.* 24. Leviuſculus operarum noſtrarum error, quo ὑποζυγ. poſitum eſt pro ὑπο-

Pag. 318. ζύγιον, neminem puto magnopere offendet. *L.* 26. Poſt πολλάκις commode poneretur minuta diſtinctio, qua indicaretur ad διεσκίδνη referendum hoc adverbium. *L.* 34. συνεχῶς προεπιχειρεῖν. An συχνῶς?

Cap. XIII. Lin. 42. εὐτρεπῆ ex H. Stephani tacita eſt emendatione, quam neſcio an confirmet Vat. & Ven. Ex his certe codicibus, quorum prior cum edit. 2. alter cum edit. 3. collatus eſt, nullam lectionis diverſitatem adnotatam hîc reperio. εὐπρεπῆ cum editis & Aug. dat Vratisl. Sæpiſſime autem duo iſta vocabula inter ſe permutata a librariis videre licet. conf. p. 325, 52. Nonnumquam etiam parum refert, utrum præferas.

Pag. 319. *L.* 51. ὑποκρίνασθαί τε Μασσανάσσην. Nullo modo ferri hoc poteſt, quod ſonaret *Maſiniſſæ perſonam induere.* Sicut ἐς Μασσανάσσην MUSGRAVIUS, ſic πρὸς Μασσαν.

reponere jussit REISKIUS. ὑποκορίσασθαι, de quo dixi in Nota textui subjecta, nihil huc pertinere intelligo. Nescio, an cum tertio casu construi verbum ὑποκρίνασθαι ea sententia possit, quæ hic requiritur: sed si ὑποκριν. τε Μασσανάσσῃ scripsisset Appianus, facile Μασσανάσσῃ in Μασσανάσσην transire per librariorum socordiam potuerat. Ceterum levi etiam verborum transpositione legere possemus ὑποκρίνασθαί τε, καὶ Μασσανάσσην ἐς φιλ. &c. quæ facillima fortasse medendi laboranti orationi ratio fuerit. Pag. 319.

L. 51 *sq.* ἐπαγαγέσθαι. ὑπαγάγεσθαι (sic) Aug. ὑπαγαγέσθαι Ven. Vratisl. Sic omnium consensu Pun. 342, 60. ἐς φιλίαν ὑπήγετο, & Syr. 543, 18 sq. Γαλάτας ἐς συμμαχίαν ὑπήγετο, *socios sibi adjunxit, in societatem adscivit.* Sic & Mithr. 725, 17. quum vulgo ἐς συμμαχίαν ἐπήγου legeretur, ex Aug. & Ven. ὑπήγου revocavi. Sed & ibi teneri ἐπήγου poterat: nam utrumque æque recte dicitur. Sic Pun. 340, 12. in τοὺς μὲν ἐς φιλίαν ἐπαγόμενος conspirant omnes. Et apud Polyb. IV. 84. ἐπαγαγέσθαι εἰς φιλίαν καὶ συμμαχίαν: & passim alibi. Quod vero apud Nostrum Pun. 454, 72. legimus, Γολόσσην εὐθὺς ἐς συμμαχίαν ἐπήγετο, id diversi paululum generis videri potest: hoc enim dicit, *Gulussam Scipio statim in belli societatem secum duxit.* *L.* 52. ἐπικρατήσαιεν, quod omnes dant libri, in ἐπικρατήσειαν mutare jussit REISKIUS: perspecte omnino, & magis adcommodate ad id quod præcesserat, nempe Καρχηδόνιοι δὲ καὶ Σύφαξ, πυνθανόμενοι, ἔγνωσαν.

CAP. XIV. Lin. 70. Etiam Vratisl. πῦργος h. l. & mox πῦργον, ut Aug. *L.* 75. πλησιαζόντων πολεμίων. „πλησιαζόντων τῶν πολεμίων." REISKIUS. Pag. 320.

L. 83. ἐκ βραχέως Aug. Vat. Vratisl. Sic carere possumus conjecturis REISKII & MUSGRAVII; quorum ille suspicatus erat: „Forte, αὐτὸς ἐκ βραχέων; aut ὡς ἐδύνατο βραδέως, *quam poterat tardissime*:" hic, minus feliciter „ἐς βραχύ πως." Pag. 321.

L. 88. ὡς φίλος, ἐπανιών. Melius abesset distinctio post φίλος. Sed incommodum plane verbum ἐπανιών: quod nec in lat. vers. expressi, quemadmodum nec Candidus nec Gelenius.

Pag. 321. Ac malim utique, cum REISKIO, ἐπανιόντι. Non enim Scipio, ſed Anno, *revertebatur*, quippe qui cum equitum manu Uticam erat provectus. *L.* 90. Mendoſe Aug. ἀντέδωκεν Ἀσρούβας. Jota in fine ſubſcribendum, quod ad latus olim poni ſolebat, in ς detortum eſt: ſicut ſæpe terminationes ας & αι inter ſe confuſas & permutatas videmus.

CAP. XV. Lin. 95. Λόχα urbs nulli alii Scriptori memorata. Conf. Criticos ad Liv. XXIX. 29, 2. & 34, 6. *Ibid.* Forſan πολλὰ καὶ δεινὰ ſcripſit Appianus.

Pag. 322. *L.* 98 *ſq.* ἡ δ' οὐχ ὑπήκουεν. Malim, οἱ δ' οὐχ ὑπήκουον.

L. 5 *ſq.* αὐτὸς ἐλεηλάτει, *ipſe prædam egit*, ſc. ex urbe. Sed ſicut initio hujus capitis dixerat Σκιπίων δὲ καὶ Μασσανάσσης τὴν χώραν ἐπόρθουν; ſic nunc, expugnata urbe, dicere voluiſſe videtur, *ad prædam ex agris* (cum Maſiniſſa) *agendam*, vel *ad vaſtandos agros rediiſſe Scipionem:* cui magis conſentit id quod ſequitur, Ἀσδρούβας δ' αὐτοὺς ἐνήδρευε &c. Præterea λεηλατεῖν de *agrorum populatione* potius, quam de urbis direptione, uſurpatur.

CAP. XVI. Lin. 15. πύργον. πύργων mend. edit. 1.

Pag. 323. *L.* 23. ἐπικαρσίας. Neceſſariam H. Stephani emendationem firmat Aug. & Vratiſl.

CAP. XVII. Lin. 29. ἑκατέροις Reg. B. Aug. Ven. Vat. Vratiſl.

L. 32. ἐπεχείρει διαιτᾶν διαλύσεις. Citat Suidas in Σύφαξ.

Pag. 324. *L.* 38. μεταθέσθαι opportune dederunt Aug. & Ven. pro ἐπιθέσθαι (ſic enim, non περιθέσθαι, ſcribi debuit in Nota ad h. l. infra contextum poſita) quod mendoſe cum Regiis & Vratiſl. dabant Editi. Corrigendam vulgatam lect. eſſe, MUSGRAVIUS viderat, & ſuſpicatus erat ἐπάγεσθαι fortaſſe legendum. *L.* 39. Μασσυλίων. Μασσαλίων h. l. mendoſe edit. 1. cum Regiis, Aug. Vat. Vratiſl. neſcio an & Ven. ex quo nihil adnotatum in ſchedis eſt. Sed p. 334. & deinceps Μασσύλιοι vel Μασσυλιοὶ dant omnes. Conf. ad p. 315, 83.

CAP. XVIII. Lin. 46. λήσειν. In λύσειν conſpirat cum edd. Regiis & Regiis Vratiſl. Candidus cum Aug. λήγειν legiſſe videtur; *non ultra differendum ratus.* De veritate emendationis

dationis H. Stephani dubitare non licet. *L.* 48. Θολοῦντα. Etiam hujus urbis nomen aliis ignotum. Vide viros doctos ad Liv. XXIX. 34, 6. *L.* 50. ἐθελήσαντας. Sic cum H. Stephano reliqui codd. exceptis Regiis. *L.* 52. εὐτρεπῶς reponere REISKIUS etiam jussit. *L.* 53. Quum vulgo legeretur, ὡς δὲ ἔγνω· „videndum est, ait REISKIUS, num ἔγνω respiciat ad Masanissam." Pag. 324. Pag. 325.

CAP. XIX. Lin. 59. Ὧν. Non video, cur τούτων idem REISK. repositum maluerit. *L.* 65 *sq.* Quum ceteros Appiani libros, præter duos illos, alterum de Rebus Hispaniensibus, alterum de Bello Annibalico, perpetuis Adnotationibus illustrare noluerit HENR. STEPHANUS; exstant tamen ejusdem *in Orationes vel Conciones per Appiani Libros sparsas Annotationes*, quas, sicut Tollius suæ editioni inseruit, sic & nos huic Commentario suis quasque locis, ne quid desideraretur quod ad illustrandum Appianum facere posse videatur, inserendas duximus. Igitur ad verba καὶ μάχης ἐξ ἀπογνώσεως H. STEPHANUS sic: „Gelenius in hàc interpretatione, *Et pugna ex desperatione*, verbum verbo reddidit: (atque ut hìc, μάχης ἐξ ἀπογνώσεως, ita ἐξ ἀπογνώσεως μαχέσονται pag. 32. [p. 379, 66.] dicitur.) Malim tamen, *& ea quæ desperatis convenit pugna*; vel, *& tali qualis ex desperatione nasci solet pugna.* Esse porro miros & propemodum incredibiles hujusmodi pugnæ effectus, cum ex hoc historico, aliquot locis, tum ex aliis discimus. Est autem observandum, in desperatione vel fugere solere milites, vel incredibili quadam non solum fiducia sed audacia etiam uti. Exemplum fugæ cum alibi habemus apud nostrum Appianum, tum vero pag. 26. [c. 47. p. 360.] valde insigne, utpote de ipso etiam Annibale, ἔφευγεν, ἤδη σαφῶς ἀπογνοὺς ἅπαντα."

L. 67 *sqq.* „E duobus, quæ a Scipione afferuntur ut suos ad hostem invadendum accendat, alterum omittit hic interpres. Ita enim Scipio Appiani ore loquitur, ἐκείνους μὲν ἐκπλήξει τὸ ἀδόκητον τῆς ἐφόδου, καὶ τὸ παράδοξον τοῦ ἔργου, τῶν ὀλιγωτέρων προεπιχειρούντων. At ille locum hunc ita reddit: *Illos terrebit necopinus adventus noster, & quod invadantur* Pag. 326.

Pag. 326. *a paucioribus.* Atqui his verbis exprimitur quidem τὸ ἀδόκητον; ſed omittitur, καὶ τὸ παράδοξον τοῦ ἔργου, id eſt, *& quia quod fiet a nobis incredibile erit.* Verum, quum id quod proxime ſubjungitur, ad illud quod proxime præceſſit referatur, ut pote rationem reddens cur factum eorum incredibile futurum ſit, interpres contra alterum illud eſſe putavit, quod Scipio ſuis ad inflammandos eorum animos proponeret: ideoque particulam & addidit. Totus enim hic locus ita reddendus fuerat: *Illi quidem terrebuntur inopino adventu noſtro, & quia quod fiet a nobis, incredibile erit, utpote invadentibus iis qui ſunt pauciores: at nos non in multas partes diſtracto, ſed conferto, exercitu utemur.*" H. Stephanus.

L. 72. „Ferri non poteſt hæc lectio, ϛϱατοπεδεύουσι δ' ὑφ' ἑαυτῷ ἕκαϛοι, nec dubito quin ὑφ' ἑαυτῷ mutari in ἐφ' ἑαυτῶν debeat. Ac convenit certe hæc, quam repono, lectio cum utriuſque interpretis verbis. Nam ita Gelenius, *ſeorſum enim caſtra habent:* (ſed ſcribe, *caſtra quique habent:*) ita & P. Candidus, *caſtra ſeparatim unuſquiſque eorum habet.*" H. Stephanus. ὑφ' ἑαυτῶν, propius vero, Ven. Vratisl. ἐφ' ἑαυτῶν, ut recte conjecerat H. Stephanus, dederunt Aug. & Vat.

Cap. XX. Lin. 80. „Perinde vertit Gelenius acſi ſcriptum eſſet, ὅτε καὶ τὸ ἔργον ἔϛαι φοβερώτερον, non autem ἐϛὶ φοβ. quum tamen recte ſcribatur ἐστὶ, non ἔϛαι. Neque enim hoc dicitur de iſta pugna, (nam ἔργον hic eſt *pugna*) tanquam illi futurum peculiare: ſed de quavis quæ nocte committitur, *eam eſſe magis formidoloſam.*" H. Stephanus.

L. 83. Quum vulgo ſic diſtingueretur oratio, τὰ βουλεύματα, μόνως ἐγνωκότων, monuit etiam Reiskius „comma poſt μόνως promovendum."

Pag. 327. *L.* 85. καὶ οὐκ ἔϛι ναυσὶ νυκτὸς ἐπιχειρεῖν. „Gelenius, ad vitandam ambiguitatem, debuit potius dicere, *nec licet navibus noctu aggredi;* vel, *nec poſſunt naves nocte* hoſtem *aggredi.*" H. Stephanus.

L. 95. „Omittit interpres [Gelenius] duo ista verba, καὶ τόλμῃ θρασυτάτῃ, quæ ita copulata vix memini alibi me legere. Ac in promptu ratio est cur quis ea non libenter copulet, quum τόλμα quidem vitio carere dicit [dici possit,] at non item θρασύτης. Quum tamen initio hujus concionis nomine τόλμα fuisset contentus, hîc longius progredi ausus est, & τόλμῃ θρασυτάτῃ dicere. Quem sermonem Aristoteli, & cæteris qui in suis Ethicis libris de virtutibus & vitiis disputant, haud facile probaret. P. Candidus vertit, *bona spe audaciaque confisi:* at vero Gelenius, quum illud ἐλπίδι χρηστῇ non minus recte vertisset, *cum spe victoriæ*, (quum enim hac de re sermo est, spes bona haud esse alia potest quam spes victoriæ;) interpretationem illarum vocum τόλμῃ θρασυτάτῃ, quæ proxime sequuntur, vel imprudens omisit, vel consulto vitavit: [expressit tamen quodammodo, per adjectum adverbium *acriter*: nos *pertinaci audacia* posuimus.] At ego non dubito, quin itidem fas sit latine dicere, *cum fiducia quæ sit etiam audacissima*; vel, *cum fiducia modo non audacissima.* Perinde acsi diceret, *cum fiducia quæ vel in audaciam erumpat.* Non ignoro tamen, Gelenium in ipso hujus concionis principio τόλμαν non distinxisse ἀπὸ τῆς θρασύτητος, sive θρασύτητα ἀπὸ τῆς τόλμης: quippe qui verba illa, Τόλμης καὶ ταχυτῆτος δεῖ verterit *Audacia nobis ac celeritate opus est.*" H. STEPHANUS. Pag. 327.

CAP. XXI. Lin. 16. ἀνεπήδων τε - - - μετελάμβανον. Verba hæc Appiani laudat Grammaticus S. Germanensis, v. μεταλαμβάνω: ubi ad marg. libri pro μετελάμβανον notatum est μετέλαβον. Vide supra, hoc Vol. pag. 17. Pag. 328. *L.* 25. Deletum velim comma post ἡγούμενοί τε. Pag. 329.

CAP. XXIII. Lin. 52. ἀργύρου Reg. B. Aug. Vratisl. Pag. 330.

L. 55. καταβαλὼν ἅπαντα, ἀριστεῖα. Sic recte distinxit Aug. & Cand. Monuitque etiam REISKIUS: „comma post ἅπαντα promoveatur, aut legatur ἅπαντι." *L.* 58. Μάγωνα reponere quoque REISKIUS jussit: neque dubitationi locus erat. Vide Notata ad Annib. pag. 254, 29. conf. Hisp. p. 145, 54. Pun. cap. 9. & cap. 31. extr. & c. 32.

Pag. 331. *Cap. XXIV. Lin. 62.* εἰς Ανδὰν κατέφυγεν. Livius XXX. 7. *Hasdrubal ex fuga cum paucis Afrorum urbem proximam petierat.* Etiam Polybius XIV. 5. urbis nomen tacet, quod uni Appiano memoratum legimus. *L. 66.* Cand. *Hannonemque, Bomilcaris filium.* *L. 68.* ἐλνίζετο ἐς τὰς τροφὰς Reg. B. Aug. Vat. Vratisl. ἐλκίζετο ἐς τὰς τροφὰς Ven. & Candidus, *adhibitis commeatibus.* ἐλνίζετο legendum MUSGRAV. & REISKIUS viderant: & in seqq. verbis quæ vulgo legebantur, ἐς τὰς ἄλλας τροφὰς, mendum inesse adnotavit MUSGRAVIUS. *L. 71 sq.* Aut post Ῥωμαίους, aut post Καρχηδονίους delenda verba ἐπὶ πολὺ monuit REISKIUS. Candidus, *diutius Romanos ac Carthaginienses distinebat:* legisse videtur ut Aug.

Pag. 332. *Cap. XXV. Lin.* 80. REISKIUM quoque video, deleto pron. τινα, legendum censuisse „ προὔπεμπε, *præmisso nuncio jussit*, τὸν εἴσπλουν τοῦ λιμένος *&c.*". *L.* 83. τὰ πλοῖα τοῖς κέρασι συνδῆται. „ ταῖς κεραίαις, aut τοῖς πέρασι, *bey den Enden.* [*par les bouts.* Sed sic fortasse teneri τοῖς κέρασι poterat: nam κέρας, ἡ ἐξοχὴ, & κέρατα, τὰ ἄκρα, Hesychius; ubi vide quæ monuerunt Abresch. & Alberti.] aut τοῖς πείσμασι, *rudentibus.*" REISKIUS. κέρατα *antennas* h. l. intellexerunt Cand. & Gelenius. Ac, pro κεραίαις, κέρατα *antennas* a Synesio dicta monuit H. Stephanus in Thes. Græc. Ling. Similiter vero Livius XXX. 10. *onerariarum quadruplicem ordinem pro muro adversus hostem obposuit: easque ipsas, ne in tumultu pugnæ turbari ordines possent, malis antennisque de nave in navem trajectis, ac validis funibus velut uno inter se vinculo inligatis, comprendit.*

L. 84. καταλαβὼν δὲ τοῦτο τὸ ἔργον. Reiskio etiam atque Musgravio suspecta fuerunt ista verba. Et MUSGRAV. quidem „ delenda fortasse duo verba τὸ ἔργον" censuit. REISKIUS vero „ aut καταβαλὼν, ait, legendum: *quum* (velut fundamentum) *substravisset* (suis consiliis) *hoc opus*: [sed ea quidem ratio frigidior videtur:] aut post ἔργον deest τετελεσμένον aut ἐπιτελεσθέν." Similiter & equidem ad oram exemplaris mei notaveram: Forsan καταλαβὼν δὲ ἕτοιμον τοῦτο τὸ ἔργον.

Sic & Candidus: *eo opere perfecto.* Fortasse tamen integritas etiam sua constat orationi; ut ea sententia sit quam cum GELENIO in lat. vers. expressi. Sed dubitationem rursus & hoc aliquam potest adferre, quod & ἔργον & πόνος frequentissime (apud Nostrum præsertim) de ipsa *pugna* dici solent, & quod ea continuo subjiciat Appianus ex quibus suspicari possis, dicere eum voluisse, ipsi pugnæ jam commissæ Scipionem supervenisse. At hoc quidem non necessaria ratione ex verbis, quæ præ oculis habemus, colligitur: & ex Livio XXX. 10. discimus, Pœnos, die segni navigatione absumto, satis temporis Romanis ad paranda instruendaque omnia reliquisse. Pag. 332.

L. 86. καὶ ἀπὸ τοῦ τείχους. A quonam *muro*? Nullus alius certe intelligi potest, nisi is quem colligatæ naves efficiebant. Sic ergo, ἀπὸ τῶν πλοίων, quod præcessit, non de eisdem, sed de aliis navibus, erit intelligendum. *L.* 88. ἀπιούσαις δ' αὐταῖς. Consentit Vratisl. *L.* 95. λῃστρικάς. Sic h. l. omnes. Promiscue aliâs λῃστρικὸς, & λῃστικὸς, ut apud alios auctores, sic apud nostrum, occurrunt. Pag. 333.

CAP. XXVI. Lin. 1. Λαιλίου recte Vat. & *duce Lælio* Cand. — In Λελίου cum reliquis facit Vratisl. *L.* 2. καθορώμενος, *conspectus ab hostibus.* *L.* 6. ἰδὼν commodum obtulerunt Aug. Ven. Vat. & inserendum illud verbum vidit MUSGRAV.

L. 4. πολλὰ καὶ ἀθρόα. „ Forsan πολλὰ βέλη καὶ ἀθρόα." REISK. Mihi in vulg. lect. nihil desiderari videtur.

L. 7. ἀντεπήλασε restitui ex Vat. idque jam in animo habuisse GELENIUS videtur, latine reddens *concitavit se obviam.* Vidit etiam REISKIUS, & diserte ἀντεπήλασε legendum monuit.

L. 9. αὐτοῦ τὸν Σύφακος ἵππον. Nollem sollicitatam hanc lectionem. *L.* 18. μεταστάντων. μεταστῆναι, vel μεθίστασθαι, idem quod aliâs sæpius μετατίθεσθαι dicit, *transire, deficere ad aliquem, signa transferre.* μετανασλάντων, quod cod. Vat. exhibet, esset *migraverant, emigraverant*: sic non ἐς Σύφακα dicendum fuerat, sed ἐς τὴν τοῦ Σύφακος; at id quidem ab hoc loco alienum videtur. Pag. 334.

Pag. 334. *Cap. XXVII. Lin.* 20. Μασσυλίους. conf. ad p. 315, 83.
L. 21 *sq.* τοὺς μὲν - - τοὺς δὲ Aug. Ven. Ex Vat. nihil adnotatum in ſchedis. τῆς μὲν - - τοὺς δὲ Regii & Vratisl. quod in τὰ μὲν - - τὰ δὲ mutavit C. STEPHANUS; qui in Indice variarum Lectionum, editioni ſuæ ſubjecto, adnotavit: „In exemplari erat τῆς μὲν αὖθις;" alteram autem lectionem, τοὺς δὲ, quæ vera erat, & ex qua prior erat corrigenda, ſilentio præteriit.

Pag. 335. *L.* 26 *ſq.* Σοφονίβας - - Σοφονίβαν. Obſequendum libris duxi. Literam σ ante β, quam cum edit. 1. ignorant omnes noſtri codices, Henr. Stephanus ex Livio XXX. 12. & 15. inſeruit: in quo tamen præeuntem etiam Candidum habuit. Sed ne alius quidem ullus, quoad quidem ſciam, Græcus auctor Σοφονίσβα ſcripſit. In Excerpt. ex Diodori Sic. lib. XXVI. Valeſius p. 288. ſcriptum exemplar ſecuturus, Σοφόνβα edere voluerat, quod contra ejus voluntatem in Σοφονίσβα mutatum eſt: vide ejuſdem Adnot. ad illum loc. & Weſſeling. T. II. p. 571. Apud Dionem & Zonaram Σοφωνίδα eam fœminam vocari, monuit ad l. c. Valeſius. Vide Fragm. ex Dione ap. Valeſ. p. 605. (edit. Reimari T. I. p. 27.) Zonar. Annal. IX. c. 11-13.

Pag. 336. *L.* 42. νῦν γε εἶναι ὑμῖν. νῦν γε ὑμῖν εἶναι Vratisl.

Cap. XXVIII. Lin. 50. οἷόν τι καὶ Κροίσῳ &c. Vide Herodot. I. 88 ſqq. *L.* 51. ταῦτα. Sic & REISKIUS reponere juſſit. *L.* 53. τὴν Συφ. γυν. Vratisl. cum Aug. Pariter REISKIUS.

Pag. 338. *Cap. XXIX. Lin.* 77. Malim ὑποσχέσεσι. Sed in ὑποσχέσει conſpirant libri. *L.* 78. τὸ στρατόπεδον ἐμπρησ. τὸ Σκιπ. Aug. Ven. Vat.

Pag. 339. *Cap. XXX. Lin.* 95. καὶ τὸ πλῆθος ἠλέγχετο. „τὸ πλῆθος non valde aptum. [Quidni?] Sententia potius flagitat ἡ συνωμοσία aut ἡ ἐπιβουλή." REISK. *L.* 1. διέβαλλεν Aug. Vat. Vratisl. *L.* 10. προκόπτοντος αὐτῷ dedit Aug.

L. 10 *ſq.* „κατακαύσας τὰ ἄχρηστα τῶν μηχανημάτων." REISKIUS.

Pag. 340. *L.* 11 *ſq.* τοὺς μὲν ἐς φιλίαν ἐπαγόμενος. Vide ad p. 319, 51.

Cap. XXXI. Hoc Caput cum ſeqq. uſque cap. 36. med. p. 346. l. 19. διὰ τὸν πόλεμον γενομένης *Excerptis de Legationibus* inſertum in Cod. Bav. *Lin.* 18. ἢ χρόνον διατρίψειν Vat. Bav. *Vel tempus conſultando tererent* Cand. *L.* 21. In ἀφῆκεν cum editis conſentit Bav. ἐφῆκεν cum Reg. A. & Aug. dat Vratisl. *L.* 23. βουλευτῶν prætuli cum Aug. & Bav. Pag. 340.

L. 25. ὡς ὁσάκις σύνθοιντο, παραβαῖεν Edd. ὡς ὁσάκι σύνθοιντο, παραβαῖεν Regii, & Vratisl. cum quibus faciunt Aug. & Ven. niſi quod hi mend. σύνθοιτο dent. ὁσάκις σύνθοιντο καὶ παραβαῖεν, omiſſa conjunct. ὡς, dedit Bav. fere ut Pun. 383, 16. αἰεὶ συνετίθεντο καὶ παρώρκουν. Utraque conjunctione, ὡς, & καὶ, caret Vat.

L. 29. ἐκλετρυχωμένης. Eamdem vim habet vulgata lectio ἐκλετριμμένης. Certe non modo ſimplex verbum τρίβειν, τετριμμένος, eadem notione haud dubie nonnumquam uſurpatum Noſtro videmus; (quamquam ſæpius variant codices inter τετριμμένος & τετρυμμένος, quod ex τετρυμένος corruptum eſſe monui ad Annib. 236, 29.) ſed & ipſum hoc compoſitum ἐκλρίβειν habemus Pun. 399, 81. ὁ λιμὸς τὸν Αννίβαν ἐξέτριβε. At vero hoc loco, in quo verſamur, verbum ἐκλετριμμένης, utpote notius & familiarius librariis, videtur utique interpretamentum eſſe verbi rarioris, quod codex Bavaricus ex vetuſtiori Hiſtoriarum Appiani recenſione nobis conſervavit; quo verbo uſum Thucydidem III. 93. & VII. 48. reperimus, cujus Scriptoris φράσιν paſſim æmulatur Appianus. Verbum ſimplex ejuſdem formationis, τετρυχωμένης, Civil. IV. p. 537, 98. ex alio probatæ recenſionis codice Regio, quem *Reg. C.* inſignivimus, vindicari Appiano potuerat, atque in contextum recipi utique merebatur, quod ibi a nobis factum non eſſe doleo. Ac hoc quidem loco levi menda in Bav. ἐκλετρυχομένης, per ο breve, legebatur, quod in ω longum fuit mutandum. Pag. 341.

L. 3 . ἐπιπλευσομένων. Alteram lectionem, ἐπιπλευσουμένων, quam infra retuli, in contextum receptam malim. Futurum verbi πλέω a probatiſſimis Scriptoribus, Xenophonte, Thucydide, aliis, πλευσοῦμαι, πλευσεῖσθαι, formari, vel ex Grammaticis notum eſt. Sic & in ἐπιπλευσεῖσθαι apud Noſtrum Civ. II.

Pag. 341. 246, 16 sq. consentiunt libri. *L.* 32. Λιγύων. Sic mox omnes, (*lin.* 38.) excepto Bav. qui utroque loco pravam lect. præfert. H. l. super β in Λιβύων in Vratisl. superscriptum γ. De vera scriptura nullum esse dubium potest: conf. ad Annib. p. 254, 29. & Pun. p. 314, 68. & p. 330, 58.

Cap. *XXXII. Lin.* 34. συμβούλους. Vide ad Hisp. 195, 8. Conf. Liv. XXX. 43. *L.* 43. ἐσενεγκεῖν. Vide supra ad pag. 306, 36. *L.* 43. Μασσυλίους. Supra, p. 315, 83. & 334, l. 16. & 20. Ceterum quod h. l. in Bav. Masæsyli cum Massylis confunduntur, id sæpe apud Livium & alios pariter factum videmus. Pag. 342. *L.* 47. ὁρκιοῦντες, recte, in fut. tempore, Aug. & Bav. Ceterum promiscue dicitur ὁρκίζω & ὁρκόω: recte utrumque.

Cap. *XXXIII. Lin.* 55. ταχυεργίαν. „ταχυοργίαν, *promtam iram.*" Reisk. At non solicitandum illud nomen, in quod omnes libri consentiunt. Sane in laude nonnumquam ponitur ταχυεργία, pro *celeritate in rebus gerendis*; ut Præf. p. 12, 85. Hisp. 146, 72. Sed & in vitio, pro *mobilitate, levitate, temeritate, celeritate ad male faciendum.* Sic certe & ταχύεργος Pun. 360, 74. Civ. II. 342, 68. *L.* 59. Ἀρεακιδῶν. Nulli alii Scriptorum, quod sciam, memoratum nomen. Candidus: *Numidarum principem, Arearchidem nomine.*

Pag. 343. *L.* 63 *sq.* Μεσότυλος. Livio *Mezetulus.* De eo vide Liv. XXIX. 29 sq. *L.* 65. Οὐερμινᾶς. Conf. p. 378, 40. Livius cum alibi, tum XXX. 36. *L.* 67. Νάρκην. An *Naraggara?* Liv. XXX. 29. Antonini Itin. p. 41. Sed vide ad 350, 87. Totus locus de *Narce* urbe l. 67-73. abest ab Exc. de Legat. in cod. Bav.

Pag. 344. *Cap.* *XXXIV. Lin.* 82. ὑπὲρ τὰς παραβάσεις. Nil variant libri. Imperite Candidus: *fumemque ob hujusmodi moras invalescere.* Reiskius: „Forte ὑπὲρ τὰς συμβάσεις, *a fame se magis, quam ab iniquitate pactorum, uri.*" *L.* 90. τοῖς τοῦ Σκιπίωνος Reg. B. Aug. Vratisl. Et Cand. *legatos invaderet.* Ceterum commodiorem videri posse intelligo lectionem vulgatam ταῖς sc. ναυσίν. At paulo post (l. 94.) unius tantum navis fit mentio.

Cap. XXXV. Lin. 11. μεθ' ἧς εἶχε revocavi ex Bav. Sic *Pag.* 345. & Reiskius emendavit.

Cap. XXXVI. Lin. 19. ἀσπόρου διὰ τὸν πόλεμον γενομένης. *Pag.* 346. In hæc verba desinit Ecloge de Legationibus in Cod. Bav. quæ inceperat a Cap. xxxi. *L.* 20. περὶ Ζάμαν. Polyb. XV. 5. Liv. XXX 29. Monuit etiam Reiskius: „ *Zamam* appellat Livius." Duo verba περὶ Ζάμαν vel περὶ Σάμον præteriit Candidus.

Cap. XXXVII. Ab hoc Capite nova incipit *Ecloge in Cod. Bav.* his verbis: Ὅτι ἱππομαχίας γενομένης Αννίβᾳ τε καὶ Σκιπίωνι, καὶ πλεονεκτοῦντος Σκιπίωνος, ὁ Αννίβας ἐς ἔσχατον κακοῦ ἀφιγμένος, καὶ τὸ παρὸν ἐπινοῶν ὅπως δύναιτο διαθέσθαι &c. usque Cap. xxxix. pag. 349. l. 69. πέμψας ἔλυσε τὰς ἀνοχάς. Quibus verbis hæc in fine adjecit compilator: Καὶ ὁ πόλεμος ἤρχετο.

Lin. 34. τεθραμμένος emendavit H. Stephan. & sic Aug. & *Pag.* 347. Vratisl. *L.* 43. μέχρι αὐτὰ revocavi ex Bav. Vide notata ad Præf. p. 2, l. 16.

Cap. XXXVIII. Lin. 55. ἐνδοῦναι Vat. Bav. Idem ver- *Pag.* 348. bum Hisp. 187, 72. restitui ex eod. Vat. & Med. *Ibid.* ἐπὶ τῷδε (posses & ἐπὶ τόδε legere) προσπελάσαντα. Conf. supra cap. 30. p. 339. *L.* 60. ἑαυτὸν. αὐτὸν cum aliis Vratisl. *Ibid.* Quæ sequuntur, οἱ δὲ κἀκεῖθεν &c. usque pag. sq. ὑβρίζετο, præteriit Bav.

Cap. XL. Lin. 87. Κίλλα, ignotum aliâs nomen. *Narag-* *Pag.* 350. *garam* hoc loco nominat Livius XXX. 29. quod apud Polyb. XV. 5. in Μάργαρον detortum est. *L.* 88. εὐφυὴς Aug. Vat. ut ratio postulabat, monente etiam Reiskio. *L.* 90. ὡς ἔχων τὸν λόφον. „ Forsan ὡς καθέξων, aut ὡς ἤδη ἔχων." Reiskius.

L. 99. ἑώρα δέ. Ob præcedens ἤχθετο μὲν, necessario hic *Pag.* 351. requiri δὲ videbatur. *Ibid.* ὡς εἴτε μένοι κατὰ χώραν, κακοπαθήσων: intellige, τοῦτο ποιήσει, id est, κακοπαθήσει: & sic mox rursus. *L.* 5. ἴσλη Aug. Vat. Sed ἴσλησι, ut vulgo, Vratisl. Nec hoc male. *L.* 6. φοβερώτατα κατασκευάσας. Mox pag. 355, 71. simplici verbo utitur, ἐλέφαντες ἐς τὸ φοβερώτατον ἐσκευασμένοι, sicut h. l. Vat. σκευάσας.

Pag. 351. *L.* 7. ὑπ' αὐτοῖς. Nil variant libri: & Cand. *ſub iis.* An, quod ſub belluarum mole, veluti ſub muro, tuti ſtabant. Ceterum commoda ſane *Muſgravii* emendatio ἐπ' αὐτοῖς, *poſt illos*: & convenit Polybio XV. 11. μετὰ δὲ ταῦτα (τὰ θηρία) τοὺς μισθοφόρους ἐπέστησε· - - οὗτοι δ' ἦσαν Λιγυστινοὶ, Κελτοὶ, Βαλιαρεῖς, Μαυρούσιοι. & Livio XXX. 33. *Hannibal ad terrorem primum elephantos (octoginta autem erant) inſtruxit: deinde auxilia Ligurum Gallorumque, Baliaribus Mauriſque admixtis.* *L.* 10. ὄπισθεν. ὄπιθεν cum Reg. B. Vratisl. ut paſſim alibi. *L.* 11. εἵποντο. ἕσποντο cum Regiis & Aug. dedit etiam Vratisl. Vid. Hiſp. 199, 69. Annib. 298, 74.

Pag. 352. Cap. *XLI. Lin.* 18. Δακάμας. Conſentiunt noſtri omnes. Gelenius tamen ex Livio XXIX. 29. extr. & 30. *Lacumaces* poſuit. At apud ipſum Livium codices nonnulli *Demacen* habent, tranſpoſitis quidem inter ſe literis *c* & *m*, ſed prima litera *D*, ut apud Appianum. *L.* 20. λόχους δ' ὀρθίους, *ordines in longitudinem directos*, in longitudinem magis quam in latitudinem diſpoſitos. Livius de eadem Scipionis acie, lib. XXX. cap. 33. *Non confertas autem cohortes ante ſua quamque ſigna inſtruebat, ſed manipulos aliquantum inter ſe diſtantes.* Mox ibid. *rectos ordines* dicit. *L* 21-25. ἐφίστη δὲ ἑκάστῳ λόχῳ &c. Laudat Suidas v. ἀφάπτειν & v. καταπέλτης; ſed corrupto uſus exemplari.

L. 29. πεζοὶ. Neceſſariam hanc vocem offert etiam Vratisl.

Pag. 353. *L.* 37. τὸ δὲ λαιὸν Ὀκταουΐῳ. „Videtur eſſe *Cn. Octavius* Proprætor, præfectus oræ maritimæ ad Sardiniam, qui claſſem ad Scipionem adduxerat." REISKIUS. Vide Liv. XXX. 24. Ceterum de Scipionis acie paulo aliter Livius XXX. 33. (ex Polyb. XV. 9.) *Lælium cum Italico equitatu ab ſiniſtro cornu, Maſiniſſam Numidaſque ab dextro obpoſuit.* Cn. Octavii nulla mentio. Appianus eumdem, quem hoc loco, ordinem ſervat cap. 44. p. 356. ibique Maſiniſſam Lælio in dextro cornu adjunctum facit. *L.* 39. ἀμφ' αὐτούς. Sic & Vratisl.

Pag. 354. Cap. *XLII. Lin.* 50 *ſq.* Verba ἢ δέος idem quoque agnoſcit Vratisl. *L.* 55. οὐκ ἐπὶ Νομάσιν, ἀλλ' ἐπὶ πᾶσιν Ἰταλοῖς.

— „ Subaudi κριταῖς." REISKIUS. At nihil de *judicibus* hic cogitandum. Hoc dicit Annibal: res a ſuis militibus in Italia præclariſſime geſtas eſſe, *non adverſus Numidas, ſed adverſus exercitus qui non niſi ex Italis* (vel, *qui ex meris Italis*) *erant compoſiti:* ſecus nimirum atque nunc, ubi Numidæ magnam partem virium Romanarum efficiebant. Minus adcurate Gelenius, cujus verſionem h. l. tenui, verba illa ἐπὶ πᾶσιν Ἰταλοῖς, *de univerſa Italia*, reddiderat. Pag. 354.

L. 61 *ſq.* ἡσσωμένων. „ ἡσσωμένην." REISKIUS. Eadem emendatio nobis quoque venerat in mentem, quum continuo ſermone editum eſſet, ἢ δούλην εὐθὺς ἡσσωμένων εἶναι. Sed, adhibita commoda diſtinctione, præſtare utique vulgata lectio, in qua nihil variant libri noſtri, videbatur, ea ſententia quam in lat. verſ. expreſſi. Gelenius, itemque Candidus, duo verba εὐθὺς ἡσσωμένων plane præterierunt. *L.* 64. ἐπικρατοῦσι δὲ. Sic ab H. STEPHANO demum repoſitum video: nam & in edit. 1. pariterque in Vratisl. eſt ἐπικρατοῦσί τε. Sed cum ipſe orationis nexus, tum diſerte præcedens particula μὲν, neceſſario nunc adverſativam δὲ flagitare videtur. Conf. ad p. 351, 99.

CAP. XLIII. Lin. 77. ἀπείρους τε μάχης τοιᾶσδε ὄντας. Dedi verborum ſeriem, quam obtulerunt codd. Aug. Ven. Vat. Cum editis facit Vratisl. Pag. 355.

CAP. XLIV. Lin. 92. συνέτασσε τὴν μάχην. Mox *l.* 96. τὸ λοιπὸν συνέστησεν. Tum pag. ſq. lin. 23 ſq. συνετάσσοντο αὖθις ἐς μάχην. Ferri tamen & hæc phraſis συνέτασσε τὴν μάχην commode poſſe videtur: quemadmodum & latine *inſtruere pugnam* dicimus. At hic potius *reſtituit*, *redintegravit* pugnam Annibal. *L.* 3. ὀξέος cum H. Stephano dedit Aug. & Vratisl. Sic autem ſolet apud Appianum genitivus ille caſus ſcribi, ad differentiam adverbii ὀξέως; & ſic in aliis nominibus ejuſdem terminationis. Pag. 356.

CAP. XLV. Lin. 6. ὅρμων. ὅρμουν edit. 1. cum Regiis. In illo verbo ſæpe peccatum in eiſdem codicibus. Pag. 357.

Pag. 357. *L.* 10. „ Ante μέχρι videtur aliquid deesse." REISKIUS.

L. 18. ἀπογνοὺς οὖν αὐτῶν Reg. B. Aug. Sic & Grammaticus S. Germanensis, qui hæc verba citavit v. ἀπογινώσκω. Vide supra, hoc vol. pag. 16. ἀπογνοὺς οὖν αὐτὸν Vratisl.

L. 23. ἀνεκάλουν. Sic & REISKIUS maluerat.

Pag. 358. *CAP. XLVI. Lin.* 32. συνεστῶς cum aliis dedit Vratisl. — Idem quoque mox *L.* 34. in παλινδίωξιν consentit.

L. 35. Quum editum esset καὶ μόνος ἦν οὗτος Μασσ. (in quo cum Edd. facit Vratisl.) monuit REISKIUS suspectum esse locum. καὶ μόνος ἦν οὕτως πόλεμος Μασσ. Aug καὶ μόνος ἦν οὗτος πόλεμος Μασσ. Ven. Neque spernam nomen πόλεμος, quod sæpius idem notat quod ἀγὼν aut μάχη: sed addendus saltem

Pag. 359. fuerat artic. ὁ, quem non neglexit Vat. *L.* 42. τὰ ἀκόντια ἐς τὸν ἐλεφαντιστὴν ἐκδεχόμενος. „ Post ἐλεφαντιστὴν deesse videtur φερόμενα. Sunt in hac narratione obscura & corrupta nonnulla." REISKIUS. „ An delenda verba ἐς τὸν ἐλεφαντιστὴν?" MUSGRAV. Mire Candidus: *tela ab elephantis relicta suscipiens.* ἐλεφαντιστὴν apud Aristotelem notare *rectorem elephanti*, qui aliàs ἐπιβάτης dicitur, (vid. supra, p. 355, 75. Syr. 589, 4.) ex Budæo monuit H. Stephanus in Thes. Græcæ ling. Hoc loco *scutum elephantinum* ex probabili admodum conjectura interpretatus est GELENIUS, quem secutus sum. Scuta e tergore hippopotami Plinius memorat lib. VIII. cap. 25. sect. 39. & *cetras impenetrabiles ex elephantorum tergore* laudat idem lib. XI. c. 39. sect. 93.

L. 57. ὅπη Reg. B. Aug. Vat. Vratisl.

Pag. 360. *CAP. XLVII. Lin.* 60. ἐπανήει recte Aug. Frequens & aliàs in eo verbo error librariorum. *L.* 61. ἀπὸ τοῦ λόφου. Commodius hæc verba post ἐπανήει *lin. præced.* starent.

L. 64. αὐτῶν Aug. Vat. & monuerunt quoque MUSGRAV. & REISKIUS. *Ibid.* περιεγίνετο Vratisl. cum Vat.

L. 66. ἀπογνοὺς ἅπαντα. Citavit hæc verba Grammaticus S. Germanensis, sed ibi mendose ἀπάντων scriptum. Vide supra, hoc Vol. p. 16. Conf. ad p. 357, 18.

L. 72. Θῶν. Hoc quoque oppidum Appiano soli, quantum video, memoratum. In nomine nulla librorum nostrorum va-

rietas. *Thunex*, quod h. l. Candidus habet, *Tunes* eſt, Græce Τύνης; (Exc. ex hiſt. Sic. pag. 95, 56.) quam quo auctore, quove jure, huc traxerit ille interpres, neſcio. Tunes maritima urbs eſt: at hîc mediterraneam intelligi, cum aliis ex rationibus, tum ex eo probabile fit, quod paulo poſt ubi de Adrumeto dicit Appianus, diſerte adjicit πόλιν ἐπὶ θαλάσσης. De fuga Annibalis differentes Polybius (XV. 15.) & Livius (XXX. 35.) non niſi Adrumeti urbis mentionem faciunt. — Θῶν, quod edit. 1. cum manuſcriptis dabat, repoſuit in edit. 3. ALEX. TOLLIUS, adjecitque in Nota: „ Male in Edit. Θεῶν." Pag. 360.

Ibid. Βρυττίων. De Græco *Bruttiorum* nomine vide quæ notavimus ad Annib. p. 295, 30. *L.* 74. ταχυέργων. Rurſus ταχυόργων maluerat REISKIUS. Conf ad p. 342, 55.

L. 78. σταδίους δ' ἀνύσας ἐς τρισχιλίους δύο νυξί τε καὶ ἡμέραις. Pag. 361.
Si pro mille paſſibus, ut plerumque ab Appiano factum videmus, numerentur VIII. ſtadia; tria millia ſtadiorum conficient CCCLXXV. M. P. Sed fieri poteſt, ut Appianus h. l. ſecutus ſit auctorem, juxta cujus rationem mille paſſus æquiparabant decem ſtadiis: unde prodirent CCC. M. P. Quidquid ſit, legimus apud Cornelium Nep. XXIII. 6. *Apud Zamam Hannibal cum Scipione conflixit: pulſus, (incredibile dictu) biduo & duabus noctibus Adrumetum pervenit, quod abeſt a Zama circiter millia paſſuum trecenta.* Simili celeritate plus ſemel uſum Mithridatem legimus, (Mith. cap. 112. p. 815.) & uno die mille ſtadia confeciſſe. Hæc & alia exempla curſuum ſingulari celeritate confectorum congeſſit Lipſius, in Epiſt. LIX. ad Italos, T. II. operum edit. Veſal. p. 604. De dubitatione quæ circa ſitum urbis Zamæ ex diſſenſu auctorum oriri poteſt, vide Cellar. Geogr. Ant. lib. IV. c. 5. p. 175. *L.* 79. ἐπὶ θαλάσσης. Immerito hanc phraſin ſolicitatam vidimus ab H. Stephano, ad Hiſp. p. 103, 31 ſq.

CAP. XLVIII. *Lin.* 83 *ſq.* τὰ μὲν ἄχρηστα τῆς λείας ἐνεπίμπρη. — „ Ex more & ſuperſtitione Romanorum. Sic L. Æmilius Paulus victis Macedonibus arma hoſtium face ſubdita ſuccendit, apud Livium lib. XLV. c. 33. & lib. XXVIII. [XXXVIII.

Pag. 361. 24.] apud eundem Cn. Manlius victis Gallogræcis, armis hostium in uno concrematis tumulo, ceteram prædam conferre omnes jussit. Africanus minor inferius *scuta machinas & naves inutiles, Marti Minervæque sacratas accinctus cremavit, more patrio.* Non tamen hoc semper in usu fuisse liquet ex Flori lib. IV. c. 12. [s. 9.] ubi cæsis a Vibio Pannoniis, *arma victorum non ex more belli cremata, sed capta sunt, & in profluentes data: ut ceteris qui resistebant victoria sic nuntiaretur.* Plerumque autem spoliorum partem deorum alicui consecrabant ac devovebant, idque non solum cum ad bellum proficiscerentur imperatores, sed etiam cum victoriam obtinuissent atque ad triumphum reverterentur. De quibus multa scitu non indigna produxit *Thomasinus lib. de donariis & tabulis votivis*, cui addi potest *Faber l. II. Semestr. c. 3.* & *Stewech. ad Vegetii lib. II.* Unde & Romæ templum erat *Jovis Prædatoris*, ita a præda dicti, quod ei a præda aliquid deberetur. Servius III. Æneid. *Romanis*, inquit, *moris fuit, ut bella gesturi de parte prædæ aliquid numinibus pollicerentur, adeo ut Romæ fuerit unum templum Jovis Prædatoris.*" ALEX. TOLLIUS.

L. 84. διαζωσάμενος αὐτὸς, ὥσπερ &c. *Ipse, incinctus cinctu* (Gabino,) *quo uti solebant* (hac occasione, ut in aliis sacris cærimoniis) *Romani imperatores.* Sacra enim erat illa reliquias spoliorum ex hostibus captorum cremandi cærimonia, in honorem Deorum belli præsidum peracta. Hisp. cap. 57. extr. p. 170. Pun. cap. 133. extr. p. 495. Mith. c. 45. p. 704. De *Gabino cinctu* conf. Liv. V. 46, 2. & VIII. 9, 9. aliosque scriptores ibi a viris doctis citatos, eorumque interpretes.

L. 86. ἀργυρίου δισχίλια καὶ πεντακόσια. Sic verbis hunc numerum expressi cum cod. Aug. & Vat. quum editi dedissent ἀργυρίου βʹ καὶ φʹ. *L.* 91. Quum editum fuisset ἐστεφάνου· καὶ τότε καὶ τὰς πόλεις &c. monuit etiam REISKIUS: „punctum deleatur; nam καὶ τότε, *etiam tunc*, cohæret cum ἐστεφάνου, *corona donabat tunc quoque*, quemadmodum antea jam fecerat; vid. p. 18, 2." [Pun. cap. 32. extr. p. 342.]

Cap. XLIX. Lin. 7 *sq.* τῇ Καρχηδόνι κατὰ μὲν τὴν γῆν ἐπέπεμπεν Ὀκταούϊον. Sic mox, duobus verbis interjectis, αὐτὸς ἐπέπλει. Numquam πέμπειν simpliciter cum tertio casu constructum hac notione, *hostiliter adversus aliquem mittere*, usurpatur. Verbo ἐπιπέμπειν, proprio in ea re, frequentissime utitur Appianus, ut Index noster Græcitatis ostendet. Sed ex eo verbo nonnumquam, sicut hoc loco, intercidit præpositio: conf. Pun. pag. 400, 1-3. Mith. 654, 96. Et aliâs inter vulgatissima est librariorum errata, ut præpositiones verborum compositorum prætermittant; & in hoc verbo, ob duarum sequentium literarum cum prioribus similitudinem, proclivior etiam lapsus. *Pag.* 362.

L. 9 *sqq.* Καὶ οἱ Καρχηδόνιοι, τὴν ἧσσαν Αννίβου πυθόμενοι &c. Hinc incipit amplissimum *Fragmentum*, *Codici Bavarico* inter *Excerpta de Legationibus* insertum, quod ab his verbis: Ὅτι μετὰ τὴν ἧσσαν Αννίβου οἱ Καρχηδόνιοι πρέσβεις ἐπὶ κελητίου προσέπεμπον τῷ Σκιπίωνι &c. excurrit usque fere ad finem *Cap. LXV.* definitque in verba hæc, pag. 387, *lin.* 90. ἐς τὴν Ῥώμην ἐσήλαυνε. Estque idem illud Fragmentum, ex quo *insignem lacunam* (pag. 72-78.) *explere nobis contigit*, quæ in cetera omnia, quæ ad hunc diem supersunt, Historiarum Appiani Exemplaria invaserat.

L. 11. Ἄννων τε, ὁ Μέγας λεγόμενος, καὶ Ἀσδρούβας ὁ Ἔριφος. *Pag.* 363.
Hi anno superiori legatos Romanos furori plebis Carthaginiensis eripuerant. Vide cap. 34. p. 344. Adeoque præ ceteris idonei ad legationem nunc ad Romanos suscipiendam.

L. 12. τὸ κηρύκιον ὑψηλὸν ἔστησαν &c. Livius XXX. 36. *velata infulis ramisque oleæ Carthaginiensium navis.*

L. 17. ἀνιστάντων Bav. & (ut videtur) Vat.

Cap. L. Lin. 19 *sq.* Ἐμοὶ μέν ἐστιν -- καθαρεύειν ἁμαρτημάτων. — „Gelenius [hæc ita latine reddens: *Ego quidem -- & Hanno hic -- alieni sumus a criminibus, quæ nobis objicitis:*] perinde vertit, ac si scriptum esset, Ἐγὼ μὲν καὶ Ἄννων ὅδε καθαρεύομεν ἁμαρτ. &c. Non parum tamen discriminis inter hanc sermonis formam & illam esse puto. Quum enim Asdrubal ita loquitur, videtur velle innuere, non esse sibi

difficile efficere ut ipſe & Hanno puri ab illis criminibus judicentur. At P. Candidus vertit: *Mihi quidem fas eſt, ô Romani, & Hannoni ipſi, reliquiſque Carthaginienſibus, quicunque non inſipientes ſunt, purgare crimina quæ nobis objiciuntur.* Quaſi vero καθαρεύειν ἁμαρτημάτων, idem valeret quod καθαίρειν ἁμαρτήματα (ſi tamen ita loquuntur Græci) & ideo poſſent hæc verba ita reddi, quia eum ſtatim hoc ipſum facientem videmus." H. STEPHANUS. Nec tamen ita male fortaſſe Gelenius vertiſſe putandus fuerit. Nam ἔστι μοι καθαρεύειν periphraſtice dictum videri poteſt pro καθαρεύω.

Pag. 363. *L.* 20. ἔμφρονες. Si verum eſſet εὔφρονες, quod dant Bav. & Vat., intelligendum foret ſicut Homericum εὐφρονέων. Sed hac notione, vereor, ut in uſu ſit vox εὔφρων. Et alibi quoque perperam inter ſe commutata illa verba videmus. Sic Civ. I. pag. 164, 75. pro εὐφρόνως, quod ibi editum erat, ἐμφρόνως ex cod. Aug. revocavi.

L. 23. Χρὴ δ' ὑμᾶς &c. Sic libri omnes, præter Reg. A. e quo mendoſa lectio in editos recepta. Correxit etiam MUSGRAV. Tum ad h. l. hæc monuit H. STEPHANUS: „Mutandum eſt ἡμᾶς in ὑμᾶς. Non bene autem cum præcedentibus cohærent iſta interpretis verba: *Nec populum tamen Carthag. &c.* Sed dicendum potius fuit: *Atque adeo ne populum quidem Carthag. univerſum accuſare debetis.* Perinde acſi diceret Aſdrubal: non ſolum autem & ego & Hanno culpa caremus, ſed de aliqua etiam populi parte idem dici poteſt. Niſi quis Καρχηδονίων ἁπάντων malit ſimpliciter *Carthaginienſes omnes* interpretari, quam *populum omnem* ſive *univerſum* dicere. Neque enim dubium eſt, quin de illis qui præcipui erant inter Carthaginienſes, hoc intelligi præcipue velit."

L. 24 *ſq.* „Scribe πρότεροι, & pone hypoſtigmen poſt λαβόντες." H. STEPHANUS. Verba illa, οἵ γε τὴν εἰρήνην καὶ πρότ. ᾔτησαν, abſunt a Bav.

L. 25 *ſq.* αἱ πόλεις. Citra neceſſitatem hæc lectio a Muſgravio ſolicitata eſt. „Perinde eſt acſi diceret, ἀλλ' ὑμᾶς ἐνθυμεῖσθαι χρὴ ὅτι αἱ πόλεις ἐπὶ τὸ χεῖρον εἰσὶν εὐεπίστρεπτοι: id eſt,

Sed

Sed vos considerare oportet, urbes [potius, *civitates*] *facile ad id quod deterius est deflecti.*" H. STEPHAN. De verbo εὐεπίστρεπτοι conf. p. 364, 32. & ibi notata. Pag. 363.

L. 28. „ Male Gelenius οὔτε πεῖσαι οὔτ' ἐπισχεῖν vertit, *nec suadendo nec dissuadendo*: quum ἐπισχεῖν sit *cohibere* seu *reprimere*, adhibita etiam vi, quos verbis ad officium suum adducere non potes. Nec male etiam fortasse quis reddiderit, *In officio suo continere.*" H. STEPHANUS. Pag. 364.

L. 29. παρὰ δ' ὑμῖν. Sic libri nostri omnes; & ipse quoque Reg. A. ex emendatione. *L.* 30. ὑμετέρας εὐπειθ. Sic & MUSGRAV. emendavit.

L. 31 *sq.* ἀλλ' εἴ τῳ καὶ τὸ πεισθῆναι Aug. & Bav. Et sic scribendum monuit H. STEPH. εἰ τὸ καὶ τὸ πεισθῆναι maluerat MUSGRAV. quod minus placet. *L.* 32. „ Miror quomodo Gelenius ex istis Appiani verbis, ἀλλ' εἴ τῳ καὶ τὸ πεισθῆναι τοῖς ἐπιτρίβουσιν ἀδίκημα εἶναι δοκεῖ, elici posse crediderit hunc sensum, *Sed si forte alicui nostrum peccatum videtur calamitate premente majus*: quum hæc sententia requirat ut multa in scriptura illa mutentur, immo vix etiam mutatio ulla excogitari posse videatur e qua sensus hic effici queat. Contra vero hunc sensum aperte verba illa admittunt, *Sed si cui vel in hoc peccatum esse videtur*, *quod assensus præbitus iis fuerit qui remp. perdebant*, vel, *rempubl. pessundabant.* Utitur autem hac voce eodem modo & alibi, & quidem in uno etiam loco qui non procul abest. Nam legitur pag. 31. [p. 372, 49 sq.] ἐπιτρίψει τὸ πλῆθος. At P. Candidus putavit esse *cunctari.* Vertit enim: *Verum si fidere cunctantibus peccatum ducitis.* Atqui pro *cunctari*, quod ab hoc loco prorsus alienum est, dicendum esset non ἐπιτρίβειν, sed διατρίβειν: sic tamen ut alia verba usum illum frequentius habeant."

At Stephanum non minus, quam Gelenium, fefellit vis verbo ἐπιτρίβειν apud Appianum passim subjecta. Certe & hoc loco & altero (p. 372, 49 sq. δεδιότων μὴ φιλοπόλεμος ἀνὴρ ἐπιτρίψῃ τὸ πλῆθος) nihil aliud denotare ἐπιτρίβειν potest, nisi *incitare*, *concitare*, *instigare.* Similiter Exc. ex hist.

Pag. 364. Maced. p. 525, 12. τοῖς ἐπιτρίβουσιν ἐς τὸν πόλεμον ὑμᾶς, *qui ad bellum vos ſtimulant, concitant.* Quam ſignificationem, rariorem quidem utique, ſilentio non præterierunt veteres Lexicographi. Certe quum apud Heſychium legimus Ἐπιτριβόμενοι· ἐπερόμενοι, & Ἐπέτριψαν· ἦραν; hæc interpretamenta ſi inter ſe conferamus, probabile fit admodum, altero loco ἐπαιρόμενοι ſcribi debuiſſe, altero ἐπῆραν. Ἐπαίρειν autem pariter *incitare, ſtimulare* ſignificat. Et quum eamdem vocem Ἐπιτριβόμενοι apud Suidam per ἐπερχόμενοι expoſitam videmus; rurſus hoc ipſum ἐπερχομένοι (quod quid huc faciat nemo facile dixerit) ex eodem verbo ἐπαιρόμενοι eſſe corruptum ſatis indicare videtur alia gloſſa apud eumdem Suidam occurrens, ἐπιτριβείη· παρορμηθείη; quandoquidem idem ſonant παρορμᾶν & ἐπαίρειν. Auctorum loca, unde gloſſæ iſtæ in Gloſſaria translata ſint, doctioribus inveſtiganda pandendaque relinquo. Sed in ejuſmodi locis, vereor, ne vera ſcriptura paſſim, ſive librariorum culpa, ſive editorum, obſcurata ſit & adulterata. Apud Polyb. IV. 84. (haud procul a fine illius libri) vulgo leguntur verba hæc: τούτους κατ' ἰδίαν λαβόντας ἐπιτρέψαι τὸν ἄνθρωπον, ubi phraſis ἐπιτρέψαι τὸν ἄνθρωπον exponitur *in aliam ſententiam traduxiſſe hominem.* Ibi nolim equidem confidentius adfirmare, ἐπιτρίψαι legendum. Satis placet ἐπιστρέψαι, quod Erneſtio reponendum viſum eſt, de illo loco in Lexico Polyb. editioni Viennenſi vel Lipſienſi adjectæ differenti: (ſic & apud App. paulo ante hunc locum in quo verſamur, p. 363, 26. εἰσὶ δ' αἱ πόλεις ἐπὶ τὸ χεῖρον εὐεπίστρεπτοι, *facile in pejorem partem traduci, flecti, mutari poſſunt;* ubi tamen cod. Bav. εὐεπίτρεπτοι habet:) forſan etiam ferri apud Polybium ipſum ἐπιτρέψαι poterit, quod in Animadv. ad eum loc. ſtudioſe Reiskius defendit. Hoc moneo, Appiani locum, Mithr. p. 663, 60 ſq. quo veluti primario fundamento ad firmandam illam apud Polybium lectionem Reiskius uſus eſt, a mendo non eſſe immunem. Nam quum ibi vulgo legatur, καὶ ἀπιόντι φυλακὴν συνέπεμψαν, ἵνα μή τινας ἐπιτρέψειε παροδεύων; lectio iſta ἐπιτρέψειε ex ſolo Reg. B., cum quo quidem cod. Ven. facere videtur, ducta eſt, ſed

alter Regius cum Aug. Vat. & Vratisl. in ἐπιτρίψειε consentit; quod verbum, familiare (ut vidimus) Appiano, restituendum ibi Scriptori nostro fuit, hac sententia: *ut abiit, custodiam cum eo miserunt, ne in via nonnullos* (ad bellum adversus Romanos) *concitaret, solicitaret, stimularet.* Pag. 364.

L. 33. „ὑπείδεσθε. Scribo ὑπίδεσθε." H. STEPHANUS. — In vulgatam illam lect. consentit Vratisl.

L. 34. Quum ἔργον ἀκούσιον vulgo legeretur, miror, quo id pacto probare H. STEPHANUS potuerit, qui in hunc locum etiam diserte sic commentatus est: „Non observavit Gelenius hanc pulchram antithesin inter ἔργον ἀκούσιον, & ἑκόντας ἁμαρτεῖν, quod in fine hujus periodi legitur. Non cadebat (inquit) in eumdem populum hæc facere, quæ nonnisi ab invitis fieri poterant: deinde quum hæc fecisset, ultro in vos illa committere." Contra REISKIUS „Aut ἑκούσιον ὄν, ait, legendum, aut νομιστέον εἶναι." In ἑκούσιον cum reliquis consentit Vratisl.

L. 38. πέμψαντας tacite restituit H. Stephanus, cui adstipulantur mssti libri, exceptis Regiis.

L. 40-42. Commodius hoc modo distinguenda videtur oratio: Ἀλλὰ μάλιστα μὲν θεῶν τις ἔβλαψε· καὶ ὁ χειμὼν, ὁ τὴν ἀγορὰν ὑμῶν ἐς τὴν Καρχηδόνα καταγαγὼν, ἐπὶ δὲ τῷ χειμῶνι, ὁ λιμὸς ἡμᾶς ἀφείλετο &c. *L.* 41. Operarum vitio in edit. 2. irrepsisse videtur ἀγορὰν ἡμῶν: monuitque H. Stephanus in Annotat. „Muta ἡμῶν in ὑμῶν." Pag. 365.

L. 42. ἡμᾶς ἀφείλετο, μὴ καλῶς &c. REISKIUM quoque in hanc cogitationem venisse video, ut diceret: „Forsan ἡμᾶς ἀφείλετο τὸ καλῶς φρονῆσαι." Sic fere infra, p. 375, 1. ὁ λιμὸς πάντας ἐξαιρεῖν δύναται λογισμούς. Fortasse tamen stare hic potest vulgata lectio, hac sententia: *abripuit nos, vi cui ægre resistere poteramus compulit nos:* videndumque, an huc faciat glossa apud Hesychium, Ἀφελομένη· ἐπάρασα; id enim est *incitans, impellens.* Ceterum ἡμᾶς illud tacite reposuit H. Stephanus, cui nescio an adsentiatur Vat. & Ven.

— ὑμᾶς quidem cum Regiis & Aug. dat Vratisl. quod ferri
Pag. 365. certe non poteſt, & in ἡμᾶς mutandum monuit etiam Muſgrav.

L. 43 *ſq.* οὐδὲ. Cum οὐ δὴ, quod habet Aug., conferri poteſt pag. præc. l. 30. μὴ δὴ.

Cap. LI. Lin. 48. μὲν οὐδὲν. Concinnior viſa eſt hæc codicum Bav. & Vat. ſcriptura, quam vulgata μὲν μηδὲν, quam & Vratisl. habet. *L.* 52. ὅἵα. οἷα eſt in Vratisl.

Pag. 366. *L.* 55. ἑπτακοσίοις ἔτεσιν ἀνθήσασα. Vide ad pag. 306, 28.

L. 62 *ſq.* νέμεσιν φυλασσομένους. Conf. ad p. 52, 19. φυλασσ. non φυλαττ. dedit Bav. & ſic fere conſtanter aliâs conſentientibus ſcriptis libris editum eſt. *L.* 63. μετριοπαθῶς χρῆσθαι ταῖς εὐπραξίαις. „De his verbis dictum a me eſt in Annot. quadam in pag. 49. [420, 17.]" H. Steph.

L. 66. τάς τε τοῦ δαιμονίου μεταβολὰς &c. „Sæpe proponitur conſideranda hæc rerum humanarum mutatio, tanquam omnibus æque periculum ejus impendeat. Neque enim ſolum pag. quæ hanc proxime præcedit, [p. 365, 51.] legimus eo pertinentia (ubi tamen non ſimpliciter τὰς μεταβολὰς, ſed τὰς αἰφνιδίους μεταβολὰς, habemus) ſed etiam pag. 44. [408, 31 ſq.] Ἀλλ' ἐς σωφρόνισιν ὑμῖν, ὦ Ῥωμαῖοι, καὶ μετριοπάθειαν ἡ τῆς ἡμετέρας μεταβολῆς ὀξύτης ἔστω. Sic & 47. [415, 38.] τοὺς δὲ ὑπάτους ἔσχε μὲν οἶκτος ἀνθρωπίνης μεταβολῆς. Illa tamen verba paginæ 29. (quæ nunc in manibus eſt) τάς τε τοῦ δαιμ. μεταβ. ἀνεπιφθόνως ἐν ταῖς ἡμετ. συμφοραῖς διατίθεσθαι, ita Gelenius vertit, ut nullam mutationum mentionem fecerit. Ita enim totum hunc locum reddit: *Et fortunæ beneficio ſic in noſtris cladibus uti, ut nec deos immortales offendatis inſolentia, & apud homines laudem clementiæ vobis comparetis perpetuam.* Atqui quum hoc etiam in loco præcipuum id ſit quod *mutationes* illas conſiderandas his proponit, (nimirum ut quas & ipſi experiri aliquando poſſint;) earum mentio prætermittenda non fuit. Et viciſſim minime neceſſe fuit duas voces iis, quæ ab Appiano dicuntur, adjicere; videlicet *inſolentiæ* & *clementiæ*. Poſſit autem locus iſte, mentione illa non prætermiſſa, & illis vocibus non adjectis, ita reddi: *Et circa mutationes quæ divinitus contingunt, ita vos gerere,*

ut nostræ calamitates nullam vobis invidiam conflent. Hinc enim fiet, ut iis quæ de nobis statuetis, minime in deos delinquatis, & ea laude digna ab omnibus hominibus judicentur." Pag. 366.

„ Scio tamen fore, qui genitivo τοῦ δαιμονίου *fortunam* significari existiment: sed hæc interpretatio non placet: sicut nec præcedens genitiv. τύχης *fortunam*, sed εὐτυχίαν, id est *felicitatem*, significare putandus est. Adde quod in illis, quos attuli antea, locis μεταβολὴν aut μεταβολὰς, sine ulla fortunæ mentione, dici videmus. Sed enim quendam etiam habemus locum initio pag. 50. [421, 31.] ubi τύχην ἀνθρωπείαν de his dicere mutationibus videtur. Cæterum non dubito quin scribendum sit ὑμῖν post ὑμέτερα. Nec repugnaverim ei qui, sicut ego ex ἡμῖν facio ὑμῖν, ita, mutato vicissim η in υ, legere malit ἡμέτερα, ut τὰ ἡμέτερα sonet *Res nostræ*: id est, *Ea quæ de rebus nostris statuetis, sive de statu rerum nostrarum.*" H. STEPHANUS.

Cur non placeat Stephano, τὸ δαιμόνιον *fortunam* exponi, non satis perspicio. Certe & pag. 378, 44. (ubi τὸ δαιμόνιον ἀνώμαλον καὶ ἐπίφθονον dicitur) & sæpe aliâs, vix aliter exponi nomen illud potest, quam per latinorum *fortunam*, scil. ea notione, qua Græci & Romani fortunam quasi divinam aliquam naturam intelligere consueverant. τὰ ὑμέτερα ὑμῖν cum Regiis, e quibus in edit. 1. recepta hæc lectio est, recte dedit Bav. & Vratisl. Ex Vat. & Ven. nil monent schedæ. τὰ ἡμέτερα ὑμῖν cum H. STEPHANO maluit REISKIUS, sicut est in Aug.

CAP. LII. Lin. 70. „ Scribo, οὐ γὰρ μὴ μετάθωνται." H. STEPHANUS. Sic & REISKIUS. Cum vulgata lectione facit Vratisl. Pag. 367.

L. 71 *sq.* „ Non debuit Gelenius omittere in sua interpretatione genitivum τῆς ἀγνωμοσύνης. Eum in hac mea habebis, *qui ad tantam pænitentiam tantasque ingrati animi pænas rediguntur*. Multi vero nec *ingratitudinis pænas* dicere dubitarent." H. STEPHANUS. Pro illis verbis τῆς πρὶν ἀγνωμοσύνης Gelenius *anteactorum* posuerat: nos, *præte-*

Pag. 367. *ritæ ſtoliditatis*, reddidimus. Et notat quidem interdum nomen illud *ingratum animum*; ſed ea notio ab hoc loco aliena videtur.

L. 72. ἀναμαρτησίας. Conf. notata ad Annib. p. 298, 73. — „Pulchre hoc dicitur: ἔστι δ' ἀναμαρτησίας τοῖς μὲν σώφροσιν ἡ εὐβουλία φυλακὴ, τοῖς δ' ἁμαρτοῦσι, τὸ προπαθεῖν καὶ μεταγνῶναι. Quanto autem pulchrior eſt hæc ſententia, eo fideliorem interpretationem meretur; quod vel de Geleniana dici poſſe videtur, in poſteriore præſertim parte. Ita enim ille: *Eſt autem innocentiæ rectæque vitæ apud prudentes cuſtos conſiliorum felicitas: prolapſis vero in errorem affert remedium poſt caſtigationem pœnitentia.* At ego ita: *Facit autem prudentia, ut homines bene morati ſibi caveant a peccato: ut vero, quum peccarunt, caveant ne iterum peccent, id efficitur ex eo quod antea pœnas dederint, & eos pœnituerit.* In qua interpretatione poſt τοῖς δ' ἁμαρτοῦσι repeto ἀπὸ κοινοῦ illa, ἐστὶν ἀναμαρτησίας φυλακή. De qua repetitione minime dubitari poteſt: ſed eam adjuvo adjectione adverbii *iterum*: quum dico, *ne iterum peccent*; ut paulo poſt legitur ἑτέρων ἁμαρτημάτων, ubi tamen ἑτέρων omittit Gelenius in ſua interpretatione. Cæterum ad nomen φυλακὴ quod attinet, fateor, in priore parte φυλακὴν prima fronte videri de *cuſtodia* dici: ſed eam ſignificationem elegi, quæ utrique membro convenire poſſet. Cur vero ἀναμαρτησίας φυλακὴ dicitur: quum potius τῆς ἁμαρτησίας (ſi hæc etiam vox in uſu foret) φυλακὴ dicendum eſſet? Nimirum, ut paſſim negationem in ſermone Græco ſupervacaneam videmus eſſe, & dici φυλάττομαι τὸ ἁμαρτεῖν, ſive τὸ μὴ ἁμαρτεῖν, una & eadem ſignificatione, aliaque itidem verba negantem hanc particulam περιττῶς adjunctam habent: ita, quin ſcripſerit Appianus φυλακὴ τῆς ἀναμαρτησίας ſimili quodam pleonaſmo, mihi nequaquam dubium eſt; ac quin perinde ſit acſi quis φυλακὴ τοῦ μὴ ἁμαρτεῖν pro φυλακὴ τοῦ ἁμαρτεῖν diceret. Hoc tantum intereſſe puto, quod quum quis verbo utitur, pleonaſmus ille dici vulgaris poſſit: at non item, quum aliquod nomen ejuſmodi, cui

adnexa negatio eſt, (nam id de voce ἀναμαρτησία dici poteſt) ſermoni adhibetur." H. STEPHANUS. Pag. 367.

Imo improprie admodum & incaute ſcripſiſſet Appianus, ſi φυλακὴ τῆς ἀναμαρτησίας dixiſſet pro φυλακὴ τοῦ ἁμαρτεῖν vel τοῦ ἁμαρτήματος. Ego vero, ipſum nomen φυλακὴ quod adtinet, etiam atque etiam dubito, umquam ne omnino ſequente genitivo caſu, v. c. φυλακή τινος, ita dicatur ut idem ſit ac τὸ φυλάσσεσθαί τι, *cavere ſibi ab aliqua re.* Quin potius φυλακή τινος idem ſonat ac φυλάσσειν τι, *cuſtodia, conſervatio alicujus rei.* Video quidem ab H. Stephano in Theſ. Græc. Ling. adlata nonnulla exempla, in quibus φυλακὴ *cautionem* videtur ſignificare; ſed ibi nomen hoc non cum ſecundo caſu ejus rei, a qua quis ſibi cavet, conſtruitur. Igitur φυλακὴ τῆς ἀναμαρτησίας idem erit quod φυλάσσειν (non φυλάσσεσθαι) τὴν ἀναμαρτησίαν, *cuſtodire, conſervare innocentiam vel immunitatem a culpa:* id vero utique his etiam verbis exprimere poteris, *cavere ſibi a culpa, fugere culpam.* Atque adeo eadem quidem ſententia, quam phraſi iſti Appianeæ Stephanus ſubjicit, prodibit: ſed non, quod in nomine ἀναμαρτησία negatio pleonaſtice addita debeat intelligi; verum, quoniam, qui *INNOCENTIAM conſervat*, is *CULPAM fugit.* Neque vero video quid obſtet, quo minus eadem, quam dixi, notio nomini φυλακὴ in utroque membro orationis, de qua quærimus, ſubjecta intelligi poſſit.

L. 77 *ſq.* „Non animadvertit Gelenius haud dici tantum ἁμαρτημάτων, ſed ἑτέρων ἁμαρτημάτων. Ideoque vertit, *peccandi occaſionem*, quum dicendum eſſet, *iterum peccandi occaſionem* ſive *denuo peccandi.* Verum & ſtatim poſt, vocem aliam prætermittit, videlicet αἱ συμφοραί." H. STEPHAN.

L. 83 *ſq.* φέρομεν. Poterat προφέρομεν dicere: ſed & illud probum. *L.* 87 *ſq.* χρησόμεθα περὶ αὐτῆς. Conjungit etiam Vratiſl. Sic nec Stephani nec Reiskii emendationibus opus eſt. „Scribendum puto, περὶ γὰρ αὐτῆς περισσὸν λέγειν." H. STEPHAN. „περὶ δ' αὐτῆς." REISK. *L.* 88. περισσὸν λέγειν, intellige αὐτὰς, ſcil. συνθήκας, *pacis conditiones.* Pag. 368.

Pag. 368. *Cap. LIII. Lin.* 90. Ἔριφος Aug. Vratisl. cum edit. 2. 3. *L.* 95. ἀθεμίτως. Sic h. l. scripti omnes, cum impressis.

L. 97. δεῖ. Abesse poterat. Sed habent omnes, præter Bav. in quo passim ..num aut alterum verbum, partim ex compilatoris consilio, partim librarii incuria, omissum.

L. 99. ὑπολιπόντες. Aug. Ven. Vat. Vratisl. Bav.

Pag. 369. *L.* 1. ποιήσομεν. Consentit Vratisl. *L.* 3. καὶ ἐς πρέσβεις ἁμαρτόντων. „Forsan πρέσβεις ἡμετέρους." REISKIUS.

L. 5 *sq.* καταγιγνώσκοντας αὐτῶν. „Non recte Gelenius hæc verba καταγινώσκοντας ὑμῶν [αὑτῶν scribere voluit Stephanus] vertit, *in rebus desperatis*: nec illi venit in mentem, Appianum, hoc significare volentem, dicturum fuisse, ἀπογινώσκοντας αὐτῶν, sicut pag. quæ proxime sequitur, habemus, τῆς πόλεως ἀπογνόντας. At vero, ut hic dicitur καταγινώσκοντας αὐτῶν, ita etiam in fine pag. 27. [363, 24.] καταγινώσκειν ἁπάντων; ubi ipsemet καταγινώσκειν vertit *culpare*. Satis alioqui notum est, reddi etiam *accusare*, nec non *condemnare*." H. STEPHANUS.

Cap. LIV. Lin. 9. καὶ ἔτι τὴν εἰρήνην. Magis placet lectio cod. Bav. *L.* 10. παραδίδωτε. Poterat παραδιδῶτε servari: nam promiscue in hisce vel in penult. vel in antepenult. positus accentus reperitur. *L.* 12. ἢ τῶν ἀπολ. τιμὴν. Malim

Pag. 370. ἢ τὴν τῶν. *L.* 20. Εὐβοεικά. Sic omnes, præter Bav. Conf. ad p. 94, 34.

Pag. 371. *Cap. LV. Lin.* 44. Quum mendose editum esset ἐφ' ἕκαστον τῶν αὐτῶν, monuit H. STEPHANUS: „Scribe ἕκαστον οὖν αὐτῶν." τῶν delere jussit MUSGRAV. *L.* 47 *sq.* Μαρθαμᾶ

Pag. 372. vel Βαρθαμᾶ. Et hoc nomen aliis incognitum. *L.* 49. φιλοπόλεμος ἀνήρ. Sic recte Aug. Ven. Vat. Vratisl. Bav.

Ead. & *sq.* ἐπιτρίψῃ τὸ πλῆθος. Aug. Ven. Bav. De verbo illo vid. ad p. 364, 32. *L.* 50. ἐκέλευε reliqui omnes præter Reg. A. *L.* 51. „ὑπὸ ὀργῆς βλασφήμου ἐβλασφήμει. Expungo βλασφήμου." H. STEPHANUS. Cum vulg. lect. facit Vratisl.

Cap. LVI. Lin. 56. De LACUNA, qua hoc loco exemplaria omnia, quæ ad hunc diem supersunt, excepto cod. Bavarico,

laborant, in *Exercitationibus in Appiani Alex. Romanas Historias*, Anno MDCCLXXXI. editis, monui nonnulla, quæ hic repetere, paucis interſperſis, libet. „ Aliquanto major (ſic ibi dixeram, Sect. V. p. 43. not. *h.*) videtur eſſe hiatus, quam ad marginem codicum quorumdam adnotatum legimus. Scilicet in Codice *Auguſtano* [continua quidem linea verba iſta, ὑπ' Αννίβου σεσωρευμένα conjunguntur cum illis ἀνώμαλον καὶ ἐπίφθονόν ἐστιν, quæ ſequuntur lacunam, p. 378, l. 44. ſed in eodem codice] ad hunc locum in margine notatum eſt: ἐνταῦθα λείπουσι στίχοι ι. In *Florentino* Codice, cujus notitiam cum orbe literato communicavit Doctiſſ. BANDINIUS in *Catal. Codicum Græcorum Biblioth. Laurent.* T. II. col. 660.) ſpatium paucorum verſuum vacuum reliquit librarius; ibidemque in margine alia manu adſcriptum eſt: Ζήτει τὸ λεῖπον τοῦ καταβάτου· ὀλίγον γάρ ἐστι. Ubi quidem quid ſibi velit illud τοῦ καταβάτου, non valeo hariolari. [Docere poterat Du Cange, in Gloſſario mediæ & infimæ Græcitatis; ubi oſtendit, τὸ κατάβατον apud illius ævi Scriptores *paginam* dici.] In veteris verſionis latinæ Editione *Moguntina* (A. 1522. in 4°. p. 494.) itemque *Lugdunenſi* (A. 1551. in 16. pag. 748.) ad hunc locum, exiguo relicto ſpatio, hæc legitur adnotatio: *Deſiderantur hic PAUCA QUÆDAM de populi tumultu, atque Romanorum conſultatione de Rebus Carthaginienſium; id quod ex ſequentis orationis fragmento facile conſtare videtur.* Sed in antiquioribus ejuſdem Verſionis Editionibus, quarum nobis duæ ex inſtructiſſima Univerſitatis noſtratis Bibliotheca ad manus ſunt; altera *Veneta* A. 1477, altera partim *Regii* A. 1494. partim *Scandiani* A. 1495. impreſſa, hoc loco integra pagina, & in *Veneta* editione pars etiam præcedentis paginæ, ad indicandam lacunam, vacua relicta eſt, atque ad marginem adnotatur: *Defectus unius folii: in quo tumultus populi contineri videbatur; deinde Romanorum conſultatio de Rebus Carthaginienſium, ut patet ex fragmento orationis inſequentis.*" Pag. 372.

His, olim in hunc locum a nobis dictis, pauca, quæ interim comperimus, adjiciemus. In Regiis codd. ſpatium

Pag. 372. verſuum aliquot, in Vratislavienſi adcurate decem verſuum ſpatium, vacuum relictum eſt, nulla adnotatione adjecta. Ad oram cod. Ven. hæc verba latina leguntur: *Hic eſt feneſtra, & aliquid deficit.* In *Vaticanis* noſtris *membranis*, quod vetuſtiſſimum videtur eſſe ex omnibus Hiſtoriarum Appiani exemplaribus quæ ætatem tulerunt, folium 117. deſinit in hæc verba, quorum poſtremum decurtatum eſt, ἐς ἐμπόριόν τι ὑπ' Αννίβα σεσω.: & folium 118. incipit ab his μώμαλον (ſic) καὶ ἐπίφθονόν ἐστίν. (ſic) Unde proclive videri poterat ut colligeremus, ex ipſo hoc exempl. folium illud, quo continebantur quæ vulgo nunc deſunt, forte etiam duo folia, primum intercidiſſe. Ex quo porro, ſi id ita ſe haberet, conſequeretur, (quæ & mihi olim nata ſuſpicio erat, priuſquam varietas lectionis ex toto illo codice mecum communicata eſt,) ex eodem exemplari (Vat. A.) lacunam illam in cetera quæ hodie ſuperſunt hujus hiſtoriæ Punicæ exemplaria invaſiſſe, adeoque reliqua omnia exemplaria ex illo velut communi fonte fluxiſſe. Sed, id quidem ſecus eſſe, intellexi ex varietate lectionum, quas iſte Codex exhibet, cum aliorum exemplarium lectionibus collata. Itaque exemplar illud, e quo tamquam communi fonte manarunt noſtra exemplaria, prius quidem & vetuſtius debuit eſſe Vaticanis his membranis; ſed ex ipſo illo antiquo atque lacero hac parte codice membranas has a Calligrapho ita deſcriptas fuiſſe intelligitur, ut pagina paginæ reſponderet. Vidimus turbas nonnullas in libro de Reb. Hiſpan. pag. 184 ſqq. ex duorum foliorum inter ſe tranſpoſitione ortas. Rurſus in hiſt. Mithridatica folium unum alieno loco poſitum videmus. (Vide Notas Textui ſubjectas p. 642. & p. 823.) Quodque illorum foliorum tantum fere continebat materiæ, quantum quinquaginta lineæ editionis noſtræ. Supplementum lacunæ hujus, quod ſuppeditavit *Codex Bavaricus*, continet lineas noſtræ editionis octoginta octo: ex quo (ſi ſimul cogites, paſſim nonnulla præterire ſolitum compilatorem *Eclogarum de Legationibus*) colligere licet, ea, quæ h. l. in ceteris codicibus deſiderantur, in

antiquo illo exemplari, quod primum hac parte mutilatum fuit, non uno folio, sed duobus foliis fuisse comprehensa.

L. 63 *sq.* ὁ Σκιπίων ἔπεμπε τοὺς συμβουλεύσαντας, κυρῶν τὰ συγκείμενα. Minus adcurate hæc a me in lat. vers. reddita esse intelligo: *Simul cum Pœnis Scipio Romanorum legatos, qui ad ipsum communicandi consilii caussa fuerant missi, Romam remisit, qui operam darent, ut ratæ haberentur conditiones, in quas pax convenerat.* Scilicet τοὺς συμβουλεύσαντας putaveram idem valere ac τοὺς συμβούλους αὐτῷ γεγενημένους, de quibus συμβούλοις supra dixerat p. 341, 34 sq. At sic minus apte cohærebat Græca oratio, & ad nexum sermonis supplenda nonnulla erant, quæ non dixerat Appianus. Neque vero ex verbis illis, sicut ea ex Exemplari dedi, alia sententia commode extricari poterat. At in promtu est medicina, quæ in Nota textui subjecta, nimis quidem timide, a nobis jam indicata est. Quemadmodum sæpissime a librariis terminationem Aoristi primi cum futuri primi terminatione perperam commutatam videmus; sic hoc loco συμβουλεύσαντας ex συμβουλεύσοντας corruptum intelligi debet. Atque ipsum τοὺς συμβουλεύσοντας, deleta distinctione quæ sequitur hoc verbum, in contextum repositum velim. Jamque plana erit sententia: *Scipio Romam misit qui suaderent (senatui,) ut ratas haberet pacis conditiones.* In hujusmodi phrasi adjici *articulum* ad participium solere, notum est. Sic p. 33, 34 sq. πέμπειν τοὺς συνθησομένους αὐτῷ τὰ πρέποντα. Pun. 451, 24. ἡ σύγκλητος ἔπεμπε τοὺς εἰσομένους τὰ ἀκριβέστατα. Civ. II. p. 257, 99. πέμπε μοι τοὺς χειραγωγήσοντας, ubi simillimo errore χειραγωγήσαντας ex Regiis codd. editum erat. Pag. 373.

L. 73. οἱ σύμβουλοι. Non illi qui a Scipione erant missi. Sed generatim senatores Romanos dicit qui de ea re inter se deliberabant. Conf. 379, 62.

CAP. LVII. *Lin.* 81. αἰεὶ μετριάσαντας. μετριάζειν, *moderatione uti, moderationem adhibere.* Vid. H. Stephan. ad hist. Parth. p. 29, 31. Verbum μετρίζειν græca lingua non agnoscit. Pag. 374.

Pag. 376. *Cap. LVIII. Lin.* 8. κατεφρόνησαν, *non tamen projecerunt, non adeo spreverunt atque abjecerunt, ut exstinctos vellent, ut nulla conditione socios illos & amicos vellent habere:* cf. p. 385, 57 sq. Sic duriori quadam & severiori notione intelligendum fuerit verbum καταφρονεῖν; fere ut Annib. 300, 15. & 303, 54. Videtur autem parallelismus quidam interesse inter tres illas phrases, οὐ κατεφρόνησαν, tum εὐσταθῶς ἔφερον lin. 11 sq. & οὐκ ἀνέστησαν l. 14. Ceterum rectius fortasse κατεφρόνησαν illud hoc modo intelligetur: „non ita illos *spreverunt*, ut non cogitarent, si nimis dure cum illis ageretur, satis adhuc virium superesse desperatis ad frangendam victorum insolentiam." Conf. mox cap. 59. sub fin. & cap. 60. tum præcipue p. 379, 62.

L. 11 *sq.* εὐσταθῶς ἔφερον. Satisne integra hæc verba sint, quove potissimum modo exponenda, fateor mihi non liquere. In lat. vers. posui: *nec idcirco internecione exstinxerunt*, tamquam legeretur εὐσταθεῖς ἔφερον, i. e. οὐκ ἀναστάτους ἐποίησαν, vel οὐκ ἀνέστησαν, ut mox dicit lin. 14. An εὐσταθῶς ἔχοντας ἔφερον? *postquam pacati sunt & quieverunt, tulerunt eos Romani.* Sic Λιβύη εὐσταθοῦσα est *pacata, quieta Africa,* Hisp. 110, 59. & ἵπποι εὐσταθοῦντες Syr. 573, 33. *equi quieti stantes.* An εὐσταθῶς ἔφερον, *constanti ac forti animo eos tulerunt? non timentes numquam se salvos esse posse, quoad illi superessent?* Conf. p. 382, 1 sqq. Sic fere Annib. p. 255, 56. οἱ δὲ καὶ τούτους εὐσταθῶς καὶ ἀκαταπλήκτως ὑπέμενον.

Pag. 378. *Cap. LIX. Lin.* 40. Λιγύων. Vide p. 370, 21. & alia loca, quæ collegi in Adnot. ad Annib. p. 295, 27. *Ibid.* Βερμινᾶς. Conf. p. 343, 65.

L. 44. ἐν αἷς καὶ τὸ δαιμόνιον ἀνώμαλον καὶ ἐπίφθονον ἐστί. „Nihil annoto in hanc orationem sive concionem: quod sit ἀκέφαλος." H. Stephanus. Vide ad p. 372, 56. — Post ἐν αἷς, fortasse καὶ μάλιστα τὸ δαιμ. scripsit Appianus. — De vocab. δαιμόνιον cf. Adnot. ad p. 366, 66. τὸ δαιμόνιον (ἐν ταῖς μάχαις) ἀνώμαλον, *incerta, inconstans belli fortuna.* Vocabulum ἐπίφθονον aliquid dubitationis habet. Nam in phrasi illa vocabulum φθονερὸς aliàs solet adhiberi, quod

activam significationem habet, *invidus*, *invidens*: ut apud Herodot. I. 32. τὸ θεῖον πᾶν φθονερόν τε καὶ ταραχῶδες; & III. 40. ἐπισταμένῳ τὸ θεῖον ὡς ἐστι φθονερόν: & apud ipsum Nostrum, Maced. pag. 535, 60. φθονερὸς γὰρ ὁ δαίμων. At ἐπίφθονος passive significat, *invidiosus*, *invidendus*, Pun. 381, 88. 419, 7. Syr. 615, 45. *Pag.* 378.

CAP. LX. Lin. 59. ἤδη. Sic recte omnes, præter edit. 1. cum Regiis & Vratisl. *Ibid.* „Hîc videtur aliquid deesse. Forte sic integranda oratio: ἤδη ὅσου ἄξιόν ἐστιν ἐπιμελεῖσθαι σπονδῶν φυλακῆς αἰσθάνεσθαι." REISKIUS. *L.* 68. Quum ex Regiis codd. (quibuscum facit Vratisl.) in edit. 1. editum fuisset πάντες ἐποικίσονται; monuerat CAR. STEPHANUS: „Vide, num πάντες ἐπικείσονται." Id in contextum recepit H. Stephanus, & confirmat Aug. & Bav. *Pag.* 379. *Pag.* 380.

CAP. LXI. Lin. 72. τὸ ἑαυτοῦ. „καὶ τὸ ἑαυτοῦ" maluerat MUSGRAV.

L. 73. καί πιστεύει Vat. Bav. Abesse autem poterat conj. καὶ, quæ sequitur hoc verbum. Loco verborum καὶ σκοπεύει repositum σκοπείτω maluerat MUSGRAV. Totus locus, inde a verbo ἀρχὴν *lin.* 72. sic fortasse refingendus visus est REISKIO: „*F.* ἀρχὴν σπουδάζει, τὸ ἑαυτοῦ μόνον σκοπεῖ. καί τοι τιθῶμεν καὶ τὰ τῆς εὐχῆς αὐτῷ." *L.* 77 *sq.* νέμεσιν δὲ cum Regiis dat Vratisl. τε, quod C. Steph. tacite posuerat, confirmat Aug. & alii. *L.* 81. τῷ Ῥωμ. Sic & Vratisl. & REISK.

L. 85. „Interrogationis signum ponendum post πέμψομεν. Nam ab ἐς μέσους incipit responsio ad consilium, ejusque improbatio." REISKIUS. *L.* 89. συνιδών, *considerans*. Sic pag. 493, 45. & sæpius alibi. συνιών cum aliis dat Vratisl. Saltem συνιῶν esse debebat. *L.* 90. Ad vulgatam lectionem κελεύει δεῖν ἡμῖν, in quam & Vratisl. consentit, monuit REISKIUS ἡμᾶς legendum pro ἡμῖν. *Pag.* 381.

CAP. LXII. Lin. 95. διαδέξεσθαι προσδοκῶντος. Ex primi editoris emendatione est illud futurum, quam nescio an confirmet Vat. & Ven. ex quibus nihil enotatum est. Vratisl cum reliquis διαδέξασθαι exhibet. Et sic passim alibi, post verbum ἐλπίζω & similia, ubi futuri proprius locus erat, aoristus

Pag. 381. primus invenitur. Annib. 275, 93, poſt ἐλπίζων Vat. & Med. ἐργάσασθαι dabant: & p. 245, 88. editi cum ſcriptis οὐκ ἤλπιζε βιάσασθαι dederant, quod ibi, quum ſervari fortaſſe potuiſſet, Muſgravio obſecutus in βιάσεσθαι mutavi.

L. 96. Τὸ μὲν συμφέρον &c. „Pro hoc loco facit illud, pag. 29. [367, 81 ſq.] ἐστὲ δὲ ἀμείνονες μὲν ὑμεῖς τῶν ὑμετέρων συμφερόντων κριταί." H. STEPHANUS. *L.* 97. ὅσῳ δυνατὴν. Obvia ellipſis adverbii μᾶλλον. *L.* 98 *ſqq.* Peſſime vulgo diſtincta fuit oratio. Monuit tamen H. STEPHAN. „Poſt πόλιν, non poſt φυλάξασθαι, interpungendum eſt: item poſt δυνάμεως." Eodemque modo recte diſtinguunt Aug. & Vratisl.

Pag. 382. *L.* 3. πάντων. „Non immerito ſuſpicaturus eſt quiſpiam, non πάντων, ſed πάντως, Appianum ſcripſiſſe: quoniam nomen ἀσθενεῖς cum genitivo aliquid inſolens habere videtur." H. STEPHANUS. „Aut πάνυ lege, aut πάντων μάλιστα." REISKIUS. In πάντων h. l. conſpirant omnes libri. Sed p. 380, 71. pro πάντων vidimus πάντως dediſſe Aug.

L. 4. πρὶν αὖθις αὐτὸν. „Intellige αὐτὸν τὸν φόβον: quod Gelenius intellexiſſe non videtur: vertit enim, *priuſquam vires & opes recipiant.* [Scilicet αὐτοὺς legendum cenſuit interpres, ſicut Muſgrav.] Sed quoniam dicit εἰς ἑκάτερον, ad illa duo, ἀσθενεῖς καὶ ἄποροι, reſpiciens, videtur ἄποροι non de *inopibus*, ſed de *conſilii incertis* intelligendum. Alioqui duo illa ἀσθενεῖς & ἄποροι idem propemodum valere dici poſſent." H. STEPH. Si, lectioni vulg. inſiſtentes, intelligamus, *priuſquam metus rurſus augeatur*; erunt verba illa ἐς ἑκάτερον ad δύναμιν & ad ἀπιστίαν, ad *potentiam* & ad *perfidiam Pœnorum* referenda. „αὐτῶν legendum cenſuit REISKIUS, & in εἰς ἑκάτερον ſubaudiendum εἰς σθένος καὶ πόρον vel εὐπορίαν."

L. 5 *ſq.* οὐδ' ἀμετρίας μοι δοκῶ δόξαν οἴσεσθαι τὴν πόλιν ἐπὶ Καρχηδονίοις. Fateor me hærere in loco, quem intactum ab aliis præteritum video. Sententiam in verſ. lat. eamdem expreſſi, quam Gelenius, diverſis licet paululum verbis: ſed in hanc ſententiam dicendum fuerat μοι δοκεῖ, aut nude δοκῶ deleto μοι, (nam δοκῶ idem valet quod δοκεῖ μοι,) aut προσδοκῶ, aut aliquid ſimile: ſuſpicari quis etiam poſſit legendum ἀμε-

τρίας ποι δοκῶ. Si teneas verba μοι δοκῶ; ſententia erit, *non puto fore ut ego nimis dure agere videar*; adeoque poſt οἴσεσθαι excidiſſe aliquid fuerit putandum, ex quo pendeant verba τὴν πόλιν ἐπὶ Καρχηδονίοις. *Pag.* 382.

L. 9. εὐθὺς ἐπὶ ταῖς συνθήκαις μετατίθενται. Tenui interpretationem Gelenii: *ac mox impetrata venia diſcedunt a fœdere.* Paulo adcuratius dixiſſem: *illico poſt factum fœdus, ab eo rurſus diſcedunt.*

L. 11 *ſq.* διὰ νέμεσιν θεῶν, καὶ ἀνθρώπων φθόνον. „Quum dicat Appianus *deorum* quidem νέμεσιν, *hominum* autem φθόνον, interpres hic alterum tantum, videlicet φθόνον, non minus diis quam hominibus tribuit. Ita enim vertit, *ad vitandam hominum deûmque invidiam.* Ego tamen relinquendam diis *nemeſin* exiſtimo, & hac ipſa voce in Latino etiam ſermone uti licere. Haud ignoro interim, φθόνον apud hunc ipſum ſcriptorem eſſe etiam deorum, non minus quam hominum, pag. 512. [Civ. II. p. 361, 81.] πόσον δὲ ὑμῖν ἔσεσθαι φθόνον παρά τε ἀνδρῶν καὶ θεῶν, ἐνυβρίζουσιν ἐς τὸν ὑμῖν τὴν ἡγεμ. &c. Verum annon per κατάχρησιν diis quoque vox iſta tribuatur, quærendum eſſe reſpondeo." [φθόνον θεῶν eſſe *vindictam divinam*, vulgo dictam νέμεσιν, docuit doctiſſ. Valckenarius ad Herodot. III. 40. Conf. ſupr. ad p. 378, 44.]

„Sed quis ille eſt locus ubi Aſdrubalem iſta dicentem audimus? Immo duos eſſe crediderim: hunc videlicet qui paginam 28. claudit, & 29. inchoat, [p. 366, 62 ſq.] καὶ τὴν ἐπ' αὐτοῖς νέμεσιν φυλαττομένους: & iſtum, qui parvo intervallo ſequitur, τάς τε τοῦ δαιμονίου μεταβολὰς ἀνεπιφθόνως ἐν ταῖς ἡμετ. συμφ. διατίθεσθαι." [pag. 366, 66 ſq. At vero illud οὗτος (*lin.* 10 *ſq.* οὓς οὗτος ἀξιοῖ) non ad Aſdrubalem, ſed ad illum Scipionis amicum refertur, cujus oratio in ſenatu habita deſiderabatur in ſuperioribus editionibus: vid. p. 375, 92 ſq.]

„Ad vocem autem νέμεσιν quod attinet, talem ejus uſum habemus & initio paginæ 82. [492, 22 ſq.] σοὶ μὲν οὐ νέμεσις ἐκ θεῶν, ὦ Ῥωμαῖε. Legimus vero & pag. 50. [421, 32.] καὶ τὴν φοβερωτάτην τοῖς εὐτυχοῦσι νέμεσιν: ubi tanquam de dea loquitur. Sed ad duos illos priores locos quod attinet, ubi

Pag. 382. genitivus θεῶν huic nomini additur, iis & similibus adhiberi interdum & φθόνον, paulo ante ostendi." H. STEPHANUS.

L. 14. καὶ Ἰβηρίαν καὶ Ἰταλίαν. Sic Bav. cum editis. Sed inverso ordine, cum aliis, dedit Vratisl.

Pag. 383. *L.* 16. καὶ παρώρκουν. Sic Aug. Vat. Bav. Cum Regiis & edit. 1. facit Vratisl. H. STEPHAN., quum sua auctoritate suoque ex ingenio παρώρμων posuisset, monuit tamen ad h. l. „ Suspectum mihi est hoc quidem loco vocabulum istud παρώρμων. Nihil certe habet Gelenii interpretatio quo istud voluisse exprimere dici possit: & quod in eadem legitur, *fœdera violando*, verbo συνετίθεντο respondere haud dici potest." — Mirum vero, quod non saltem indicaverit lectionem, quam in edit. 1. ex Regiis codd. editam invenerat: ex qua alius fortasse probabiliorem certioremque veræ lectionis conjecturam capere potuisset. „ Caselius [editionem primam fortasse ante oculos habens] corrigit παρώρκουν: bene ad sententiam. Sed exemplum verbi παρορκεῖν pro ἐπιορκεῖν desidero. Num παρεώρων, *dispiciebant?*" REISKIUS. Mox vero *Idem*: „ Est tamen παρορκεῖν, pro *pejerare*, verbum Appiani, vid. p. 34, 4." [384, 35.] Sic & in fragm. ex hist. Gall. p. 91, 78. εὐθὺς ἠρέθιζον τοὺς Βρεττανοὺς παρορκῆσαι. Ac non tam cum ἐπιορκεῖν, *pejerare*, convenit hoc verbum, quam cum παρασπονδεῖν, *fœdus vel juramentum violare:* scil. idem est, ac παρὰ τὰ ὅρκια ποιεῖν, quemadmodum παρασπονδεῖν est παρὰ τὰς σπονδὰς ποιεῖν.

L. 17. πρὸ τῶν ἡμετέρων. Sic recte H. Stephanus reposuit: & confirmat Bav. Vat. Vratisl. puto & Ven. Nec aliter Candidus legit, *domestica* interpretatus. *L.* 18. ἐφησθ. Καρχ. Articulum τοῖς omittunt Reg. B. Aug. Vratisl. Bav. Ex Vat. & Ven. nil adnotatum.

CAP. LXIII. Lin. 22. Νουκερίαν. Cf. Annib. 290, 27 sq. & Liv. XXVII. 3. *L.* 26. Ἀχεῤῥάνων. Sic recte Bav. & Ἀχέῤῥαι, per duplex ρ, Civ. I. pag. 61, 6. & 65, 73. Apud Polyb. tamen, lib. II. cap. 34. bis Ἀχέραι editum est. At latine saltem constanter *Acerræ* dicitur. Nec aliter quam per duplex ρ,

Ἀχέῤῥαι,

Ἀχέῤῥαι, eſt apud Steph. Byzant. Gentile Ἀχεῤῥαῖος formari ait idem Byzantinus. De re, quæ hic agitur, vid. Liv. XXIII, 17. *Pag.* 383.

L. 28. Μάρκον τε Κορνήλιον. Nil variant libri; & Cand. quoque *Marcum* habet. „Non video, quis ille *Cornelius Conſul* alius eſſe poſſit, quam *Cn. Cornelius Scipio Aſina*, quem A. U. CDXCIV. Annibal ad Liparas cepit. Sed eum *Cnæum*, non *Marcum*, appellant Scriptores; neque memini eum alibi Carthaginem raptum dici." REISKIUS. Vide Polyb. I. 21. & Livius Epit. XVII. Reliquos auctores citat Pigh. T. II. p. 21 ſq. Apud Zonaram alio errore Γαῖος vocatur.

L. 33. „Malim hæc ὑπὸ εὐορκίας ita reddere, *Qui tam erat obſervans jurisjurandi, ut eum ad ſe reverſum haberent:* vel, *Qui ſervandi jurisjurandi tam erat ſtudioſus.*" H. STEPHANUS. *Pag.* 384.

L. 41. ὑπέβαλλον: ſic & Vratisl. Sed prætulerim ὑπέβαλον.

CAP. LXIV. Lin. 49. „De his verbis ἔλεος ἢ μετριοπάθεια a me dictum eſt in Annotatione quadam in pag. 49." [420, 17.] H. STEPHAN. *L.* 53. βέβαιος ἢ δεξιά; Vratisl. cum ſigno interrog. Idem deinde & vocem Ποία agnoſcit; & in iis quæ ſequuntur cum Editis facit, quos & nos hic ſecuti ſumus. *Pag.* 385.

L. 51. ὥσπερ ἔφη Σκιπίων. „Verba illa Scipionis habes initio pag. 30. [368, 98 ſq.] οἳ μηδ᾽ ὄνομα Ῥωμαίων καταλιπόντες ἄν, εἰ ὑμεῖς ἐκρατήσατε. Ex horum autem locorum collatione colligitur, ἐλάβοντο hic dici poſſe idem valere quod ἐκράτησαν." H. STEPH. *L.* 56 *ſq.* „Pag. 29. [367, 75 ſqq.] dictum fuit ab Aſdrubale, οὐδ᾽ ἄξιον Καρχηδονίοις ὑμᾶς ὠμότητα καὶ ἁμαρτίαν ἐπικαλοῦντας, ταῦτα μιμεῖσθαι. Hic prius ad illud quod dixit ἁμαρτίαν ἐπικαλοῦντας, reſpondet: perinde acſi intellexiſſet Aſdrubal, ἁμαρτίαν ἐν τῷ λύειν τὴν συνθήκην, vel τὰς συνθήκας." IDEM. Reſpondet potius ad orationem amici illius Scipionis, qui pag. 374, 79 ſqq. dixerat, μὴ Καρχηδονίων αὐτῶν ὠμότερα πράξωμεν, οἳ Καρχηδονίοις ὠμότητα ἐπικαλοῦντες.

L. 60. σκεψώμεθα. σκεψόμεθα cum edit. 2. 3. dat Vratisl. Nec diſplicet.

CAP. LXV. Lin. 77. αἱ πλείους Aug. Ven. Vat. & ſic emendavit REISKIUS. *L.* 78. συνθῆκαι, τρίται αἵδε. Tertium *Pag.* 386.

hoc fœdus Romanorum cum Pœnis eſt, cujus mentionem fa-
Pag. 386. cit Appianus. Primum erat illud poſt bellum Siculum. Vide Exc. ex hiſt. Sic. p. 94 ſq. Hujus adpendix erat illa conditio de Sardinia: vid. Hiſp. cap. 4. Pun. c. 5. Alterum pactum erat de Hiſpaniæ finibus, Hiſp. c. 7. Annib. c. 2. Pun. c. 6. Conf. Adnot. ad p. 389, 32.

Pag. 387. *L.* 87. ἐξεῖπε τοῖς Ῥωμαίοις Κάτων, *in ſenatu Romano publice adfirmavit Cato:* in Oratione ea, quam laudat Livius XLV. 25. & A. Gellius VII. 3. Idem tamen Cato deinde delendam Carthaginem cenſuit: vid. p. 393, 92 ſqq.

L. 90. In verba, ἐς τὴν Ῥώμην ἐσήλαυνε, deſinit ampliſſimum illud Fragmentum, Codici Bav. inter Eclogas de Legationibus inſertum. *Ibid.* ἐπιφαν. δὴ Aug. Vat. & ſic reponere juſſit MUSGRAV.

CAP. LXVI. Lin. 93. ἐστεφάνωντο . . ἡγοῦνται δέ. Sic ſcripti libri omnes. Conſulto autem variare Tempora verborum videtur, quia ſimul id quod tunc factum eſt, ſimul quod moris erat, exponit.

Pag. 388. *L.* 98. ὅσοις. Sic & REISKIUS emendavit. *L.* 5. τιτυριστῶν. Conf. Heſych. in Τίτυρος & Τιτυρῆνοι, & quæ ibi a Viris doctis notata ſunt. *L.* 8. λυδοὺς &c. Dionyſ. Halic. lib. II. c. 71. p. 130. ed. Sylb. καί εἰσιν οὗτοι τῆς πομπῆς ἡγεμόνες, καλούμενοι πρὸς αὐτῶν ἐπὶ τῆς παιδιᾶς τῆς ὑπὸ Λυδῶν ἐξευρῆσθαι δοκούσης Λυδίωνες. *Ibid.* Τυῤῥηνοὶ recte Aug. Vat. *L.* 14. Ferri poteſt ἔστεπται nulla præcedente conjunctione: & mox nomen στεφάνῳ vel στέφανον ex cognato verbo poterit intelligi.

Pag. 389. *L.* 15 *ſq.* πορφύραν ἀστέρων χρυσῶν ἐνυφασμένων, *togam palmatam.* *L.* 17. δάφνην, ἣν ἀεὶ Ῥωμαῖοι νομίζουσι νίκης σύμβολον. Scilicet ſecus atque Græci, apud quos laurea ſupplicationis ſymbolum erat.

L. 19. ἐπὶ τῶν παρηόρων ἑκατέρωθεν ἤϊθεοι συγγενεῖς. „Perperam interpres (Gelenius) τοὺς παρηόρους verterat, *jugales equos,* cum *funales* fuerint, quibus, qui currum triumphantis comitabantur, veherentur. Suetonius in Tiberio cap. 6. *Actiaco triumpho currum Auguſti comitatus eſt, ſiniſteriore funali equo, cum Marcellus Octaviæ filius dexteriore veheretur.*

Erant autem in quadriga quatuor equi, quorum duo *jugales* erant, dexter & finifter; duo *funales*, itidem dexter & finifter; omnefque ita juncti ut æquata fronte currerent. *Jugales* intra jugum ibant, ac ζύγιοι dicebantur: *Funales* utrimque ad latera jugalium loro annexi, quos σειραφόρους & σειραίους, παραόρους & παρασείρους idcirco Græci vocabant, quod funibus fcilicet alligati forent ad latus jugalium. Sed & ἀορτῆρες iidem *funales* nominabantur, quemadmodum feliciffime eam vocem Dioni Chryfoftomo, in Orat. de Circo, ὁ πάνυ Salmafius reftituit, pro quo perperam ἀκροτῆρες vulgatum eft: ἐν ᾧ ἅρματι ἵπποι λευκοὶ, κατὰ τὸν Ζαχαρίαν, ζυγαῖοι μὲν, φῶς καὶ ἀθανασία· ἀορτῆρες, δικαιοσύνη καὶ ἀλήθεια. Et paulo poft: ἐν ἅρματι αὐτοῦ μέλανες, ὑποζύγιοι μὲν, ὁ ᾅδης καὶ θάνατος, ἀορτῆρες δὲ, σκότος καὶ ἀπώλεια. Utrobique ἀκροτῆρες editum. Vide Salmaf. Not. ad Solin. pag. 898. [p. 631. edit. Traject. anni 1689] & pagg. aliquot præcedentibus & fequentibus, ubi plurima obfervatione ac fcitu digniffima; de quadrigis, equorum ad illas applicatione atque agitatione adduxit, ad quæ lectorem remittimus." AL. TOLLIUS.

Pag. 389.

L. 20. παρὰ τὸν πόλεμον Aug. Vat. Vratifl. Frequens inprimis præpofitionum παρὰ & περὶ inter fe commutatio; quum exiguo momento differant compendia fcripturæ, quibus illæ fignificari folent. *L.* 25. οὖς μὲν Reg. B. Aug Ven. Vat. Vratifl.

L. 26. ἀφελής. An ἀφελὲς fc. χρῆμα. Cand. *fimplex denique triumphi forma.* Gelenius: *eft enim res fimplex triumphus.* Cogitaveram ἀσελγὴς, & ad hoc accommodavi verfionem. Sed non opus eft folicitare vulgatam, in quam confentiunt omnes. Apud Demofthenem (Epift. 4. pag. 1489. edit. Reisk.) fere ut hic, conjunguntur ἀφελὴς καὶ παῤῥησίας μεστός. *L.* 28. εἱστία - - ἐς τὸ ἱερόν. Sic omnes. *Ad convivium vocavit in templum.*

CAP. LXVII. Lin. 31 *fq.* λήξας δ' ἐν Λιβύῃ ἐς τάσδε τὰς περὶ αὐτῆς Καρχηδόνος σπονδάς. Tria verba περὶ αὐτῆς Καρχηδ. video me in lat. verf. cum Gelenio præteriiffe. Hoc autem dicit Scriptor nofter: *Alterum Bellum Punicum defiiffe in hanc pacem, cujus conditiones ad ipfam urbem Car-*

thaginem proxime pertinebant. Scilicet in pace quæ secuta erat primum bellum Punicum, agebatur de *Sicilia*, moxque adpendix ejus pacis ad *Sardiniam* pertinebat; tum alterum fœdus ad *Hispaniam* spectaverat, & ad fines imperii Pœnorum in Hispania. (Conf. supra, Adnot. ad pag. 386, 78.) Nunc hujus pacis conditiones recta atque proxime *ipsam urbem Carthaginem & imperium Pœnorum in ipsa Africa* tangebant.

Pag. 389.

Pag. 390. *L.* 34. Μασσανάσσης δὲ &c. Rursus hinc incipit novum *Excerptum de Legationibus* in Cod. Bav. „Ὅτι Μασσανάσσης μετὰ τὰς συνθήκας μηνιῶν, καὶ Ῥωμαίοις θαῤῥῶν &c. usque cap. 69. extr. ἐκδιαιτωμένων ἤδη. pag. 394. *L.* 35. μηνιῶν Vratisl. cum edd. & Bav. Sic supra, pag. 79, 25. ἂν ἔτι μηνιῶσι.

L. 36. In ἑαυτοῦ consentit Vratisl. *L.* 37. Μασσανάσσην. Quartum casum exhibent scripti libri omnes, ut ratio postulabat. Monuit & MUSGRAVIUS.

L. 40 *sqq.* συνθῆκαι Καρχ. καὶ πρὸς τόνδε &c. *fœdus etiam cum hoc* (Masinissa) *factum est, quod ad annos duravit quinquaginta.* Mox quidem recruduerunt controversiæ, per omne sequens tempus numquam penitus sopitæ; & subinde rursus apud Romanos conquesti sunt Pœni de Masinissa, contra fœdus in ditionem ipsorum invadente, agrumque qui Pœnorum esset vi & armis occupante: (vid. cap. 68 sq.) sed astute semper Masinissa specie juris injurias suas tegere conabatur, &, adjuvantibus Romanis arbitris, in possessione eorum, quæ subinde occupaverat, manebat. Donec tandem sub annum DCIV. demum Carthaginienses, injurias illas diutius non ferentes, & fessi incassum jure disceptare, aperte arma contra eum ceperunt. (cap. 70.)

Pag. 391. CAP. LXVIII. *Lin.* 51. Σαυνίτης Aug. Ven. Vat. Bav. σαυνίης Vratisl. cum Reg. B. *L.* 51 *sq.* φυλάξαντες Ῥωμαίους τε Κελτίβηρσι πολεμοῦντας. Quoniam certius nil habui, retuli ad illud bellum, quod in hist. Hisp. c. 39. extr. & sqq. expositum est.

L. 52 *sq.* Μασσανάσσην &c. Rursus Vratisl. consentit cum Reg. B. Pro ἀνίαις, quod in editis legebatur, ἀνοδίαις legendum suspicatus erat MUSGRAV. Post emendationem quam

ex ſcriptorum librorum ſubſidio adferre deſperato loco licuit, conjecturis jam non amplius opus eſſe puto: licet ejus rei, quam obiter hîc memorat Appianus, mentionem apud nullum alium auctorem inveniam. Pag. 391.

L. 60. ἐπῆλθον ἐς διαλύσεις. Sic Vat. ἦλθον ἐπὶ διαλύσεις Bav. Conf. pag. 398, 75 ſq. Inſuavior tamen hæc lectio, quam vulgata, videri poteſt; quoniam mox rurſus eadem repetitur phraſis ἐς διαλύσεις, pag. 392, 66. Sed viciſſim διαλλαγὰς (in quod cum aliis conſentit Vratisl.) ſpeciem habet interpretamenti vocis διαλύσεις. Mox *ibid.* εἰς ὁμοίως εἴρητο. „ὅμως, *nihilominus.*" REISKIUS. Imo vero recte ὁμοίως, *ſimiliter, pariter:* conf. pag. 390, 38 ſq. Rem quod adtinet, quæ hîc agitur, atque tempus ad quod ea referenda eſt, Livius, quum primæ illius legationis a Romanis ad diſceptandum inter populum Carthaginienſem & Maſiniſſam in rem præſentem miſſæ, de qua Appianus cap. præc. dixerat, mentionem nullam feciſſet, duas deinceps legationes, ante eam de qua cap. ſeq. agitur, ejuſdem diſceptationis cauſa Carthaginem a Romanis miſſas, memorat: alteram A. U. DLXI; (Liv. XXXIV. 62.) alteram A. U. DLXXII: (Liv. XL. 17.) quarum ad quamnam nunc reſpiciat Appianus quum haud ſatis certo indicio mihi conſtaret, utriuſque anni notam ad oram libri hoc loco adpoſui.

L. 66. κέλευσμα πρὸς ἀμφ. ἐς διαλύσεις Vat. Bav. Aliter Candidus: *mandata conciliationeſque*; tamquam eſſet καὶ διαλύσεις. Pag. 392.

Ead. lin. 66. Οὐ πολὺ δ' ὕστερον Μασσανάσσης ἠμφισβήτει &c. De hac nova controverſia Maſiniſſæ cum Carthaginienſibus vide Livium XLII. 23 ſq. in rebus anni ab U. C. DLXXXII. Initium autem rei retuli ad A. U. C. DLXXXI, quoniam apud Livium l. c. Pœni legati dicunt, *jam biennio proximo amplius* LXX. *oppida caſtellaque agri Carthaginienſis vi atque armis poſſediſſe Maſiniſſam.* Poſtquam Romæ primum hæc controverſia diſceptata erat; ſero & poſt complures annos demum Romani legati ad diſceptandum in re præſenti miſſi in Africam ſunt: vid. finem hujus cap. & init. cap. ſeq.

Pag. 392. *L.* 68. Τύσκαν. Freinſhemius in Supplem. Liv. XLVII. 19. (conferens hunc locum cum Polyb. Legat. 118. & Appian. infra p. 397, 62 ſq.) docet, Τύσκαν eſſe Punicum nomen fertilis illius regionis circa minorem Syrtin, quæ a Græcis & Romanis *Punica Emporia* vocabatur, cujus regionis princeps civitas Leptis erat. Conf. Liv. XXXIV. 62.

Cap. LXIX. Lin. 73. Καὶ τότε. Sero demum, & per complures annos dilata re, legatio tandem a Romanis in Africam miſſa eſt. Vide Liv. Epit. libri XLVII. & Freinsh. in Suppl. illius libri, cap. 19 ſq. Polyb. Legat. CXVIII. Conf. quæ paulo ante diximus ad cap. præc. lin. 66. *Ead. lin.* 73. πρέσβεις ἔπεμπον ἑτέρους τε καὶ Κάτωνα. Nihil vulgatius iſto genere loquendi. Sic Syr. 546, 77. πρέσβεις ἕτεροί τε καὶ Σκιπίων.

L. 79. αὐτὰς συνθήκας. Sic editum inveni ex Regiis. Cum Aug. facit Vratisl. Placet Bav. τὰς συνθήκας. Ex Vat. nil enotatum. Reiskius legendum cenſuerat, ἔφασαν οὖν κατὰ τὰς συνθήκας.

Pag. 393. *L.* 80. παραβαίνεται Vat. Bav. *L.* 86 *ſq.* ἢ φόβου. Verba ad ſententiam neceſſaria commode obtulit Vat. & Bav. „Forſan ζήλου μᾶλλον, ἢ οἴκτου" conjecerat Musgrav. „ζήλου πολλοῦ γέμειν" Reiskius. *L.* 94 *ſq.* Verba μὴ εἶναι &c.
Pag. 394. uſque Καρχηδόνα ἐᾶν deſiderantur in Aug. *L.* 95. καὶ τόνδε. Conſentit Vratisl.

Cap. LXX. Lin. 1. καταδέξεσθαι. καταδέξασθαι Vratisl.

L. 5. Γολόσσην recte Regii, Vratisl. Vat. Sed *lin.* 8. Γολόσσῃ ſolus dedit Vat. Γελοσσ. utrobique h. l. cum editis dat Aug. Infra autem, pag. 453 ſqq. ſcripti omnes in Γολοσσ. conſentiunt. *L.* 9. Σαυνίτης Reg. B. Aug. Vratisl. Vat.

Pag. 395. *L.* 21 *ſq.* ἐνεδρεύων αὐτὸν. Schol. marg. in cod. Vat. „ἐνεδρεύω σοι καὶ ἐνεδρεύω σε συντάσσεται." *L.* 26. ὀχυροτέρους Reg. B. & Vratisl. cum Editis: neſcio an & Vat. Sic autem (per o breve ante terminat. comparativi) analogia videtur requirere; quoniam præcedens vocalis υ longa eſt, ut vel ex trito illo Apollodori dicto patet, Poëtarum Gnomis inſerto, pag. 187. edit. Brunckii;

- - - - - ἀλλ' οὐδὲ εἷς, Pag. 395.
τέκτων ὀχυρὰν οὕτως ἐποίησεν θύραν,
δι' ἧς γαλῆ καὶ μοιχὸς οὐκ εἰσέρχεται.

Attamen Pun. 487, 36. ubi in ὀχυρώτατον editi & scripti omnes consentiebant, obsecutus sum libris: & sic rursus Illyr. 863, 15.

Cap. LXXI. Lin. 29. Λουκούλλῳ. Sic in edit. 3. Tollius posuit: & sic plerumque aliàs apud Nostrum consentientibus libris editum. Attamen Syr. 609, 39. & 46. Illyr. 869, 2. & passim alibi omnes in illam formam Λεύκολλος, qua Græcos Scriptores nonnumquam usos reperimus, consentiunt. De re conf. Hisp. cap. 53 sq.

L. 32. ἱππέας ἀπαντᾶν ἔπεμψε. Eamdem nostram emendationem a Reiskio etiam propositam video: „ lege ἀπαντᾶν." *Honoris causa alicui obviam prodire*, ὑπαντᾶν aliâs dici solet. Sed & ἀπαντᾶν probum est: vide p. 34, 57. Et ὑπαντᾶν proprie videtur esse *paululum obviam prodire*, ἀπαντᾶν *longius* etiam. Pag. 396.

L. 37 *sq.* Λιβύων - - - μακροβίων ὄντων. Notum est, ex Herodoto aliisque, in Libya Æthiopum genus, qui proprio etiam nomine Μακρόβιοι adpellabantur. *L.* 39. ὅ τε χειμών. Sic plane & Reiskius: „ ὅτι. Lege ὅ τε χειμών." *L.* 52. δύο πρὸ αὐτοῦ τὴν θέαν ταύτην ἰδεῖν &c. Vide Iliad. VIII. 47 sqq. & XIII. 1-15 sqq. Pag. 397.

Cap. LXXII. Lin. 62 *sq.* τὴν μὲν περὶ τὸ Ἐμπόριον γῆν. Vide ad p. 392, 68. „ Τὸ Ἐμπόριον, sive τὰ Ἐμπόρια (utroque modo dicitur) regio est Africæ ad minorem Syrtim fertilissima, in qua civitas una Leptis tam opulenta, ut singula indies talenta vectigal Carthaginiensibus dederit. Quæ opes etsi etiam aliunde, præcipue tamen ex ubertate regionis, ipsis suppetebant. Quare *Emporia* Livio [XXXIV. 62.] dicuntur, *Ora minoris Syrtis & agri uberis.* Idem Livius lib. XXIX. [25.] *Emporia ut peterent gubernatoribus edixit. Fertilissimus ager, eoque abundans omnium copia rerum est regio.* Unde Polybius lib. I. [c. 82.] dicit, Carthaginienses spes fere omnes suas collocatas habuisse in eo commeatu,

Pag. 397. qui advehebatur *ex loco quem ipsi vocabant Emporia.* Atque hinc etiam tanta solicitudine caverunt, ne Romani ultra Pulchrum Promontorium, quod Carthagini præjacet, navigarent, ne loca circa Byzacium cognoscerent, *nec loca circa parvam Syrtim, quæ Emporia vocant, propter soli ubertatem*, ut auctor est Polybius, lib. III. [c. 23.]" AL. TOLLIUS.

Pag. 398. *L.* 68. ἐφύλαττε Aug. Vat. Vratisl. quod in ἐφύλασε corruptum est in Reg. B. *L.* 71. ὀλίγα recepi ex Aug. *L.* 72. διεκπαῖσαι (sic enim scribendum pro ἐκπαίσαι) ex eodem Aug. restitui, & sic in Vat. quoque esse videtur, sed ob lituram non satis discerni potest. διεκπαῖσε paululum corrupte Ven.

L. 74. προκαλεῖσθαι τὸν Μασσανάσσην ἐνόμιζε. Candidus: *hostes quidem provocare instituit.* Prætuli sententiam quam Gelenius his verbis expressit: *putabat Masinissam pacem petiturum.* Nam sicut προκλήσεις p. 397, 62. dixerat *propositionem conditionum pacis*, sic verbum etiam προκαλεῖσθαι notat *conditiones pacis proponere*, *ad pacem invitare*: in quam sententiam plura ex Thucydide exempla H. Stephanus in Thes. Gr. Ling. congessit. In eamdem sententiam hunc locum intellexisse videtur Freinshemius, Suppl. Liv. XLVIII. 34. Neque tamen video, quid magnopere obstet, quin vulgatiori notione verbum illud accipiamus, *putabat Masinissam ipsum ad pugnam provocaturum.* Sed, utrovis modo accipias, malim utique προκαλέσεσθαι: nisi forte futurum secundum, quod dicunt Grammatici, hic fuerit illud προκαλεῖσθαι.

L. 75. Pro Ρωμαῖων, quod operarum errore irrepsit, facile Ρωμαίων reponet Lector. *L.* 76. οἱ δ' ἦλθον μὲν. Etiam Vratisl. hæc verba agnoscit.

Pag. 399. *CAP. LXXIII. Lin.* 87. καὶ τὸ δέον στρατόπεδον ὄχλος ἀνθρώπων, Λιβύῃ θέρους. „Mendosa" hæc esse, MUSGRAVIUS etiam conquestus est. Pariterque REISKIUS „corrupta sunt, ait. Non expedio." Nihil opis ferunt libri; nec variant quidquam. Cogitaveram, καὶ ἐς στενὸν στρατόπεδον. Pro Λιβύῃ proclive esset Λιβύης reponere, ut Candidus, *calor Libyæ*, aut „ἐν Λιβύῃ", quod REISKIUS proposuit: sed vereor,

ut id faciat fatis. In lat. verf. Gelenium fere fecutus fum, cum quo confentit Freinshem. loco paulo ante citato. Pag. 399.

L. 88 *fq.* ἐπιλιπόντων Aug. Ven. Vat. Et proprium hoc in ea re verbum. Vide Pun. 485, 10. Hifp. 219, 15. Annib. 233, 76. 282, 4. &c. REISKIUS quoque monuit, ἐπιλιπόντων legendum.

L. 99. διὰ χιτωνίσκου. Non ferendum videtur διὰ, ea notione quam hîc ratio poftulat. Ac poteft effe ex μετὰ corruptum, five ex fcribendi compendio male accepto, five aberrante librarii oculo ad διὰ illud quod modo præcefferat. Similiter Civ. II. pag. 242, 45. pro δι' ὧν reponendum μεθ' ὧν videtur. REISKIUM quoque video „μετὰ χιτωνίσκου" hîc juffiffe reponere. Alibi, in fimillima re, præpofitione σὺν utitur Appianus: Exc. de reb. Samnit. pag. 52, 21. σὺν ἱματίῳ. Pun. 383, 23. σὺν δύο ἱματίοις. *L.* 3. ἐπέπεμψεν. Vide pag. 362, 8. & ibi notata. Candidus: *poft illos mifit.* *Ibid.* οἱ οὐκ ἀμυνομένους. Candidus: *HI armis deftitutos* &c. οἱ, *qui*, pro οἷς REISKIUS quoque reponere juffit: fed de ἔκτειναν, *Lin.* 5. aut alio verbo ibi inferendo, ab eodem nihil monitum video. ἔκτεινον pofuit in fuo exemplari MUSGRAVIUS. Facile a feftinante quodam librario prætervolari illud verbum potuit, ob id quod fequitur ἔκ τε. *L.* 5 *fq.* στρατοῦ Aug. Ven. Vat. Et monuerat REISKIUS: „aut delendum στρατῶν, aut fcribendum στρατοῦ." Pag. 400.

CAP. LXXIV. Lin. 11 *fq.* Τῷ Μασσανάσσου πλαίσματι. Sic cum reliquis codicibus dedit etiam Bav. Nam ab hoc loco rurfus in illo *Codice Bavarico* incipit ampliffimum ex hoc Libro de Rebus Punicis *Fragmentum*, his verbis: Ὅτι οἱ Καρχηδόνιοι τῷ Μασσανάσσου πλαίσματι συμπεσόντες, ἀσθενεστάτης ὑπ' αὐτοῦ τῆς πόλεως γενομένης· καὶ (fic, omiffis quæ apud Appianum interjecta funt) οἱ Ῥωμαῖοι τοῦτο πυθόμενοι &c. ufque ad finem fere Capitis XCII. pag. 432. ὡς θεῶν ἀμυνομένων αὐτοὺς ἀντὶ τῶν παίδων.

L. 18. ἐπήγγελλον. ἐπήγγελον Vratisl. cum Bav. *L.* 19. ὡς δ' ἂν ὀξέως ἔχοιεν. „Mendofa" hæc effe cenfuit MUSGRAV. Nec diffiteor, fcabram quodammodo videri orationem. At Pag. 401.

Pag. 401. ferri tamen fortaſſe poterit, intelligendo ἐποίησαν δὲ τοῦτο, (ſcil. ἐπήγγελλον δὲ στρατὸν ἐς ὅλην τὴν Ἰταλίαν,) ὡς ἂν ἔχοιεν &c. *ſed fecerunt illud, ut paratas haberent copias, ſimul atque uſus poſtularet.* *L.* 22. Καρθάλωνι. Jam olim Carthalo ſubditos Maſiniſſæ invaſerat. Vide cap. 68. pag. 391.

L. 25. καὶ ἐς Ῥώμην Aug. Ven. Et ſic emendaverat REISKIUS. ἔς τε, quod cod. Bav. offert, notaverat MUSGRAV.

L. 27. ἀμυνομένων αὐτὸν Regii, Aug. Bav. Vratisl. puto & Ven. Idemque monuit REISK. & conferri juſſit p. 410, 62.

Pag. 402. *L.* 28. ἐμβαλόντων Aug. Vat. Bav. *L.* 30 *ſq* ἐξεκήρυξαν· καὶ --- πρεσβεύεσθε. Neminem offendere debet ſubitus iste *Tranſitus ab oratione obliqua ad rectam*, Appiano juxta cum probatiſſimis Scriptoribus uſitatus. Sic Hiſp. pag. 148, 4 ſqq. τὸν στρατὸν ἐδίδασκεν, οὐ τοῦτο εἶναι φοβερὸν, ὅτι πλήθει προὔχουσιν οἱ πολέμιοι --- ἀλλ᾽ ὅτι νεῶν ἀποροῦμεν. Adde Mithr. 720, 40 ſqq. Civ. III. p. 461 ſq. l. 39-48. Civ. II. p. 212, 32 ſq. Similiter Xenophon Hiſt. Græc. I. 1, 19. λόγον ἔφασαν χρῆναι διδόναι, μεμνημένους, ὅσας τε ναυμαχίας αὐτοὶ καθ᾽ αὑτοὺς νενικήκατε &c. Ceterum „mendoſam vel mutilam" eſſe orationem, prout in ſuperioribus editionibus exhibebatur hic locus, monuit MUSGRAVIUS. REISKIUS emendationem etiam tentaverat: „Sententia, inquit, flagitat ἀπορησάντων aut σιωπώντων."

L. 34 *ſq.* ἀπολογήσασθαι ex emendatione primi editoris eſt, quam confirmat Aug. Bav. puto & Vat. & Ven. In ἀπολογίσασθαι cum Regiis facit Vratisl. *L.* 39 *ſq.* ἐπὶ Σκιπίωνος, *Scipionis tempore.* Commode quidem dixiſſet ὑπὸ Σκιπίωνος: ſed nec illud male.

Pag. 403. *CAP. LXXV. Lin.* 46 *ſqq.* Ἰτύκη --- ἑξήκοντα σταδίους ἀπὸ Καρχηδόνος ἀφεστῶσα. Apud Ariſtotelem περὶ Θαυμασίων Ἀκουσμάτων, T. I. opp. p. 1165. B. legimus, *Uticam ſitam eſſe* ἐπέκεινα Καρχηδόνος ὡς σταδίους διακοσίους, *circiter CC ſtadia ultra Carthaginem.* Cum quo ſatis conſentit Itinerarium Antonini, p. 22. ubi XXVII. M. P. (id eſt, ſtadia CCXVI.) ab Utica Carthaginem numerantur. Itaque, quod Appianus non niſi LX. ſtadiorum intervallum ponit, id *minus ex vero* ab eo

fieri contendit Weſſelingius ad Anton. l. c. Sed videndum puto, an eam cenſuram meruerit Appianus. Nam quum e regione & in conſpectu Carthaginis, in altero promontorio ejuſdem ſinus, (ut cum aliis Strabo docet lib. XVII. p. 832.) ſita fuerit Utica; Appianus videtur de intervallo in directa linea per mare dixiſſe: in Itinerario autem terreſtri itinere, per circuitum ſinus, deſignatam diſtantiam eſſe conſtat; atque eodem modo intelligendam eſſe Ariſtotelis rationem, adparet ex ipſo conſenſu cum Antonino. *Pag.* 403.

L. 50. καὶ αὕτη. Placet καὶ αὐτὴ, quod offert Bav.

L. 54. προσγενομένης reſtitui ex Aug. & Bav. Atque ita legendum viderat MUSGRAVIUS.

L. 58. Μάνιον Μανίλιον. „Eruditiſſimus Pighius ad annum U. C. DCIV. [juxta Faſtos, quos ſequimur, A. DCV.] bene obſervat, alterius Conſulis *Manilii* nomen corruptum apud ſcriptores legi, & nunc *M. Mallium*, nunc *Anicium Manlium*, nunc *M. Manlium* vocari; docetque, verum nomen eſſe *Manius Manilius.* Idem error apud interpretem noſtrum, [Gelenium;] qui itidem *M. Manlium* perperam vertit. Livius enim lib. VI. [c. 20.] tradit, Manlio Capitolino, poſt necem illatam, hanc gentilitiam notam quoque additam eſſe, ut Maniliæ gentis decreto cautum fuerit, *ne quis deinde M. Manlius vocaretur.* Quare ubique in hac hiſtoria in textu Græco Μάνιον Μανίλιον, & in Latino *M'. Manilium* repoſuimus." ALEX. TOLLIUS. Adde quæ notarunt Viri docti ad Livii Epit. XLIX. & conf. quæ diximus ad Hiſp. p. 167, 43.

L. 61. κατασκάψαι. κατασκάψωσι legere juſſerat REISKIUS. *Pag.* 404.

L. 66. ἐς ἐπιφανῆ. ἐπ' ἐπιφανῆ idem emendaverat REISK. — In Bav. abeſt hic locus, inde a verbis οἱ μὲν δὴ θύσαντες lin. 61. uſque ἐς τὸν κατάλογον, lin. 69: non librarii culpa, ſed compilatoris conſilio. *L.* 67. Verba πᾶς τις &c. uſque κατάλογον laudat Suidas, v. παρήγγελλον. *L.* 68 *ſq.* παρήγγελλον. παρήγγελον Aug.

CAP. LXXVI. Lin. 84. ἕξειν. Sic legendum viderunt quoque MUSGRAV. & REISKIUS. Reiskius quidem „aut ἕξειν aut ἕξουσι" reponere juſſit. *L.* 88. ἰδίᾳ. Et de hoc monuit REISK. *Pag.* 405.

Pag. 406. Cap. LXXVII. Lin. 91. τὰς ἐλπίδας ἐν ᾧ μηδὲν ἐκλείψουσι τιθέμενοι. Illud ἐν ᾧ in hac phrasi paulo aliter dictum videtur atque supra, Hisp. 150, 38. ἐν ᾧ γὰρ ἅπαξ ὑπακούειν ἐδόκει &c.

L. 3. „ὄνομα εἰς εὐπρέπειαν idem est atque ὄνομα εὐπρεπές." Reiskius. L. 7. ἐν μὲν δὴ Καρχ. Præteriit hæc compilator Excerptorum de Legat. usque ad verbum Σικελίᾳ. Tum vero sequentia ita connectit: καὶ παραλαβόντες &c. δὴ post ἐν

Pag. 407. μὲν inserui cum Aug. & Vat. L. 10. Verba τοῦ πολέμου deleta voluit Musgrav. nulla, quantum video, idonea de causa.

Cap. LXXVIII. Lin. 15. δὲ κἀκεῖ dedit Vat.

Pag. 408. L. 28 sq. ἀρχῆς τῆς ἐς πολὺ μεγίστης. Sic prorsus Bav.

L. 31 sq. ἐς σωφρόνισμα ὑμῖν revocavi ex Vat. & Bav. σωφρονισμὸς Aug. mendose. Corruptius σωφρόνις Reg. B. & Vratisl. In σωφρόνισιν cum Reg. A. & edit. 2. 3. consentit, ni fallor, Ven. Ad vulgatam lectionem hæc monuit Henr. Stephanus: „Perinde esse puto acsi dictum esset, ἀλλ' εἰς τὸ σωφρονίζειν ὑμᾶς καὶ προτρέπεσθαι εἰς μετριοπάθειαν. Sic autem principio paginæ 29. [366, 63.] dicitur μετριοπαθῶς χρῆσθαι ταῖς εὐπραξίαις. Atque ut hic sequitur ἡ τῆς ἡμετέρας μεταβολῆς ὀξύτης, ibi, paucis interjectis, sequi vides τάς τε τοῦ δαιμονίου μεταβολὰς ἀνεπιφθόνως ἐν ταῖς ἡμετ. &c." συμφρόνησιν notaverat Musgrav. ad exemplar suum editionis C. Stephani.

L. 34 sq. τῷ μηδὲν ἐς ἄλλας τύχας ἁμαρτεῖν. „Pro his Gelenii, *si non insolenter utantur alieno infortunio*, malim ista, *quod non insolenter se gesserint erga aliena infortunia*. Cæterum non dubium est quin ἄλλων τύχας scribendum sit: quum hanc lectionem aperte sequatur & P. Candidus, his verbis, *ne quid in* aliorum *fortunas indigne agant*." H. Stephanus. Rursus in *Emendandis erratis* ad calcem totius libri monuit idem Stephanus, scribendum ἄλλων pro ἄλλας. Et Reiskius: „ἄλλων vel ἀλλοτρίας." Et Musgrav.: „ἄλλων, Interpres." Sed in ἄλλας septem nostri codices conspirant.

L. 36. ὑμετέρας εὐσεβείας, ἣν προσποιεῖσθε. ὑμετ. εὐσεβείας ἦν, προσποιεῖσθαι cum edit. 1. dat Vratisl. itemque Aug. nisi quod in hoc aliud erratum accedat, ἡμετ. pro ὑμετ. Candidus:

hæc - - veſtra pietate digna, diſſimulare maxime quæ hominum ſunt. Gelenius: *Hoc veſtram pietatem decet, ut præcipue curetis res hominum.* Veram lectionem, quam ex Bav. reſtitui, præclare vidit & his verbis expreſſit FREINSHEMIUS, Suppl. Liv. XLIX, 12. *Hæc - - digna ſunt veſtra religione, quam uni omnium hominum ſanctiſſime vos colere profitemini.* Neque REISKII aciem effugit eadem lectio: „ἣν προσποιεῖσθε: (inquit:) *quam vobis arrogatis.*" Pag. 408.

Cap. LXXIX. *Lin.* 38. τετυχήκειμεν Vat. Bav. & parum corrupte Aug. τετυχήκει μέν. Duplicatum augmentum præteritorum plusquamperfectorum, Atticorum more, ſæpius omittit Appianus. *L.* 39. κόρος ἐστὶν ἀτυχημάτων &c. Bene Candidus: *abunde nobis miſeriarum hæc erunt, quæ pertulimus.*

L. 41. ναῦς ὑμῖν Reg. A. recte cum aliis ſcriptis & edit. 2. 3. Sed in ἡμῖν cum edit. 1. facit Vratisl. Illud corrigendum eſſe, monuit MUSGRAV. Pag. 409.

L. 42. „καὶ κλήσεως καὶ ἐλεφάντων. Videtur expungi debere particula καὶ ante genitivum ἐλεφάντων: ut intelligamus θήραν & κλῆσιν ἐλεφάντων. Nec aliter intellexit hic interpres, [Gelenius,] utpote illam particulam non agnoſcens. Sed nec alter interpres [Candidus] agnoſcit, qui vertit, *elephantorum poſſeſſionem vobis liquimus.* Verum hic non ſolum voculam καὶ non agnoſcit, ſed nec iſta, καὶ θήρας. Eſt autem obſervatione dignum, & ad locum hunc facit, quod videmus pag. proxime ſequente, [nobis hac ead. pag. l. 53.] (ſicut & pag. 48.) nimirum elephantas ἐπιφθόνους vocari: quod P. Candidus vertit *inviſos*, (id tamen ſignificare Appianus volens, dixiſſet potius μισητούς, aut μισουμένους, aut certe ἀπεχθεῖς) at Gelenius, *invidendos.* Sed *invidioſos* rectius quis dixerit, aut *invidiæ obnoxios*: etiam ſi Horatius *invidenda aula* pro *invidiæ obnoxia* dixiſſe exiſtimari poſſit. Quantum autem natio illa eſſe crediderit elephantum in bello momentum, cum ex aliis nonnullis hujus ſcriptoris locis, (quorum eſt hic in fine paginæ 28. [366, 59.] οὐδ' ἐν τοῖς ἐλέφασι καὶ ἵπποις) tum vero ex multis Hiſpanicæ hiſtoriæ apparet: quum interdum vel parvum eorum numerum ducere, rem ſibi glo-

Pag. 409. riosam existimarent: etiamsi quidam, κοινοὺς πολεμίους, id est *communes hostes*, illos vocaverint, illam ob causam quam legis in eodem illo opusculo, in fine paginæ 280. & principio pag. 281. [156.]" H. STEPHANUS.

κλήσεως ἐλεφάντων, absque conj. καὶ, recte dant Aug. Vratisl. Bav. Et delendam conjunctionem monuerunt etiam REISKIUS & MUSGRAV. *L.* 44. λαβόντες prætuli, quod dedit Bav. Reliqui codd. cum editis faciunt. *L.* 48. οἷς ἐπολεμήσαμεν. REISKIUS οἳς ἐπολέμησαν censuit legendum.

L. 50. παραδεδόσθαι Aug. ut editi. *L.* 51. τὸν πόλεμον τόνδε. Hunc ordinem verborum prætuli, quem tenet Bav.

Pag. 410. *L.* 56. πολλά γε restitui ex Aug. Vat. Bav. Id Candidus etiam expressit: *qui plurima jam superlucratus est.*

L. 61 *sq.* εἰ τοῦτ' ἐστὶν ἡ τοῦ πολέμου πρόφασις. Verba hæc ad præcedentia retulit Candidus: *hæc enim totius belli occasio vobis est.*

L. 66 *sq.* πρὸς ἄνδρας οὐχ ὁμολογοῦντας μὲν μὴ ἁμαρτεῖν. „Adhibentur quidem sermoni aliquando duæ negantes particulæ, sed non in locis hujusmodi. Ideoque vix aliud mihi persuadere possum, quam duarum alteram hîc expungi debere. Fortasse autem quum Appianus scripsisset, ὁμολογοῦντας μὲν μὴ ἁμαρτεῖν, aliquis novum esse putans istius particulæ usum, ad collocationem quod attinet, & hanc expungendam censens, loco ejus præfixit alteram illam participio ὁμολογοῦντας: sed quum hanc expungere oblitus esset, utraque remansit. Gelenius quiddam velut medium inter confessionem & inficiationem quæsivit in sua interpretatione: vertit enim: *contra non tam fatentes peccatum, quam committentes se vestro judicio.* At vero apud P. Candidum, peccatum fatentur: vertit enim, *contra eos qui nec se peccasse diffitentur, &c.* neutram videlicet negationem agnoscens." H. STEPHAN. Particulam μὴ deletam voluisse MUSGRAVIUM, eamdemque abesse a cod. Bavarico, monui in Nota textui subjecta. Et sic quidem primo intuitu commodissima prodire sententia videri potest: *non fatemur nos peccasse, sed tamen vobis nos tradimus.* At propius si rem spectes, aliena plane sententia illa ab hoc

loco videbitur. Nam paulo ante, eadem oratione, (l. 55 sq. & 66 sq.) majorem licet culpæ partem in Masinissam conferentes, haud obscure tamen professi erant, se contra fœdus cum Romanis ictum peccasse: & jam antea legati eorum Romam missi, quum excusare culpam accusando auctores belli voluissent, ad quæstionem a senatu Romano objectam, *cur ergo non initio statim belli damnassent ejus auctores, legationemque Romam misissent?* nihil quod responderent invenerant, (vide cap. 74. p. 402.) ipsoque adeo silentio culpam erant confessi. Itaque bene recteque habere mihi videtur vulgata lectio, hac sententia, *adversus homines non profitentes sese non peccasse*, (vel, ut percommode h. l. Candidus, *non diffitentes se peccasse*,) *sed vestro arbitrio sese permittentes.* Verbum ὁμολογῶ interdum aptius exponi *profiteor*, monuit Stephanus in Thes. T. II. col. 635. H. nullum tamen adferens exemplum. Pag. 410.

L. 72 *sq.* ἣν παράσχωμεν. Corrupte ἣν παράσχομεν erat in edit. 1. quod tacite correxit H. STEPHANUS. ἣν παράσχομεν Aug. ἣν παράσχωμεν Vratisl. Pag. 411.

CAP. LXXX. Lin. 82 *sq.* ταχυτῆτος revocavi ex Bav. & ex eodem lin. 83. inserui artic. τῆς ante ἐπιλέξεως. „ ἡ ταχύτης τῶν ὁμήρων est breviter dictum pro ἡ ταχύτης τῆς παραδόσεως τῶν ὁμήρων." REISKIUS. Idem REISKIUS vidit, καὶ τῆς ἐπιλέξεως esse legendum.

L. 84-86. φέρετε vulgo cum πάντα ὅσα conjungunt editi cum Regiis, Aug. Vratisl. Cui consentaneum erat, interserere conjunctionem καὶ l. 86. ante ἡμῖν παράδοτε, quod fecit Aug. Sed præstat, φέρετε absolute positum intelligere: præsertim quum conjunctionem illam καὶ ceteri omnes libri, & in his vetustiores Bav. & Vat., ignorent. Mox in παράδοτε scripti omnes consentiunt: sed quum in Reg. A. accentus per errorem esset literæ ο superscriptus, & litera ε paulisper in sinistram partem reclinata, ut fere vocalis ω figuram referret, inde factum ut παραδότω ederetur. Eadem de causa passim vocales has ε & ω perperam a librariis vel ab editoribus inter se commutatas esse, monui jam ad Hisp. pag. 171, 1. De

Pag. 411. φέρετε quoque REISKIUS: „Post φέρετε figendum est comma: non enim cum βέλη cohæret, neque hîc loci *afferte* significat, sed idem atque *agite*. Est exclamatio incitandi." — φέρετε οὖν πάντα legendum censuerat MUSGRAVIUS: παράδοτε autem IDEM reponere jussit.

Pag. 412. *L.* 90. παραστρατοπεδεύοντα. Sic recte cum editis scripti omnes, præter unum Aug. *L.* 93 *sq.* Γναῖος Κορνήλιος, ὁ Ἱσπανὸς ἐπίκλησιν. „Corrupte apud Appianum Ἱσπανὸς scriptum esse," contendit DRAKENBORCHIUS ad Liv. XLI. 14, 4. Et apud latinos quidem Scriptores ut plurimum, itidemque in Fastis, *Hispalus* vel *Hispallus* scriptum cognomen illud reperitur: quemadmodum & a *Messana* urbe *Messallarum* cognomen inditum familiæ Valeriorum constat. Sed & apud Senecam in Controversiarum libris sæpissime *Cornelius Hispanus*, nec umquam aliter, & apud Diodorum Sic. in Excerptis Peiresc. ex lib. XXXIV. (p. 381. ed. Vales. T. II. Opp. p. 605. edit. Wessel.) similiter Ἱσπανὸς scribitur. Eademque scriptura firmatur *Inscriptione*, *in Scipionum Sepulcro* nuper Romæ reperta, quæ, in Novellis literariis Romanis, quibus *Antologia* titulus est, N°. XXIII. anno MDCCLXXXIII. ab erudito Abb. Joh. Bapt. Visconti primum publici juris facta, mox a politissimo viro ANDREA BIRCHIO, Dano, cujus multa de Appiano nostro merita exstant, curatius inspecta, & paulo emendatior nobiscum communicata, sic habet:

CN. CORNELIVS. CN. F. SCIPIO. HISPANVS.
PR. AID. CVR. Q. TR. MIL. II. X. VIR. SL. IVDIK. X. VIR. SAC. FAC.

VIRTVTES. GENERIS. MEIS. MORIBVS. ACCVMVLAVI.
PROGENIEM. GENVI. FACTA. PATRIS PETIEI.
MAIORVM. OPTENVI. LAVDEM. VT. SIBEI. ME. ESSE. CREATVM.
LÆTENTVR. STIRPEM. NOBILITAVIT. HONOR.

L. 1. ἢ τῆς ἄλλης πόλεως. Si quis minime opus fuisse contendat adjectivo ἄλλης, non magnopere equidem repugnem.

Ibid. ἢ ἄλλως ἐπιφανεῖς. Sic Annib. 264, 1. Civ. II. 195, 55. Eodemque modo Civ. I. p. 3, 35. ἢ τῶν ἄλλως ἐπιφανῶν ex Regiis

ex Regiis libris editum erat consentiente Vratisl. neque ibi opus fuerat ex Aug. & Ven. ἄλλων reponere. Pag. 412.

L. 2. ἔμελλον τοὺς ὑπάτους. Particulam οὖν, quam cum Regiis & Vratisl. importune inserunt editi, ignorant Aug. Vat. & Bav.

Cap. LXXXI. Lin. 10. ὑπόσχητε Aug. Bav. *L.* 11. τήνδε γὰρ ἡμῖν. Sic recte H. STEPHANUS emendavit, adstipulante Aug. Vratisl. Vat. Bav. Nec displicet γε, quod pro γὰρ ponit Bav. Pag. 413.

L. 11. ἀνοικίσασθε ὅπῃ θέλετε. „Loco moveri volebant Romani Carthaginem, quod situ maxime opportuno erat, unde præcipua illi opum initia & incrementa, & semper rebellionis metus. Usitatum autem apud veteres, eos populos, quorum rebellionem timerent, e patriis sedibus in alia loca transferre. *Augustus fiduciam montium timens in quam se recipiebant Astures, castra sua, sed quæ in plano erant, habitare & incolere jussit:* apud Flor. lib. 4. c. 12. Philippus Macedo, apud Justin. lib. 8. c. 5. *Reversus in regnum, ut pecora pastores nunc in hybernos, nunc in æstivos saltus trajiciunt; sic ille populos & urbes, ut illi vel replenda, vel derelinquenda quæque loca videbantur, ad libidinem suam transfert:* ad subtrahendam scilicet rebellionis materiam. Non alia de causa Corinthum alterum oræ maritimæ ocellum sustulerunt iidem Romani, *opportunitatem loci maxime sequuti, ne posset aliquando ad faciendum bellum locus ipse adhortari*, ut loquitur Cicero Offic. lib. 1. Exempla plura videri possunt apud Forstner. in Not. ad Tacit." ALEX. TOLLIUS.

L. 17. ἐς μῦσος πρέσβεων. Frequens in impressis Appiani exemplaribus permutatio vocabulorum μῖσος & μύσος vel μῦσος; & alibi jam de ea monuimus. Veram lectionem plerumque exhibet Aug. sed & ille h. l. mendosus; & solus Bav. μῦσος dedit. Perspecte REISKIUS: „μύσος: *ut Romanos ad scelus in legatorum sacris corporibus patrandum incitarent.* μύσος πρέσβεων est *piaculum quod violandis legatis consciscitur:* idem atque μύσος εἰς πρέσβεις." *L.* 18 *sq.* καὶ

χερσὶ καὶ κεφαλαῖς. καὶ ταῖς χερσὶ κεφαλαῖς Bav. omissa conjunct. *Manibus capita contundere* Cand.

Pag. 414. *L.* 21. ὑπὸ ἀνοίας. ἀπὸ ἀνοίας Reg. B. mend. *L.* 23. οἱ ὕπατοι. οἱ abest ab Edd. & Vratisl. Adjiciendum articulum REISKIUS etiam monuit. *L.* 25-28. καλῶς εἰδότες &c. Pro his Bav. sic: καλῶς εἰπόντες. οἱ δὲ παρὰ τὴν σιωπὴν ἀπλομ. & omittit interjecta. Ad εἰπόντες autem notatur Γρ'. εἰδότες.

Pag. 415. *L.* 35. παμμιγὴς καὶ ἐλεεῖν. ἦν τε παμμιγής τε καὶ ἐλεεῖν. Bav.

CAP. LXXXII. Lin. 38. ἐπῄει. In mend. ἔσκει, & mox in κόρος, cum Regiis consentit Vratisl. ἔσχε ex emendatione est primi editoris. *L.* 39. κόρον REISKIUS quoque & MUSGRAV. reponere jusserunt. *L.* 47. περικάθηνται τὸ ἄστυ. Sic recte Vat. & Bav. περικάθημαι cum quarto casu construitur, παρακάθημαι & προσκάθημαι cum tertio. *L.* 49. θορύβου μὲν ἔτι. Malim μὲν ἤδη: sed nil variant codices. *L.* 51. Βάννων.

Pag. 416. Sic rursus pag. 421, 42. Vat. Cand. Vratisl. sed h. l. Vratisl. cum reliquis in Ἄννων conspirat. Prima litera eo facilius intercidere potuit, quo notius ex eis quæ præcesserunt fuerat Annonis nomen. In Βλάννων apud Diod. Sic. Excerpt. Legat. XXVII. cum exempl. Ursini consentit Bav. *Ibid.* ᾧ Τιγίλλας Reg. B. Aug. Vratisl. Vat. a quibus sede solum accentus differt Bav. In edit. Mogunt. versionis Candidi *Gallus* legitur, sed operarum errore: nam in antiqua Veneta editione *Gellas* est.

CAP. LXXXIII. Lin. 54. Εἰ μέν ἐστι καὶ τῶν πρότερον εἰρημένων &c. „Male vertit hoc primum membrum Gelenius. Hæc enim sunt ejus verba: *Si licet, principes Romani, jam ante dictis aliquid addere, dicemus.* Neque enim hæc, εἰ ἐστὶ λόγος τῶν πρότερον εἰρημένων, sonant, *si licet jam ante dictis aliquid addere*: verum, *si qua ratio a vobis habetur eorum quæ jam dicta sunt.* Videtur certe & P. Candidus (cujus alioqui passim infidelis & multis in locis barbara etiam est interpretatio) sensum assequutus esse, sed loquendi genus non satis aptum ad eum exprimendum adhibuisse. Vertit enim: *Si qua apud vos dictorum per nos ratio constat.*" H. STEPHANUS. „Forsan εἰ μέν ἐστι μετὰ τὸν πρότερον εἰρημένον." REISKIUS.

L. 55 *sq.* δίκαια προφέροντες. „Hic δίκαια sunt τὰ δικαιώματα: & ab illo nomine, quum hanc significationem habet, fit verbum δικαιολογῶ, sive δικαιολογοῦμαι. Neque aliud est hic δίκαια προφέροντες, quam δικαιολογούμενοι, sive εἰς δικαιολογίαν προφέροντες. Qua δικαιολογίας appellatione usus est supra, in medio pag. 28. [365, 48. Conf. rursus pag. 430, 80.] Ac optime conveniunt ea quæ illic dicuntur, de iis qui nihil peccarunt, & de iis qui peccarunt, cum iis quæ hic leguntur; ubi tamen quum sequendo præcedentia deberet sequi illud idem vocabulum δικαιολογία, subjungi videmus ἀντιλογία. Nam quum dictum esset, οὐχ ὡς δίκαια προφέροντες, rationi consentaneum erat ut sequeretur in parenthesi, οὐ γάρ ἐστιν ἐν καιρῷ τοῖς ἀτυχοῦσι δικαιολογία. Simul autem observa, non dicere hic τοῖς ἁμαρτοῦσι, ut illic, sed τοῖς ἀτυχοῦσι: quasi videlicet τὸ ἁμαρτεῖν contigerit ἐξ ἀτυχίας τινός." H. STEPHAN. Pag. 416.

L. 59. „καὶ θαλάσσης, ὅτι πλείστοις περὶ ἡγεμονίας ὑμῖν ἐπολεμήσαμεν. Malim ὑμῶν, ut hic genitivus cum ὅτι πλείστοις jungatur. P. Candidus, *cum pluribus ex vestris de principatu contendimus*. At Gelenius, *per multos annos*: non secus quam si ἔτεσι additum invenisset, aut subaudiendum putasset. Cujus tamen subauditionis exemplum in memoriam mihi non venit: ut omittam, videndum esse an & hic scriptor non accusativum tantum sed dativum etiam locis hujusmodi adhibeat." H. STEPHANUS. Cum Editis facit Vratisl. Veram lectionem largitus est Aug. & Bav. Eamdemque perspecte vidit REISKIUS: „ὅτι πλείστης, *& maris quam plurimi*, id est, *latissimi*." ὅτι πλεῖστον ponere jusserat MUSGRAVIUS.

L. 60. „ἀπὸ Σκιπίωνος. An ἀπὸ Σκιπίωνος, *a tempore Scipionis* sonat? id est, Jam ab eo tempore quo Scipio vestri exercitus imperator erat. An potius ὑπὸ Σκιπίωνος scribendum est? ut videlicet ita dicatur ταύτης ἀπέστημεν ὑπὸ Σκιπίωνος, sicut alia quædam verba neutra & significationem & constructionem passivorum habent. Atque hoc Latini imitantur etiam in verbis Interire & Mori." H. STEPHANUS. — ἐπὶ Σκιπίωνος recte Aug. Ven. Bav. Vratisl. Monuitque

Pag. 416. REISKIUS: „aut ἐπὶ aut ὑπὸ Σκιπίωνος:" *ætate Scipionis*, aut *coacti a Scipione*. *L.* 62. καὶ ἐδίδομεν. Rectius fortaſſe ex manuſcriptis revocaſſem δίδομεν. Conſentit cum reliquis liber Vratisl. Sic & mox omnes, (pag. ſq. lin. 67.) οὐ τοὺς φόρους ἐκλείπομεν: & p. 409, 52. πότερον οὐ δίδομεν τοὺς φόρους. Dubitationem tamen aliquam injicere poteſt, quod ſuperiori anno, qui ab U. C. DCIV. fuerat, jam excurrerant quinquaginta illi anni, in quos (vid. cap. 54. pag. 370.) ſtipendium Carthaginienſibus a Romanis impoſitum fuerat: nam A. U. DLV. argentum in ſtipendium impoſitum primum Romam advectum eſſe, Livius docet XXXII. 2.

Pag. 417. *L.* 65. ἔσεσθαι Ῥωμαίους Καρχηδονίοις συμμάχους. Sicut hæc lectio aptius cum præcedentibus videtur cohærere: ſic, quod exhibet Bav. Ῥωμαίοις Καρχηδονίους, magis congruit cum eis quæ ſequuntur, οὐδ' ἔστιν ἐς ταῦτ' ὅ τι ἡμάρτομεν &c. Forſan Ῥωμαίους καὶ Καρχηδονίους ſcripſit Appianus.

L. 67 *ſq.* συνεμαχήσαμεν ὑμῖν ἐπὶ τρεῖς βασιλέας. „De præſtito a Carthaginienſibus auxilio Romanis adverſus Philippum, Antiochum, & Perſeum, reges nihil memini alibi legere. — Attamen infra, p. 99, 37. naves Carthaginienſium aliquas Romanis adverſus Antiochum militaſſe ait." REISKIUS. Locus, quem ſpectavit Reiskius, eſt Syr. 566, 6 ſq. Conf. Liv. XXXVI. 4. FREINSHEMIUS, orationem hanc Annonis vel Bannonis Supplementis Livianis inſerens, lib. XLIX. cap. 18. locum hunc Appiani ita expreſſit: „Adverſus tres reges, duos Macedoniæ, unum Syriæ, vobis auxilia miſimus." Ac de Philippo quidem, unde id Freinshemius ſumſerit, niſi ex hoc ipſo Appiani loco, non reperio. Frumenti copiæ a Carthaginienſibus ad Hoſtilium conſulem miſſæ, bellum in Macedonia adverſus Perſeum gerentem, mentionem facit Livius XLIII. 6.

L. 72. „ἄν τι λόγῳ. Forſan ἀντὶ λόγων ſcribendum eſt: id eſt, οὐδὲν ἡμῖν ἐστὶν ἀντὶ λόγων ἐς ὃ δυναίμεθα ἂν καταφυγεῖν. Sed voci οὐδὲν addit ἕτερον." H. STEPHANUS. Probarunt Stephani conjecturam MUSGRAV. & REISKIUS: eamdemque extra dubium ponunt codd. Aug. Vat. Bav. Mox

καταφυγεῖν ejufdem STEPHANI tacitæ emendationi debebatur: quam confirmant Vat. & Bav. Pag. 417.

L. 75. βεβαιωτής. Et hoc tacite fic pofuerat H. STEPHANUS; cui adftipulantes cognovi Reg. B. Aug. Vratisl.

L. 81 *fq.* „Pro his, αὐτόνομον ἐάσειν, fuit potius dicendum, *fuis legibus relictum iri*, vel, *fore ut fuis leg. relinqueretur*: quam, *fuis leg. relinquendam.*" H. STEPHANUS. [Pag. 418.

L. 83. „Malim οὐκ εἰκὸς ἦν interpretari, *verifimile non erat.*" IDEM.

L. 85 *fq.* „Non expreffit Gelenius vim & proprietatem horum verborum, ἐν δὲ προσθήκῃ τῶν ὁμήρων ποιεῖσθαι τὴν Καρχηδόνος αὐτῆς καταστροφήν. Quibus fignificatur, non debuiffe everfionem Carthaginis effe velut auctarium alterius petitionis, qua videlicet petebantur obfides." *Idem* STEPH. Gelenius fic pofuerat: *Non decebat vos - - - ultra obfides imperare fubverfionem ipfius Carthaginis.* κατασκαφὴν, quod habet Bav. refpicit ad verbum quo ufus erat Conful, pag. 413, 13. Nec tamen fpernam vulgatam lectionem.

L. 88. ὡς ἐλέγετε. Sic Bav. Vulgo ὡς λέγετε: quod infra Textum monere oblitus fum.

CAP. LXXXIV. Lin. 93 *fqq.* ὑπέρ τε γὰρ πόλεως παρακαλοῦμεν ἀρχαίας *&c.* „Quorfum tot Carthaginis laudes? dicet quifpiam. Sed is meminerit hujus loci, quem habuit initio paginæ 29. [p. 366, 65.] καὶ τῆς Καρχηδονίων ποτὲ τύχης ἄξια πράσσειν: necnon ejus qui in ejufdem paginæ medio legitur, [p. 367. extr. & fq.] ubi qui illa nomine Carthaginienfium dicit legatus, hoc etiam ait, ipfos faluti fuæ confulere volentes, Romanis proponere eam quæ olim fuit Carthaginienfium dignitatem, & Romanorum in omnes moderationem. Quinetiam addit, hanc, adjunctam armis, (id eft, virtuti bellicæ) illos ad tantam extuliffe potentiam." H. STEPHAN.

L. 94. χρησμοῖς μετὰ θεῶν. In fufpecta lectione nil variant libri. Candidus: *oraculis deorum.* χρησμοῖς τε θεῶν reponere juffit REISKIUS.

L. 95. καὶ ὑπὲρ δόξης ἐπὶ μέγα προελθούσης. „ὑπὲρ delendum. Nam δόξης non ad προελθούσης, id quod ad πόλεως redit,

Pag. 418. ſed ad ἐπὶ μέγα referri debet. ἐπὶ μέγα δόξης idem eſt atque ἐπὶ μεγάλην δόξαν." REISKIUS. At ſequentes genitivi, ὀνόματος ἐπιφοιτήσαντος, ſane non ab ἐπὶ μέγα pendere poſſunt, ſed neceſſario ad ὑπὲρ referendi videntur: quare conſervandam utique præpoſitionem illam arbitror.

Pag. 419. *L.* 99. „Ut ſcriptum habemus hunc locum, cum his verbis, μηδὲ τοὺς τάφους, τὰ ἐναγίσματα, oportet nos ἀπὸ κοινοῦ repetere, ἀφέλησθε τοὺς θεοὺς, vel ἀφέλησθε αὐτούς: tanquam hæc quoque ad deos pertineant. Aliter tamen hic interpres: qui etiam οὐδὲν ὑμῖν ἔτι ἐπιζημίων ὄντων, quod de mortuis dicitur, reddit, *vobis non obnoxios:* quum potius dicendum eſſet, *qui non jam vos ullo damno afficiunt.*" H. STEPHANUS. „Comma poſt τάφους delendum; nam ſubauditur ἀφέλησθε." REISKIUS.

L. 2. μετοικίσασθαι. μετοικήσασθαι Reg. B. Vratisl.

L. 8. προτίθεσθαι. Sic, non προστίθεσθαι, dant ſcripti omnes cum editis.

L 7. „Sic τοὺς ἐπιφθόνους de elephantibus dictum audimus & ſupra, pag. videlicet 45. [409, 53.] Vide annot. in quendam locum qui legitur in fine pag. 44. [ad p. 409, 42.]" H. STEPHANUS.

Ibid. περὶ δὲ τῆς ἀνοικίσεως. „Alium uſum habet præpoſitio in hoc verbali nomine ἀνοίκισις, deinde in ἀνοικίσασθαι & ἀνοικίζετε, quam putat Gelenius: eum autem oſtendit adjectio iſta ἐς ἤπειρον ante illud ἀνοικίσασθαι, ſimulque nomen θαλασσοβιώτοις, quod velut per antitheſin ponitur." *Idem* STEPH. — Videtur id dicere Stephanus, præpoſitionem ἀνὰ in illa compoſitione denotare *ſurſum* vel *retrorſum*; ſcil. *ſurſum a mari*, *retrorſum a mari.*

L. 10. „Pro his, ὧν ἄπειρον πλῆθος ἐργάζεται τὴν θάλασσαν, habet Gelenii interpretatio (ut vides) *quorum infinitus numerus deditus eſt rei nauticæ:* ſed latius extendi illud Græcum loquendi genus videri poteſt; ad eos quoque videlicet *qui e mari quæſtum faciunt:* etiamſi novus hic verbi ἐργάζεται uſus multis ſit futurus, & non omnino abſimile vero ſit, Appianum ſcripſiſſe, ἐργάζεται τὰ πρὸς τὴν θάλασσαν. Conve-

niret certe cum hac ſcriptura quod legitur pag. 52. [p. 427, 27.] χειρώνακτες πολλοὶ θαλασσοβίωτοι." IDEM. „Immerito ſollicitavit H. Stephanus optimam & lectiſſimam dictionem, ἐργάζεται τὴν θάλασσαν: de qua vide Weſſeling. ad Diodor. Sic. I. [T. I. 651.]" REISKIUS. Pag. 419.

L. 13. εἰ θέλετε, διαχρήσασθε Aug. Vat. Bav. Conf. p. 426, 15. Aliene plane, ut nimis ſæpe ſolet, Candidus: *nos autem quocunque inhabitare vultis, eo mittite.*

CAP. LXXXV. Lin. 16. καὶ εὐσεβοῦς. „Fortaſſe ſcripſit καὶ τοῦ εὐσεβοῦς: ut τὸ εὐσεβὲς dicatur pro ἡ εὐσέβεια. Comperi autem & interpretem mihi aſſentiri." H. STEPHANUS. — *Pietatiſque rationem habere*, Gelenius: cujus interpretationem h. l. tenui. Infra, p. 421, 40. τὸ δ' εὐσεβὲς καὶ φιλάνθρωπον, pro ἡ εὐσέβεια καὶ φιλανθρωπία. Pag. 420.

L. 17. „Non intellexit [Gelenius] uſum præpoſitionis παρὰ hoc in loco: quum παρὰ πάντα ἔργα ſonet ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις, id eſt, *in omnibus factis veſtris.*" H. STEPHANUS. — Verba hæc, *in omnibus factis veſtris*, vel, *in omnibus rebus*, per errorem omiſſa ſunt in latina noſtra verſione. παρὰ πάντα ἔργα idem valet quod ἐς πάντα, p. 368, 85.

Ibid. καὶ μετριοπάθειαν. „Hac ipſa μετριοπαθείας appellatione de Romanis Appianus ſæpe utitur: quam miror hîc Gelenium *modeſtiam* potius quam *moderationem* reddidiſſe. Atque ut ejus laudem Romanis tribuit hîc Hanno Gillas, Carthaginienſium legatus; ſic eandem illis tribui vidimus ab alio eorum legato, Aſdrubale, pag. 29. [368, 85.] his verbis, καὶ τὴν ὑμετέραν αὐτῶν ἐς πάντας [ἐς πάντα] μετριοπάθειαν. Quinetiam in ejuſdem pag. principio, [pag. 366, 63.] idem eos hortatur, ut velint μετριοπαθῶς χρῆσθαι ταῖς εὐπραξίαις, & iis quæ ſtatim ſubjungit, hoc convenire eorum μεγαλοφροσύνῃ, innuit. Ibi enim legimus (ſed repetam paulo altius, a fine pag. præc. initium ſumens) ἃ χρὴ θεωροῦντας ὑμᾶς, καὶ τὴν ἐπ' αὐτοῖς νέμεσιν φυλαττομένους, μετριοπαθῶς χρῆσθαι ταῖς εὐπραξίαις· καὶ τῆς σφετέρας αὐτῶν, ὦ Ῥωμαῖοι, μεγαλοφροσύνης, καὶ τῆς Καρχηδονίων ποτὲ τύχης ἄξια πράσσειν. Non enim hoc aliter accipiendum eſt quam ſi dictum eſſet, καὶ, τοῦτο ποιοῦντας (videlicet μετριο-

Pag. 420. παθῶς χρωμένους ταῖς εὐπραξίαις) τῆς σφετ. αὐτῶν, ὦ Ῥωμαῖοι, μεγαλοφρ. &c. Hanc autem μετριοπάθειαν, id eſt *animi moderationem*, proficiſci ἀπὸ τῆς μεγαλοφροσύνης, id eſt a magnanimitate, non tantum hic Aſdrubal Carthaginienſium legatus, cenſuit, ſed idem & philoſophi cenſuerunt. Eodemque modo eadem de re philoſophatus eſt Ovidius. Hic enim, poſtquam dixit,

Quo quiſque eſt major, magis eſt placabilis iræ,
Et faciles motus mens generoſa capit.

hæc addit,

Corpora magnanimo ſatis eſt proſtraſſe leoni:
Pugna ſuum finem, quum jacet hoſtis, habet.

Verum, ut ab hoc poëta ad Appianum, id eſt ad vocem ejus μετριοπάθεια revertar, animadvertendum eſt, eum pag. 34. [p. 385, 49.] vocem hanc, necnon vocem ἔλεον uni eidemque loco adhibere: ſed tamen ita, ut has disjungere potius quam conjungere videatur, & quidem data priore ſede nomini ἔλεος. Nam ibi legimus, τούτοις οὖν τίς ἐστιν ἔλεος ἢ μετριοπάθεια παρ᾽ ἑτέρων, τοῖς οὐδὲν μέτριον οὐδ᾽ ἥμερον εἰς οὐδένας εἰργασμένοις; Hic, inquam, ἔλεον & μετριοπάθειαν potius disjungi videmus quam copulari: quum non dicatur ἔλεος καὶ μετριοπάθεια, ſed ἔλεος ἢ μετριοπάθεια. Scimus tamen ejuſdem hæc duo eſſe, & quidem μετριοπάθειαν in eum non cadere qui nihil ἐλέου habeat: ſed hîc ἔλεον dici puto de illis qui omnino velint ignoſcere; perinde acſi Latine diceretur, *His igitur quæ eſſe debet miſeratio aut* ſaltem *moderatio ab illis.* Ne hoc quidem tacebo, ἀμετρίαν ab hoc ipſo ſcriptore huic μετριοπαθείᾳ opponi, pag. 33. [p. 382, 5 ſq.] ubi, dicens fore ut Roma ob Carthaginienſes famam ἀμετρίας non incurrat, innuit etiam tacite, id facturam præter ſuum morem: quum ejus mos ſit, μετριοπάθειαν erga hoſtes ſuperatos adhibere." H. STEPHANUS.

L. 18. ἐπαγγέλλεσθε. „Videtur hoc verbo ſignificari *polliceri*, hoc etiam in loco, potius quam *præ ſe ferre*: ut ſit ſenſus, *Et in proſpera fortuna vos moderatione uſuros polliceminí.* Niſi quis, *profitemini* dicere malit quam *pollicemini.*

Idem valet autem hîc εὐτυχήμασι, quod εὐπραξίαις, in illo paginæ 29. [p. 366.] loco, cujus in præced. annot. mentionem feci. Sed in eo magis peccatur circa hujus loci interpretationem, quod, ſequendo qualem habes hîc ſcripturam, verbum καταλογίζεσθε [*lin.* 19.] abſtrahitur ab iis verbis cum quibus conjungi vult & debet. Nimirum ab iſtis καὶ τοῦθ' οἷς ἂν αἰεὶ λάβοιτε. Intelligit enim, καὶ τοῦτο καταλογίζεσθε οἷς ἂν αἰεὶ λάβοιτε. Is autem aliquid alicui καταλογίζεται, qui vult illum id ſibi acceptum ferre." H. STEPHANUS. Pag. 420.

L. 19 *ſqq.* „ καταλογίζεσθε &c. Locus hic poſſit crucem figere nonnullis etiam qui in Græca lingua ſunt exercitatiſſimi: ſed hoc illis, ſi hanc meam annotationem conſuluerint, haud eveniet. Spero enim fore, ut ea lecta nullus de loco iſto ſcrupulus relinquatur. Primum igitur dico, (ut etiam antea dixi) verbum καταλογίζεσθε cum præcedentibus jungendum, (vel ipſa Græci ſermonis conſuetudine id evincente: quæ vult ut μὴ δὴ καταλογίζεσθε, non autem καταλογίζεσθε μὴ δὴ dicatur: ut omittam, verbum hoc nullum poſſe uſum habere loco huic convenientem, ſi ſequentibus jungatur,) & poſt ipſum τελείαν ſtigmen eſſe collocandam. Deinde, ex duabus vocibus μνησικακῆσαι ἐν [*lin.* 21.] fieri volo unam, μνησικακήσαιεν. Sed ubi erit verbum quod cum illis particulis μὴ δὴ jungatur? erit in fine totius periodi: id enim erit διαβάλητε: perinde acſi dictum eſſet μὴ δὴ διαβάλητε, πρὸς Διὸς καὶ θεῶν, &c. deinde, repetito eodem verbo, ſequeretur, μὴ ἀγαθὴν δόξαν ὑμῶν αὐτῶν ἐν ἡμῖν πρώτοις διαβάλητε. Cui ſecundo membro apud Latinos adhiberetur vox *inquam*: & diceretur, *ne inquam.* At Gelenius, lectionem illam ſequens quæ verbum καταλογίζεσθε cum illis voculis μὴ δὴ jungit, & quidem id præfigens, (quod contra ſermonis Græci conſuetudinem eſſe dixi) vertit, *Sinite vos exorari:* quod verbis illis qui ſignificari poteſt? Paulo poſt vero, verbum μνησικακῆσαι, quod de diis dicitur, de Romanis dictum exiſtimat. Sed libet primum quidem totam hujus loci interpretationem Gelenianam, deinde vero & meam tibi ob oculos ponere. Ita igitur ille: *Sinite vos exorari per Jovem, deoſque cæteros qui Carthagini*

Pag. 420. *adhuc præsident: & desinite infensi esse vel nobis vel nostris liberis ob injuriarum præteritarum memoriam. Cavete, ne præclaram existimationem, quam de vobis habent homines, propter nos primos labefaciatis.* In qua interpretatione observandum est, eum hoc quoque sibi permittere, ut pro ὑμῖν & ὑμετέροις scribat ἡμῖν & ἡμετέροις, nimirum ut quod de diis dicitur ab Appiano (vel potius ab Hannone Gilla, Carthaginiensium legato) de Romanis dici possit. Sed jam & meam interpretationem, ut pollicitus sum, oculis tuis subjiciam. *Ne per Jovem, & deos, tum alios, tum vero eos qui Carthaginem adhuc tenent, (qui utinam nec vobis nec vestris liberis unquam succenseant, injuriarum memores!) ne, inquam, præclaram de vobis existimationem in nobis primis ludibrio exponite.* Fortasse autem reddi etiam possit, *Ne suspectam reddite.* Scio διαβάλλειν esse non solum *Calumniari*, sed & *Calumniæ exponere*: verum potius dicendus sit aliquis calumniari aut calumniæ exponere eum de quo bona sit existimatio, (aut etiam, invidiam illi conflare) quam ipsam bonam existimationem. Nisi forte, quoniam legimus, Imminuere bonam existimationem, & Violare bonam existimationem, etiam illa dici posse aliquis arbitratur. Cæterum vides me in hujus loci interpretatione parenthesi quædam verba includere, quamvis de parenthesi Græcis adhibenda tacuerim. De hoc autem tacui propter particulam τε, quæ est post ἔχουσι: alioqui enim, hac sublata, aptum & ibi locum parenthesis haberet, hoc modo: καὶ ὅσοι Καρχηδόνα ἔτι ἔχουσι (καὶ μή ποτε μνησικακήσαιεν ὑμῖν, μηδὲ παισὶν ὑμετέροις) μὴ ἀγαθὴν &c." H. STEPHANUS.

Post καταλογίζεσθε recte orationem interpunxerunt Aug. & Bav. μὴ δὴ bene editum erat ex Reg. A. cui adsentitur Vratisl. & Vat. quum δὴ omiserit Bav. & δὲ pro δὴ dent alii codices. μνησικακήσαιεν recte Aug. in quo spiritus quidem primum impositus fuerat literæ ε, ut esset ἐν, sed is rursus erasus est, & accentus jam ab initio recte positus. In Bav. & Vratisl. h. l. idem vitium obtinet, quod in Regiis & editis. ἐν ἡμῖν πρώτοις, quod tacite in contextum rece-

perat H. Stephanus, confirmant codices Reg. A. Aug. Vratisl. Bav. MUSGRAVIUS in toto hoc loco nihil correxit, nisi quod μνησικακήσαιεν reponendum monuerit: ἐν ὑμῖν πρώτοις, quod erat in edit. 1. qua ille usus est, intactum reliquit. A Reiskio nihil quidquam ad h. l. adnotatum video. Pag. 420.

L. 25. πρώτοις ὑμῖν ἐξ ἅπαντος τοῦ βίου. In ὑμῖν ad unum omnes consentiunt nostri codices. ἐξ ἅπαντος τοῦ βίου, *ex omni ævo, ex omnibus mortalibus.* Sic Aristoteles de Mundo, (citatus post Guil. Budæum ab H. Steph. in Thes. T. I. col. 735. G.) Cap. 6. T. I. p. 614. edit. Du Val: συνεπιμαρτυρεῖ δὲ καὶ ὁ βίος ἅπας, τὴν ἄνω χώραν ἀποδοὺς θεῷ· καὶ γὰρ πάντες οἱ ἄνθρωποι ἀνατείνομεν τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν, εὐχὰς ποιούμενοι. In illius libelli latina versione, quæ ipsi Guil. Budæo debetur, operarum (ut mihi videtur) error sententiam hujus loci turbat. Legitur enim, in meo quidem exemplari: *Hujus autem rei elogium* (puto *omnium* scripsisse Budæum, non *elogium*) *est mortalium consensus.* Ac certe pro synonymis manifeste poni videntur duæ dictiones, ὁ βίος ἅπας, & πάντες οἱ ἄνθρωποι: quod miror non animadvertisse doctum Interpretem Gallum, qui pag. 97. edit. suæ græca ista verba hisce francicis expressit: *Ce qui se passe dans la vie humaine suffiroit pour prouver que c'est-là qu'habitent les Dieux.* Adcommodate ad eamdem, quam dixi, notionem vocabuli βίος, Reiskius apud Demosthenem τὸν παρόντα βίον exponit *homines una locisque temporibusque iisdem viventes*, & ἐν τῷ καθ' ἑαυτοὺς βίῳ, *ætate sua*: vid. Ind. Græc. Demosth. p. 161. & 162.

L. 31. καὶ τύχην ἀνθρωπείαν. „Intelligere videtur illam μεταβολὴν, seu illas μεταβολὰς, quarum & in præcedentibus facta sæpe fuit mentio. De his quædam dixi duobus locis annotationum in pag. 29. [p. 366, 66.]" H. STEPHANUS. Pag. 421.

L. 32. Νέμεσιν. „Vide quandam annot. in pag. 33. [p. 382, 11.] ubi hominum quidem φθόνον, at deorum dici νέμεσιν, ostendo." IDEM.

L. 33. ἐς τὴν ὑμετέραν εὐπραγίαν ὑμᾶς ὑβρίσαι. ὑμετέραν recte dedit Reg. B. Vratisl. Bav. Sic Hisp. 184, 26. Οὐρίατθος

Pag. 421. ἐς τὴν εὐτυχίαν (scil. αὐτοῦ) οὐχ ὕβρισεν. Etiam Candidus ὑμετέραν legit, sed mox perperam ἡμᾶς pro ὑμᾶς: *ne secundis vobis afflantibus nobis insultetis.* Quum ἡμετέραν darent superiores editiones, MUSGRAVIUS εὐπραγίαν in δυσπραγίαν mutatum voluerat.

CAP. LXXXVI. Lin. 42. ὁ Βάννων Vat. Bav. Vide ad pag. 416, 51.

Pag. 422. *L.* 47. οὐδὲ ἀναθέσθαι δυνάμεθα. „Hic ἀναθέσθαι non puto esse *differre*, sed *retractare*, seu *revocare*. Quendam autem & Suidæ sæculo huic verbo illam significationem pro hac dedisse, conjicere est ex iis quæ in meo Thesauro Græcæ linguæ ex eo affero." H. STEPHANUS. Scilicet Suidas in ἀναθέσθαι, inter alia, hæc habet: οὔτε δὲ ὑπερθέσθαι σημαίνει ἡ λέξις, οὔτε &c. i. e. *Hæc autem vox neque differre significat, neque &c.* At vero, vim hanc, *differendi, in aliud tempus rejiciendi*, habere verbum ἀναθέσθαι docent exempla post Guil. Budæum (Comment. ling. Græc. p. 504. edit. Rob. Steph.) ab H. Steph. in Thes. adlata; quibus cum alia addi possunt, tum hoc Appiani Civ. I. pag. 143, 15 sq. κωλύων καὶ ἀνατιθέμενος, *quum illum prohibuisset & in aliud tempus rejecisset.* Quare, quum moram præsertim dilationemque flagitassent Pœni, non video quid impediat quo minus *differendi* notione verbum hoc, quo in responsione utitur Romanus Consul, accipiamus. In eamdem sententiam idem rursus p. 427. extr. & sq. dicit: Τὸ δὲ πρόσταγμα τῆς βουλῆς δεῖ γενέσθαι, καὶ αὐτίκα γενέσθαι. ἀνθέσθαι mendose cum Regiis dat Vratisl. ἀναθέσθαι recte Aug. Ven. Vat. sicut reposuerat H. Stephan. In Bav. desunt septem verba, καὶ ἀναθέσθαι usque γενέσθαι.

L. 49. ἐπ' ὠφελείᾳ κοινῇ. Nolim hanc lectionem cum lect. cod. Bav. commutatam. conf. pag. 426, 22. & 427, 25 sq.

L. 52 *sqq.* ἡ θάλασσα ὑμᾶς ἤδε --- ἀδικεῖν ἐπαίρει. „Juvit scilicet, imo non parum promovit Pœnorum vitia, mare vicinum, portuum celebritas, ad insulam accedens situs, forma, fertilitas agrorum, &, quod omnia superat, mercaturæ frequentia. Hinc Cicero in Orat. in Rullum: [cap. 35.] „*Non*

ingenerantur hominibus mores tam a stirpe generis ac seminis, quam ex iis rebus, quæ ab ipsa natura loci & a vitæ consuetudine suppeditantur; quibus alimur & vivimus. Carthaginienses fraudulenti & mendaces: & quidem non genere, sed natura loci; quod nempe propter portus suos, multis & variis mercatorum & advenarum sermonibus ad studium fallendi quæstus cupiditate vocentur. Plura & egregia ad hanc rem apud Alexandrum ab Alexandro peti possunt." AL. TOLLIUS. Pag. 422.

L. 54 *sq.* Σικελία τε γὰρ Aug. & sic reponendum monuit REISKIUS.

CAP. LXXXVII. *Lin.* 63 *sq.* ἔοικε γὰρ τὰ θαλάσσια τοῖς ἐμπορικοῖς κέρδεσιν. „ Mirum hoc videri possit, *quæstus e mari provenientes* distingui a *mercatorum quæstibus.* Quid? an nihil mercatoribus cum mari, & cum iis quos afferre solet quæstibus? Immo credibile est, mare ab iis primum tentatum fuisse: credibile est (inquam) illi mercatori *qui fragilem truci, Commisit pelago ratem Primus, nec timuit præcipitem africum Decertantem aquilonibus, Nec tristes Hyadas, nec rabiem noti.* Unde igitur illa distinctio? Existimo, discrimen poni inter mercatores & eos maritimarum urbium incolas, quibus, domi etiam manentibus, (id est, in ipsa urbe commorantibus) quæstuosum est mare: dum a mercatoribus appellentibus vili pretio emunt quod aliquanto post care vendant. Sed videndum est, an τὰ θαλάσσια absolute dicatur, an vero ita ut κέρδη subaudire oporteat: quoniam de iis quos mare affert quæstibus loqui volens, potius dicturus fuisse videtur, ἔοικε γὰρ τὰ θαλάσσια κέρδη τοῖς ἐμπορικοῖς. Verum & alterius structuræ verborum inveniri exempla (multo tamen pauciora) sciendum est." H. STEPHAN. Quum *maritimos quæstus* opponit *negotiatoriis*, videtur eos potissimum quæstus dicere quos ex prædationibus maritimis & ex subitis insularum orarumque minus munitarum invasionibus facere solebant ii qui multum mari pollebant. Pag. 423.

L. 66. τὴν ἀρχὴν ἐπὶ τὴν Ἰόνιον &c. De re conf. Præfat. App. p. 10, 45 sq. Prætuli τὴν Ἰόνιον, scil. θάλασσαν; *Jonium mare:*

τὸν Ἰόνιον (scil. κόλπον) esset *sinum Adriaticum.* De eo nomine vide, si lubet, quæ notavimus ad Præfat. pag. 4, 50.

Pag. 423. *Ibid.* ἐκλείνοντες. Præferenda fortasse fuerat lectio cod. Bav. ἐπεκλείνοντες. *L*, 75. ἀκινδυνότερα Aug. Bav.

Pag. 424. *L.* 77. Videtur cum Bav. τὸν σάλον τῶν πραγμάτων legendum.

L. 81. τὰ Μήδων. Sic & MUSGRAV. & REISKIUS reponere jusserunt.

CAP. LXXXVIII. Lin. 85. ἀπίδετε correxit H. STEPHANUS, adstipulantibus manuscriptis omnibus, exceptis Regiis. Post hoc verbum, in superioribus editionibus intercidisse verba nonnulla perspecte IDEM STEPHANUS monuit: „Scio, inquit, fore, ut hîc alii quoque hæreant, dum, quid referat vox relativa ὧν, quærent. Hac enim scriptura manente, ἐς δὲ τὴν ὑμετέραν Λιβύην ἀπίδετε, ὧν ἧς ἂν ἐθέλητε γείτονες ἔσεσθε, ad quid ea referri dici potest? Nec vero id cognosci ex interpretibus potest: quorum uterque, ut ex hoc se extricare loco possent, viam sibi vi fecit. Nam Gelenius ita: *Vestram Africam respicite, in qua vicinos habebitis quos elegeritis.* At vero P. Candidus, prior interpres: (quamvis autem ejus quoque interpretationem afferam, absit tamen ut cum Gelenio ulla in parte conferendum existimem:) *Ad Libyam vestram referte oculos: cuicunque finitimi esse volueritis, per nos licebit fore.* Hæc certe interpretatio ut habere locum posset, non de una Libya sed de pluribus loquutum esse Censorinum oporteret. Nam tunc apte sequeretur, *cuicunque earum finitimi esse volueritis*, &c. Ad Gelenium autem quod attinet, ut Græca sequutus verba dici posset, ita legi locum hunc necesse esset, ἐς δὲ τὴν ὑμετέραν Λιβύην ἀπίδετε, ἐν ᾗ ὧν ἂν ἐθέλητε γείτονες ἔσεσθε. Sed tandem & ipse aperiam quid de eo sentiam. Deesse pauca quædam suspicor, ad quorum unum pertinet illa vocula relativa. Suspicor enim ita scriptum ab Appiano fuisse: (ψεύσομαι, ἢ ἔτυμον ἐρέω;) ἐς δὲ τὴν ὑμετέραν Λιβύην ἀπίδετε, πολλὰς πόλεις ἔχουσαν, ὧν ἧς ἂν ἐθέλητε γείτονες ἔσεσθε. Nemini autem (ut de hoc obiter moneam) novus videri debet hic concursus duarum vocum quas eadem syllaba inchoat, quum passim apud Græcos scriptores hic in

his ipsis vocibus inveniatur: etiamsi alioqui hunc concursum κακοφωνίας aliquid habere, delicatæ multorum aures judicaturæ sint." Hæc STEPHANUS. Breviori via REISKIUS mederi adfecto loco tentaverat: „Aut delendum, inquit, ἧς, aut ὧν αὐτῆς legendum: *quorum istius terræ populorum vicini* &c. aut transponenda sunt vocabula sic: ἧς ὧν ἄν. Pag. 424.

L. 89. ἀναμιμνήσκησθε ex emendatione H. Stephani est, cui nescio an adstipuletur Vat. & Ven. Indicativum, quem quidem respuit præcedens conjunctio ὅταν, cum Regiis & Bav. exhibet Vratisl. *L.* 92. ταμιεῖα ἃ vel οἷα ἐνεπίμπλατε maluerat REISKIUS.

L. 94. τί ταῦτα μνημεῖα ὑμῖν ἐστιν. „Scriptum fuisse arbitror, τί ταῦτα ἢ μνημεῖα ὑμῖν ἐστίν; vel, τί ἄλλο ταῦτα, aut τί ταῦτα ἄλλο ἢ μνημεῖα; At Gelenius vertit, *cujus rei vos admonent?* (sequitur autem, *aut quid aliud quam dolorem vobis afferunt*, &c. tanquam scriptum esset, τίνος ταῦτα μνημεῖα ὑμῖν ἐστίν;) Alter autem interpres, P. Candidus, duo membra in unum confundens, (ut sæpe & hoc & alia multa peccat) quæ juncturam nisi magna cum mutatione habere non possunt, ita hunc locum reddit: *quid autem hæc aliud mentibus vestris suggerunt, quam dolores & incitationes quasdam ad ea redeundi, quum licuerit?*" H. STEPHAN. — ταῦτα τὰ μνημεῖα legere REISKIUS jussit. Rectius fortasse cum Aug. cui adsentitur Vratisl. hoc modo distinguetur oratio: τί ταῦτα; μνημεῖα ὑμῖν ἐστίν; ἢ τί ἄλλο &c. Sed vel sic scabra videtur neque satis emendata oratio. Pag. 425.

L. 95. „Malim ἐρέθισμα τοῦ ἐπανελθεῖν ἐς αὐτά." H. STEPH. — Sed nec minus commode abesse ille articulus potest.

L. 96. „εἴ ποτε δύνασθε. Non dubito, quin scriptum ab Appiano fuerit, εἴ ποτε δύναισθε." H. STEPHANUS. Sic & MUSGRAV. reposuit. Atque ita dederunt Reg. A. Vratisl. Bav.

L. 4. & 6. δεῖ τῆσδε τῆς πόλεως. Hæc ad protasin relata voluit MUSGRAVIUS, legendo δεῖ δὲ τῆς πόλεως: & mox *lin.* 6. pro καὶ τί legit κατὰ τί, ut ibi incipiat apodosis.

CAP. LXXXIX. Lin. 14 *sq.* καὶ τοῖς ἱεροῖς θύειν εἰ θέλετε ἐπιόντες. Sic & supra, pag. 419, 13. pro ἐθέλετε, quod vulgo Pag. 426.

Pag. 426. editum erat, εἰ θέλετε dederunt Aug. Vat. Bav. Confentit h. l. Candidus: *fed ad illa, cum libuerit, accedentes facra facite.* Reiskius, intactum relinquens ἐθέλετε ,, aut καὶ εἰ τοῖς ἱεροῖς θύειν, aut, καὶ τοῖς ἱεροῖς, οἷς θύειν &c." legere juffit. Secundum lectionem, quam ex librorum præfcripto fecutus fum, infinitiv. θύειν vim *Imperativi* habebit, intelligendo nimirum repetitum ipfum verbum θέλετε, hoc modo, εἰ θύειν θέλετε τοῖς ἱεροῖς, θύειν θέλετε (i. e. θύετε) ἐπιόντες. De ejus generis ellipfi, fatis ceteroquin obvia, plura dixi ad p. 52, 19. Quod fi fubintellectum verbum χρὴ, vel ἔνι, *licet*, malis; tum non ἐπιόντες, fed ἐπιόντας, fuerit legendum, ficut paulo inferius, lin. 17. μετελθόντας. Sed dubitet fortaffe aliquis, quid fit τοῖς ἱεροῖς θύειν: nam, fi ἱερὰ dicuntur *templa*, fane non *templis*, fed *in templis*, ἐν τοῖς ἱεροῖς facrificatur; fi ἱερὰ funt *facra*, fane non τοῖς ἱεροῖς θύειν dicimus *facra facere*, *victimas cædere*, fed ἱερὰ ῥέζειν, ἱερὰ ποιεῖν, ἱερὰ θύειν. Tamen Gelenius, cujus verfionem h. l. tenui, *facris operari* pofuit. At videntur omnino τὰ ἱερὰ *templa* intelligi, (fcil. *publica templa*, quæ lin. 17. a privatis facellis & aris in ædibus privatorum diftinguuntur;) ut hoc dicat Cenforinus, *fepulcra & templa intacta relicturos Romanos, reliqua ædificia omnia deftructuros.* Subiit autem cogitare, an τοῖς ἱεροῖς fortaffe pendeat a participio ἐπιόντες quod fequitur, hac fententia: *& templa quod adtinet, quod fi in eis facra peragere volueritis, accedentes ad ea, obeuntes, vifitantes ea, facra facite: reliqua vero ædificia deftruemus.* Sed, (ut omittam, verbum ἐπιέναι in illa notione cum quarto potius, quam cum tertio, cafu folere jungi) video, mox etiam νεωρίοις θύετε legi, lin. 16. quemadmodum hîc τοῖς ἱεροῖς θύειν. Itaque τοῖς ἱεροῖς a verbo θύειν pendebit, & ad ἐπιόντες accufativus pronominis αὐτὰ erit intelligendus.

L. 17. ἱερὰ ἄλλα videtur *privata facella & ædiculas* dicere, aut alia loca vel ædificia quæ facra habentur, licet proprie non fint templa: veluti *curia* & fimilia. Vide paulo ante, ad lin. 15 fq.

L. 24 *sq.* ἀλλ' ὡς ἄποικοι restitui ex Bav. *L.* 28. ἐπιμιγνύοισθε Aug. Ven. Bav. *Pag.* 427.

Cap. XC. *Lin.* 40. εἴρηται. Ipsi Regii codices, e quibus solis editus adhuc fuerat Appianus, verbum hoc ad sententiam necessarium, quod & scripti omnes agnoscunt, obtulerant primo editori; a quo consulto-ne, an errore operarum, neglectum fuerit, nescio. Reiskius, perspecte videns desiderari hic aliquid, ita legere jussit: Ἃ μὲν ἔδει π. κ. π. εἰπεῖν, ταῦτα. Τὸ δὲ &c.

L. 41. ἐστὲ γὰρ ἔτι πρέσβεις. Sic omnes: quam si teneas lectionem, erit hæc sententia: *Abite, dum legatorum jure adhuc fruimini.* Sed nescio quid scabri verbis istis inesse videtur: ut addubitem, satis-ne integra h. l. oratio sit. *Pag.* 428.

L. 43. τὸ μέλλον ὑπὸ Καρχηδονίων ἔσεσθαι προορῶντες. „Quum dicat Appianus, *& quum praviderent id quod facturi erant Carthaginienses*, Gelenius hoc ipsum quod facturi erant voluit exprimere, ita reddens, *& quia prævidebant futurum motum Carthaginiensium.* (Neque enim dubito quin *motum* Gelenius scripserit, non *metum*, ut habet Basiliensis etiam editio.) At vero P. Candidus, *futuram urbis sortem prævidentes*; perinde acsi non ὑπὸ Καρχηδονίων sed ἐπὶ aut περὶ Καρχ. legisset: quanquam de hoc etiam dubito, an Appianus, illud significare volens, alterutro horum loquendi generum fuerit usurus." H. Stephanus.

L. 52. „καὶ ἀκούοντες καὶ θεωροῦντες ὧν προσετάξατε. Non immerito (meo quidem judicio) suspectus fuerit hic genitivus ὧν, præcedente participio θεωροῦντες. At si participium ἀκούοντες præcederet, θεωροῦντες sequeretur, suspicione fortasse carere videri posset hæc lectio. Rationi tamen consentaneum esse puto ut præcedat ἀκούοντες: perinde acsi diceretur, non solum audientes sed etiam videntes quæ imperastis. Adde quod videtur dicturus fuisse potius ἀκούοντες ἃ προσετάξατε." H. Stephanus. θεωροῦντες καὶ ἀκούοντες ὧν dedit Bav.

L. 54. ἀφῖχθαι. „Deesse puto hic vocem πράγματα, & scriptum fuisse, ἐς τοῦτο δ' ἡμῖν ἀνάγκης καὶ τύχης ἀφῖχθαι τὰ πράγματα. Alioqui necesse fuerit, ut dicamus, ἀφῖχθαι ἡμῖν

Pag. 428. dictum esse eo modo quo Latini dicerent, *Eo ventum est a nobis*, pro *Eo venimus.*" H. STEPHAN. *L.* 56. ἀπῄεσαν, ut emendavit H. Stephanus, sic dederunt Aug. & Bav. puto & Ven. & Vat. In mend. lectionem cum edd. consentit Vratisl.

Pag. 429. *CAP. XCI. Lin.* 67. ἀπεκρίνετο Reg. B. Aug. Vratisl. Vat.

Pag. 430. *L.* 72. Probo Bav. δὲ καὶ διέσπασαν. *L.* 76. ἐφ' ἑαυτῶν. ἐφ' αὐτῶν Vratisl. ut Vat.

L. 77. περιεστήκεσαν. Rectius prætulissem lectionem Bav. περιειστήκεσαν. Sic Pun. 462, 10. ἐνειστήκει, & Syr. 585, 31. ἐφειστήκει.

L. 80. ἐπῆγον. Sic recte cum editis dat Vratisl. puto & Vat. & Ven. e quibus certe nullam varietatem adnotatam in schedis video. ΕΠΕΙΓΟΝ, quod est in Aug. & Bav. videri posset ex ΕΠΕΙΠΟΝ corruptum: quo verbo & alibi & haud multo ante (pag. 427, 39.) usum esse Appianum videmus, commoda & apta huic loco sententia, *insuper dixerunt*, *dictis adjecerunt*. Sed, ut taceam sæpissime a librariis vocalem η cum diphthongo ει commutari, verbum ἐπάγειν, quod indubie h. l. exhibent reliqui codices, eamdem vim habet, ut *jam dictis subjicere*, *porro exponere*, *præterea commemorare*, denotet. De qua quidem notione obiter tantum, & nullo adlato exemplo, H. Stephanus in Thesauro monuit, ubi de verbo ἐπιφέρω, cujus eadem ratio est, egit, T. IV. col. 105. B. Legitur autem verbum istud eo sensu apud Appianum Civ. V. p. 794, 82. & Mithr. p. 745, 50. ubi diserte ut synonymum verbi ἐπιφέρειν (collat. lin. 48.) usurpatur. Præterea ἐπειπεῖν (de quo plura exempla Index nost. offeret) non, ut ἐπάγειν, construitur sequente accusativo ejus rei quæ commemoratur; sed (quemadmodum & verbum ἐπιλέγειν) ita poni solet, ut subjiciatur statim ipsa oratio, ipsa verba ejus qui ἐπεῖπεν.

L. 81. ἐς Ῥώμην πρεσβεῦσαι παραιτούμενοι. Verbum πρεσβεῦσαι cum editis offert Vratisl. ac (ni fallunt schedæ) cod. Vat.

Pag. 431. *CAP. XCII. Lin.* 90. ἤκιζόν τε. Rectius ex cod. Bav. restituissem ἠκίζοντο: nam in medio genere potius, quam in activo, verbum illud, ut apud alios scriptores, sic apud nostrum,

ufurpatur. Vide Samn. 55, 66. Hifp. 109, 31. 114, 27. 144, 31 fq. Sic & REISKIUS h. l. ἠκίζοντό τε repofitum maluerat. *Pag.* 431.

L. 95. ἀπάτης Aug. Ven. Vat. Bav. Et ita legendum viderunt REISKIUS & MUSGRAV. Eodem, quo editi cum Regiis, vitio laborat h. l. Vratisl. nec meliorem lectionem in fuo libro Candidus invenerat, qui pro illo vocabulo pofuit *cæteris*. *L.* 99. οὐδὲ σφίσιν. οὐδὲν σφίσιν Reg. A. *L.* 7. παραδόντας. Emendationem H. Stephani firmat Reg. A. & reliqui noftri libri, excepto Bav.

L. 12. ἀμυνομένων αὐτοὺς. Sic & Vratisl. Monuitque REISKIUS. *L.* 13. ἀπέκλειεν. Delendum ν in fine hujus verbi. ἀπέκλειε edere volueram, quod exhibent Aug. Ven. Vat. ἀπέκλει mutilata voce Reg. B. & Vratisl. *Pag.* 432.

CAP. XCIII. Lin. 28. ἐνεπίμπλαντο. ἐπίμπλατο Vratisl. quod in contextum velim receptum. *L.* 30. εὐρύχωρον ἦν. Reg. B. Aug. Ven. Vratisl. Vat. Eodemque modo emendavit MUSGRAV. *Pag.* 433.

L. 31. μὴ ἀναπαυόμενοι. Quemadmodum hic, ut dixi, particula μὴ fortaffe pravæ fedulitati librarii alicujus debetur; fic certe infra, pag. 474, 12. ubi in fimillima locutione eadem particula vulgo intruditur, meliores codices Aug. & Vat. eam ignorant. Ceterum de mira illa Carthaginienfium in armis parandis induftria conf. Strab. lib. XVII. p. 833.

L. 34. σαύνια. σαυνία Vratisl. ut Aug.

L. 35 *fq.* ἐς δὲ τὰς ἐπιτάσεις αὐτῶν ἀπέκειραν τὰς γυναῖκας. — „Factitatum id fæpius etiam ab aliis. Capitolinus in Maximo & Balbino: *Non tacenda hoc loco devotio eft Aquileienfium pro Romanis, qui etiam crines mulierum pro nervis ad fagittas emittendas totondiffe dicuntur.* Cæfar lib. III. de B. C. de iis, qui obfeffi erant Salonis: *Præfectis omnium mulierum crinibus tormenta effecerunt.* Talia tormenta, ejufmodi funium genere inftructa, apud Rhodios quoque olim oftendebantur in teftimonium virtutis mulierum ejus civitatis, ut tradit Ariftides in Oratione Rhodiaca. Et Byzantii, referente Dione, *rudentes e capillis mulierum fecerunt.* Romani etiam antiquiffimis temporibus, cum Galli Capitolium obfiderent, iifdem inopia aliorum pilorum ufi fuerunt, *maluerunt-*

Pag. 433. *que pudiciſſimæ feminæ deformato ad tempus capite liberæ vivere cum maritis, quam cum hoſtibus integro*, ut loquitur Vegetius. In cujus rei memoriam Veneri calvæ ædem conſecraverunt. Apti autem ad eam rem erant muliebres capilli & nervorum vicem ſupplebant: ſiquidem cum longi ac tenues eſſent, atque oleo inter plectendum perfunderentur, vires & intentionem validam accipiebant, adeo ut parum a nervorum robore abeſſent. Vide porro quæ Stewechius ad Vegetii lib. IV. c. 9. adduxit." ALEX. TOLLIUS.

CAP. XCIV. Lin. 38. Οἱ δ' ὕπατοι &c. Laudat hunc locum Suidas, v. Ἀλλόκοτον, mutatis paululum verbis: Οἱ μέντοι ὕπατοι καὶ ὤκνουν μὴ ἐπιχειρεῖν ἐς ἔργον ἀλλόκοτον· ἔτι δὲ καὶ πόλιν ἄνοπλον οὖσαν λήψεσθαι ἡγοῦντο.

Pag. 434. *L.* 46. ἐπὶ δή τι. Facilem H. Stephani emendationem confirmat Aug. puto & Ven. & Vat. Sed Vratisl. cum edit. 1. & Regiis peccat. *L.* 48. εἰπὼν τὰ τῆς γνώμης. Haud vereor, ut doctis improbetur iſta noſtra emendatio. Eodem modo p. 326, 77. legimus, τὰ τῆς γνώμης ἐρῶ.

L. 51. τῷ ἐπιγράμματι αὐτῆς ἐπιτρέχοντας. In hanc ſcripturam ad unum omnes conſentiunt noſtri codices: eamque ſua auctoritate mutavit primus editor. ἐπίγραμμα eadem notione dicitur, qua ἐπιγραφὴ ſæpius legitur apud Polybium (cujus loca huc ſpectantia collegit Erneſtius in Lexico Polybiano) pro *titulo*, *laude*, *gloria quam quis fert alicujus facti.* Qua ratione & verbo ἐπιγράφειν utitur Noſter, Civ. I. p. 99, 55. Μαρίου μὲν εἶναι τὰ ἔργα τάδε πάντα, Κίνναν δ' αὐτοῖς ἐπιγράφεσθαι. Pro αὐτοῖς ἐπιτρ. quod hoc loco, in quo verſamur, editum erat, αὐτῶν legendum cenſuerat REISKIUS: ſed αὐτῆς ad marginem exempl. ſui adnotavit MUSGRAV. Fateor autem non ſatis mihi planum eſſe, ad quid referatur illud pronomen αὐτῆς; niſi fortaſſe intelligatur τῆς τῶν Καρχηδ. δυνάμεως ἐς γόνυ βληθείσης: quod tamen duriuſculum videtur. Si plane abeſſet pronomen, non magnopere, puto, deſideraretur.

L. 53. ὅμως δ' αὐτοῦ. Rurſus ſua auctoritate, & omnino infeliciter, ex αὐτοῦ, quod ab ἀποπειρωμένων pendet, αὐτῶν

fecit five Carolus Stephanus, cujus nomen præfert editio prima, five Robertus, cujus aufpiciis ea procurata eft: & hinc in editionem 2. & 3. tranfiit eadem lectio, quam fcripta omnia exemplaria refpuunt. αὐτοῦ, quod ipfum exhibent libri, REISKIUS etiam reponere juffit. Quod in Nota infra textum pofita ὅμως pro ὁμῶς fcriptum eft, id operarum noftrarum errore factum, nec in illa voce peccatum eft in fuperioribus editionibus. Pag. 434.

L. 57. ἤδη δέ τι Reg. B. Aug. Vratisl. *L.* 58. προπέμψειν. Nil variant libri. Malim tamen προσπέμψειν, quod & REISKIO video placuiffe. Nimis fæpe πρὸ & πρὸς inter fe permutantur a librariis. *L.* 60. Αδρυμητοῦ Aug. Vratisl. Conf. p. 342, 57. 361, 79. *Ead. & fq.* Σαξοῦ -- Αχόλλης. Cand. *Saxo -- Chellis.* Vide viros doctos ad Liv. XXXIII. 48, 1. & Cellar. Geogr. antiq. lib. IV. c. 4. p. 135 fq. *L.* 61 *fq.* ἦν ἔτι πάντα. Sic Vratisl. cum aliis. *L.* 63. διατριφθ. Aug. Vratisl. aliique, cum edit. 2. 3. Pag. 435.

CAP. XCV. Lin. 67. χεῤῥονήσῳ. Sic h. l. Aug. cum editis. Sed χεῤῥοννήσῳ Vratisl. per νν, ut alibi ex Aug. a nobis editum eft. Conf. Adnot. ad Præf. p. 3, 36. Duplici ν nomen illud pariter apud Apollodor. Bibl. lib. I. 9, 1. in codicibus & in editionibus quæ Parifinam præcefferunt fcriptum exftare monuit Heynius V. Cl. in Notis ad Apollod. pag. 136.

Ibid. αὐχὴν. Neceffariæ & facili H. Stephani emendationi adfentiuntur libri noftri omnes, exceptis Regiis.

L. 68. διεῖργεν Aug. Ven. Sic & MUSGRAVIUS emendaverat. Et ad h. l. REISKIUS monuit: „Vir doctus in Codice editionis primæ, διῆργεν. Volebat διεῖργεν, ut pag. 62, 23." Scil. p. 449, 92. μία τοὺς δύο λόφους χαράδρα διεῖργεν. Mendofe διήγειρεν cum editis dat Vratisl. puto & Vat. Pariter Cand. *infurgit.*

L. 71 *fq.* Mendofa effe verba περὶ κρημνὰ οὖσα, MUSGRAV. ac REISKIUS monuerunt: & ille quidem medicinam nullam tentavit; hic vero, „Contrahenda, inquit, hæc duo vocabula περι κρημνα in unum. Num ergo περιειργμένη? aut περιηγμένη? aut ὀχυρὰ παράκρημνος οὖσα?" Sed illa fcriptura περὶ κρημνὰ Pag. 436.

ὄντα nonnisi ex inconsiderata, primi editoris sedulitate orta est. Pag. 436. Scripti libri omnes, sicut nos edidimus, περίκρημνα ὄντα exhibent. Jam si verba hæc, ἁπλῷ τείχει περίκρημνα ὄντα, conferas cum eis quæ sequuntur, τὰ δὲ πρὸς μεσημβρίαν ἐς ἤπειρον, - - τριπλῷ τείχει, facile tibi persuadebis, inter verba τῆς θαλάσσης & ἁπλῷ τείχει lin. 71. intercidisse nonnulla, quorum ea fuerit sententia quam in lat. vers. expressi. Et verba quidem quæ exciderunt (sive illa ipsa quæ in Nota infra contextum posui, sive his simillima) consentaneum utique est desiisse in τῆς θαλάσσης: quæ duo verba, paucis interjectis repetita, fefellerunt fugientem librarii illius oculum ex cujus exemplari nostra exemplaria derivata sunt. Fortasse pro περιτετείχιστο, quod posui, περιείληπτο scripserat Appianus.

L. 73. ἔνθα καὶ ἡ Βύρσα ἦν. Hîc, ubi *Byrsæ* mentio rursus injicitur, inseram ALEX. TOLLII Adnotationem, quam eo loco ad quem a Tollio relata est, scil. *pag.* 305, *lin.* 16-18. a me prætermissam intelligo. Est autem, paucis exceptis, ad verbum ex SAM. BOCHARTI lib. I. de Phœnicum Coloniis cap. 24. p. 513. exscripta; quem tamen auctorem ne nominare quidem dignatus est callidus ille Appiani editor. „ Fabulam de bovis corio, inquit, in tenuissimas partes dissecto, unde *Byrsæ* factum sit nomen, jam pridem docti explosœrunt. Nec fidem meretur, quod quidam statuunt, tempore Didonis, quo Carthaginis fundamenta locavit, pecuniam de corio bubulo (quos nummos D. Hieronymus *Scorteos* vocat) in usu fuisse. Neque magis verisimile, Didonem, Pygmalionis tyrannidem fugientem, tot boum attulisse terga, quibus tantam terræ portionem, facta permutatione, comparaverit, in qua arcem illam condiderit, cui postea urbem circumdederit, quæ secundum Strabonem, CCCLX. stadiorum, Livium XXIII. M. Eutropium XXII. M. Orosium XX. M. passuum ambitum haberet. Statuendum potius, Βύρσαν Græcis dici pro *Bosra* ad vitandam κακοφωνίαν. Græcæ enim linguæ genius non patitur, ut *R* post *S* ponatur. *Bosra* autem est arx, munimentum: adeo ut recte nostro, ut & Straboni, Βύρσα, Ἀκρόπολις, & τὸ ὀχυρώτατον τῆς πόλεως dicatur. Et merito: cum

Byrſæ ambitus, autore Servio, ad lib. I. Æneid. Virgil. fuerit ſtadiorum XXII. vel quemadmodum tradidit Eutropius, plus quam II. M. paſſuum, & in vertice habuerit Æſculapii templum, quod ſcribitur tantæ fuiſſe capacitatis, ut, Byrſa a Scipione capta, in eo per ſeptem dies quinquaginta hominum millia delituerint." Pag. 436.

L. 76. & 77. τετρώροφοι & διώροφον Reg. B. Aug. Vratisl. ſed in Vratisl. utrobique literæ ω ſuperſcriptum ο breve. Sic & in Reg. B. vocabulo διώροφον ſuperſcripta litera ο. In brevi Nota infra contextum ad *L.* 77. parum accurate ſcriptum eſt: „ διόροφον Edd. cum Regiis &c." Ac dicendum potius fuerat: „ διόροφον Edd. ex cod. Reg. A. Et in Reg. B. etiam literæ ω ſuperſcriptum ο breve." In edit. I. mendoſius erat δι᾽ ὄροφον.

L 80. ἱπποστάσια Reg. B. Aug. Vratisl. Sic & REISKIUS: „ Forſan ἱπποστάσια, a nominat. ſing. ἱπποστάσιον.

L. 84. γωνία δ᾽ ἡ Aug. Vratisl.

CAP. XCVI. Lin. 2. ἔκειτο δ᾽ ἡ νῆσος κατὰ τὸν ἔσπλουν. Pag. 437. „ Uncis includenda" hæc verba, veluti ſuſpecta, cenſuit MUSGRAV. non video qua cauſa commotus. *Ibid.* ἀνετέτατο ἰσχυρῶς. Gelenius, *in longum ſpatium patebat:* ſimiliterque Candidus, *& extendebatur maxime.* Præferendam putavi aliam, non minus ceteroquin certam, verbi illius ſignificationem. De hoc verbo MUSGRAVIUS conferre juſſit p. 442, 78. Sed ibi ἀνατείνειν τὰ ἱστία eſt *pandere vela.*

CAP. XCVII. Lin. 11. Μανίλιος. Sic recte edit. I. ut pag. 403, 58. dederant omnes tam ſcripti quam editi: & ſic mox rurſus pag. 439, 25. dedit Aug. ubi Regii cum Vat. per itaciſmum iterum Μανήλιος habent. H. Stephanus Candidum & Gelenium eſt ſecutus, quorum ille, quamquam p. 403, 58. *Manilium* poſuerat, tamen h. l. & conſtanter deinceps, Gelenius autem etiam ſuperiori illo loco, adeoque ſemper, *Manlium* ſcripſit. Conf. Adnot. ad p. 403, 58. *L.* 20. ἀπετύγχανον Aug. Vratisl. & alii, ut edit. 2. 3. Pag. 438.

L. 27. ἐπὶ ὕλῃ - - διέπλευσε *ad comportandam materiam tranſnavigavit.* Forſan ἐπὶ ὕλην ſcripſit Appianus, ſicut ἐπὶ σιτολογίαν ἐξῄει, & περιέπεμπον ἐπὶ σῖτον Civ. II. 268, 82. & 84. Pag. 439.

& alia ſimilia ubivis obvia. Ferri tamen & tertius caſus poſſe videtur, ἐπὶ ὕλῃ, *materiei (cædendæ) cauſa.* Sic & Civ. I. 156, 25 ſq. pro eo quod vulgo legitur, ἐπὶ χορτολογίαν ἐξιὸν (τέλος ὅλον,) in Aug. ſcribitur ἐπὶ χορτολογίᾳ: quam recte, non definio.

Pag. 439. *L.* 29. Ἰμίλκωνος. Sic recte editum inveni. Zonaras IX. 27. καλούμενος δ' ὑπὸ Ἰμίλκωνος τοῦ τῶν Καρχηδονίων ἱππάρχου, ὃν καὶ Φαβέαν ἐκάλουν. Vratislavienſis cum aliis καὶ μίλκωνος ſtatim habuerat: ſed id ab eadem manu mox ita mutatum, ut αἰμίλκωνος prodierit. *L.* 34 *ſq.* προτειχίσματος Vratisl. cum Aug. Sic & REISKIUS emendavit.

Pag. 440. *CAP. XCVIII. Lin.* 40. ναυάρχων. Licet pleraque nomina ex verbo ἄρχω & nomine aliquo compoſita promiſcue in prima & in ſec. declin. ut ab aliis ſcriptoribus, ſic a Noſtro, uſurpari ſoleant, quemadmodum jam ad p. 53, 32. monui; tamen ὁ ναυάρχης in prima declin. unde genit. plur. eſſet τῶν ναυαρχῶν non memini me legere, neque a Lexicographo ullo formam illam adnotatam video: eoque lubentior prætuli alteram formam, a probatiſſimis codicibus Aug. & Vat. oblatam. Paulo ſuperius, p. 437, 99. in τῷ ναυάρχῳ conſentiebant omnes. *L.* 44. ᾠκοδόμουν. „ἀνῳκοδόμουν." REISK. In libris nulla varietas. *L.* 51. ἀχρεῖα δ' ὅλα. „Forſan δ' ὅμως." REISK.

Pag. 441. *L.* 62. τοὺς ἑαυτοῦ λόχους. Sic H. STEPHANUS edidit, Candidum fortaſſe ſecutus. Neque vero aliter dare debuit librarius, qui cod. Aug. exaravit, quum in τοὺς ἑαυτοὺς deflecteret. ἑαυτοῦ, ut Stephanus emendavit, perſpicue exhibet Vratisl. puto & Vat. & Ven. e quibus nihil varietatis adferunt ſchedæ.

CAP. XCIX. Lin. 69. Κυνὸς δ' ἦν ἐπιτολή. Ita emendandum eſſe hunc locum, partim ex ſcriptis libris partim ex facili conjectura docueram in Exercitationibus in Appianum, Sect. V. p. 44 ſq. not. *i.* Nec præteriit vera lectio REISKII ſagacitatem, ſcripto licet codice nullo adjuti: „Delendus, inquit, aſteriſcus. Nihil enim deeſt; ſed legendum: Κυνὸς δ' ἦν ἐπιτολή, *Tempeſtas anni erat illa, qua Sirius oriri*

solet. Difficultatem vulgatæ lectionis non expediverat Musgra- Pag. 441. vius, qui ad h. l. nihil aliud, nisi veteris interpretis Candidi verba adnotavit: *extat enim de hac re ipsius epistola.* Gelenius, præmisso asterisco, ad verbum expressit corruptam editorum lectionem, *communis autem erat epistola.* Κυνὸς cum aliis exhibet cod. Vratisl. Idemque in mend. ἐπιστολὴ cum reliquis consentit, a quibus solus Vat. discedit, veram offerens scripturam. Obvia autem phrasis κυνὸς ἐπιτολὴ, *caniculæ ortus*, id est, *tempus quo canicula oritur*, *dies caniculares*: vide Polyb. lib. I. c. 37. Diodor. Sicul. I. 19. XVII. 7. XIX. 18. Sic κυνὸς ἀνατολαὶ Apollon. Argon. II. 529.

L. 71. καταπνεόμενον Aug. Vratisl. Et Candidus, *nullæ per-* Pag. 442. *flarent auræ.* Intactam hic vulgatam lect. reliquit Reiskius: sed perspecte emendavit MUSGRAV. *L.* 75. στυππίον Reg. B. Aug. Ven. Nec dissentit magnopere Vratisl. licet in eo στυππίον scriptum videri possit. *L.* 78. αὐταῖς Vratisl. cum Aug. & Ven. *L.* 79. ἐνέβαλον revocavi ex edit. 1. cui præter Regios consentit Vratisl. Præteritum imperf. sua auctoritate posuerat H. Stephanus, quoniam præcedebat ἀνέτεινον. Sed aoristum Aug. etiam agnoscit: & mox cum imperf. ἐωθεῖτο & ἐλυμαίνετο conjungitur etiam aoristus primus κατέφλεξε. *L.* 89. οὐδεὶς Pag. 443. πόλεμος, *nulla pugna.*

CAP. C. *Lin.* 94. τεῖχος ἀντὶ χάρακος. Scribe τεῖχός τε ἀντὶ χάρακος, quemadmodum perspicue exhibet Vratisl.

Ibid. ἐπίνειον. „ἐπινείῳ vel ἐπινείου" maluerat MUSGRAV. præter necessitatem. *L.* 96. μεσόγαια recte Aug. puto & Vat. & Ven. ut emendavit H. Stephanus. *L.* 99. ἕτερος παρ' ἑτέρῳ. Utique παρ' ἕτερον legendum: quemadmodum & REISKIUS monuit: „παρ' ἕτερον, *alter post alterum, per vices.*" Sic Civ. I. 138, 33 sq. ἕτερος παρ' ἕτερον ἐπὶ πέντε ἡμέρας ἦρχεν. Mithr. 692, 59: ἄλλο παρ' ἄλλο κατέπιπτε.

L. 6. ἀπεπήδα. Hoc ratio poscebat: idque ipsum exhibent Pag. 444. Regii, Aug. Vratisl. Sic & MUSGRAV. & REISKIUS emendarunt; & Reiskius conferre jussit p. 447, 71. Neque aliter dare Ven. & Vat. puto: quamquam in schedis nobiscum communicatis, quum impressa exemplaria ἐπεπήδα darent,

Pag. 444. nullam varietatem ex illis codicibus adnotatam video. Cujusmodi exempla, ubi, quum mendosam aliquam lectionem, invitis codicibus Regiis, (per errorem fortasse operarum,) exhibeant editiones eæ quibuscum collati sunt codices Venetus & Vaticanus, nulla tamen varietas ex his adnotata est, dubitationem mihi nonnumquam injiciunt, ut aliis in locis, ubi veræ & probæ emendationes invitis libris Regiis ab Editoribus, & ab H. Stephano præsertim, in contextum receptæ sunt, in silentio earumdem schedarum non audeam certo definire, an comprobentur firmenturque, nec-ne, ejusmodi emendationes auctoritate istorum codicum.

L. 8. ἦγε τοὺς πεζούς. Candidus: *pedites in ordinem dispositos, equitesque paratos* in promtu habebat. Cum vulgata lect. facit Vratisl. ἧκε, ἦγε, εἶχε non raro inter se permutantur a librariis. *L.* 11. καὶ τότε κύκλῳ αὐτὸς ἑτέραις ἴλαις ἱππέων αἰεὶ περιῄει. Quum κυκλῶν ex Regiis, quibuscum facit Vratisl., editum fuisset, quærendum de ea lectione monuit Musgravius, REISKIUS παρὼν fortasse legendum suspicatus est. Candidus: *& ipse cum aliis equitum cohortibus præsens adstitisset.* Proxime a vero aberravit Vat. Non autem κυκλῶν αὐτὸς περιῄει Scipio, sed κύκλῳ, *ipse* circum *equitabat cum aliis equitum turmis.* Sic & frater Scipionis, Maximus Æmilianus, in Hispania facere solebat, χορτολογῶν τε, ἐνόπλους αἰεὶ τοῖς γυμνοῖς περιΐστη, καὶ περιέτρεχε μεθ' ἱππέων αὐτός. Hisp. p. 179, 45 sq.

Pag. 445. *CAP. CI. Lin.* 24. δι' ὀλίγου Vratisl. cum Aug. & edit. 2. 3. puto & Ven. & Vat. *L.* 30. ἴλας δέκα λαβών. Sic recte Vat. — ἴλη, *turma*, interdum latius sumitur pro majori quodam numero. Sic (ut alios omittam scriptores) quam φίλων ἴλην, *amicorum turmam*, a Scipione adpellatam memorat Noster, Hisp. 204, 54 sq. quingentis constiterat equitibus: & Pun. 448, 87. ubi legimus, ἐπιλεξάμενός τινας τῶν ἱππέων ἴλας, videri pariter possunt ἴλαι latiori quadam notione dictæ; quare ibi Freinshemius (Suppl. Liv. XLIX. 52.) *alas equitum* interpretatus est, quem & nos in lat. vers. ejus loci secuti sumus, quamquam & latinum vocabulum *turma* similiter latiori no-

tione haud incommode poni poterat. At hoc loco, de quo nunc quærimus, ubi numerus additur τῶν ἰλῶν, strictiore utique significatione ἴλη *turma* qualis in exercitibus Romanis habebatur, *triginta equitum*, (conf. Lipſ. de Milit. Rom. lib. I. dial. 6.) erit intelligenda. Sic *decem turmæ* efficient *trecentos equites*, cui numero mox rursus alia occasione præfectum Scipionem legimus, p. 447, 67. Quum ex Regiis editum esset ἴλας δέους, REISKIUS, vestigia literarum secutus, suspicatus erat: „Forte ἴλας δ'. προσλαβὼν vel παραλαβὼν, *aſcitis quatuor turmis*." Eodem vitio cum Regiis laborat Vratisl. Et Cand *cohortes metu territas.* Musgravius cum Gelenio & Tollio δύο maluit. Pag. 445.

L. 35. ἔφυγον Vratisl. cum Aug. & Ven. non male.

L. 36. ἦν τε Reg. B. Aug. Vratisl. *L.* 37. Delenda distinctio, quæ per errorem irrepsit post ἄξιος.

CAP. CII. Lin. 52. βιασθεῖεν correxit H. Stephanus, cui nescio an adsentiantur Ven. & Vat. βιασθοῖεν Vratisl. cum Regiis & Aug. Pag. 446.

L. 51. οὐκ ὄντος recte cum H. Steph. dat Aug. Vratisl. puto & Vat. & Ven.

CAP. CIII. Lin. 68. In ἀμφ' αὐτὸν h. l. consentiunt cum editis Aug. & Ven. Aliâs, ut sæpius monitum, αὐτὸν vel ἑαυτὸν Aug. & alii probati codices. *L.* 77. ἐπ' αὐτοῖς Reg. B. Aug. Vratisl. *L.* 86 *ſq.* τινὰς τῶν ἱππέων ἴλας, *aliquot equitum turmas.* Turmam civium, triginta equitum fuisse, turmam sociorum quadraginta, constat: qui numerus, quum *aliquot* tantum *turmas* dicat, exiguus admodum videri potest, pro expeditione quam suscepit Scipio. Conf. notata ad p. 445, 30. Pag. 447. Pag. 448.

L. 93. πρὸς αὐτοὺς ἐνενεύκεισαν, *nutu illis ſignum dederunt*, scilicet ne frustra confiderent auxilio Scipionis. Sed malim πρὸς ἀλλήλους. Sic Candidus: *invicemque ſignificant*; quam eamdem sententiam in verſ. lat. expressi. Nescio autem, an πρὸς αὐτοὺς eamdem vim habere possit: conf. H. Stephani Adnot. edit. 2. ad Hisp. pag. 222, 50. Gelenius, longius a græcis verbis recedens: *rati, non poſſe ſuccurrere Scipionem, feſſum ex itinere.* *L.* 95. τὰς πέζας Reg. B. Aug. Vratisl. ut edit. 2. 3. Pag. 449.

Pag. 450. *Cap. CIV. Lin.* 8. πολλὴν τίσιν recte Reg. B. Aug. Ven. Vat. Vratisl. Incongrue Candidus, *mulctam illis comminatus est.* Verum præclare vidit Musgrav. Pariter Reiskius: „ Aut πολλὴν τίσιν legendum; aut sane saltem τίσιν, id est δίκην, & πολλοῖς pro ἐν πολλοῖς πράγμασιν accipiendum, *multum pœnæ*, aut *multis in rebus*, *dederat.*" Neque Gelenium vera fugit lectio, qui *multa perpessus* posuit.

L. 12. τινὰ λύσας τῶν αἰχμαλώτων. Sic omnes, excepto Vat. qui, quum αἰχμαλώτους exhibeat, τινάς, non τινὰ, dare debuit. Et sic fortasse scripsit Appianus. Si τινὰ teneas, in plurali numero neutrius gen. intelligi debebit, non in singulari: certe τὰ αἰχμάλωτα sæpe legimus pro οἱ αἰχμάλωτοι, Pun. 369, 13. Syr. 595, 7. &c. & αἰχμάλωτά τε τινὰ λύσας, Pun. 465, 62.

L. 15 *sq.* τῶν ἐλαττόνων σιδηροφορούντων. „ Usum annulorum Romanis varium fuisse, neminem, qui vel primoribus labiis eorum antiquitates gustavit, latere potest. Alii enim aureos, alii ferreos gestabant, iisque ordo plebejus ab equestri distinguebatur. Aureis autem equites, non solum domi, sed & militiæ utebantur, ut & tribuni; plebes vero ac pedites & gregarii milites ferreos habebant. Hinc Punico bello secundo cum Mago, Annibalis frater, victoriæ, quam Pœni ad Cannas obtinuissent, nuntius, Carthaginiensibus res in Italia gestas exposuisset, *ad fidem tam lætarum rerum effundi in vestibulo curiæ jussit annulos aureos, qui tantus acervus fuit, ut metientibus dimidium super tres modios explesse, sint quidam autores. Fama tenuit, quæ propior vero est, haud plus fuisse modio. Adjecit deinde verbis, quo majoris cladis indicium esset, neminem nisi equitem atque ipsorum primores id gerere insigne.* Testis Livius lib. XXIII. [c. 12.] Plinius quoque lib. XXXIII. c. 2. [c. 1. s. 7.] tradit, *Annulos distinxisse alterum ordinem* (equestrem nempe) *a plebe, ut semel cœperunt esse celebres; sicut tunica ab annulis Senatum tantum.* Per ἐλαττόνους [ἐλάττονας] igitur h. l. pedites & gregarii milites intelligendi sunt, qui ferreorum solum annulorum usum habebant; quibus etiam plebs in urbe utebatur.

Cujus tribuni, narrante nostro lib. II. ἐμφυλίων, ob cædem Clodii tumultuantes, cum armata multitudine in forum irruperunt, ac obvios quosque trucidarunt, & præsertim eos, ὅσοι ταῖς ἐσθῆσιν ἢ σφραγῖσιν ἀπὸ χρυσοῦ διέφερον, *qui vestitu annulisque aureis ab aliis distabant.*" ALEX. TOLLIUS. Pag. 450.

L. 16. ἔθαψεν αὐτούς. „Eadem humanitate multi usi fuerunt. De Romanis observat Varro, eos recuperata urbe, quam Galli Senones possederant, ossa Gallorum coacervasse & in media urbe condidisse, eumque locum *Busta Gallica* appellasse. L. Cornelius Consul Hannonis Carthaginiensium ducis, cum pro Olbia oppido *occubuisset, corpus e tabernaculo suo amplo funere extulit, atque hostis exsequias ipse celebravit.* Et Cn. Pompejus missum ad se Mithridatis cadaver non modo humandum, sed & regiis Sinopensium sepulchris sumptu suo inferri jussit. Simili pietate in Archelai ac Bruti corpore humando usus est Antonius, referente Valerio Maximo lib. V. c. 1. & nostro Appiano lib. IV. ἐμφυλ. extremo." *Idem* AL. TOLLIUS.

L. 20. Pro verbo εἰσιοῦσι, Candidus habet, *alia ex parte.*

L. 21. καί τινα καὶ Vratisl. cum aliis.

CAP. CV. Lin. 29. ἐς ἅπαντας. Adjiciendam præpositionem vidit REISKIUS, posuitque „πρὸς ἅπαντας." *L.* 34. οὐ κατελήφθη. Sic & idem REISK. legere jussit, versionemque adjecit: „*legati eum in vivis superstitem non offendebant.*" Recte etiam Vratisl. & Gelenius, a cujus vers. lat. hoc loco non recessi. *L.* 40. ἐπέσκηψε Vratisl. cum reliquis. Pag. 451. Pag. 452.

*CAP. CVI. Lin.*42. ἀνὴρ ἐς πάντα ἐπιτυχὴς &c. Locum hunc usque p. 453, 60. ἐτεθνήκει. inseruit Lexico suo Suidas, v. Μασανάσσης. *L.* 51. τῆς ἀνασ]άσεως. Sic Suidas l. c. & rursus v. Ἀνάσ]ασις: (ubi perperam Πολύβιος pro Ἀππιανὸς positum esse Küsterus jam monuit.) Conf. Polluc. Onomast. III. 91. Ceterum in ἀνασ]ατώσεως conspirant libri nostri omnes; quod vocabulum Reiskius in Ind. Græcitat. Demosth. pag. 60. confictum a Grammaticis censuit.

L. 54. χωρὶς ἀναβολέως. Candidus & Gelenius, *sine ephippiis.* ἀναβολεὺς ab aliis *stapes* vel *stapeda* exponitur. Sed est Pag. 453.

homo *cujus adminiculo equus conſcenditur*, *ſtrator*. Conf.
Pag. 453. Plutarch. in Craſſo vel hiſt. Parth. p. 65, 25 ſq. edit. noſtræ.

L. 55. καὶ μεγίστῳ δὴ τῷδ' ἐτεκμηρίωσε. Quod ſi verbum τεκμηριόω idem ſignificaret quod τεκμαίρεσθαι, *ex ſignis quibuſdam cognoſcere*; non male haberet lectio edit. 1. in quam cum Regiis conſentit Vratisl. καὶ μεγίστῳ δὴ τῷδε τεκμηριῶσαι ſcil. ἔνι vel χρή. Sed quoniam (ut docent exempla ex Thucydide aliiſque auctoribus collecta ab H. Stephan. in Theſ. III. 1366. A.) τεκμηριόω eamdem vim habet cum activo verbo τεκμαίρω, *certis ſignis declaro*, *oſtendo*, nón ſolum commodiſſima ſed & neceſſaria viſa eſt emendatio, quam in contextum recipere non dubitavi. μεγίστῳ δὴ τῷδε τεκμηρίῳ εἴσῃ conjecerat MUSGRAV. μεγίστῳ δὲ δεῖ τῷδε τεκμηριῶσαι REISKIUS.

L. 55 *ſq.* μάλιστα τὴν εὐρωστίαν αὐτοῦ. Hunc ordinem verborum tenet Suidas. Nec tamen ſpernam μάλιστα in fine poſitum cum editis & mſptis noſtris. *L.* 57. οὔ ποτε recte Vat. & Suidas. Quum editum eſſet εἴ ποτε, MUSGRAVIUS legendum cenſuit εἰ τότε: REISKIUS „Fortaſſe, ait, ἀποθνησκόντων ἀεὶ, τότε μὲν ἦσαν αὐτῷ οὐ μείους." *L.* 63. Quum vulgo abeſſent verba ὡς ἔμελλεν, REISKIUS pro ἁρμόσειν repoſitum ἁρμόσαι voluerat.

L. 66. Γολόσσῃ. Sic Regii & reliqui ſcripti libri omnes, & mox Γολόσσην *pag. ſq. l.* 71. eodemque modo deinceps. Sed Γελοσσ. per ε, conſtanter, Editi. Conf. ad p. 394, 5. & 8.

Pag. 454. *L.* 69. τὰ ἀμφίλογα, *controverſa*, Aug. Ven. Vat. Vratisl. Sed Pun. 369, 13. omnes, ἐμοῦ τὰ ἀμφίβολα κρίνοντος.

CAP. CVII. Lin. 74. ἐν δέ τινι χειμασίᾳ. Quænam ſit vis horum verborum, non ſatis mihi liquet. Candidus, *per crepidinem quandam*. Gelenius, *tempeſtate quadam*. Freinshemius, Supplem. Liv. L. 20. *quum forte ingens tempeſtas oborta eſſet*. *L.* 81. „πρὸς Καρχηδονίων. Mendoſa. Forſan προσιών." MUSGRAV. Et mox IDEM: „προεληλυθότι, τί δή." — „Videtur hîc aliquid deeſſe: corruptus certe locus eſt." REISK. An πρὸ Καρχηδ. idem ſignificat, quod ἔμπροσθεν, *in conſpectu Pœnorum*, *coram Pœnis*? Sed audientibus certe Carthaginienſibus non videtur eum compellare voluiſſe. Dein-

de, an οἱ (id eſt, αὐτῷ) προσελήλυθε, *ad eum acceſſit?* Sed ſic pariter adjiciendum videretur καὶ ἔφη, aut aliquid ſimile. An verba οἱ προελήλυθε corrupta ſunt ex phraſi, cujus ſententia erat, *prior illum compellavit?* Candidus: *cum appropinquaſſent ut ſe invicem audire poſſent, (Carthaginienſes enim præiverant) Cur, inquit, Scipio* &c. Gelenius, omiſſo plane verbo προελήλυθε: *quumque jam exaudiri poſſent mutuum, ſic Pœnum affatus eſt.* *L.* 87. ἐπῄνεσε Vratisl. cum aliis. *L.* 88. ἀξιοπιστότατον idem. Sed mox *l.* 89. in ἡγοῦμαι pro ἡγῶμαι, conſentit cum Regiis & Edd. *Pag.* 454. *Pag.* 455.

Cap. *CVIII.* *Lin.* 24. ὁ Λεῦκος. Sic ſcripti libri cum editis. *Pag.* 457.

Cap. *CIX.* *Lin.* 34. προσλαβὼν δὲ Aug. Vratisl. *L.* 35. ἠπείχθη reſtitui ex Aug. *L.* 37. περὶ νύκτα. Malim περὶ τὴν νύκτα; quo ſignificetur, circa noctem ejuſdem diei, quo profectus erat, cum præda revertiſſe Scipionem. *Pag.* 458.

Cap. *CX.* *Lin.* 54. καὶ σὺν αὐτῷ Λεύκιος Μαγκῖνος. „Male Interpres [Gelenius] Lucium Mancinum Calpurnii Piſonis conſulis *collegam* vocat; cum Mancinus non Conſul, ſed Prætor anno U. C. DCV. [ſecundum Faſtos, quos nos ſequimur, A. U. DCVI.] claſſem ſortitus, atque in Africam profectus, ad Carthaginem nihil memorabile geſſerit." ALEX. TOLLIUS. *Pag.* 459.

L. 57. ἑτέραν δ᾽ ἐγγὺς εἷλεν ὁ Σκιπίων. *Neapolin*, Νέαν πόλιν, vocat Zonaras, Annal. IX. 29.

L. 59. ἐς Ἱππάγρετα. „*Hippagretam* [potius *Hippagreta*; dicit enim τὰ Ἱππάγρετα, conf. pag. ſq. l. 72.] præter Appianum nemo veterum agnoſcit. Eſt autem *Hippo* antiquior, quem *Diarrhytum* vocaverunt, diſtinxeruntque ab *Hippone Regio*, quod [potius, *qui*] in altero ſinu poſt Rubicatum [Rubricatum] amnem. Utrumque Græcos equites condidiſſe vult Solinus. Sed errat. Græci enim in eam Africæ partem colonias nunquam deduxerunt; multo minus equites in colonias tranſmarinas translati fuerunt: Græci denique ſermonis aut ritus in illis locis veſtigium nullum apparuit. Verior Saluſtius, qui Hipponem Phœnicum urbibus

Pag. 459. accenset. Dicebatur eadem urbs etiam Ἵππου ἄκρα ab Hippi promontorio, cui imminebat, unde & Incolæ *Hippacritæ* Stephano & Polybio dicuntur. Fallitur porro noster Appianus cum dicit μέσην οὖσαν Καρχηδόνος καὶ Ἰτύκης. Nam Utica, non Hippo, medium situm obtinebat. Verum docti jam pridem observarunt Appianum Geographiæ non admodum peritum fuisse. *Hipponem* hunc *Diarrhytum* media latinitas postea *Zarytum* vel *Zaritum* vocavit. Hinc *Hipzaritum* legimus in Victore Uticensi, & in Africæ notitia *Marianus Hipzaritenus*, & in collatione Carthaginiensi *Hippo Zaritorensis*, & in concilio Carthaginiensi sub Cypriano de baptizandis Hæreticis: *Martyr Petrus ab Hippone Zarito.* Sed verum nomen Διάῤῥυτος, id est Κατάῤῥυτος, *irriguus.* Vere igitur Plinius: *Hipponem Diarrutum vocant,* Διάῤῥυτον *a Græcis dictum propter aquarum irrigua.* Nempe in vicinia est λίμνη Ἱππωνῖτις, palus aut stagnum Hipponense, de quo præter Diodorum Siculum Plinius junior ad Caninium, lib. IX. Epist. [33.]" AL. TOLLIUS; vel potius SAM. BOCHARTUS: ex cujus lib. I. de Phoenic. Colon. cap. 24. p. m. 517 sq. totam istam Adnotationem pæne ad verbum, erroribus nonnullis exceptis, transscripsit Tollius, dissimulato (ut solet) Auctoris nomine.

Utrum Ἱππάγρετα, an alia (nescio qua) ratione scriptum reliquerit Appianus nomen illius urbis, dubitari potest; præsertim quum varient nonnihil libri. Quin eamdem urbem dixerit, cui aliâs *Hippo Diarrhytus* & Ἵππου ἄκρα nomen fuit, nullum esse dubium debet. Ceterum simpliciter Ἱππῶνα πόλιν Zonaras vocat, ubi de eadem re agit, Annal. IX. 29. ἐπὶ δὲ Ἱππῶνα πόλιν ὁρμήσας (Πείσων ὁ ὕπατος) κατέτριψε τὸν καιρὸν, μηδὲν περάνας. Pariterque Appianus, Pun. 339, 9. Ἱππῶνα πόλιν, & p. 498, 18. nude Ἱππῶνα, dixit. Quod autem *inter Carthaginem & Uticam media* sita (*Lin.* 62 *sq.*) perhibetur Hippon; errorem istum (quem, præter Geographos, Bochartum & Cellarium, Valesius notavit ad Excerpt. ex Diod. Sic. T. II. edit. Wesseling. p. 567. & ipse Wesselingius ad Diodor. XX. 55. T. II. p. 447.) librarii potius alicujus sive lapsui sive temeritati originem debere, quam Appiano esse tribuendum, suadent

ſuadent duo ejuſdem hujus hiſtoriæ Libycæ loca; quorum in altero (p. 403, 48.) Uticam nonniſi LX ſtadiorum intervallo a Carthagine abeſſe dixerat, cum quo ſane non convenit, ut nunc aliam magnam ſplendidamque urbem inter utramque mediam poſitam dicat: altero autem loco, quem paulo ante citavi, p. 498, 18. manifeſte ſatis Uticam inter Carthaginem & Hipponem ſitam declarat. *Pag.* 459.

L. 66. οὐκ ἤνυεν, ſcil. τοῦτο ὃ ἐπενενοήκει, *non perfecit id quod cogitaverat.* conf. lin. præc. Aliàs οὐδὲν ἤνυεν dicere ſolet: quemadmodum & Zonaras (qui e Dione ſua hauſit) loco modo cit. οὐδὲν περάνας.

CAP. CXI. Lin. 83. μὴ δεδυνῆσθαι. Sic recte emendavit H. Stephanus. μὴ δεδυνῆσθε Vratisl. μηδὲ δυνήσθαι Aug. *Pag.* 460.

CAP. CXII. Lin. 1. ἐξαγγελλομένης. ἐξαγγελομένης Vratisl. cum Aug. quod in contextum recipi poterat. *L.* 5. ἄπιστα πρότεροι κελεύσαντες. Verba hæc præteriit Candidus. Gelenii verſionem h. l. retinui. REISKIUS: „Forſan ἀνύποιστα:" fere ut MUSGRAV. *Pag.* 461.

L. 10. ἀρχαιρέσια. ἀρχαιρεσία, in ſing. primæ declinationis, dant Editi cum manuſcriptis noſtris, certe Aug. & Vratisl. quemadmodum *lin.* 16. ἀρχαιρεσιῶν ex ead. declin. Prætuli neutrum plurale, quo aliàs ſæpius utitur ſcriptor noſter; quum in ſing. ἡ ἀρχαιρεσία nuſquam, excepto hoc loco, legere apud eumdem meminerim, quamquam pluralem numerum promiſcue in prima & in ſec. declinat. format. Etiam REISKIUM video ad h. l. adnotaſſe: „Forte ἀρχαιρέσια, mutato accentu." Apud Herodotum tamen ἡ ἀρχαιρεσίη in ſingul. primæ declin. legitur; quod & H. Stephan. in Theſ. monuit. *Pag.* 462.

L. 11. Quum codd. Regii (quibuſcum & in hoc conſentit Vratisl.) omiſſis verbis οὐ γάρ πω, dediſſent δι' ἡλικίαν ὑπατεύειν αὐτῷ συνεχώρουν οἱ νόμοι; CAR. STEPHANUS particulam negativam interpoſuit αὐτῷ οὐ συνεχώρουν: tum particulam γὰρ poſt δι' ἡλικίαν inferendam orationi monuerunt REISKIUS & MUSGRAV. *L.* 16 *ſq.* τῶν περὶ αὐτῶν νόμων. Sic recte dederunt Aug. & Vat. τὸν περὶ αὐτῶν νόμον, minus concinne,

edit. 1. cum Regiis & Vratisl. τὸν περὶ αὐτῶν νόμων, mendose,
Pag. 462. edit. 2. 3. In Nota textui nostro subjecta per errorem bis περὶ αὐτὸν positum est, quum utrobique περὶ αὐτῶν poni debuerit. L. 17. ἐθέλοιεν Aug. Ven. Vat. Vratisl.

Pag. 463. *Cap. CXIII. Lin.* 38. καὶ παρ' αὐτὸ Reg. B. Aug. Ven. Vat. Sic & REISKIUS: παρ' αὐτὸ, *propter id ipsum*, aut παρ' αὐτοὺς. Similiter MUSGRAV. vel ᾧ παρ' αὐτῶν, vel καὶ παρ' αὐτὸ, legendum monuit. A vero propius quam editi aber-
Pag. 464. rans Vratisl. dat παρ' αὐτῷ. L. 45. ἐπὶ νίκῃ Vratisl. cum aliis: & sic emendarunt REISK. & MUSGRAV. L. 49. τοῦ θεοῦ, *Sole.* Vide notata ad Præf. p. 11, 73. L. 50. ἐχυρόν τι. Sic & Vratisl. *Ead. & sq.* καταλαβόντες. καταβάλλοντες cum Regiis Vratisl. Frequens est librariorum error in permutandis illis verbis. Verum viderunt MUSGRAV. & REISK.

Pag. 465. *Cap. CXIV. Lin.* 59 *sq.* Quum per errorem omissa in Editis fuissent duo verba, ὅσοι συνεληλύθεσαν, quæ in Regiis codicibus sicut in reliquis omnibus leguntur; MUSGRAVIUS hiatum hoc modo explendum suspicatus erat, ἐπὶ θάλασσαν κατασχόντι ἐξ Ιταλίας αὐτῷ τοὺς ἡβῶντας &c. deleta partic. καὶ. Concinnius REISKIUS, & propius attingens verum: „Forte, ἐπὶ θάλασσαν τοὺς συμπλεύσαντας ἐξ Ιταλ."

L. 61. Pro eo quod vulgo legebatur, ὅσοι δ' ὑπερήλικες, ἀγορὰν ἐς αὐτῶν τριήρεις, (in quam lect. consentit Vratisl.) MUSGRAVIUS emendaverat „ὅσοι δ' αὐτῶν ὑπερήλικες, ἀγορὰν ἐς τριήρεις." L. 69 *sq.* πεντακοσίους μὲν, οὓς μόνους εἶχεν. Sic Vratisl. cum Aug. L. 71. τιτρωσκόμενος δὲ δι' ἐκείνων. Nil variant græci libri. Miror, intactum hunc locum relictum a Musgrav. Reiskioque. Mihi sane non liquet. Nec Gelenius rem expedivit, cujus versionem fere secutus sum: *jamque vim telorum & crebra vulnera vix sustinens.* Freinsh. Supplem. Liv. LI. 4. *crebris vulneribus & numero hostium*
Pag. 466. *fatigati.* L. 76. σωτηρίαν. Emendationem necessariam H. Stephani firmant Aug. Vratisl. aliique libri.

L. 80. Σέρρας. „Lege Σεῤῥάνος, quod & Interpres [Gelenius; nam Cand. *Serras* habet:] recte observavit, & Pighius ad A. U. C. DCVI. bene notavit ipsum Prætorem classem Afri-

canam ſortitum obtinuiſſe, & L. Mancino ſucceſſorem datum fuiſſe." ALEX. TOLLIUS. „Σεῤῥᾶς, cum circumflexo in ult. pro *Serranus*, ut Λουκᾶς pro *Lucanus*." REISKIUS. Σεῤῥάνος quidem reſtitui Civ. I. pag. 101, 91. pro eo quod ibi truncatum legebatur ἐῤῥάνος; ſed & recte Σεῤῥᾶς dici cum Reiskio arbitror. Pag. 466.

L. 84. Βιθύας. Sic Vat. & Vratisl. quemadmodum paulo ante (p. 460, 72.) dederant omnes. conf. p. 475, 26 ſq.

L. 85. Ἵππαρχος. Vide ſupra, loc. modo cit.

CAP. CXV. Lin. 92 *ſq.* λειποστρατιώτην Aug. Ven. Nuſquam autem alibi, quod ſciam, occurrit hoc vocabulum λειποστρατιώτης; nec ulli Lexicographorum obſervatum. Suidas: Λειποστράτιος· ὁ τὴν στρατιὰν καταλιπών. Λειποστρατιωτικὴν cum Edd. dat Vratisl. quod ex λειποστρατιωτικὸν corruptum videri poteſt. Atque ita REISKIUS: „λειποστρατιώτην, aut λειποστρατιωτικόν." λειποστρατιώτην vero ad oram exemplaris ſui MUSGRAVIUS etiam adnotavit. Pag. 467.

L. 95. ἐς τὸν στρατηγὸν Aug. Ven. στρατὸν cum Edd. legit Cand. & conſentit Vratisl. puto & Vat. Sæpius autem duo illa vocabula perperam a librariis permutantur.

L. 99 *ſqq.* ἐλπιζόμενος οὔ ποτε κρατήσειν *&c.* Conf. Hiſp. cap. 84. extr. & ſeq. ubi ſimilis reformatio exercitus a Scipione inſtituta exponitur. Verbum autem ἐλπιζόμενος quod adtinet, *rarum* eſſe hujus verbi *uſum* in Medio genere activa notione, MUSGRAVIUS monuit. Pariter REISKIUS, quum „ἐλπίζων aut λογιζόμενος" legere juſſiſſet: „Videtur tamen, inquit, ἐλπίζεσθαι pro ἐλπίζειν Appiano familiare. Sic ἐλπισθέντων pro ἐλπισάντων, pag. 111, 8." Mihi vero utique ſuſpectum illud verbum eſt. ἔλπεσθαι quidem Herodoto & poëtis activa notione uſurpatum; ſed ἐλπίζεσθαι, ſicut apud alium nullum auctorem, ſic ne apud Appianum quidem uſquam, excepto hoc loco, invenire me memini. Nam eo loco, ad quem Reiskius provocavit, quem legimus in hiſt. Syr. p. 592. l. 50. Ῥωμαίων οὐκ ἂν εὐμαρῶς ἐλπισθέντων βιάσασθαι τὴν διάβασιν, paſſive ſane ſignificat ἐλπισθέντων: *quum non facile exſpectari poſſet Romanos vi perrupturos*, vel,

quum sperari potuisset, Romanos non facile perrupturos:
Pag. 467. quemadmodum Civ. V. 809, 34. καὶ ἐλπιζομένους τότε καὶ ἀποδώσειν τῷ δήμῳ τὴν πολιτείαν.

Pag. 468. *Cap. CXVI. Lin.* 8. ἴστε. Sic recte in edit. 1. erat expressum: pro quo quum operarum errore in edit. 2. ἴστε irrepsisset, monuit H. STEPHANUS: „Scribe ἴστε. Perinde est autem acsi diceret, *Satis vobis estis conscii, me tacente.*" Et illum operarum errorem, & Stephani adnotationem, fideliter repetiit Tollius. *L.* 12. ἐθέλετε. Sic scripti omnes, excepto Reg. A.

L. 14. οὗ κατέλιπον &c. „Libenter scripserim, ἀφ' οὗ κατέλιπον. Ut enim ἀφ' οὗ quam ἐξ οὗ malim legere, facit præpositionis ejusdem usus, qui trium vocum intervallo præcedit. Hoc quoque animadvertendum est, scribendum esse ἐπῆρται, ut legitur γέγονε. Quod si ἐπῆρτο dicendum fuisset, certe & ἐγεγόνει." H. STEPHANUS. Neutram ex duabus illis lectionibus (in quas libri nostri consentiunt omnes) solicitandam puto. Quamquam præcessit ἐπῆρτο in plusquamperfecto, non incommode tamen sequitur γέγονε. Et recte omnino & ex usu sermonis dictum mihi videtur ἐκ βραχέος οὗ κατέλιπον, pro ἐκ βραχέος ἐξ οὗ (vel ἀφ' οὗ) κατελ. Similiter p. 500, 56. μετὰ ἔτη τῆς σκαφῆς ἑκατὸν, pro ἀπὸ τῆς σκαφῆς. Pari ratione, ubi de loci intervallo agitur. Conf. ad p. 483, 67.

L. 18 *sq.* Ἥκω δὲ οὐ λῃστεύσων &c. „Ad illud redit, de quo illos initio suæ orationis reprehendit, quum diceret, λῃστεύετε μᾶλλον ἢ πολεμεῖτε. Quum autem dicat hîc, ἥκω δὲ οὐ λῃστεύσων ἔγωγε, ἀλλὰ νικήσων, & in altero membro præcesserit, νῦν μὲν ὑμᾶς ἀφίημι τῶν μέχρι νῦν γεγονότων, hac particula μὲν respondente illi δὲ: non aliter hæc accipienda sunt quam si ita loquutus esset, νῦν μὲν ὑμᾶς ἀφίημι τῶν μέχρι νῦν γεγονότων· θέλω δὲ, οὐκέτι λῃστεύειν, ἀλλὰ νικᾶν. Perinde acsi diceret: (si quadam paraphrasi uti hic conceditur:) *Nunc remitto vobis* (seu *condono*) *quod peccastis: sed ea lege ut in posterum, exemplo meo, non latrocinemini, sed vincatis.* Estque hoc quoque observandum, eum, quum dicendum esset, ἥκω δὲ οὐ λῃστεύσων ἔγωγε, ἀλλὰ πολεμήσων, (sicut reprehendens illos his usus verbis fuerat, λῃστεύετε μᾶλλον ἢ

πολεμεῖτε) maluisse νικήσων dicere, bene ominandi causa, & ex ea spe quam ipsum concepisse jam videbant, iis quoque spem injiciendo. Alioqui certe primo aspectu videri cui posset scribendum hîc, ἥκω δὲ οὐ λῃστεύσων ἔγωγε, ἀλλὰ πολεμήσων. Hoc enim optime conveniret (ut jam admonui) cum illis, quæ parvo intervallo præcedunt. Verum & hoc νικήσων ita resolvi potest, οὕτω πολεμήσων ὥστε καὶ νικᾶν." H. STEPHAN. Pag. 468.

L. 19 *sq.* „Hæc Scipionis verba, οὐδὲ χρηματιούμενος πρὸ τῆς νίκης, respiciunt itidem ad alia ipsius, parvo intervallo præcedentia; ista inquam, καὶ τρυφᾶν θέλετε πολεμοῦντες ἔτι, οὐ νενικηκότες. Neque enim τρυφᾶν possunt milites, nisi præcedat τὸ χρηματίζεσθαι: hoc autem jam significaverat sub appellatione τῶν κερδῶν. Sic autem κέρδη & τρυφὴν ab eo conjungi videbimus in fine hujus orationis." H. STEPHANUS.

L. 21. Ἄπιτε. „Aptum sibi, meo judicio, locum haberet particula οὖν, post ἄπιτε." IDEM.

L. 23. δίδωμι, quod & ceteroquin concinnius est & ob præced. τοῖς ἐξιοῦσι necessarium, dedit cod. Vat. „Græci sermonis consuetudo non permittit ut ita quis loquatur, τοῖς δ' ἐξιοῦσιν οὐδ' ἐπανελθεῖν βούλομαι: sed hoc modo, τοὺς δ' ἐξιόντας οὐδ' ἐπανελθεῖν βούλομαι. Concedit quidem illa consuetudo & dativo uti, dummodo & secundum infinitivi modi verbum addatur: ut si, exempli gratia, diceretur, τοῖς δ' ἐξιοῦσιν οὐδ' ἐπανελθεῖν ἐξεῖναι βούλομαι. Ac magis verisimilis fortasse videbitur multis hæc emendatio, qua verbum omissum reponetur, quam altera quæ dativum in accusativum mutat." H. STEPHANUS.

L. 29. ὁ ἐμὸς τρόπος καὶ πόνος. „Jam antea, tanquam hæc duo, suum τρόπον & suum πόνον, in exemplum illis proponens, dixit illa, ἥκω δὲ οὐ λῃστεύσων ἔγωγε, ἀλλὰ νικήσων." *Idem* STEPHANUS. Pag. 469.

L. 29 *sq.* πρὸς γὰρ τόδε. REISKIUS: „πρὸς γὰρ τόνδε."

L. 32. „τὰ δὲ κέρδη τὴν τρυφήν. Scribo, τὰ δὲ κέρδη καὶ τὴν τρυφήν." H. STEPH. „τὰ δὲ κέρδη τήν τε τρυφήν." MUSGRAV.

CAP. CXVII. Lin. 39 *sq.* παραγγελλόμενα. παραγγελόμενα Aug.

L. 40 *sq.* τῶν καλουμένων Μεγάρων. „Ita passim tertiam

Pag. 469. urbis Carthaginis partem vocat Appianus, quam *Magalia*, ſeu melius *Magaria*, Servius & Iſidorus appellant. Erant autem *Megara* ſeu *Magaria*, portu *Cothone* & arce *Byrſa* demptis, reliquum civitatis Carthaginienſis habitationi civium deſtinatum. Videatur Strabo." ALEX. TOLLIUS. Cum magna veri ſpecie docet SAM. BOCHARTUS, (ex cujus libro I. de Phœnic. Colon. cap. 24. pag. 513 ſq. excerpta iſta Tollii Adnotatio eſt,) nomen illud Μέγαρα vel Μαγάρια, quod in Μαγάλια corruptum eſt, Pœnorum idiomate idem fuiſſe quod Hebræorum מגורים, *magurim*, *habitationes*. Apud Suidam, in Ἀσδρούβας, (ubi adfertur Appiani locus ex Pun. 471, 70 ſqq.) pro τὰ Μέγαρα, in quod conſentiunt Appiani exemplaria, mendoſe vulgo τὰ μεγάλα legitur. Nomen iſtud Μέγαρα vel Μαγάρια vel Μαγάλια plane non commemorat Strabo; ſed pro eo nihil aliud habet, niſi quod, de Byrſa arce loquens, dicat, arcem in media urbe eſſe, *circumcirca habitatam*, κύκλῳ περιοικουμένη: lib. XVII. p. 832.

Pag. 470. *L.* 43. ἑτέρους recte Aug. Vat. Et viderat REISKIUS: „Forte ἑτέρους." *L.* 44. ἐβάδιζε σταδίους εἴκοσιν (ſic, non εἴκοσι) ἀψοφητί. Nomen numerale dedit Aug. ſicut Cand. CAR. STEPHANUS, ad calcem edit. 1. monet: „Numerus
Pag. 471. deerat. Interpres habet *viginti.*" *L.* 62. In ὁμοῦ conſentit Vratisl. CAR. STEPH. in fine edit. 1. „ὁμοῦ τοῖς ἄλλοις." Indicans, ſic eſſe in altero exemplari, nempe Reg. B.

L. 65. ἄλλης ἀκάνθης. Sic Reg. B. Aug. Ven. Vratisl. & ipſe Reg. A. ex emend. ἄλλαις ἀκάνθαις legere juſſerat MUSGRAV.

L. 66. ὀχετοῖς βαθέσιν ὕδατος. βαθέος (non βάθεως, ut in Nota infra context. dictum) Vat. ut referatur ad ὕδατος.

Ead. & *ſq.* κατάπλεων. Sic & ἔμπλεως, & ἔμπλεων, Attica forma, Civ. I. pag. 94, 73. IV. 585, 20. V. 827, 29.

L. 69. Poſt γένοιτο commodius punctum ſuperius poneretur.

CAP. CXVIII. Lin. 70 *ſqq.* ὁ Ἀσδρούβας, χαλεπῶς ἔχων &c. Inſeruit totum hoc Caput Lexico ſuo Suidas, v. Ἀσδρούβας.

Pag. 472. *L.* 78. ἐς Ῥωμαίους ἐπινοῶν. In hanc lect. conſentit Suidas. Ad ἐπινοῶν forſan ſubintellig. ἔσεσθαι. *Ibid.* Articulum τοῖς ante Καρχηδ. & *lin.* 75. τοὺς ante δακτύλους omiſit Suidas.

L. 79. Præter necessitatem verbum ἠρέθιζε in εἴθιζε mutatum voluit MUSGRAV. Pag. 472.

CAP. CXIX. *Lin.* 91. κατελελοίπεσαν. Consentit Vratisl. Pag. 473. Jam sæpius observare debuit lector, plerumque negligi a Scriptore nostro duplicatum augment. præt. plusquamperfecti.

L. 94 *sq.* ἦν αὐτῷ τὸ ἔργον. Sic restitui ex Aug. Atque sic emendandum vidit REISKIUS. ἦν αὐτῷ ἔργον Vratisl. Vulgatum αὐτὸ in αὐτῷ mutandum monuit quoque MUSGRAV.

L. 95. ἐπὶ σταδίους τοῦ μετώπου πέντε καὶ εἴκοσιν. „ἐκ τοῦ μετώπου." REISKIUS. *L.* 97. ἐξετετέλεστο. Mendose ἐξετέλεστο Reg. B. Vratisl. ἐξετέτελετο Aug. *Ibid.* ὤρυσσε Reg. A. Aug. ὤρυσε Reg. B. Vratisl. quod ab editoribus in ὤρυξε erat mutatum.

L. 98 *sq.* ἐπικαρσίας recte Aug. Et in Vratisl. quum esset ἐπικασίας, superscriptum est ρ. Monuit in fine edit. I. CAR. STEPHANUS: „In exemplarib. erat δύο τε ἐπὶ κασίας."

L. 4 *sq.* δυώδεκα. Sic plerumque scriptum illud nomen in Aug. *L.* 5. οἱ ἐκ διαστημ. Aug. Reg. B. Vratisl. *L.* 12. ὕπνον Pag. 474. κἰρουμένῳ. Particulam negantem delevi cum Aug. & Vat. qui eam non agnoscunt. Conf. p. 433, 31 sq. & ibi notata.

CAP CXX. *Lin.* 22. θαμινὰ Aug. Vat. In mend. θαμινοὺς conspirat cum Editis Vratisl. quod in θαμινῶς mutare jusserunt MUSGRAV. & REISK. *L.* 24. τὰ πλέονα δὲ Aug. Quum abesset vulgo partic. adversativa, τὰ δὲ πλέονα reposuerunt IIDEM docti Viri.

L. 28. προσελθεῖν vulgatæ lectioni prætuli cum Aug. Sic & Pag. 475. Cand. *accedere.* Verba ἐκ πολλοῦ *lin. præc.* a præcedentibus ἐπέμπετο ἐπὶ σῖτον separavit H. Stephanus, & cum προελθεῖν conjunxit, minus commode & invitis manuscriptis.

L. 33. ἐδύναντο. Sic recte Regii, Aug. Vratisl. Nescio an & Vat. & Ven. Perperam certe ab editoribus in ἐδύνατο mutatum. Pluralem reposuit etiam REISKIUS. *L.* 38. πεπατατμένοις Reg. B. Aug. Ven. Vratisl. *Ead.* & *sq.* διέθεον recte Aug. Ven. Et viderunt REISK. & MUSGRAV. *In portum ferebantur*, Cand. *L.* 43. ἐπιλέλεκτο dedit Aug. ἐπίλεκτο cum Pag. 476. aliis mendose Vratisl. quod in ἐπελέλεκτο mutarunt editores.

Pag. 476. *Cap.* CXXI. *Lin.* 49. ἔχου recte Aug. Ven. Et in Vratislaviensi, quum (sicut in editis) esset ἔχον, superscripta est litera υ. ἔχου reposuit etiam MUSGRAV. Et REISKIUS: „Forte ἐχώννυ, aut ἔχου." *L.* 52. ἐπὶ τὸν ἔσπλουν recte Aug. ut paulo ante dederant omnes. ἔσπλουν etiam MUSGRAV. reposuit; ἔκπλουν REISK. Conf. Adnot. ad Annib. pag. 269, 92 sqq.

Ibid. ἔχου δὲ. Sic perspicue Vat. Nec multum aberrant Aug. & Ven. in quibus ἔχον δὲ. Magis corrupte ἔχει δὲ dat Vratisl. cum Regiis; qui quamquam ambo eamdem exhibeant lectionem, tamen C. Stephanus h. l. (ut sæpius alibi) alterutrum tantum inspexisse videtur; certe, velut de uno tantum loquens, in fine edit. I. ait „exemplar habebat ἔχει δὲ λίθοις." Quod autem ex ἔχει δὲ idem editor ἤρειδε fecit, id ex Candidi versione sumsit, quæ sic habet, *saxis ingentibus densisque firmavit.* *Ibid.* λίθοις τε μεγάλοις καὶ πυκνοῖς. Utique particula τε post μεγάλοις potius ponenda, quam ante, videri potest. Similiter tamen Hisp. p. 114, 25. legimus πόλει τε μεγάλῃ καὶ δυνατῇ, ubi videri poterat πόλει μεγάλῃ τε καὶ δυνατῇ dicendum. Et pari fere ratione περί τε Σικελίας καὶ Ἰβηρίας Pun. 375, 97. pro περὶ Σικελ. τε καὶ Ἰβηρ. Et ἔν τε Ἰβηρίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ, pro ἐν Ἰβηρίᾳ τε καὶ Ἰταλ. Pun. 340, 26 sq. & id ge-
Pag. 477. nus alia. *L.* 73 *sq.* ἐσκευασμένοις. ἐσκευασμένοι Vratisl. ut Aug. — Candidus: *horrendam explicuere aciem;* ut nescias, utram lectionem præ oculis habuerit.

Cap. CXXII. *Lin.* 77. εἰ αὐτίκα Aug. Sicque emendarunt REISK. & MUSGRAV. οἱ, non οἰ, dederant editi cum Regiis & Vratisl. Ex Vat. & Ven. nil adnotatum. Recte Cand.
Pag. 478. *ut si Carthaginienses* &c. *L.* 84. εὐτρεπισάμενοι Reg. A. ex emend. & Aug. (puto & Vat. & Ven.) cum Editis. εὐπρεπισ. Vratisl. cum Regiis. *Ibid.* βοῆς δὲ &c. Citat h. l. Suidas in ἐντελεῖς, his verbis: Ἀππιανός· Ναυμαχίας δὲ γενομένης, καὶ βοῆς παμμιγοῦς, ὡς ἐν τῷδε λοιπὸν Καρχηδονίοις τῆς σωτηρίας οὔσης, Ρωμαίοις δὲ τῆς νίκης ἐντελοῦς. *L.* 86. Vocabulum ἐπιβατῶν, quod vulgo deerat, agnoscit Vratisl. cum Aug. & Vat. & inserere etiam jussit MUSGRAV. *Militum* dedit Cand. unde H. STEPHANUS στρατιωτῶν posuerat. *L.* 86 *sq.* ὡς ἐν τῷδε

λοιπὸν. Præferenda utique fuerat lectio cod. Vat. ἐν τῷδε λοιπῷ. Sic Mithr. 697, 41. ὡς ἐν τῷδε λοιπῷ τῆς ὅλης ἐλπίδος ὄντος. *Pag.* 478.

L. 92. διετίτρη Aug. recte. Suidas, sub hoc ipso verbo, omisso auctoris nomine, sic: Τῶν Λιβύων τὰ σκάφη μικρὰ ὄντα, ταῖς Ῥωμαϊκαῖς ναυσὶν ὑποτρέχοντα, διετίτρη τὰς πρύμνας, καὶ τὰ πηδάλια ἐξέκοπτεν.

§ *CAP. CXXIII. Lin.* 3 *sq.* χῶμα --- ἐμπόροις ἐς διάθεσιν φορτίων ἐγεγένητο. Hæc cum Freinsh. Suppl. Liv. LI. 16. interpretatus sum *aggerem*, *qui ad exponenda mercatorum onera exstructus fuerat*. Gelenius: *agger*, *qui ad excipiendas mercatorum sarcinas extructus*. Malim autem: *qui in usum mercatorum ad venum exponendas merces fuerat exstructus*. τὴν τῶν ὡραίων διάθεσιν, p. 427, 29. dixerat *venditionem frugum*: & Civ. V. 724, 98. *Palmyreni mercatores merces Indicas importunt*, & διατίθενται ἐν τῇ Ῥωμαίων, *divendunt in ditione Romanorum*. φορτία autem *merces mercatorum* sæpe, cum apud alios, tum præsertim apud Herodotum. *Pag.* 479.

L. 4 *sq.* καὶ παρατείχισμα ἐπ' αὐτοῦ βραχὺ -- ἐπεποίητο. — παρατείχισμα cum Gelenio & Freinsh. *loricam* exposui; ut προτείχισμα pag. 439, 34. pro quo p. 438, 12. ἐπιτείχισμα dixerat. Est autem παρατείχισμα potius *propugnaculum vel munimentum juxta locum aliquem exstructum*; & videtur hoc loco intelligi *castellum* aliquod in medio aggere ædificatum, quo velut in duas partes agger ille dividebatur; quare, pro παρατείχισμα, mox l. 11. διατείχισμα vocatur. Quodsi nil nisi *lorica* fuisset, non conveniret quod *l.* 9 *sq.* dicit, *alios ex ipso aggere*, *alios ex lorica pugnasse*: & ibi pro *lorica* malim *ex munimento* vel *ex castello*. Conf. pag. 481, 30. & 482, 55 sqq. *L.* 9. ὁρμήσαντα revocavi ex edit. 1. cum qua faciunt Aug. & Vratisl. Nec tamen spernam ὁρμίσαντα, quod ex H. Stephani emendatione est; quam nescio an confirment Vat. & Ven. e quibus nihil adnotatum in schedis. ὁρμεῖν aliâs non nisi in activo genere solet usurpari, ὁρμίζειν promiscue in activo & in medio.

Pag. 480. *L.* 15. ἐπιστρέφοιντο. Non male Vat. ἐπιστρέφοιεν, intelligendo τὰς ναῦς. *L.* 17. Σιδητῶν. Gelenius & Freinsh. *Sidensium.* Ex *Side*, Pamphyliæ urbe: vid. Cellar. Geogr. ant. III. 6. p. 221. Steph. Byz. in Σίδη. Livius XXXV. 48: *& ex Pamphylia Sidetas, quas gentes nullæ umquam nec arte nec virtute navali æquassent.* *L.* 20. εἰρεσίᾳ. Sic & MUSGRAV. & REISK. reposuerunt.

Pag. 481. *CAP. CXXIV. Lin.* 33. ἐπὶ τὰ Ρωμαίων. Suidas, v. Ἀλιτενὴς, (ubi adfert hunc Appiani locum) ἐπὶ τὰ τῶν Ρωμαίων habet.

Pag. 482. *CAP. CXXV. Lin.* 59. δᾷδά τε συγκεκομμένην. Suidas, in Κώθων, & Scholiastes Aristoph. ad Equit. v. 597. ad hunc locum his verbis provocant: Ἀππιανός· ἔφερε δὲ δᾷδα συγκεκομμένην καὶ θεῖον ἐν κώθωσι. Ubi quidem duo priora verba, ἔφερε δὲ, quod adtinet; forte ex ἐσφενδόνων ille corrupta sunt; fortasse etiam apud Appianum olim legebatur φέροντές τε δᾷδα &c. unde illa verba ducta esse possunt. Quæ autem sequuntur, δᾷδα συγκεκομμένην, tantum abest ut ex vulgata apud Appianum lectione, quemadmodum KÜSTERUS ad Suidam l. c. contendit, emendanda sint, ut dubitari non debeat, quin vera Appiani scriptura isto fragmento nobis conservata sit. ἡ δαΐς, δαΐδος, vel δᾷς, δᾳδὸς, proprie est ἡ πεύκη, *picea* vel *teda arbor.* δᾷς συγκεκομμένη est *teda concisa*, vel *assulæ ex teda arbore scissæ*, *assulæ tedæ*, ut ait Plinius lib. XXIX. cap. 2. sect. 9. quas Dioscorides, ab Harduino ad illum Plinii locum citatus, σχίδακας δᾳδίων ἰσχνὰς dixit. Conf. eumd. Harduin. ad Plin. XVI. c. 12. s. 23. In simili casu *scandulis* usos Gallos refert Continuator Comment. Cæsaris de Bell. Gall. VIII. 42. *Cupas* (inquit) *sevo, pice, scandulis complent; eas ardentes in opera provolvunt.* Cf. Oros. VI. 11. sub fin.

L. 62. ὁ δρόμος. Emendationem H. Stephani confirmant Aug. Vratisl. aliique. *L.* 63. ὑπογυίου. ὑπογύου Aug. Vratisl.

Pag. 483. ut sæpius aliàs. *L.* 67. οὔτ' ἐκ μακροῦ διαστήματος αὐτῶν. Non opus est inserta cum cod. Vat. præpositione ἀπὸ, ante αὐτῶν. Similiter genitivum casum absque prepos. positum vidimus pag. 446, 43. ὡς δ' ἀπὸ σταδίων τριῶν ἐγένοντο τοῦ Ασδρούβα,

pro *ἀπὸ τοῦ Ασδρ.* Pari ratione omitti illa præp. *ἀπὸ* ſolet, Pag. 483.
ubi de temporis agitur intervallo: conf. ad p. 468, 14.

L. 68. ἔπεμψεν Vratisl. cum Aug. Ven. Sed, paulo ante, idem Vratisl. carebat verbo ἤγειρεν, ut Editi. *L.* 69 *ſq.* οἱ δὲ ἰσομετ. Poſtquam vitio operarum exciderat pronomen οἱ ex edit. prima, diſtinctione utcunque mederi laboranti orationi conatus eſt H. Stephanus.

Cap. CXXVI. Lin. 72. Particulam δὲ poſt χειμῶνος exhibet etiam Vratisl. Eamdem inſeruit REISK. *L.* 75. ἑτέρωθεν. Nil mutant libri. Sed ἑτέρωσε utique legendum videtur, quod repoſitum voluit REISKIUS.

L. 76. μετὰ Ασδρούβαν φρουροῦντα. μετὰ Ασδρούβαν φρονοῦντα Vratisl. φρουροῦντα legendum viderunt etiam duumviri noſtri, REISKIUS & MUSGRAV. Cand. cum vulg. *qui Haſdrubali favebat.* Recte autem Aug. & Vratisl. μετὰ Ασρούβαν, *poſt Aſdrubalem;* non, μετὰ Ασρούβα, *cum Aſdrubale:* Aſdrubal enim hic, qui extra urbem bellum adminiſtraverat, nunc urbem arcemque præſidio tenebat. Conf. pag. 461, 93 ſqq. 466, 83 ſqq. 471, 61 &c.

L. 98 *ſq.* ἀλῶναι Aug. Ven. Vat. Et ita correxerunt REISK. Pag. 485.
& MUSGRAV. *L.* 2. πολιορκηθεῖσα recte Aug. Ven. Vat. repoſuitque REISKIUS. πολιορκησθεῖσα erat in Vratisl. Sed mox in πολιορκισθεῖσα mutatum. *L.* 9. ἢ οὐ δυσχερῶς. Verum, quod ex Vat. reſtitui, perſpecte viderat MUSGRAV. *L.* 10. τοὺς Καρχηδονίους ἐπέλιπε. τοῖς Καρχηδονίοις Aug. Sic p. 399, 88. omnes, τῶν ξύλων αὐτοῖς ἐς τὴν ἕψησιν ἐπιλιπόντων.

Cap. CXXVII. Lin. 15. τῶν λιμένων τῷ καλουμένῳ Κώθωνι. Pag. 486.
— „Carthaginis tres erant præcipuæ partes, Κώθων, Μέγαρα & Βύρσα. Cothon varie deſcribitur. A Strabone lib. XVII. [pag. 832.] νησίον περιφερὲς, εὐρίπῳ περιεχόμενον, ἔχοντι νεωσοίκους ἑκατέρωθεν κύκλῳ, *inſula parva, rotundo euripo, utrimque habente in orbem navalia.* Portum fuiſſe, ex hoc Appiani loco conſtat; & quidem partem unam habuiſſe rotundam, alteram quadrangulam, muro quoque cinctam, etiam ex his Appiani locis colligere poſſumus, ἐνεπίμπρη μέρος τοῦ Κώθωνος τὸ τετράγωνον, *incendit partem Cothonis quadrangulam.* Item;

Pag. 486. ἐπὶ θάτερα τοῦ Κώθωνος ἐς τὸ περιφερὲς αὐτοῦ μέρος ἀνελθών· *ad alterum Cothonis latus ad partem ejus rotundam aſcendens.* Et rurſus: ληφθέντος περὶ τοῦ Κώθωνος τείχους, *occupato muro qui Cothonem cingebat.* Diodorus Siculus lib. III. [c. 44.] de portu Charmutha in Arabum Thamudenis: ἐμφερέστατός ἐστι τῷ κατὰ τὴν Καρχηδόνα λιμένι, προσαγορευομένῳ Κώθωνι: *Simillimus eſt portui Carthaginis, Cothoni nomine.* Hirtius libro V. [Bell. Afric. c. 62 ſq.] aliquoties *Cothonem* nominat non Carthaginis, ſed Adrumeti urbis Africæ notiſſimæ. Quare veriſimile eſt, *Cothonem* non peculiarem Carthaginienſium portum fuiſſe, ſed ita Afros appellaſſe omnes portus manu & arte factos. Et Feſtus ſcribit, *Cothones appellari portus in mari interiore arte & manu factos.* Et in illud Poëtæ Æn. lib. I. [v. 431.] *Hic portus alii effodiunt*, Servius: *id eſt, Cothona faciunt. Cothona ſunt portus in mari non naturales, ſed arte & manu facti. Eſt autem & maſculini & neutri generis. Nam & Cothon hujus Cothonis facit, & Cothonum hujus Cothoni.* Cothonem porro Carthaginienſem Afros Tunetem uſque produxiſſe, quæ Urbs a Carthagine CXX ſtadia diſtabat, autor eſt Geographus Nubienſis de Tunete clim. 3. part. 2." AL. TOLLIUS, *vel potius* SAM. BOCHARTUS, *de Colon. Phœnic. lib. I. cap.* 24. *p.* 512 *ſq.* apud quem plura etiam huc facientia reperies.

L. 16. ἐνεπίμπρη τὸ μέρος. Conſentit Vratiſl. in quo (levi menda) ἐνεπίμπρητο μέρος. *L.* 17 *ſq.* ἐλπίσας δ᾽ ἔτι --- καὶ πρὸς τόδε τῶν Καρχ. ἐπεστραμμένων. Nominativum, Atticorum more, abſolute poſitum excipit (per ἀνακολουθίαν quamdam, optimorum Scriptorum exemplo comprobatam) genitivus itidem abſolute poſitus.

*L.*20. ἐπὶ νίκῃ Reg.B. Aug.Vratiſl. Monueruntque REISK. & MUSGRAVIUS. Simul vero adnotavit REISKIUS: „Solet tamen Appianus ἐπὶ cum genitivo ibi jungere, ubi alii cum dativo ſolent. vid. pag. 176, 7." Locus, ad quem provocavit Reiskius, eſt Mithr. 652, 71. ubi mendoſe, pro ἐπὶ τῶδε quod meliores codices dabant, ἐπὶ τοῦδε editum erat; quemadmodum & Pun. 464, 45. eodem vitio, non auctoris,

ſed corruptorum codicum, pariter ut hîc, ἐπὶ νίκης legebatur. Pag. 486.
Sic nimirum nimis ſæpe alienam ob culpam bonus Appianus in ſolœciſmi aut barbariſmi crimen incurrit. Attamen Syr. 590, 15. & rurſus 591, 39. & paſſim aliâs, recte Editi cum ſcriptis libris ἐπὶ νίκῃ exhibebant.

L. 30. ἐσιόντες ἱερὸν Ἀπόλλωνος. „Valerius Maximus [I. 1, 18.] tradit, acrem ſui numinis vindicem fuiſſe Apollinem, *qui Carthagine a Romanis oppreſſa, veſte aurea nudatus, id egit, ut ſacrilegæ manus inter fragmenta ejus abſciſſæ invenirentur.* Sed de eo ne γρῦ quidem Appianus. De Scipione tamen refert, eum diruta Carthagine militaria dona omnibus diſtribuiſſe, eorum ratione non habita, qui fanum Apollinis violarant." ALEX. TOLLIUS.

CAP. CXXVIII. Lin. 35. τὴν Βύρσαν. Vide ad p. 305, 18. Pag. 487.
& ad pag. 436, 73. *L.* 36. ὀχυρώτατον. Sic h. l. omnes. Conf. notata ad p. 395, 26. *Ibid.* In οἱ πλέονες conſentit Vratisl. *L.* 37. ἐς αὐτὴν. Emendationi H. Stephani, præpoſitionem ἐς adjicientis, ſuffragantur libri omnes, exceptis Regiis. *L.* 45. σιμωγῆς καὶ βοῆς Aug. Ven. Cand. Forſan & Vat. ex quo variationes hujuſmodi, ad ſeriem verborum tantum pertinentes, adnotare conſulto ſuperſedit ſæpenumero Vir ille doctus, qui membranas iſtas cum exemplari editionis H. Stephani in uſum editionis noſtræ contulit.

L. 53. ἀλλασσόμενος recte Aug. Ven. Vat. Cum Regiis facit Pag. 488.
Vratisl. „Neſcio quid reſpexerit Interpres, [Gelenius,] corruptum ἀλασάμενος reddens *uno agmine.* Num ἀσινής? an ἀλισάμενος, ab ἀλίζεσθαι, *congregari*? an ἀλάμενος, *cum ſaltu?* An ἀλλασσόμενος, *identidem permutati?* vid. p. 81, 2." REISK. Nihil ad rem facit Candidi interpretatio, *liber permearet miles.* ἀλλασσόμενος nil hæſitans repoſuit MUSGRAVIUS. Sic ἐναλλασσόμενοι habemus p. 490, 83. ad quem locum Reiskius provocavit. *Ead. lin.* διαθέοι recepi ex Vat.

CAP. CXXIX. Lin. 56. Ad verbum διαιρούντων, notavit MUSGRAV. „Quærendum, an *aperientibus.*" ἐς ὀλίγον. In Vratisl. ſuperſcript. ἐπ' ὀλίγον. *L.* 65 *ſq.* καταπασσόμενοι. Pag. 489.
A Regiis ſtat Vratisl. καταπαιόμενοι vel καταπατούμενοι malue-

rat MUSGRAV. *L.* 67. Nec de lacuna, nec de alia menda quidquam monuit Reiskius: ſed MUSGRAVIUS, ſcabram eſſe orationem intelligens, pro ὅσοι πελέκεσι repoſuerat τοῖς πελέκεσι.

L. 70. κοντῶν Aug. Vratisl. puto & Vat. qui paulo ante etiam dabat κοντοῖς, cum accentu in ultima. *L.* 77. διαθέοντες recte repoſuit H. STEPHANUS, cum quo faciunt meliores libri. Conf. pag. ſq. lin. 83 ſq.

Pag. 490. *CAP. CXXX. Lin.* 93. μακροτάτου. „Poteſt μακρότατα adverbialiter accipi. Mallem tamen μακροτάτου." REISKIUS. Sic & MUSGRAV. repoſuit.

L. 94 *ſq.* προσέφυγον -- αὐτῷ τινες ἐστεμμένοι στέμματα. „Quinam coronarum uſum dedicaverint, docet Tertullianus de corona militis cap. 7. *Saturnum*, inquit, *Pherecydes ante omnes refert coronatum; Jovem Diodorus poſt devictos Titanas &c. Habes tragœdiam Cerberi, habes Pindarum, atque Callimachum, qui & Apollinem memorat interfecto Dracone lauream induiſſe ſupplicem. Erant enim ſupplices coronati apud veteres.* Supplices certe manibus ſæpius velamenta καὶ στέμματα præferebant, unde ἱκτηρίοις κλάδοισιν ἐξεστεμμένοι dicuntur a Sophocle, ſed & coronas capite præferentes quandoque adibant. Noſter de bello Hiſpanienſi: [c. 52. init.] τῆς δ' ἐπιούσης οἱ πρεσβύτατοι στεφανωσάμενοί τε καὶ φέροντες ἱκετηρίας, τὸν Λούκουλλον αὖθις ἠρώτων, τί ποιοῦντες ἂν εἶεν φίλοι. Polybius lib. III. [cap. 52.] ſcribit, apud omnes pene barbaros coronam & oleæ ramos amicitiæ ſignum eſſe, quomodo τὸ κηρύκειον apud Græcos. Sic exiſtimabant ſacroſanctos eſſe ſe & inviolabiles. Sane & velamenta a ſupplicibus ad eorum, quibus ſupplicabant, genua erant depoſita, ut vel hac ratione, quaſi Deorum interventu, eos mollirent ac flecterent. Hinc & ad aras aliquando confugiebant & ea loca quæ exiſtimabant ſanctiora & religioſiori obſervatione culta, ut adverſus hominum injurias ſeſe tuerentur, &, quo inibi eſſent tutius, ibidem ſedebant, ut ſine vi & majori numinis contemptu deripi non poſſent; cujus rei exempla apud ſcriptores paſſim obvia. Illi etiam qui alicujus genua compre-

hendebant sic se solebant statuere, ut sederent. Euripides in Oreste: Pag. 490.

- - - - ταπεινοὶ
Ἕζονθ', ὁ μὲν τὸ κεῖθεν, ὁ δὲ τὸ κεῖθεν,
Ἄλλος ἄλλοθεν πεφραγμένοι,
Περὶ δὲ γόνυ χεῖρας ἱκεσίους
Ἔβαλλον.

Noster paulo inferius de Asdrubale, καὶ αὐτὸν ὁ Σκιπίων ἐκάθισε πρὸς ποδῶν ἑαυτοῦ. Heliodorus Æthiopicarum hist. l. 9. διὰ δὲ τοῦ ζεύγματος ὡς τοὺς Αἰθίοπας ἐλθόντες ἱκέται πόῤῥωθεν γονυπετοῦντες ἐκάθηντο. Supplices porro eas quoque ædium partes quandoque occupabant, quas existimabant sanctiores, veluti focum, ubi etiam Dii penates. Unde ἐπίστιος supplex Herodoto, & Jupiter ἐπίστιος, ad focum sc. statutus, vel foci præses, cujus gratia sancti & inviolati supplices. Jam si quando supplicum, qui ad aram confugerant, habebatur ratio, eos ab aris benigne abducebant, quod ἀναστῆναι [ἀναστῆσαι] Græci dicunt. Si contra, *diripiebant* eos de ara & *abducebant*, ut latini loquuntur, quod Græcis ἀποσπάσαι. Interdum tamen non audebant supplices de ara abducere: sed igni atque incendio circumseptos inde abscedere eos cogebant. Supplices denique qui repellebantur, φυλλάδων ac velamentorum suorum discerptione, iis a quibus fuerant repulsi, invidiam facere conabantur, atque ita testabantur sibi οὐδὲν ἀρκῆσαι θεῶν λιτάς." ALEX. TOLLIUS: — qui sapientius, me judice, fecisset, si quavis alia ratione, quam hujusmodi Adnotationibus, de Appiano, cujus editioni nomen suum præfixit, mereri maluisset. Particulam τε, post ἐστεμμένοι, quam sustuli cum Vat, delere etiam jussit REISKIUS.

L.4 sq. τὸ Ασκληπιεῖον. Prætuli hanc formam, quam exhibent Editi cum msptis Mithr. pag. 673, 31. Sed & ibi Aug. Ασκληπεῖον, quemadmodum hic scribere voluisse videtur librarius. Ceterum & Ασκλήπειον, & Ασκληπεῖον, & Ασκληπίειον & Ασκληπιεῖον passim apud alios Scriptores editum reperitur. Pag. 491.

L. 5 sq. τῆς γυναικὸς τῆς Ασδρούβα. Sic Aug. Ven. Vat. τῆς γυναικὸς τοῦ Ασδρούβα Vratisl.

Cap. CXXXI. *Lin.* 14. θαλῶν revocavi ex edit. 1. cum qua faciunt (præter Regios) Aug. & Vratisl. Nam & ὁ θαλὸς
Pag. 492. dicitur, & τὸ θάλος, æque ac ὁ θαλλός. *L.* 15. πρὸ ποδῶν. Sic & REISK. emendavit, & dederunt Aug. & Ven.

L. 20. Delenda diſtinctio quæ poſt Σκιπίωνος per errorem irrepſit. *L.* 27. Quum editum fuiſſet ἐπιστρέψασθαι, εἰπεῖν, monuit REISKIUS „aut ἐπιστρεψαμένην legendum, aut καὶ εἰπεῖν." Satis proba fortaſſe videri debet lectio cod. Ven. quam exhibui: nam & apud alios auctores, & paſſim apud Noſtrum, ἐπιστρέφειν activa forma ſignificationem neutralem,
Pag. 493. quam dicunt, vel reciprocam habet. *L.* 34. εἰποῦσαν. Quum jam dixerit Τοσαῦτ' ὀνειδίσασα, incommode eadem ſententia his verbis repeti videtur, ὧδε μὲν εἰποῦσαν.

Cap. CXXXII. *Lin.* 45. συνιδὼν ὅτι καὶ πόλεις καὶ ἔθνη καὶ ἀρχὰς ἁπάσας &c. „Seneca, Epiſt. LXXI. *Omnes quæ uſquam rerum potiuntur urbes, quæque alienorum imperiorum magna ſunt decora, ubi fuerint aliquando quæretur, & vario exitii genere tollentur.* Et paulo ante: *certis eunt cuncta temporibus: naſci debent, creſcere, extingui.* Vellejus Paterculus lib. II. c. 11. *Ut paulo ante Domitiæ familiæ, ita Cæciliæ notanda claritudo eſt: quippe intra XII. ferme annos hujus temporis conſules fuere Metelli, aut cenſores, aut triumpharunt, amplius XII. ut appareat, quemadmodum urbium imperiorumque, ita gentium nunc florere fortunam, nunc ſeneſcere, nunc interire.* Familiare eſt ſcriptoribus hac comparatione uti, & dicere *civitates mori, naſci, vivere, reviviſcere, ægrotare, matreſque habere ut homines*, ut docet Petrus Faber erudita & eleganti diſſertatione lib. I. *Semeſtr.* c. 9." ALEX. TOLLIUS.

L. 46. μεταβαλεῖν. Sic recte editum erat: & ita ſcriptum videtur in Vat. & Ven. e quibus nulla h. l. varietas enotata in ſchedis eſt. Vratisl. cum Aug. & Regiis μεταλαβεῖν, ſolenni librariorum errore. μεταβάλλειν δαίμονα, *mutare fortunam.* Sic τὰς τοῦ δαιμονίου μεταβολὰς, *fortunæ viciſſitudines*, dixit p. 366, 66. *Ibid.* ὥσπερ ἀνθρώπους reſtitui ex Aug. & Ven.

L. 47 *ſq.*

L. 47 *sq.* ἔπαθε δὲ ἡ Ἀσσυρ. Sic edidi ex Aug. cum quo facit Vratisl.

L. 48. Commodius forsan abesset incisum, quod post ἀρχὴ inserui. *L.* 49. ἡ μάλιστα ἔναγχος ἐκλάμψασα ἡ Μακεδόνων. Pag. 494.
Nescio qua re deceptus verbum ἐκλάμψασα *exstinctum* exposuerim. Poterat Gelenii interpretatio teneri: *idem passos nuper Macedonas, quorum imperium maximum & illustrissimum fuerat.* ἐκλάμπειν est *effulgere*, *splendere.* De eodem imperio Macedonico loquens Appianus, Præf. pag. 12 sq. ait: ἧς γε καὶ διαλυθείσης ἐς πολλὰς σατραπείας, ἐπιπλεῖστον ἐξέλαμπε τὰ μέρη, *partes adhuc diu atque plurimum splenduerunt.*

L. 50. ἑκών. „ἑκὼν ἔφη." REISK. *L.* 52. Ἔσσεται ἦμαρ &c. Iliad. VI. 448 sq. *L.* 54. Πολυβίου δ᾽ αὐτὸν ἐρομένου &c. Scipionem domi militiæque Polybium secum habuisse, refert Vellej. Pat. I. 13. *L.* 58. αὐτὸς ἀκούσας. „Forte αὐτοῦ ἑταῖρος." REISKIUS.

CAP. CXXXIII. Lin. 61. Dele incisum post διαρπάζειν.

L. 62. ἀριστεῖα πολλὰ διαδούς. Eodem verbo composito & aliàs in illa phrasi solet uti. Pun. 330, 55. ἀριστεῖα τῷ στρατῷ διεδίδου. Mithr. 819, 98. διέδωκε ἀριστεῖα. Nec minus tamen frequenter simplici verbo utitur, ἀριστεῖα διδόναι: sed commodior h. l. videbatur Aor. διαδούς, quam præsens tempus διδούς.

L. 63. τὸ Ἀπολλώνιον. Hanc formam nominis (quam dedit Aug.) præferendam esse monuit Suidas h. v. & passim alibi. Conf. Duker. ad Thucyd. II. 91. *Ead. lin.* ὀξυτάτην. ὠκυτάτην maluerat MUSGRAV. At ipse tamen conferre jussit initium Illyricorum, scil. 833, 41. ubi κοῦφα καὶ ὀξέα δίκροτα memorantur. Sic ὀξέως, *velociter*, *propere*, sæpius apud scriptorem nostrum occurrit. Neque vero insolitam esse illam vocabuli ὀξὺς significationem, vel ex Lexicographis notum est. Suidas: ὀξύς· ταχύς. Hesychius: ὀξὺ· ταχύ.

L. 65. περιέπεμπεν Aug. Ven. Vat. Vratisl. *L.* 68. ὡς μετὰ τοῦ δυνατοῦ φιλάνθρωπον. Gelenius: *ut qui benignitatem exerceret quantum poterat.* Sed id græce esset ἐκ τῶν δυνατῶν vel κατὰ τὸ δυνατόν: ac ne satis apta quidem huic loco videtur Pag. 495.

Pag. 495. illa sententia. δυνατὸς est *validus, fortis.* Sic Sylla ἐς πάντα σφοδρὸς ὁμοῦ καὶ δυνατὸς, *acri ingenio fortique animo*, Civ. I. p. 148, 1. & δυνατὴ ἡλικία, *valida ætas*, ibid. 149, 7 sq. & δυνατὸν ἔργον, *forte facinus*, Syr. 630, 98. Itaque μετὰ τοῦ δυνατοῦ φιλάνθρωπος est *qui cum fortitudine humanitatem conjungit.* Similiter μετριοπάθεια μετὰ τῶν ὅπλων, Pun. 368, 85 sq. est *moderatio cum armis* (i. e. cum virtute bellica) *conjuncta*: & ἡ ἀπιστία μετὰ τῆς δυνάμεως, Pun. 381. extr. & sq. *perfidia juncta potentiæ.*

L. 69 *sq.* ὅπλα καὶ μηχανήματα - - - διαζωσάμενος αὐτὸς ἔκαιε. Conf. p. 361, 83 sq. & ibi notata.

Cap. CXXXIV. Lin. 72. ὡσαύτως. An ὡσαυτίκα, *simulatque?* *L.* 75. φόβων. Sic & Vratisl. *L.* 78. In αὐτοῖς consentit idem Vratisl. & sic rursus p. sq. l. 82.

Pag. 496. *L.* 83. ἀπιστίαν ἐν σφίσιν. Deleta præpositione, & uno tenore legendo καὶ τόλμαν ἐχθρῶν καὶ ἀπιστίαν σφίσιν ἐπικίνδυνον γενόμενον, non video quid amplius ad emendationem hujus loci desiderari queat. Mirum tamen, omnes codices nostros præpositionem illam agnoscere, & eodem modo (certe Aug. & Vratisl. cum Regiis) orationem distinguere. Erunt fortasse qui ἐν non male pro εἰς positum dicant, ut ἀπιστίαν ἐν σφίσιν idem sit ac ἀπιστίαν ἐς σφᾶς. Sed hujusmodi permutationis duarum præpositionum εἰς & ἐν, apud Appianum quidem, certiora exempla desidero. De ista phrasi ἀπιστίαν ἐν σφίσιν miror nihil monuisse Reiskium, qui ad h. l. hoc adnotavit: „aut ἐπίφοβον [l. 82.] aut ἐπικίνδυνον [l. 84.] delendum."

L. 84. ἀνέφερον δὲ καὶ ὧν ἔπαθον. „Forsan ἃ. Videtur tamen Nostro peculiaris dictio esse ἀναφέρειν τινὸς, (subaudi μνήμην) pro *jactare, recitare aliquid, in memoriam revocare.* vid. pag. 68, 19. [p. 462, 7-9.]" Verbum ἀναφέρειν hac notione ab Appiano frequentari, *recordari, memoria repetere, secum reputare*, monui ad pag. 38, 13. ubi etiam varia loca huc facientia retuli, quibus adde Pun. 432, 20 sq. Civ. II. 292, 95 sq. Construitur autem partim sequente conjunct. ὅτι, partim sq. genitivo casu, partim seq. accusativo, sed plerumque genitivo. Eam significationem, cujus in Thes.

Gr. Ling. non meminit Stephanus, non præteriit Suidas, apud quem Ανέφερον exponitur ἀνεμιμνήσκοντο, adjecto exemplo ex nescio quo auctore: Ανέφερον τοὺς ἐπιτηδείους, ὅπου τις ἂν εἶεν. *Recordabantur, ubi quisque familiarium suorum esset.* Apud Polybium lib. II. c. 23. alia constructione legimus, πρὸς ταύτην ἀναφέροντες τὴν ἔννοιαν, *dum hoc mentibus agitant.* Pag. 496.

L. 89. ἐς ἔσχατον κινδύνου. ἐς dederunt Regii, Ven. Vratisl. — κινδύνου Reg. B. Aug. Ven. Vat. Vratisl. *L.* 92. ἐλεσχήνευον. REISK. „ἐνελεσχήνευον. Vide tamen p. 91, 21." [547, 95.]

CAP. CXXXV. Lin. 12. καὶ ἐπηράσαντο. Sic emendavit H. STEPHANUS, adstipulantibus manuscr. omnibus, exceptis Regiis. „Quid sibi velit h. l. verbum ἐπειράσαντο, non possum divinare; nec mihi dubium est, debere legi ἐπαράσαντο, [potius ἐπηράσαντο, ut dedit H. Steph.] id est, *diris & imprecationibus devoverunt omnes, qui cum locum incolerent.*" JAC. PALMERIUS. Conf. p. 500, l. 52. Pag. 498.

L. 18. καὶ Ἱππῶνος ἐπὶ θάτερα. Conf. Notata ad p. 459, 59. & 62. Ut vero Ἱππῶνα, προπερισπωμένως, dederant omnes p. 339, 9. sic & nunc Ἱππῶνος pro Ἵππωνος fuit restituendum.

L. 21. αὐτοῖς Aug. & alii cum H. STEPH. In mend. αὐτῆς cum Regiis consentit Vratisl. *L.* 24. ἐξετετέλεστο Aug. & alii cum H. STEPH. Conf. p. 473, 97. *L.* 28. τότε δ' ἦν, ὅτε καὶ κατὰ Μακεδ. &c. „Triumphi hi acti fuerunt anno tertio Olympiadis CLVIII. Calculi Appiano non recte positi." REISKIUS. Non *ipsa* centesima sexagesima Olympiade actos illos triumphos dicit, sed *circa* illam olympiadem. Pag. 499.

CAP. CXXXVI. Lin. 33. Χρόνῳ δ' ὕστ. recte Aug. Ven. Vat. Vratisl. Conf. lin. 38. Corrigendam mendam monuit etiam MUSGRAV. *Ibid.* Γαΐου Γράκχου δημαρχ. Conf. Civ. I. cap. 24.

L. 39. ὕστερον αὐτοῖς διὰ νίκης. „αὐτῆς suspectum. Mallem quoque διὰ νίκην." REISK. αὐτοῖς ded. Reg. B. Aug. Ven. Vratisl. Ceterum sive διὰ νίκην cum Reiskio legas, sive διὰ νίκας cum Musgravio, frigidum videri potest hoc additamentum. Et videtur utique διηνεκὴς vel διηνεκὲς scripsisse Appianus; forsan etiam διανεκὴς aut διανεκές; quam formam Atticis scriptoribus usurpatam fuisse monuit Moeris p. 129. edit.

Pag. 499. Pierson. Sed & Hesychius, Διανεκὲς, διαπαντός. Apud Nostrum, Civ. I. p. 6, 89. *Cæsar* δικτάτωρ ἐς τὸ διηνεκὲς ᾑρέθη.

L. 42 παραστρατοπεδεύων. Sic recte dedit Vat.

Pag. 500. — *L.* 46. συνέταξεν, intell. αὐτοὺς, *descripsit illos.* Mox σύνταξις illa dicitur αἱ ὑπογραφαί. *L.* 51. ἀγχοτάτω Aug. Ven. Vat.

L. 51 *sq.* φυλαξάμενος τῆς πάλαι τὸ ἐπάρατον. „Intelligit devotionem, cujus pagina præc. [p. 497 sq.] meminit: οἱ Καρχηδόνος μὲν, εἴ τι περίλοιπον ἔτι ἦν, ἔκριναν κατασκάψαι Σκιπίωνα· καὶ οἰκεῖν αὐτὴν ἀπεῖπον ἅπασι, καὶ ἐπηράσαντο, μάλιστα περὶ τῆς Βύρσης, εἴ τις οἰκήσειεν αὐτήν. &c. Ejusmodi vero devotiones in usu fuisse sæpius, liquet ex Macrobii libro III. Saturn. c. 9. qui in antiquitatibus hæc oppida invenit devota; *Stonios, Fregellas, Gabios, Veios, Fidenas, hæc intra Italiam. Præterea Carthaginem & Corinthum.* Ante devotionem tamen idem nos docet deos tutelares urbium evocatos primum fuisse, idque carmine solenni, cujus formulam loco citato adducit. Videri quoque potest Turnebus Adverf. lib. XIV. c. 15." ALEX. TOLLIUS.

L. 56 *sq.* μετὰ ἔτη τῆς σκαφῆς ἑκατὸν καὶ δύο. „τῆς κατασκαφῆς. Quod autem ait, CII. annos ab eversa Carthagine ad eam restauratam fuisse, id de restaurata a C. Julio Cæsare Dictatore accipiendum, non de Augusti opere, quod quindecim annis tardius (A. U. DCCXXV.) institutum fuit. Vid. Dion. Cass. p. 377. & 694. & ibi Fabric. Animadv." REISKIUS.

AD FRAGM. EX LIBRI VIII. PART. II. DE REBUS NUMIDICIS.

Pag. 501. FRAGM. I. Apud Vales. p. 561. *L.* 1. Ὅτι Μέτελλος. &c. — „Hæc in *Libycis* Appiani hodie non extant. Ex quo patet eum librum ad nos imperfectum pervenisse, & extremam illius partem, in qua *de Bellis Numidicis* agebatur, desiderari: quippe inscriptus erat hic Liber, Ῥωμαϊκῶν Λιβυκὴ καὶ Καρχηδονικὴ καὶ Νομαδική." HENR. VALESIUS. Vide Photii Testimonium de Appiano, hoc Vol. pag. 51 l. 43. ubi tamen

legendum putem Λιβυκὴ, ἡ Καρχ. καὶ Νομαδ. De argumento hujus Fragm. conf. Salluſt. Jugurth. cap. 61. & 64. Pag. 501.

FRAGM. II. Apud eumdem *Valeſium*, p. ead. 561.

Lin. 5. Βαγαίων. *Vaccenſes* Salluſtius vocat. Sed oppidi nomen pariter apud Plutarch. Βάγα, & apud Ptolemæum Οὐάγα ſcribitur. Vid. Cellar. Geogr. antiq. lib. IV. c. 5. p. 174.

L. 6 *ſq.* „ Τουρπίλιον. Salluſtius in Jugurthino [c. 66 ſqq.] T. Turpilium Silanum vocat." HENR. VALESIUS.

FRAGM. III. Apud *Urſinum*, p. 370. „ Hoc Fragm. ex quo libro ſit, incertum. Videtur tamen ad Libycum pertinere. Eſt autem fere ad verbum e Salluſtio translatum, cujus verba in Jugurthino [Cap. 102. aliis c. 99.] ſunt hæc: *Poſtea loci Conſul, haud dubie jam victor, pervenit in oppidum Cirtam, quo initio profectus intenderat. Eo poſt diem quintum, quam iterum barbari male pugnaverant, legati a Boccho veniunt, &c.*" URSINUS. Pag. 502.

L. 17. „ γῆν γὰρ ἣν αὐτὸς Ἰογόρθαν ἀφείλετο, & paulo ſupra, ἐς Κίρταν, in exemplari mendoſe erant." *Idem* URSINUS. — In cod. Bav. recte iſta ſe habent.

L. 18. „ πρὸς Μαρίου νῦν ἀφηρεῖσθαι. [ſic.] Hæc quoque ex Salluſtio, ut videtur. *Nam Numidiæ partem, unde Jugurtham expulerit, jure belli ſuam factam; eam vaſtari a Mario pati nequiviſſe. &c.*" URSINUS. Vide Salluſt. ibid.

L. 21. διδόναι δὲ Ῥωμαίους τὰς δωρεὰς &c. Conf. Hiſp. cap. 44. extr.

FRAGM. IV. Apud *Urſinum*, pag. 370 ſeq. „ Hoc Fragmentum ad eandem rerum Libycarum hiſtoriam pertinet." URSINUS. *Lin.* 29. ἔπεμψε. Sic Bav. eodemque modo Urſinus in Notis citat priora hujus fragm. verba. Pag. 503.

L. 30 *ſq.* „ Σύλλα δὲ, ἵνα συμπράξαιεν ἐς τὰς διαλύσεις. Ita legendum. [Et ſic quidem eſt in Bav. ſed perperam: certe pro plur. συμπράξαιεν reponendus erat ſing. συμπράξειεν.] Eſt autem ſententia e Salluſtio ſumpta, qui ita ſcribit: [cap. 103.] *Igitur Quæſtori mandata Bocchi patefaciunt: ſimul ab eo petunt, ut fautor conſultorque ſibi adſit. &c.*" URSINUS.

L. 31 *ſqq.* λῃστευθέντας δ' ἐν ὁδῷ τοὺς πρέσβεις. [ſic in

Pag. 503. Notis recte verba hæc refert Urſinus] ὁ Σύλλας &c. „ Salluſtius ibidem: *Deinde a Getulis latronibus in itinere circumventi ſpoliatique*, &c." URSINUS.

L. 32. καὶ ξενίζων. Forſan & Urſini exemplar (ſicut Bav.) ξενίζειν habebat, & id tacite ab Urſino in ξενίζων mutatum eſt. Mihi ſane videtur καὶ ξενίζει reponendum, cum quo cohæret διδάσκει quod lin. ſeq. dat Bav.

L. 33. „ παρελθεῖν δὲ Βόκχον διδάσκειν. Hic multa deſunt, quæ ſuppleri ex Salluſtii Jugurthino poſſunt. Pro παρελθεῖν [quod etiam eſt in Bav.] videtur παρῄνει legendum eſſe: [& id jam in ipſum contextum Urſini erat receptum:] ex παρελθεῖν enim, verbo quod præcedit, error fluxit. Sunt autem Marii verba ad legatos Jugurthæ," URSINUS. Non video, cur Marii hæc verba eſſe putaverit Urſinus, quum ex nexu totius orationis manifeſtum videatur, ipſum Syllam, non Marium, illud monuiſſe legatos. *Ibid.* διδάσκειν, vel, διδάσκει. Sic Maced. 530, 84. Μάρκιος τοὺς πρέσβεις ἐδίδασκε Ῥοδίους πεῖσαι.

Pag. 504. *L.* 39. ἠξίου. „ Ita emendavimus, cum in exemplari [ſicut in Bav.] ἠξίουν corrupte ſcriptum eſſet. Locus translatus eſt ex Jugurthino Salluſtii: [cap. 105. al. 102.] *Quibus rebus cognitis, Bocchus per literas a Mario petivit, ut Sullam ad ſe mitteret*, &c." URSINUS.

L. 40. Ἄψαρα δὲ &c. „ *Aſparem appellat Salluſtius:* [cap. 108. al. 105.] ut incertum ſit in tranſpoſitione literarum, apud utrum erraverit librarius. *Ibi cum Boccho*, inquit Salluſtius, *Numida quidam, nomine Aſpar, multum & familiariter agebat:* &c." URSINUS.

L. 42. καὶ Μαγδάλσης. „ Opinor, hoc nomen & locum etiam totum non vacare mendo. Nam cum alia, tum verba illa, καί τις ἐξελεύθερος, corrupta erant in exemplari: [In Bav. proba omnia:] & Salluſtius de *Cornelio liberto* ne verbum quidem profert. Incertum item, an Μαγδάλσης is ſit, quem *Maſſagradam* [*Maſſugradam*] Salluſtius [loco paulo ante citato] vocat." *Idem* URSINUS.